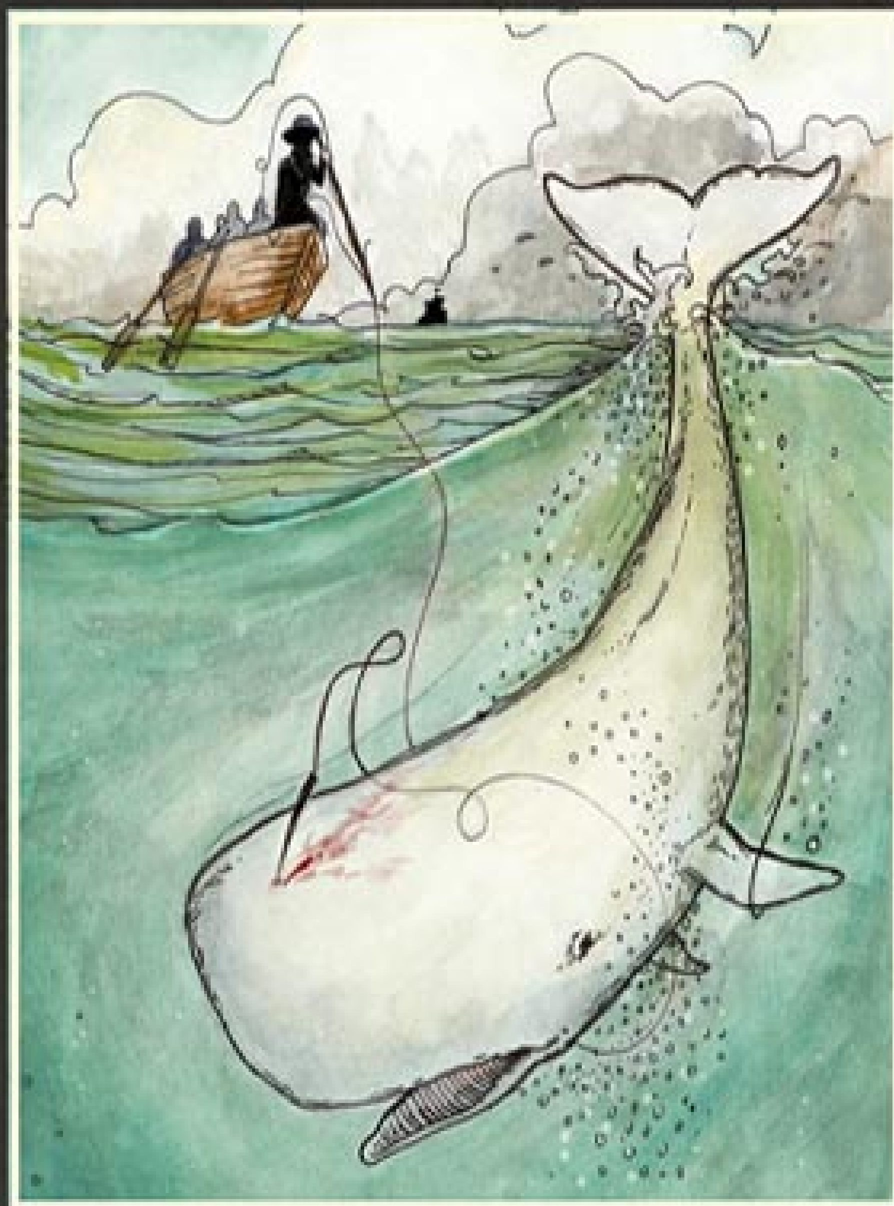
HERMAN MELVILLE

READ BY ANTHONY HEALD

MOBY-DICK

UNABRIDGED

Cuprins

Ca semn al admiraţiei mele pentru geniul său, această carte îi este dedicată lui Nathaniel Hawthorne

Moby Dick

V.1.0

1. Miraje

Spune-mi Ishmael. Cu câţiva ani în urmă, nu contează câţi anume, neavând decât câţiva bănuţi în buzunar şi nimic de făcut pe uscat, mă hotărâi să colind mările şi să văd întinderile de apă ale Pământului.

Aşa fac mereu când vreau să alung plictisul şi să-mi pun sângele-n mişcare. Când zâmbetul de pe buze prinde a se schimonosi batjocoritor şi sufletul îmi îngheaţă ca într-o lună rece şi jilavă de noiembrie, când mă trezesc oprindu-mă lângă vreo casă funerară sau în coada vreunui cortegiu, dar mai ales atunci când gândurile negre mă copleşesc de-mi vine să ies în stradă şi să dobor cu bună ştiinţă pălăriile celor ce-mi ies în cale, atunci socotesc că a venit vremea să plec pe mare cât mai repede cu putinţă.

În loc să-mi pun ştreangul de gât sau, ca filosoful Cato, să mor de propria-mi sabie, eu mă îmbarc liniştit pe o corabie. De altfel, nu e lucru de mirare. Toţi oamenii, deşi poate nu-şi dau seama, nutresc la un moment dat în viaţa lor aceleaşi sentimente faţă de mare.

Priveşte oraşul-insulă Manhattan, cu cingătoarea lui de porturi ca insulele indiene împrejmuite de corali, cum e înconjurat de undele negoţului! Şi-n stânga, şi-n dreapta, străzile te duc spre apă. Docurile sunt bateria de unde-şi trage oraşul forţa. Aici, măreţul şi nobilul oraş e răcorit de briză şi spălat de valuri ce nu se văd de pe continent. Priveşte spectacolul talazurilor ce lovesc înspumate malul!

Plimbă-te prin oraş într-o după-amiază plăcută de sâmbătă. Mergi de la Corlears Hook la Coenties Slip şi de acolo mergi spre miazănoapte pe Whitehall. Ce se vede? Ca nişte santinele împrăştiate prin oraş vezi oameni înţepeniţi in visele lor marine. Unii se sprijină de stâlpi sau stau cocoţaţi pe chei, alţii privesc peste parapetul navelor chinezeşti sau din vârful catargului, aruncând ocheade orizontului oceanic. Dar aceştia sunt oameni ai uscatului,

ce în restul zilelor zac în închisorile lor de cherestea şi mortar, legaţi de tejghele, ţintuiţi de scaune şi înlănţuiţi de birouri. Te întrebi atunci: cum vine asta? S-o fi uscat Pământul? Ce caută aici?

Priveşte cum se apropie mulţimi ce se îndreaptă cu pasul hotărât spre apă, de parcă toţi sunt chitiţi să se arunce, căci doar pe malul ud găsesc alinare. S-au săturat să lâncezească la adăpostul hangarelor de ici şi colo şi simt nevoia să se apropie de apă, mai-mai să cadă-n ea. Iată-i cum vin: o puzderie de oameni ce pornesc de pe uscat, de pe străduţe şi alei, din nord, est, sud şi vest şi se adună toţi aici. Spune-mi, oare vraja magnetică a busolelor de pe vase îi cheamă laolaltă?

Să zicem că te găseşti la ţară, într-un ţinut acoperit de lacuri. Apucă ce cale doreşti şi vei vedea că te va duce într-o vale şi că vei poposi lângă un pârâu. Aceasta e magia. Chiar şi cel mai aiurit om, lăsat în voia minţii lui şi mergând fără direcţie, te va duce fără greş lângă apă, asta dacă se găseşte apă în preajmă. Dacă te afli pierdut şi însetat în marele deşert american, încearcă acest experiment, dacă se întâmplă să ai în caravană un profesor de metafizică deoarece, după cum se ştie, apa şi meditaţia sunt unite pe veci.

Iată şi un artist: doreşte să-ţi picteze cel mai frumos, mai liniştit şi mai înduioşător peisaj din toată valea râului Saco. Ce element se remarcă în pânza lui? Aici se înalţă copaci, toţi scobiţi şi părând că adăpostesc vreun pustnic sau vreun crucifix, acolo se întinde o pajişte şi pe ea picotesc nişte mioare, iar din căsuţele împrăştiate ici şi colo iese un fum somnoros. Pe fundalul împădurit şerpuieşte o cărare ce se încolăceşte pe munţii înconjuraţi de norişori azurii. Dar, deşi încântătoare aşa cum e, cu brazii ce-şi ning acele peste un păstor ca nişte suspine, imaginea ar fi pierdută daca ochii pastorului nu s-ar odihni pe pârâiaşul fermecat din faţa sa. Mergi să vezi preriile în iunie, unde cât vezi cu ochii se întind câmpuri de crini în care te afunzi până la

genunchi. Ce lipseşte de aici? Apa: nu e o picătură de apă în apropiere! Dacă la Niagara ar curge valuri de nisip în loc de apă, ai bate atâta drum să o vezi? De ce nu se putea hotărî sărmanul poet din Tennessee, când a primit pe neaşteptate o sumă frumuşică de bani, dacă să-şi cumpere o haină de care avea mare nevoie sau să dea banii pe o drumeţie către plaja Rockaway? Cum se face că orice tânăr sănătos şi viguros, în care bate o inimă pe măsură, îşi doreşte cu disperare, la un moment dat, să plece pe mare? Cum se face că, fiind pentru prima dată pasager pe o navă, ai simţit un fior magic când ai auzit că sunteţi destul de departe in larg încât uscatul nu se mai vede? De ce venerau persanii marea? De ce i-au atribuit grecii o zeitate anume: Poseidon, fratele lui Zeus? Cu siguranţă toate acestea au o însemnătate aparte, un sens adânc ca în povestea lui Narcis, care s-a aplecat aşa de mult peste apă să-şi vadă mai bine frumoasa reflexie, încât a căzut şi s-a înecat. Aceeaşi răsfrângere a imaginii o căutăm şi noi în râuri şi oceane: imaginea fugitivă a duhului vieţii, care e cheia misterului.

Când spun că plec pe mare, când îmi simt ochii înceţoşaţi sau îmi simt plămânii apăsători, nu vreau să las a se înţelege că plec ca pasager. Ca să faci asta, nu poţi să pleci cu traista goală, căci o traistă goală nu-i decât o cârpă. Şi în plus, pasagerii au rău de mare, nu pot să doarmă noaptea, devin ţâfnoşi şi nu prea se distrează. Nu, nu sunt niciodată călător. Nu plec nici căpitan, comandant sau bucătar, deşi aş putea. Las gloria acestor ranguri celor cărora le face plăcere. Eu unul dispreţuiesc orice fel de funcţie onorabilă care dă bătăi de cap. Îmi ajunge să am grijă de mine, fără să fie nevoie să am grijă şi de nave, barje, bărci şi tot felul de ambarcaţiuni. Cât despre rolul de bucătar, recunosc că e onoare şi în asta, bucătarul fiind un fel de ofiţer la bord, dar nu pot zice că-mi doresc să frig păsări toată ziua, deşi nimeni nu apreciază mai mult decât mine o friptură unsă din belşug cu unt şi condimentată bine

cu sare şi piper. Anticii egipteni tocmai din veneraţie pentru ibişi fripţi şi hipopotami prăjiţi au mumifiat aceste vieţuitoare pe care le-au aşezat în piramidele lor imense ca nişte cuptoare.

Nu. Când plec pe mare, plec ca un simplu marinar ce-şi face treaba: stau pe punte lângă catarg, cobor în teugă şi mă urc în gabie. E adevărat că alerg de colo-colo după cum vin ordinele şi sar de la vergă la vergă de parcă sunt greiere, ceea ce e destul de neplăcut la început. Îţi cam răneşte orgoliul, mai ales dacă te tragi dintr-o familie de seamă şi cu atât mai mult dacă până să bagi mâna în găleata cu catran ai trăit ca un boier conducând vreo şcoală din provincie, unde toţi vlăjganii plecau capul în faţa ta. E o trecere grea de la dascăl la marinar şi ai nevoie de tăria stoicilor ca să rabzi. Dar chiar şi asta trece cu timpul.

Şi ce dacă îmi porunceşte vreun căpitan boşorogit să mătur puntea? Cât să atârne jignirea asta în talerul lui Dumnezeu?Scad eu în ochii arhanghelului Gavril dacă execut repede ordinul? Toţi suntem sclavi într-o oarecare măsură, aşa că oricât mi-ar porunci bătrânii căpitani, oricât m-ar călca în picioare şi m-ar îmbrânci, eu tot am satisfacţia să ştiu că asta nu-i nimic, că într-un fel sau altul - fizic sau spiritual vorbind - şi noi tratăm la rândul nostru oamenii aşa.

Astfel, ghiontul pe care îl primeşte toată lumea trece de la unul la altul şi toţi ar trebui să ne batem pe umăr şi să zicem mersi.

Un alt motiv pentru care mă duc marinar este că pe mine mă plătesc, în timp ce pasagerilor nu le dau un sfanţ, sau cel puţin n-am auzit vreodată să se întâmple aşa. Dimpotrivă, pasagerii sunt cei care scot bani din buzunar, şi e o diferenţă ca de la cer la pământ între a plăti şi a fi plătit. Povara de a da bani e probabil cea mai afurisită pedeapsă cu care ne-au pricopsit cei doi hoţomani din grădina Raiului. Dar a primi bani, ei bine, nimic nu se compară cu asta. Obiceiul de a primi bani pentru ce ai

muncit e extraordinar, mai ales dacă te gândeşti că se zice că banul e ochiul dracului şi că avarii nu or să intre vreodată în împărăţia Raiului. Ce bucuroşi ne lăsăm duşi spre pierzanie!

În cele din urmă, motivul pentru care plec pe mare ca marinar este că mă bucur de mişcare şi de aerul curat de la proră. Pe mare, vântul din proră e mai plăcut decât cel din pupă, asta dacă nu încalci cumva maxima pitagoreică[1], aşa că, mare parte din călătorie, căpitanul care stă in dunetă respiră aerul pe care l-au expirat marinarii de pe punte, închipuindu-şi greşit că respiră un aer pur. La fel se întâmplă şi când poporul îşi conduce fruntaşii în anumite situaţii fără ca ei să îşi dea măcar seama. Dar de ce anume, după ce am tras in piept răcoarea brizei ca marinar pe vase de comerţ, mi-am pus în cap să plec la vânătoare de balene, asta numai Soarta, care mă păzeşte, mă îndrumă şi mă mână intr-un fel de neînţeles, poate să spună. Este fără tăgadă că îmbarcarea mea pe balenieră face parte dintr-un plan măreţ al Providenţei. Cred că s-a strecurat în spectacolul divin printre scene mai importante şi probabil a sunat cam aşa:

„Mari alegeri pentru preşedinţia Statelor Unite”
„Un anume Ishmael se îmbarcă pe o balenieră”
„Bătălie sângeroasă în Afganistan”

Nu ştiu de ce regizorul, care este Soarta, m-a distribuit în amărâta asta de vânătoare de balene, în timp ce alţii joacă în tragedii grandioase sau în comedii uşoare şi haioase sau, şi mai bine, în schiţe amuzante. Dacă stau totuşi şi mă gândesc, cred că îmi aduc aminte câteva motive care mi-au fost puse sub nas cu şiretenie încât m-au determinat să joc rolul ce mi-a fost predestinat, păcălindu-mă că am acţionat din propria mea voinţă şi cu perfectă luciditate.

Motivul principal a fost chiar imaginea copleşitoare a balenei însăşi. Curiozitatea pe care mi-a trezit-o monstrul acesta extraordinar, apele depărtate şi sălbatice unde îşi scaldă imensitatea şi primejdiile nemăsurate şi de neînlăturat pe care le aduce cu sine m-au făcut să mă decid. Poate pe alţi oameni motivele acestea nu i-ar fi convins, dar eu am avut mereu o slăbiciune pentru mistere. Ador să navighez în ape interzise şi să acostez la ţărmuri sălbatice. Fără a lăsa deoparte partea bună a lucrurilor, sunt mai degrabă înclinat spre tragedie, dar pot fi destul de sociabil în privinţa acestui lucru, dacă mi se permite, desigur, deoarece e bine să te înţelegi cu toţi colegii cu care stai.

Astfel stând lucrurile, călătoria era bine-venită. Porţile necunoscutului s-au deschis şi prin fanteziile ce m-au împins spre ţelul meu am fost inundat de o procesiune interminabilă de balene, două câte două, deasupra cărora trona un spirit impozant, ca un munte albicios suspendat în aer.

2. Traista de călătorie

Îmi îndesai câteva haine în traistă, o pusei la subraţ şi-mi începui călătoria spre Cape Horn, şi deci spre Pacific. Lăsând în urmă bătrânul Manhattan, ajunsei numai bine în New Bedford. Era într-o seară de sâmbătă din decembrie. Spre marea mea dezamăgire însă, aflai că pachebotul spre Nantucket plecase deja şi nu mai mergea nimic într-acolo până luni.

Deşi majoritatea tinerilor care iau în piept primejdiile şi necazurile unei vânători de balene se opresc la New Bedford să se îmbarce pe vase, mie nici nu îmi trecea prin cap. Eu eram hotărât să plec din Nantucket, fiindcă în mintea mea tot ce avea legătură cu faimoasa insulă era înconjurat de o aură de mister şi măreţie. Deşi în ultima vreme New Bedford a acaparat afacerea cu balene, iar bătrânul Nantucket s-a cam dus de râpă în privinţa asta, să nu uităm că acolo sunt izvoarele acestei îndeletniciri - aşa cum Tyrul a fost izvorul de unde s-a născut Cartagena[2]: acolo a fost prinsă prima balenă americană. De unde, dacă nu de acolo, s-au urcat pieile roşii în canoele lor ca să vâneze Leviatanul - monstrul marin? Şi de unde altundeva dacă nu din Nantucket au pornit marinarii curajoşi într-o goeletă încărcată, se zice, cu bolovani pe care să-i arunce înspre balenă şi să vadă dacă e îndeajuns de aproape cât să îndrăznească să arunce un harpon.

Acum, având de pierdut vreo două nopţi în New Bedford până să pot ajunge la destinaţie, începui să mă gândesc unde o să dorm şi ce o să mănânc intre timp. Noaptea se aşternuse stranie. Întunecată şi mohorâtă, şi frigul pişcă fără milă. Nu cunoşteam pe nimeni prin partea locului. Mă scotocii grăbit prin buzunare şi mai găsii doar câteva monede de argint. Stând în mijlocul drumului cu traista pe umăr şi privind când la întunecimea din nord, când la bezna

din sud, îmi zisei: „Oriunde te-ai hotărî să rămâi, băiete, ai grijă să-ntrebi de preţ şi să nu fii prea mofturos.” O pornii agale pe străzi şi dădui de hanul „Harpoanele încrucişate”, dar părea un loc cam scump şi cam prea frumos pentru buzunarul meu. Mai încolo trecui pe lângă „Peştele-Sabie” de unde, prin ferestrele roşiatice, venea o lumină aşa de puternică, încât părea să fi topit zăpada din faţa hanului, în timp ce în restul oraşului străzile erau acoperite de o gheaţă groasă de vreo douăzeci de centimetri, ceea ce era un chin de nedescris pentru picioarele mele, căci, de la atâta mers, tălpile cizmelor erau într-o stare de plâns. Cam scump şi cam frumos, îmi zisei din nou, oprindu-mă o clipă pentru a privi lumina ce se scurgea pe stradă şi pentru a asculta clinchetul paharelor dinăuntru. Gândii: „Hai, băiete, n-auzi? Pleacă din faţa uşii, mişcă-ţi cizmele peticite!” Aşa că pornii mai departe, de data asta instinctul purtându-mă spre apă, unde aveam să găsesc negreşit cele mai ieftine hanuri, dar probabil şi cele mai neprimitoare.

Mergând pe străzile sinistre, străjuite de case negre ca smoala, mi se părea că lumânările ce se mai vedeau din câte-o locuinţă joacă asemenea unor lumini într-un cavou. La ora aceea târzie, în ultima zi a săptămânii, cartierul prin care treceam era pustiu. Dar deodată mă trezii înconjurat de o lumină ceţoasă care se împrăştia pe stradă dintr-o clădire joasă şi lată a cărei uşă era dată de perete ca şi cum m-ar fi chemat înăuntru. Casa nu era prea aranjată şi părea deschisă pentru toată lumea, aşa că mă încumetai, dar primul lucru de care dădui fu o cutie cu cenuşă de care mă împiedicai în prag. Aha! Îmi zisei în timp ce mă înecam cu fulgii arşi care zburaseră în aer, oare să fie cenuşa Gomorei, oraşul pierzaniei? Dar cum rămâne cu „Harpoanele încrucişate” sau „Peştele-Sabie”. Pesemne hanul acesta se numeşte „Capcana”. Oricum i-ar fi zis, mă ridicai şi, auzind voci înăuntru, deschisei o a doua uşă care, spre marea mea uimire, părea că se deschide spre şezătoarea Iadului. O sută de feţe negre se întoarseră spre

mine în timp ce în fundul sălii un înger al întunericului bătea cu o carte în lemnul unui amvon. Era o biserică de negri, iar predicatorul tocmai vorbea despre întunericul infernului şi despre plânsetele şi suspinele ce se aud din el. Mă retrasei uşor cu spatele, zicându-mi: „Halal distracţie ţi-ai găsit la «Capcană»„.

Trecând mai departe, ajunsei într-un loc aproape de docuri, unde strada era luminată slab şi auzii deasupra mea un scârţâit tânguitor. Uitându-mă în sus, văzui legănându-se o firmă cu un desen nereuşit al unui jet de apă sub care scria: „La Balena Scuipătoare - Peter Coşciug.” Coşciug? Balena Scuipătoare? O alăturare nefericită. Pare-se că numele „Coşciug” e un nume obişnuit în Nantucket, şi-mi zisei că individul acesta, Peter, e de acolo. Dar fiindcă lumina era aşa de chioară, lemnul clădirii era aşa de ros - încât părea că hanul fusese adus şi lăsat aici din vreun loc mistuit de flăcări - şi firma scârţâia a sărăcie, socotii că, dacă e să existe un han ieftin prin preajmă unde se bea cafea din năut, acesta e.

Era un loc straniu, cu un acoperiş ascuţit care atârna greu peste peretele în formă de săgeată, dărăpănat şi care se înclina ca o salcie tristă. Era ridicat într-un colţ întunecat, unde Euroclidonul[3] lovea mai sălbatic decât a lovit în corabia sfărâmată a bietului Pavel. Altminteri, Euroclidonul nu este altceva decât o adiere plăcută, asta dacă te găseşti la adăpost, cu picioarele încălzite bine pe sobă. Un bătrân învăţat, ale cărui lucrări le posed numai eu, a spus: „În ceea ce priveşte acest vânt capricios numit Euroclidon, e o mare diferenţă între a-l privi printr-un geam care nu e îngheţat decât pe dinafară sau a-l privi printr-un geam care e îngheţat pe ambele feţe, iar Moartea cea vicleană e geamgiul.” Îmi zisei: bine spus, cuvintele de demult grăiesc adevărul, căci, iată ochii îmi servesc drept ferestre, iar corpul îmi e ca o casă. Ce păcat însă că nu astupaseră găurile şi crăpăturile şi nu mai cârpiseră pe

alocuri. Acum era prea târziu, vremea de reparat se dusese: universul era gata. Totul era isprăvit. Sărmanul Lazăr. Tremurând pe lespedea rece, clănţănind din dinţi, n-avea decât să-şi bage zdrenţe în urechi şi să-şi înfigă un cocean de porumb în gură şi tot nu ar fi reuşit să-mpiedice Euroclidonul să-i intre-n corp.

— Euroclidonul! îşi zicea fariseul înveşmântat în porfiră roşie ca focul - mai încolo se va înveşmânta cu focul gheenei – și-şi scuipa în sân. Ptiu, ptiu! Ce noapte geroasă, cum mai sclipesc stelele pe cer şi joacă luminile nordice! Restul n-au decât să vorbească despre verile orientale nesfârşite. Pe mine să mă lase să-mi fac singur vară cu căldura cărbunilor mei.

Dar Lazăr? Şi-ar fi putut încălzi el mâinile la căldura luminilor nordice? Nu şi-ar fi dorit el să se afle în Sumatra? N-ar fi vrut el mai degrabă să se întindă cât era de lung pe linia ecuatorului sau să coboare, Doamne, iartă-mă!, în focurile iadului ca să scape de gerul cumplit?

Acum, faptul că Lazăr stă chircit în faţa casei fariseului e mai de mirare decât să vezi un aisberg plutind prin arhipelagul Molucelor. Dar şi bogatul trăieşte singur cuc într-un palat de gheaţă, ca un ţar, şi îşi astâmpără setea cu lacrimile călduţe ale orfanilor.

Ajunge totuşi cu planşetele, acum pornim la vânătoare şi o să avem parte de ele din belşug. Mai bine să ne dezmorţim picioarele şi să vedem ce fel de loc e Balena Scuipătoare.

3. La „Balena Scuipătoare”

Pătrunzând înăuntru, ajungeai într-un hol larg, dar în mare dezordine, decorat cu lambriuri învechite ce aminteau de parapetul unei nave în ruină. Pe un perete atârna un tablou mare şi atât de afumat şi de scorojit, încât, în lumina piezişă în care îl priveai, doar dacă iţi dedicai o bună bucată de timp pentru a-l studia şi întrebai şi pe alţii despre el, puteai să înţelegi ce anume înfăţişează. Aşa erau de alambicate culorile şi umbrele, că ai fi zis că e opera vreunui tânăr ambiţios care, în vremea vânătoarei de cotoroanţe, se hotărâse să creioneze iadul vrăjitoresc. Iar dacă priveai îndeajuns şi îţi băteai capul şi mai ales dacă deschideai ferestruica de lângă intrare, ajungeai la concluzia că o asemenea idee, oricât de puţin probabilă, nu era chiar in totalitate absurdă. Dar ceea ce te inducea în eroare cel mai mult era o pată lungă, înfricoşătoare, neagră şi care parcă se mişca în mijlocul tabloului, plutind peste trei linii perpendiculare şterse care pluteau într-o spumă bizară. Era o pictură aşa de mlăştinoasă, jilavă şi scârboasă, încât putea înnebuni de-a binelea un om care suferea cu nervii. Totuşi, era în ea o anume nuanţă de nobleţe care te făcea să o priveşti întruna, până când îţi jurai că o să descoperi secretul pe care îl conţine. Din când în când îţi venea câte o idee genială, desigur înşelătoare: „E Marea Neagră noaptea, în furtună! „E un război de neînţeles între cele patru elemente! „E un pustiu bătut de vifor’”; „E un peisaj de iarnă hiperborean!”; „E înfăţişarea ruperii axei îngheţate a timpului!”. Dar toate aceste presupuneri erau împrăştiate de un detaliu sumbru ce se ascundea in mijlocul picturii, care, odată descoperit, lămurea totul. Oare nu seamănă cu un peşte gigantic? Chiar cu marele Leviatan?

De fapt, pictorul voise să înfăţişeze următorul lucru (aceasta fiind teoria mea finală, bazată în mare parte pe părerile pe care mi le formasem stând de vorbă cu mai mulţi bătrâni): o corabie care navighează pe la Capul Horn, prinsă într-un uragan, pe jumătate scufundată şi peste care sare o imensă balenă furioasă, gata să se înfigă în cele trei catarge ce mai stau la suprafaţă.

Peretele opus era acoperit de o expoziţie monstruoasă de bâte şi suliţe. Unele erau împodobite cu dinţi ce semănau cu nişte ferăstraie de fildeş, pe altele erau înnodate smocuri de păr uman, iar una dintre ele avea forma unei secere, cu un mâner mare, arcuit, care părea la fel de mare ca urma lăsată pe pajişte de o maşină de tuns iarba. Toată treaba aceasta te făcea să te cutremuri şi să te întrebi îngrozit ce fel de canibal pornise la vânătoare de oameni cu o asemenea ustensilă înspăimântătoare de ciopârţit. Între toate acestea erau amestecate lance şi harpoane vechi, ruginite şi sfărâmate. Unele aveau chiar propriile lor poveşti. Cu această lance bătrână şi lungă, îndoită în ultimul hal, a ucis Nathan Swain acum cincizeci de ani cincisprezece balene într-o singură zi. Iar acel harpon, care astăzi pare mai degrabă un tirbuşon, a fost aruncat în Marea Java într-o balenă care a fugit cu el şi a fost prinsă mulţi ani mai târziu lângă Capul Blanc. S-a descoperit că harponul intrase pe la coadă şi se mişcase prin trupul peştelui aşa cum se mişcă un ac în corpul unui om până ajunsese să se înfigă în cocoaşă.

Trecând de holul obscur printr-o arcadă aflată în locul destinat odinioară unui horn cu şemineu, astfel că era destul de joasă, intrai în camera comună. Aceasta era şi mai întunecată, apăsată parcă de grinzile din tavan şi cu podeaua denivelată de trecerea anilor; părea că te afli în cala unei corăbii într-o noapte furtunoasă, când nava se cutremură din ţâţâni. Într-o parte a camerei se afla o măsuţă acoperită cu geamuri crăpate şi în care erau îngrămădite tot felul de rarităţi prăfuite adunate din toate

colţurile lumii. Cealaltă parte a camerei era dominată de o vizuină întunecată – barul care încerca să imite, fără să reuşească prea bine, capul unei balene. Oricât de nereuşită era încercarea, se distingea clar fanonul balenei aşa de mare încât aproape că puteai trece cu o caleaşcă prin deschizătură. Înăuntrul vizuinii erau aşezate rafturi şubrede pe care stăteau înghesuite carafe, sticle și butelcuţe, iar in mijlocul tuturor se agita, ca Iona cel blestemat - de altfel, aşa i se şi zicea -, un bătrânel uscăţiv care le vindea bucuros marinarilor, pe banii lor, speranţe deşarte şi moarte. Ce groaznice sunt paharele umplute cu otravă! Deşi pe dinafară păreau intr-adevăr cilindrice, pe dinăuntru se îngustau amăgitoare. Semne paralele scobite grosolan încercuiau cupele, pungăşie prin care pentru un pahar plin până la prima măsură plăteai un penny, până la a doua cu un penny mai mult şi tot aşa până când paharul era umplut până în vârf - măsura care se numea „a Capului Horn” şi pentru care plăteai un şiling.

Înăuntru găsii câţiva marinari tineri adunaţi in jurul unei mese, care examinau cu atenţie, la lumina slabă, câteva exemplare de oase de balenă sculptate. Îl căutai pe hangiu să-i spun că doresc să iau o cameră, dar singurul răspuns pe care îl primii fu că tot hanul e plin şi că nu are nici măcar un pat liber.

— Ba, ia stai!, exclamă el şi se lovi cu palma peste frunte. N-ai nimic împotrivă să-mparţi patul cu un alt harponier, ai? Pare-mi-se că te duci pe mare, aşa că mai bine te-nveţi de pe-acum cu treburi de-astea.

Zisei că nu mi-a plăcut niciodată să împart patul cu altcineva şi, dacă trebuie să o fac, atunci depinde de ce fel de om e vorba, dar dacă hangiul chiar nu avea niciun alt loc pentru mine şi harponierul nu era absolut dezagreabil, atunci, decât să bat străzile printr-un oraş necunoscut pe o vreme aşa de nesuferită, mai bine mă mulţumeam cu jumătate din patul unui om de ispravă.

— Aşa zic şi eu. Bine, atunci, şezi aici. De mâncat vrei să mănânci? Iac-acuşi e gata.

Mă aşezai pe o laviţă veche, sculptată toată ca băncile din parcul Battery. La un capăt, un marinar bătrân, căzut pe gânduri, o tot cresta cu briceagul. Aplecându-se şi lucrând cu migală in lemnul dintre picioarele lui. Încerca să sculpteze o barca cu velele în vânt. Dar nu-mi părea să-i reuşească prea bine.

În sfârşit, vreo patru sau cinci dintre noi furăm chemaţi la masă într-o cameră alăturată în care era frig de crăpau pietrele întrucât, zicea hangiul, nu se făcea focul ca să mai strângă băierile pungii. Singura lumină care ardea provenea de la două lumânări de seu, şi acestea pe terminate şi cu ceara scursă pe lângă ele, îmbrăţişându-le ca un linţoliu. Furăm nevoiţi să ne încheiem hainele până în gât şi să strângem cu degetele pe jumătate degerate ceştile cu ceai fierbinte. Dar masa se dovedi a fi îmbelşugată, şi am mâncat nu numai carne şi cartofi, ci, închipuie-ţi! chiar şi găluşte! Găluşte la cină! Un băiat mai tinerel, îmbrăcat cu o pelerină verde, înfuleca de zor găluştele.

— Măi băiatule, îi zise hangiul, vezi că ai să visezi urât la noapte, să fiu al naibii dacă nu!

— Auzi, îi şoptii hangiului, nu-i ăsta harponierul, nu?

— Nu. Îmi răspunse rânjind drăceşte, ăla-i unu’ oacheş. Nu mănâncă niciodată găluşte, înfulecă numai fripturi, şi alea numai în sânge.

— Pe naiba! Şi unde-i acum? E aici?

— O să se-ntoarcă numaidecât, veni răspunsul.

Fără să vreau, începui să-mi fac tot felul de gânduri despre harponierul cel oacheş. Mă hotărâi, în orice caz, că, dacă e musai să dormim împreună, să-l las pe el să se dezbrace şi să se bage în pat înaintea mea.

Odată ce se sfârşi cina, ne întoarserăm toţi în bar unde, neavând altceva de făcut, mă aşezai să-i privesc pe ceilalţi. Deodată de afară se auzi o gălăgie veselă. Sărind în sus, hangiul strigă:

— Ăsta-i echipajul de pe Grampus, am văzut azi în port că trebuie să se-napoieze. Au stat trei ani pe mare şi se-ntorc cu corabia doldora de mărfuri. Bucuraţi-vă, băieţi, o să auzim ultimele noutăţi din insulele Fiji!

Intrarea răsună de paşii greoi ai marinarilor, iar când uşa fu dată de perete, năvăli înăuntru o hoardă nestăpânită de marinari. Înfofoliţi în haine soioase şi fulare de lână jerpelite şi zdrenţuite şi având toţi ţurţuri in barbă, arătau ca nişte urşi polari. Tocmai ce acostaseră şi acesta era primul loc in care intraseră, aşa că nu era de mirare că se duseră glonţ spre gura balenei care adăpostea barul unde Iona cel zbârcit nu mai prididea să le toarne in pahare. Unul se plângea de o răceală, dar Iona îi găsi repede leac turnându-i o amestecătură pâsloasă de gin şi melasă care, se jura hangiul, te curăţa de toate răcelile şi guturaiurile, fără să conteze de când erai răcit sau că te apucaseră frigurile fie pe coasta Labradorului, fie prin vreo insulă de la poli.

Băutura li se urcă degrabă la cap, aşa cum se întâmplă chiar şi cu pilangiii înrăiţi atunci când se întorc de pe mare şi începură să se ţină de ştrengării făcând un zgomot de nedescris. Uitându-mă la ei, văzui că unul dintre nou-sosiţi stătea deoparte şi, deşi se vedea că nu voia să le strice voia bună cu mina lui abătută, se ferea să se alăture bandei gălăgioase. Mi-a trezit imediat curiozitatea, iar fiindcă zeii ne-au sortit să fim camarazi pe navă (însă nu mai mult, după cum se va vedea în poveste), o să-l descriu în câteva cuvinte. Ridicat în toată înălţimea lui, măsura vreo şase picioare, avea umeri solizi şi pieptul bombat. Rar mi-a fost dat să văd un om cu braţe aşa de groase. Faţa îi era înăsprită de vânt, bronzul îi făcea dinţii să pară sclipitori, însă în ochii săi abătuţi jucau umbre de tristeţe. Îmi dădui seama imediat după voce că era din sud şi socotii după statură că trebuie să fi fost un muntean din munţii Alleghany din Virginia. Tocmai când petrecerea tovarăşilor săi era în toi, omul se făcu nevăzut şi nu-l mai întâlnii până

când ajunserăm să lucrăm amândoi pe aceeaşi corabie. După câteva minute, marinarii voioşi îşi dădură seama că nu mai era şi fiind, pare-se, un om la care ţineau mult, începură să-l strige: „Bulkington! Bulkington! Unde-i Bulkington?”, şi ieşiră din han să-l caute.

Ceasul se făcuse nouă şi, cum după ce încetase larma in cameră se aşternuse o linişte de mormânt, începui să mă gândesc cu mândrie la planul pe care îl pusesem la cale chiar înainte să intre mateloţii. Nimănui nu i-ar plăcea să doarmă cu altul în pat, chiar dacă acel cineva i-ar fi frate. Nu ştiu cum se face că oamenii preferă să fie singuri când pun capul pe pernă. Iar când vine vorba să dormi cu un străin pe care chiar nu l-ai mai văzut in viaţa ta, într-un han în care n-ai mai poposit, într-un oraş în care n-ai mai fost, şi pe deasupra omul să mai fie şi harponier, atunci chiar că-ţi faci tot felul de gânduri. Zău dacă e vreun motiv să dormi doi în pat, marinar fiind. Aşa cum nu dorm regii pe corăbii, aşa nu dorm nici marinarii doi într-un pat. Desigur, stau toţi într-o cabină mare, dar are fiecare hamacul lui, aşternutul lui, doarme liniştit de unul singur.

Cu cât mă gândeam mai mult la harponier, cu atât îmi părea mai nesuferit gândul de a dormi cu el. Era la mintea cocoşului că, având slujba pe care o avea, aşternuturile n-aveau să fie dintre cele mai curate sau mai fine. Mă cutremuram numai gândindu-mă la ele. Şi oricum se făcea târziu, iar un om cumsecade ar fi trebuit să se întoarcă şi să se bage în pat. Dacă ar fi fost să intre noaptea peste mine, de unde să ştiu eu prin ce speluncă a umblat?

— Hangiule! M-am răzgândit, n-o să dorm cu harponierul. Mă culc pe banca asta.

— Cum pofteşti, da-mi pare rău că nu pot să-ţi dau o faţă de masă să dormi pe ea şi să ştii că-i tare blestemată banca asta, zise pipăind nodurile şi crestăturile. Da’ stai aşa, Skrimshader[4], că am o rindea în spate. Acuşi o aduc şi-ţi fac un culcuş pe cinste.

Acestea fiind spuse, se duse după rindea. Mai întâi scutură banca de praf cu o batistă şi apoi se porni să-mi aranjeze patul, rânjind tot timpul ca un maimuţoi. Aşchiile zburau în stânga şi-n dreapta până când rindeaua se opinti într-un nod mare şi încăpăţânat, mai să-i sucească mâna. Îi zisei atunci să-l lase în plata Domnului de pat că era bun şi aşa şi oricât l-ar fi şlefuit tot nu-l făcea de puf. Strânse aşchiile tot rânjind, le aruncă într-o sobă din mijlocul camerei şi îşi văzu mai departe de treburi, lăsându-mă singur cu gândurile mele. Mă apucai apoi să măsor banca şi descoperii că era prea scurtă, dar dacă puneam şi un scaun se făcea numai bună. Văzui însă că era şi cam îngustă, iar cealaltă bancă din cameră era ceva mai înaltă, deci nu le puteam lipi. Într-un sfârşit hotărâi să lipesc şezutul băncii de perete în singurul loc în care încăpea şi să las puţin spaţiu între ele ca să îmi reazem spinarea. Se ivi însă alta problemă: pe sub fereastră venea un curent așa de puternic, încât îmi zădărnicea toate planurile, mai ales că se unea cu cel ce venea dinspre uşă, formând nişte mici vârtejuri chiar unde voiam eu să îmi aştern culcuşul.

Naiba să-l ia de harponier!, îmi trecu prin minte. Dar stai aşa!, ce-ar fi să i-o iau înainte, să trag zăvorul şi să mă văr in pat de unde nu m-ar fi trezit nicio bubuitură? Părea un plan bun, dar după ce chibzuii mai bine, mă răzgândii. Dacă a doua zi, chiar când aş fi ieşit pe uşă, m-ar fi aşteptat şi m-ar fi pocnit zdravăn? Uitându-mă în jur şi văzând că singura soluţie era să dorm în patul altuia, începui să-mi zic că probabil grijile mele erau neîntemeiate şi prea mă grăbisem să judec un om pe care nici nu-l cunoşteam. Aşa că socotii că aş putea să mai aştept, doar trebuia să apară. M-aş fi uitat bine la el atunci şi, cine ştie, poate chiar ne împrieteneam. Dar restul chiriaşilor începuseră să vină câte unul, doi sau trei şi să urce în camerele lor şi harponierul meu nu se mai ivea.

— Ia, spune-mi, ce fel de om e ăsta de stă treaz până la ora asta?, îl întrebai pe hangiu.

Ceasul era aproape douăsprezece. Hangiul îşi râse-n barbă distrându-se pe cinste de neştiinţa mea.

— Dar nu-i aşa, ci dimpotrivă. Se culcă odată cu găinile şi se scoală-n zorii zilei, ştii cum se zice: cine se scoală devreme departe ajunge. Dar astă-seară e plecat cu treabă şi nu ştiu ce Dumnezeu întârzie atât, poate că nu şi-a vândut capul încă.

— Nu şi-a vândut capul? Ce tot îndrugi acolo?, întrebai eu ieşindu-mi din pepeni. Vrei să-mi spui tu mie că harponierul ăsta umblă pe străzi în sfânta seară de sâmbătă, ba de fapt, duminică dimineaţa, să-şi vândă capul?

— Eu ce-ţi tot zic aici? I-am spus eu că n-are sorţi de izbândă că-i plină piaţa de de-astea.

— E plină de ce?, strigai eu.

— De capete, de ce altceva? Doar e plin pământul de ele.

— Uite ce e, meştere, las-o baltă, i-am zis eu calm. Nu-mi mai vinde mie gogoşi, că nu m-am născut ieri.

— Se prea poate, spuse, şi începu să-şi cioplească o scobitoare dintr-un băţ. Dar să ştii că n-ai să mai apuci ziua de mâine dacă te vede că îţi baţi joc de capul lui.

— Ba mai degrabă o să-i crap eu lui capul, răspunsei înfuriat la culme de trăncăneala aceasta fără sens.

— Păi. E deja crăpat, răspunse.

— Cum adică e deja crăpat?

— Aşa cum auzi. Că de-aia nici nu poate să-l vândă.

— Măi, omule, îi zisei aplecându-mă spre el nervos ca muntele Hecla in mijlocul viscolului, nu mai bate câmpii! Stai să ne înţelegem. Eu am venit la tine şi ţi-am cerut un pat, tu mi-ai zis că n-ai şi că trebuie să-l împart cu un harponier; şi-acum, deşi eu nici nu l-am văzut pe individul ăsta, îmi îndrugi tot felul de poveşti necurate ca să-mi fac tot soiul de gânduri despre un om cu care tu mă pui să dorm în pat, iar asta e o legătură foarte intimă şi serioasă. Ia vorbeşte drept acum şi zi-mi cine e harponierul ăsta şi mai ales zi-mi dacă să am încredere să dorm cu el.

Lămureşte-mă mai întâi ce e cu istoria asta cu vândutul capului, căci dacă e adevărată, socotesc că omul e smintit şi eu n-am de gând să împart aşternutul cu un om nebun. Iar dumneata, domnule, tu, hangiule, dacă dumneata încerci să mă păcăleşti, să ştii că te paşte închisoarea!

— Măi, băiete, zise hangiul şi inspiră adânc, văd că-ţi cam place să ţii predici. Şezi binişor, uite cum stă treaba: harponierul ăsta tocmai s-a întors din mările sudului de unde a adus cu el nişte căpăţâni micşorate din Noua Zeelandă - lucrul dracului şi alta nu! - şi le-a vândut pe toate, afară de una, şi pe-aia vrea s-o vândă în seara asta, că mâine e duminică şi nu se cade să vinzi capete de oameni în plină stradă când trece lumea la biserică. A vrut el să facă aşa odată, dar l-am prins chiar când ieşea pe uşă cu patru tărtăcuţe legate de o sfoară, de ziceai că trăgea după el o funie de ceapă.

Înţelesei în cele din urmă ce era cu povestea aceea ciudată şi că hangiul nu îşi bătea joc de mine, dar acum mă gândeam ce fel de om stă sâmbăta până spre dimineaţa sfântă de duminică să umble cu treburi aşa de spurcate ca negoţul cu căpăţâni de canibali.

— Îmi pare că e primejdios harponierul ăsta.

— Plăteşte mereu la timp, veni răspunsul. Hai că se face târziu, mai bine te-ntinzi la somn. Hai că-i patul numai bun. Eu şi Sally în el am dormit în noaptea nunţii, e loc destul de zbânţuială. Haida-de! Păi, înainte să-l dăm la chiriaşi îl culcam şi pe Sam, şi pe Johnny cu noi. Da’ într-o seară nu ştiu ce-am visat şi m-am apucat să mă zvârcolesc de l-am trântit pe Sam din pat mai să-şi rupă mâna. După asta nu i-a mai convenit nevesti-mii. Hai cu mine, acuşica-ţi dau o lumină.

Şi spunând acestea, aprinse o lumânare şi o luă înainte spre cameră. Eu însă rămăsesem ţintuit locului: uitându-se la ceas, zise:

— Văd că s-a făcut deja duminică, nu mai vine harponierul; sigur şi-a găsit el să stea pe undeva. Hai, vino,

ce mai stai?

Stătui puţin pe gânduri şi apoi o pornii în sus pe scări unde mă conduse într-o cameră rece ca o cochilie uscată în care trona o imensitate de pat, mare cât să încapă pe puţin patru oameni în el.

— Gata, zise hangiul, şi lăsă lumânarea pe un cufăr vechi ce servea şi ca masă, şi ca spălător. Simte-te ca acasă. Noapte bună!

Când mă întorsei, deja dispăruse.

Dând plapuma la o parte, mă aplecai deasupra patului. Deşi nu era cel mai frumos aşternut, era destul de curat. Mă uitai apoi prin cameră, dar în afară de masă şi de pat nu mai văzui ca mobilă altceva decât un raft prăpădit. Într-o parte era şi un paravan de hârtie pe care era desenat un om înfigând un harpon într-o balenă. Zăceau în unghere, neaparţinând de cameră: un hamac desfăcut, aruncat într-un colţ, o raniţă de cârpă, care conţinea hainele harponierului şi care pesemne ţinea locul unui cufăr. Mai erau de asemenea şi câteva cârlige stranii din os pe raftul de deasupra şemineului şi un harpon lung sprijinit de capul patului. Dar ce se vedea pe cufăr? Ridicai obiectul, îl ţinui la lumină, îl pipăii şi-l mirosii, îl întorsei pe toate părţile şi tot nu mă lămurii ce anume putea să fie. Nu-l puteam asemui decât cu un preş de capetele căruia atârnau nişte franjuri zornăitori ca la mocasinii indieni împodobiţi cu ghimpi de porc spinos. În mijlocul preşului era tăiată o gaură, ca aceea din ponchourile sud-americanilor. Dar ce harponier întreg la minte şi-ar trage un preş pe cap şi s-ar plimba pe străzi în halul acela? Îl pusei pe mine să-l încerc, dar parcă era făcut din nuiele. Aşa de aspru şi de greu atârna şi îmi păru şi cam jilav: probabil fusese purtat pe o vreme ploioasă. Astfel costumat, mă privii într-o bucată de geam şi mă speriai îngrozitor, aşa arătare mi se înfăţişa înaintea ochilor. Neştiind cum să-mi smulg mai repede preşul de pe mine, era să-mi sucesc şi gâtul.

Mă aşezai pe marginea patului şi începui să mi-l imaginez pe negustorul de capete înveşmântat în preşul lui. După ce petrecui ceva timp căzut în fanteziile mele, mă ridicai şi-mi dădui jos ponchoul, rămânând în mijlocul camerei şi cugetând. Apoi mă dezbrăcai şi de haină şi mai stătui ceva timp în acelaşi loc doar în bluza de corp. Dar cum începuse să-mi intre frigul în oase căci eram pe jumătate dezbrăcat, şi amintindu-mi ce a zis hangiul cum că harponierul nu mai vine în noaptea aceea, îmi scosei nădragii şi cizmele şi, suflând în lumânare, mă băgai în pat rugându-mă cerului să aibă grijă de mine. Mă tot sucii şi răsucii încercând să-mi găsesc locul, dar salteaua era umplută ori cu ciocani de porumb, ori cu cioburi sparte; oricum ar fi fost, îmi luă ceva timp până să adorm. Până la urmă aţipii şi de-abia ce alunecasem binişor spre tărâmul viselor că auzii o bufnitură pe hol şi văzui cum joacă o lumină pe sub uşă.

— Doamne, apără-mă!, îmi zisei, ăsta-i harponierul, negustorul de capete.

Mă gândii că era mai bine să stau nemişcat şi să tac chitic până zice el ceva. Străinul intră în cameră cu lumânarea într-o mână şi tărtăcuţa în cealaltă şi fără a se uita înspre pat lăsă lumânarea pe podea într-un colţ îndepărtat şi începu să desfacă şiretul raniţei înainte ca eu să apuc să scot un cuvânt. Muream de curiozitate să-i văd faţa, dar stătea întors spre raniţă, tot încercând s-o desfacă. În sfârşit, se întoarse şi - Cerule! Ce arătare! Ce faţă! Era gălbejit şi vineţiu şi ici şi colo avea nişte semne ca nişte pătrate întunecate. Exact cum credeam, mai rău nici că puteam nimeri, se vedea că s-a bătut după cât de tăiat era pe faţă; probabil tocmai ce se întorsese de la doctorul care l-a cusut. Dar când îşi întoarse faţa bine spre lumină, îmi dădui seama că pătratele negre de pe obraji nu erau cusături, ci era mânjit de ceva. La început nu ştiui ce să cred dar imediat îmi amintii: auzisem o poveste despre un om, un marinar chiar, care căzuse în mâinile canibalilor şi aceştia îl tatuaseră ca pe ei. Ajunsei la concluzia că o astfel

de grozăvie i s-o fi întâmplat, pesemne, şi harponierului într-una din lungile şi îndepărtatele sale călătorii. Ei zisei, mare lucru; aşa arată el. Nu în culoarea pielii stă onoarea unui om. Totuşi, ce culoare bizară avea chipul său, asta în afară de zonele tatuate. Probabil că n-avea ce să fie decât un sănătos bronz tropical, deşi zău că nu mai văzusem un bronz aşa gălbejit şi vineţiu.

Cine ştie, poate în mările sudului, soarele are un asemenea efect asupra pielii. Cât timp îmi trecură aceste gânduri prin minte, harponierul nu mă observă deloc, dar, după ce se chinui să-şi deschidă desaga, începu să scotocească prin ea şi scoase dinăuntru un fel de secure şi o bucată de piele de focă de care atârna un smoc de păr. Lăsându-le pe acestea pe cufăr, luă căpăţâna uscată, care era de-a dreptul dezgustătoare, şi o vârî în raniţă. După aceea îşi scoase căciula din blană de castor făcându-mă aproape să ţip de mirare. Capul îi era în totalitate chel: nu avea niciun fir de păr în afară de un smoc răsucit în frunte, şi părea, nici mai mult, nici mai puţin decât un craniu mucegăit. Dacă nu era aşezat între mine şi uşă aş fi fugit ca din puşcă.

Chiar şi aşa, mă gândii serios să sar pe fereastră, dar camera era la al doilea etaj. Eu nu-s vreun laş, dar tot nu ştiam ce să mă fac cu ticălosul ăsta vineţiu de negustor de capete. Frica se naşte din neştiinţă, iar eu, fiind cu totul şi cu totul năucit şi îngrozit de străinul de lângă mine, mărturisesc că mă speriai de zici că însuşi diavolul dăduse buzna peste mine în toiul nopţii. De fapt, băgase aşa o groază în mine, că nu avui curaj să suflu un cuvânt şi să-i cer să mă lămurească în privinţa înfăţişării sale. Între timp, omul continuă să se dezbrace şi într-un sfârşit îşi descoperi şi pieptul, şi braţele. Pe legea mea, şi pe acolo era haşurat ca şi pe faţă şi tot spatele îi era acoperit de aceleaşi pătrăţele tuciurii. Parcă de-abia scăpase cu viaţă din războiul de treizeci de ani şi era bandajat tot. Chiar şi picioarele îi erau tatuate şi părea că o mulţime de broscuţe

se caţără pe un trunchi de palmier. Mi-era limpede acum că trebuia să fie vreun sălbatic sau aşa ceva, venit pe o corabie din mările sudului şi ajuns astfel pe pământ creştin. Mă treceau frisoane numai gândindu-mă. Un negustor de capete. Poate chiar capetele fraţilor săi. Poate mi-l scurtează. Doamne fereşte!, şi pe-al meu, ia uite ce toporişcă are!

N-aveam timp să mă gândesc la asta. Căci sălbaticul se mişca prin cameră făcând ceva ce mă convinse pe deplin că era păgân. Se ridicase şi se dusese spre mantou, sau haină sau ce era cârpa aceea grea pe care o atârnase pe un scaun, scotoci prin buzunare şi scoase după un timp un obiect ciudat cu o cocoaşă în spinare, de aceeaşi culoare ca un bebeluş congolez, ceea ce mă duse cu gândul la tărtăcuţa uscată şi îmi zisei că mica figurină trebuie să fie într-adevăr un bebeluş uscat şi îmbălsămat la fel. Dar fiindcă părea ţeapăn şi lucea ca abanosul, îmi dădui seama că era doar un idol de lemn, ceea ce se dovedi a fi adevărat. După aceea se îndreptă către şemineu şi, dând paravanul la o parte, aşeză figurina cocoşată în suportul pentru buşteni. Cum pereţii căminului şi cărămizile dinăuntru erau negre ca smoala de la funingine, trebuie că-şi găsise un altar pe cinste pentru idolul lui congolez.

Îmi îndreptai apoi ochii către silueta obscură, la fel de înfricoşat ca şi până acum, ca să văd ce mai pune la cale. Mai întâi scoase din haină vreo doi pumni de rumeguş şi îi aşeză cu grijă în faţa idolului. După aceea aşeză deasupra o bucată de pesmet marinăresc şi dădu foc grămăjoarei de rumeguş cu lumânarea din mână, aprinzând astfel un foc de sacrificiu. Imediat băgă mâna după pesmetul din foc şi, după ce îşi fripse degetele de câteva ori tot băgând mâna în flacără după el, reuşi să-l scoată. Suflă cenuşa de pe el şi i-l oferi cu mare pioşenie micului negru, dar drăcovenia pitică nu păru deloc încântată de dar şi nici nu-şi mişcă buzele. Comedia asta era acompaniată de un soi de zgomote guturale cum nu mai auzisem. Părea că ruga credinciosului

era sub forma unui cântec sau că îl apucase un fel de cântare a unor psalmi păgâni care îi făcea chipul să se schimonosească într-un asemenea fel de s-ar fi zis că nu-i de pe lumea asta. Stingând în cele din urmă focul, înşfăcă idolul cu nepăsare şi-l îndesă la loc în haină, aşa cum apucă, de parcă era un vânător care-şi vâră în tolbă pasărea doborâtă.

Toată slujba păgână mă stingheri şi mai mult şi, văzând că-şi cam încheie ciudatele ritualuri şi vrea să se bage în pat, îmi zisei că acum e momentul, acum sau niciodată, înainte să stingă lumina, să rup tăcerea in care mă cufundasem de voie, de nevoie. Dar timpul în care stătui să mă gândesc ce să fac îmi strică socotelile. Luând toporişca de pe masă, îi examină ascuţişul o vreme şi apoi, ţinându-l în lumină şi înmuindu-şi muştiucul în gură, pufăi de câteva ori lăsând să iasă rotocoale de fum. Dintr-odată, sălbaticul stinse lumânarea şi se ghemui lângă mine în pat, cu tot cu toporişca între dinţi. Nu mai reuşii să mă abţin şi începui să urlu, iar el, lăsând să-i scape un mormăit de surprindere, începu să mă pipăie.

Bâlbâind ceva, nici nu ştiu ce anume, mă rostogolii la perete cât mai departe de el şi îl implorai, oricine sau orice ar fi fost, să se potolească şi să mă lase să mă ridic şi să aprind lumina. Dar din mormăiturile pe care le primii ca răspuns pricepui că nu prea înţelege ce-i zic.

— Cine tu?, zise în cele din urmă. Zi mie ori dracii, eu ucid la tine!

Şi zicând acestea începu să agite repede toporişca aprinsă spre mine.

— Hangiule! Dumnezeule mare! „Peter Coşciug”!, am ţipat din toţi rărunchii. Hangiule! Stai! Coşciuge! Săriţi, măi, oameni buni!

— Zi la mine cine tu ori dracii, ucid la tine!, urlă iar canibalul în timp ce din toporişca pe care o agita începuseră să sară scântei pe mine până ce crezui că o să-mi ardă hainele. Dar slavă Cerului, exact atunci intră

hangiul cu lumânarea în mână şi, sărind peste pat, mă adăpostii lângă el.

— Nu te speria, zise el cu un rânjet pe faţă. Queequeg nu ţi-ar atinge niciun fir de păr de pe cap.

— Nu mai rânji!, îi strigai. Ia zi-mi, de ce nu mi-ai spus că harponierul e un canibal?

— Am zis că ştii. Nu ţi-am spus că vinde capete? Hai, lăsaţi hărmălaia şi puneţi capul pe pernă. Queequeg, ascultă la mine - tu priceput la mine, eu priceput la tine, omul ăsta o să doarmă aici, priceput?

— Eu priceput bine, mormăi Queequeg tot pufăind din pipă aşezat în capul patului.

— Tu băgat în pat, adăugă îndreptând toporişca spre mine şi aruncându-şi hainele într-o parte cu un gest nu numai civilizat, dar chiar mărinimos. Rămasei uitându-mă la el o clipă. Parcă şi aşa tatuat din cap până-n picioare părea totuşi un canibal curat şi drăguţ. Ce-oi fi făcut atâta tevatură - mă întrebai că doar e şi el om ca şi mine şi are tot atâta dreptate să se teamă de mine cum am şi eu să mă tem de el. Mai bine să dorm cu un canibal treaz decât cu un creştin beat.

— Hangiule, zisei, spune-i să-şi dosească toporişca sau pipa sau cum i-o zice; ce să mai, spune-i să nu mai fumeze şi intru şi eu lângă el. Dar nu-mi place să fumeze lângă mine. E periculos. Şi-n plus, n-am asigurare.

Acestea fiindu-i transmise lui Queequeg, canibalul se conformă fără să zică nimic şi-mi făcu din nou semne să mă bag în aşternut rostogolindu-se până în partea cealaltă a patului de parcă mi-ar fi spus că nu-mi face nimic.

— Noapte bună, hangiule, poţi pleca.

Închisei ochii şi dormii mai bine ca oricând.

4. Cuvertura

A doua zi de dimineaţă mă trezii lângă Queequeg, care îşi pusese cu neasemuită afecţiune o mână peste mine, încât dacă ne-ar fi văzut cineva ar fi crezut cu uşurinţă că omul doarme cu nevasta. Cuvertura cu care ne învelisem era lucrată din petice pătrate sau triunghiulare, colorate pestriţ. Mâna canibalului era tatuată de sus până jos, descriind parcă un labirint cretacic în nuanţe înşelătoare, căci nicio bucată din desen nu avea aceeaşi nuanţă cu bucata alăturată, ceea ce se datora, mă gândii eu, faptului că stătuse la soare şi-şi suflecase mânecile inegal. Mi se păru că braţul arăta cam ca acea cuvertură din petice, mai ales că, atunci când mă trezisem, nu-mi dădusem seama care-i cuvertura şi care-i mâna tovarăşului meu, aşa de bine se potriveau. Numai din cauza greutăţii mâinii mă lămurii că Queequeg mă luase în braţe. Mă simţii tare nelalocul meu şi o să încerc să explic de ce: când eram copil, ţin minte că mi s-a întâmplat ceva asemănător, deşi nici acum nu ştiu dacă am visat sau a fost aievea. Mi-amintesc că făceam nu ştiu ce năzdrăvănie - mă cocoţasem pe horn sau cam aşa ceva, cum văzusem că făcuse coşarul ce venise la noi cu câteva zile în urmă - iar mama mea vitregă, care nu ştiu cum se nimerea, dar găsea mereu prilej să mă altoiască sau să mă trimită la culcare nemâncat, ei, bine, mama m-a tras înapoi apucându-mă de picioare şi m-a trimis la culcare, deşi nu era decât ora două după-amiaza în ziua de 21 iunie, care e cea mai lungă zi din an în emisfera noastră. M-am simţit îngrozitor, dar nu aveam ce să fac, aşa că am urcat scările, am intrat în cameră, am început să-mi dau hainele jos cât mai încet cu putinţă ca să trag de timp şi m-am băgat în aşternut.

Am zăcut acolo calculând disperat că trebuia să stau şaisprezece ore în pat până ce pedeapsa ar fi fost ispăşită.

Şaisprezece ore în pat! Mă dureau şalele numai gândindu-mă la asta. Şi mai eram şi în miezul zilei, iar pe fereastră intra lumina soarelui şi se auzeau căruţele hurducăind pe stradă, iar casa răsuna de zumzetul glasurilor voioase. Mă simţeam din ce în ce mai rău, iar în cele din urmă n-am mai suportat, m-am îmbrăcat şi am coborât, în ciorapi, am căutat-o pe mama şi m-am aruncat la picioarele ei implorând-o să-mi tragă o săpuneală zdravănă pentru prostia pe care o făcusem, fiindcă orice era mai bine decât să mă oblige să stau în pat atâta timp. Dar ea era o mamă vitregă foarte hotărâtă, aşa că am urcat iar scările până în camera mea. Am stat lungit în pat câteva ore, simţindu-mă aşa de amărât cum nu m-am mai simţit niciodată după aceea, nici măcar atunci când am dat de necazuri mari. Trebuie că într-un sfârşit am aţipit, iar când m-am trezit, încă ameţit de vise, am deschis ochii şi mi-am dat seama că odaia, care înainte era scăldată în lumină, era acum cufundată în întuneric. Un fior violent mi-a străbătut tot corpul: nu vedeam nimic şi nu auzeam niciun zgomot, însă simţeam că în mâna mea se cuibărise o mână fantomatică. Stăteam cu mâna întinsă peste cuvertură şi stafia nevăzută şi fără nume de care era ataşată mâna fantomatică se odihnea lângă mine în pat. Am stat nemişcat o vreme, care mi-a părut, atunci o eternitate, paralizat de frică şi prea speriat pentru a-mi trage mâna, deşi ştiam că o singură mişcare ar face vrăjitoria aceea să dispară. Nu ştiu cum m-a furat iar somnul, dar când m-am trezit dimineaţa mi-am amintit totul şi mi-am petrecut următoarele zile, săptămâni şi luni încercând sa dezleg misterul. Nici până în ziua de azi, însă, nu am reuşit.

Emoţiile care mă încercau acum, în afară de frica paralizantă, se asemănau destul de mult cu cele pe care le trăisem când mâna fantomatică se cuibărise în mâna mea, căci mă cuprinse o tulburare asemănătoare când mă trezii şi văzui peste mine braţul sălbatic al lui Queequeg. Încet încet îmi amintii ce se întâmplase noaptea trecută şi,

aranjând în minte clar fiecare eveniment în parte, nu-mi mai rămase nimic de făcut decât să mă amuz de încurcătura comică în care mă aflam, căci, oricât aş fi încercat să-i mişc braţul şi să mă eliberez din strânsoarea lui de îndrăgostit, el tot nu-mi dădea drumul, de parcă ar fi jurat la altar că numai moartea ne va despărţi. Încercai să-l trezesc strigându-l pe nume - „Queequeg!” -, dar el continua să sforăie liniştit. Încercai după aceea să mă întorc pe o parte, dar îmi ţinea capul ca prins în hamuri şi deodată am simţit o zgârietură. Dând cuvertura la o parte, văzui toporişca sălbaticului odihnindu-se liniştită lângă el ca un copil cu faţă de tăiş. „Mi-am găsit de lucru, îmi zisei eu, să dorm într-o casă străină, în miezul zilei, cu un canibal şi o toporişcă. Queequeg! Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, trezeşte-te!”.

Până la urmă, după ce mă răsucii ca un vierme şi îi ţinui predici zgomotoase cum că nu se cade ca un bărbat să îmbrăţişeze un alt bărbat într-un fel aşa de matrimonial, reuşii să scot de la el un mormăit şi imediat îşi luă şi mâna, se scutură ca un câine ud şi se ridică în capul oaselor, ţeapăn ca o suliţă, frecându-se la ochi şi uitându-se la mine de parcă nu ştia cine sunt şi ce caut eu acolo. Între timp, eu îl priveam fără nicio teamă, ci doar concentrat în studierea de aproape a unei creaturi aşa de curioase. Când îşi dădu seama în sfârşit ce e cu mine în patul lui şi păru împăcat cu gândul, se dădu jos dintr-o săritură şi îmi dădu de înţeles prin gesturi şi mormăieli că, dacă vreau, o să se îmbrace el primul şi o să plece, lăsându-mă singur în cameră. Îmi zisei că, dată fiind situaţia, ziua începuse bine. Să ştiţi că adevărul e că sălbaticii aceştia au un bun-simţ înnăscut, e extraordinar cât sunt de politicoşi. Lui Queequeg îi fac acest compliment deoarece s-a purtat foarte frumos cu mine, deşi eu am dat dovadă de proastă creştere holbându-mă la el cum se îmbracă şi se pregăteşte să iasă, copleşit de curiozitate şi uitând cei şapte ani de-acasă. În apărarea mea o să spun că nu vezi în fiecare zi un om ca el aşa că a

meritat să urmăresc îndeaproape atât pe el, cât și obiceiurile lui.

Începu prin a-şi pune căciula pe cap, o căciulă din blană de castor, destul de înaltă, şi apoi, fără să-şi fi pus pantalonii, îşi înşfăcă cizmele. De ce făcu asta, nu ştiu să spun. Dar imediat se trânti sub pat, unde, după cum pufnea şi se încorda, îmi dădui seama că se încălţa; nu mai auzisem vreodată de acest obicei, să te ascunzi ca să te încalţi, dar pesemne Queequeg se afla în mijlocul transformării sale: nu era nici omidă, dar nici fluture. Era cizelat în aşa măsură, încât obiceiurile sale păreau foarte bizare. Educaţia sa nu era completă, era încă un învăţăcel în treburile astea. Dacă nu era cât de cât civilizat, nici nu s-ar mai fi deranjat să-şi pună cizmele; dacă însă nu era un sălbatic, nu s-ar fi ascuns sub pat ca să le încalţe. Ieşi după un timp cu căciula strâmbă şi căzută pe ochi şi începu să şchiopăteze scârţâind ca şi cum cizmele - din piele de vacă umedă şi scorojită şi care nu erau nici pe măsura lui - l-ar fi strâns şi l-ar fi ros teribil la primii paşi făcuţi în acea dimineaţă geroasă.

Văzând că ferestrele nu au perdele şi, dat fiind că strada fiind foarte îngustă, din casa de vizavi se vedea clar ca lumina zilei în cameră, iar Queequeg se fâţâia de colo-colo doar în căciulă şi în cizme, ceea ce nu constituia o înfăţişare decentă, îl rugai cum putui mai bine să se grăbească şi mai ales să-şi pună mai repede nădragii. Făcu întocmai şi după aceea începu să se spele. La ora aceea, orice creştin s-ar fi spălat pe faţă. Dar Queequeg, spre mirarea mea, nu se spălă decât pe piept, pe braţe şi pe mâini. Îşi aranjă apoi jiletca şi apucând o bucată de săpun de pe spălător o înmuie în apă şi începu să-şi clăbucească faţa. Mă uitai în jur să văd unde-şi ţine briciul când, ce să vezi!, el luă harponul de la capul patului, îi scoase coada, desfăcu vârful, îl ascuţi de câteva ori pe cizmă şi, ducându-se în dreptul micii oglinzi de pe perete, începu să îşi radă, sau mai degrabă să-şi înţepe, faţa. „Queequeg acesta, mi-

am zis eu, straşnic ar mai mânui un pumnal de pirat.” După aceea, nu m-am mai mirat de obiceiul acesta, căci am aflat că vârful unui harpon e făcut din cel mai bun oţel şi că marginile lungi şi drepte sunt ascuţite foarte bine.

Terminându-şi restul toaletei, Queequeg ieşi mândru din cameră, îmbrăcat în bluza de marinar şi răsucindu-şi harponul pe de degete ca pe un baston.

5. Micul dejun

Mă grăbii şi eu să mă îmbrac şi coborâi în salon unde îl găsii pe hangiu rânjind şi îl salutai cu voie bună. Nu-i purtam pică, deşi mă cam trăsese pe sfoară cu toată tărăşenia cu tovarăşul meu de pat. Dar nu-i nimic rău într-o porţie sănătoasă de râs, cu atât mai mult cu cât o astfel de ocazie se iveşte rar. Aşa că, dacă cineva lasă pe altul să facă o glumă bună pe seama lui, nu i-o lua în nume de rău, ci lasă-l în pace să râdă bine, căci un om care lasă pe altul să-l ia în balon spre distracţia tuturor are cu siguranţă calităţi pe care nici nu le bănuieşti.

Barul se umpluse cu oamenii care veniseră de cu seară şi la care nu mă uitasem prea bine. Erau toţi mateloţi: secunzi, cartnici, tâmplari, dogari, fierari, harponieri şi armatori; era o ceată negricioasă şi musculoasă, cu bărbi încâlcite, nepieptănaţi şi lăţoşi şi îmbrăcaţi toţi în bluze de marinari în loc de haine de dimineaţă.

Puteai foarte uşor să-ţi dai seama de cât timp stătea fiecare la ţărm. Unul dintre ei, un băiat tânăr, avea obrajii sănătoşi şi rumeni ca o pară coaptă, şi se prea poate să fi răspândit şi el în aer aceeaşi mireasmă de prospeţime; nu avea cum să se fi întors din Indii de mai mult de trei zile.

Cel de lângă el părea cu câteva nuanţe mai deschis, cam de culoarea aurie a lemnului de satin, în timp ce pe pielea celui de-al treilea se mai vedea încă urma bronzului, dar începuse să pălească, deoarece era probabil de câteva săptămâni pe uscat. Dar cine mai avea obrazul ca Queequeg?!: o piele dungată în nuanţe diferite şi care părea a fi versantul apusean al Anzilor pe care alternează, după climă, zone de vegetaţie.

— Hai la haleală!, strigă hangiul dând uşa de perete.

Se spune că oamenii umblaţi prin lume se mai cizelează, sunt mai stăpâni pe ei în faţa altora.

Dar asta nu este mereu adevărat: Ledyard - marele călător din New England – şi Mungo Park - exploratorul scoţian - erau unii dintre cei mai timizi oameni când se aflau în societate. Dar poate că simpla traversare a Siberiei într-o sanie trasă de câini (cum a făcut Ledyard) sau plimbarea pe stomacul gol prin inima Africii Negre (marea reuşită a lui Mungo), ei bine, poate că acest fel de călătorii nu sunt cel mai de seamă mod de a învăţa cum să te porţi în societate.

Totuşi, în general, un astfel de talent e bine-venit oriunde te-ai afla.

Gândurile acestea îmi trecură prin cap fiindcă, după ce ne aşezarăm toţi la masă, mă aşteptam să aud nişte poveşti pe cinste despre vânătoarea de balene, dar, spre marea mea surprindere, toată lumea era cufundată în tăcere.

Iată o haită de lupi de mare, dintre care cei mai mulţi nu se temuseră deloc să se arunce asupra balenelor pe mările înspumate şi să le ucidă fără a clipi, care acum se aflau la masă printre semenii lor, oameni ca ei - marinari cu aceleaşi preocupări – şi nu îndrăzneau să ridice ochii, sfioşi ca nişte mioare care nu au părăsit niciodată ţarcul lor din Munţii Verzi.

Constituiau, într-adevăr, o privelişte de mirare urşii aceştia ruşinoşi, vânătorii aceştia timizi.

Cât despre Queequeg, ei bine, el stătea printre ei - şi încă în capul mesei – fără umbră de sfială. Desigur, nu ştiam cum îi era felul.

Nici cel mai bun prieten n-ar fi putut să aibă o părere bună despre faptul că-şi adusese cu el harponul şi că-l folosea fără nicio reţinere ca să ajungă până în capătul celălalt al mesei, mânuindu-l primejdios deasupra capetelor mesenilor pentru a trage fripturile spre el. Dar gestul acesta îl făcea cu mult calm şi toată lumea ştie că orice ai face dă bine dacă adopţi un aer degajat.

Nu voi enumera aici toate ciudăţeniile lui Queequeg, de exemplu cum nu se atingea de cafea şi de cornuri,

preocupându-se doar de fripturile în sânge. E de-ajuns să spun că, odată terminată masa, se retrase cu ceilalţi în salon, îşi aprinse pipa-toporişcă şi rămase acolo liniştit, cu căciula pe cap, să-şi facă siesta, în timp ce eu ieşii să mă plimb prin oraş.

6. Strada

Dacă vederea unui individ aşa de ciudat ca Queequeg, mergând liniştit printre oamenii educaţi dintr-un oraş civilizat, mă uimise peste poate, ei bine, acea uimire dispăru când ieşii să mă plimb pe străzile din New Bedford.

Orice port de oarecare renume expune în orice târg aflat nu departe de docuri ciudăţenii de nedescris, venite din cele patru colţuri ale lumii. Chiar şi pe faimoasele străzi Broadway şi Chestnut vezi din când în când marinari veniţi din Mediterana lovindu-se de doamne speriate şi indignate. Pe Regent Street din Londra nu e surprinzător să vezi indieni şi malaiezieni, cum la Bombay nu e de mirare că yankeii sperie localnicii. Dar New Bedford depăşeşte în această privinţă străzi ca Water Street şi Wapping[5], unde nu vezi decât marinari, pe când în New Bedford vezi canibali în carne şi oase flecărind pe la colţuri; sălbatici în toată regula, o jur! Tare stranie privelişte!

Dar în afară de cei veniţi din Fiji, Tongatabu, Erromanga, Penang, Brighggian şi de sălbaticii care umblă nestingheriţi pe străzi poţi vedea scene şi mai bizare şi care ar stârni râsul oricui. În fiecare săptămână dau năvală în oraş zeci de băieţi din Vermont sau din New Hampshire, însetaţi de banii şi gloria câştigate de pe urma pescuitului. Mai toţi sunt tineri vânjoşi care au culcat la pământ păduri întregi şi care s-au decis să lase toporul şi să înşface harponul. Mulţi sunt la fel de verzi ca munţii cu acelaşi nume când pun piciorul aici şi câteodată par la fel de neştiutori ca nişte nou-născuţi. Priveşte la flăcăul care dă colţul! Are căciulă pe cap şi haina e croită „în coadă de rândunică”, iar peste ea şi-a legat o cingătoare de marinar în care îşi poartă cuţitul vârât în teacă. Iată că mai vine unul, care şi-a îndesat o pălărie marinărească pe cap şi s-a înveşmântat într-o pelerină de mătase. Un dandy de oraş nici nu se

compară cu unul venit de la ţară, vreau să spun cu un ţopârlan get-beget, genul de dandy care e în stare să are în mijlocul verii două pogoane cu mănuşi de piele pe mâini ca să nu i le ardă soarele. Când un astfel de personaj îşi pune-n cap să îşi clădească o reputaţie şi se îndreaptă spre afacerea cu balene, n-o să-ţi vină să crezi ce se-apucă să facă odată ajuns în port. Când îşi face costumul de marinar, nu-l face oricum, ci comandă o jiletcă cu bumbi impresionanţi şi-şi pune curele la pantalonii de pânză fără să ştie sărmanul de el cum o să-i mai plesnească curelele atunci când l-o înhăţa prima furtună şi o să-i zboare vântul şi bumbi, şi curele, şi tot.

Să nu crezi că oraşul acesta e plin doar de harponieri, canibali şi ţopârlani, căci nu-i aşa deloc. New Bedford e un loc tare ciudat. Dacă nu am fi fost noi, marinarii, peticul acesta de pământ ar fi fost într-o stare la fel de nenorocită ca şi coasta Labradorului. Chiar şi aşa, sunt zone din ţară de-a dreptul pustii, ceva de speriat. Însă oraşul în sine e poate cel mai plăcut loc în care să trăieşti de pe toată coasta de est. E un tărâm al untdelemnului - nici chiar ca-n Caana totuşi clar şi al vinului şi al porumbului. Pe străzi nu curge lapte, ce-i drept, şi drumurile nu sunt pavate în primăvară cu ouă proaspete, dar nu mai găseşti în toată America aşa case frumoase în stil Patrician şi grădini, şi parcuri mai bogate decât aici. De unde-au răsărit oare, cum de-au reuşit să crească pe ţărmul acesta stâncos şi uscat?!

O plimbare printre conacele care au atârnate la mansardă harpoane de fier îți va da răspunsul la întrebare. E adevărat, toate aceste case impunătoare şi toate aceste grădini înmiresmate au fost scoase din apele Atlanticului, ale Pacificului şi ale Oceanului Indian. Una câte una, au fost agăţate cu harponul şi târâte aici de pe fundul mării. Nici măcar magicianul Alexander[6] nu poate reuşi o astfel de ispravă. Se spune că în New Bedford taţii le dau fiicelor ca zestre balene întregi şi nepoatelor câţiva marsuini. Dacă

vrei să vezi o nuntă de pomină, în New Bedford trebuie să mergi, căci se zice că oamenii au butoaie pline cu seu în pivniţe şi în fiecare seară ard cu nesăbuinţă lumânări de spermanţet.

Oraşul e cel mai frumos vara, când arţarii străjuiesc străzile şi le colorează în verde, şi auriu şi în august mai mult ca oricând, căci atunci înfloresc falnicii castani ce oferă trecătorului spectacolul coroanelor ca nişte candelabre împodobite din belşug cu flori înmiresmate, strânse în bucheţele conice. Arta e atotputernică, căci a reuşit să creeze în unele părţi ale oraşului terase de flori, acolo unde creaţia nu a lăsat decât întinderi de piatră stearpă.

Iar femeile din New Bedford sunt la fel de înfloritoare ca şi trandafirii lor roşii, dar aceştia nu înfloresc decât vara. Pe când bujorii rozalii ai fetelor rămân la fel de proaspeţi tot anul, ca soarele care le zâmbeşte în fiecare zi din ceruri. Nicăieri nu vei mai găsi femei aşa frumoase, în afară poate de Salem, unde am auzit că fetele răspândesc o mireasmă fermecată pe care drăguţii lor o simt de pe mare, de parcă s-ar apropia de coasta Molucelor înmiresmate în loc de nisipurile puritanilor.

7. Capela

Chiar aici în New Bedford se află o capelă a marinarilor şi puţini sunt pescarii care stau să plece în Oceanul Atlantic sau Pacific şi lasă să treacă duminica fără a o vizita.

Eu unul nu mă aflu printre ei.

Întorcându-mă de la plimbarea mea de dimineaţă, o pornii iar spre a îndeplini această misiune deosebită.

Cerul se schimbase şi seninul se acoperise cu ceaţă prin care ploua mărunt. Îmi strânsei mai bine haina pe mine – căreia i se zice „piele de urs” - şi îmi croii drumul prin furtuna afurisită.

Când ajunsei în sfârşit, intrai în capelă, unde găsii câţiva enoriaşi risipiţi ici şi acolo: marinari, neveste de marinari şi văduve.

Domnea o tăcere apăsătoare pe care numai vuietul vântului o mai spărgea din când în când. Fiecare om părea ca stă dinadins departe de ceilalţi, într-atât de intimă şi detaşată de lume era durerea lor.

Parohul nu ajunsese încă şi aceşti enoriaşi izolaţi stăteau împietriţi privind la câteva plăci de marmură cu margini negre, prinse de pereți de o parte şi de alta a amvonului. Trei dintre ele aveau următoarele inscripții, dar recunosc că nu le pot reda cu exactitate:

În amintirea
lui
JOHN TALBOT
care la vârsta de optsprezece ani a fost înghiţit de valuri lângă Insula Dezolării din Patagonia.
1 noiembrie 1836
Această placă este ridicată de către sora lui.

În amintirea

lui
ROBERTLONG, WILLIS ELLERY, NATHAN COLEMAN, WALTER CANNY, SETH MACY şi SAMUEL GLEIG,
echipajul bărcilor de pe
NAVA ELI ZA,
care au dispărut traşi de o balenă în largul coastei Pacificului.
31 decembrie 1839
Această placă este ridicată de echipajul supravieţuitor.

În amintirea
răposatului căpitan
EZEKIEL HARDY,
care, la prora corăbiei sale, a murit răpus de un caşalot în largul coastei Japoniei.
Această placă a fost ridicată de către văduva sa.

Scuturându-mă de chiciura care mi se pusese pe haină şi pe pălărie, m-am aşezat lângă intrare şi când m-am întors într-o parte am fost foarte surprins să-l văd pe Queequeg aşezat lângă mine. Tulburat de solemnitatea întregii scene, i se citea pe chip o curiozitate neîncrezătoare. Sălbaticul fu singura persoană din capelă care îmi remarcă prezenţa, căci era singurul care nu ştia să citească şi, prin urmare, nu se uita la inscripţiile de pe pereţi. Nu ştiam dacă erau acolo rudele marinarilor ale căror nume fuseseră scrise pe plăcuţe, dar atâtea sunt accidentele de pe mare şi câteva femei din capelă afişau atât de limpede, dacă nu veşmântul, atunci măcar tristeţea unui doliu neîncetat, încât eram încredinţat că aici, în faţa mea, sunt adunaţi cei cărora rănile adânci le sângerau din nou la vederea acestor plăci mohorâte. Vai!, voi cei care vă ştiţi morţii îngropaţi sub iarba verde, cei care pot spune înconjuraţi de flori: „AICI doarme iubitul meu”, voi nu ştiţi mâhnirea care zace în astfel de inimi. Ce lipsă amară ascund acele plăci cu margini negre, în loc să ascundă cenuşa dispăruţilor! Ce

disperare aduc cuvintele încremenite-n marmură! Ce goluri îngrozitoare şi amăgiri nedorite zac în rândurile acestea ce zădărnicesc credinţa şi neagă reînvierea celor care au pierit neştiute şi fără de mormânt. La fel de bine puteau fi aşezate plăcile acestea în grotele templului păgân din Elephanta[7]. În rândurile fiinţelor vii, unde e locul celor ce au murit? De ce zice un proverb cunoscut în lumea toată că „moartea le închide gura tuturor”, deşi morţii duc cu ei mai multe taine decât sunt fire de nisip în bancul Goodwin? De ce îi dorim celui care s-a dus pe lumea cealaltă pace şi seninătate, dar atunci când se duce la capătul Pământului, în Indiile îndepărtate, nu îi adresăm aceleaşi cuvinte? De ce Compania de Asigurări de Viaţă plăteşte pentru cei nemuritori? În ce fel de paralizie netulburată şi veşnică, în ce fel de transă mortală zace încă Adam, care a trăit acum şase mii de ani? Cum se face că nu găsim consolare când pierdem pe cineva, deşi susţinem cu tărie că au găsit liniştea supremă? De ce se chinuie viii să îi facă pe morţi să tacă? Cum se face că şi cel mai mic zgomot dintr-un cavou bagă groaza într-un oraş întreg? Toate acestea nu sunt lipsite de sens. Soarta, ca un şacal, caută hrană printre morminte, unde chiar printre îndoielile morţii găseşte speranţa cea mai de seamă.

Nu mai e nevoie să spun ce sentimente îmi trezeau aceste plăci de marmură în ajunul plecării mele pe mare şi ce gânduri se abătură asupra mea în timp ce citeam, în lumina slabă a zilei triste şi mohorâte, despre soarta vânătorilor de balene care plecaseră pe mare înaintea mea. Da, Ishmael, şi tu ai putea avea acelaşi sfârşit! Dar cumva m-am înveselit iar. Am găsit motive ispititoare de a mă îmbarca, îmi părea că aveam şanse frumoase să o duc din ce în ce mai bine; da, naufragiul navei mele mi-ar fi adus cu siguranţă nemurirea.

Desigur, pe balenieră planează mereu umbra morţii, poţi trece pe tărâmul celălalt într-o clipă, haotic, alunecând de-a

valma în Eternitate. Dar după aceea? Eu unul cred că ne-am înşelat amarnic în toată treaba asta cu Viaţa şi Moartea. Cred că umbra mea de pe acest pământ îmi e de fapt esenţa şi că felul în care privim spiritualitatea ne aseamănă unei stridii care se uită la soare printr-un zid de apă şi crede că de fapt priveşte prin văzduhul liber. Cred că trupul nu e altceva decât drojdia rămasă din sufletul meu pur. Zic chiar: să-mi ia trupul cel care pofteşte, chiar aşa, să-l ia, căci nu sunt eu. Aşa că îmi zisei cu bucurie că plec pe mare, fără teamă că mi-aş pierde nava şi trupul zdrobite; sufletul, nici Dumnezeu nu mi-l poate zdrobi.

8. Amvonul

Eu stăteam de mult în capelă, când intră un domn venerabil şi voinic. Imediat ce se trânti uşa bătută de furtună în urma lui, enoriaşii se întoarseră şi-l priviră, încât mă lămurii pe dată că el trebuia să fie pastorul. Într-adevăr, era cunoscutul părinte Mapple, cum îi ziceau marinarii în rândurile cărora se bucura de o mare simpatie. În tinereţe fusese marinar şi chiar harponier, dar de mulţi ani îşi dedicase viaţa bisericii. Când îl văzui, îmi dădui seama că părintele se afla într-o iarnă a vieţii sănătoasă şi senină, aproape un fel de a doua tinereţe, căci în ciuda tuturor ridurilor sale faţa îi strălucea cu o prospeţime primăvăratică asemănătoare florilor ce se avântă prin zăpada lui februarie.

Dacă nu i-aş fi ştiut povestea, l-aş fi privit fără mare curiozitate, căci aşa bine i se potrivea preoţia, încât nu aş fi ghicit în veci ce fel de viaţă aventuroasă avusese înainte. Când intră, văzui că nu avea umbrelă şi nici nu venise cu trăsura, căci de pe pălăria de pânză i se scurgea chiciura topită şi haina de marinar pe care o purta mai că-l trăgea în jos din cauza greutăţii apei cu care era îmbibată. Cu toate acestea, odată date jos pălăria, haina şi galoşii şi aşezate într-un colţişor liber în perete, părintele, rămas într-un veşmânt potrivit, se apropie de amvon.

Acest amvon, ca şi altele de moda veche, era postat foarte sus şi cum un şir de trepte nu ar fi putut urca până în vârf fără a forma un unghi lung cu podeaua – ceea ce ar îngusta şi mai mult spaţiul deja înghesuit al capelei - arhitectul, sfătuit de părintele Mapple, construise amvonul cu o scară perpendiculară ca acelea folosite de marinari pentru a urca de pe barcă pe corabie. Nevasta unui căpitan de balenieră donase bisericii frumoasele frânghii împletite din lână roşie, folosite ca balustradă şi legate de scara de

lemn sculptată şi vopsită în culoarea mahonului, aşa că întregul ansamblu nu era deloc lipsit de gust având în vedere stilul capelei. Şovăind o clipă la baza scării şi apucând cu amândouă mâinile suportul decorat al scării, părintele aruncă o privire în sus şi începu, punând mână după mână şi cu pricepere de marinar - dar în acelaşi timp într-o manieră reverenţioasă - să urce scările de parcă ar fi urcat pe propria corabie.

Părţile laterale erau din frânghii îmbrăcate în pânză, cum se obişnuieşte la astfel de scări de pisică, şi numai treptele erau din lemn, aşa că fiecare treaptă era fixată într-un nod. Când văzusem amvonul pentru prima dată, remarcasem că astfel de noduri erau foarte folositoare pe o corabie, dar în această situaţie mi se păreau complet inutile. Nu mă aşteptam defel să-l văd pe părintele Mapple - odată ajuns sus - întorcându-se uşor, aplecându-se peste marginea amvonului şi trăgând greoi scara până ce nu mai rămase nicio bucată din ea atârnând peste margine; iar el trona, de necucerit, ca în propria fortăreaţă Quebec.

Mi-am bătut mult timp capul încercând să înţeleg de ce făcuse una ca asta. Părintele Mapple era cunoscut ca un om sincer şi pios şi nu aş fi crezut că ar căuta să atragă simpatia oamenilor cu astfel de trucuri de spectacol. Nu, mi-am zis, trebuie să fi avut un motiv serios, poate gestul său reprezenta chiar un simbol religios. Oare prin această izolare voia să simbolizeze depărtarea sa de cele lumeşti în timpul slujbei? Da, trebuie că pentru venerabilul duhovnic, îndestulat de vin şi mâncare în viaţa lumească, amvonul acesta ţine locul unei fortăreţe în care se închide voit ca şi când ar avea propria sa cetate, Ehrenbreitstein, care adăposteşte între zidurile sale veşnica scurgere a Rinului.

Scara de pisică nu era singura ciudăţenie a locului, împrumutată din fosta viaţă de marinar a părintelui. Între plăcile funerare postate de-o parte şi de alta a amvonului, peretele din spate era împodobit cu o pictură mare înfăţişând o corabie impunătoare zbătându-se în mijlocul

unei furtuni aprige în largul unei coaste străjuite de stânci şi lovite de valuri înspumate. Dar deasupra norilor întunecaţi şi goniţi de vânt plutea o mică insulă luminoasă, de unde radia cu putere chipul unui înger, iar raza de lumină cădea pe puntea sfărâmată a corăbiei strălucind ca placa argintie care comemorează locul unde a căzut în luptă amiralul Nelson. „O, nobilă corabie, înaintează fără teamă şi cu timona tare căci iată!, soarele se-arată şi norii se împrăştie, iar azuriul cerului veghează asupra ta!”, părea că spune îngerul.

Nici amvonului nu îi lipsea aspectul maritim care se oglindea în scară şi în pictură: partea din faţă, din stejar, se încovoia întocmai ca prora unei corăbii, iar culcuşul pe care era aşezată Biblia era făcut să semene cu voluta de la prora navelor care iese în afară ca un gât de vioară.

Totul era învăluit într-un înţeles aparte: amvonul este fruntea a tot ce este pe lume, el merge înaintea tuturor lucrurilor. Acolo se simte mânia Domnului pentru întâia oară, căci prora primeşte primele lovituri. De-acolo urcă spre Domnul ruga de a ne binecuvânta cu vânturi blânde. Într-adevăr, întreaga lume e o navă ce străbate mările într-o călătorie fără sfârşit, iar amvonul îi este prora.

9. Slujba

Părintele Mapple se ridică şi cu o voce blândă şi modestă le ceru oamenilor aşezaţi ici şi colo să se adune:

— Voi de-acolo, de la tribord, treceţi spre babord! Cei de la babord treceţi la tribord! Toată lumea în centru, hai! În centru, toţi!

Printre bănci se iscă un tumult înăbuşit de bocanci şi o târşâială şovăitoare de pantofi de femeie, după care se aşternu iar liniştea şi începură toţi să se uite la părinte.

Acesta făcu o mică pauză, apoi îngenunche în amvon, îşi împreună mâinile la piept, îndreptă ochii închişi spre cer şi începu a se ruga atât de fervent de parcă se afla îngenuncheat pe fundul mării.

Ruga se termină pe un ton atât de cucernic şi tânguitor de parcă suna nu vocea preotului în capelă, ci clopotele unei nave pierdute în ceaţă; pe un astfel de ton îşi începu părintele imnul următor, dar acesta se schimbă la versurile de final, când tonul pios fu înlocuit de un tril energic şi voios:

Primejdia ce-nvăluie balena,
Într-o adâncă groază mă afundă,
Şi-n timp ce valurile se unduiesc
Mă prind şi-n întuneric mă scufundă.

Am văzut cum iadul începe să se despice,
Cum ies din el tristeţe, disperare.
Doar cei ce l-au simţit pot zice,
Cum e să te afunzi în hăul mare.

Din zgura neagră l-am chemat pe Domnul
Pe care îl simţeam aşa departe.
El şi-a plecat urechea să-mi asculte imnul

Şi-atunci balena m-a aruncat deoparte

Iute a venit în ajutorul meu,
De parcă pe-un delfin ar fi zburat,
Cutremurător şi luminos fulger de zeu
Şi-a arătat Domnul chipul său curat

Cântul meu pe vecie va dăinui
Amintind ceasul sfânt şi bucuria.
Slăvit de-a pururi Domnul meu va fi
C-a lui toată e puterea şi gloria.

Aproape toţi cântară cu el în cor imnul care se înălţa şi acoperea zgomotul furtunii. Apoi se făcu o mică pauză, în timp ce părintele frunzări Biblia şi, găsind în cele din urmă pagina dorită, aşeză palma peste ea zicând:

— Dragi camarazi, să ne uităm la ultimul verset din primul capitol din Iona: „Iar Domnul a dat poruncă unui peşte mare să-l înghită pe Iona.” Tovarăşii mei, această carte care nu are decât patru capitole, patru bucăţi, este una dintre cele mai mici cărţi din Marea Scriptură, dar iată ce profunzimi nebănuite ale sufletului face Iona să răsune cu adânca sa credinţă! Câte avem de învăţat de la acest profet! Câtă nobleţe se ascunde în cântul din pântecele peştelui, în zgomotul valurilor ce duduie când lovesc de-o parte şi de alta! Putem simţi potopul năvălind peste noi! Să cântăm deci împreună cu el de pe fundul mâlos al apei, acoperiţi de alge şi de toată scursura oceanelor! Care este aşadar lecţia pe care o primim din această carte sfântă? Scumpi tovarăşi, e o lecţie îndoită: pe de o parte, e o învăţătură pentru toţi păcătoşii şi, pe de altă parte, o învăţătură pentru mine, cârmaciul corăbiei lui Dumnezeu. Nouă, păcătoşilor, ni se adresează pilda aceasta căci ea vorbeşte despre păcat, obrăznicie, frica de Dumnezeu, pedeapsa mare ce se abate peste păcătos, căinţă, rugăciune şi, în sfârşit, despre izbăvirea care bucură inima

lui Iona. Ca mai toţi oamenii de pe pământ, şi fiul lui Amital s-a trufit şi n-a ascultat de porunca Domnului, nu contează ce i se ceruse şi în ce împrejurare, deoarece i s-a părut prea grea. Dar noi credem că tot ce ne cere Domnul să facem e o povară, aşa că El porunceşte mai degrabă decât să ne convingă. Astfel că pentru a îndeplini voia Lui trebuie să lăsăm voia noastră deoparte şi iată unde stă greul: în nevoia de a ne lepăda de dorinţele noastre pentru a îndeplini lucrarea Domnului.

Mânat de păcatul nesupunerii, Iona l-a mâniat pe Dumnezeu încercând să fugă de El şi a crezut că o navă făcută de mâna omului o să-l ducă pe tărâmuri peste care Domnul nu veghează şi unde cârmuiesc căpitani atotputernici. S-a furişat Iona printre porturile din Iope şi a căutat o corabie care să-l ducă până la Tarsis, care trebuie să fi fost oraşul numit astăzi Cadiz, cum au căzut de acord învăţaţii. Şi unde e acest Cadiz? Păi, nu e nici mai mult, nici mai puţin decât în Spania, peste mări aşa de îndepărtate că mai departe nici nu se putea ajunge în timpurile acelea de demult, când Atlanticul încă nu fusese cunoscut.

Pentru că Iope care în timpurile noastre se numeşte Yaffa, tovarăşii mei, se află pe ţărmul de est al Mediteranei, în Siria, iar Tarsisul, Cadizul de astăzi, se află la mai bine de două mii de mile depărtare, în Strâmtoarea Gibraltar. Vedeţi voi, oameni buni, că Iona voia să fugă de Domnul în capătul celălalt al lumii? Nefericitul! A săvârşit cea mai urâtă şi mai dispreţuită batjocură. Cu pălăria trasă pe ochi şi cu privirea vinovată a plecat să se ascundă de Dumnezeu, să se furişeze printre docuri ca un hoţ mârşav, grăbindu-se să se vadă plecat pe mare. Dar aşa de înfricoşată îi era înfăţişarea că, dacă ar fi existat poliţişti pe vremea aceea, l-ar fi bănuit de toate relele şi l-ar fi prins de îndată ce ar fi pus piciorul în port. Nu părea decât un fugar, căci nu avea bagaj, valiză sau traistă şi călătorea singur, fără un prieten care să-l conducă la docuri şi să-i ureze drum bun. Într-un sfârşit, după ce a căutat îndelung, a găsit corabia care

pleca spre Tarsis aşteptând ultima încărcătură şi s-a urcat la bordul ei să-l caute pe căpitan în cabină. Dar toţi marinarii s-au oprit din treaba lor uimiţi de privirea lui duşmănoasă. Iona a luat aminte şi a încercat să pară liniştit şi încrezător, dar în zadar zâmbea el strâmb. Oamenii ştiu când e ceva putred şi l-au ghicit pe loc că-i un om rău. Îşi ziceau unul către celălalt, mai în glumă, mai în serios: „Jack, să ştii că a jefuit o văduvă” sau „Joe, uită-te la el, e un bigam” sau „Harry, băiete, cred că ăsta-i desfrânatul care-a fugit din temniţa Gomorei sau poate e unul dintre ucigaşii scăpaţi din Sodoma”. Altul a fugit repede să citească afişul prins de stâlpul de care era legată corabia, în care scria că se oferă o recompensă de cinci sute de monede de aur pentru cel care reuşeşte să-l prindă pe un ucigaş de părinţi, a cărui înfăţişare era descrisă în detaliu. Omul a citit-o şi s-a uitat la Iona şi apoi iar la foaie, în timp ce marinarii îl încercuiau, gata să-l înhaţe.

Încercând să pară curajos, dar tremurând ca varga, Iona nu făcea decât să arate mai mult ca un laş. Nega cum c-ar fi ceva necurat cu el, dar cine se scuză se acuză, se ştie. Văzând oamenii că nu e el cel căutat, l-au lăsat să treacă, iar el a coborât la cabină.

— Cine-i acolo?, a întrebat căpitanul din spatele mesei sale doldora de hârţoage pe care le întocmea pentru vamă. Care eşti?

Vai, cum s-a mai cutremurat Iona la auzul acestor cuvinte. Aproape că i-a venit să fugă din nou. Dar s-a adunat:

— Vreau să merg pe nava asta până la Tarsis. Cât de repede plecaţi?

Căpitanul nu îşi ridicase ochii din hârtii până acum, deşi Iona stătea drept în faţa lui. Însă, cum a auzit vocea, i-a aruncat o privire aprigă:

— Plecăm când se ridică fluxul, a răspuns el fixându-l încă din ochi.

— Nu mai devreme?

— E destul de devreme pentru orice om cinstit care vrea să călătorească pe nava mea.

Iată! A primit încă o înţepătură. L-a păcălit degrabă pe căpitan, spunându-i:

— O să merg cu voi; cât face? Plătesc acum.

Este scris negru pe alb, tovarăşi, ca un lucru la care să luăm aminte în povestea aceasta, că „a plătit preţul călătoriei” şi a plecat spre Tarsis.

Să ştiţi, dragii mei, că acest căpitan era un om din aceia care simt nelegiuirea în toţi, dar lăcomia îl face ca numai de la cei săraci să o scoată la iveală. Vedeţi voi, pe lumea aceasta, Păcătosul care plăteşte călătoreşte liber şi fără îngrădiri, dar Dreptul, dacă e sărman, e oprit la toate vămile. Căpitanul, aşadar, s-a hotărât să bage mâna în punga lui Iona înainte să-l judece şi i-a cerut de trei ori preţul. Şi au bătut palma. Căpitanul ştia prea bine că Iona era fugar, dar pentru câteva monede de aur s-a făcut părtaş la nelegiuire. Gândurile însă nu îi dădeau pace nici când Iona şi-a scos punga. Neîncrederea l-a făcut să verifice fiecare monedă şi, negăsind niciuna falsă, îşi zise: „Măcar nu-s măsluite”, şi îi dădu o cabină.

— Arată-mi odaia, a zis Iona, că tare-s istovit şi aş vrea să mă odihnesc.

— Pari sleit, uite aici te vei culca.

Iona a intrat în cameră şi ar fi vrut să încuie uşa, dar nu era nicio cheie în broască. Auzindu-l foindu-se dintr-o parte în alta, căpitanul şi-a râs în barbă zicându-şi că uşile zăvorâte ale temniţelor nu se încuie pe dinăuntru. Iona s-a trântit în pat cu hainele murdare încă pe el, dar tavanul cabinei aproape că-i atingea fruntea. Aerul era închis şi de-abia putea să respire. Acolo, în încăperea înghesuită şi scufundată sub apă, a presimţit Iona ceasul rău când balena îl va ţine ca într-o temniţă în cel mai strâmt loc din pântecele ei.

O mică lampă se legăna în tavan şi, deşi nava era înclinată de greutatea ultimelor încărcături, lampa se

încăpăţâna să stea de fapt dreaptă, arătând că odaia era cea care se strâmba. Această lampă îl speria şi-l tulbura pe Iona, care îşi tot plimba ochii prin odaie şi nu reuşea să şi-i liniştească, deşi până aici nu întâlnise obstacole. Dar lampa afurisită nu-i dădea pace. Podeaua, tavanul şi pereţii stăteau toate pieziş.

— Aşa stă şi conştiinţa mea în mine, la fel de dreaptă arde flacăra ei, deşi sufletul îmi e schimonosit!, a gândit el.

Iona se simţea ca un om care după o noapte de desfrâu se aşază în pat tremurând încă, dar nu găseşte odihnă, căci propria conştiinţă îl macină de parcă ar trece peste sufletul său care romane trase de armăsari sau chiar ceva mai rău. Era ca omul căzut în cea mai mizerabilă stare, ce se zvârcoleşte în agonie cerându-i Domnului să-l ia de pe faţa pământului şi înţepeneşte deodată în acest vârtej al nenorocirii care s-a abătut asupra lui de parcă ar sângera de moarte, rana fiindu-i chiar conştiinţa, negăsind nimic care să-l smulgă din amorţire. Frământându-se singur în cabina lui, Iona s-a cufundat în somn, tras de greutatea păcatului pe care îl purta în suflet.

A venit mareea, iar corabia, cu parâmele dezlegate şi înclinată într-o parte, a pornit pe întinderea de apă spre Tarsis. Vasul acesta, prieteni, a fost primul vas de contrabandă de care se ştie, iar marfa blestemată era chiar Iona. Dar marea s-a împotrivit; nu voia să poarte o asemenea povară şi s-a iscat o furtună năprasnică, ce mai că a scufundat corabia. Dar pe când şeful de echipaj ordona tuturor s-o uşureze, când cutiile, baloţii şi borcanele zburau peste bord, când vântul şuiera, oamenii ţipau şi toate plăcile navei duduiau sub paşii grei chiar deasupra capului lui Iona, în tot acest tumult năucitor, el dormea adâncit în amorţirea sa. Nu a văzut cerul întunecat şi nici marea învolburată, n-a simţit tremurul corăbiei şi nici nu a auzit, nici nu a băgat de seamă graba balenei care chiar atunci străbătea mările cu gura căscată după el. Da, tovarăşi, Iona

dormea dus în ascunzişul navei, în cabina şi în patul lui. Căpitanul, înfricoşat, i-a ţipat în ureche:

— Ce faci adormitule? Scoală-te!

Trezit deodată din letargie de acel ţipăt disperat, Iona s-a ridicat clătinându-se pe picioare şi, împleticindu-se până pe punte, s-a agăţat de o funie şi a privit la marea dezlănţuită. Chiar atunci l-a înşfăcat un talaz năprasnic ce s-a năpustit peste parapet. Valuri după valuri se spărgeau peste corabie şi, negăsind deschizătură pe unde să se verse, se unduiau în faţă şi în spate pe punte, mai să îi înece pe toţi cât nava încă mai plutea. Când luna palidă şi-a scos capul din hăul neguros al cerului, Iona a văzut înălţându-se de după valuri catargul navei, dar scufundându-se la loc înhăţat de talazurile necruţătoare. Groaza se zbătea în sufletul lui Iona şi fugarul se deconspira cuprins de frică. Marinarii l-au văzut şi, din ce în ce mai bănuitori, s-au decis să afle adevărul şi să se încreadă în Domnul spre a le arăta din vina cui s-a abătut furtuna asupra lor, trăgând la sorţi. Iar sorţii au picat la Iona. Văzând acestea, l-au înconjurat furioşi şi s-au năpustit asupra lui cu întrebări: „Care este meşteşugul tău?”; „De unde vii?”; „De pe ce meleaguri?”; „Din ce neam te tragi?”. Luaţi aminte, tovarăşi, la purtarea lui Iona. Marinarii nu l-au întrebat decât cine e şi de unde vine, dar el le-a răspuns nu numai ce l-au întrebat, dar şi la întrebări nerostite, căci mâna Domnului l-a împins să rostească adevărul.

— Sunt evreu, a strigat el, şi mă tem de Domnul din Ceruri, cel care a făcut apa şi pământul!

Te temi de El, Iona? ACUM e momentul să te temi cu adevărat. Spovedindu-se oamenilor, i-a înfricoşat, dar le-a trezit şi mila, căci, deşi nu ceruse îndurare, el cunoscând pustiul ce îi înghiţise sufletul, le-a strigat să-l ia şi să-l arunce în mare, fiindcă ştia că din pricina sa se abătuse furtuna asupra lor. Înduioşaţi, l-au lăsat în pace şi-au încercat prin alte mijloace să scape nava de prăpăd. Însă vântul se pusese şi mai tare pe urlat şi, neavând ce altceva

să facă, au ridicat o mână spre Dumnezeu şi cu cealaltă l-au înşfăcat pe Iona.

Iată cum Iona a fost luat pe sus şi aruncat ca o ancoră peste bord şi, îndată ce s-a făcut aceasta, o linişte s-a pogorât dinspre răsărit şi a domolit marea; iar Iona s-a scufundat cu tot cu furtună, lăsând luciul apei nemişcat. S-a scufundat Iona într-un vârtej aşa de învolburat că nici nu a băgat de seamă când a alunecat în fălcile căscate care îl pândeau. Iar balena şi-a ferecat dinţii de fildeş, fiecare câte un lacăt al temniţei sale. Atunci s-a rugat Iona la Domnul din burta peştelui ce-l înghiţise. Dar luaţi aminte la ruga sa şi învăţaţi din ea. Căci aşa păcătos cum era, nu s-a lamentat şi nu a cerut îndurare. Ştia că îşi merită pedeapsa şi s-a lăsat la mila lui Dumnezeu mulţumindu-se cu atât, şi în ciuda durerii şi a suferinţei s-a bucurat şi şi-a întors faţa către El. Iată, tovarăşi, care este adevărata căinţă: nu implorarea iertării, ci mulţumirea pentru pedeapsă. Cât de plăcută i-a fost Domnului purtarea lui se vede în eliberarea lui din burta peştelui şi din hăul apei. Tovarăşi, nu v-am spus povestea lui Iona ca să vă-nvăţ despre păcat, ci ca să învăţaţi adevărata căinţă. Nu păcătuiţi! Dar dacă o faceţi, vedeţi să vă căiţi ca Iona.

În timp ce glăsuia acestea, vuietul vântului de afară părea să-i dea puteri părintelui care, când vorbi despre furtuna ce se abătuse asupra lui Iona, păru să fie la rândul său răvăşit de o vijelie. Pieptul părea că i se zbate ca marea învolburată, braţele deschise păreau o forţă a naturii şi din cap îi ţâşneau fulgere, în timp ce ochii aruncau scântei. Răvăşirea aceasta însămânţa sufletele enoriaşilor cu o teamă până atunci necunoscută.

Curând se potoli şi tulburarea dispăru de pe chipul său. Întoarse liniştit paginile cărţii din nou şi stătu o clipă cu ochii închişi, părând că se sfătuieşte cu Domnul însuşi.

— Tovarăşi, pe voi Domnul vă mângâie cu o mână, în timp ce pe mine se sprijină cu amândouă. V-am învăţat cum m-am priceput mai bine pilda lui Iona către toţi păcătoşii,

adică voi şi eu, cu atât mai mult, cu cât eu am păcate mai mari decât voi. Şi-acum mi-ar plăcea să mă cobor de pe catarg şi să mă aşez printre voi şi să ascult ca voi cum îmi citeşte altul mie pilda cea mai înfricoşată a lui Iona către mine, cârmaciul uns al lui Dumnezeu, despre cum, fiind profetul lui Dumnezeu, propovăduitorul Cuvântului, trimisul Domnului să vestească nenorocirea ce avea să se abată asupra relei Niniva, Iona, îngrozit de duşmănia ce se va fi abătut asupra lui, s-a dezis de misiunea sa şi a căutat să fugă de datoria sa şi de Dumnezeul său în Tarsis, unde nici nu a mai ajuns. Dar Dumnezeu e pretutindeni şi, după cum am văzut, El l-a pedepsit pe păcătos punând peştele să-l înghită şi să-l tragă în hăul iadului şi să-l adâncească în „sânul mării" unde prăpastia fără fund l-a scufundat mii de picioare şi „iarba mării s-a încolăcit în jurul capului său" şi toată întinderea de ape l-a acoperit pe de-a-ntregul. Dar chiar şi de pe fundul mării, din „pântecele locuinţei morţilor", din ascunzişurile mâlului unde îl dusese balena, chiar şi de acolo Domnul l-a auzit pe profet cum se căia. Iar Domnul i-a poruncit peştelui şi din îngheţul şi negura apei balena s-a ridicat la suprafaţă spre soarele cald şi luminos şi spre minunăţiile văzduhului şi ale pământului şi „peştele l-a aruncat pe Iona la ţărm"; Apoi Domnul a poruncit a doua oară, iar Iona, lovit şi strivit, cu urechile încă zumzăind ca două scoici ce îngână valurile, a făcut voia Domnului. Şi care era această voie, tovarăşi? Să propovăduiască Adevărul în faţa Minciunii! Asta era!

— Aceasta este, tovarăşi, cea de-a doua pildă şi groaza să-i fie cârmaciului navei lui Dumnezeu să nu o ia în seamă. Groază să-i fie omului ce e întors de la datoria lui către Domnul. Nefericit acela care vrea să facă untdelemnul să stea lin deasupra apei când Atotputernicul o învolburează! Nefericit acela care caută să placă în loc să înspăimânte! Nefericit acela ce ţine mai mult la numele bun decât la bunătate! Nefericit e şi acela care pe lumea aceasta nu vrea să se arunce în ruşine. Nefericit e acela care, după

cum spune Sfântul Paul, predicând celorlalţi, devine şi el urgisit.

Îşi plecă fruntea şi căzu pe gânduri o clipă, dar când ridică privirea se văzu cum îi licăreşte bucuria în ochi şi zise plin de har dumnezeiesc:

— O! Tovarăşi! La tribordul oricărei nenorociri se află o bucurie şi bucuria e mai mare decât adâncul tristeţii. Nu e catargul mai lung decât adâncimea calei? Fericirea - o fericire înălţătoare şi care se cuibăreşte în sufletul omului care nu ascultă de zeii şi amiralii fuduli de pe pământ şi stă în faţa lor drept şi mândru de cine e. Fericit e cel ce se sprijină pe puterea braţelor sale, în timp ce corabia lumii acesteia desfrânate se scufundă sub el. Fericit e cel ce nu umblă cu jumătăţi de măsură şi e gata să sfărâme, să ardă şi să alunge tot păcatul, chiar de trebuie să-l scoată de sub robele senatorilor şi ale judecătorilor. Fericit e cel ce nu cunoaşte şi nu ascultă altă lege decât cea a Domnului - Dumnezeului său şi glia pe care o apără e împărăţia Cerurilor. Fericit e cel căruia nici valurile năprasnice ale mării mulţimilor nu-i pot scufunda Corabia Credinţei Veşnice. Iar bucuria şi pacea eternă vor fi ale aceluia care, răpus şi dându-şi ultima suflare, va zice: „O! Tată! Cel ce mă cârmuieşti cu toiagul tău, muritor sau nemuritor, iată îmi dau duhul. Am încercat să fiu al Tău mai mult decât al lumii acesteia sau chiar decât al meu. Dar toate sunt umbre: veşnicia e a Ta, căci nu îi e dat omului să trăiască mai mult ca Dumnezeul lui."

Nu mai zise nimic, făcu o cruce cu mâna spre a ne binecuvânta, îşi acoperi faţa cu palmele şi rămase acolo îngenuncheat până ce plecă toată lumea şi rămase singur în capelă.

10. Un prieten de suflet

Întorcându-mă la „Balena Scuipătoare”, îl găsii acolo pe Queequeg singur-singurel, căci plecase de la capelă cu câtva timp înainte de binecuvântare. Stătea pe o bancă în faţa focului, cu picioarele pe sobă; cu o mână ţinea micul idol negru aproape lipit de faţă, în timp ce cu cealaltă îi scobea nasul cu un briceag, fredonând în tot acest timp unul din imnurile sale păgâne.

Fiindcă îl întrerupsei, lăsă statueta şi, după ce mai zăbovi puţin, se îndreptă spre masă de unde luă o carte groasă, o aşeză pe genunchi şi începu să numere paginile cu conştiinciozitate. La fiecare cincizeci de pagini - după cum numărasem eu - se oprea, arunca o privire pierdută în jur şi fluiera prelung şi susurător a uimire. După aceea se apuca iar de numărat încă cincizeci de pagini, începând mereu de la numărul unu, căci se pare că nu ştia să numere mai departe de cincizeci şi doar mulţimea sumei de câte cincizeci de pagini strânse laolaltă îi trezea admiraţia faţă de multitudinea de file ale cărţii. Stătui să-l urmăresc cu mare interes. Deşi era sălbatic şi desfigurat de tatuajele de pe faţă – mie cel puţin mi se părea că arată hidos - ceva din purtarea sa îl făcea destul de plăcut. Sufletul nu se poate ascunde şi prin toate tatuajele sale barbare mi se părea că zăresc curbele unduioase ale unei inimi sincere și simple, iar în ochii săi mari, pătrunzători, negri ca tuciul şi plini de viaţă se vedea că are în el un spirit aşa de curajos că s-ar fi luat piept în piept cu o mie de diavoli. Pe deasupra, păgânul avea o ţinută aşa de distinsă că nici stângăcia de care dădea dovadă nu i-o ştirbea. Părea a fi un om care nu plecase capul în faţa nimănui şi nu ceruse niciodată nimic de la nimeni. Poate că era doar o impresie, căci având capul ras, fruntea părea mai bombată şi ieşea mai bine în evidenţă, părând mai mare decât în mod normal, dar nu

ştiu să spun sigur. Cu siguranţă, capul său avea o formă excelentă, dacă e să ne referim la teoria frenologică, conform căreia deşteptăciunea se poate vedea după forma capului. Oricât de ridicol ar părea, îmi amintea de capul generalului Washington, aşa cum e reprezentat în sculpturi şi busturi. Avea aceeaşi linie dreaptă, uşor teşită, care se pierdea spre frunte şi începea deasupra sprâncenelor, ele însele două proeminenţe impunătoare, stufoase şi lungi. Queequeg era George Washington întrupat în canibal.

Tot timpul cât îl studiai cu luare-aminte, prefăcându-mă în acelaşi timp că mă uit pe fereastră la furtuna de afară, el nu mă băgă în seamă şi nu se deranjă să îmi arunce nici măcar o privire, fiind ocupat cu număratul paginilor acelei cărţi minunate. Având în vedere cât de apropiaţi dormiserăm cu o seară în urmă şi mai ales având în vedere cât de afectuos mă ţinea în braţe când mă trezisem de dimineaţă, mi s-a părut cam nefirească această indiferenţă. Dar aşa sunt sălbaticii, fac lucruri foarte nefireşti şi câteodată nici nu ştii cum să te porţi cu ei. La început te intimidează cu simplitatea şi calmul lor care frizează înţelepciunea socratică. Observasem, de asemenea, că Queequeg nu vorbea cu ceilalţi marinari de la han sau dacă o făcea, atunci vorbea foarte puţin. Nici nu încerca să lege vreo prietenie şi nici nu părea că ar dori să-şi mărească în vreun fel cercul de cunoştinţe. Toate acestea mi se părură foarte ciudate la început, dar după ce mă mai gândii puţin, îmi dădui seama că de fapt era ceva miraculos în toată treaba asta. Iată un om aflat la douăzeci de mii de mile depărtare de casă – dacă e să socotim după ruta care trece pe la Capul Horn, de altfel singurul drum pe care o puteai lua ajuns peste noapte singur printre străini, care pentru el puteau fi la fel de bine de pe planeta Jupiter, şi totuşi el părea cu totul în largul său, înconjurat de o aură de linişte, simţindu-se foarte bine în compania propriei persoane şi fiind mereu împăcat cu sine. Sigur deţinea el înţelepciunea vreunei filosofii, deşi mai mult ca sigur nici nu ştia ce

înseamnă o astfel de idee. Dar poate că pentru a fi cu adevărat filosofi ar trebui să nu ne mai străduim să trăim sau să gândim într-un fel anume. Imediat ce aud că un om sau altul spune despre el că este filosof, îl asemuiesc unei babe cu mintea aiurea şi mă gândesc că nu are toată ţigla pe casă.

Stând în camera aproape goală, cu focul mocnind plăcut ca de fiecare dată când, după ce trosneşte bine lemnul şi se încălzeşte aerul, rămân cărbunii aurii şi lumina lor firavă, cu umbre şi năluci ce începuseră a privi la noi doi pe la ferestre, cu furtuna ce urla afară în vârtejuri năprasnice, începură să mă cuprindă nişte simţăminte stranii. Mă luase pe neaşteptate o moleşeală, îmi dispăruse revolta aprigă pe care o nutream din toată inima mea sfărâmată şi braţele mele obosite împotriva lumii haine. Sălbaticul mă îmblânzise. Uite-l cum stătea, cu indiferenţa unei inocenţe neprihănite de ipocrizia şi amăgirea civilizaţiei. Era într-adevăr sălbatic şi oferea privirii o imagine cum nu mai văzusem, dar mă simţeam atras de el într-un mod necunoscut. Iar acele lucruri care pe alţii i-ar fi descurajat, pe mine mă atrăgeau ca nişte magneţi. Ia să încerc să-mi fac un prieten sălbatic, îmi zisei, căci cu creştinii nu poţi lega decât prietenii, din politeţe. Îmi trăsei scaunul lângă el şi îi făcui câteva semne prietenoase încercând în acelaşi timp să-i şi vorbesc. La început nu prea băgă în seamă eforturile mele, dar în curând, după ce zisei ceva despre cât de ospitalier fusese cu o seară în urmă, mă întrebă dacă şi în seara aceea urma să dormim împreună. I-am răspuns că da şi păru destul de încântat, poate chiar şi puţin măgulit.

Răsfoirăm împreună cartea şi încercai să îi explic despre ce era vorba în ea şi în cele câteva imagini pe care le conţinea, îi trezii astfel curiozitatea şi începurăm să discutăm, cum ne pricepeam mai bine, despre ce era de văzut în acel oraş faimos în care ne aflam. Îi sugerai să tragem câteva fumuri şi el, scoţând punguţa şi toporişca,

îmi oferi în tăcere pipa. Şi aşa stăturăm acolo, pufăind din pipă şi trecând-o întruna de la unul la altul.

Dacă mai rămăsese vreo urmă de nepăsare faţă de mine în sufletul păgânului, acest moment liniştit în care fumarăm o înlătură pe nesimţite şi devenirăm astfel buni prieteni. Părea că se apropiase de mine la fel de uşor şi de natural cum ajunsesem şi eu să mă simt apropiat de el, iar când terminarăm de fumat îşi lipi fruntea de a mea, mă luă de mijloc şi îmi zise că de atunci încolo eram căsătoriţi, ceea ce însemna, pe limba lui, că ne făcuserăm fraţi de cruce. Şi-ar fi sacrificat viaţa cu bucurie pentru mine dacă ar fi fost nevoie. Pentru un alt creştin, această prietenie apărută dintr-odată ar fi părut cam pripită şi ar fi fost privită cu neîncredere, dar pentru acest sălbatic simplu respectivele reguli nu însemnau nimic.

După cină şi încă o discuţie amiabilă însoţită de câteva pufăituri din pipă, urcarăm împreună în camera noastră. Îmi dărui căpăţâna uscată, scoase punguţa cu tutun şi, după ce scormoni prin ea, scoase vreo treizeci de arginţi, îi aşternu pe masă, îi separă cu grijă în două grămezi egale, împinse una dintre ele spre mine şi zise că era a mea. Mă pregăteam să protestez, dar îmi închise gura îndesându-mi bănetul în buzunarele pantalonilor. Le lăsai acolo. Se apucă după aceea să îşi îndeplinească ritualurile obişnuite, îşi scoase idolul şi dădu la o parte paravanul căminului. Înţelesei din semne că vrea neapărat să mă alătur lui, dar cunoscând despre ce era vorba, şovăii o clipă neştiind dacă să accept sau nu.

Eram un bun creştin, născut şi crescut în sânul dreptei biserici presbiteriene. Cum să mă apuc să mă închin la idoli de lemn cu sălbaticul acesta? Dar ce înseamnă a te închina?, mă întrebai. Crezi tu, Ishmael, că Domnul atotputernic care a făcut cerul şi pământul, creştinii şi păgânii de-o seama, ar putea fi gelos pe o bucăţică amărâtă de lemn de abanos? Imposibil! Dar ce înseamnă totuşi a te închina? Să faci voia lui Dumnezeu, asta înseamnă. Şi care

e voia lui Dumnezeu? Să te porţi cu aproapele tău cum ţi-ai dori să se poarte şi el cu tine, aceasta e voia Domnului. Acum, Queequeg era aproapele meu. Şi cum mi-aş fi dorit să se poarte el cu mine? Păi, mi-aş fi dorit să se închine cu mine în religia mea presbiteriană. Deci, trebuie să mă închin şi eu cu el în religia lui. Prin urmare, trebuie să mă fac idolatru. Aşa că aprinsei rumeguşul, înfipsei în altarul lui pe micul negru nevinovat şi-i oferii pesmet ars împreună cu Queequeg, mă ploconii de câteva ori în faţa lui, îl sărutai pe nas şi după ce împlinirăm ritualul ne băgarăm în pat, împăcaţi cu noi înşine şi cu toată lumea. Nu adormirăm însă fără să mai trăncănim puţin.

Nu ştiu cum se face, dar patul e cel mai bun loc pentru confidenţe între prieteni. Se zice că soţii îşi destăinuie cele mai ascunse simţiri unul altuia când se află împreună în pat şi unele perechi de bătrâni stau lungiţi până în zori depănând amintiri. Aşa stăteam şi noi, ca o pereche fericită în luna de miere.

11. Cămaşa de noapte

Stăteam întinşi în pat, vorbind şi aţipind din când în când, iar Queequeg îşi mai trântea drăgăstos picioarele bronzate şi tatuate peste mine, aşa de bine şi în largul nostru ne simţeam unul cu celălalt! Până la urmă, din cauză că trăncăneam întruna, ne pieri somnul de tot şi orice urmă de toropeală dispăru, astfel încât ne trezirăm de tot, deşi soarele nu avea să răsară decât mult mai târziu.

Aşa învioraţi ne simţeam, că nu mai puteam sta lungiţi şi încet-încet ne ridicarăm în capul oaselor, înveliţi bine, ne rezemarăm spinările de tăblia patului şi ne traserăm genunchii la piept băgându-ne nasurile între ei de parcă nu erau genunchi, ci sobe. Stăteam tare bine la căldură, mai ales că afară era frig şi nici în cameră nu era prea cald, căci nu făcuserăm focul. Ne simţeam bine mai ales fiindcă pentru a te bucura cu adevărat de căldură o părticică din corp trebuie să fie rece, după regula care zice că orice lucru bun pe lume e aşa fiindcă se află în contrast cu altceva. Nimic nu poate fi judecat dacă e comparat doar cu el însuşi. Dacă îţi zici că îţi e bine şi că aşa îţi e de ceva vreme, de-atunci încolo nu-ţi va mai fi. Dar dacă, după cum era cazul meu şi al lui Queequeg, ai nasul puţin îngheţat sau capul puţin rece, atunci te simţi cel mai bine şi simţi fără tăgadă că ţi-e cald. De aceea, cred că nu e bine să ai sobă în dormitor şi cred că bogaţii îşi fac singuri rău nelipsindu-se de luxul acesta. Cheia acestei plăceri este să nu stea nimic între căldura corpului tău şi frig în afară de pătură, ca tu să poţi zice că eşti singura scânteie dintr-un gheţar.

Stăteam de ceva timp ghemuiţi în acest fel, când mă gândii să deschid ochii; de obicei, când stau în aşternut noaptea şi chiar ziua, treaz sau dormind, îmi ţin mereu ochii închişi ca să pot simţi mai bine plăcerea de a sta în

pat. Niciun om nu poate fi conştient de propria sa persoană dacă stă cu ochii deschişi, căci se pare că întunericul este materia din care ne este plămădit sufletul; trupul ne este plămădit din lumină. Deschizându-mi ochii şi dând deoparte întunericul meu comod, mă izbi obscuritatea neplăcută în care era cufundată camera la miezul nopţii. Nu mă deranjă sugestia lui Queequeg de a aprinde o lumină, căci eram treji de-a binelea şi în plus mai dorea să şi tragă câteva fumuri din toporişcă. Cât de repede se înmoaie cele mai băţoase dintre principii când dragostea se cuibăreşte în sufletul omului; doar cu o noapte în urmă mă îngrozea să-l ştiu fumând lângă mine şi acum nimic nu-mi făcea mai mare plăcere, chiar dacă eram în pat, căci îl vedeam tare bucuros când trăgea din pipă. Nici nu-mi mai păsa de faptul că hangiul nu m-ar fi despăgubit în cazul unui incendiu. Numi păsa decât de atmosfera intimă şi plăcută care se crease între doi prieteni adevăraţi ce împărţeau o pipă şi o pătură. Cu hainele jerpelite trase peste umeri treceam pipa de la unul la altul până ce se formă un nor de fum deasupra noastră, ca un baldachin luminat blând de lampa abia aprinsă.

Nu ştiu dacă acest baldachin plutitor îi amintise sălbaticului de tărâmuri îndepărtate, dar începu să povestească despre insula pe care se născuse, iar eu, nerăbdător să îi aud povestea, îl îndemnai să mi-o spună. Se învoi bucuros. Deşi atunci nu înţelegeam decât câteva dintre cuvintele pe care le rostea, am reuşit din alte poveşti pe care mi le-a spus după ce m-am obişnuit cu felul în care vorbea să pun toată istoria cap la cap şi să o aştern aici, deşi e mai mult o schiţă decât o poveste în toată regula.

12. Biografie

Queequeg se născuse pe insula Kokovoko, de undeva din sud-vest. Nu e trecută pe nicio hartă, cum se întâmplă de obicei cu locurile aievea.

Odinioară se plimba prin pădurile din ţara natală, îmbrăcat într-o fustă de iarbă din care caprele pe care le păştea ronţăiau de parcă ar fi fost un copăcel. Încă de atunci în sufletul ambiţiosului Queequeg se cuibărise dorinţa de a afla mai multe despre creştinătate, căci simpla vedere a câtorva harponieri nu-l mulţumise îndeajuns. Tatăl său era Mare Şef, rege. Unchiul său era Marele Preot, iar toate mătuşile din partea mamei erau nevestele celor mai de seamă războinici. Acest sălbatic prin venele căruia curgea sânge regal era de obârşie nobilă, dar înclinaţia spre canibalism cu care se născuse altera, în viziunea mea, aceste calităţi.

Când o navă plecată din Sag Harbour vizită golful tatălui său, Queequeg dori să se întoarcă odată cu corabia în ţinutul creştinilor, însă fu refuzat, căci echipajul era complet. Toate stăruinţele tatălui său şi toată influenţa sa regală nu îl înduplecară pe căpitan. Queequeg îşi jură însă că va urca într-un fel sau altul la bordul corăbiei. Aşa că se sui în canoe şi vâsli până la o strâmtoare pe unde ştia că va trece vasul pe drumul de întoarcere. De o parte a strâmtorii se afla un recif de corali şi în cealaltă parte era o limbă de pământ acoperită de un crâng de mangrove care creşteau în apă. Îşi ascunse bărcuţa în crâng, cu faţa spre apă, şi se ghemui cu vâsla în mână, aşteptând ca nava să apară. Iar când aceasta apăru, ţâşni fulgerător, ajunse în dreptul ei, se agăţă de lanţurile de pe margine şi scufundă cu o lovitură de picior bărcuţa. Apoi se căţără până pe punte, unde se trânti cât era de lung ţinându-se de un inel de punte şi jură să nu-şi dea drumul, chiar de vor voi să-l taie în bucăţi.

Degeaba îl ameninţă căpitanul că îl aruncă peste bord şi degeaba îi ţinu un cuţit peste încheieturile goale, gata să-i taie mâinile. Queequeg era fiu de rege şi nu voia să se clintească. Impresionat de voinţa lui de fier şi de dorinţa arzătoare de a cunoaşte creştinătatea, căpitanul se învoi în cele din urmă şi îl lăsă să călătorească pe corabie. Dar acest sălbatic de viţă nobilă, la fel ca orice prinţ creştin, nici nu văzu cabina căpitanului pe dinăuntru. Toată durata călătoriei dormi cu marinarii şi deprinse meşteşugul vânătorii de balene. Întocmai ca ţarul Petru, care s-a mulţumit, cu modestie, să lucreze în şantiere navale din jurul lumii, aşa şi Queequeg lăsă să se vadă că nu se simţea în vreun fel dezonorat dacă din această aventură va învăţa câte ceva pentru a-i lumina pe compatrioţii săi. Ceea ce îşi dorea el cel mai mult – îmi zise – era să înveţe printre creştini cum să facă pentru a-i ajuta pe oamenii săi să fie şi mai fericiţi decât erau şi chiar mai buni decât înainte. Din păcate, din experienţa de pe balenieră înţelese că şi creştinii puteau fi răi şi nefericiţi, şi asta chiar mai mult decât păgânii tatălui său. Ajuns în cele din urmă în Sag Harbour, văzu ce făceau marinarii pe acolo. Porni apoi spre Nantucket şi văzu cum îşi cheltuiesc solda şi în cele din urmă renunţă. Îşi zise că lumea e la fel de rea peste tot: „Tot păgân o să mor.”

Astfel, rămas idolatru în adâncul inimii, continuă să trăiască printre creştini, le purtă hainele şi încercă să le vorbească limba aceea păsărească. De aceea se purta aşa de ciudat, deşi era de ceva vreme printre creştini. Îl întrebai prin semne dacă nu dorea să se întoarcă acasă şi să se urce pe tron, căci mai mult ca sigur tatăl său murise, fiind deja înaintat în vârstă şi şubred cu sănătatea şubrezită încă de când plecase el. Îmi răspunse că nu, încă nu, şi adăugă că se temea oricum că creştinismul sau, mai bine zis, creştinii îl schimbaseră şi îl făcuseră nepotrivit pentru o astfel de onoare, căci pe tronul ţării sale, vreme de treizeci de domnii, nu se urcaseră decât păgâni sadea. Odată şi-

odată se va întoarce, atunci când se va simţi pur din nou. Acum însă avea de gând să colinde mările şi să-şi scalde picioarele în toate cele patru oceane ale lumii. Harponier îl făcuseră, harponier va fi, iar sceptrul său îi va fi suliţa ascuţită.

Îl întrebai ce avea de gând să facă în viitorul apropiat şi îmi răspunse că voia să plece iar pe mare, căci acesta îi era meşteşugul. Auzind acestea, îi dezvăluii că şi eu tot pe o balenieră doream să mă îmbarc şi îi povestii că voiam să plec din Nantucket, căci acela era portul cel mai potrivit de unde să-mi încep aventura ca harponier. Hotărî pe dată că va veni cu mine pe insulă, se va îmbarca pe aceeaşi corabie, va sta cu mine de cart, se va urca în aceeaşi barcă, va mânca din aceeaşi mâncare, ce să mai, îmi va fi alături prin orice întâmplare aş trece, legându-ne să ne bucurăm împreună de ce avea mai bun de oferit fiecare din cele două lumi diferite din care proveneam. Mă învoii bucuros, căci, lăsând la o parte dragostea ce i-o purtam acum lui Queequeg, nu era de trecut cu vederea nici faptul că el era un harponier experimentat şi mi-ar fi fost de mare folos, mai ales că eu nu ştiam mai nimic despre vânătoarea de balene, deşi eram obişnuit cu marea, căci lucrasem multă vreme pe nave de comerţ.

Când termină povestea şi trase ultimul fum din pipa aproape stinsă, Queequeg mă îmbrăţişă, îşi lipi fruntea de a mea şi, suflând în lumânare, ne întoarserăm cu spatele unul la altul şi adormirăm.

13. Roaba

Ziua următoare, lunea, după ce vândurăm căpăţâna uscată unui frizer care voia să o folosească drept suport pentru peruci, plătii hangiului ce aveam de plătit pentru mine şi pentru Queequeg cu banii lui. Hangiul, care rânjea întruna, păru amuzat foarte, ca de altfel şi ceilalţi clienţi, de noua prietenie dintre mine şi canibal, mai ales după cum reacţionasem eu la auzul acelei poveşti aiurite pe care mi-o spusese Peter Coşciug despre cel cu care mă întovărăşisem acum.

Împrumutarăm o roabă în care ne puserăm lucrurile, adică traista mea de cârpă şi bocceaua, şi hamacul lui Queequeg, şi o pornirăm spre cheiuri, unde era ancorată „Turbăria”, micul şunăr care mergea spre Nantucket. Oamenii care ne ieşeau în cale se holbau la noi, nu atât la Queequeg, căci erau obişnuiţi cu astfel de sălbatici prin părţile acestea, cât la amândoi, căci eram o pereche cum nu mai văzuseră. Nu îi băgarăm în seamă şi ne continuarăm drumul împingând roaba pe rând, în timp ce Queequeg se mai oprea din când în când să-şi aranjeze vârful harponului în învelitoare. Îl întrebai de ce căra aşa un obiect greu după el, căci eu credeam că fiecare navă are harpoanele ei. Îmi răspunse că da, în mare parte aveam dreptate, dar lui îi plăcea harponul său, căci avea încredere că e bun, fiindcă îl folosise de atâtea ori în lupte periculoase şi de tot atâtea ori se înfipsese fără greutate în inimile balenelor.

Adică, la fel cum fac secerătorii când se duc pe câmpurile stăpânilor cu propriile secere, deşi nu îi obligă nimeni să le aducă de acasă, aşa prefera şi Queequeg, având motivele sale, propriul harpon.

Trecând roaba de la mine la el începu să-mi zică o istorioară amuzantă despre prima roabă pe care o văzuse. Se întâmpla în Sag Harbour. Se pare că roaba îi fusese

împrumutată de către proprietarul navei pentru a-şi duce cufărul greu până la pensiunea unde se cazase. Ca să nu pară încurcat, deşi de fapt nu ştia nici măcar de unde să o apuce, omul nostru se propti hotărât cu pieptul pe ea, o apucă bine cu braţele, o ridică pe umeri şi urcă aşa pe chei. „Vai, zisei eu, cum să faci una ca asta? N-au râs oamenii de tine?”

La auzul acestor cuvinte, începu o altă poveste. Poporul de pe insula Kokovoko, se pare, toarnă laptele înmiresmat stors din mai multe nuci de cocos într-o tigvă mare ca într-un vas de servit. Acest vas e aşezat ca ornament în mijlocul preşului împletit pe care se ţine ospăţul. Odată acostase lângă insulă o mare corabie de negoţ şi căpitanul ei, părând a fi un om distins pentru un comandant de navă, fu invitat la ospăţul de nuntă al surorii lui Queequeg, o prinţesă frumuşică de vreo zece ani. Ei bine, când toţi mesenii se adunaseră în coliba din beţe de bambus a miresei, căpitanul intră şi, aşezat fiind la loc de onoare, se aşeză în faţa vasului, între Marele Preot şi Maiestatea Sa Regele, tatăl lui Queequeg. După ce se rosti binecuvântarea, căci şi popoare ca al lui Queequeg spun astfel de rugăciuni - deşi mi-a explicat el că, în timp ce noi ne uităm la farfurii, ei privesc spre cer unde şade cel ce le-a dăruit bucatele –, ei bine, după ce se rosti binecuvântarea, Marele Preot deschise ospăţul cu o ceremonie veche de când lumea: îşi înmoaie degetele sfinte în vas pentru a sfinţi băutura înainte ca mesenii să o guste. Văzându-se aşezat lângă Preot şi trăgând cu ochiul la ritul săvârşit, fiind, vezi Doamne, căpitan de navă şi deci mai de seamă decât un amărât de rege insular, chiar în casa acestuia, ei bine, căpitanul se apucă să îşi cureţe mâinile în bol crezând că e un vas de spălat. „Ce crezi tu?
Oamenii mei, au râs şi ei?”

În cele din urmă, după ce plătirăm călătoria şi ne urcarăm bagajele, ne îmbarcarăm şi noi la bordul şunărului. Ridicând velele, alunecă lin pe râul Acushnet,

lăsând în urmă New Bedfordul, care se ridica în terasamente de străzi pe care licăreau în aerul rece copacii acoperiţi de gheaţă. Pe chei se înălţau munţi întregi de butoaie puse unul peste celălalt şi de-a lungul docurilor se odihneau una lângă alta baleniere care colindaseră lumea întreagă, în timp ce de pe altele se auzeau muncind tâmplarii şi dogarii şi se ridicau în aer sunetele forjelor în care duduia focul pentru a fi topită smoala, toate acestea stând mărturie a unei noi croaziere; căci odată ce se termină o călătorie primejdioasă începe o alta şi după ce se sfârşeşte şi a doua începe o a treia, şi tot aşa pentru totdeauna. Aşa e truda pământeanului - veşnică şi chinuitoare.

Când ajunserăm în larg, briza se mai împrospătă şi se răci, iar mica „Turbărie" începu să arunce spuma mării încoace şi încolo ca un mânz ce-şi scutură botul înspumat de efort. Cum mai trăgeam în piept duhoarea care venea dinspre ţărmul înrăit, bătătorit de copitele sclaviei diavoleşti! Mă întorsei să admir măreţia apei al cărei luciu nu poate fi întinat de astfel de urme.

Queequeg părea că se bucură şi se îmbată de aerul proaspăt ca şi mine. Nările i se umflaseră şi dinţii ascuţiţi se dezveliseră în zâmbet. Mergeam din ce în ce mai repede şi, luându-ne avânt, vasul se închină în faţa rafalelor, ploconindu-se ca o sclavă în faţa sultanului. Când se apleca într-o parte, alunecam şi noi; toate parâmele tremurau ca nişte vergele şi cele două catarge înalte se legănau ca trestia în vânt. Aşa de pătrunşi eram de spectacolul mării pe care îl urmăream de la botul vasului că nici nu observarăm că oamenii se zgâiau batjocoritor la noi ca nişte mojici, minunându-se că doi oameni ca noi erau aşa de buni prieteni, de parcă un alb ar fi mai de seamă decât un negru. Erau şi nişte ţopârlani şi câţiva găgăuţă printre ei, care după purtări păreau că acum picaseră din mijlocul pădurii. Queequeg îl prinse pe un flăcău care îl îngâna pe la spate şi îmi zisei că până aici îi fuse ţărănuşului. Lăsând

harponul deoparte, sălbaticul puternic îşi puse mâinile pe el şi cu o iscusinţă şi o forţă nemaivăzute îl ridică deasupra capului, îl răsuci în aer şi îl lăsă să-i cadă la picioare, după care se întoarse şi îşi aprinse pipa, trase câteva fumuri şi mi-o dădu şi mie.

— Căpitane! Căpitane!, strigă flăcăul alergând într-un suflet spre comandant. Căpitane, căpitane, uite ce mi-a făcut diavolul ăsta.

— Domnule, tu de colo!, strigă căpitanul uscăţiv, şi se apropie ţanţoş de Queequeg. Ce-ţi veni să faci una ca asta? Nu-ţi dai seama că puteai să-l omori?

— Ce zice la mine?, mă întrebă Queequeg întorcându-se liniştit spre mine.

— Zice că mai ce l-ai omorât, îi explicai şi arătai înspre nătăfleţ.

— Eu omorât la el!, zise Queequeg cu mirare, şi-şi schimonosi faţa ca să-şi arate dispreţul. Aş! El peştişor mititel. Queequeg nu omorât la peştişori mititei, Queequeg omorât la balene mari!

— Uite ce-i, se-nfurie căpitanul, eu omorât la TINE, sălbaticule, dacă te mai ţii de astfel de isprăvi. Aşa că vezi-ţi de treaba ta!

Dar se întâmplă că tocmai atunci căpitanul fu cel care nu-şi văzu de treaba lui. Vântul umflase vela mare şi sfâşiase parâma care o ţinea, iar acum scondrul de lemn mătura puntea dintr-o parte într-alta. Bietul flăcău pe care îl bruftuluise Queequeg mai devreme fu aruncat peste bord. Toată lumea se agita speriată pe punte, dar nu se încumeta nimeni să înşface prăjina şi s-o ţină locului, căci se zbătea când spre dreapta, când spre stânga, asemenea unei pendule uriaşe gata-gata să se rupă în bucăţi. Nu se făcea nimic fiindcă nu se putea face nimic şi toată lumea se adăposti sub punte privind cu groază la scondrul care semăna din ce în ce mai mult cu falca de jos a unei balene fioroase. În toată nebunia care se iscase, Queequeg se lăsă pe vine, se târî până lângă prăjină, prinse o frânghie pe

care o legă de parapet, după care făcu din capătul celălalt un fel de lasou şi prinse scondrul chiar când trecu peste capul său. Când scondrul se smuci din nou, frânghia îl fixă şi astfel furăm salvaţi. Vântul umflă din nou velele şunărului şi, în timp ce toţi oamenii curăţau puntea, Queequeg se dezbrăcă până la brâu şi sări în apă încordându-se ca un arc perfect întins. Timp de mai bine de trei minute înotă ca un câine, aruncându-şi amândouă braţele înainte deodată şi scoţându-şi din când în când umerii zdraveni din spuma îngheţată a apei. Mă uitam la voinicul meu prieten, dar nu vedeam pe cine încerca să salveze. Flăcăul se dusese la fund. Ieşind drept din apă, Queequeg se uită înjur şi, văzând cum stă treaba, se scufundă la loc şi dispăru. După câteva minute ieşi iar la suprafaţă, lovind apa cu o mână în timp ce cu cealaltă trăgea după el trupul fără simţire al băiatului. Îi traserăm înapoi în barcă şi nătăfleţul îşi veni în fire. Toţi oamenii îl lăudară pe Queequeg şi ziseră despre el că e un om de nădejde, iar căpitanul îi ceru scuze. De atunci şi până când se scufundă pentru ultima oară în viaţă mă ţinui ca scaiul de el. De câtă nesăbuinţă inocentă dăduse dovadă! Nici nu credea că merită vreo distincție de la Societatea Umanității şi Mărinimiei. Ceru doar apă dulce cu care să îşi spele sarea de pe trup, se îmbrăcă în haine uscate, îşi aprinse pipa şi se sprijini de parapet uitându-se blajin la cei din jur, zicându-şi parcă: „Oamenii sunt la fel în toate colţurile lumii. Noi, canibalii, trebuie să avem grijă de creştinii ăştia.”

14. Nantucket

Călătoria fu de aici încolo liniştită şi nu se mai întâmplă nimic vrednic de povestit. Ajunserăm deci în Nantucket după o călătorie bună. Ah, Nantucket! Dacă scoţi harta şi te uiţi pe ea poţi vedea cât de colţuroasă e, cum stă ca o stâncă în larg, mai singuratică decât farul Eddystone. Priveşte-o! E o moviliţă de nisip, toată numai plajă. Găseşti acolo mai mult nisip decât ai putea să iroseşti douăzeci de ani în loc de hârtie sugativă. În glumă, oamenii zic că pe insulă nu creşte nimic verde şi aduc ciulinii din Canada; că trebuie să trimită peste mări pentru un cep ca să astupe gaura dintr-un butoi de ulei; că oamenii umblă cu lemnul de parcă ar umbla cu bucăţi din Sfânta Cruce, aşa de multă grijă au.

Se zice că plantează ditamai ciupercile în faţa casei ca să se ascundă la umbra lor de arşiţa verii; că un smoc de iarbă e ca o oază şi, dacă dai de trei smocuri în acelaşi loc, poţi zice că te plimbi prin prerie; că poartă rachete ca să nu se afunde în nisip întocmai ca şi cei din Laponia în zăpadă. Se spune că sunt aşa de izolaţi, îndepărtaţi şi înconjuraţi de apă din toate direcţiile că pe mesele şi scaunele lor se prind scoici ca de carapacele broaştelor ţestoase. Ei bine, poveştile astea nu arată de fapt decât că Nantucket e un loc aparte şi diferit de, să zicem, Illinois.

Există o legendă despre cum a luat fiinţă aşezarea aceasta când au venit pe insulă oamenii-roşii. Se spune că, în vremuri de demult, peste coasta numită azi New England se coborî un vultur şi înşfăcă un bebeluş indian. Părinţii îndureraţi nu putură decât să se uite cum vulturul le duce copilul în gheare peste ape. Fără să stea pe gânduri, se suiră în canoe şi se luară după el. După o călătorie plină de primejdii, descoperiră insula şi pe insulă un mic schelet albit de soare - ce mai rămăsese din copilaşul lor.

Cum să te mai miri că aceşti oameni supravieţuiesc din ce le oferă marea. La început adunară raci şi scoici de pe nisip, apoi prinseră curaj şi aruncară plase să prindă scrumbii. Căpătând deprindere, se urcară în bărci şi prinseră cod. În cele din urmă, îşi construiră o întreagă flotă şi se puseră a străbate necontenit lumea în lung şi-n lat, ajungând până la Strâmtoarea Behring, războindu-se tot lungul anului cu muntele acela de carne, singurul suflet care prin maiestuozitatea sa a supravieţuit potopului, cel mai monstruos şi mai de temut animal. Mastodontul care se întrece în măreţie cu înălţimea Himalayei, înzestrat cu o asemenea putere că nici nu îşi dă seama de ce e în stare, astfel că momentele când se sperie sunt mai de temut decât cele când atacă fără teamă și fără milă.

În acest fel reuşiră aceste suflete din Nantucket, aceşti pustnici ai mării, să se ridice din muşuroiul lor nisipos şi să cucerească oceanele cum a cucerit Alexandru cel Mare uscatul, împărţind întinderile Atlanticului, Pacificului şi Indianului între ei întocmai cum a împărţit mârşava alianţă[8] Polonia. Americanii n-au decât să lipească Mexicul de Texas şi Cuba de Canada, iar englezii pot să năvălească peste India şi să o ocupe în întregime, fluturându-şi steagul victorioşi. Cei din Nantucket stăpânesc mai mult de două treimi din întinderea pământului, căci a lor este marea cu tot ce se află în ea şi domnesc peste ea aidoma împăraţilor care stăpânesc peste imperii. Ceilalţi marinari nu au decât dreptul de a naviga în apele acestea. Navele de comerţ sunt doar poduri peste apă şi nimic mai mult, cum şi cele de război sunt doar forturi.

Chiar şi piraţii atacă alte nave, fără a se folosi de mare ca să trăiască. Numai cei din Nantucket trăiesc pe mare şi cu marea se luptă zi de zi. Numai ei sunt, cei care se coboară la mare în corăbii, după cum spune Biblia, numai ei ară apa de parcă ar fi o plantaţie. Acolo e casa lor, acela le e meşteşugul pe care niciun al doilea potop nu l-ar distruge

deşi ar îneca toate milioanele de oameni ale Chinei. Trăiesc pe mare cum trăieşte cocoşul în prerie şi se caţără pe valuri ca vânătorii de capre negre pe Alpi. Nu văd uscatul cu anii, astfel că atunci când ajung acasă nici nu mai recunosc mirosul şi îi încearcă un simţământ straniu, de parcă ar fi pus piciorul pe Lună şi nu pe pământul de baştină. Pescăruşul îşi strânge aripile la apus, se cuibăreşte între valuri şi adoarme legănându-se pe ele. Aşa şi omul din Nantucket, când se aşterne noaptea şi se află pe mare, îşi strânge velele şi se culcă, în timp ce sub perna sa vuieşte tumultul mării pe care o colindă turme de morse şi balene.

15. Supa de peşte

Se înserase bine când „Turbăria” acostă liniştită, iar eu şi Queequeg coborârăm pe uscat. Nu mai puteam face nimic până dimineaţă în afară de a ne găsi un loc unde să dormim şi să mâneam. Hangiul de la „Balena Scuipătoare” ne zisese să înnoptăm la hanul vărului său Osea[9] Hussey, care se numea „La cazane”, căci, ne asigurase el, vărul Osea – cum îi zicea – ţinea una dintre cele mai bune pensiuni din întregul Nantucket şi pe deasupra era vestit pentru supa de peşte pe care o servea.

Pe scurt, ne dădu de înţeles că nu puteam nimeri mai bine acolo unde ne duceam decât la hanul vărului său. Îndrumările sale însă, cum că trebuia să ţinem un şopron mare şi galben la tribord până dăm de o bisericuţă albă la babord şi după aceea să o ţinem pe aceasta la babord până dăm colţul la trei grade tribord şi de acolo putem să întrebăm primul trecător care ne iese în cale, ei bine, aceste îndrumări ameţitoare nu făcură decât să ne încurce de la început, căci Queequeg insista că şopronul cel galben, primul nostru reper, trebuia să fie la babord, în timp ce eu înţelesesem de la Peter Coşciug că trebuia să fie la tribord. După ce bâjbâirăm o vreme prin întuneric şi deşteptarăm câţiva băştinaşi bătându-le la uşă şi întrebându-i pe unde să o luăm, ajunserăm la hanul care fără urmă de tăgadă se numea „La cazane”.

Două oale enorme de lemn spoite cu catran şi agăţate de toartele cât urechile de măgar se legănau de lemnele încrucişate ale unui catarg vechi înfipt în dreptul intrării. Lemnele orizontale fuseseră tăiate astfel că acum catargul semăna nici mai mult, nici mai puţin decât cu o spânzurătoare. Se prea poate să mă fi lăsat impresionat cam uşor de aceste semne, dar nu mă puteam opri să nu mă zgâiesc la spânzurătoarea din faţa mea copleşit de o

presimţire rea. Îmi ţineam gâtul aşa de încordat în timp ce o priveam, că îmi şi înţepenise. Erau două spânzurători, DOUĂ: una pentru mine şi una pentru Queequeg. „De rău augur, îmi zisei, că prima oară când ajunsei într-un port de baleniere trăsei la un om numit Coşciug, când mă dusei la biserica vânătorilor de balene se holbară la mine plăci mortuare, iar aici dădui peste o spânzurătoare şi pe deasupra şi peste două cazane de smoală! Să fie acestea semne că mă îndrept spre iad?”

Din gândurile acestea sumbre mă scoase apariţia unei femei pistruiate, cu păr spălăcit şi îmbrăcată într-o rochie galbenă, care stătea pe veranda hanului sub un felinar roşiatic şi cam chior, care se legăna încet şi care îmi părea a semăna cu un ochi rănit. Femeia se ciondănea cu un om îmbrăcat într-o cămaşă purpurie de lână.

— Ia vezi-ţi de treaba ta, îi zise bărbatului, sau poate vrei să te croiesc?

— Hai, Queequeg, să mergem. Dumneaei trebuie să fie doamna Hussey.

Şi chiar aşa se dovedi a fi. Domnul Osea Hussey era dus de acasă, dar rămăsese doamna Hussey, care era în stare să se ocupe de toate. După ce îi spuserăm că dorim găzduire şi ceva de mâncare, doamna, lăsând cearta pentru mai târziu, ne duse într-o cameră micuţă şi, după ce ne aşeză în grabă la o masă pe care zăceau încă resturile de la un alt mesean, se întoarse spre noi şi ne întrebă:

— Scoică sau cod?

— Ce aţi zice de cod, doamnă?, întrebai eu încercând să fiu cât mai politicos.

— Scoică sau cod?, repetă întrebarea.

— O scoică la cină? O scoică rece, asta vreţi să ziceţi, doamnă Hussey? Cam rece şi cam sărăcăcioasă cină pentru o noapte rece de iarnă, nu credeţi, doamnă Hussey?

Dar fiindcă era grăbită să se ia iar la harţă cu bărbatul acela cu cămaşă purpurie care o aştepta încă la intrare şi părând să audă doar „scoică” dintre toate cuvintele pe care

i le adresasem, doamna Hussey deschise în grabă o uşă ce dădea spre bucătărie şi, strigând tare „scoică pentru doi”, se făcu nevăzută.

— Queequeg, zisei eu, crezi că ne ajunge nouă o scoică împărţită la doi?

În scurt timp însă, dinspre bucătărie începură să vină aburi aromaţi care risipiră dezamăgirea noastră. Iar când supa aburindă ajunse la masă, descoperirăm delicioasa cheie a misterului. Supa era făcută din mici scoici zemoase, puţin mai mari decât alunele de pădure, amestecate cu pesmet şi bucăţele de carne de porc uscată şi asezonată din plin cu unt, sare şi piper. Fiindcă veniserăm înfometaţi din călătoria friguroasă, iar această mâncare de peşte era preferata lui Queequeg şi mai cu seamă fiindcă supa era delicioasă, o înfulecarăm imediat. După ce terminarăm, amintindu-mi cum ceruse doamna Hussey supa la bucătărie, mi-a dat prin cap să fac o şotie. Mă dusei la uşa bucătăriei şi, pe un ton hotărât, spusei „cod” după care mă întorsei la locul meu. În câteva clipe, ne îmbătară iar aburii de mai dinainte, de data aceasta cu altă aromă, şi imediat ajunse în faţa noastră o minunată supă de cod.

Ne apucarăm din nou de treabă şi, în timp ce ne umpleam lingurile cu supă, eu mă gândeam dacă nu cumva lichidul delicios are o înrâurire nefastă asupra capului. „Cum era vorba aceea zeflemitoare despre oameni cu cap de peşte?”

— Ia uite, Queequeg, ăla nu-i un ţipar la tine-n farfurie? Unde ţi-e harponul?

Se părea că te afli pe fundul mării, printre peşti „La cazane”, care îşi merita pe bună dreptate numele, căci la bucătărie fierbeau întruna oalele cu supă. Supă la micul dejun, supă la prânz şi supă la cină, încât te aşteptai să îţi crească solzi pe piele. Bătătura din faţa casei era pavată cu cochilii de scoici, doamna Hussey purta la gât un colier de care atârna scheletul unui cod, iar Osea Hussey îşi ţinea condicile legate în piele de rechin. Şi laptele avea gust de

peşte, mister pe care nu l-am putut dezlega decât mai târziu, pe când mă plimbam într-o dimineaţă printre bărcile pescarilor şi văzui vaca cea vărgată a lui Osea păscând rămăşiţe de peşte şi mergând agale pe nisip cu picioarele înţepenite în câte un cap de peşte, arătând, drept să zic, cam şleampătă.

După ce isprăvirăm de mâncat, ni se dădu o lampă şi ni se spuse cum să ajungem cel mai repede în pat. Dar chiar când să începem a urca scările doamna Hussey întinse mâna şi îi ceru lui Queequeg să îşi lase harponul la ea. Nu voia să audă de harpoane la ea în han.

— De ce nu?, întrebai eu. Orice vânător adevărat doarme cu harponul la cap. De ce să nu îi daţi voie?

— Fiindcă e periculos, de-aia, răspunse ea. De când cu tânărul Stigg, când s-a înturnat din blestemata aia de călătorie, de plecase de patru ani şi jumătate şi n-a adus înapoi decât trei butoaie de olei, de l-au găsit mort aici sus la primul cat cu harponul în coaste, să ştiţi că de atunci nu mai las pe nimeni să urce cu armele aistea periculoase noaptea în cameră. Deci, domnule Queequeg (se pare că-i învăţase numele), ieu eu fierătania şi ţi-o ţin până de dimineaţă. Dar ia ziceţi, supă de scoică sau de cod - mâine la micul dejun?

— Şi una, şi alta, zisei eu. Şi haideţi să adăugăm şi vreo doi heringi marinaţi, aşa, să mai schimbăm ceva.

16. Corabia

Ajunşi în pat, începurăm să ne facem planuri pentru a doua zi. Dar spre marea mea mirare, Queequeg îmi spuse că se sfătuise cu Yojo, căci aşa se numea micul lui zeu negru, şi Yojo îi spusese chiar de câteva ori - şi insistase foarte tare în această privinţă - ca în loc de a merge amândoi în port să căutăm o corabie pe care să ne îmbarcăm, Yojo porunci să mă duc numai eu, cum poruncise şi ca noi să ne împrietenim. Ştia deja pe ce corabie trebuia să mă îmbarc, iar eu, Ishmael, voi da negreşit peste acea corabie şi va părea a fi din pură întâmplare. Iar odată găsită nava, va trebui să mă îmbarc fără să-mi pese de ce va face Queequeg.

Am uitat să spun că Queequeg se încredea în multe privinţe în judecata lui Yojo şi în prezicerile sale şi îl iubea şi îl respecta din tot sufletul ca pe un zeu milos care dorea binele tuturor, dar nu reuşea întotdeauna să aducă la îndeplinire toate planurile sale bine intenţionate. Însă planul acesta de a decide de unul singur pe ce corabie să ne îmbarcăm nu îmi plăcea deloc. Eu îmi pusesem baza mai ales în priceperea lui Queequeg de a găsi corabia cea mai potrivită care să ne poarte pe noi şi averile noastre pe mare în siguranţă. Dar toate văicărelile mele nu îl înduplecară deloc pe Queequeg și mă văzui obligat să fac cum mi se spusese. Aşadar mă pregătii să rezolv această treabă îmbărbătat de un val de energie şi vigoare şi convins că mă voi achita repede de această sarcină neînsemnată. A doua zi în zori plecai lăsându-l pe Queequeg închis cu Yojo în mica noastră cameră, căci se pare că în acea zi era un fel de post mare sau Ramadan, în orice caz o zi de post, smerenie şi rugăciune.

Ce anume făcea nu aflai niciodată, căci, deşi îmi dădui silinţa, nu putui înţelege riturile credinţei sale. Lăsându-l

deci postind, cu toporişca lui şi cu idolul încălzindu-se la focul din rumeguş, mă dusei înspre docuri.

După ce hoinării o bună bucată de timp şi întrebai în stânga şi în dreapta, aflai că erau trei corăbii care plecau pe mare timp de trei ani: „Diavoliţa”, „Delicatesa” şi „Pequod”. Nu ştiu de la ce venea „Diavoliţa”. „Delicatesa” – se înţelege de la sine, iar „Pequod”, se ştie, se numea astfel după un trib cunoscut de indieni din Massachusetts, acum stins ca şi străvechiul trib Medes. Mă tot învârtii pe lângă „Diavoliţa”, plecai să mă uit şi la „Delicatesa” şi urcai în cele din urmă la bordul lui „Pequod”; mă uitai în jur o vreme şi mă convinsei că aceasta era nava potrivită pentru noi.

Probabil că ai mai văzut, ca şi mine, corăbii ciudate la viaţa ta: bărci cu vele pătrăţoase, imense jonci japoneze cu pupa înaltă, galioane dreptunghiulare ca untierele, şi câte şi mai câte.

Dar crede-mă pe cuvânt că nu ai dat ochii niciodată cu o navă bătrână aşa de ciudată cum era această bătrână „Pequod”. Era făcută după vechiul obicei, era mai mică decât te-ai fi aşteptat, şi avea o înfăţişare crâncenă, căci era însemnată şi lovită de taifunurile din toate cele patru oceane. Carena era aspră şi tuciurie ca pielea unui grenadier francez greu încercat atât în arşiţa Egiptului, cât şi în gerul Siberiei. La bătrâna sa proră creşteau alge ca o barbă. Catargele - cele noi făcute în Japonia căci cele vechi căzuseră lovite de furtună – stăteau mândre ca şi cei trei regi din Cologne[10]. Punţile vechi se văluriseră şi se tociseră ca lespedea bătută de pelerini a Catedralei din Canterbury, unde fusese vărsat sângele arhiepiscopului Becket.

Dar acestor detalii învechite le fură adăugate şi lucruri noi şi minunate care ţineau de afacerea cumplită căreia i se dedicase mai mult de jumătate de secol. Bătrânul căpitan Peleg, care fusese mulţi ani secund pe acest vas înainte să

ajungă să-şi comande propria corabie şi în cele din urmă să se retragă şi să se mulţumească a fi coproprietar al lui „Pequod”, ei bine acest bătrân Peleg adăugase şi înfrumuseţase, cât timp fusese secund, înfăţişarea grotescă a corăbiei şi o împodobise cu fel de fel de materiale şi obiecte stranii, astfel că nimic nu se putea compara cu ea decât poate patul şi scutul lui Torkhill - Hake, care îşi cioplea în lemn isprăvile de vitejie. Era împodobită aidoma unui împărat etiopian de gâtul căruia atârnă coliere impresionante din colţi de fildeş. Era ceva nemaivăzut corabia aceasta, acest canibal meşteşugit de mâna omului care atrăgea cu şiretenie duşmanii pentru a le sfărâma oasele într-o clipită.

De jur împrejur, în loc de parapete, erau înfipţi dinţi de balenă astfel că păreau o nesfârşită falcă de caşalot, iar de aceşti colţi înfipţi ca nişte stâlpi erau prinse velele şi pârghiile ca nişte muşchi şi tendoane de cânepă. Velele nu erau trecute prin scripeţi de lemn, ci erau manevrate cu măiestrie prin scripeţi de fildeş de mare. În chip de timonă se ridica semeaţă o cârmă lucrată dintr-o singură bucată de os provenit din falca de jos a duşmanului vechi de când lumea. Cel care conducea corabia de la cârma aceea se simţea ca tătarul ce-şi struneşte armăsarul focos trăgându-l de zăbală. Un vas pe cinste, dar care aducea o anume tristețe. Toate lucrurile măreţe au în ele puţină tristeţe.

Mă uitai pe punte căutând pe cineva în măsură să-mi asculte dorinţa de a mă îmbarca pe corabie pentru a lua parte la călătorie, dar nu văzui pe nimeni. Îmi sări însă în ochi un fel de cort, mai mult un wigwam indian, aşezat în spatele catargului. Părea a fi ridicat provizoriu, cât dura şederea în port. Era o construcţie conică, înaltă de vreo zece picioare, cu un schelet din stinghii de os negru şi moale, luat pesemne din fălcile unei Balene de Groenlanda.

Sprijinite cu capătul mai lat pe punte, aşchiile de os erau aşezate în cerc şi înclinate una spre cealaltă, unindu-se in vârf într-un moţ stufos, unde fibrele lungi şi moi ale osului

se legănau în bătaia vântului asemenea cozii purtate de indienii Pottowattamie Sachem. Cortul avea o deschidere triunghiulară îndreptată spre proră, astfel că acela dinăuntru putea vedea încotro se îndreaptă nava.

La adăpostul acestui cort îl găsii în cele din urmă pe cel care părea a fi căpitanul care, dat fiind că era ora prânzului şi marinarii lăsaseră munca, se bucura de un moment de răgaz de la datoria sa. Stătea aşezat într-un scaun demodat din lemn de stejar, sculptat pe toată suprafaţa sa cu nişte forme nedesluşite, iar şezutul era împletit din aceeaşi materie elastică din care era ridicat şi scheletul cortului.

Nimic din înfăţişarea omului înaintat în vârstă nu sărea în evidenţă: era bronzat şi bine făcut, ca mai toţi lupii de mare, şi era înfofolit într-o pelerină albastră croită după felul quakerilor; doar în jurul ochilor se vedea un păienjeniş miniatural de riduri cu care se pricopsise probabil de la nenumăratele furtuni prin care trecuse de-a lungul călătoriilor sale când vântul îi bătuse în faţă şi îi făcuse muşchii ochilor să se strângă.

Astfel de riduri îndârjesc şi mai tare privirea atunci când omul se încruntă.

— Dumneavoastră sunteţi căpitanul navei? întrebai apropiindu-mă de cort.

— Să zicem că da. Ce treabă ai tu cu căpitanul?

— Mă gândeam să mă îmbarc pe corabie.

— Aşa te gândeai, ai? Văd că nu eşti din Nantucket; ai fost vreodată pe o corabie care stă să se scufunde?

— Nu, domnule, nu am fost.

— Nu ştii mare lucru despre vânătoarea de balene, ai?

— Nu ştiu nimic, domnule. Dar sunt încredinţat că o să deprind repede meseria. Am fost de câteva ori pe nave de negoţ şi…

— La naiba cu negoţul! Nu-mi vorbi tu mie de negoţ! Vezi piciorul ăsta? O să-l vezi mai bine de-atât dacă îi mai dai mult cu navele de negoţ. Auzi la el, nave de negoţ! Bănuiesc că te mândreşti tare că ai lucrat pe navele astea.

Dar, ia zi-mi, de ce vrei tu să pleci la vânătoare de balene, ai? E ceva necurat la mijloc, ai? Nu oi fi vreun pirat? L-oi fi jefuit pe ultimul căpitan, te pomeneşti! Nu cumva ţi-a dat prin cap să omori tot echipajul când te-oi vedea în larg?

Susţinui sus şi tare că nimic din toate acestea nu era adevărat. Văzui că în spatele acestor ocolişuri glumeţe ale bătrânului quaker din Nantucket se ascunde neîncrederea unui insular bănuitor faţă de toţi străinii, în afară de cei veniţi de la Capul Cod sau de la Vineyard.

— De ce vrei să pleci la vânătoare până la urmă? Vreau să ştiu asta înainte să te iau pe corabie.

— Vreau să văd ce înseamnă cu adevărat vânătoarea de balene. Vreau să văd lumea.

— Vrei să vezi ce înseamnă, ai? Ai dat cu ochii de căpitanul Ahab[11]?

— Cine e căpitanul Ahab, domnule?

— Eh, căpitanul Ahab e căpitanul corăbiei.

— Atunci m-am înşelat, credeam că vorbesc cu căpitanul.

— Vorbeşti cu căpitanul Peleg, cu el vorbeşti, flăcău. E sarcina mea şi a căpitanului Bildad să pregătim „Pequodul”pentru călătorie şi să îl aprovizionăm cu tot ce îi trebuie, inclusiv cu echipaj. Suntem coproprietari şi agenţi. Dar cum îţi ziceam, dacă vrei să vezi ce înseamnă pescuitul de balene, cum zici că vrei, îţi arăt eu cum poţi să afli înainte de a te aventura pe mare şi nu mai poţi da înapoi. Uită-te la căpitanul Ahab, flăcău, şi o să vezi că nu are decât un picior.

— Cum vine asta? Vreţi să ziceţi că pe celălalt i l-a luat o balenă?

— I l-a luat, auzi! Vino mai aproape, băiete: i-a fost smuls, devorat, mestecat de cel mai de temut caşalot care a atacat vreodată vreo corabie. Ai, ai!

M-am simţit întrucâtva speriat de însufleţirea cu care vorbise şi în acelaşi timp am fost mişcat de mâhnirea ce s-a

ghicit din tânguitoarea exclamaţie cu care îşi sfârşise cuvântarea, dar încercai să par stăpân pe mine şi am zis:

— Ceea ce spuneţi este adevărat, desigur. Dar de unde să ştiu că animalul era într-adevăr o bestie de temut, deşi lucrul acesta s-ar înţelege din simplul fapt că s-a întâmplat acel accident teribil?

— Ascultă aici, băiete, pari cam netot. Nu prea înţelegi ce înseamnă primejdia din ape, ai? Precis ai mai fost pe mare, eşti sigur de asta?

— Domnule, cred că v-am mai spus că am făcut patru călătorii cu breasla neguţătorilor…

— Încetează odată cu asta! Ţi-am mai zis eu cum e cu breasla neguţătorilor, nici nu vreau să aud de ea! Nu mă scoate din pepeni! Stai să ne-nţelegem. Ţi-am zis ce înseamnă munca pe balenieră. Mai vrei să te îmbarci?

— Da, domnule.

— Foarte bine. Acum ia zi, eşti în stare să înfigi harponul în gâtlejul unei balene şi să te arunci după el? Zi repede!

— Da, domnule, dacă este nevoie cu orice preţ să o fac; adică, dacă nu se poate altfel, dar nu cred că o să fie nevoie.

— Bine. Acum ia zi, parcă nu voiai să vânezi balene doar ca să vezi cum se face. Parcă voiai să vezi şi lumea. Nu aşa ai zis? Aşa ziceam şi eu. Ei bine, du-te la proră şi uită-te în faţă peste parapet şi după aia să vii să-mi zici ce ai văzut.

Această cerere neobişnuită mă lăsă puţin încurcat, fiindcă nu ştiui dacă să o iau în serios sau în glumă. Dar încruntându-se cu tot păienjenişul din jurul ochilor, mă pironi cu privirea până când făcui ce îmi ceruse. Mergând până la proră şi uitându-mă în larg, văzui că nava, care se clătina odată cu valurile, era îndreptată spre largul mării şi priveliştea pe care o puteam cuprinde cu ochii era nesfârşită, dar cam monotonă. Nu văzui nimic ieşit din comun.

— Ei bine, ce zici? mă întrebă Peleg când mă întorsei. Ce-ai zărit?

— Nu mare lucru, răspunsei. Nimic altceva decât apă. O deschidere impresionantă până la linia orizontului şi cred că se apropie o vijelie.

— Ce părere-ţi faci despre văzutul lumii acum, ai? Mai vrei să ajungi până la Capul Horn să vezi mai mult? N-o vezi bine de unde stai?

Mă simţii puţin descumpănit, dar îmi pusesem în cap să plec la vânătoare de balene, şi asta aveam de gând să fac. Iar „Pequod” era la fel de bună ca oricare altă navă, chiar mai bună ziceam eu.

Îi împărtăşii lui Peleg aceste gânduri. Iar acesta, văzându-mă aşa hotărât, se învoi să mă primească.

— Poţi să iscăleşti chiar acum hârtiile, adăugă el. Vino după mine!

Acestea fiind spuse, omul o luă înainte spre cabina de sub punte.

Acolo descoperii, aşezat pe osatura pupei, un om cu o înfăţişare dintre cele mai neobişnuite şi mai stranii. Se dovedi a fi căpitanul Bildad care, pe lângă căpitanul Peleg, era unul dintre cei mai importanţi proprietari ai vasului. Ceilalţi proprietari, cum se obişnuieşte în astfel de porturi, erau rentieri, văduve, orfani şi minori în tutelă - care deţineau fiecare cam cât valora câte un capăt de grindă, o bucată de podea sau un cui sau două din câte erau bătute în navă. Oamenii din Nantucket investeau în corăbii cum investesc alţii în titluri de stat care le aduc o dobândă frumuşică.

Bildad, ca şi Peleg şi alţii din Nantucket, era quaker, căci pe insulă aceştia se stabiliseră la început. Până în ziua de azi, locuitorii mai păstrează încă neobişnuit de mult trăsăturile quakerilor, pe alocuri schimbate într-un mod nenatural de alte obiceiuri străine care s-au amestecat cu ale lor. Iar aceşti quakeri sunt dintre cei mai vajnici marinari şi vânători. Sunt nişte quakeri luptători, nişte quakeri dârzi.

Aşa că unii dintre ei, bărbaţi ce poartă nume din Biblie, în stilul caracteristic al insulei, au rămas din copilărie cu deprinderea de a vorbi în dialectul învechit al quakerilor. Totuşi, din aventurile vitejeşti şi îndepărtate ale vieţii de marinar, îmbinate în cel mai neobişnuit mod cu ciudăţeniile de care nu se pot descotorosi, oamenii aceştia dau dovadă de o măreţie care ar face cinste chiar şi unui rege al Scandinaviei sau unui poet roman.

Iar când aceste calităţi se întâlnesc în pieptul unui om puternic ca un urs, deştept şi cu o inimă statornică, un om care s-a deprins a gândi liber petrecându-şi nopţile de veghe în singurătatea şi nemişcarea apelor îndepărtate, sub constelaţii care nu ajung să lumineze nordul lumii, un om care a primit de la natură, din sânul ei neînfricat, lecţii dulci sau crude, şoptite într-o limbă vibrantă şi cutezătoare pe care el a învăţat-o cu ajutorul unor avantaje întâmplătoare, un asemenea om nu poate fi decât o creatură nobilă, demnă de marile tragedii. Privind prin perspectivă teatrală, această tragedie nu îl poate părăsi, căci din naştere, sau din cauza altor împrejurări, propria sa natură este acaparată de o morbiditate ce nu poate fi strunită. Toţi oamenii de măreţie tragică ajung aşa ajutaţi de o anumită morbiditate. Să-ţi fie literă de lege, tinere ambiţios: măreţia omului nu-i decât o boală. Acum însă nu aveam de-a face cu o astfel de circumstanţă, ba, din contră, aveam de-a face cu un om a cărui curiozitate, dacă se poate numi aşa, răsărise dintr-o altă îmbinare a scenariului.

Ca şi căpitanul Peleg, căpitanul Bildad era un marinar înstărit, retras din afacere. Dar spre deosebire de Peleg – care nu dădea doi bani pe ceea ce se cheamă „treburi serioase” şi le considera cele mai neînsemnate fleacuri - căpitanul Bildad nu numai că fusese crescut după obiceiurile celei mai stricte secte din Nantucket, dar chiar şi viaţa pe mare şi-o trăise în aşa fel, încât nici măcar ispititoarele frumuseţi dezgolite de pe insulele din jurul Capului Horn nu zdruncinaseră credinţa quakerului şi nu îi

ştirbiseră demnitatea. Dar în ciuda statorniciei sale, firea căpitanului nu era chiar opusă aprigului Peleg. Deşi refuza să ridice arma împotriva cotropitorilor, ascultându-şi conştiinţa, el însuşi invadase fără milă Atlanticul şi Pacificul. Şi deşi îşi zicea că e împotriva vărsării de sânge între oameni, el însuşi vărsase înveşmântat în tunica de căpitan butoaie peste butoaie de sânge de leviatan. Cum cădea acest om pios la pace cu sine însuşi la sfârşitul zilei, nu ştiu, dar nu părea să se frământe prea tare, căci ajunsese probabil la înţeleapta şi dreapta concluzie că religia unui om e una, iar lumea în care trăieşte e alta. Iar lumea aceasta pune mâncarea pe masă. Pornise ca un băieţandru în haine răpciugoase şi care-i erau prea mici şi ajunsese harponier, permiţându-şi să îmbrace o scurtă cu poale rotunjite; după aceea ajunsese ofiţer, apoi secund şi căpitan, şi în cele din urmă proprietar de navă. Bildad, după cum spuneam, îşi încheiase socotelile cu vânătoarea de balene şi se retrăsese la venerabila vârstă de şaizeci de ani, dedicându-şi restul zilelor numărării în linişte a câştigurilor sale binemeritate.

Cu regret adaug că lui Bildad i se dusese vestea cum că ar fi ajuns un bătrân încăpăţânat, asta după ce în zilele sale de marinărie fusese un şef aspru şi ranchiunos. Mi se istorisise în Nantucket – dar asta e o poveste cam stranie - cum că, pe când comanda bătrâna navă „Categut”, la întoarcerea acasă, mai toţi oamenii săi fuseseră nevoiţi a fi duşi la spital, sfârşiţi de epuizare şi storşi de vlagă. Pentru un om cu frica lui Dumnezeu şi mai ales pentru un quaker avea o inimă cam haină. Dar nu îşi înjura niciodată oamenii, aşa se zice. Nu ştiu cum îi făcea să muncească atât de mult şi de greu. Pe vremea când era secund, într-atât te făcea să te fâstâceşti când te pironea cu privirea lui spălăcită, că îţi venea să înşfaci un ciocan sau o cavilă şi să te pui pe meşteşugit ceva, nu conta ce anume. Indolenţa şi lenea piereau din faţa lui. Înfăţişarea era reflexia caracterului său. Pe trupul înalt şi uscăţiv nu avea o livră de carne în

plus şi nu avea barba stufoasă, ci o bărbie fină pe care creşteau tuleie la fel ca puful de pe pălăria sa mare şi roasă de vreme.

Aşa arăta omul pe care îl văzui aşezat când intrai în cabină în spatele căpitanului Peleg. Spaţiul dintre punţi era îngust, dar bătrânul Bildad stătea drept ca întotdeauna, căci nu se încovoia niciodată, ca să nu îşi deranjeze haina. Pălăria cu boruri mari şedea lângă el, picioarele îi înţepeniseră încrucişate, vesta era închisă la toţi nasturii până sub bărbie şi avea ochelarii pe nas, părând absorbit de lectura unei cărţi groase.

— Bildad, strigă căpitanul Peleg, iar te-a apucat, ai? Citeşti din Scripturile astea de vreo treizeci de ani, o ştiu sigur. Până unde ai ajuns, Bildad?

Bildad, părând obişnuit cu astfel de blasfemii venite din partea vechiului său coleg, nu băgă de seamă necuviinţa acestuia şi îşi ridică degrabă privirea, mă văzu şi se mai uită o dată întrebător spre Peleg.

— Zice că-i omul nostru, Bildad. Vrea să se îmbarce.

— Asta ţi-i vrerea?, întrebă Bildad cu voce seacă întorcându-se spre mine.

— Asta mi-i vrerea, răspunsei fără să vreau, aşa de tare emana spiritul său de quaker.

— Ce zici de el, Bildad?, spuse Peleg.

— E bun, răspunse Bildad uitându-se la mine încă o dată, după care se afundă iar în lectură mormăind destul de tare.

Îmi zisei că trebuie să fie cel mai straniu quaker pe care îmi fusese dat să-l văd, mai ales că lăudărosul Peleg, prietenul şi colegul său vechi, părea cu totul şi cu totul altfel. Nu zisei nimic, mulţumindu-mă să mă uit cu atenţie în jurul meu. Peleg deschise un cufăr şi, scoţând de acolo documentele navei, se aşeză la o măsuţă pe care pusese toc şi cerneală. Mă gândii că acum era momentul să mă hotărăsc cam în ce condiţii mă învoiam să mă îmbarc. Ştiam deja că în breasla asta nu se dau simbrii, dar toţi cei de pe vas, inclusiv căpitanul, primeau câte o parte a

profitului numită bucată, iar aceste bucăţi se împărţeau după importanţa sarcinilor pe care le avea fiecare pe vas.

Mai ştiam şi că, fiind novice, nu aveam să primesc o bucată prea mare, dar având în vedere că eram obişnuit cu marea, ştiam a cârmi o corabie, puteam matisa frânghii şi aşa mai departe, îmi calculasem, din ce mai auzisem pe ici, pe colo, că aş fi putut primi a două sute şaptezeci şi cincea bucată, vasăzică a două sute şaptezeci şi cincea bucată din profitul net al călătoriei, oricât ar însemna asta. Şi deşi a două sute şaptezeci şi cincea parte se zicea că este o bucată cam micuţă, e mai bine decât nimic. Iar dacă se dovedea a fi o călătorie reuşită, poate mi-ar fi ajuns chiar să plătesc pentru hainele pe care aveam să le port, ca să nu mai vorbim că aş avea asigurate mâncarea şi locuinţa timp de trei ani fără a fi nevoit să plătesc o lescaie.

Se poate spune că acesta nu e cel mai potrivit mod de a strânge avere şi chiar aşa şi era, deloc potrivit. Dar eu sunt unul dintre aceia care nu doresc să strângă averi şi mă mulţumesc să am o casă şi o masă asigurate când mă avânt sub tunetul norilor. Una peste alta, a două sute şaptezeci şi cincea bucată ar fi fost potrivită, dar nu m-aş fi mirat dacă mi s-ar fi oferit chiar şi a două suta bucată, căci eram un tânăr vânjos. Un singur lucru mă făcea să mă îndoiesc întrucâtva că aş putea primi o bucată aşa de mare. La ţărm auzisem ceva despre căpitanul Peleg şi bătrânul său tovarăş Bildad, cum că ei, fiind cei mai de seamă proprietari ai navei, iar ceilalţi fiind mulţi şi neînsemnaţi, în seama lor erau lăsate deciziile importante legate de conducerea navei. Se părea că părerea zgârcitului de Bildad atârna mai greu în ceea ce priveşte tocmirea marinarilor, mai ales că îl găsisem pe vas, în cabina căpitanului, citind Biblia, de parcă era la el acasă. În timp ce Peleg încerca fără succes să ascută tocul cu briceagul, bătrânul Bildad nu ne băga în seamă, ceea ce mă miră, căci îl interesau şi pe el aceste demersuri, şi continua să

citească din Biblie: „Nu agonisiţi comori pe pământ, unde molia...”

— Ei bine, căpitane Bildad, îl întrerupse Peleg, ce părere-ţi faci? Ce bucată să-i dăm noi tânărului acestuia?

— Tu ştii mai bine, veni răspunsul sec. A şapte sute şaptezeci şi şaptea parte nu e prea mult, nu? – „... unde molia şi rugina le strică, ci agonisiţi...”

Agoniseală, da, halal agoniseală! A şapte sute şaptezeci şi şaptea bucată!

Bătrâne Bildad, ţi-ai pus în minte ca eu să nu agonisesc vreo comoară aici pe pământ unde o mănâncă moliile şi rugina. Bucata era mică de tot, deşi cifra părea mare şi ar fi putut înşela un om de pe uscat. Dar dacă stăteai să te gândeşti că deşi şapte sute şaptezeci şi şapte e o cifră mare, situaţia se schimbă dacă te întrebi a câta bucată dintr-un întreg reprezintă ea. Căci a şapte sute şaptezeci şi şaptea parte dintr-un sfert de penny înseamnă totuşi cu mult mai puţin decât şapte sute şaptezeci şi şapte de dubloni de aur, iar eu aşa vedeam lucrurile.

— Ei, drăcie!, strigă Peleg. Bildad, doar nu vrei să-l jecmăneşti pe flăcău! I se cuvine mai mult de-atât!

— A şapte sute şaptezeci şi şaptea parte, spuse iar Bildad fără măcar a-şi ridica ochii şi începând pe dată să mormăie iar: „Căci unde este comoara ta acolo va fi şi inima ta.”

— ÎI trec cu trei sute, ai auzit Bildad?, zise Peleg. Am zis a trei suta parte, aşa am zis!

Bildad lăsă cartea şi se întoarse spre el zicând:

— Căpitane Peleg, dumneata ai o inimă mare, dar trebuie să iei seamă că datoria ta şede faţă de proprietarii corăbiei ăsteia, iar mulţi dintre ei sunt văduve şi orfani, iar dacă răsplătim peste măsură munca acestui tânăr, ar fi ca şi cum le-am lua pâinea de la gură văduvelor şi orfanilor. A şapte sute şaptezeci şi şaptea bucată, căpitane Peleg.

— Măi, Bildad!, strigă Peleg mânios, ridicându-se şi începând să se foiască zgomotos prin cabină. Al naibii să fii tu, căpitane Bildad! Dacă m-aş lua eu după tine în treburile

astea, aş avea acum o conştiinţă aşa de apăsătoare că ar fi de-ajuns să scufunde cea mai trainică navă care a dat vreodată roata Capului Horn.

— Căpitane Peleg, continuă Bildad liniştit, conştiinţa ta poate fi scufundată deja câteva picioare bune, asta nu ştiu, dar fiindcă eşti un om care nu vrea să se căiască, tare mă tem ca nu cumva conştiinţa ta să ia prea multă apă şi astfel să te scufunde până în flăcările iadului, căpitane Peleg.

— Focurile iadului! Auzi, focurile iadului! Mă insulţi, omule! Fără ruşine mă insulţi! E cea mai mare jignire să-i spui unui om că o să ajungă în iad. Tunete şi fulgere! Ia mai zi-mi o dată asta să-mi ies din fire, că vezi tu atunci! M-aduci în stare să... să mănânc o capră vie întreagă, cu tot cu păr şi coarne. Afară din cabină, făţarnicule, spălăcitule necuviincios! Să-ţi iei tălpăşiţa!

În timp ce strigă acestea, se repezi la Bildad, dar acesta se feri cu o uimitoare iuţeală sărind într-o parte, iar Peleg nu-l ajunse. Speriat de această încăierare între cei doi proprietari responsabili ai vasului şi trecându-mi prin minte să las baltă toată ideea cu plecatul pe mare pe o corabie deţinută şi comandată de nişte oameni cu o purtare aşa de îndoielnică, mă dădui din uşă ca să îi las lui Bildad o cale de ieşire căci, fără îndoială, dorea cu disperare să fugă din calea furiei lui Peleg. Dar nu mică îmi fu mirarea când îl văzui că se aşază iar pe osatură, foarte calm, fără nici cea mai mică intenţie să plece. Se pare că era obişnuit cu ieşirile neruşinatului de Peleg. Cât despre acesta, după ce se înfuriase în aşa fel, nemaiavând vlagă în el, se aşeză ca un mieluşel, deşi mai tresălta din când în când.

— Pfiu!, fluieră în cele din urmă. Am isprăvit cu cearta, cred. Bildad, tu te pricepeai să ascuţi suliţe, ascute tu tocul acesta, nu vrei? Briceagul meu s-a cam tocit. Aşa; mulţumesc, Bildad. Acum tinere, Ishmael parcă-ţi zice, ai? Mergi acum liniştit, te-am trecut pentru a trei suta bucată.

— Căpitane Peleg, spusei, am un tovarăş care vrea şi el să se îmbarce. Să-l aduc mâine încoace?

— Aşa să faci, răspunse. Să-l aduci să vedem ce-i cu el.

— El ce bucată cere?, bombăni Bildad ridicând ochii din cartea la care se întorsese între timp.

— Ei! Nu-ţi mai bate tu capul cu asta, Bildad, îi răspunse Peleg.

Se întoarse către mine:

— A mai vânat balene?

— A ucis mai multe decât pot să număr, căpitane Peleg.

— Adu-l atunci şi pe el.

După ce iscălii hârtiile, plecai încredinţat că aceasta era nava profeţită de Yojo să ne ducă pe mine şi pe Queequeg până la Capul Horn.

Nu mă îndepărtai prea mult şi îmi amintii că nu îl cunoscusem încă pe căpitanul sub comanda căruia aveam să lucrez, deşi de cele mai multe ori căpitanul nu îşi arată faţa decât când urcă la timonă, atunci când corabia e deja gata şi echipajul e la bord. Asta fiindcă de obicei călătoriile sunt lungi, iar când ajunge înapoi acasă stă aşa de puţin că, dacă omul are familie sau vreun angajament de felul acesta, nu-şi bate capul cu corabia în port, ci o lasă pe mâna proprietarilor până vine vremea să plece din nou.

E totuşi mai bine să îl ştii pe cel căruia i te încredinţezi. Întorcându-mă, mă adresai căpitanului Peleg şi îl întrebai unde îl pot găsi pe căpitanul Ahab.

— Ce treabă ai tu cu căpitanul Ahab? Am bătut palma, eşti trecut pe liste.

— Da, dar aş vrea să-l văd totuşi.

— Nu prea cred că se poate acum. Nu ştiu ce-i cu el, dar stă încuiat în casă. Cred că e bolnav, deşi nu pare. De fapt, nu e bolnav, dar nici sănătos nu e. Oricum, flăcăule, nici pe mine nu mă primeşte mereu, darămite pe tine. E un om cam ciudat - zic unii -, dar un om bun. O să-ţi fie pe plac. Fii pe pace, fii pe pace! E un bărbat mare, zici că-i un zeu, dar n-are frică de Dumnezeu. Aşa-i căpitanul Ahab, nu prea vorbeşte, dar când o face, să faci bine să-l asculţi. Ia aminte, să nu zici că nu te-am prevenit. Ahab nu-i ca

pleava; a fost şi pe la şcoli, şi prin sălbăticie. A văzut lucruri pe care nici nu ţi le imaginezi şi şi-a înfipt suliţa în duşmani mai de temut şi mai stranii decât balenele. Suliţa lui! E-hei! Cea mai de seamă dintre toate celelalte de pe insulă. Eh! Nu-i el căpitanul Bildad; nici căpitanul Peleg. El e Ahab, băiete. Iar Ahab după cum bine ştii a fost un rege!

— Unul blestemat. Când a fost ucis, nu i-au lins câinii sângele?

— Trage-te mai aproape; mai, mai aproape, zise Peleg cu o privire care mă nelinişti. Ascultă la mine, flăcău. Niciodată să nu zici asta la bordul navei. Să nu o zici nicăieri. Nu şi-a pus el numele acesta. A fost o toană de-a nebunei de maică-sa, care a murit văduvă cât el avea doar un an. Cu toate astea, cotoroanţa Tistig, din Gayhead, a zis că numele acesta se va dovedi a fi profetic. Şi probabil mai sunt unii nebuni ca ea care cred la fel. Vreau să-ţi zic. E o minciună. Îl ştiu pe căpitanul Ahab bine, i-am fost secund acum mulţi ani şi ştiu că e un om bun; nu-i credincios aşa ca Bildad - mai blestemă el - dar e un om bun, e aşa ca mine, doar că-i mai bun. Of, of, ştiu că n-a avut niciodată o fire veselă şi că la întoarcerea din ultima călătorie nu a fost chiar în toate minţile, dar asta din cauza durerilor groaznice din ciot, se-nţelege. Mai ştiu şi că de când i-a fost smuls piciorul de către ticăloasa balenă în călătoria aceea blestemată a devenit cam posac, de-a dreptul amărât şi cam sălbatic uneori, dar astea o să treacă. Şi îţi zic o dată pentru totdeauna, să bagi bine la cap băiete: e mai bine să ai un căpitan posac şi bun decât unul vesel şi prost. Aşa că-ţi zic la revedere şi să nu-l judeci greşit pe căpitanul Ahab doar fiindcă întâmplarea face să aibă un nume blestemat. De altfel să ştii, băiete, că şi-a luat nevastă - de-abia a făcut trei călătorii pe mare de-atunci - o fetişcană blândă şi bună. Ia aminte, i-a făcut şi un copilaş; cum să mai zici că Ahab are o fire rea? Nu, nu, flăcăul meu; oricât de bătut de soartă şi nenorocit ar fi, Ahab nu e lipsit de omenie.

În timp ce mă îndepărtai, căzui pe gânduri. Ceea ce aflasem pe neaşteptate despre căpitanul Ahab mă umpluse de o amărăciune sfâşietoare şi nelămurită în ceea ce îl privea. Şi în acel moment simţii milă şi tristeţe, dar fără să ştiu pentru ce anume, probabil pentru că îşi pierduse piciorul într-un fel aşa de crud. Simţeam totuşi că îmi era groază de el, dar era un fel de groază îmbinată cu respect pe care nu o pot descrie şi care nu era chiar groază. Nu ştiu ce era, dar o simţeam. Şi aceasta nu mă îndepărta de el. Eram nerăbdător să descopăr misterul care îl învăluia, căci nu puteam să spun că îl cunosc. Cumva însă gândurile îmi zburară în altă parte cu timpul, iar întunecatul şi misteriosul Ahab îmi ieşi din minte.

17. Ramadanul

Fiindcă Ramadanul lui Queequeg, sau ziua de post şi rugăciune, avea să ţină până seara, nu am vrut să-l deranjez înainte de apusul soarelui, căci am cel mai mare respect faţă de ritul credinţei tuturor oamenilor, indiferent cât de absurd ar fi, şi nu m-aş îndura să deranjez nici măcar un muşuroi de furnici dacă s-ar ruga la o ciupercă şi nicio altă fiinţă din colţurile îndepărtate ale pământului care, linguşitoare cum nu s-a mai văzut nici pe alte planete, se închină dinaintea statuii unui moşier mort venerându-l pentru nemăsuratele sale averi aflate încă pe numele lui.

Pe legea mea, noi, creştinii presbiterieni, ar trebui să fim înţelegători faţă de astfel de lucruri şi să nu ne credem mai presus de alţi muritori, păgâni şi câte şi mai câte, din cauza credinţelor lor nebuneşti. Queequeg săvârşea cu siguranţă vreun ritual absurd venerându-i pe Yojo şi Ramadanul său, dar ce era cu asta? Queequeg părea că ştie despre ce e vorba. Părea a fi mulţumit şi gata! Oricât m-aş fi străduit să-l schimb, nu aş fi reuşit. Să-l lăsăm dar în pace şi să ne rugăm Cerului să ne aibă pe toţi în pază, căci suntem toţi smintiţi şi avem nevoie de leac. Pe înserat, când mă gândii că ar fi trebuit să termine ritualurile, mă dusei până la uşa camerei sale şi bătui, dar nu-mi răspunse nimeni. Încercai să o deschid, dar era ferecată pe dinăuntru.

— Queequeg, şoptii uşurel prin gaura cheii - tăcere. Auzi, Queequeg! De ce nu răspunzi? Sunt eu, Ishmael.

Nu se auzi niciun zgomot. Mă îngrijorai. Îi lăsasem destul timp şi acum mă temeam să nu-l fi lovit damblaua. Mă uitai pe gaura cheii, dar fiindcă uşa dădea într-un colţ întunecat al camerei, nu se zărea mai nimic, în afară de o parte din tăblia patului şi o dungă din perete. Rămăsei mirat să văd teaca de lemn a harponului sprijinită de perete, căci hangiţa i-l luase cu o seară în urmă înainte să urcăm în

camere. Foarte bizar, îmi zisei. Într-adevăr, era de mirare, fiindcă harponul se afla în cameră, iar Queequeg nu ieşea niciodată fără el, deci, el, la rândul său, trebuia să se afle tot aici.

— Queequeg! Queequeg! - nimic.

Ceva trebuia să se fi întâmplat. Apoplexie! Încercai să sparg uşa, dar aceasta se încăpăţâna să rămână în balamale.

O luai la fugă pe scări şi dezvăluii teama mea primei persoane pe care o întâlnii - menajera.

— Vai! Vai!, strigă ea. Ziceam eu că trebuie să se fi întâmplat ceva. Am urcat să fac patul după micul dejun şi am găsit uşa ferecată, iar înăuntru nu se auzea nici musca şi la fel de linişte a fost toată ziulica. Mi-am zis însă că poate sunteţi plecaţi şi v-aţi încuiat lucrurile să nu vi le fure. Vai! Vai, coniţă! Doamnă! Crimă! Doamnă Hussey! Apoplexie!

O luă la fugă spre bucătărie ţipând, iar eu o urmai. Doamna Hussey se ivi degrabă, cu un borcan de muştar într-o mână şi o sticlă de oţet în cealaltă, căci tocmai le umplea certându-se în acelaşi timp cu feciorul în casă, un băiat mic şi negru.

— Şopronul de lemne!, strigai. Unde e?, fugi degrabă, pentru Dumnezeu, şi adu ceva să spargem uşa – toporul! Toporul! A făcut apoplexie, vă zic eu!, şi tot ţipând aşa, urcai iar scările fără vreun folos, căci aveam mâinile tot goale. Atunci doamna Hussey se puse în faţa mea cu tot cu borcanul de muştar şi sticla cu oţet, şi uitându-se la mine cu cea mai acră figură pe care o putea face, mă întrebă:

— Ce-ai, băiete?

— Fugiţi de aduceţi toporul! Pentru numele lui Dumnezeu, aduceţi doctorul cât sparg eu uşa!

— Ia ascultă aici!, zise hangiţa lăsând sticla cu oţet deoparte ca să aibă o mână liberă. Ascultă la mine, te-apuci să spargi una dintre uşile mele? Şi zicând aceasta, mă apucă de braţ. Ce-ţi veni? Ce te-a apucat, marinare?

Îi explicai toată tărăşenia la repezeală încercând să o lămuresc. Fără să-şi dea seama, duse la nas oţetul şi stătu aşa o clipă apoi zise:

— Nu! Nu l-am mai văzut de când l-am lăsat acolo.

Fugi spre o debara mică de sub scări, aruncă o privire înăuntru şi se întoarse spre mine spunându-mi că harponul lui Queequeg nu mai era acolo.

— S-a omorât!, ţipă ea. S-a întâmplat iar nenorocirea lui Stigg, s-a dus naibii altă plapumă - Domnul să se îndure de mama lui -, o să mi se ducă de râpă toată gospodăria. Avea sărmanul şi o soră? Unde-i fata aia? Aici erai! Betty, du-te degrabă la zugravul Snarles şi zi-i să-mi facă un panou pe care să scrie: „Aici nu se îngăduie sinuciderea şi fumatul în salon”.

— Aşa, să împuşcăm doi iepuri deodată. Domnul să aibă-n pază sufletul lui. Ce se aude? Tu, băiete, ce faci acolo?

Fugi după mine şi mă prinse chiar când încercam iar să deschid uşa.

— Nu-ţi dau voie. Nu îngădui să-mi strici proprietatea! Du-te după lăcătuş, e unul la vreo milă distanţă de aici. Ia stai aşa!, zise băgând mâna în buzunar. Uite o cheie care cred că se potriveşte, stai să vedem.

Băgă cheia în broască, o răsuci, dar, vai! Queequeg se ferecase cu zăvorul şi pe acesta nu îl puteam deschide.

— Trebuie să o dărâm, zisei şi mă dădui în spate, înspre ieşire, ca să-mi iau avânt.

Dar hangiţa mă prinse şi începu iar să-mi spună că nu îngăduie să-i fac stricăciuni în casă. Mă smulsei din mâna ei şi dintr-odată mă aruncai cu toată puterea asupra ţintei.

Uşa se izbi de perete cu un zgomot puternic şi clanţa se lovi de perete aruncând varul până în tavan. Iar înăuntru - Dumnezeule mare! înăuntru stătea Queequeg, calm şi liniştit, ghemuit pe vine în mijlocul odăii şi cu Yojo în vârful capului. Nu privea nici într-o parte, nici în alta, ci stătea nemişcat ca o statuie fără viaţă.

— Queequeg, zisei ajungând în dreptul lui. Queequeg, ce-i cu tine?

— Doar n-a stat aşa toată ziua, nu?, întrebă hangiţa.

Toate întrebările fură în zadar căci nu reuşirăm să scoatem de la el nici măcar un cuvânt. Mai că-mi venea să-i dau brânci, măcar să-şi schimbe poziţia care părea de nesuportat, foarte dureroasă şi forţată mai ales că, după câte vedeam, chiar stătuse aşa vreo opt sau zece ore, lipsindu-se şi de mesele obişnuite.

— Doamnă Hussey, zisei, după câte se pare e viu. Fii drăguţă şi lasă-ne singuri şi o să mă ocup eu de toată nebunia asta.

Îi închisei uşa în faţă şi încercai să-l conving pe Queequeg să-şi tragă un scaun, dar degeaba. Stătea acolo fără să se mişte şi fără să scoată un cuvânt, deşi eu încercai să-l iau cu binişorul şi-i vorbii foarte frumos. Dar el nici nu se uită la mine şi nu mă băgă în seamă în niciun fel.

Mă întrebai dacă treaba asta face parte din Ramadanul său, dacă se înfometează pe insula lor. Probabil aşa era tradiţia lui. Îl lăsai în pace. Trebuia să se ridice mai devreme sau mai târziu. Nu putea să stea aşa pentru totdeauna, slavă Cerului, iar Ramadanul nu se sărbătorea decât o dată pe an şi nici atunci în aceeaşi zi.

Coborâi la cină. După ce stătui să ascult o vreme poveştile unor marinari întorşi dintr-o scurtă călătorie, căreia i se zice „plum-pudding” – adică o călătorie în nordul Oceanului Atlantic într-un şunăr sau un bric –, după ce ascultai deci poveştile acestora până pe la ora unsprezece, mă dusei sus să mă culc, încredinţat că până la această oră Queequeg terminase cu Ramadanul. Mă înşelai; stătea tot acolo unde îl lăsasem şi nu se mişcase deloc. Începui să mă enervez. Era complet lipsit de sens şi de-a dreptul nebunesc să stai toată ziua şi jumătate de noapte pe vine într-o cameră friguroasă cu o bucată de lemn pe cap.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, ridică-te şi te dezmorţeşte. Ridică-te în picioare şi du-te să mănânci. O să

mori de foame, o să te omori singur, Queequeg.

Nu am primit niciun răspuns.

În cele din urmă, adus la disperare, m-am hotărât să mă bag în pat şi să mă culc. Avea negreşit să mă urmeze în curând, înainte să mă aşez în pat însă, luai haina mea şi i-o pusei pe spinare, căci nu avea pe el decât o haină subţire. Multă vreme nu reuşii să adorm, orice aş fi făcut. Stinsesem lumânarea, dar numai gândindu-mă la Queequeg cum stătea la câţiva paşi de mine, ghemuit în poziţia aceea nefirească, singur în frig şi în întuneric, mă simţeam îngrozitor. Ce lucru de mirare: să dorm toată noaptea în aceeaşi cameră cu un sălbatic treaz care stă ghemuit în sumbrul şi interminabilul său Ramadan.

Reuşii în cele din urmă să aţipesc şi nu mă mai trezii decât când se crăpă de ziuă şi atunci, uitându-mă peste marginea patului, îl văzui pe Queequeg ghemuit ca înainte, de parcă îl ţintuise cineva de podea. Dar când prima rază de lumină intră în cameră, se ridică, trosnind din toate încheieturile, dar tare zâmbitor, şchiopătă până la mine, îşi lipi fruntea de a mea şi zise că Ramadanul se încheiase.

Cum am zis şi mai înainte, nu am nimic împotriva nici unei religii, oricare ar fi aceasta, cu condiţia ca un om să nu omoare sau să jignească pe altul fiindcă acesta nu are aceeaşi credinţă. Dar când religia se transformă în habotnicie, când nu e altceva decât un chin care face ca lumea în care trăim să pară un loc de nelocuit, atunci cred că e momentul să-l iau deoparte pe credincios şi să discutam despre asta.

Făcui întocmai cu Queequeg:

— Queequeg, zisei, urcă-te în pat, întinde-te şi ascultă-mă.

Începui să-i vorbesc despre religiile primitive, despre cum au apărut şi ce s-a ales de ele, ajungând să-i spun despre anumite religii din vremurile noastre, iar în tot acest timp mă străduii să-l fac să înţeleagă că toate aceste posturi şi ramadanuri şi ore nesfârşite de stat pe vine în

odăi friguroase şi întunecate erau sminteli. Făceau rău la sănătate, nu foloseau cu nimic sufletului, pe scurt contraziceau toate regulile igienei şi ale bunului-simţ. Îi mai zisei că văzând că e un sălbatic rezonabil şi înţelept în alte chestiuni, mă îndurera, foarte tare mă îndurera să-l văd acum aşa de prostănac în ceea ce privea Ramadanul acesta al lui. În plus, adăugai, postul slăbeşte trupul, asta slăbeşte şi sufletul, şi deci toate gândurile născocite în post nu au cum să fie altfel decât pe jumătate sănătoase. De aceea, majoritatea acestor religii dispeptice au noţiuni atât de triste despre lumea de apoi. Într-un cuvânt, Îi zisei, abătându-mă de la subiect, că iadul e o idee care a apărut dintr-o plăcintă de mere nedigerată şi de atunci s-a împrăştiat prin dispepsia ereditară pricinuită de ramadanuri.

Îl întrebai dacă a avut vreodată dureri de burtă, explicându-i la ce anume mă refer ca să fiu sigur că mă înţelege. Răspunse că nu, în afară de o singură întâmplare. După o mare victorie a tatălui său în care fuseseră ucişi cincizeci de duşmani până la ora două după-amiaza, se ţinu un ospăţ îmbelşugat pentru care toţi prizonierii fură gătiţi şi mâncaţi în aceeaşi seară.

— Ajunge, Queequeg!, zisei cutremurându-mă. Ajunge!

Ştiam unde avea să ajungă firul poveştii fără să îmi spună el. Vorbisem odată cu un marinar care vizitase insula aceea şi îmi povestise că obiceiul cerea, după ce se câştiga o bătălie să se prăjească toate victimele în curtea eroului şi să fie aşezaţi, unul câte unul, pe platouri mari de lemn şi garnisiţi, ca orezul, cu fructe şi nuci de cocos de jur împrejur. Apoi li se punea nişte pătrunjel în gură şi erau trimişi cu complimentele eroului tuturor prietenilor săi, cum se dăruiesc la noi curcanii de Crăciun.

Nu cred că teoriile mele despre religie îl impresionară prea tare pe Queequeg. În primul rând, fiindcă nu îl interesa subiectul decât dacă se discuta din punctul lui de vedere şi în al doilea rând fiindcă nu mă înţelese pe deplin,

oricât de simplu mă străduii să îi explic; iar în ultimul rând credea fără îndoială că ştie mai multe despre adevărata religie decât mine. Mă privi cu un soi de milă şi compătimire, de parcă i-ar fi părut rău că aşa tânăr raţional era pierdut pe veci, păgânismul evanghelic.

Ne ridicarăm în cele din urmă şi ne îmbrăcarăm, iar Queequeg, după ce luă un mic dejun săţios de supă de peşte de toate felurile, astfel că hangiţa nu trase cine ştie ce folos de pe urma Ramadanului său, ne îndreptarăm încetişor spre „Pequod” scobindu-ne între dinţi cu oase de peşte.

18. Iscălitura

Ne îndreptam spre marginea debarcaderului înspre corabie, Queequeg cărându-şi harponul în spinare, când auzirăm vocea răguşită a căpitanului Peleg întâmpinându-ne din wigwamul său, zicând că nu şi-ar fi închipuit că tovarăşul meu era un canibal şi adăugă că sălbaticii nu au ce căuta pe vasul lui dacă nu arată hârtiile.

— Ce vreţi să ziceţi, căpitane Peleg?, întrebai urcând pe parapet şi lăsându-l pe Queequeg singur pe debarcader.

— Vreau să zic, îmi răspunse el, că trebuie să-mi arate hârtiile.

— Da, zise căpitanul Bildad cu vocea sa seacă, iţindu-şi capul din spatele lui Peleg. Trebuie, aşadar, să ne arate că e convertit. Fiu al întunericului, adăugă întorcându-se spre Queequeg, te afli în acest moment în comuniune cu vreo biserică creştină?

— E membru al congregaţiei celei dintâi Biserici, zisei eu.

Trebuie lămurit că mulţi sălbatici tatuaţi de pe corăbiile din Nantucket se convertesc într-un final la creştinism.

— Congregaţia celei dintâi Biserici, strigă Bildad, aceea care se strânge în capela diaconului Deuteronomy Coleman?

Zicând acestea, îşi dădu ochelarii de pe nas, îi frecă cu eşarfa galbenă pe care o avea la gât, îi puse la loc cu mare grijă şi ieşi din cort aplecându-se peste parapet ca să se uite mai bine la Queequeg.

— De cât timp e membru?, mă întrebă. Nu s-a scurs multă vreme de-atunci, aşa-i tinere?

— Nu, interveni Peleg, şi nici botezat cum trebuie nu cred c-a fost, altfel i se mai ducea albăstreala aia diavolească de pe faţă.

— Spune drept acum, ţipă Bildad, e filistinul aista membru al congregaţiei diaconului Deuteronomy? Nu l-am

mai văzut niciodată acolo, şi Dumnezeu ştie că mă duc în fiecare zi.

— Nu ştiu nimic despre diaconul Deuteronomy şi slujbele sale, răspunsei. Ştiu doar că Queequeg s-a născut în sânul celei dintâi Biserici şi e şi el diacon, zău că e.

— Măi, băiete, zise Bildad aspru, mă iei peste picior. Vorbeşte pe-nţelesul meu, păgânule! Ce biserică e aista de care vorbeşti? Răspunde!

Văzându-mă descusut în aşa fel, răspunsei pe dată:

— Vorbesc, domnule, despre aceeaşi Biserică Catolică în care ne-am născut şi eu, şi dumneata, şi căpitanul Peleg aici de faţă, şi Queequeg, şi toţi oamenii, şi toate sufletele de pe pământ, adică prima congregaţie de credincioşi de pe lumea aceasta. Toţi aparţinem de ea şi numai câţiva dintre noi cred în nişte lucruri care nu au legătură cu marea credinţă. Noi toți suntem înlănţuiţi în această credinţă.

— Suntem matisaţi! Asta vrei să zici; suntem uniţi ca nişte frânghii matisate!, strigă Peleg. Tinere, tu ar trebui să te faci misionar, nu marinar. N-am auzit nicicând o predică mai bună. Nici diaconul Deuteronomy, ba, nici măcar părintele Mapple nu ar putea s-o zică mai bine, şi el e cunoscut pentru cuvântările sale. Urcă la bord, urcă la bord! Lasă hârtiile! Uite, zi-i lui Qouhog aista, parcă aşa îi zice, zi-i lui Qouhog să vină şi el. Pe ancora mea, ce harpon are acolo! Pare dintr-acelea bune şi văd că ştie şi să-l mânuiască. Ia zi, Qouhog, sau cum îţi zice ţie, ai stat vreodată în fruntea unei bărci de vânătoare? Ai nimerit vreodată un peşte?

Fără a zice un cuvânt, Queequeg sări, după cum îi era felul sălbatic, pe parapetul navei, de acolo într-una dintre bărcile de vânătoare agăţate de o parte a vasului şi de acolo, îndoindu-şi piciorul stâng şi pregătindu-şi harponul, strigă:

— Căp’tane, vede pată mică de smoală în apă colo? Vede? Zice că e un ochi de balenă, aşa zice, bine?

Ochi ţinta şi aruncă harponul peste pălăria bătrânului Bildad, peste puntea corăbiei şi nimeri exact pata lucioasă ce licărea în apă.

— Acum, zise Queequeg trăgând liniştit de frânghia harponului, zice că e ochi de balenă. Omorât la balenă.

— Repede, Bildad, i se adresă Peleg partenerului său care, speriat de harponul care îi trecuse pe lângă urechi, fugise spre cabină. Repede-ţi zic, Bildad, du-te şi adu hârtiile. Trebuie să-l luăm pe Hedgehog, adică Quohog, pe vasul nostru. Ascultă aici, Qouhog, îţi dăm a nouăsprezecea bucată şi să ştii că e cea mai mare bucată pe care a primit-o vreodată un harponier din Nantucket.

Coborârăm aşadar în cabină şi, spre marea mea bucurie, Queequeg se alătură aceluiaşi echipaj din care făceam şi eu parte. Când toate pregătirile fură încheiate şi Peleg pregătise hârtiile pentru a fi semnate, se întoarse spre mine şi mă întrebă:

— Quohog aista nu ştie să scrie, nu-i aşa? Ia zi, Quohog, al naibii să fii, te iscăleşti sau faci un semn?

Queequeg nu păru descumpănit de întrebare, căci mai trecuse prin asta de vreo două sau trei ori. Luă tocul ce i se oferise şi desenă pe hârtie, acolo unde trebuia, un semn aidoma celui rotund şi neobişnuit pe care îl avea tatuat pe braţ. La asta se adăugă iscălitura căpitanului Peleg, care se încăpăţâna să îi greşească numele, aşa că semnătura arăta cam aşa:

Quohog.
Semnul lui X

Între timp, căpitanul Bildad stătea serios şi îl privea pe Queequeg, iar în cele din urmă se ridică şi se scotoci prin buzunarele mantiei sale lungi şi largi, scoase o grămăjoară de cărţulii, alese una care se numea „Se apropie Ziua Judecăţii; sau Nu e timp de pierdut”, i-o puse lui Queequeg

în mână şi, punându-şi palmele peste ale lui, îl privi adânc în ochi şi zise:

— Fiu al întunericului, am o datorie faţă de tine. Sunt coproprietar al vasului şi am în grijă sufletele echipajului. Dacă te ţii încă de obiceiurile tale păgâne, cum mă tem că se întâmplă, te implor să te laşi de ele. Leapădă-te de Satană, de balaurul Iadului. Fugi de furia Judecăţii. Ai grijă să nu ajungi în flăcările Iadului.

În vocea lui Bildad parcă se simţea sarea mării, amestecată cu cuvinte din Scriptură şi cuvinte obişnuite.

— Fugi de-aici, fugi de-aici Bildad, vezi că ne strici harponierul. Harponierii credincioşi nu sunt buni de nimic, prea se moleşesc. Iar un harponier, dacă nu-i înverşunat, nu face două parale. Aşa a fost şi cu tânărul Nat Swain, care era odată cel mai viteaz de pe bărcile din Nantucket şi Vineyard. S-a alăturat Bisericii şi n-a mai fost bun de nimic. Era aşa de înfricoşat că o să-şi piardă sufletul său găunos, că n-a mai cutezat să tragă în nicio balenă, de frică să nu pătimească ceva dacă se ducea pe fundul mării.

— Peleg! Peleg!, zise Bildad ridicând privirea şi mâinile spre cer. Dumneata ca şi mine însumi am trecut prin multe clipe primejdioase. Ştii prea bine ce înseamnă să-ţi fie frică de moarte. Cum să-ţi iasă din gură asemenea blasfemii? Nu-ţi minţi inima, Peleg. Zi-mi, când nava aista pe care stăm acum şi-a pierdut toate cele trei catarge în taifunul din Japonia, când navigai cu căpitanul Ahab, nu ţi-a stat gândul la moarte şi la Judecata de Apoi?

— Auzi la el! Auzi la el!, strigă Peleg plimbându-se încoace şi încolo prin cabină cu mâinile în buzunare. Auziţi la el, oameni buni! Să mă gândesc la asta! Când credeam că o să ne scufundăm în orice clipă… moarte şi Judecata de Apoi? Cum? Când toate trei catargele bubuiau ca tunetul când se loveau de corabie şi ne înecau talazurile, eu să mă gândesc la moarte şi la Judecata de Apoi? Nu! Nu era timp să mă gândesc la moarte atunci. Eu şi căpitanul Ahab ne gândeam la viaţă şi la cum să salvăm sufletele oamenilor de

pe vas, cum să ţinem velele sus şi să ajungem în cel mai apropiat port. La asta mă gândeam!

Bildad nu mai zise nimic, îşi închise haina şi păşi ţanţoş pe punte, unde îl urmarăm şi noi. Acolo rămase uitându-se tăcut la nişte meşteri care reparau o velă pe catargul din mijloc. Din când în când, se mai apleca şi mai ridica câte un petic sau câte un capăt de funie smolită, care altfel s-ar fi pierdut.

19. Profetul

Tovarăşi, aţi intrat în slujbă pe nava aceea?

Eu şi Queequeg tocmai ce coborâserăm de pe „Pequod” şi ne îndepărtam uşor de apă. Eram amândoi căzuţi pe gânduri când auzirăm cuvintele de mai sus venind din gura unui străin care, oprindu-se în faţa noastră, îşi îndreptă imensul deget arătător spre corabie. Era îmbrăcat ca vai de el, cu o haină tocită şi pantaloni peticiţi, iar în jurul gâtului îşi legase o batistă zdrenţuită. Vărsatul de vânt îi lăsase urme pe toată faţa, care arăta acum ca albia unui torent după ce s-a dus toată apa.

— Aţi intrat în slujbă pe ea?, repetă.

— Cred că te referi la nava „Pequod”, zisei încercând să trag de timp ca să am răgaz să mă uit mai bine la el.

— Aşa, „Pequod”, corabia de acolo, zise, şi îşi retrase braţul pentru a-l mai întinde o dată cu putere, cu degetul ca o baionetă îndreptat drept spre corabie.

— Da, zisei, tocmai am semnat hârtiile.

— Scria ceva în ele şi despre sufletele voastre?

— Despre ce?

— Ah, poate că nu aveţi deloc, adăugă în grabă. Nu are nimic, ştiu mulţi flăcăi care nu au, ferice de ei! O duc mai bine fără. Sufletul e oricum a cincea roată la căruţa.

— Ce tot îndrugi acolo, marinare?

— Are EL destul cât să acopere şi partea celor care n-au, zise deodată străinul şi întări cuvântul „EL”.

— Queequeg, hai să mergem! Omul acesta o fi scăpat de la nebuni. Vorbeşte de lucruri şi oameni despre care noi nu ştim nimic.

— Staţi!, strigă străinul. Ziceţi drept, nu l-aţi văzut pe Bătrânul Tunet încă, nu?

— Cine e Bătrânul Tunet?, întrebai ţintuit locului de seriozitatea lui smintită.

— Căpitanul Ahab.

— Cum, căpitanul navei noastre, „Pequod”?

— Noi, bătrânii lupi de mare, aşa îi zicem. L-aţi văzut?

— Nu, nu l-am văzut. Se zice că e bolnav, dar se va însănătoşi în curând.

— Se va însănătoşi în curând!, repetă străinul râzând zeflemitor. Uite ce e, Ahab se va însănătoşi când mi s-o vindeca şi mie braţul stâng, nu mai devreme.

— Ce ştii tu despre el?

— Ce v-au zis ei despre el? Asta să-mi ziceţi!

— Nu ne-au zis mai nimic, dar am auzit că e un vânător iscusit şi un căpitan bun cu echipajul său.

— Asta aşa e, aşa e. E adevărat. Dar trebuie să săriţi când vă comandă ceva. Sari şi mârâi. Mârâi şi o faci, aşa merge cu căpitanul Ahab. Dar nu v-au zis nimic despre ce i s-a întâmplat la Capul Horn, acum mult timp, când a zăcut ca mort trei zile şi trei nopţi? Nimic despre încăierarea cu Spaniolul în faţa altarului din Santa? Despre asta n-aţi auzit, ai? Nici despre bostanul de argint în care a scuipat şi nici despre cum şi-a pierdut piciorul în ultima lui călătorie, după cum i-a fost scris. Nu ştiţi nimic despre toate acestea? Aşa şi mă gândeam, de unde să ştiţi? Cine ştie? Doar nu ştie tot oraşul. Oricum, despre picior aţi auzit şi despre cum şi l-a pierdut. Da, da, ştiţi despre asta. Toată lumea ştie despre asta, vreau să spun că ştiu toţi că nu are decât un picior şi că pe celălalt i l-a smuls o balenă.

— Prietene, zisei, nu ştiu ce tot îndrugi acolo şi nici nu-mi pasă. Mi se pare că eşti cam dus cu capul. Dacă vorbeşti de căpitanul Ahab al navei „Pequod”, cea de acolo, să ştii că ştiu totul despre piciorul lui smuls.

— Ştii TOTUL despre asta, ai? Eşti sigur? Totul?

— Destul de sigur.

Cu degetul îndreptat spre „Pequod” şi ochii aţintiţi tot într-acolo, străinul zdrenţăros stătu o clipă adâncit într-o visare tulburată, apoi se dezmetici, se întoarse şi spuse:

— V-aţi angajat, ai? V-aţi scris numele pe hârtii? Ei, ce-i semnat e bun semnat şi ce e menit să se întâmple se va întâmpla. Sau poate că nu se va întâmpla până la urmă. Orişicum, deja e bătut în cuie. Nişte marinari tot trebuie să meargă cu el; ori unii, ori alţii, tot aia e, Dumnezeu să aibă milă de ei! Zi bună, tovarăşi, o zi bună! Cerurile să vă aibă în pază. Îmi pare rău că v-am oprit.

— Uite ce e prietene, zisei, dacă ai ceva să ne zici, zi odată. Dar dacă nu vrei decât să ne duci cu preşul, să ştii că nu-ţi merge cu noi. Asta e tot ce-am vrut să-ţi spun.

— Ai zis foarte bine, îmi place să aud flăcăi care vorbesc aşa ca tine. Eşti chiar omul de care are nevoie. O zi bună, tovarăşi! Ah! Când ajungeţi acolo, ziceţi-le că m-am hotărât să nu mă alătur lor.

— Domnule dragă, nu ne păcăleşti aşa uşor, nu ne duci de nas. E cel mai uşor lucru din lume să te prefaci că deţii vreun mare secret.

— Ziua bună, ziua bună.

— Chiar aşa e, zisei. Haide, Queequeg, să-l lăsăm pe nebunul ăsta. Stai aşa, spune-mi – cum te cheamă?

— Elijah[12].

„Elijah!”, îmi zisei în gând, şi ne îndepărtarăm comentând, fiecare în felul său, despre bătrânul marinar zdrenţăros. Până la urmă, încheiarăm hotărâţi că nu era decât un flecar care se dădea mare. Nu făcurăm însă nicio sută de metri când dădurăm un colţ şi mă uitai înapoi şi, ce să vezi!, Elijah venea în spatele nostru, la ceva distanţă. Mă tulbură atât de tare vedenia, că nici nu îi zisei lui Queequeg că era în spatele nostru şi mersei în continuare alături de tovarăşul meu, nerăbdător să văd dacă străinul va da colţul după noi. Aşa făcu, şi atunci începu să mi se pară că ne urmăreşte, deşi nu ştiam să zic de ce anume. Lucrul acesta, laolaltă cu felul său de a vorbi ascuns şi în doi peri, trezi in mine tot soiul de bănuieli şi presimţiri rele despre vasul „Pequod”. Despre căpitanul Ahab şi piciorul lui pierdut,

criza de la Capul Horn, bostanul de argint, cele ce spusese căpitanul Peleg despre el când coborâsem de pe corabie cu o zi în urmă. Despre prevestirea cotoroanţei Tistig, despre călătoria pe care tocmai ne legaserăm să o facem şi despre tot soiul de alte lucruri tulburătoare.

Mă hotărâsem să mă lămuresc dacă Elijah zdrenţărosul ne urmărea sau nu şi pentru asta traversai cu Queequeg şi pornirăm înapoi pe drumul de pe care veniserăm. Dar Elijah trecu mai departe fără a băga de seamă. Mă liniştii şi mai zisei o dată, încredinţat de-a binelea, că nu era decât un flecar.

20. Forfota dinaintea plecării

Trecură o zi sau două şi la bordul vasului „Pequod” era mare forfotă. Nu numai că se reparau velele vechi, dar erau aduse şi unele noi, laolaltă cu suluri de pânză şi colace de frânghii pentru greement. Pe scurt, se vedea că se aduseseră deja toate cele trebuincioase pentru plecare.

Căpitanul Peleg nu cobora aproape niciodată la ţărm, preferând să stea în cortul său şi să urmărească îndeaproape echipajul. Bildad se ocupa de cumpărături şi aprovizionare, iar oamenii tocmiţi lucrau în cală şi pe punte până târziu în noapte.

A doua zi după ce semnase Queequeg hârtiile, se duse vorba pe la toate hanurile unde stăteau membrii echipajului că trebuie să îşi ducă toate cuferele la bord până la lăsarea serii, căci nu se ştie când va fi corabia gata de plecare. Ne duserăm amândoi tot calabalâcul pe navă, dar ne hotărârăm să dormim pe uscat până în ultima zi. Se pare însă că se pripesc mereu cu astfel de anunţuri, căci nava a rămas ancorată încă vreo câteva zile bune. Pe bună dreptate însă, căci erau multe lucruri de făcut şi mai multe de plănuit până ca”Pequodul” să fie gata de plecare.

Ştie toată lumea câte sunt indispensabile într-o gospodărie, lucruri ca paturi, oale, cuţite, furculiţe, lopeţi şi cleşti, şervete, spărgătoare de nuci şi câte şi mai câte. La fel e şi pe baleniere, care trebuie să fie ca nişte gospodării timp de trei ani pe mare, cât ţine călătoria, fără băcani, zarzavagii, doctori, brutari şi bancheri. Şi, deşi la fel e şi pe navele de negoţ, treaba nu e chiar la fel de încurcată ca pe baleniere, căci pe lângă durata mare a călătoriei, nenumăratele obiecte necesare pentru pescuit care nu pot fi înlocuite în porturile depărtate unde va ajunge nava, trebuie să se ţină cont şi că balenierele sunt cele mai expuse accidentelor de tot felul şi mai ales la pierderea şi

distrugerea tocmai acelor lucruri de care depinde succesul întregii expediţii. De aici nevoia de bărci de rezervă şi vergi în plus şi parâme, şi harpoane, şi duplicate din toate cele, în afară de căpitan şi de corabia însăşi.

Când ajunseserăm noi pe insulă, cea mai mare parte din provizii fusese deja adusă la bord, printre care pâinea, carnea, apa, combustibilul, cercurile de fier şi doagele pentru butoaie. Dar, cum zisei mai devreme, forfota aceasta continua de ceva vreme, tot aducându-se şi cărându-se la bord tot felul de lucruri, unele mici, unele mari.

În fruntea celor care trebăluiau de zor se afla sora căpitanului Bildad, o bătrânică slăbuţă, dar voluntară şi neobosită şi care pe deasupra era şi inimoasă. Părea încredinţată că, dacă îşi oferă ea ajutorul, nimic nu va lipsi de pe corabie în timpul călătoriei pe mare. Venea la bord cu câte un borcan de murături pentru cămara intendentului, aducea pene pentru biroul secundului, unde se ţinea jurnalul de bord, şi o dată chiar a adus o pătură de flanel pentru şalele cuiva care suferea de reumatism. Niciodată nu am întâlnit o femeie care să-şi merite mai bine numele, care era Caritate - mătuşa Caritate, cum i se zicea. Chiar ca o soră de caritate se agita mătuşica încoace şi încolo, gata să se dedice trup şi suflet oricărui lucru care promitea să ofere siguranţă, tihnă şi consolare echipajului ce se afla la bordul navei, care îl interesa în mod special pe fratele său şi chiar pe ea, fiindcă şi ea avea investiţi în vas vreo doi dolari.

Rămaserăm totuşi uimiţi când o văzurăm pe această blajină bătrână în ultima zi urcând la bord cu un polonic lung pentru ulei într-o mână şi o lance şi mai lungă în cealaltă mână. Nici Bildad şi nici căpitanul Peleg nu mai prididеau. Bildad ducea cu el peste tot o listă lungă cu lucrurile necesare şi la fiecare primire nouă făcea un semn în dreptul obiectului înscris pe listă. Peleg mai ieşea din când în când şchiopătând din vizuina sa de oase de balenă, urlând la cei din cală prin tambuchi, strigând şi la cei de pe

parâmele catargului şi întorcându-se în cele din urmă să mai zbiere şi în cortul său.

În aceste zile de pregătiri, eu şi Queequeg trecurăm deseori să vedem nava şi întrebai de fiecare dată despre căpitanul Ahab, despre cum se mai simţea şi când avea să vină să-şi vadă corabia. Mi se răspundea de fiecare dată că se simţea din ce în ce mai bine şi se aşteptau să vină în orice moment. Între timp, cei doi căpitani – Bildad şi Peleg - se însărcinau să aducă tot ce era necesar navei pentru călătorie. Dacă era să fiu onest cu mine însumi, mi-aş fi dat seama că nu prea-mi dădea inima ghes să plec într-o călătorie atât de îndelungată fără măcar să-l fi văzut cu ochii mei pe cel care avea să taie şi să spânzure pe corabie de îndată ce aceasta ridica ancora. Dar când simte omul că e ceva necurat la mijloc şi e deja adâncit în afacerea respectivă, încearcă fără să îşi dea seama să ascundă adevărul chiar şi faţă de el. Aşa se întâmplă şi cu mine. Nu zisei nimic şi încercai să nu mă mai gândesc la asta.

Mi se dădu în cele din urmă de înţeles că nava avea să plece a doua zi cu siguranţă, aşa că de dimineaţă, eu şi Queequeg ne trezirăm cu noaptea în cap.

21. Îmbarcarea

Era aproape ora şase şi zorii erau înăbuşiţi de o ceaţă plumburie şi deasă când ne apropiarăm de debarcader.

— Văd nişte marinari care aleargă, dacă nu mă înşală privirea, îi zisei lui Queequeg. Nu se poate să mă-nşel, trebuie că ridică ancora la răsăritul soarelui.

— Stai!, se auzi o voce şi omul care vorbise se apropie pe nesimţite de noi, ne puse mâinile pe umeri, se strecură între noi şi îşi împinse capul în faţă – să vadă mai bine prin lumina ceţoasă - cercetându-ne atent când pe mine, când pe Queequeg. Era Elijah.

— Vă îmbarcaţi?

— Ia mâinile de pe noi, zisei.

— Tu ascultat la mine, adăugă Queequeg scuturându-se, pleacă!

— Atunci nu vă îmbarcaţi?

— Ba da, răspunsei, dar ce-ţi pasă ţie? Oare ştii, domnule Elijah, că eşti cam obraznic?

— Nu, nu, nu, nu ştiam asta, zise Elijah trecându-şi agale privirea lungă de la mine la Queequeg.

— Elijah, zisei, o să ne faci hatârul de a dispărea. Plecăm să cutreierăm oceanul Indian şi Pacificul şi am prefera să nu ne mai reţii.

— Aşa aţi prefera, ai? Vă-ntoarceţi până la micul dejun?

— E smintit, Queequeg, hai să mergem.

— Măi, flăcăi!, strigă Elijah după noi când ne îndepărtarăm câţiva paşi.

— Nu-i da atenţie, Queequeg, hai să mergem, zisei.

Ne ajunse din nou şi îmi puse pe neaşteptate mâna pe umăr zicând:

— Vi s-a părut că vedeţi oameni îndreptându-se spre corabie mai devreme?

Uimit de această întrebare simplă şi lipsită de aluzii, răspunsei:

— Da, mi s-a părut că văd vreo patru sau cinci oameni alergând spre corabie, dar nu pot fi sigur, căci era mult prea întunecat.

— Foarte întunecat, foarte întunecat, aprobă Elijah. Ziua bună!

Îl lăsarăm în urmă din nou, dar el se apropie iar şi îmi puse mâna pe umăr zicând:

— Vedeţi dacă daţi de el acum, da?

— De cine să dăm?

— Ziua bună, ziua bună!, repetă şi se îndepărtă din nou. Ah! Voiam să vă avertizez în legătură cu… dar lăsaţi, lăsaţi, e acelaşi lucru, oricum rămâne în familie. Ciupeşte gerul în dimineaţa asta, ai? La revedere. Nu cred că o să vă mai văd prea curând. Asta dacă nu cumva ne vedem în faţa Judecătorului.

Cu aceste cuvinte bezmetice, plecă lăsându-mă uimit de neobrăzarea sa ieşită din comun. Când urcarăm în cele din urmă pe „Pequod” găsirăm nava scufundată în tăcere mormântală şi adormită în nemişcare. Uşa spre cabină era încuiată pe dinăuntru, toate tambuchiurile erau închise şi acoperite cu colaci de odgoane. Înaintând spre teugă, găsirăm îngrăditura deschisă şi, cum venea lumină dinăuntru, ne hotărârăm să coborâm, dar acolo nu găsirăm decât un matelot bătrân îmbrăcat într-o haină scurtă şi roasă. Se întinsese cât era de lung pe două cufere, cu faţa afundată în braţele încrucişate. Dormea buştean.

— Marinarii aceia pe care i-am văzut unde s-or fi dus, Queequeg?, întrebai nelămurit uitându-mă la marinarul somnoros.

Se pare însă că Queequeg nu văzuse pe debarcader ce căutam eu acum şi aş fi socotit că mă înşelaseră ochii dacă nu îmi punea Elijah întrebarea aceea curioasă. Îmi alungai gândurile acestea şi, uitându-mă iar la adormit, îi sugerai lui Queequeg în glumă să-l priveghem şi îl rugai să se aşeze

unde trebuie. El apăsă dosul omului ca şi când ar verifica dacă e destul de moale şi fără a se codi se aşeză pe el liniştit.

— Vai de mine! Queequeg, nu sta acolo!, sării eu.

— Oh, bine locşor, zise Queequeg, aşa la mine, nu face rău la faţă.

— Faţă? Asta numeşti tu faţă? Foarte îngăduitoare faţă, ce să zic? Dar nu vezi că de-abia respiră? Se îneacă. Dă-te jos Queequeg, eşti greu, îi turteşti bietului om faţa. Uite, o să te dărâme el, mă mir că nu s-a trezit până acum.

Queequeg se dădu la o parte, se aşeză la căpătâiul marinarului şi îşi aprinse pipa. Eu mă aşezai la picioare. Treceam pipa de la unul la altul peste corpul adormit şi eu ascultam cum îmi povestea în vorba lui greoaie că, în ţara lui, fiindcă nu aveau scaune sau canapele, regii şi căpeteniile – oamenii de seamă, în general – aveau obiceiul de a îngrăşa supuşi şi a-i folosi drept divane, iar ca să ai casa mobilată în acest fel trebuia doar să cumperi vreo opt sau nouă leneşi şi să-i sprijini de stâlpi sau să-i întinzi prin colibă. Erau de mare folos şi în plimbări, fiind chiar mai buni decât scaunele de grădină care se transformă în bastoane, căci, dacă regele voia să şadă sub un copac sau lângă vreun lac răcoros, nu trebuia decât să îşi cheme sluga şi aceasta se transforma pe loc într-un scaun.

Pe când îmi povestea acestea, de fiecare dată când ajungea pipa-toporişcă la el o agita deasupra capului marinarului cu partea tăioasă.

— Pentru ce faci asta, Queequeg?

— Foarte simplu omorât la el. Da, foarte simplu!

Începu să vorbească despre cum folosise el toporişca în trecut, căci avea două întrebuinţări, o dată pentru a ucide duşmanii şi a doua oară pentru a-i alina sufletul. Deodată ne atrase atenţia marinarul care, deoarece camera se umpluse de fum, începuse să se înăbuşe. Fonfăi de câteva ori, se întoarse de vreo două ori de pe o parte pe alta şi în cele din urmă se ridică în capul oaselor.

— Măi!, trase aer în piept. Cine sunteţi voi, ăştia care fumaţi?

— Marinari pe navă, răspunsei, nu ştii să ne zici când pleacă?

— Aşa deci, v-aţi îmbarcat, ai? Pleacă azi. Căpitanul a urcat la bord încă de aseară.

— Care căpitan? Ahab?

— Care altul?

Mă pregăteam să-l întreb câte ceva despre Ahab, când auzirăm un zgomot venind de pe punte.

— Iaca! Aista-i Starbuck care se-nvârte pe-acolo. E un secund tare voios. Un om bun şi cu frica lui Dumnezeu. Eh, dacă tot m-am trezit, mă duc şi eu.

Şi zicând acestea urcă pe punte, iar noi îl urmarăm.

Soarele răsărise. Nu mai dură mult şi începură să sosească marinarii, câte doi sau câte trei. Mateloţii se agitau de colo-colo, secunzii îi urmăreau şi le dădeau ordine, iar câţiva oameni de pe debarcader aduceau la bord ultimele obiecte necesare. Căpitanul Ahab însă rămase ascuns în cabina sa toată dimineaţa.

22. Crăciun fericit!

Pe la prânz, după ce meşterii fură lăsaţi pe uscat şi după ce „Pequodul” părăsi portul şi mătuşa Caritatea ne petrecu într-o barcă aducându-ne ultimele daruri - o scufie pentru Stubb, secundul al doilea şi cumnatul ei, şi o Biblie de rezervă pentru intendent -, după toate acestea, cei doi căpitani - Peleg şi Bildad - ieşiră din cabina lor şi, adresându-se secundului, ziseră:

— Ei, domnul Starbuck, eşti sigur că e gata totul? Căpitanul Ahab e pregătit, tocmai ce-am vorbit cu el. Nu mai e de adus nimic de la ţărm, ai? Atunci strigă echipajul. Adună-i aici, naiba să-i ia!

— Nu-i nevoie de blasfemii, oricât de tare ne-am grăbi,Peleg, zise Bildad. Hai acum, Starbuck, prietene, du-te în treaba ta!

Cum se poate una ca asta? Chiar şi când eram ca şi plecaţi, căpitanul Peleg şi căpitanul Bildad tot mai dădeau ordine pe punte de parcă ar fi comandat împreună şi pe mare, nu numai în port. Cât despre căpitanul Ahab, nici urmă de el. Ziceau că era încă în cabină deoarece nu era nevoie de el să scoată corabia din port şi să o ducă în larg. Într-adevăr, nu aceasta era îndeletnicirea lui pe vas, ci a pilotului; se mai zicea şi că nici nu-şi revenise întru totul, aşa că pentru moment căpitanul rămânea în cabină. Nu era nimic neobişnuit în asta, căci ştiam de pe vasele de negoţ că de obicei căpitanii nu se arătau pe punte decât la mult timp după ce se ridica ancora, în tot acest timp stând în jurul mesei din cabina lor şi luându-şi la revedere de la prietenii ce aveau să rămână la ţărm împreună cu pilotul.

Nu era răgaz să mă gândesc la asta. Căci căpitanul Peleg îşi intrase în drepturi. Se pare că ordinele şi comenzile cădeau mai mult în sarcina sa decât în cea a lui Bildad.

— La pupă, bastarzilor!, strigă el la marinarii care lâncezeau pe lângă catargul mare. Domnul Starbuck, adu-i încoace!

— Daţi cortul jos!, veni următorul ordin.

După cum mă gândisem şi eu, cortul din oase nu stătea ridicat decât în port, iar de treizeci de ani încoace la bordul vasului „Pequod” ordinul de a dărâma cortul urma celui de a ridica ancora.

— Vedeţi de cabestan! Mii de tunete! Mişcaţi-vă!, urmă ordinul care îi grăbi pe mateloţi spre pârghii.

Când o navă iese în larg, pilotul stă de obicei în fruntea vasului. Aici stătea Bildad, fiindcă - la fel ca Peleg, se ştie – pe lângă celelalte îndeletniciri ale sale era şi pilot în port – zice-se că se făcuse pilot ca să scutească taxa de pilot din Nantucket pe vasele pe care le deţinea, căci alte vase nu pilota niciodată; Bildad era deci cuprins de zel, aplecându-se peste parapet şi urmărind ancora care ieşea din apă.

Cânta din când în când, cânta câte o strofă dintr-un psalm nostalgic ca să învioreze marinarii ce trăgeau la vinci, dar aceştia cântau toţi în cor cât îi ţineau plămânii un cântec vesel despre fetele din Booble Alley. Cu toate acestea, Bildad le zisese cu nici trei zile înainte că nu au voie să cânte cântece deşucheate la bordul navei, mai ales la ieşirea din port, iar sora sa pusese câte o carte cu psalmii lui Watts în patul fiecărui marinar.

Între timp, ocupându-se cu cealaltă parte a corăbiei, căpitanul Peleg înjura şi blestema la pupă cum nu se poate mai rău. Credeam că va scufunda corabia înainte să ridicăm ancora. Lăsai fără să vreau frânghia moale şi îi zisei şi lui Queequeg să facă la fel, înfricoşat că pornim la drum călăuziţi de un asemenea diavol. Mă încălzea faptul că Bildad şi firea lui credincioasă ne puteau izbăvi, asta în ciuda celei de-a şapte sute şaptezeci şi şaptea bucăţi pe care mi-o oferise. Deodată simţii o împunsătură în dos şi, întorcându-mă, văzui piciorul lui Peleg retrăgându-se tacticos din spatele meu. Fu primul şut pe care îl primii.

— Aşa se ridică ancora pe vasele de negoţ?, urlă. Trage, neisprăvitule, trage până îţi rupi şalele! De ce nu trageţi, ai? Trageţi! Quohog, trage! Trage şi tu, cel de acolo cu mustaţa roşcovană! Şi tu, cu chipiu de scoţian, şi tu - ăl cu nădragii verzi! Trageţi cu putere, toţi deodată, trageţi până vă ies ochii din cap!

Urlând în felul acesta, trecu printre vinciuri împărţind şuturi în stânga şi în dreapta, în timp ce Bildad îi tot dădea înainte netulburat cu psalmii săi. Îmi zisei că trebuie să fi tras la măsea astăzi căpitanul Peleg.

Ancora fu ridicată în cele din urmă, velele fură întinse şi astfel pornirăm. Era o zi scurtă şi friguroasă de Crăciun şi când soarele apuse eram deja în largul mării reci care ne scuipa cu spuma ei îngheţată îmbrăcându-ne într-o armură de ţurţuri. Şirurile de colţi sclipeau în lumina lunii şi pe parapete îngheţase apa sub forma unor colţi enormi de elefant. În calitate de pilot, uscăţivul Bildad stătu primul de cart şi, în timp ce corabia se avânta pe apele verzui şi era acaparată de îngheţ, iar vântul urla şi parâmele trosneau, se auzea din când în când glasul său:

Dulci pajişti căzute pradă potopului
Se întind verzi sub apa mare
Cum se-ntindea țara Mântuitorului
Udată de Iordanul ce se pierdea în zare.

Aceste dulci cuvinte îmi răsunară în urechi mai dulci ca niciodată, căci se simţeau în ele speranţa şi rodnicia. În ciuda frigului năprasnic al nopţii hibernale din Atlanticul învolburat, în ciuda picioarelor mele ude şi a hainelor şi mai ude, aveam sentimentul că urmau şi lucruri mai bune şi că aveam să văd pajişti şi luminişuri veşnic verzi, unde iarba primăvăratică rămâne proaspătă şi neofilită chiar şi în mijlocul verii.

Ajunserăm în cele din urmă suficient de departe în larg ca să nu mai fie nevoie de cei doi piloţi. Vânjosul velier care

ne acompaniase până aici se alinie în dreptul corăbiei.

Era straniu, dar înduioşător să vezi cât de trişti erau Peleg şi Bildad în aceste momente, Bildad, mai ales, căci le venea urât să se despartă de corabie, mai ales că vasul pleca într-o călătorie primejdioasă pe lângă două capuri furtunoase, vasul în care el investise câteva mii de dolari agonisiţi cu greu, vasul al cărui căpitan era un bun şi vechi prieten, de aceeaşi vârstă cu el, care acum lua iar în piept ororile fălcilor nemiloase.Nu-i venea să-şi ia rămas-bun de la un lucru de care îi păsa mai mult decât orice. Sărmanul Bildad şovăi mult. Se plimbă îngândurat pe punte cu paşi mari, coborî în cabină şi-şi mai luă o dată rămas-bun. Urcă iar pe punte şi îşi îndreptă privirea în direcţia vântului, privi imensitatea oceanului ale cărui margini nevăzute udau ţărmurile continentelor estice. Privi spre uscat, privi în sus, privi în stânga şi în dreapta. Se uită în toate părţile, dar nu îşi fixă privirea nicăieri anume. În cele din urmă, cu un gest mecanic, înfăşură o parâmă la locul ei, îl înşfăcă strâns pe Peleg de mână şi, ridicând un felinar, îl privi pe acesta cu o mină eroică, zicându-i parcă: „Nu te teme prietene, pot să îndur, pot să îndur.”

Cât despre Peleg, el se împăcă cu gândul înţelepciunii unui filosof, dar cu toate acestea se văzu că are lacrimi în ochi când felinarul îi lumină chipul. Şi el se dusese când în cabină, când pe punte, ba să transmită ceva sub punte, ba să-i zică o vorbă secundului Starbuck.

În cele din urmă, se întoarse spre tovarăşul lui şi, cu o figură sfârşită, îi zise:

— Căpitane Bildad, hai bătrâne, trebuie să mergem. Susţineţi verga mare! Cei din barcă! Pregătiţi-vă să vă apropiaţi! Uşor, uşor, hai Bildad, hai băiete, ia-ţi la revedere. Mult noroc, Starbuck, mult noroc şi ţie domnule Stubb; noroc, domnule Flask. La revedere şi mult noroc tuturor. Vă aştept peste trei ani cu o supă aburindă în Nantucket. Noroc şi drum bun!

— Domnul să vă binecuvânteze şi să vă aibă în pază, murmură Bildad aproape de neînţeles. Să aveţi parte de vreme bună ca să poată şi căpitanul Ahab să urce printre voi; n-are nevoie decât de căldura soarelui, iar de asta o să aveţi parte din plin în călătoria voastră la tropice. Voi, secunzii, să fiţi cu ochii-n patru la vânătoare, iar voi, harponierilor, să nu dogiţi bărcile degeaba - lemnul alb de cedru s-a scumpit cu trei la sută în ultimul an. Nu uitaţi nici să vă rugaţi. Domnule Starbuck, ai grijă să nu irosească dogarul lemnul de rezervă. Acele pentru cusutul velelor sunt în dulapul verde. Nu munciţi în ziua Domnului prea mult, dar vedeţi să nu pierdeţi nicio şansă că aista e păcat - să refuzi darul Cerurilor. Fii cu ochii pe butoiul de melasă, domnule Stubb. Mi s-a părut că ar curge. Dacă ancoraţi pe vreo insulă, domnule Flask, ai grijă să nu fie deşucheaţi. La revedere, la revedere! Nu ţine brânza în cală prea mult, domnule Starbuck, o să se strice şi ai grijă cu untul, patruzeci de cenţi m-a costat kilogramul. Şi aveţi grijă să...

— Haide, căpitane Bildad, haide. Lasă vorbăria, hai să mergem!

Zicând acestea, Peleg îl zori să treacă peste parapet şi în barca ce îi aştepta. Corabia lăsă velierul în urmă, iar între ele se cuibări briza rece şi udă a nopţii. Un pescăruş trecu ţipând pe deasupra. Calele celor două vase se îndepărtară, în timp ce noi strigarăm din toată inima „ura” de trei ori şi ne aruncarăm orbeşte în soarta ce ne aştepta în Atlantic.

23. La adăpostul ţărmului

Cu câteva capitole în urmă s-a vorbit despre un anume Bulkington, un marinar vânjos, proaspăt sosit la ţărm, pe care l-am întâlnit în hanul din New Bedford.

Pe cine-mi fu dat să văd în acea noapte geroasă de iarnă când corabia despica valurile înspumate cu cala sa războinică? Pe însuşi Bulkington! Îl privii cu admiraţie înfricoşată pe acest om care se întorsese în miezul iernii dintr-o călătorie de patru ani şi care plecase iar, nerăbdător, în altă aventură primejdioasă. Se pare că nu suporta să simtă pământul sub picioare. Lucrurile minunate nu pot fi descrise în cuvinte, iar amintirile tulburătoare nu suferă niciun epitaf. Acest scurt capitol va ţine locul inscripţiei de pe mormântul neştiut al lui Bulkington. Lăsaţi-mă să vă spun că soarta lui era aidoma celei a corăbiei bătute de furtună care pluteşte în derivă pe lângă ţărmul răvăşit de furtună. În port nu se găseşte alinare, portul este jalnic.

Acolo sunt siguranţa, căldura de la gura sobei, cina, păturile călduroase, prietenii şi tot ce e plăcut omului. Dar pe timp de furtună, portul şi ţărmul sunt cei mai mari duşmani ai corăbiei. Aceasta trebuie să fugă din calea ospitalităţii, căci o singură atingere a pământului de-a lungul calei o face să se cutremure din toate încheieturile. Cu toată puterea, îşi trage velele departe de ţărm, luptându-se cu vânturile ce o împing spre casă. Ia iar în piept învolburarea mării şi se avântă spre pericol spre a scăpa de dezastru. Nu-i mai rămân, prietene, decât primejdiile duşmanului.

Îţi dai tu seama, Bulkington? Întrevezi acum frânturi ale adevărului josnic şi funest? Vezi cum gândurile sincere şi profunde nu sunt decât strădania sufletului de a-şi ţine valurile neatârnate, în timp ce vânturile cerurilor şi ale

pământului încearcă să le împingă spre ţărmurile subjugării?

Dar fiindcă departe de ţărm se ascunde adevărul, la fel de nemărginit ca dumnezeirea, e mai bine să pieri în necuprinsul învolburat decât să zaci aruncat în mizerie pe uscat, chiar dacă acesta promite siguranţă. Cine şi-ar dori să se târască ca un vierme pe uscat? Oricât de teribile ar fi primejdiile ce se abat asupra noastră, oare ne zbatem în van? Îmbărbătează-te, Bulkington! Îndură, strânge din dinţi, semizeule! Dintre talazurile în care îţi vei găsi sfârşitul se va înălţa nepieritoare gloria ta!

24. Susţinerea cauzei

Cum eu şi Queequeg făceam de-acum parte din breasla vânătorilor de balene, iar ocupaţia aceasta a ajuns să fie considerată o îndeletnicire crudă şi ruşinoasă de către cei care îşi câştigă traiul pe uscat, mă simt nevoit să îi conving pe aceştia că nouă, vânătorilor de balene, ni se face o mare nedreptate.

În primul rând, nici nu mai este nevoie să spunem că, între toate breslele, vânătoarea de balene nu e socotită egală celorlalte – aşa-ziselor profesii liberale. Dacă un străin ar fi prezentat unui cerc oarecare de oameni, nu l-ar ridica defel în ochii celorlalţi dacă s-ar spune despre el că este, de pildă, harponier; iar dacă ar încerca să facă precum ofiţerii de marină şi să prezinte o carte de vizită, ar fi socotit ridicol şi înfumurat dacă ar adăuga iniţialele B.P.C. (Breasla Pescuitorilor de Caşaloţi). Fără îndoială, cauza pentru care lumea ne refuză dreptul la onoare este aceasta: ei cred că meşteşugul nostru se limitează, în cel mai bun caz, la măcelăritul balenelor, iar când ne facem treaba, suntem înconjuraţi din toate părţile de cea mai rea dintre murdării. Măcelari suntem, e drept. Dar toţi comandanţii din armată pe care lumea îi preamăreşte sunt în aceeaşi măsură măcelari, şi încă dintre cei mai răi. Cât despre meseria noastră, despre care se vorbeşte, o să povestesc imediat despre nişte lucruri probabil neştiute şi care odată aflate o să lămurească pe toată lumea că o balenieră este unul dintre cele mai curate locuri de pe toată faţa pământului nostru nepătat. Să zicem totuşi că ar fi adevărat. Oare chiar şi cea mai murdară şi mai îngălată punte a unei baleniere se compară cu putreziciunea hoiturilor de pe câmpurile de luptă de pe care soldaţii sunt aşteptaţi să petreacă în aplauzele doamnelor? Primejdia la care sunt expuşi soldaţii îi ridică în ochii oamenilor, dar vă

asigur că veteranii care se încumetă să urce pe vas fug mâncând pământul când se arată balena agitând cu coada aerul de deasupra capetelor lor, căci primejdiile aduse de oameni nu înseamnă nimic pe lângă înlănţuirea de primejdii şi minuni ale Domnului.

Deşi lumea ne priveşte cu dispreţ, ne aduce totuşi cel mai mare omagiu nouă, ca unor zei, căci toate lumânările, lămpile şi felinarele din lume ard ca luminile de veghe ale unui altar ridicat în gloria noastră.

Să luăm şi alte aspecte ale problemei. Să judecăm din toate punctele de vedere şi să vedem ce suntem şi ce am fost noi, vânătorii de balene, cu adevărat.

De ce aveau olandezii, în vremea lui Dewitt, amirali în flota lor de baleniere? De ce Ludovic al XVI-lea construia în Dunkerque, pe cheltuiala sa, baleniere şi de ce a invitat pe urmă mai bine de douăzeci de familii din Nantucket să trăiască acolo? De ce plăteau britanicii pescarilor de balene din anii 1750 până în 1788 arvune de până la 1.000.000 de lire? În cele din urmă, cum se face că noi, vânătorii din America, suntem acum mai mulţi decât toţi ceilalţi vânători din întreaga lume având o flotă de mai bine de şapte sute de nave pe care muncesc optsprezece mii de marinari şi care cheltuieşte 4.000.000 de dolari în fiecare an. Corăbiile valorează 20.000.000 când sunt pe mare şi aduc în fiecare an în porturi o recoltă îmbelşugată de 7.000.000. Cum ar fi posibile toate acestea dacă breasla vânătorilor de balene nu ar fi o forţă impunătoare? Aceste lucruri sunt doar jumătate din ce e de ştiut.

Spun cu inima uşoară că orice filosof din zilele noastre nu poate dovedi că există o altă breaslă care să fi adus lumii mai multă pace în ultimii şaizeci de ani decât măreaţa breaslă a vânătorilor de balene. Într-un fel sau altul, această breaslă a pus în mişcare evenimente remarcabile nu doar prin ele însele, ci şi prin urmările lor minunate, astfel că ar putea fi asemănată cu mama Egiptului[13], care

a ţinut în pântec copii care aveau la rândul lor pântecele roditoare. Toate aceste întâmplări nu pot fi expuse aici, dar câteva sunt suficiente. De mulţi ani balenierele au cercetat ca nişte iscoade cele mai ascunse şi mai depărtate ţărmuri ale pământului. Au trecut prin mări şi arhipelaguri ce nu sunt trecute pe nicio hartă, unde nici descoperitorul Cook şi nici însoţitorul său Vancouver nu au ajuns vreodată. Faptul că soldaţii europeni şi americani intră acum paşnici în porturile odată sălbatice se datorează balenierelor, care ar trebui preamărite pentru că le-au deschis drumul şi au stabilit punţi între aceştia şi sălbatici. Eroii Expediţiilor Exploratoare, precum Cook sau Krusenstern[14], pot fi sărbătoriţi cu fast, dar eu consider că zecile de căpitani necunoscuţi care au plecat din Nantucket au fost la fel de mari ca şi Cook sau Krusenstern căci, plecaţi fără apărare şi cu mâna goală pe apele potrivnice în care mişunau prădătorii, au acostat pe plajele insulelor necunoscute şi au înfruntat primejdii neştiute, pe care Cook şi marinarii săi nu s-ar fi încumetat să le înfrunte. Toate acele tărâmuri de care s-a minunat o lume întreagă prin Călătoriile din Mările Sudului nu sunt altceva decât ţinuturi obişnuite pentru eroicii noştri marinari din Nantucket. Adesea, întâmplări care în cărţile lui Vancouver se întind în trei capitole sunt considerate nişte fleacuri nedemne de a fi trecute în jurnalul de bord al unei baleniere. Vai, lumea asta!

Până ca balenierele să înconjoare Capul Horn, nicio navă de negoţ, în afară de cele coloniale, de fapt niciun fel de navă în afară de cele coloniale nu ajungea din Europa până pe coasta Pacificului, unde se înşirau bogatele provincii spaniole. Vânătorul de balene a spart pizmaşa dominaţie a Coroanei spaniole şi a ajuns şi în acele colonii. Dacă spaţiul ar fi destul de mare, ar merita spus cum cu ajutorul balenierelor s-au eliberat Peru, Chile şi Bolivia din robia bătrânei Spanii şi au devenit pentru totdeauna state libere.

Existenţa Australiei, cealaltă Americă din emisfera de sud, a fost dezvăluită lumii tot de către vânătorii de balene. După ce un olandez a dat peste ea din greşeală, toate navele care au trecut pe acolo au dat-o la o parte zicând că e un tărâm barbar şi primejdios.

Doar balenierele au acostat acolo. Baleniera este adevărata mamă a acestei colonii măreţe. Mai mult, la începuturile primului aşezământ australian, coloniştii au fost salvaţi nu doar o dată de la înfometare de pesmetul bine-venit de pe balenierele care au acostat în apele lor. Nenumăratele insule ale Polineziei sunt şi ele îndatorate balenierelor din aceleaşi motive şi pentru că au bătătorit drumul pentru vasele misionarilor şi ale neguţătorilor şi nu de puţine ori chiar au adus primii misionari pe insule. Dacă acea ţară interzisă – Japonia - va deveni vreodată un loc primitor, asta se va datora tot balenierelor, care încă de pe acum se străduiesc să împlinească acest vis.

Dacă, după ce s-au aflat toate acestea, se mai susţine că breasla noastră nu poate fi asociată cu nimic din ceea ce este frumos, atunci sunt pregătit să îmi apăr cauza şi aş câştiga un turnir împotriva a cincizeci de cavaleri pe care i-aş răsturna pe rând de pe cal, făcându-le cu coiful ţăndări.

— Despre balene nu au scris niciun autor vestit şi niciun cronicar de seamă, vei zice.

Despre balene nu au scris niciun autor vestit şi niciun cronicar de seamă? Cine a scris primul despre măreţul monstru? Ei bine, nimeni altul decât slăvitul Iov. Şi cine a scris prima poveste despre călătoria unei baleniere? Cine altul decât Alfred cel Mare care, cu pana sa regală, a înşirat pe hârtie cuvintele lui Other, vânătorul norvegian din timpurile acelea. Şi cine ne-a susţinut cauza în Parlament cu discursul său luminat? Cine, dacă nu Edmund Burke?

— Aşa este, dar vânătorii nu sunt altceva decât nişte diavoli, prin venele cărora nu curge sânge bun.

Nu curge sânge bun prin venele lor? Ba, mai bine de-atât, prin venele lor curge sânge mai nobil decât al regilor. Bunica lui Benjamin Franklin era Mary Morrel, care după căsătorie a devenit Mary Folger şi a fost unul dintre primii locuitori ai Nantucketului şi urmaşii ei, toţi Folgeri, au fost harponieri. Sânge din sângele nobilului Benjamin, care şi până în ziua de azi aruncă suliţa dintr-o parte a lumii până în cealaltă.

— Da, din nou ai dreptate, dar toată lumea zice că vânătoarea de balene e un meşteşug de ruşine.

Un meşteşug de ruşine? Din contră, e un meşteşug regesc. După vechea lege englezească, balena e un „peşte regal”.

— Ei, asta numai cu numele. Balena însăşi nu a fost nicicând o figură de seamă.

Nu a fost nicicând o figură de seamă? Una dintre marile distincţii oferite vitejilor generali romani când intrau în capitala lumii o constituiau oasele de balenă aduse tocmai de pe coasta Siriei, ele fiind cea mai de seamă atracţie din toată ceremonia.

— Fie, dacă insişti să aduci vorba. Dar, orice ai zice, nu e nicio urmă de măreţie în meşteşugul acesta.

Nu e nicio urmă de măreţie în acest meşteşug? Chiar cerul arată măreţia meşteşugului nostru, căci bolta sudului e luminată de constelaţia Balenei. Ajunge! Îndeasă-ţi pălăria pe ochi în faţa Ţarului, dar scoate-ţi-o în faţa lui Queequeg. Ajunge! Cunosc un om care în toată viaţa sa a curmat zilele a trei sute cincizeci de balene. Omul acela e mai acoperit de glorie în ochii mei decât faimosul general al antichităţii, care a doborât tot atâtea cetăți.

În ceea ce mă priveşte, dacă zace în mine ascunsă vreo calitate, dacă va fi să câştig vreodată faima în lumea aceasta mică, dar măreaţă, faimă pe care cutez să mi-o doresc, dacă va fi să realizez ceva ce merită realizat mai degrabă decât lăsat în pace, dacă după ce voi muri executorii testamentari sau mai bine-zis creditorii vor găsi

în biroul meu vreun manuscris nepreţuit, atunci tot meritul şi gloria se datorează vieţii pe balenieră, căci aceasta a ţinut locul educaţiei la Yale si Harvard.

25. Post-scriptum

În ceea ce priveşte măreţia vânătorii de balene nu voi aduce ca argumente decât adevăruri dovedite. Dar un avocat care ar trece cu vederea o premisă ce poate să-i ajute decisiv cauza ar putea fi lesne condamnat. Se ştie că la toate înscăunările regilor şi reginelor, chiar şi ale celor din zilele noastre, se săvârşeşte un ritual pentru a îi unge în funcţie. Au o solniţă de stat, aşa îi zice, s-ar putea chiar să existe şi oţetar de stat. Cum o folosesc, asta nu ştiu să spun.

Sunt sigur însă că creştetul regelui este uns la încoronare cu ulei, cam ca o salată.

Oare îl ung ca să i se învârtă cum trebuie rotiţele în cap, ca la maşinării? Subiectul măreţiei înscăunării regale poate fi dezbătut mai pe larg, căci în viaţa de zi cu zi ne-am uita chiorâş la un om care îşi unge părul cu ulei şi miroase de te trăsneşte.

Un om în toată firea care se unge cu ulei pe păr altfel decât ca doctorie nu are toţi boii acasă. Un astfel de om nu face două parale.

În fine, singurul lucru care ne interesează în toată această poveste este următorul: ce fel de ulei se foloseşte la încoronare? Cu siguranţă nu e ulei de măsline, şi nici ulei de Macassar, nici de castor, nici de urs, nu e nici untură de peşte şi nici untură de ficat de cod. Ce altceva să fie decât spermanţet în stare pură, cel mai de preţ dintre toate uleiurile?

Gândiţi-vă la asta, supuşilor britanici! Noi, vânătorii, le aducem regilor şi reginelor voştri uleiul pentru încoronare!

26. Cavaleri şi scutieri

Secundul navei „Peqoud” era Starbuck, un quaker originar din Nantucket. Era un om înalt şi serios care, deşi se născuse pe coasta îngheţată, părea a suporta destul de bine tropicele încinse, căci avea carnea întărită ca pesmetul copt de două ori. Sângele nu i se învolbura ca berea agitată nici dacă se găsea în Indiile calde. Probabil se născuse pe timp de secetă sau foame sau într-una din zilele de post pentru care e recunoscut statul său natal. Văzuse până acum vreo treizeci de primăveri şi tot atâtea veri secetoase, care parcă îi uscaseră tot corpul. Dar uscăciunea aceasta a lui nu părea a fi semnul grijilor şi al neliniştilor şi nici al vreunei boli. Era doar semnul comprimării sale. Nu arăta deloc rău, din contră. Pielea care îi îmbrăca trupul era fină şi suplă.

Înveşmântat astfel şi îmbălsămat pe dinăuntru cu sănătate şi putere ca un egiptean reînviat, acest Starbuck părea a fi în stare să îndure orice mulţi ani de-acum încolo, chiar pentru totdeauna, la fel de bine ca şi până acum. Fie la polii înzăpeziţi, fie sub soarele arzător, mecanismul său părea asigurat să se descurce în orice fel de climă. Dacă priveai în ochii lui, puteai vedea umbre ale nenumăratelor primejdii pe care le înfruntase cu calm de-a lungul vieţii. Era un om cumpătat şi constant, a cărui experienţă de viaţă se compunea în principal din acţiuni grăitoare, şi nu din flecăreli insipide. Însă, în ciuda tăriei sale de caracter şi a cumpătării sale, avea anume calităţi care câteodată le schimbau pe celelalte şi altădată păreau a le răsturna cu totul. Neobişnuit de scrupulos pentru un marinar şi având înrădăcinată în el o adâncă credinţă, anii singuratici petrecuţi pe mări necunoscute făcuseră din el o fire foarte superstiţioasă, dar într-un fel care părea mai degrabă a izvorî din inteligenţă decât din neştiinţă. Era omul

prevestirilor şi al presentimentelor. Câteodată, acestea erau cele care îi înmuiau fierul din jurul sufletului, dar de cele mai multe ori gândul la nevasta şi la copilul rămaşi acasă, departe, îi schimbau cel mai mult natura aspră şi îl făceau sensibil la acele sentimente tainice care, ascunse în inima unui om raţional, îl feresc pe acesta de faptele de curaj necugetate cu care alţii se fălesc în mijlocul primejdiilor ce se-ntâlnesc la vânătoare.

— Nu vreau să văd în barca mea un om căruia nu îi e frică de balenă, zicea Starbuck.

Voia să spună cu asta nu numai că sentimentul de curaj cel mai de folos şi mai sigur e cel pe care ţi-l faci după ce ai evaluat bine care e pericolul, ci şi că un om căruia nu îi e frică de nimic e mai primejdios pentru echipaj decât un laş.

— Da, da, zicea Stubb, secundul de-al doilea. Starbuck acesta e un om mai grijuliu decât orice alt om din breaslă.

Dar să vedem ce înseamnă cuvântul „grijuliu” atunci când se referă la Starbuck şi la toţi vânătorii de balene în general. Starbuck nu alerga după pericole. La el, curajul nu era un sentiment, ci doar o calitate pe care o avea mereu la îndemână. De altfel, şi credea că în meşteşugul pe care-l practica curajul era un bun al vasului, la fel ca pâinea şi carnea, şi nu trebuia risipit. De aceea nu-i plăcea să coboare bărcile pentru vânătoare după apusul soarelui şi nici să se încăpăţâneze a se război cu un peşte care opunea fiindcă, zicea el, „mă aflu pe oceanul înspumat ca să ucid balene şi să am din ce trăi, nu ca să fiu ucis eu şi să trăiască ele”. Cunoştea poveştile tuturor celor care muriseră aşa. Unde căzuse oare tatăl său? Bucăţile rămase din fratele său oare prin ce gropi ale oceanului zăceau ascunse?

Având sufletul plin de astfel de amintiri şi fiind, mai ales, o fire superstiţioasă – cum am mai zis – curajul acestui Starbuck era nebănuit şi putea încă să se aprindă mai tare. Era neobişnuit însă ca un om aşa de chibzuit şi care trecuse prin toate grozăviile să nu ascundă în sine un sentiment

înăbuşit care, în împrejurarea potrivită, să izbucnească şi să îi mistuie tot curajul. Oricât de viteaz ar fi fost, însăşi dârzenia aceasta a lui, tipică bărbaţilor neînfricaţi, era cea care, deşi de obicei rămâne neclintită în lupta cu apele, cu vânturile, cu balenele şi cu toate nenorocirile lumii, nu poate ţine piept banalelor spaime ale sufletului care pândesc de după încruntătura unui om turbat.

Dar dacă evenimentele ce vor urma vor dezvălui ruina bietului Starbuck şi a dârzeniei sale, nu m-ar lăsa inima să le povestesc, căci e un lucru de mare tristeţe, ba, chiar zguduitor, să dai la iveală moartea curajului sufletesc. Oamenii pot părea urâcioşi când îi priveşti ca proprietari de companii şi de afaceri. Pot fi ticăloşi, nebuni sau criminali, pot avea feţe urâte şi stafidite. Dar omul, privit ca un ideal, este atât de nobil şi de strălucitor, este o creatură atât de impunătoare şi radiantă, că toţi ceilalţi ar trebui să îi ascundă bubele nedemne cu cele mai preţioase podoabe. Sentimentul de umanitate pură pe care îl simţim adânc înăuntrul nostru – atât de adânc, încât rămâne neschimbat, deşi toată firea noastră poate deveni de nerecunoscut - sângerează amarnic atunci când se arată dinaintea lui, ca un spectacol, nenorocirea unui om care şi-a pierdut curajul. În faţa unei astfel de vederi demne de milă, nici mila cea mai pură nu se poate opri să nu dojenească stelele. Dar această măreţie despre care vorbesc eu nu este măreţia rangului şi a veşmântului, ci acea măreţie pe care niciun rang nu o poate mări. Se poate vedea strălucind în mâna care ridică târnăcopul sau bate un piron. E acea măreţie care străluceşte în toate fiinţele şi vine de la Dumnezeu însuşi, de la Dumnezeul Atotputernic. Cel care e centrul şi cureaua adevăratei democraţii şi care ne face pe toţi egali cu omniprezenţa Sa divină.

Dacă le atribui calităţi celor mai răi dintre marinari, celor care s-au lepădat de credinţă şi celor dispreţuiţi de toţi, dacă o să ocolesc răutatea lor şi chiar şi despre cel mai nenorocit, mai ruinat om dintre toţi, voi zice că se poate

ridica deasupra răutăţii, dacă voi lumina mâna muncitorului cu lumină divină şi voi descrie curcubeul de pe cerul lui întunecat, atunci, în ciuda tuturor ce mi se pun împotrivă, întăreşte spusele mele Tu, Spirite Drept al Egalităţii, cel care ai aruncat mantia umanităţii peste semenii mei! Întăreşte-mi spusele, mare şi democratic Dumnezeu, Tu care nu i-ai refuzat harul vorbirii nici lui Bunyan, prizonierul oacheş închis pentru predicile sale, Tu, care i-ai acoperit bătrânului Cervantes mâna oloagă şi sărăcită cu frunze delicate din cel mai pur aur, Tu, cel care l-ai ridicat pe Andrew Jackson de jos, l-ai urcat pe un armăsar şi l-ai făcut mai mare decât un rege! Tu, care în preumblările tale pe Pământ ai ales campioni dintre oamenii de rând cu calităţi nobile, întăreşte Tu ceea ce zic!

27. Cavaleri şi scutieri

(urmare)

Stubb era al doilea secund. Se născuse în Cape Cod şi de aceea, după cum era vorba prin partea locului, i se zicea „omul de la Capul Cod”. Era un om cu inima uşoară, nici laş, nici curajos, întâmpinând pericolul cu un aer nepăsător. Chiar când se afla în cel mai primejdios moment al urmăririi, el se îngrijea de treaba lui cu atâta sânge rece, de parcă era un dulgher zilier tocmit pentru un an. Bine dispus, vesel şi îngăduitor, omul acesta îşi conducea vasul de vânătoare de parcă cea mai periculoasă întâlnire cu balena nu era decât o cină şi oamenii săi îi erau oaspeţi. Era foarte pretenţios în ceea ce priveşte confortul în partea sa de corabie, întocmai ca un vizitiu cu caleaşca sa. În miezul bătăliei cu balena îşi mânuia lancea înfiorătoare la fel de calm şi fulgerător cum mânuieşte un căldărar ciocanul fluierând. Obişnuia să fredoneze cântece chiar şi când se găsea lângă ochiul holbat al balenei turbate. Obişnuinţa făcuse ca pentru Stubb fălcile pierzaniei să nu pară decât un fel de jilţ. Nu se ştie ce credea despre moarte. E greu de zis şi dacă se gândea vreodată la ea. Dacă se întâmpla să îi alunece gândurile spre acea problemă după o cină copioasă, atunci fără îndoială, ca un bun marinar, s-ar fi scuturat şi şi-ar fi văzut de cart pe punte ascultând ordinele care i se dădeau.

Ce trebuie să-l fi făcut pe acest om să fie atât de liniştit şi de nepăsător, ca unul care îşi duce povara zâmbind. Într-o lume plină de cărăuşi chinuiţi, gata să se prăvălească sub greutatea sarcinilor lor; ce trebuie să-l fi ajutat să-şi menţină veselia aceea neruşinată era pipa lui. Această pipă mică şi neagră era, ca şi nasul, o trăsătură obişnuită a feţei sale. Mai degrabă te-ai fi aşteptat să-l vezi culcându-se fără nas decât fără pipă. Avea un şir întreg de pipe, gata

umplute şi aşezate pe o policioară aflată la îndemână. De fiecare dată când se ducea la culcare le fuma pe toate una după alta până când le termina. Apoi le umplea la loc să fie pregătite pentru data viitoare. Atunci când se îmbrăca, Stubb nu-şi băga mai întâi picioarele în nădragi, ci pipa în gură.

Sunt de părere că acest obicei de a fuma întruna era cauza straniei sale bune-dispoziţii, căci, după cum ştie toată lumea, aerul pe care îl respirăm, fie pe uscat, fie pe mare, este infectat de nenumăratele nenorociri ale celor care au murit respirându-l şi din când în când se mai văd oameni care umblă cu batistele la nas, de parcă ar fi pe vremea epidemiei de holeră; aşa că tutunul lui Stubb îl proteja pe el probabil de aceste nenorociri întocmai ca batistele pe ceilalţi.

Cel de-al treilea secund era Flask, care se născuse în Tisbury, din Martha’s Vineyard. Era un flăcău îndesat, solid şi roşcovan, tare belicos în ceea ce privea balenele şi care părea a fi convins că marii monştri îi aduseseră o ofensă personală şi pe care o moştenise de generaţii întregi. Îi părea deci un lucru de onoare să îi ucidă unde îi găsea. Nu simţea nicicum respect pentru minunata lor imensitate şi pentru vraja care îi înconjura. Nu simţea, de altfel, nici teamă de a-i întâlni. Părea a crede că balenele nu erau altceva decât o specie de şoareci uriaşi sau cel puţin de şobolani şi nu era nevoie decât de o capcană mică, puţin timp şi răbdare ca să le prindă şi să le vâre în cazan. Fiindcă nu îi era deloc frică de balene, se vedea în legătură cu tot ce le privea, deoarece se purta ca un ştrengar. Le urmărea de dragul distracţiei, iar o călătorie de trei ani, înconjurul Capului Horn, nu era pentru el decât o distracţie care dura o anumită perioadă de timp. Aşa cum cuiele dulgherului se împart în cuie forjate şi cuie turnate, aşa pot fi împărţiţi şi oamenii, iar micuţul Flask era fără tăgadă unul dintre cele forjate, menite să se ţină strâns şi să dureze. Pe „Pequod” îi ziceau „catargul de încărcare”, căci

după formă semăna cu bucata scurtă şi pătrăţoasă de lemn denumită”catarg” de către vânătorii de la arctice şi care, bătută din loc în loc cu stinghii, era numai bună pentru a susţine nava în cazul în care se lovea de unul dintre blocurile de gheaţă ce plutesc prin mările acelea primejdioase.

Erau în total trei secunzi: Starbuck, Stubb şi Flask, toţi bărbaţi de vază. Ei erau cei care, prin urzeala universului, erau meniţi să conducă trei dintre bărcile de vânătoare ale”Pequodului”. Atunci când se auzea ordinul de luptă al căpitanului Ahab asmuţindu-i asupra balenelor, cei trei se năpusteau ca nişte comandanţi de batalioane sau mai degrabă, fiind înarmaţi cu suliţe lungi şi puternice de vânătoare, alcătuiau un trio înfricoşător de lăncieri.

În acest meşteşug e obiceiul ca fiecare secund sau conducător de barcă să aibă mereu lângă el, ca un cavaler medieval din trecut, un cârmaci sau un harponier care, la nevoie, să îi dea o lance nouă, dacă cea veche se îndoaie sau se rupe în luptă. Deoarece între ei se leagă o prietenie şi o legătură trainică, e nevoie să arătăm şi cine erau harponierii de pe „Pequod” şi alături de care conducător vâna fiecare.

Primul era Queequeg, pe care îl alesese Starbuck drept scutier. Dar Queequeg e deja cunoscut.

Următorul era Tashtego, un indian sadea din Gay Haed, cea mai vestică limbă de pământ din Martha’s Vineyard, acolo unde mai există încă ultimul sat al pieilor-roşii şi de unde vin pe insula vecină a Nantucketului cei mai viteji dintre harponieri. În breaslă li se zice „neaoş din Gay Head”. După părul lung, drept şi negru ca smoala, după pometţii înalţi şi ochii negri şi rotunzi - aceştia păreau cam mari pentru un indian şl îl făceau să pară oriental, dar după cum străluceau, se vedea că vine din ţinutul îngheţat al Antarcticii - după toate acestea se vedea că era descendent pur al mândrilor vânători care în căutarea elenului american, au cutreierat cu arcul încordat toate pădurile de

pe continent. Tashtego renunţase la a găsi urma animalului prin pădure şi se apucase de urmărit dâra de spumă a marilor balene. Astfel că harponul desăvârşit al urmaşului înlocuise săgeata fără cusur a înaintaşilor Dacă priveai la membrele lui roşietice, furioase şi totuşi mlădioase, aproape că îţi venea să crezi în superstiţia puritanilor cum că acest indian era fiul Prinţului Văzduhului. Tashtego era scutierul celui de-al doilea secund. Al treilea harponier era Daggoo, un sălbatic uriaş, negru ca smoala şi care se mişca întocmai ca un leu, măreţ ca regele Ahasuerus. De urechi avea agăţate două inele aurii care erau atât de mari, încât mateloţii le numeau inele de punte şi glumeau între ei zicând că pot prinde odgoanele velei mari de ele. Când era mic, Daggoo se urcase de bunăvoie pe o balenieră care acostase într-un golfuleţ de pe coasta unde se născuse el. Nu fusese nicăieri în afară de Africa, Nantucket şi porturile sălbatice în care acostau de obicei balenierele. Deşi trăia de câţiva ani buni viaţa amară de pe vasele de pescuit ale căror proprietari sunt foarte chiţibuşari când vine vorba de oamenii pe care să îi ia la bord, Daggoo nu îşi schimbase cu nimic obiceiurile barbare şi se plimba pe punte ca o girafă prin savană, înalt de aproape doi metri şi încălţat în nimic altceva în afară de şosete. Te simţeai mic şi umil numai uitându-te în sus la el, iar dacă se apropia un alb de el, arăta ca un stindard alb cerând îndurare unei fortăreţe. În mod foarte straniu, acest negru mare cât un rege era scutierul micuţului Flask, care arăta ca un pion de şah pe lângă el. În ceea ce priveşte restul marinarilor de pe „Pequod” e nevoie să precizăm că în ziua de astăzi abia unul din doi dintre miile de oameni tocmiţi pe navele americane de vânătoare este american sadea, deşi ofiţerii sunt, într-adevăr, mai toţi născuţi aici. La fel ca în breasla aceasta e şi în armata americană, şi în marină, şi în negoţ, şi aşa e şi forţa de muncă angajată să sape canale şi să extindă calea ferată. Zic că e la fel, fiindcă în toate aceste cazuri americanii sadea sunt creierul operaţiunii, în timp ce

restul lumii oferă cu generozitate forţa brută. Mulţi dintre aceşti marinari veneau din insulele Azore, acolo unde balenierele din Nantucket, plecate în călătorie, acostează pentru a-şi mări echipajul cu localnici vânjoşi ce trăiesc pe acele meleaguri stâncoase. La fel fac şi balenierele care înconjoară Groenlanda: pleacă din Huli sau din Londra şi se opresc în insulele Shetland ca să îşi întregească echipajul. În drumul spre casă se opresc şi îi lasă de unde i-au luat. Nu ştiu cum se face, dar oamenii de pe insule se dovedesc a fi cei mai buni vânători de balene. Pe „Pequod” mai toţi erau oameni ai insulelor şi mai ales erau ei înşişi nişte insule, şi când spun asta nu mă refer la faptul că Pământul este o mare insulă, ci la faptul că fiecare om e un continent aparte. Iată cum se aliniau toate aceste insule de-a lungul parapetelor ca o federaţie. Însăşi delegaţia lui Anacharsis Clootz[15] din toate insulele lumii şi toate colţurile Pământului îl însoţea pe bătrânul Ahab la bordul lui „Pequod” pentru a depune plângerea întregii lumi în faţa judecătoriei de unde mulţi nu se mai întorceau. Sărmanul Pip, aşa negru şi micuţ, nu s-a mai întors, s-a dus pe lumea cealaltă. Sărmanul băietan din Alabama! De-acum şi pentru multă vreme va fi văzut cântând din tamburina sa la prora mohorâtă a vasului aşteptând eternitatea ca atunci când va fi chemat să se ridice de pe punte şi să meargă să cânte cu îngerii întru gloria veşnică. I se zicea laş pe Pământ, dar în ceruri va fi slăvit ca un erou.

28. Ahab

Câteva zile bune de la plecarea din Nantucket, căpitanul Ahab nu se arătă pe punte. Secunzii îşi făceau în continuare carturile în ordine şi, după cum decurgeau lucrurile, păreau a fi singurii comandanţi de pe navă. Din când în când, mai ieşeau din cabină cu câte un ordin atât de categoric şi de urgent că se vedea atunci că nu sunt decât nişte înlocuitori ai adevăratului căpitan. Da, stăpânul lor suprem era acolo, deşi ochii altora nu îl vedeau căci nu era voie să se intre în intimitatea ascunsă a cabinei. De fiecare dată când urcam pe punte mă uitam în jurul meu doar-doar voi vedea vreo figură nouă. Neliniştea mea cu privire la căpitanul necunoscut devenise acum, în temniţa valurilor, tulburătoare. Din când în când, tulburarea mea se agrava cu o putere de care nu fusesem conştient până atunci, iar asta se întâmpla când mă gândeam la prevestirile diavoleşti ale cerşetorului Elijah care îmi veneau din când în când în minte. Nu puteam să le stăpânesc, deşi îmi ziceam zâmbind că nu erau decât flecăreli ale profetului nebun. Nu ştiu dacă mă simţeam în acest fel din nepăsare sau din tulburare, dar de fiecare dată când aveam treabă pe punte mi se părea fără temei să mă pierd în astfel de sentimente. Deşi harponierii erau o gloată mai înfricoşătoare, mai barbară şi mai pestriţă decât orice alt echipaj de pe vasele de negoţ pe care mai fusesem, sălbăticia asta a lor o puneam pe seama naturii meşteşugului lor originar din Scandinavia căruia mă alăturasem fără echivoc. Liniştea îmi era adusă de cei trei secunzi care îndepărtau presimţirile mele sumbre şi îmi insuflau încredere şi voioşie cu privire la călătoria noastră. Nu s-ar fi găsit trei ofiţeri mai buni, trei bărbaţi mai de vază, fiecare diferit de ceilalţi, dar toţi trei americani: unul din Nantucket, altul din Vineyard şi ultimul din Cape Cod.

Fiindcă porniserăm în călătorie în ziua de Crăciun, merserăm o vreme prin gerul polar, deşi ne îndreptam cu repeziciune spre căldurile sudului, lăsând iarna cruntă şi gerurile ei groaznice în urmă cu fiecare grad trecut şi fiecare latitudine depăşită. Într-o dimineaţă mai blândă, însă tot mohorâtă şi ceţoasă, când vasul înainta împins de un vânt bunicel spre întinsul mării, tresăltând de tristeţea grabei sale, urcai pe punte să-mi încep cartul de dimineaţă şi îndată ce îmi îndreptai privirea spre parapetul prorei, mă trecură fiorii cei răi-prevestitori. Realitatea depăşea chiar şi imaginaţia. Căpitanul Ahab stătea pe dunetă.

Nu părea a suferi de vreo boală şi nici nu părea că s-ar fi însănătoşit de curând. Părea un om care fusese scăpat de rug tocmai când limbile de foc ameninţau să îi devoreze membrele, însă fără a le răpi robusteţea desăvârşită de vreme. Părea turnat cât era de mare în bronz într-o matriţă fără cusur, întocmai ca Perseu al lui Cellini. Şerpuind dintre perii încărunţiţi şi coborând într-o parte de-a lungul feţei şi gâtului uscat şi înroşit, iar apoi dispărând în cămaşă, puteai vedea o urmă albicioasă şi subţire ca o vergea. Semăna cu urma pe care o lasă în trunchiurile groase şi sănătoase trăsnetul căzut asupra copacilor atunci când loveşte şi smulge coaja de la coroană până la rădăcină pierzându-se în pământ fără a rupe însă nicio rămurică şi lăsând copacul verde şi sănătos, dar însemnat. Dacă se născuse cu semnul acela sau dacă îi rămăsese de pe urma unei răni dureroase nu ştia nimeni. Se hotărâse pe tăcute să nu spună nimeni nimic despre asta, mai cu seamă secunzii fiind aceia care ne îndemnară la tăcere. Dar un seamăn de-al lui Tashtego, un indian din Gav Head, zise că nu se alesese cu cicatricea decât de la patruzeci de ani în sus şi profeţi atunci că nu rămăsese înfierat de pe urma unei altercaţii cu vreun muritor, ci de pe urma unei lupte pe mare. Profeţia fu socotită o născocire de către un locuitor cărunt al insulei Man, un bătrân care părea a fi ieşit din catacombe şi care nu mai navigase din Nantucket, astfel încât nu îl mai

văzuse în viaţa lui pe Ahab. Credulitatea şi superstiţia marinarilor îi dădură insularului o credibilitate nemaivăzută, aşa că niciun matelot nu îl contrazise când îl auzi spunând că, atunci când o să-şi dea Ahab duhul, ceea ce nu avea să se întâmple curând, atunci cel care va fi însărcinat să-i spele trupul va găsi acest semn din naştere întinzându-se din creştet până la tălpi.

Aşa de tare mă tulbură înfăţişarea posomorâtă a lui Ahab şi semnul alb care îl despica în două, că în primele clipe nici nu observai că o bună parte din sluţenia lui se datora piciorului alb pe care-şi sprijinea jumătate de trup. Mă gândisem înainte ca acest picior ivoriu fusese şlefuit pe mare din falca unui caşalot.

— Da, i-a fost smuls pe coasta Japoniei, spusese indianul din Gay Head. Dar aşa cum a făcut cu catargele corăbiei a făcut şi în privinţa asta, adică şi-a comandat altul fără a se întoarce acasă. Are o traistă plină.

Mă uimea faptul că stătea într-o singură poziţie. Pe fiecare parte a dunetei, aproape de velele artimonului erau sfredelite găuri adânci de un centimetru şi jumătate. Piciorul de os stătea fixat în gaură în timp ce el se ţinea cu mâna de o velă. Astfel, căpitanul stătea drept, privind drept înainte peste parapetul prorei. Se vedea din felul în care îşi ţinea privirea aţintită că îl mânau o voinţă de nesupus şi o tărie din cele mai ferme. Nu zise un cuvânt şi nici nu îi fu adresată vreo vorbă de către ofiţeri, deşi se vedea în gesturile şi purtarea lor că îi speria, dacă nu cumva chiar îi chinuia faptul că se aflau sub privirea neliniştită a stăpânului. Chipul său schimonosit părea a fi îndârjit de covârşitoarea măreţie a unui groaznic vrăjmaş.

Nu după mult timp părăsi puntea şi se retrase în cabină. Dar după acea dimineaţă putu fi văzut în fiecare zi, ori înfipt în orificiul său, ori aşezat pe un scăunel ivoriu pe care îl avea cu el, ori plimbându-se anevoios pe punte. Pe măsură ce cerul se însenina, se mai înveseli şi el, deveni din ce în ce mai puţin retras, de parcă ceea ce îl ţintuise în

cabină fusese vremea rece când pornise nava în călătorie. În timp, începu să stea mai mult la aer pe puntea însorită, dar încă nu era folositor cu nimic. Nava nu făcea decât să înainteze şi toate pregătirile de vânătoare puteau fi lăsate la fel de bine în seama secunzilor, astfel că nu era nimic care să necesite atenţia lui Ahab, în afară de el însuşi. Nu se putea îngriji decât de alungarea norilor care îi întunecau fruntea, dovedind că într-adevăr norii atârnă doar deasupra celor mai înalte vârfuri.

Nu trecu mult, şi blândeţea, şi veselia timpului frumos pe care îl întâlnirăm îi îndepărtară treptat tristeţea. Ca atunci când cele două fecioare îmbujorate pe nume Aprilie şi Mai se întorc acasă în pădurea îngheţată şi întunecată şi conving până şi cel mai desfrunzit şi mai găunos stejar bătrân să le întâmpine cu muguri proaspeţi, aşa se lăsă şi Ahab ispitit de aerul înmiresmat şi neprihănit. Fu văzut de mai multe ori îmblânzindu-şi chipul într-un fel din care la alţi oameni te-ai fi aşteptat să înflorească un zâmbet.

29. Intră Ahab, îi vorbeşte Stubb.

Trecură câteva zile şi toate gheţurile, la fel ca aisbergurile, fură lăsate în urmă. Vasul trecea acum prin primăvara vie a ţinuturilor Quito înainte de zăpuşeala de august a tropicelor. Zilele călduţe, senine, înmiresmate şi îmbelşugate erau la fel de plăcute ca aroma vaselor de cristal pline ochi cu şerbet persan stropit cu apă de trandafiri. Nopţile înveşmântate în strai strălucitor de stele păreau a fi cuconiţe vanitoase înveşmântate în catifele ce se delectează mândre cu amintirea nobililor lor plecaţi să cucerească lumea ca nişte aştri încununaţi cu coifuri aurii. Pentru cei care nu făceau de cart era greu să se hotărască dacă să aleagă fermecătoarea zi sau atrăgătoarea noapte. Dar magia timpului ce se încălzea din ce în ce mai mult nu se oprea la a vrăji lumea înconjurătoare. Farmecele se strecurau şi în suflet, mai ales la orele leneşe ale amurgului. Atunci memoria îşi scutura pojghiţa de gheaţă de parcă ar fi fost cristale de lumină. Iar toate aceste schimbări îi subţiau carapacea lui Ahab.

Bătrâneţea stă mereu de veghe, ca şi când cu cât trăieşte mai mult, cu atât fuge mai tare omul de orice îi aduce aminte de moarte. Printre comandanţii de nave, bătrâni cu bărbi sure, sunt unii care îşi părăsesc aşternuturile pentru a vizita puntea umbrită de întuneric. La fel făcea şi Ahab, doar că de curând începuse să stea numai afară, aşa că vizite se numeau scurtele incursiuni în cabina de pe punte, şi nu invers.

— Parcă mă cobor în mormânt, bombănea pentru el. Unui căpitan bătrân ca mine să coboare în cămăruţa asta îngustă i pare ca şi cum s-ar îngropa de viu.

Aşa că la fiecare douăzeci şi patru de ore, când se aşeza cartul de noapte şi trupa de pe punte ţinea de pază somnoroşilor din dormitoare, când dacă trebuia coborâtă o frânghie la teugă mateloţii nu o aruncau cum făceau în

timpul zilei, ci o coborau atenţi la locul ei ca să nu îşi trezească tovarăşii adânciţi în vise, ei bine, când liniştea aceasta paşnică înţepenea toată puntea, cârmaciul ştia să se uite la tambuchi, căci nu dura mult şi pe acolo se ivea bătrânul căpitan ţinându-se de balustrada de fier pentru a se mişca mai bine. Se vedea că avea în el atingerea compasiunii, căci în aceste clipe se abţinea de la a inspecta puntea, deoarece, dacă ar fi bătut cu călcâiul său osos în podeaua sub care se odihnea echipajul, toate visele acestora s-ar fi destrămat sub pocniturile şi trosniturile pasului de os şi s-ar fi transformat în coşmaruri despre fălcile scrâşnitoare ale rechinilor. Într-o seară însă, nu mai ţinu cont de echipaj, căci avea o poftă grozavă de a se plimba, aşa că începu să măsoare puntea cu paşii săi greoi de elefant de la pupă la catargul cel mare. Stubb, secundul al doilea, urcă de sub punte şi încercă să sugereze cu un umor cam nehotărât şi nepiperat că, desigur, căpitanul se putea plimba când dorea, nu putea nimeni să-i refuze acest drept; dar trebuia să se poată găsi o modalitate de a înăbuşi zgomotul şi îngăimă ceva despre nişte câlţi înfăşuraţi la capăt. Vai! Stubb, se vede treaba că nu-l cunoşteai încă pe Ahab.

— Ţi se pare că sunt o ghiulea, Stubb, întrebă Ahab, ca să mă căptuşeşti în felul acesta? Du-te în treaba ta, am şi uitat de asta. Treci jos în cavoul tău nocturn unde dormi înfăşurat în aşternuturi ca în linţolii, pregătindu-te să te-nfăşori în cel de pe urmă. Jos, câine, înapoi în cuşcă!

Uimit de exclamaţia neaşteptată de la sfârşitul cuvântării care se dovedi a fi o ocară grea, Stubb rămase fără grai pentru câteva momente, apoi zise înflăcărat:

— Nu sunt obişnuit să mi se vorbească aşa, domnule. Nu-mi prea place.

— Taci!, şuieră Ahab printre dinţii încleştaţi şi se mişcă repede din loc de parcă ar fi fugit de ispită.

— Nu, domnule, nu încă, zise Stubb cu aplomb. Nu mă las numit câine, domnule.

— Atunci o să-ţi zic de zece ori că eşti un măgar, un catâr şi un asin şi să pieri din ochii mei, că altfel o să-ţi scurtez şederea pe lumea asta.

Grăind astfel, Ahab se îndreptă spre el cu chipul atât de schimonosit de furie, că Stubb se retrase fără măcar a-şi da seama.

— N-am primit aşa o muştruluială nemeritată niciodată, îşi zise Stubb în timp ce cobora prin trapa mică pentru a ajunge în cabină. Foarte straniu, foarte. Ia stai, Stubb! Acum nu ştiu ce să fac. Să mă întorc şi să-l lovesc sau să îngenunchez şi să mă rog pentru el? Da, îmi trece prin minte să fac asta, dar ar fi pentru prima oară când m-aş ruga. Tare straniu, tare. Şi el e la fel de straniu. Da, dintre toţi oamenii cu care ai navigat până acum, Stubb, ăsta e cel mai ciudat. Cum m-a mai repezit! Ce ochi holbase la mine! Oare e nebun? Trebuie să-i apese ceva pe minte cum îi apasă şi pe frunte atunci când trăsneşte. Nu doarme defel. Nu-mi zisese mie într-o dimineaţă Dough-Boy, intendentul, că găseşte hainele bătrânului şifonate şi încreţite şi cearşafurile aruncate pe jos şi cuvertura aproape înnodată toată, iar perna e fierbinte de zici că a ţinut pe ea o cărămidă de-abia scoasă din cuptor? Un bătrânel fierbinte! Cred că-l chinuie ceva ce se numeşte pe uscat „conştiinţă”. Era un tic din acela – nervos parcă îi zice – care cică e mai rău ca durerea de măsea. Ei, acum nu ştiu ce anume e, dar să mă ferească Dumnezeu să iau şi eu. E plin de mistere. Mă-ntreb de ce se duce în cămară în fiecare seară, după cum mi-a zis Dough-Boy că face. De ce face asta, atâta vreau să ştiu şi eu! Cu cine se întâlneşte acolo? Nu-i aşa că-i straniu? Nu se ştie, poate zice că se duce să tragă un pui de somn. Naiba să mă ia, merită să te naşti pe lumea asta măcar ca să dormi. Dacă stau şi mă gândesc bine, acesta e primul lucru pe care îl fac bebeluşii. Şi asta e cam ciudat. Naiba să mă ia, toate lucrurile din lume sunt anapoda dacă stai să te gândeşti. Dar asta e împotriva principiilor mele. Asta e a unsprezecea mea poruncă. Dormi când apuci - asta

e a douăsprezecea. Iar începe! Cum zicea? Câine? Mii de fulgere! Mi-a zis de zece ori măgar şi a mai aruncat şi o grămadă de catâri pe deasupra. Mai bine mă lovea şi ştiam o treabă. Poate că totuşi m-a lovit şi n-am simţit eu, aşa eram de speriat de încruntătura lui. M-am albit tot la faţă, ce naiba o fi cu mine? De-abia mă mai ţin pe picioare. Cearta cu bătrânelul m-a întors pe dos. Pentru numele lui Dumnezeu, trebuie că visam. Cum? Cum? Cum? Ei, cel mai bine e s-o dau uitării. Să mă urc iar în hamac. O să văd dimineaţă cum stă treaba.

30. Pipa

După ce plecă Stubb, Ahab petrecu ceva timp sprijinindu-se de parapet şi aplecându-se peste el. După aceea chemă unul dintre marinarii de cart şi, după cum obişnuia în ultima vreme, îl trimise după scăunelul din os şi după pipă. Îşi aprinse pipa de la flacăra felinarului şi îşi puse taburetul lângă parapetul mai ferit, se aşeză şi fumă.

În vremurile de demult, tronurile regilor danezi, atât de îndrăgostiţi de mare, erau făcute, zice legenda, din colţi de narvali.

Cum puteai, ştiind toate acestea, să-l priveşti aşezat pe tronul său din os şi să nu crezi că era într-adevăr de sânge nobil? Ahab era un han al punţii, regele mării şi stăpânul leviatanelor.

Trecu o vreme în care fumul gros îi ieşea din gură în pufăituri dese ce îi veneau înapoi în faţă.

— Ce-o fi, îşi zise el scoţând muştiucul din gură, de nu mă mai linişteşte fumatul? Vai!, pipa mea! Vai de mine dacă îţi pierzi farmecele. M-am grăbit în loc să o savurez şi m-am mai aşezat şi în bătaia vântului. Aşa am făcut. Şi am tras în piept cu atâta putere, că ultimele pufăituri erau ca jeturile unei balene pe moarte, atunci când sunt cele mai puternice şi mai primejdioase. Ce treabă am eu cu pipa asta? Ea e făcută pentru liniştea sufletului, pentru a ridica rotocoale albe printre smocuri încărunţite, nu printre smocuri plumburii ca ale mele. N-o să mai fumez de-acum încolo.

Aruncă pipa încă aprinsă în mare şi mica flacără sâsâi o clipă în valuri. Nava trecu peste bula ce se ridică după scufundarea pipei. Cu pălăria trasă pe ochi, Ahab măsură încet puntea cu paşi mărunţi.

31. Vrăjitoarea

A doua zi, Stubb îl trase pe Flask deoparte şi îi zise:

— N-am avut în viaţa mea un vis aşa de straniu. Ştii piciorul de os al bătrânului, nu? Ei bine, am visat că mi-a tras un şut cu el şi când am încercat să-i dau şi eu un şut, pe legea mea, omule, mi-a zburat piciorul cu totul! Şi deodată, bum! Ahab s-a transformat într-o piramidă şi eu, ca un dobitoc, îi tot trăgeam picioare. Dar ce era şi mai straniu - ştii şi tu ce lucru de mirare sunt visele astea - era că, deşi eram înfuriat la culme, îmi ziceam că, până la urmă, nu era o insultă aşa de mare să fiu lovit de Ahab. „Ei, îmi ziceam, ce atâta tărăboi? Nici nu e un picior adevărat, e unul fals.” E mare diferenţă între un picior viu şi unul mort. De aceea o palmă e de cincizeci de ori mai greu de suportat decât lovitura unui baston. Membrul viu, asta face ocara să fie simţită până în măduva oaselor. Îmi ziceam în tot acest timp în care îmi zdrobeam tălpile ca prostul de piramida blestemată - aşa de nedesluşită era întreaga învălmăşeală -, îmi ziceam în tot acest timp „ce e piciorul acesta al lui, dacă nu un baston, un simplu baston de os de balenă”. Da, îmi ziceam, e un ciomag jucăuş, de fapt nici nu m-a lovit cu piciorul, mi-a tras o săpuneală de balenă, asta mi-a făcut. De altfel, îmi ziceam: „Ia uită-te la el – capătul unde ar fi venit talpa e un vârfuleţ subţirel; dacă mă lovea un fermier cu talpa cât o zi de post, aia ar fi fost, domnule, ditamai insulta. Ocara asta e una mult mai mică.” Dar acum vine cea mai amuzantă parte a visului, Flask. În timp ce tot loveam piramida apăru deodată un triton păros tot ca un bursuc şi cu cocoaşă pe spate, mă urcă pe umeri şi începu să mă învârtă.

„Ce-ai de gând?”, mă întrebă.

Aş fi sărit dar mi-era teamă. Să fi văzut ce moacă avea! Dar nu ştiu cum se făcu că îmi trecu frica pe dată.

„Ce-am de gând?, îl întrebai. Ce treabă ai dumneata aici, asta vreau să ştiu eu, domnule Cocoaşă. Vrei şi dumneata un şut?”

Pe legea mea, Flask, îndată ce-am zis cuvintele astea, îmi întoarse spatele, se aplecă şi-şi ridică mantia din alge arătându-mi dosul. Ce crezi că-mi fu dat să vad? Pe mii de tunete, amice, avea dosul plin de cavile de matisat, îndreptate toate cu acele în afară. Zisei:

„Dacă stau să mă gândesc mai bine, până la urmă nu cred că o să te mai lovesc, amice.”

Îmi răspunse:

„Înţelept Stubb, înţelept”, şi continuă să bolborosească asta de parcă îşi mesteca gingiile. Văzând că nu are de gând să tacă, îmi zisei că mai bine mă apuc iar de şutat în piramidă. Dar de-abia ce ridicai piciorul, când îl auzii urlând:

„Nu mai da!”.

„Hopa, amice, ce mai e acum?”

„Ascultă aici, zise el, hai să vedem ce e cu ocara asta. Căpitanul Ahab ţi-a tras un şut, ai?”

„Aşa a făcut. Chiar aici, răspunsei eu.”

„Foarte bine. A folosit piciorul din os, nu?”

„Da, pe cel din os, răspunsei.”

„Ei, atunci, înţeleptule Stubb, de ce te plângi? Nu te-a lovit pe bună dreptate! Nu te-a lovit cu un picior obişnuit, nu? Nu, într-adevăr, te-a lovit un om de seamă cu un picior ivoriu tare frumos. Asta e o onoare, eu aşa cred. Ascultă, înţeleptule Stubb, în bătrâna Anglie, cei mai mari nobili cred că e onoare să fie plesniţi de regină şi să devină cavaleri ai Ordinului Jartierei. Mândreşte-te aşadar că te-a lovit Ahab şi te-a făcut mai înţelept. Ţine minte ce-ţi zic, lasă-te lovit de el, ia şuturile lui ca pe nişte onoruri şi nici prin gând să nu-ţi treacă să-i răspunzi la fel, că nu ai nicio şansă de izbândă. Nu vezi piramida aceasta?”

Zicând aşa, păru a se îndepărta înotând prin văzduh, iar eu trăsei un sforăit, mă întorsei pe o parte, şi iată! Eram în

hamacul meu! Ei? Ce zici de visul ăsta, Flask?

— Eu ştiu? Mi se pare cam prostesc.

— Se prea poate, se prea poate. Dar m-a făcut înţelept, Flask. ÎI vezi pe Ahab cum stă acolo şi se uită peste pupa? Să ştii că lucrul cel mai bun pe care poţi să-l faci e să-l laşi în pace. Să nu-i vorbeşti niciodată, orice ţi-ar zice. Hait! Ce strigă acolo? Repede!

— Voi cei din gabie! Uitaţi-vă bine toţi! Pe aici umblă balenele! Dacă vedeţi una albă, strigaţi cât vă ţin plămânii!

— Despre asta ce mai zici, Flask? Nu-i ceva putred în toată treaba asta? O balenă albă, ai auzit omule? Ia auzi, parcă vântul duce ceva deosebit pe aripile sale azi. Stai să vezi, Flask! Lui Ahab îi stă mintea la rele azi. Dar taci acum, vine spre noi.

32. Cetologie

Ne avântaserăm deja în largul mării şi în curând aveam să ne pierdem în imensitatea neţărmurită.

Dar înainte să ajungem acolo, înainte ca „Pequod” să îşi alăture carena plină de alge pântecelor acoperite de scoici ale balenelor, trebuie să ne ocupăm de la început de un subiect indispensabil unei înţelegeri complete şi profunde a dezvăluirilor şi aluziilor de orice soi despre balene, care vor apărea pe parcurs.

Există o dare de seamă ce face referire la specia balenelor în general pe care o să o prezint cu dragă inimă. Nu e o sarcină uşoară. Nu e nici mai mult, nici mai puţin decât o încercare de clasificare a elementelor care compun haosul. Priviţi ce au scris unii oameni – adevăraţi specialişti:

„Nu există ramură a zoologiei care să fie mai întortocheată decât aceea a Cetologiei”, zice căpitanul Scoresby în 1820.

„Nu aş dori nici dacă mi-ar fi stat în putere să intru în detaliile împărţirii corecte a cetaceelor în grupuri şi familii...atâta confuzie exista în scrierile istoricilor despre acest animal” (caşalotul), zice Surgeoft Beale în 1839.

„Imposibilitatea de a continua cercetările în adâncimile mărilor”; „Văl impenetrabil care ne acoperă cunoştinţele în privinţa cetaceelor”. „Câmp acoperit de spini”. „Toate aceste indicaţii incomplete nu fac decât să ne necăjească pe noi, naturaliştii.”

Aşa vorbesc despre balene marele Cuvier, John Hunter şi Lesson, aceste minţi luminate ale zoologiei şi anatomiei. Cu toate acestea, deşi nu se ştie mai nimic, cărţi se găsesc destule, dar conţin foarte puţine informaţii despre Cetologie, sau ştiinţa balenelor. Mulţi au fost aceia care, mari sau mici, bătrâni sau tineri, ai uscatului sau ai mării,

au scris mai mult sau mai puţin despre balene. Să enumerăm câţiva: autorii Bibliei, Aristotel, Pliny, Aldrovandi, Sir Thomas Browne, Gesner, Ray, Linnaeus, Rondeletius, Willoughby, Green, Artedi, Sibbald, Brissom, Marten, Lacepede, Bonneterre, Desmarest, Baron Cuvier, Frederick Cuvier, John Hunter, Owen, Scoresby, Beale, Bennett, J. Ross Browne, autorul lui Miriam Coffin, Olmstead şi reverendul T. Cheever. Dar scopul pentru care au scris toţi aceşti oameni despre balene se poate vedea în citatele de mai sus. Dintre toate numele din lista aceasta, doar cei care urmează după Owen au văzut vreodată o balenă şi doar unul a fost marinar şi harponier, şi anume căpitanul Scoresby. În ceea ce priveşte subiectul Balenei de Groenlanda, sau Balena Dreaptă, cum i se mai zice, scrierile lui sunt cele mai renumite. Dar Scoresby nu ştie şi nu zice nimic despre Caşalot, pe lângă care Balena de Groenlanda nici nu merită măcar menţionată. Trebuie să spun că această balenă groenlandeză este o uzurpatoare a tronului apelor.

Nici măcar nu e cea mai mare dintre balene. Însă uzurparea aceasta era complet instaurată datorită vechimii sale şi a faptului că până acum câţiva ani Caşalotul era considerat o vietate mistică şi nemaivăzută, despre care se mai aude şi în ziua de azi peste tot, în afară de câteva academii ştiinţifice şi porturi de baleniere. Puţină luare aminte la cuvintele poeţilor de odinioară ar trebui să vă lămurească pe dată că balena groenlandeză era considerată regina tuturor mărilor. Dar iată că a venit vremea de a proclama un alt monarh. Să ne prefacem că ne aflăm la Charing Cross[16] şi să zicem: ascultaţi aici, ascultaţi aici, oameni buni: Balena groenlandeză a murit! Trăiască regele Caşalot!

Nu există decât două cărţi care susţin că descriu Caşalotul şi chiar reuşesc să o facă întrucâtva. Aceste cărţi au fost scrise de Beale şi de Bennett, doi oameni care au

fost la viaţa lor chirurgi pe balenierele englezeşti ce străbăteau sudul şi care sunt oameni corecţi şi de încredere. Pasajele în care scriu numai despre Caşalot sunt scurte, dar oricum sunt deosebit de exacte şi de bună calitate, deşi sunt scrise din pură perspectivă ştiinţifică. Până acum însă, caşalotul nu este descris complet în nicio scriere, fie ea ştiinţifică sau poetică, fiindcă, spre deosebire de celelalte balene vânate de oameni, viaţa acestuia a rămas nescrisă.

Feluritele specii de balene au nevoie să fie clasificate cum se cade pentru ca toţi oamenii să poată pricepe, chiar dacă se începe cu o schiţă incompletă care va fi adăugită pe viitor de către alţii. Deoarece nu se oferă altul mai înţelept să pornească această treabă, îndrăznesc să mă ofer eu. Nu promit o schiţă perfectă, fiindcă orice om care se crede complet dezvăluie tocmai prin acest lucru un defect. Nu voi pretinde că voi realiza o descriere anatomică minuţioasă a speciilor; de fapt, nu vor fi prea multe descrieri în general. Intenţia mea este să schiţez acest sistem cetologic. Sunt arhitectul, nu constructorul.

Este însă o sarcină grea. O sarcină obişnuită ca aceea de a sorta corespondenţa la poştă, cu care nici nu se compară. E o muncă înspăimântătoare aceasta, pentru care trebuie să scotoceşti fundul mării, să bagi mâna până la cot în fundaţia, coastele şi pelvisul lumii. Cine sunt eu să îndrăznesc a prinde monştrii de nas? Dojana din cartea lui Iov ar trebui să mă înfricoşeze: „Va face oare monstrul o înţelegere cu tine? Ia seama că nu e urmă de speranţă!” Dar eu am înotat prin biblioteci şi am navigat pe toate oceanele, am avut de-a face cu balenele cu propriile mele mâini. Sunt serios şi mă voi strădui. Mai trebuie stabilite nişte detalii.

Primul: de la început trebuie discutat că, fiindcă această ştiinţă a balenelor este atât de puţin cunoscută şi mai deloc clarificată, mai există încă arii în care apare controversa dacă balena este sau nu un peşte. În „Sistemul naturii”din

1776, Linnaeus scrie: „Separ astfel balenele de ceilalţi peşti.” Dar după câte ştiu eu până în anul 1850 şi rechinii, şi scrumbiile, la fel ca heringii de toate felurile, înotau, împotriva decretului lui Linnaeus, în aceleaşi întinderi de apă ca şi balenele. Motivul pentru care Linnaeus ar fi izgonit fără nicio reţinere balenele din apă e acesta: „Fiindcă au inima despărţită în valve, sângele cald, au plămâni, pleoape mobile, urechi, *penem intrantem feminam mammis lactantem”* şi la sfârşit zice: *ex lege naturae jure meritoque*[17]*.* Le-am împărtăşit toate acestea prietenilor mei Simeon Macey şi Charley Coffin din Nantucket, amândoi lucrând cu mine la bucătărie într-o anume călătorie, şi ei şi-au dat cu părerea că aceste motive nu sunt suficiente.

Charley a folosit nişte cuvinte urâte pentru a zice că nu erau decât flecăreli.

Să se ştie că de acum încolo nu mai prezint niciun argument şi îmi menţin părerea veche de când lumea că balena e peşte şi îl mai invoc şi pe Sfântul Ioan să mă sprijine. Acest lucru fundamental fiind stabilit o dată şi pentru totdeauna, trebuie să ne punem întrebarea: prin ce anume se deosebeşte balena de alţi peşti? Linnaeus a menţionat aceste motive mai sus. Dar în mare, acestea sunt: are plămâni şi sânge cald, pe când ceilalţi peşti nu au plămâni şi au sângele rece. Apoi: cum să definim balena având în vedere înfăţişarea sa ca să poată fi recunoscută de către toată lumea? Ei bine, pe scurt, balena e un peşte scuipător şi are coada orizontală. Poftim! Deşi foarte scurtă, această definiţie este rezultatul unei meditaţii îndelungate. Şi morsa scuipă tot cam ca balena, dar ea nu este peşte, fiindcă este amfibian. Ultima parte a definiţiei este mai convingătoare, în special alăturată primei părţi. Aproape toată lumea a observat că peştii cu care sunt obişnuiţi pescarii nu au coada plată, ci verticală, adică de

sus în jos. În schimb, la peştii care aruncă jeturi, coada, deşi pare la fel, este negreşit aşezată orizontal.

Prin definiţia de mai sus, care explică ce este o balenă, nu exclud în niciun fel din frăţia balenelor orice creatură descrisă de cunoscătorii din Nantucket care corespunde definiţiei. În acelaşi timp nu includ peştii, care prin definiţie sunt străini de acest grup[18]. Toţi peştii mai mici, dar care scuipă şi au coada plată trebuie incluşi în Cetologie. Acum voi arăta cum am divizat întreaga specie a balenelor.

În primul rând, am împărţit balenele după mărime în trei mari CĂRŢI (subdivizate în capitole), iar acestea vor cuprinde toate speciile, mari şi mici.

I. Balena In-Folio; II. Balena In-Octavo; III. Balena In-Duodecimo.

Ca exemplu de Folio voi vorbi despre Caşalot; pentru Octavo voi prezenta delfinul Grampus şi pentru Duodecimo — Marsuinul.

Balenele In-Folio. Printre acesta includ: I. Caşalotul, II. Balena Dreaptă, III. Balena cu înotătoare dorsală, IV. Balena cu cocoaşă, V. Balena cu spatele brici, VI. Balena cu pântecele de pucioasă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul I. (Caşalotul) - Această balenă, cunoscută printre englezi drept bătrâna Balenă-Trompetă sau Balena Physeter, sau Balena cu cap de nicovală, este ceea ce în Franţa se numeşte Cachalot, în Germania – Pottsfich şi pe limba lungă a savanţilor – Macrocephalus. Este fără urmă de tăgadă cel mai mare locuitor al Pământului, cea mai uimitoare balenă care poate fi întâlnită vreodată, cea cu înfăţişarea cea mai maiestuoasă şi de departe cea mai valoroasă pentru negoţ, căci este singura balenă de la care se obţine spermanţet. Toate detaliile legate de această balenă vor fi discutate pe larg mai departe, dar momentan mă voi ocupa de numele lui. Privit din perspectiva lingvistică, este un nume absurd. Acum câteva sute de ani, despre el nu se ştia nimic şi seul

lui fu descoperit absolut întâmplător într-un specimen eşuat pe ţărm. Se pare că se credea pe atunci că spermanţetul se găsea la o specie identică aceleia pe care o numeau ei Balena de Groenlanda şi se mai credea şi că spermanţetul era sămânţa acestui animal, după cum se vede din forma primei silabe a cuvântului. Pe vremea aceea spermanţetul nu se prea găsea şi nu se folosea la luminat, ci doar ca unguent şi ca doctorie. Nu se putea lua decât de la drogherie, cum luăm noi astăzi o uncie de revent. Când se află în cele din urmă ce anume era spermanţetul, negustorii nu-i mai schimbară numele, mai mult ca sigur pentru a-i mări valoarea datorită neobişnuitei aluzii la raritatea substanţei. Numele ajunse să i se atribuie în această formă balenei care produce de fapt spermanţetul.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul II (Balena Dreaptă) - într-o anume privinţă, aceasta este cea mai respectabilă dintre balene, fiind prima care a fost vânată de om. De la ea se ia osul de balenă sau fanonul, iar uleiul ei este cunoscut ca „seu de balenă”, un produs mai slab cotat pe piaţă. Printre pescari este numită în toate felurile fără discriminare: Balena, Balena de Groenlanda, Balena Neagră, Marea Balenă, Adevărata Balenă, Balena Dreaptă. Identitatea unei specii care are atâtea denumiri nu poate fi decât învăluită în mister. Ce se poate spune despre această balenă inclusă în al doilea capitol al primei mele cărţi? Această balenă este Marea Mysticetus a savanţilor englezi, Balena de Groenlanda, a vânătorilor englezi, pentru vânătorii francezi, ea este Baliene Ordinaire şi suedezii o cunosc drept Growlands Walfish. Este balena care de două sute de ani este vânată de către olandezi şi englezi în apele Arcticii şi pe care americanii o urmăresc în

Oceanul Indian, pe coasta Braziliei, pe coasta de nord-vest şi în multe alte părţi ale lumii după Planul de migrare a Balenei Drepte. Unii zic că Balena de Groenlanda a englezilor şi Balena Dreaptă a americanilor nu sunt una şi aceeaşi. Dar acestea două se aseamănă din toate punctele

de vedere şi nu s-a descoperit încă nicio deosebire majoră care să le diferenţieze. Din cauza acestor separări fără temei a speciilor devin unele ramuri ale istoriei naturale atât de întortocheate. Despre Balena Dreaptă se va vorbi pe larg cu altă ocazie, când vom lămuri tot ce se poate şi despre Caşalot.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul III. (Balena cu înotătoare dorsală) – Denumesc astfel monstrul care, sub numele de Balenă cu înotătoare, Jet-Lung sau Long-John, poate fi văzută în toate mările şi este acea balenă al cărei jet este văzut des de călătorii care traversează Atlanticul la bordul pacheboturilor ce înconjoară zona New York-ului. Datorită lungimii sale şi faptului că are fanoane, se aseamănă cu Balena Dreaptă, dar nu este la fel de mare şi are o culoare mai deschisă, apropiată de măsliniu. Buzele sale late par a fi nişte odgoane împletite, cu încreţituri ca nişte riduri. Trăsătura sa cea mai importantă, înotătoarea dorsală, de la care îi vine numele, sare de obicei în ochi. E înaltă de vreo trei sau patru picioare şi se înalţă vertical din spinarea balenei; este unghiulară şi are vârful foarte ascuţit. Chiar dacă nu se vede nimic din restul animalului, această înotătoare se poate observa câteodată foarte clar ieşind la suprafaţă. Când marea e liniştită şi pe luciul ei se formează unde circulare, iar această înotătoare ca o tijă aruncă umbre peste apă, pare că unda circulară este cadranul pe care sunt marcate linii încreţite şi unduioase. Pe acest ceasornic al lui Ahaz[19], umbra se mişcă deseori înapoi. Balena aceasta nu e sociabilă şi pare a fi duşmănoasă cu alte balene, aşa cum sunt şi unii oameni duşmănoşi cu semenii lor. E tare timidă şi umblă mereu singură, ieşind la suprafaţă când te aştepţi mai puţin în apele cele mai îndepărtate şi mai singuratice, jetul său lung şi solitar ridicându-se ca o suliţă posacă deasupra unei câmpii sterpe. E hărăzită cu o uimitoare putere şi iuţeală la înotat şi sfidează toate încercările omului de a o urmări. Acest

monstru pare a fi întruchiparea peştească a lui Cain cel surghiunit şi neîntrecut, înfierat pe spinare cu semnul ţepos. Fiindcă are fanoane, această balenă e deseori asemănată Balenei Drepte şi inclusă într-o specie numită Balene cu fanoane. Se pare că sunt mai multe astfel de balene, dar despre care nu se cunosc prea multe. Balene cu nasul lat şi Balene cu cioc, Balene cu cap de ştiucă. Balene gheboase sunt doar câteva din numele pe care le-au dat pescarii acestora.

În legătură cu denumirea de „Balene cu fanoane” e important să se spună că, deşi această denumire pare folositoare pentru a categorisi un anume fel de balene, este complet inutil să încerci o clasificare a balenelor luându-te doar după faptul că unele au fanoane, altele cocoaşă, altele înotătoare şi altele colţi. Cu toate acestea, astfel de semne şi trăsături par fără de tăgadă mai potrivite pentru a susţine o schiţă Cetologiei decât orice altă deosebire trupească pe care o poate afişa o balenă. Cum vine asta? Fanoanele, cocoaşa, dorsala sau dinţii, toate aceste caracteristici apar neregulat printre toate felurile de balene, indiferent de cum sunt ele construite în alte privinţe. Astfel, Caşalotul şi Balena cu cocoaşă au amândouă cocoaşă, dar aici se opresc asemănările dintre ele. Apoi, aceeaşi Balenă cu cocoaşă şi Balena groenlandeză au amândouă fanoane, dar nu se aseamănă în nimic altceva. La fel e şi cu celelalte trăsături amintite mai sus. La anumite balene, aceste trăsături pot apărea mai multe deodată, cum la altele se pot caracteriza prin trăsături atât de stranii şi de izolate, încât zădărnicesc orice încercare de a generaliza în acest fel. De stânca aceasta s-au lovit toţi naturaliştii.

Poate fi însă realizată o clasificare bazată pe alcătuirea lor interioară sau măcar pe anatomia lor. Ce poate fi mai evident la anatomia Balenei de Groenlanda în afară de fanoanele sale? Am văzut însă că doar pe baza acestor fanoane este imposibil să clasificăm corect Balena

groenlandeză. Dacă cercetezi pântecele acestor animale, nu vei găsi nici a cincizecea parte din diferenţele care îţi sunt la îndemână printre trăsăturile externe enumerate mai sus.

Ce rămâne de făcut? Nimic în afară de a le analiza trupurile în toată mărimea lor naturală şi de a le tria aşa. Acesta e sistemul bibliografic folosit aici şi este singurul care poate fi considerat reuşit, căci numai el poate fi de folos. Să continuăm.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul IV. (Balena cu cocoaşă) Această balenă poate fi văzută deseori pe coasta de nord a Americii. De nenumărate ori a fost capturată în aceste ape şi târâtă în port. Are în spinare o boccea ca un neguţător ambulant. I se mai spune şi Balena-Elefant sau Balena-Castel. Numele său obişnuit nu e de-ajuns, căci lumea îl confundă cu caşalotul, care are şi el o cocoaşă pe spate, deşi e mai mic. Seul lui nu e foarte valoros. E cea mai veselă şi mai jucăuşă balenă dintre toate, bălăcindu-se şi aruncând în jur spumă albă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul V. (Balena cu spatele brici) – Despre această balenă nu se ştie altceva decât numele. Am văzut-o de la distanţă pe lângă Capul Horn. Are o fire retrasă şi nici vânătorii, nici savanţii nu ştiu mai nimic despre ea. Deşi nu e fricoasă, până acum nu şi-a arătat nicio parte a corpului în afară de spinare, care pare o creastă ascuţită. Să o lăsăm deoparte. Nu ştiu mare lucru despre ea şi nici alţii nu ştiu.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul VI. (Balena cu pântecele de pucioasă) – altă doamnă retrasă, cu pântecele galben ca sulful, fără îndoială ajunsă aşa deoarece s-a frecat de lespedea iadului într-una dintre scufundările sale mai adânci. Este văzută foarte rar. Eu unul nu am văzut-o decât în mările îndepărtate ale Sudului, şi atunci de la prea mare distanţă ca să o măsor cu privirea. Pe ea nu o vânează nimeni, căci ar fugi cu siguranţă cu frânghia harponului şi tot ce ar mai fi legat de aceasta. Se povestesc lucruri de

minune despre ea. Adio, pântec de pucioasă! Nici eu şi nici cel mai bătrân om din Nantrucket nu putem zice mai multe despre tine.

Astfel se încheie CARTEA I (In-Folio) şi începe CARTEA a II-a (In-Octavo).

Balenele In-Octavo[20]—în această carte sunt incluse balenele de statură mijlocie dintre care pot fi enumerate: I. Delfinul Grampus, II. Peştele Negru, III. Narvalul, IV. Sfâşietorul, V. Ucigaşul.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul I. (Delfinul Grampus) Deşi acest peşte, a cărui respiraţie, sau mai bine zis suflare zgomotoasă, a ajuns proverbială printre oameni, e un „locuitor” al mărilor bine cunoscut, nu prea este vânat. Dar fiindcă are toate marile trăsături ale cetaceelor, naturaliştii îl recunosc ca făcând parte din ordin. E de mărime medie, măsurând între cincisprezece şi douăzeci şi cinci de picioare lungime şi are o circumferinţă corespunzătoare. Înoată în bancuri şi nu este vânat niciodată, deşi are mult ulei care e destul de bun pentru lumânări. După unii pescari, apariţia sa prevesteşte sosirea marelui Caşalot.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul II. (Peştele Negru) – numele pe care le dau aici sunt cele obişnuite, căci de cele mai multe ori sunt şi cele mai bune. Dacă se întâmplă ca un nume să fie neclar sau nepotrivit, o să avertizez şi o să dau altul. Aşa voi face şi acum în privinţa Peştelui Negru, cum i se zice, deoarece culoarea neagră este specifică tuturor balenelor. Putem deci să-i spunem Balena-Hienă, dacă aşa doriţi. Ferocitatea sa e bine cunoscută şi, din cauza faptului că are maxilarele curbate în sus, pare a avea tot timpul un rânjet drăcesc pe faţă. Această balenă are o lungime între şaisprezece şi optsprezece picioare. Se întâlneşte la toate latitudinile. Are un obicei ciudat ca atunci când înoată să-şi arate înotătoarea dorsală, care seamănă cu un nas roman. Când nu reuşesc să prindă ceva mai bun, vânătorii de

Caşaloţi mai pescuiesc această Balenă-Hienă pentru a-şi reface proviziile de seu ieftin pentru folosinţă domestică, aşa cum fac unele gospodine mai econoame când, fiindcă nu au musafiri şi sunt singure acasă, ard seu fără miros în loc de ceară parfumată. Deşi untura lor e foarte subţire, unele dintre ele te pot aranja cu până la treizeci de galoane de ulei.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul III. (Narvalul) sau Balena cu nara lungă Acesta este alt exemplu de balenă cu nume curios, denumită aşa din cauza neobişnuitului ei colţ, care a fost la început confundat cu un cioc. Animalul are o lungime de vreo şaisprezece picioare şi cornul ajunge la cinci picioare, deşi sunt unele exemplare care au mai mult de zece şi chiar cincisprezece picioare. De fapt acest corn este un colţ alungit care creşte din falcă puţin aplecat în jos. Nu creşte decât în partea stângă, ceea ce arată urât şi îi dă posesorului înfăţişarea nătângă a unui stângaci. E greu de spus care este menirea acestui colţ care seamănă cu o lance. Nu pare a fi folosit ca lama peştelui-spadă sau a zărganului; cu toate acestea, unii marinari mi-au spus că narvalul îl foloseşte drept greblă pentru a scormoni după mâncare pe fundul mării. Charley Coffin zicea că-l foloseşte ca spărgător de gheaţă căci atunci când Narvalul urcă la suprafaţă în marea polară şi găseşte o pojghiţă de gheaţă deasupra se opinteşte cu colţul în ea şi o sparge.

Nu poate dovedi nimeni că toate aceste presupuneri sunt corecte. Părerea mea este că, oricum ar fi folosit acest colţ pieziş, i-ar fi de mare ajutor ca fălţuitor pentru pamflete. Am auzit zicându-i-se Balenă cu colţ, Balenă cu corn şi Balenăunicorn. E desigur un exemplu neobişnuit de unicornism din regnul animal. Am aflat din scrierile unor călugări bătrâni că acest corn al unicornului de mare era socotit în vremurile de demult antidotul cel mai bun pentru otravă şi de aceea prepararea acestuia costa enorm. Se obişnuia să se distileze pentru sărurile volatile folosite de doamnele care leşină aşa cum se distilează coarnele

cerbului pentru săruri de amoniu. La început era privit ca o mare curiozitate. Din scrierile gotice am aflat că Sir Martin Frobisher, la întoarcerea din călătorie, când regina Bess îi făcea de la o fereastră a palatului Greenwich semne pline de gingăşie cu mâna ei împodobită cu giuvaieruri, în timp ce vasul său înainta încet pe Tamisa, „când Sir Martin se întoarse din călătorie”, zice Litera Neagră, „îngenunche şi îi dărui Maiestăţii Sale un corn lung de narval, care multă vreme după aceea stătu atârnat în castelul Windsor.”

Un autor irlandez povesteşte cum contele de Leicester, îngenuncheat, îi oferi şi el Maiestăţii un alt corn, aparţinând unui animal de pe uscat din specia unicornului. Narvalul are o piele foarte pitorească, semănând cu cea a unui leopard, culoarea de bază fiind un alb lăptos, peste care sunt cernute pete negre rotunde şi lunguieţe. Seul său e foarte bun, limpede şi fin, dar este foarte puţin şi de aceea este rareori vânat. Se găseşte mai ales în mările de la Cercul Polar.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul IV (Ucigaşul)- Despre această balenă nu se ştiu foarte multe în zona Nantucketului, iar în sfera savanţilor nu se ştie nimic. Din ceea ce am putut vedea de la distanţă mi-am dat seama că are cam aceeaşi mărime ca şi delfinul Grampus. E foarte sălbatică, un fel de canibal al peştilor. Câteodată se agaţă de buzele balenelor In-Folio şi stă acolo ca o lipitoare până îl sperie pe monstrul uriaş de moarte. Ucigaşul nu este niciodată vânat. N-am auzit vreodată ce fel de ulei are. Aş putea obiecta în privinţa numelui acestei balene deoarece nu are nimic unic. Cu toţii suntem ucigaşi, fie pe mare, fie pe uscat, fie că vorbim de Bonaparte, fie că vorbim de rechini.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul V. (Sfâşietorul) Acest domn este faimos pentru coada sa, pe care o foloseşte drept nuia ca să îşi sfâşie duşmanii. Se urcă pe spinarea balenelor mari şi în timp ce acestea înoată Sfâşietorul le biciuieşte. Aşa îşi croiesc drum şi unii dascăli

de şcoală. Cu toate acestea, se ştiu mai puţine despre Sfâşietor decât despre Ucigaş. Amândoi sunt nişte nelegiuiţi, chiar şi în mările necârmuite.

Astfel se sfârşeşte CARTEA a II-a (In-Octavo) şi începe CARTEA a III-a (In-Duodecimo).

In-Duodecimo în această carte sunt incluse balenele mai mici: I. Marsuinul Vesel, II. Marsuinul Algerin, III. Marsuinul cu botul alb.

Celor dintre voi care nu aţi avut răgazul de a studia acest subiect vi se poate părea neobişnuit ca aceşti peşti, care în mod obişnuit nu depăşesc patru sau cinci picioare în lungime, să fie orânduiţi laolaltă cu balenele, un cuvânt care totdeauna trimite cu gândul la ideea de imensitate. Dar creaturile care sunt trecute în cartea In-Duodecimo sunt fără îndoială balene în ce priveşte trăsăturile menţionate în definiţie: un peşte care aruncă în aer un jet de apă şi care are coada aşezată orizontal.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul I. (Marsuinul Vesel) – Acesta este marsuinul comun care poate fi întâlnit aproape peste tot în lume. Numele acesta i l-am dat eu pentru că sunt mai multe tipuri de marsuini şi trebuie deosebiţi cumva. Îl numesc aşa deoarece înoată mereu în adunări caraghioase care fac tumbe în mijlocul mărilor sărind asemenea pălăriilor aruncate de oameni în ziua de 4 iulie. Apariţia lor e de obicei întâmpinată cu strigăte de veselie de către marinari. Se înalţă mereu din valurile răcoroase împinse de vânt. Aceşti flăcăi trec prin viaţă mereu cu vântul din pupă. Sunt socotiţi aducători de noroc. Dacă nu îţi vine să strigi de trei ori „ura!” la vederea acestor peşti jucăuşi, atunci roagă-te să te aibă Cerurile în pază, căci eşti lipsit de veselie. Un Marsuin Vesel, hrănit bine şi dolofan, poate da vreo patru litri de seu bun. Acest untdelemn delicat şi fin este extrem de valoros şi este căutat mai cu seamă de bijutieri şi ceasornicari. Marinarii îşi ung pietrele de tocilă cu el. Carnea de marsuin este bună la gust. Poate nici nu v-a dat prin cap că marsuinul

scuipă şi el. Este adevărat, deşi jetul său este atât de mic, încât nu se poate discerne cu uşurinţă. Data viitoare când veţi avea ocazia, priviţi-l şi veţi vedea că este chiar marele Caşalot în miniatură.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul II. (Marsuinul Algerin) – Un pirat foarte sălbatic. Cred că nu se întâlneşte altundeva decât în Pacific. E puţin mai mare decât Marsuinul Vesel, dar are cam aceeaşi constituţie. Dacă e provocat, se transformă pe dată într-un rechin. L-am vânat de multe ori, dar nu l-am văzut niciodată prins.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul III. (Marsuinul cu bot alb) – Cel mai mare Marsuin care nu poate fi văzut, după câte se ştie, decât în Oceanul Pacific. Singurul nume englezesc care i s-a atribuit este cel al pescarilor: Marsuinul Drept, numit aşa deoarece este văzut mereu în preajma Balenei In-Folio cu acelaşi nume. Ca formă este diferit de Marsuinul Vesel fiind mai puţin dolofan; are o siluetă suplă şi elegantă. Nu are înotătoare dorsală (cum au cei mai mulţi marsuini), are o coadă tare frumoasă şi ochi blânzi şi castanii de indian. Dar botul lui alb strică tot. Deşi tot spatele până la înotătoare este negru ca noaptea, are o dungă pe trup aidoma liniei de plutire care se vede pe carena corăbiilor şi care se numeşte „talie albă”; această dungă îi înconjoară trupul şi îl împarte în două: negru deasupra, alb dedesubt. Albul îi acoperă şi o parte din cap şi întregul bot făcându-l să arate de parcă tocmai ce ar fi întrerupt un ospăţ pe cinste scoţându-şi capul dintr-un sac de făină. Ce înfăţişare răutăcioasă şi făinoasă! Seul său e la fel ca acela al marsuinului comun.

Sistemul nu mai continuă dincolo de Duodecimo, deoarece Marsuinul este cea mai mică dintre balene. Înşirate deasupra sunt toate cetaceele cunoscute. Mai sunt însă o grămadă de balene necunoscute, mistice şi ascunse pe care eu, fiind vânător american de balene, le ştiu după nume, dar nu le-am văzut niciodată. O să le enumăr după cum li se zice pe punte, căci o asemenea listă se poate

dovedi folositoare unor investigaţii viitoare care să termine schiţa începută de mine. Dacă oricare dintre următoarele balene vor fi capturate şi însemnate în viitor, pot fi incluse imediat în catalog în funcţie de mărimea lor In-Folio, In-Octavo sau In-Duodecimo: Balena cu bot de sticlă, Balena-Gunoier, Balena cu cap de budincă, Balena Capului Horn, Balena-Conducător, Balena-Tun, Balena-Uscată, Balena-Arămie, Balena-Elefant, Balena de gheaţă, Balena Quog, Balena Albastră etc. Din surse englezeşti, olandeze şi islandeze pot fi adăugate şi alte balene necunoscute, înzestrate cu tot soiul de nume neobişnuite. Pe acestea le declar fără tăgadă învechite şi le consider simple sunete, deşi sună într-adevăr ca un nume de balenă, care nu înseamnă nimic.

Am spus de la început că acest sistem nu o să fie perfect dintr-odată. Se vede treaba că mi-am păstrat cuvântul. Dar acum e timpul să las sistemul cetologic aşa neterminat cum e, cum a fost şi Catedrala Cologne lăsată cu scripetele încă înfipt în vârful turnului neterminat. Micile construcţii pot fi duse la bun sfârşit de către întemeietori, dar cele mari trebuie lăsate în grija urmaşilor. Să nu mă lase Domnul să termin vreodată ceva. Cartea aceasta e doar un proiect, nici măcar aşa, este proiectul unui proiect. O, Timp, Tărie, Bani şi Răbdare!

33. Specksynder

Pare timpul potrivit pentru a dezvălui o anume curiozitate în ceea ce priveşte ofiţerii de pe balenieră, generată de existenţa unei clase de ofiţeri harponieri, clasă necunoscută, desigur, în altă ramură a marinei.

Importanţa care i se acordă meşteşugului harponierilor se vede şi din faptul că, pe navele olandeze de pescuit, acum mai bine de două sute de ani, comanda balenierei nu cădea doar în seama celuia pe care acum îl numim căpitan, ci era împărţită între acesta şi un ofiţer numit „Specksynder”. Acest cuvânt înseamnă „tăietor de untură”. În timp a ajuns să fie echivalent cu harponier-şef. În acele timpuri, autoritatea căpitanului se rezuma la navigarea navei şi buna ei gospodărire, în timp ce peste vânătoarea de balene şi tot ce avea legătură cu aceasta autoritatea Specksynderului sau a harponierului-şef era supremă. În flota englezească de pescuit din Groenlanda, termenul acesta a fost schimbat în Specksioner, dar funcţia, deşi păstrată, şi-a pierdut din strălucirea de altădată. În zilele noastre, acest rang s-a preschimbat în simplu harponier principal, astfel că ofiţerul nu este decât un subaltern al căpitanului. Totuşi, deoarece de buna purtare a harponierilor depinde în mare măsură reuşita călătoriei şi fiindcă în flota americană de pescuit nu este doar un ofiţer important la bordul navei, ci, în anumite situaţii, cum ar fi în carturile de noapte din timpul vânătorii, şi el comandă pe punte, ei bine, din aceste motive legile marinei dictează ca el să locuiască separat de restul echipajului şi să fie recunoscut ca superior al acestuia, deşi toţi îl privesc mai mereu ca fiind egalul lor. Marea diferenţă dintre ofiţeri şi mateloţi este următoarea: primii au cabine în spate, iar ceilalţi în faţă. Astfel, pe baleniere, dar şi pe navele de negoţ, secunzii au cabinele lângă cea a căpitanului şi la fel

şi harponierii, pe majoritatea balenierelor americane, au cabinele în partea din spate a corăbiei. Asta înseamnă că mănâncă în cabina căpitanului şi dorm într-o încăpere care comunică, deşi nu în mod direct, cu a lui.

Cu toate că în lunga durată a unei călătorii în sudul îndepărtat – de departe cea mai lungă dintre călătoriile întreprinse de oameni până acum – se întâlnesc pericole nemaivăzute şi întregul echipaj se străduieşte în propriul interes, deoarece toţi oamenii depind de profiturile câştigate, nu de o leafă fixă, ci de norocul, de vigilenţa, curajul şi strădania tuturor, cu toate acestea, se pare că pe baleniere se ţine o disciplină mai puţin riguroasă decât pe navele de negoţ. Cu toate că aceşti vânători trăiesc laolaltă aidoma vechii familii mesopotamiene, formalităţile ceremonioase nu sunt mai destinse din această cauză şi în niciun caz nu sunt ignorate. Poţi vedea pe multe baleniere care pleacă din Nantucket câte un căpitan care străbate la pas puntea mai ţanţoş decât orice comandant de marină militară şi dându-şi aere de parcă ar avea pe umeri purpura imperială, şi nu o zdrenţuită pânză de pilot.

Deşi, dintre toţi, căpitanul „Pequodului” era ultimul care să se poarte aşa de înfumurat, deşi singura onoare pe care o cerea era să îi fie ascultate şi îndeplinite pe dată toate ordinele, deşi nu cerea nimănui să se descalţe înainte să urce pe dunetă cu toate că erau momente când, din cauza anumitor circumstanţe legate de evenimente care urmează a fi descrise, le mai adresa oamenilor săi apelative neobişnuite, fie în batjocură, fie in terrorem – totuşi căpitanul nu se abatea în vreun fel de la canoanele şi obiceiurile disciplinei marine.

Se va vedea în cele din urmă că se folosea de aceste canoane şi obiceiuri pentru a se ascunde după ele ca după nişte paravane, folosindu-le câteodată pentru alte scopuri, mai personale, decât cele pentru care erau destinate. Sultanismul care pândea din creierul lui şi care nu se arătă niciodată pe deplin nu rezistă tentaţiei şi se transformă

prin acele reguli în despotism. Oricât de măreţ ar fi intelectul unui om, el nu poate niciodată să ajungă a asupri fizic pe alţii fără ajutorul unor vicleşuguri şi întăriri din afară, întotdeauna josnice şi mizerabile. De aceasta ţine bunul Dumnezeu adevăraţii prinţi ai împărăţiei sale departe de cârmuirile lumeşti şi lasă aceste onoruri care vin împreună cu rangul acelor oameni care se fac cunoscuţi mai degrabă prin slăbiciunea faţă de mâna de oameni aleşi să facă parte din tainica şi divina nepăsare, decât prin puterea lor netăgăduită asupra mulţimii proaste. Se ivesc calităţi neasemuite din aceste mici amănunte atunci când tertipurile fără măsură ale politicii le dau tărie, încât în anumite case regale dăruiesc putere chiar şi celei mai stupide dintre imbecilităţii. Dar când, ca în cazul ţarului Nicolae, coroana unui imperiu geografic împodobeşte un creier regesc, atunci pleava se înclină strivită înaintea acestui minunat nucleu. Niciun dramaturg de tragedii care înfăţişează neîmblânzirea muritorului în totalitatea mişcării ei şi în toată oscilaţia sa înfricoşătoare nu ar uita un detaliu atât de important al operei sale precum cel pe care l-am discutat acum.

Ahab, căpitanul meu, se plimbă în continuare prin faţa mea în toată austeritatea şi delăsarea sa tipică pentru un om din Nantucket. În acest episod în care s-a vorbit despre împăraţi şi regi nu trebuie să ascund că avem de-a face cu un biet vânător bătrân, astfel că îmi sunt refuzate toate gătelile maiestuoase în ceea ce priveşte însemnele şi podoabele. O, Ahab! Ceea ce e măreţ în tine trebuie smuls din ceruri, căutat pe fundul mării şi plămădit din aerul fantomatic.

34. Masa din cabină

Era ora prânzului şi Dough-boy, intendentul, scoţându-şi faţa albă ca pâinea prin tambuchi, îl anunţă pe stăpân că masa era gata. Acesta, aşezat în adăpostul dunetei, tocmai ce se uitase la poziţia soarelui şi stabilea acum în tăcere latitudinea, aplecat peste o tăblie dreaptă şi rotundă ca un medalion, sprijinindu-se în ea cu partea de sus a piciorului său din os, acesta fiind scopul de zi cu zi al tăbliei.

Din indiferenţa sa completă cu privire la anunţ ai fi zis că stăpânul plin de toane nu şi-a auzit servitorul. Dar pe dată se agăţă de vela de artimon şi sări pe punte zicând cu voce echilibrată şi calmă:

— Prânzul, domnule Starbuck.

Iar apoi dispăru în cabină.

Când nu se mai auziră paşii sultanului şi Starbuck, primul emir, îşi dădu seama că se aşezase, se ridică şi el, făcu câteva ture pe punte şi după ce se uită preocupat prin binoclu, zise cu un iz de desfătare:

— Prânzul, domnule Stubb.

Apoi coborî prin tambuchi.

Cel de-al doilea emir mai pierdu vremea pe punte câteva clipe după care scutură braţul vergii velei mari să vadă dacă acel odgon important stătea bine, se ridică cu greutate şi aruncă un rapid:

— Prânzul, domnule Flask.

Se duse apoi după ceilalţi.

Cel de-al treilea emir însă, văzându-se singur pe punte, păru a se elibera dintr-o apăsare stranie căci, făcând cu ochiul în toate părţile şi aruncându-şi pantofii cât colo, se dezlănţui – dar fără a face zgomot – într-un dans marinăresc drăcesc chiar deasupra Marelui Turc. Apoi îşi agăţă şapca dintr-o aruncare meşteşugită de arboretul artimon ca într-un cuier, coborî după ceilalţi şi cât timp mai

putu fi văzut de pe punte, spre deosebire de coborârile celorlalţi, o înveseli pe a sa cu un cântecel. Dar înainte de a intra în cabina căpitanului se opri în faţa uşii şi îşi schimbă complet înfăţişarea, din Flask cel liber şi voios devenind în încăperea regelui Ahab un personaj numit Abjectus sau Sclavul.

Una dintre ciudăţeniile aduse de aceste canoane artificiale ale marinăriei este că, în timp ce pe punte, dacă sunt provocaţi, unii ofiţeri se arată curajoşi şi sfidători cu comandantul lor, pariez că, dacă aceiaşi ofiţeri coboară în cabina căpitanului pentru a mânca, devin într-o clipă inofensivi, umili şi linguşitori faţă de stăpânul care stă aşezat în capul mesei. Ce lucru de mirare! Câteodată este chiar amuzant. De unde schimbarea aceasta? Să fie o dilemă? Poate că nu. Ca să fii asemenea lui Baltazar, regele Babilonului, adică să fii curtenitor, nu înfumurat, trebuie să ai în tine o anume grandoare mondenă. Cel care îşi aşteaptă invitaţii la masă cu isteţimea regală de a îi trata cu corectitudine, ei bine, puterea şi stăpânirea pe care le afişează acest individ în timpul cinei îi dau o nobleţe care o întrece pe cea a lui Baltazar, căci nu Baltazar a fost cel mai de seamă. Cel care şi-a chemat prietenii să mănânce pe cheltuiala sa măcar o dată a simţit ce înseamnă să fii Cezar. Este o vrajă a cezarismului social de care nu se poate scăpa. Iar dacă la toate acestea se adaugă supremaţia oficială a unui căpitan de vas, se poate înţelege pe deplin curiozitatea aceasta a vieţii pe mare despre care am vorbit mai sus.

Peste masa sa din ivoriu, Ahab domnea ca un leu de mare mut şi cu coama zbârlită peste plajele de corali, înconjurat de puii săi întărâtaţi, dar respectuoşi. Fiecare ofiţer aştepta să fie servit la rândul lui. Parcă erau nişte copilaşi în faţa lui Ahab, deşi în purtarea acestuia nu se simţea nicio urmă de înfumurare. Ochii tuturor căzuseră pe pumnalul căpitanului cu care acesta mărunţea mâncarea din faţa sa. Nu ar fi deranjat acest moment cu un cuvânt pentru nimic

în lume, nici măcar pentru a discuta despre un subiect atât de nesemnificativ cum era vremea. În niciun caz! Întinzând cuţitul şi furculiţa care ţineau prizonieră bucata de carne, Ahab îi umplu lui Starbuck farfuria şi o împinse spre el, iar acesta o primi de parcă i-o dădea de pomană. O tăie cu grijă, tresărind dacă din greşeală cuţitul zgârie farfuria, o mestecă fără zgomot şi o înghiţi cu grijă. Ca la Balul încoronării care se ţine în Frankfurt, unde împăratul Germaniei cinează în tăcere alături de şapte prinţi imperiali, aşa se cina şi în cabină, într-o tăcere profundă şi solemnă. Ahab nu spusese niciodată că nu permite vorbitul la masă, însă el nu vorbea defel. Ce uşurare pe sărmanul Stubb, care se înecă atunci când un şobolan făcu gălăgie în cămara de sub el. Iar bietul Flask, el era cel mai mic dintre toţi fiii acestei familii plictisitoare. El rodea oasele cărnii uscate. Să se servească singur i s-ar fi părut acelaşi lucru cu a fura. Dacă s-ar fi servit singur, nu ar mai fi putut ridica ochii din pământ cât ar mai fi avut de trăit pe lumea asta. Cu toate acestea, Ahab nu îi interzisese niciodată. Dacă Flask şi-ar fi luat singur o porţie, Ahab nici nu ar fi băgat de seamă. Dintre toate, lui Flask i se părea că cel mai urât ar fi fost să se servească din unt. Fie se gândea că proprietarii nu îi îngăduie să mănânce unt ca să nu îşi strice tenul frumos şi luminos, fie că îşi zicea că în călătoria aceasta lungă şi fără opriri untul era un lux, deci nu era pentru el un subaltern -, oricum ar fi fost, Flask era, ce păcat!, un om fără unt.

Pe lângă asta, Flask era ultimul care cobora la masă şi primul care se întorcea pe punte. Gândiţi-vă la asta! Bietul Flask nu avea răgaz să se bucure de masă. Starbuck şi Stubb aveau avans în faţa lui şi se mai bucurau şi de privilegiul de a lâncezi în spate. Dacă Stubb, care nu era cu mult mai mare în grad decât Flask, nu avea poftă de mâncare şi dădea semne că se va opri din mâncat, atunci Flask trebuia să se grăbească sau să se mulţumească doar cu trei înghiţituri pe ziua aceea, deoarece era împotriva

regulilor ca Stubb să urce pe punte înaintea lui Flask. De aceea zisese odată Flask că de când ajunsese la înaltul rang de ofiţer nu mai ştia cum e să fii altfel decât flămând, mai mult sau mai puţin. Asta fiindcă ceea ce apuca să mănânce nu îi potolea foamea, ci i-o întărâta mai tare. Îşi zicea că pacea şi mulţumirea îşi luaseră pe veci la revedere de la stomacul lui. „Sunt ofiţer acum, dar ce n-aş da să ciugulesc puţină carne de vită fără fasoane pe punte, cum făceam când eram un simplu marinar. Halal roade ale promovării, halal orgoliu şi glorie, asta e nedreptatea vieţii." Dacă era vreun matelot dintre cei de pe „Pequod" care să-i poarte pică lui Flask în calitate de ofiţer, tot ce trebuia să facă acel marinar pentru a se simţi pe deplin răzbunat era ca la ora mesei să se ducă şi să se uite prin hubloul cabinei ca să-l vadă pe Flask stând ca un prostănac şi uitându-se speriat la groaznicul Ahab.

Ahab şi cei trei secunzi ai săi erau ceea ce se numea prima tranşă la masa din cabina „Pequodului". După ce plecau ei, în ordinea inversă venirii, faţa de masă era curăţată, sau mai bine spus era scuturată în grabă, de către intendentul palid. După aceea erau chemaţi la masă cei trei harponieri, ei fiind moştenitorii cei de pe urmă. Cei trei transformau cabina cât timp stăteau la masă într-un fel de odaie a servitorilor.

În contrast cu atmosfera încărcată până la refuz de o tensiune de nesuportat şi o apăsare fără nume de la masa căpitanului, acum aerul era lipsit de griji şi liber, de-a dreptul democratic de la masa acestor harponieri de rang mai mic. Pe când şefii lor, secunzii, păreau a se speria şi de sunetul pe care îl făceau fălcile lor când mestecau, harponierii rumegau cu atâta poftă încât zgomotul se auzea de afară. Mâncau ca nişte regi, umplându-şi pântecele cum se umplu calele navelor indiene cu mirodenii. Queequeg şi Tashtego aveau o poftă de mâncare atât de mare că, pentru a umple burdihanele golite între mese, uscatul Dough-Boy trebuia să aducă o ditamai bucata de carne sărată care

părea smulsă cu totul de pe bou. Iar dacă nu se mişca destul de repede, dacă nu sărea să se ocupe de masă, atunci Tashtego avea un mod tare lipsit de cuviinţă de a-l grăbi înţepându-l cu harponul în dos. Într-o zi, Daggoo se gândi să îi împrospăteze memoria lui Dough-Boy şi, pus pe şotii, îl ridică şi îi vârî capul într-un hârdău. În timp ce Tashtego îi însemna cu pumnalul pe frunte semnul de unde avea să înceapă să-l scalpeze. Intendentul acesta cu faţa albă ca pâinea era un omuleţ tare sperios şi agitat. Se trăgea dintr-un tată bancher, dar scăpătat, şi dintr-o mamă care lucra ca asistentă la spital. Iar între spectacolul de groază pe care îl dădea Ahab şi vizitele zilnice şi agitate ale celor trei sălbatici viaţa lui Dough-Boy era o nesfârşită tremurătură. De obicei, după ce avea grijă ca harponierii să aibă tot ce le trebuie la masă, fugea din calea lor şi se ascundea în cămăruţa lui de lângă cabină trăgând cu ochiul printre scândurile uşii până ce se termina totul.

Era ceva să-l vezi pe Queequeg stând peste masă de Tashtego şi rânjind cu dinţii lui piliţi la indian. Daggoo stătea între ei, dar pe podea, căci dacă ar fi stat pe scaun, s-ar fi dat cu capul lui cel negru de tavanul de jos. De fiecare dată când îşi mişca picioarele imense, toate şipcile din podea scârţâiau de parcă printre pasagerii de la bord se afla şi un elefant. Cu toate acestea, negrul era foarte cumpătat, ca să nu mai zic delicat. Nu părea cu putinţă ca acele mici îmbucături pe care le lua să îi ţină în formă trupul mare, impunător şi frumos. Fără îndoială că nobilul sălbatic se hrănea şi se adăpa cu aerul marin, trăgând pe nările late minunata viaţă a lumii. Uriaşii nu se hrănesc cu vită sau cu pâine. Queequeg, în schimb, avea un mod de a plescăi atât de barbar şi de zgomotos că tremurătorului Dough-Boy îi venea să se uite ca nu cumva să aibă urme de dinţi pe mâinile sale lungi şi subţiri. Când îl auzea pe Tashtego strigând după el să vină în cabină ca să îi roadă oasele, tontul de intendent mai că spărgea farfuriile din cămară cu crizele sale de leşin. Nici privitul pietrelor de

tocilă pe care harponierii le cărau mereu după ei pentru a-şi ascuţi harpoanele şi cu care îşi ascuţeau ostentativ la masă cuţitele şi nici auzul scrâşnetului pe care îl făceau nu îl linişteau deloc pe bietul Dough-Boy. Cum putea să uite el că, pe vremea când trăia pe insulă, Queequeg comisese cu siguranţă câteva indiscreţii criminale printre semenii săi. Vai! Dough-Boy! Greu e pentru sluga albă să slujească unor canibali. Ar fi trebuit să poarte pe braţ un scut în loc de şervet. După ceva timp totuşi, spre imensa lui bucurie, cei trei războinici de apă sărată se ridicau şi plecau; intendentului credul şi avid de poveşti i se părea că le aude oasele imense jucând la fiecare pas, ca paloşele maurilor în tecile lor.

Deşi aceşti sălbatici mâncau în cabină şi teoretic acolo şi locuiau, obiceiurile lor erau mult prea înrădăcinate, astfel că nu treceau pe acolo decât la ora mesei şi la ora de culcare când traversau încăperea pentru a ajunge fiecare în odaia sa.

În această privinţă, Ahab nu era diferit de ceilalţi căpitani americani de baleniere care sunt de părere că această cabină a navei le aparţine de drept şi doar cu permisiunea lor poate să intre altcineva acolo. Astfel că nu ar fi o greşeală dacă s-ar spune că secunzii şi harponierii stăteau mai degrabă afară din cabină decât în ea, căci, la fel ca uşa de la intrare a unei case, care doar când e deschisă se vede interiorul, fiind din nou aruncată în stradă la închidere şi trăind în aer liber majoritatea timpului, aşa erau şi ei când intrau în cabină. Nu pierdeau nimic oricum, căci în cabină nu s-ar fi putut lega vreo tovărăşie. Din punct de vedere social, Ahab era inaccesibil. Deşi se număra printre creştini, era cu totul străin faţă de valorile lor. Trăia pe această lume cum trăiau ultimii urşi grizzly pe pământul ocupat de oamenii din Missouri; când vara şi primăvara dispăreau, acest singuratic neîmblânzit se ascundea într-o vizuină şi trecea aşa iarna, sugându-şi labele, în acelaşi fel,

ascuns de bătrâneţea sa vijelioasă şi aspră, Ahab se hrănea cu melancolia sa tăcută.

35. Vârful catargului

Se întâmplă ca pe vreme bună să îmi vină şi mie rândul turei de veghe în vârful catargului, după cum le venea rândul tuturor marinarilor prin rotaţie.

Pe cele mai multe baleniere americane pe vârfurile catargelor sunt postaţi oameni încă de când iese corabia din port, chiar dacă are de făcut o călătorie de cincisprezece mii de mile sau mai mult până să ajungă în apele potrivite pentru pescuit. Dacă după o călătorie de trei, patru sau cinci ani se apropie de casă şi nu este plină ochi, dacă a mai rămas un butoiaş gol, în vârful catargului stau marinari până în ultima clipă; doar atunci când bastoanele rândunicilor se pierd printre stâlpii celorlalte corăbii din port renunţă echipajul la speranţa de a mai captura o balenă.

Obiceiul statului de veghe în vârful catargului e foarte vechi şi interesant şi de aceea vom discuta pe larg despre el. Eu cred că primii care au stat de veghe au fost vechii egipteni, deoarece din toate cercetările mele nu am găsit alţii înaintea lor, căci înaintaşii lor, cei care au înălţat Turnul Babel, au încercat fără îndoială să ridice cel mai înalt catarg din toată Asia şi chiar din toată Africa, dar marele catarg din piatră a căzut peste bord în vijelia furiei lui Dumnezeu înainte ca ultima cărămidă să fie pusă la locul ei; de aceea nu îi putem pune pe aceşti babilonieni înaintea egiptenilor. Că egiptenii erau o naţiune de gabieri este o credinţă întemeiată pe convingerea arheologilor că primele piramide au fost construite în scopuri astronomice, convingere care îşi are baza în forma neobişnuită de stea în patru colţuri a acestor construcţii. Astfel se crede că aceşti astronomi ai vremurilor de demult urcau pe propriile lor picioare până în vârf şi de acolo strigau dacă vedeau o nouă stea, aşa cum se strigă astăzi din vârful catargului dacă se

zăreşte vela altei corăbii sau vreo balenă la orizont. Sfântul Stâlpnic, cunoscutul ascet creştin din vremurile vechi, şi-a construit un stâlp de piatră înalt şi şi-a petrecut în vârful lui ultima parte din viaţă trăgându-şi mâncare de jos cu o parâmă; el este cel mai bun exemplu de gabier neînfricat care nu s-a lăsat gonit de la locul său nici de ger, nici de ceaţă, nici de ploaie, grindină sau zloată, ci le-a ţinut piept cu dârzenie tuturor până când a murit, propriu-zis, la post. Astăzi avem câţiva gabieri lipsiţi de viaţă, oameni din piatră, fier sau bronz care, deşi suficient de puternici pentru a rezista unei vijelii pe cinste, nu sunt în stare să strige dacă văd ceva neobişnuit în depărtare. Îl avem pe Napoleon care, în vârful coloanei din Vendôme, stă cu mâinile în sân la patruzeci şi cinci de metri înălţime fără a-i mai păsa dacă puntea e condusă de Louis Philippe, Louis Blanc sau Louis Diavolul[21]. Măreţul Washington stă şi el în vârful catargului său din Baltimore care, la fel ca stâlpii lui Hercule, arată o înălţare umană pe care puţini o pot ajunge. Amiralul Nelson, aşezat, de asemenea, în vârful unui catarg de bronz roşu, stă în post în mijlocul pieţei Trafalgar şi chiar şi când este înceţoşat de fumul Londrei se simte că un mare războinic veghează la înălţime, căci nu se face fum fără foc. Dar nici marele Washington, nici Napoleon şi nici Nelson nu vor răspunde nici unei strigări de jos, oricât de amarnic ar cere cei de pe punţile pe care le veghează să îi aline cu vreo povaţă şi oricât s-ar crede că privirea lor răzbate prin ceaţa viitorului şi poate spune ce obstacole sau primejdii trebuie ocolite. Poate părea greşit să îi asemuim pe gabierii uscatului cu cei ai mării, dar nu este aşa, după cum spune şi Obed Macy, singurul istoric al Nantucketului. Destoinicul Obed ne spune că în vremurile de început ale vânătorii de balene, când au început oamenii să pornească pe corăbii după aceşti peşti, se înfigeau pe ţărmuri nişte piloni înalţi pe care santinelele se urcau cu ajutorul unor stinghii bătute în cuie aşa cum se urcă găinile

în coteţ. Până acum câţiva ani aşa făceau şi vânătorii din golfurile din Noua Zeelandă care, atunci când zăreau prada, strigau la cei din bărcile care stăteau pregătite pe plajă. Acest obicei a devenit învechit acum, aşa că ne vom întoarce la vârful catargelor adevărate, cele de pe corăbii. Cele trei gabii de pe catargele navelor sunt ocupate de Ia răsărit până la apus, iar marinarii stau de veghe cu rândul, ca şi la timonă, făcând schimb o dată la două ore. E foarte plăcut să stai în gabie pe vremea însorită de la tropice, ba pentru un om visător e chiar încântător. Te vezi la treizeci de metri deasupra punţii tăcute, păşind peste luciul apei ca şi când catargele ar fi nişte picioroange, iar pe sub tine şi printre picioarele tale trec unii dintre cei mai mari monştri ai apelor, aşa cum treceau odinioară corăbiile printre picioarele Colosului din Rhodos. Te vezi pierdut în nemărginirea mării peste care nu se mişcă decât valurile. Vasul adormit înaintează domol, vânturile adie moţăit şi totul din jurul tău te învăluie într-o moleşeală plăcută. Cea mai mare parte a timpului din această vânătoare tropicală nu se întâmplă mai nimic. Nu auzi noutăţi, nu citeşti jurnalele, nu te tulbură ştiri despre întâmplări nemaipomenite de aiurea, nu te supără problemele casei, falimentele, căderile bursei, nu te gândeşti ce mănânci seara, căci pentru trei ani de zile mâncarea ta te aşteaptă foarte convenabil în butoaie şi preţul ei nu se măreşte niciodată.

Pentru un marinar de balenieră plecat într-o călătorie de trei sau patru ani, după cum durează de obicei, orele petrecute în gabie se adună la câteva luni bune.

E mare păcat că locul unde îţi petreci o aşa de mare parte din timpul vieţii tale e, din păcate, departe de a fi un locşor confortabil şi nu oferă căldura pe care o găseşti într-un pat, într-un hamac, o gheretă, un amvon, o trăsură sau orice altă născocire mică şi plăcută în care oamenii se închid temporar. Locul unde te cocoţi de obicei este vârful arborelui zburător, iar acolo stai pe două prăjini paralele –

caracteristice balenierelor numite crucetele arborelui zburător. Aici, aruncat într-o parte şi-ntr-alta, un începător se simte la fel de confortabil ca pe coarnele unui taur. Desigur, pe vreme rea îţi poţi urca şi casa cu tine în chip de pelerină, dar, la drept vorbind, şi cea mai groasă pelerină te fereşte la fel de bine ca un trup despuiat. Aşa cum sufletul e lipit de învelişul său cărnos şi nu se poate mişca în voie, cu atât mai puţin poate să-l părăsească fără a risca să se stingă ca un pelerin neştiutor ce încearcă să traverseze Alpii înzăpeziţi iarna, aşa nu e nici pelerina o casă, ci mai mult un acoperământ sau piele în plus. Nu poţi să agăţi poliţe sau sertare de trup şi nici nu poţi să faci din pelerină un dulap.

Având în vedere toate acestea, e mare păcat că arborii balenierelor ce traversează mările Sudului nu au acele observatoare mici numite „cuiburi de cioară” care îi protejează pe gabierii vaselor din Groenlanda de vremea rea de pe mările îngheţate. În povestea Căpitanului Sleet[22] numită „O călătorie printre aisberguri în căutarea balenei groenlandeze şi redescoperirea accidentală a coloniilor islandeze pierdute ale vechii Groenlandei în această remarcabilă carte, toţi gabierii se bucură de noua invenţie de pe „Gheţarul”, cum se numea bătrâna corabie a căpitanului Sleet, şi anume aceste „cuiburi de ciori”. L-a denumit „cuibul lui Sleet”, în propria sa onoare, căci el fusese inventatorul şi descoperitorul acestuia şi fără falsă modestie, având în vedere că ne numim copii după propriile noastre nume – noi, taţii, fiind inventatorii şi descoperitorii –, ar trebui să numim după noi orice alt aparat pe care îl construim. Ca formă, „cuibul lui Sleet” arată ca un lighean mare, deschis deasupra unde are o prelată mobilă menită să-ţi ferească creştetul pe timp de furtună. Fiind fixat în vârful catargului, se intră în el printr-o trapă din duşumea.

Pe partea dinspre pupa are un scaun confortabil, cu o deschizătură dedesubt pentru umbrele, pături sau haine, în

partea din faţă are nişte buzunăraşe din piele unde se ţin goarna, pipa, telescopul şi alte obiecte marinăreşti. Când însuşi căpitanul Sleet stătea de veghe în cuibul lui, povesteşte că avea cu el o puşcă, pusă, de asemenea, în buzunăraşe, un bidon de pulbere şi plumbi cu care trăgea în narvali, acei inorogi vagabonzi care îi infestau apele. Nu îi poţi împuşca de pe punte din cauză că nu trec gloanţele prin luciul apei, dar dacă îi împuşti de sus, e altă treabă.

E clar că toate descrierile acestui cuib au fost făcute cu drag, dar, deşi insistă asupra unora dintre ele şi descrie ştiinţific experimentele făcute de el în cuib cu o mică busolă pe care o ţinea acolo pentru a evita greşelile care se trag de la ceea ce se numeşte „atracţia locală” a magneţilor din habitaclu, eroare atribuită apropierii de fierul de pe punte iar în cazul „Gheţarului”, apropierii de mulţii fierari care făceau parte din echipaj –, ei bine, deşi e foarte riguros şi ştiinţific în munca lui, în ciuda „devierilor de habitaclu”, a „observaţiei unghiului busolei” şi a „erorilor de aproximare”, căpitanul Sleet ştie foarte bine că era atât de adâncit în aceste profunde meditaţii magnetice, încât să nu mai fie atras din când în când de sticluţa plină dosită la îndemână într-o parte a cuibului. Cu toate că îl admir foarte mult şi chiar pot spune că îmi e drag acest căpitan curajos, onest şi învăţat, nu îmi place faptul că ignora cu bună ştiinţă această sticluţă, mai ales că ea se dovedea a fi un prieten de nădejde şi o alinare când, cu degetele înmănuşate şi gluga trasă pe cap, studia matematica sus în cuibul de păsări la două degete de poli.

Deşi noi, vânătorii mărilor sudice, nu suntem găzduiţi atât de plăcut cum erau căpitanul Sleet şi groenlandezii lui, această mică neplăcere e răscumpărată de seninătatea mărilor sudice pe ale căror ape navigăm. Eu unul obişnuiam să urc încet pe parâme, să mă opresc sus pentru a vorbi cu Queequeg sau cu oricine altcineva care era liber şi pe care se întâmpla să-l găsesc pe acolo, apoi să mai urc puţin şi, aruncând leneş un picior peste parâma velei mari,

să arunc o privire de început în larg; aşa ajungeam la destinaţie.

Aici voi face o confesiune şi voi dezvălui că nu ţineam bine de pază. Cum puteam eu, când gândurile îmi stăteau la misterele universului şi stăteam singur la o înălţime care trăgea la meditaţie, să mă achit cum trebuie de sarcina de a îndeplini toate ordinele care răsunau de pe punte: „Ţine ochii deschişi bine şi dă de veste dacă vezi ceva!”

Cu această ocazie, vă avertizez, proprietari de nave din Nantucket, să aveţi grijă să nu tocmiţi pe vasele voastre flăcăi cu frunte îngândurată şi ochi goi, căci aceştia se afundă în meditaţii nepotrivite, gata să-şi îmbarce minţile pe Fedon[23] în loc de Bowditch[24]. Feriţi-vă, vă zic, de un astfel de om, căci balenele voastre trebuie văzute înainte de a fi ucise, iar un asemenea Platonician cu ochi visători o să vă ducă de zece ori în jurul lumii fără a vă îmbogăţi cu o picătură de seu. Aceste atenţionări nu sunt de colo. În zilele noastre, pescuitul este un meşteşug în care se refugiază mulţi tineri romantici, melancolici şi distraşi, care, sătui de grijile apăsătoare ale lumii, caută sentimente în smoală şi untură. Childe Harold nu se urcă degeaba în vârful catargului vreunei baleniere urmărite de ghinion pentru a striga:

Unduieşte-te, adânc şi întunecat ocean,
mii de vânători plutesc peste tine în van!

Deseori, căpitanii acestor vase îi trag deoparte pe aceşti filosofi distraţi, dojenindu-i că nu sunt destul de „interesaţi” de călătorie şi sugerându-le că orice ambiţie onorabilă le este atât de străină, încât nutresc în secret speranţa de a nu întâlni deloc balene. Degeaba însă. Aceşti platonicieni tineri cred că privirea lor nu este bună, că sunt miopi şi de aceea nu are rost să îşi obosească ochii, mai ales că şi-au lăsat şi ochelarii de teatru acasă.

— Maimuţă ce eşti, îi zicea un harponier unui astfel de flăcău, suntem pe mare de trei ani de zile şi tu n-ai ochit nicio balenă. Se-arată balenele cum îşi arată găina colţii când eşti tu în gabie.

Poate aşa se întâmpla sau poate că se zbenguiau bancuri întregi la orizont. Dar legănat de valurile care se îngemănează cu gândurile şi pierdut într-o stare de reverie adâncă, tânărul uită cine e, ia oceanul de sub el drept sufletul fără fund al omenirii sau al naturii şi orice lucru neobişnuit, abia zărit şi trecător, orice înotătoare necunoscută lui îi pare a fi întruparea gândurilor trecătoare care se ascund în suflet şi se ivesc doar pentru o clipă. În această stare încântătoare, sufletul se scurge spre originea lui, se împrăştie prin timp şi spaţiu ca şi cenuşa panteistică a lui Crammer[25], înfrăţindu-se cu toate ţărmurile de pe pământ.

Nu mai e altă viaţă în tine în afara de balansul legănat dat de corabia în mers. Suflul ei este luat din apă, cel al apei, luat de undele nevăzute ale Domnului. Cât timp eşti scufundat în acest somn sau vis, dacă îţi mişti mâna sau piciorul, dacă te eliberezi din această stare pentru o clipă, îţi vei aminti cu groază cine eşti. Vei pluti peste vârtejurile descartiene şi poate, la miezul zilei, pe cea mai frumoasă vreme, vei cădea cu un ţipăt stins prin văzduhul limpede în apa verii şi nu te vei mai ridica niciodată. Băgaţi de seamă, visătorilor!

36. Duneta

Intră Ahab; după el, toată lumea. Nu mult după povestea cu pipa, într-o dimineaţă, chiar după micul dejun, Ahab urcă prin tambuchiul cabinei pe punte. Cei mai mulţi căpitani îşi fac plimbarea de după masă la acea oră, ca nişte domni care se plimbă prin grădină. Pasul său osos şi greu se făcu auzit dintr-o parte într-alta a punţii atât de familiară paşilor săi, încât era plină de gropiţe de la urmele piciorului său, asemenea rocilor geologice. Dacă te uitai atent la fruntea sa încreţită, ai fi văzut şi acolo urme mai stranii: urmele gândurilor sale nepotolite.

De data aceasta, aceste urme păreau mai adânci, cum părea şi urma pasului său mai adâncă în acea dimineaţă. Atât de îngândurat era Ahab că, la fiecare întoarcere pe care o făcea, când la catarg, când la habitaclu, puteai parcă să vezi cum se răsuceau gândurile în el, stăpânindu-l cu atâta putere că fiecare mişcare era ca oglinda interioară a fiecărei mişcări din afară.

— L-ai văzut, Flask?, şopti Stubb. Parcă-l ciuguleşte ceva pe dinăuntru. Odată şi-odată tot va izbucni.

Orele treceau, iar Ahab era când în cabină, când pe punte, purtând pe chip acelaşi chin al unui ţel nespus.

Se apropia seara. Deodată se opri lângă parapete. Îşi opinti piciorul de os într-una din găurile sale şi, ţinându-se ou o mână de o velă, ordonă lui Starbuck să adune pe toată lumea la pupă.

— Domnule!, zise secundul uimit de un asemenea ordin, care nu se dădea pe corăbii decât în cazuri excepţionale.

— Trimite-i pe toţi la pupa, repetă Ahab. Cei din gabie! Coborâţi!

Când se adună tot echipajul, toţi privindu-l cu chipuri curioase şi nelămurite, căci Ahab arăta ca cerul dinaintea furtunii, după ce aruncă o privire grăbită peste parapet şi

se uită la marinari, o luă din loc de parcă nu era niciun suflet pe lângă el şi îşi reluă plimbările pe punte. Continuă să se plimbe cu capul în jos şi pălăria căzută, fără a lua în seamă şuşotelile mirate ale echipajului; Stubb îi zise încet lui Flask că Ahab îi chemase pe toţi acolo pentru a vedea cum se face o întrecere cu piciorul. Dar toate acestea nu durară mult. Făcând o mică pauză, strigă:

— Ce faceţi când vedeţi o balenă, mateloţi?

— Strigăm că am văzut-o!, veni răspunsul plin de viaţă al grupului.

— Bravo!, strigă Ahab pe un ton aprobator la vederea voioşiei pe care le-o dăduse neaşteptata sa întrebare.

— Şi după aceea ce faceţi, mateloţi?

— Ne coborâm şi pornim după ea!

— Şi pe ce melodie vâsliţi, mateloţi?

— O balenă moartă sau o barcă spartă!

Cu fiecare strigătură creştea mai bucuros şi mai mulţumit chipul bătrânului, în timp ce marinarii începuseră să se uite unul la altul cu mirare, de parcă şi ei erau surprinşi cum de se stârniseră aşa de tare de la nişte întrebări fără rost.

Se umplură iar de veselie când Ahab, învârtit pe jumătate în găurica sa şi ţinând strâns ca într-o gheară pânza unei vele, le zise:

— Toţi gabierii m-au auzit până acum dând ordine in legătură cu o balenă albă. Ascultaţi la mine! Vedeţi voi banul acesta spaniol de aur? – ridică în lumina soarelui 0 monedă strălucitoare. Valorează şaisprezece dolari, mateloţi. Îl vedeţi? Domnule Starbuck, dă-mi ciocanul de acolo.

În timp ce secundul aducea ciocanul, Ahab, fără a scoate un cuvânt, freca încet moneda de marginea tunicii ca pentru a-i îmbogăţi lustrul şi fredona încet ca pentru el scoţând un sunet atât de înăbuşit şi de fonfăit, încât părea a fi zgomotul rotiţelor care îl puneau în mişcare.

Primind unealta de la Starbuck, se apropie de catargul mare cu ciocanul ridicat într-o mână şi arătând aurul cu cealaltă, spuse cu voce tare:

— Cel care îmi zăreşte o balenă albă cu fruntea încreţită şi falca strâmbă, cel care îmi arată balena asta cu capul alb şi trei găuri în tribordul cozii ascultaţi la mine, cel care îmi zăreşte balena asta albă va primi moneda aceasta de aur, băieţi!

— Ura! Ura!, strigară marinarii şi scuturară pânzele pentru a arăta încântarea ce le-o aducea faptul că moneda era bătută în cuie de catarg.

— E o balenă albă, vă zic, adăugă Ahab aruncând ciocanul cât colo. O balenă albă. Căscaţi ochii după ea, băieţi, uitaţi-vă atent după fâşii albe de apă. Strigaţi dacă vedeţi şi o bulă.

În tot acest timp, Tashtego, Daggoo şi Queequeg se holbau cu o mirare şi o curiozitate mai mare decât a celorlalţi, iar când fu adusă vorba de fruntea încreţită şi de falca strâmbă, spuseră, de parcă fiecare fu lovit de o anumită aducere-aminte:

— Căpitane Ahab, zise Tashtego, balena asta trebuie să fie cea căreia i se zice Moby Dick.

— Moby Dick?, strigă Ahab. Deci ştii despre ce balenă e vorba, Tash?

— Îşi vântură coada mai ciudat înainte de a intra de tot în apă, domnule?, întrebă indianul.

— Şi are un jet la fel de ciudat, întrebă Daggoo la rândul lui, foarte mare pentru un caşalot şi tare rapid, aşa-i, căpitane Ahab?

— Are şi unu, doi, vai!, mulţi harpoane în el, căpitane, adăugă Queequeg anevoios, toţi răscucit, răsucet, ca ăl’, ăl’ – se chinuia să găsească un cuvânt în timp ce îşi răsucea mâinile de parcă ar fi deşurubat un capac – ca ăl’, ăl’…

— Ca un tirbuşon!, strigă Ahab. Da, Queequeg, are harpoane în el, răsucite toate şi îndoite. Da, Daggoo, are şi un jet mare ca un spic mare de grâu şi alb ca lâna noastră

din Nantucket după lunile de tuns oi. Da, Tashtego, coada lui se vântură ca o velă sfâşiată în vijelie. Pe toţi dracii, mateloţi, l-aţi văzut pe Moby Dick! Chiar pe Moby Dick!

— Căpitane Ahab, zise Starbuck care, la fel ca Stubb şi Flask, se uitase până acum la căpitan cu mare mirare, dar acum păru să-i dea prin minte un gând care îi risipi toată surprinderea. Căpitane Ahab, am auzit şi eu de Moby Dick, dar nu este acea balenă care v-a smuls piciorul?

— Cine ţi-a zis asta?, strigă Ahab, şi se opri pentru o clipă. Da, Starbuck, da, băieţii mei dragi. Moby Dick a fost acela care mi-a luat un catarg, cel care m-a lăsat cu ciotul aista pe care mă sprijin acum. Da, da, zise şi scoase un oftat prelung ca oftatul unui elan rănit de moarte. Da, da, balena aceea blestemată m-a distrus şi m-a transformat într-un sărman năpăstuit şi ciung şi-aşa am să rămân pentru totdeauna.

Îşi deschise braţele şi strigă de parcă ar fi blestemat:

— Da, da, o să-l urmăresc în jurul Bunei Speranţe, pe după Horn, în Maelstromul norvegian şi în flăcările iadului o să-l caut înainte de a renunţa. Pentru asta navigaţi cu mine, mateloţi: ca să urmărim Balena Albă în sus şi în jos, pe toate laturile pământului, până va scuipa sânge negru şi se va întoarce cu burta în sus. Ce ziceţi băieţi, bateţi palma? Tare îmi păreţi viteji!

— Da, da!, strigară harponierii şi marinarii apropiindu-se de bătrânul însufleţit. Să avem privirea ascuţită după Balena Albă; să avem lancea ascuţită pentru Moby Dick.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, zise el pe jumătate oftat şi pe jumătate strigat. Dumnezeu să vă binecuvânteze. Intendent! Du-te şi adu măsura mai mare de grog. De ce faci faţa asta lungă, domnule Starbuck? Nu vrei să vânezi balena albă? Nu vrei să-l prinzi pe Moby Dick?

— Sunt pregătit să-l prind de falca aia strâmbă, cum sunt pregătit şi să mă prindă moartea în gheare, căpitane Ahab, dacă se nimereşte să se întâmple când ne facem treaba. Dar eu am venit să vânez balene, nu să îmi răzbun

căpitanul. Câte butoaie vei umple cu răzbunarea ta, asta dacă reuşeşti să-l prinzi? Nu vor valora mare lucru pe piaţa din Nantucket.

— Piaţa din Nantucket? Ptiu! Apropie-te Starbuck! Ţie-ţi trebuie şi alt motiv. Dacă prin bani se măsoară câştigul şi crezi că toţi contabilii măsoară pământul împrejmuindu-l cu guinee, una la un centimetru, atunci lasă-mă să-ţi spun, omule, că răzbunarea mea îţi va aduce un mare câştig aici!

— Se loveşte peste piept, şopti Stubb. Ce-i cu asta?, sună tare puternic, dar gol.

— Să te răzbuni pe un animal prost, strigă Starbuck, care te-a muşcat din instinct fără a gândi. Asta e sminteală! Să te înfurii pe un animal fără minte, căpitane Ahab, îmi pare a fi o blasfemie!

— Uite cum te-nhaţă iar motivul acela ascuns. Toate obiectele vizibile nu sunt decât măşti de carton. În evenimentul însuşi, în actul viu, în fapta fără de tăgadă, acolo un temei necunoscut arată forma ce se ascunde în spatele măştii de carton. Dacă e să loveşti, fă-o prin mască! Cum iese un prizonier la lumină, dacă nu prin dărâmarea peretelui? Balena albă e pentru mine peretele acesta ce stă să cadă peste mine. Câteodată cred că după el nu mai e nimic. Dar sunt destule. Mă încearcă, mă provoacă. Văd în el o putere nesocotită, mânată de o răutate fără margini. Răutatea aceasta e cea pe care o urăsc şi, fie că balena albă e doar ajutorul, fie că ea e vinovată, o să-mi vărs ura pe ea. Nu-mi vorbi mie de blasfemie, omule. M-aş lua de gât şi cu soarele dacă mi-ar face vreun rău, căci dacă el ar putea să facă una ca asta, aş putea şi eu să mă răzbun. Aşa e jocul, gelozia se abate peste toată creaţia. Nici stăpânul meu nu e atât de corect, omule. Cine stă deasupra mea? Adevărul nu are margini. Nu te mai uita aşa la mine. Căutătura de prost e mai rea decât o privire diavolească! Văd că te înroşeşti şi păleşti, înflăcărarea mea ţi-a aprins focul mâniei. Ascultă la mine, Starbuck: ce se spune la mânie trece de la sine. Sunt oameni pentru care nişte vorbe mai aprinse nu sunt o

ocară. N-am vrut să te mânii. Hai, lasă. Uite! Uite acolo la obrajii aceia de turc pătaţi de soare, ca o pânză pictată. Leoparzii aceştia păgâni, făpturile care nu dau importanţă nimănui şi nu adoră pe nimeni, care nu caută să găsească motive pentru viaţa înflăcărată care arde în ei: echipajul, omule, echipajul! Nu sunt ei una cu căpitanul lor în toată povestea aista cu balena? Uită-le la Stubb cum râde. Şi la chilianul de colo, cum hohoteşte numai când se gândeşte la asta. Numai tu dintre toţi nu poţi ţine piept uraganului, Starbuck. Şi până la urmă ce îţi cer? Gândeşte-te! Îţi cer numai sa ucizi o balenă, ori asta nu-i mare ispravă pentru tine. Ce altceva să fie? Cel mai bun lăncier din tot Nantucketul nu poate da înapoi din vânătoarea aceasta amărâtă, mai ales când toţi oamenii de pe punte şi-au pregătit deja tocila. Ah! Văd că tot ţeapăn te ţii. Te umfli ca valurile! Zi ceva, vorbeşte! Da, da, tăcerea ta vorbeşte îndeajuns. (Zise pentru el): Fumul ce-mi iese pe nările umflate trebuie că i-a pătruns în plămâni. Starbuck e al meu acum, nu poate să mi se pună împotrivă fără a se răzvrăti.

— Dumnezeu să mă apere! Să ne apere pe toţi!, murmură Starbuck.

În bucuria de a vedea supunerea tăcută, fermecată parcă, a secundului, Ahab nu mai auzi invocaţia prevestitoare. Nu mai auzi nici râsul înfundat din cală, nici zumzetul odgoanelor din cordaj, nici fâlfâitul velelor care se loveau de catarg de parcă tuturor le sărise inima.

Ochii lui Starbuck se umpluseră iar de încăpăţânare. Râsul înfundat dispăru, vântul bătu ca mai înainte, pânzele se umflară la loc şi corabia îşi continuă alunecarea ca şi până acum. Voi, premoniţii şi avertismente! De ce nu ziceţi când vă arătaţi? Sunteţi mai degrabă nişte umbre? Da, voi nu sunteţi semne din afară, ci întăriri ale gândurilor dinăuntru. Pe noi puţine lucruri din afară ne ţin pe loc, iar nevoile interioare ale fiinţei noastre ne mână înainte.

— Măsura! Măsura!, strigă Ahab.

Primind cana de cositor, se întoarse spre harponieri şi le ordonă să îşi aducă harpoanele. Îi adună pe toţi în jurul lui cu armele în mână, lângă cabestan, în timp ce secunzii stăteau lângă el cu harpoanele şi restul echipajului se strânsese în cerc în jurul lor. Se uită o clipă în ochii tuturor oamenilor din echipaj. Ochii lor îi întâlniră pe ai lui cum întâlnesc ochii lupilor de prerie pe cei ai conducătorului de haită în timp ce acesta se năpusteşte în fruntea lor pe urma bizonului. Dar din păcate, de multe ori cade chiar el în capcana indianului.

— Beţi şi daţi mai departe!, strigă el înmânându-i cana plină-ochi celui mai apropiat marinar. Să bea numai echipajul! Daţi-o roată, daţi-o roată! Duşte scurte şi înghiţituri lungi, băieţi. E iute cum e copita diavolului. Aşa, aşa, foarte bine se duce roată. Se urcă repede la cap. O să vă joace ochii-n cap ca limba despicată de şarpe. Foarte bine, e pe sfârşite. Pe acolo s-a dus şi pe aici se întoarce. Dă-mi-l mie, aici n-a ajuns. Băieţi, aşa se duc şi anii, aşa e înhăţată şi pierdută şi viaţa. Intendent, toarnă iar!

— Ascultaţi aici, vitejii mei! V-am adunat în jurul cabestanului. Împrejmuiţi-mă cu suliţele, secunzilor, iar voi, harponierilor, staţi aici cu fiarele voastre; voi, marinarilor, încercuiţi-mă ca să readuc la viaţă un obicei al strămoşilor mei pescari. Oameni buni, o să vedeţi în curând – cum, băiete, te-ai şi întors? Nici necazurile nu vin mai repede de-atât. Dă-mi-o mie. Iar e plină până-n buză cana; dacă n-ai fi tu, Sfinte Vitus… fugi, boală!

— Apropiaţi-vă, secunzi. Înlănţuiţi-vă lăncile în faţa mea. Aşa!, staţi să le prind de mijloc.

Zicând acestea, întinse mâna şi apucă suliţele ridicate de locul unde se încrucişau. Tresări deodată când puse mâna pe ele; între timp, se uita când la Starbuck, când la Stubb, apoi de la Stubb la Flask. Părea că vrea, printr-o putere interioară neştiută, să le transmită printr-un şoc acelaşi sentiment arzător pe care îl ţinea sub presiune în suflet. Cei trei secunzi dădură înapoi din calea înfăţişării sale

puternice, hotărâte şi misterioase. Stubb şi Flask nu cutezau să-l privească în ochi, dar privirea onestă a lui Starbuck îl pironea.

— Degeaba, dar poate că aşa e mai bine. Dacă voi trei aţi fi fost fulgeraţi de şoc, poate că s-ar fi scurs tot din mine. Sau poate că aţi fi picat morţi. Poate nici nu aveţi nevoie de el. Lăsaţi suliţele! Şi acum, secunzi, vă numesc paharnici ai celor trei regi păgâni de-acolo, cei trei harponieri onorabili şi de viţă nobilă. Sarcina nu vă e pe plac? Cum asta, când însuşi Papa spală picioarele cerşetorilor folosindu-şi coroana drept albie? Dragii mei cardinali, bunăvoinţa voastră vă va schimba gândul. Nu vă poruncesc nimic eu, voi veţi voi. Harponierilor, nu vă mai codiţi şi scoateţi lăncile!

Îndeplinind în linişte ordinul, cei trei harponieri stăteau acum în faţa lui cu vârfurile harpoanelor lungi de trei picioare scoase din teacă şi îndreptate în sus.

— Vedeţi să nu mă împungeţi! Întoarceţi-le. Întoarceţi-le, am zis! Nu ştiţi cum se ţine potirul? Întoarceţi-le cu căldarea în sus. Acum, paharnici, apropiaţi-vă. Luaţi suliţele, ţineţi-le cât le umplu eu.

Trecând de la un ofiţer la altul, umplu căldările până la vârf cu băutura iute din cană.

— Acum v-aţi grupat trei cu trei. Vi se încredinţează potirele ucigaşe. Aveţi grijă de ele, voi ce sunteţi legaţi acum fără scăpare. Ha! Starbuck! Ce-i făcut e bun făcut. Soarele s-a învoit şi a stat martor înainte să se culce. Beţi, harponieri! Beţi şi înjuraţi, voi cei care împingeţi pântecele îngrozitoare ale corăbiei! Moarte lui Moby Dick! Să ne vâneze pe noi Dumnezeu dacă nu îl vânăm noi pe Moby Dick până îl răpunem.

Potirele ascuţite de oţel fură ridicate, iar printre strigăte şi blesteme la adresa Balenei Albe, băuturile fură toate trei înghiţite dintr-o răsuflare. Starbuck păli, se cutremură şi se învârti. Cana umplută la loc mai circulă pentru ultima oară

printre echipajul înfierbântat până când Ahab le făcu semn cu mâna şi se împrăştiară toţi. El coborî în cabină.

37. Apus

În cabină, la ferestrele dinspre pupă, Ahab stă singur şi priveşte afară.

— Las în urma mea numai durere albă şi care zvâcneşte, numai ape stinse şi chipuri palide, oriunde mă duc. Valurile rele se umflă pentru a mă scufunda; să se umfle, dar numai după ce trec eu.

Iată cum valurile se înroşesc ca vinul în potirul nesecat. Umbra aurie se-aşterne peste azuriul mării. Soarele se scufundă încet, încă de la amiază, în timp ce sufletul meu se înalţă. Se istoveşte cu greutăţile lui. Oare să fie prea grea coroana ce o port, această coroană de fier a Lombardiei[26]? E bătută în pietre scumpe, dar eu, cel care o port, nu pot să le văd strălucirea, ci simt doar ca în întuneric, că port această greutate a cărei strălucire te uluieşte. E din fier, din câte ştiu, nu din aur. De asemenea, e şi crăpată, asta o simt. Marginea ei zdrenţuită mă răneşte, mi se pare că mi se bat creierii de metal. Da, capul acesta al meu e de oţel, e din acelea care nu au nevoie de coif nici în cele mai aprige înfruntări.

Îmi arde fruntea? Oh! Erau vremuri când răsăritul mă înfierbânta şi apusul mă liniştea. Acum nu mai e aşa. Lumina aceasta frumoasă nu mă luminează şi pe mine; toată frumuseţea mă nelinişteşte, căci nu pot să mă bucur de ea. Mi s-a dăruit puterea măiastră de înţelegere, dar îmi lipseşte puterea de a mă bucura. Sunt blestemat cum nu se poate mai rău, sunt un om damnat în mijlocul paradisului. Noapte bună!

Se îndepărtează de la fereastră făcând cu mâna.

Nu a fost atât de dificil. Mi-am zis eu că o să găsesc cel puţin pe unul mai căpos. Dar cheia mea se potriveşte la toate lacătele lor şi le face să se deschidă. Sau, dacă vreţi, sunt ca muşuroaiele de praf de puşcă în faţa mea, iar eu

sunt chibritul. Ce greu e! Ca să aprinzi pe alţii trebuie ca şi chibritul să se mistuie. Mi-am pus în cap să fac tot ce îndrăznesc. Şi ce mi-am pus în cap, aia fac. Ei cred că sunt nebun, aşa crede Starbuck. Dar eu sunt un diavol, sunt nebunia însăşi înnebunită la rândul ei – acel fel de nebunie care nu se poate stinge decât dacă se aprinde toată. Profeţia era că voi fi dezmembrat şi, iată, am pierdut un picior. Profeţesc şi eu la rândul meu că îl voi dezmembra pe cel care mi-a făcut asta. Fie ca profetul şi făptuitorul să fie unul şi acelaşi. E mai mult decât aţi fost voi zeilor vreodată. Râd de voi şi vă pufnesc în nas, jucătorilor de crichet, luptătorilor ca Burkes şi Bendigoes, dar surzi şi orbi! Nu o să vorbesc acum ca şcolarii bătăuşilor: „Ia-te de unul pe măsura ta, nu mă lovi pe mine!” Nu, tu m-ai dărâmat şi acum eu m-am ridicat din nou în timp ce tu ai fugit să te ascunzi. Ieşi de după sacii tăi de vată, căci puşca mea nu te ajunge. Arată-te, Ahab te salută! Vino şi vezi dacă poţi să mă dobori. Să mă dobori? Nu mă poţi doborî pe mine fără să cazi şi tu. Aici te are la mână omul! Să mă dobori? Calea spre ţelul meu este bătută cu şine de fier şi sufletul meu zgâriat merge pe ele. Peste hăuri fără fund, peste munţi roşii pe dinăuntru, peste albii înecate cu apă, fug fără greşeală. Niciun obstacol, nicio piedică nu mă opresc pe drumul meu de fier.

38. Amurg

Lângă catarg; Starbuck se sprijină de el.

— Sufletul îmi e mai mult decât aprins, îmi e copleşit de un nebun. Ce lucru nesuferit ca mintea întreagă să se lase subjugată într-un moment ca acesta. Dar se vede că a zgândărit adânc şi mi-a scos toată raţiunea din mine. Cred că îmi dau seama de ţelul său nelegiuit, dar mă simt legat să-l ajut. De voie, de nevoie, acum m-am înfrăţit cu el, mă trage după el cu o sfoară pe care nu o pot tăia cu niciun cuţit. Ce bătrânel nesuferit! „Cine e deasupra lui?”, întreabă. Mai e şi democrat pe deasupra. Uite cum se dă mare în faţa tuturor. Of! Acum văd clar soarta mea năpăstuită: să mă supun, deşi nu voiesc. Mai rău de-atât, să mă prefac a fi milostiv când eu simt numai ură. În ochii săi citesc o tristeţe atât de puternică, încât dacă m-ar cuprinde şi pe mine m-ar sfărâma în bucăţi. Mai e însă speranţă. Timpul şi marea sunt nesfârşite. Balena blestemată are o lume întreagă în care să înoate cum are şi peştişorul auriu acvariul său. Dumnezeu poate sfărâma planul lui eretic. Aş prinde ceva inimă dacă ea nu ar atârna ca plumbul. Ceasornicul meu s-a dus la fund; biata mea inimă, ea era cea care îl întorcea, dar acum nu mai am cheie s-o fac. (Se aude zgomot de petrecere de la provă.) Doamne-fereşte! Să navighez cu un asemenea echipaj păgân care nu a supt de la o mamă creştină! Aruncat undeva în mijlocul mării primejdioase! Balena Albă este dragonul lor. Auzi! Ce orgie infernală! Ce petrecere la provă şi ce tăcere netulburată apasă la pupă! Parcă e un tablou al vieţii însăşi. În faţă, prora tare, bătăioasă, împrăştie apa în stropi veseli, dar îl trage după ea pe Ahab care cloceşte în cabina lui din spate, construită peste apele moarte care priveghează şi care o urmăresc cu gâlgâiturile lor înfiorătoare. Urletul prelung îmi dă fiori! Potoliţi-vă, petrecăreţilor, şi vedeţi-vă de cart!

Oh, viaţă! Într-un ceas ca acesta, cu sufletul amărât şi forţat să înveţe cum sunt forţate sălbăticiunile să se hrănească, oh, viaţă! Acum simt şi eu groaza ce pândeşte în tine! Dar nu e vorba de mine, eu nu sunt îngrozit! Cu sentimentul blând al omului din mine o să mă lupt cu voi, strigoi ai viitorului! Staţi lângă mine, ţineţi-mă strâns voi, ajutoare divine!

39. Primul cart de noapte, la arborele mic

Stubb, singur, repară o vergă.

— Ha! Ha! Ha! Ha! Hmm! Să-mi curăţ gâtlejul! M-am tot gândit la asta încă de atunci şi Ha! Ha!-ul acesta e singura încheiere la care am ajuns. Cum aşa? Fiindcă râsul este cel mai înţelept şi mai uşor răspuns la tot ce găsim straniu. Fie ce-o fi, o singură alinare rămâne, şi anume că ce ţi-e scris în frunte ţi-e pus! N-am auzit deloc ce a vorbit cu Starbuck, dar bieţii mei ochişori au văzut că Starbuck arăta cam la fel cum m-am simţit eu seara trecută.

Mai mult ca sigur, mogulul l-a luat şi pe el la ochi. Ştiam eu, mă aşteptam. Dacă aveam harul acesta, aş fi prevestit căci imediat ce am pus ochii pe capul lui mi-am dat seama. Ei bine, Stubb, înţeleptule Stubb aşa îmi zice ce-i cu asta. Stubb? Eşti numai un hoit. Nu ştiu ce are să vină, dar orice ar fi, mă voi îndrepta spre acel lucru râzând.

Cu o privire jucăuşă să te uiţi la toate grozăviile pe care le poţi întâlni. Mă simt vesel. Tra-la! Lirra, skirra! Ce-o face perişoara mea dulce acasă? Oare stă să-şi plângă-n barbă? Mai degrabă dă o petrecere pentru harponierii nou sosiţi, veselă ca flamura unei fregate, ca şi mine de altfel: Tra-la! Lirra, skirra!

Să bem diseară cu inima uşoară,
Să iubim şi să-ndrăgim
Vesela spumă pe-a paharului gură
Ce se topeşte când buzele-ntâlneşte!

O strofă pe cinste! Dar cine strigă? Domnul Starbuck? Da, să trăiţi! – zise pentru el e superiorul meu, se vede treaba că are şi el unul.

Da, să trăiţi! Acum terminam cu treaba asta, vin îndată!

40. Miezul nopţii la proră

Harponieri şi marinari.

Vela mare se ridică şi dezvăluie marinarii de cart în picioare, lungiţi, aplecaţi şi aşezaţi la diverse înălţimi, cântând toţi în cor:

La revedere şi adio vouă, doamnelor din Spania!
La revedere şi adio vouă, doamnelor spaniole!
Căpitanul ne-a ordonat –

Primul marinar din Nantucket:

Haideţi, băieţi, nu fiţi sentimentali. Face rău la digestie!
Luaţi un tonic, urmaţi-mă pe mine!

(Începe să cânte şi restul se iau după el.)

Căpitanul stătea pe punte
Cu ocheanul în mână,
Uitându-se după balenele
Ce suflau ca o furtună.
Oh, suiţi-vă pe dată în bărci, băieţi,
Căci dacă toţi în jur se adună,
O să prindem una dintre balenele-acelea
S-o ţinem într-o mână!
Fiţi veseli, băieţi! Să nu vă lase inima!
Când harponierul aruncă săgeata spre ea!

Se aude vocea secundului din dunetă:

Sunaţi clopotele de opt ori acolo, în faţă!

Al doilea harponier din Nantucket:

Lăsaţi corul! Opt clopote acolo! Ai auzit, clopotarule? Sună clopotul de opt, Pip, negriciosule! Lasă-mă pe mine să strig cartul. Am vocea numai bună pentru asta mare cât un butoi. Da, da (îşi vâră capul prin tambuchi) Starbo-lee-ens, voi de acolo! Sunaţi opt clopote! Treceţi pe punte!

Marinarul olandez:

Mare somn o să ne fie diseară, amice. E o seară numai bună pentru asta. O pun pe seama vinului bătrânului mogul. Pe unii îi adoarme şi pe alţii îi trezeşte. Noi cântăm şi ei dorm. Da, dorm acolo ca buştenii. Ia mai scutură-i niţeluş! Ia de-aici pâlnia asta de alamă şi bate în ea să-i chemi. Zi-le să nu mai viseze la drăguţele lor, zi-le că vine învierea, să le pupe pentru ultima dată şi să se pregătească de judecată. Aşa e mersul, aşa se face, că doar nu ţi-ai stricat gâtlejul cu unt de Amsterdam.

Marinarul francez:

Psst! Hai să ne mai distrăm până să tragem în Golful Patului. Ce ziceţi? Acum vine cartul celălalt. În picioare toată lumea! Pip! Micule Pip! Întâmpină-i cu tamburina!

Pip *(morocănos şi somnoros):*

Nu ştiu unde e.

Marinarul francez:

Atunci bate-tepe burtă şi trage-te de urechi! Dansaţi, băieţi, când vă spun. Să vă văd veseli. Ura! De ce naiba nu dansaţi? Hai! In şir indian şi faceţi pasul dublu. Mai cu viaţă! Picioarele! Picioarele!

Marinarul islandez:

Nu-mi place podeaua ta, amice. Prea e săltăreaţă pentru gustul meu. Eu îs obişnuit cu podele de gheaţă. Îmi pare rău să te ud cu apă rece, sper să mă ierţi.

Marinarul maltez:

Şi eu zic la fel. Unde ţi-s fetele? Doar un prost s-ar lua cu dreapta de stânga şi s-ar întreba singur ce mai face. Partenere, trebuie să avem partenere!

Marinarul sicilian:

Asta-i! Fete şi un petic de iarbă şi să mă vezi ce ţopăi atunci; zici că-s greiere!

Marinarul din Long Island:

Măi, îmbufnaţilor, suntem mai mulţi. Seceraţi grâul când e vremea, ascultaţi la mine. O să fim noi seceraţi cât de curând. Ah! Ascultaţi muzica, acum e momentul.

Marinarul din Azore *(urcând şi scoţând tamburina prin tambuchi):*

Poftim, Pip. Uite şi vinciul, urcă pe el! Acum, băieţi!

(Jumătate dintre ei dansează după tamburină, câţiva coboară sub punte, alţii dorm sau lenevesc în rotocoalele de parâme. Înjurături din plin.)

Marinarul din Azore *(dansând):*

Aşa, Pip, bate-n ea, băiete! Bate, trage, dă-i, fă-o să sune, clopotarule! Să iasă scântei, să îi rupi clopoţeii şi alta nu!

Pip:

Clopoţeii zici, ai? Ia uite, a mai căzut unul, aşa de tare bat.

Marinarul din China:

Zdrăngăne din dinţi atunci şi bate în continuare! Fă-te că eşti o pagodă.

Marinarul francez:

Veseliţi-vă ca nebunii! Ţine cercul sus, Pip, să sar prin el! Despicaţi-vă velelor! Rupeţi-vă în bucăţi!

Tashtego *(fumând în linişte):*

Aşa e omul alb, asta crede el că e distracţie. Hmm! Mai bine-mi ţin suflul.

Bătrânul marinar din Man:

Mă întreb dacă flăcăii ăştia veseli îşi dau seama peste ce dansează. Să danseze cineva pe mormântul tău, asta e cea mai mare primejdie a femeilor voastre de noapte care se ascund pe la colţuri. Hristoase! Când te gândeşti la vasele noi şi la echipajele neştiutoare! Ei bine, voi, învăţaţilor, credeţi că lumea e o petrecere şi că se cade să o transform aţi într-o mare sală de dans. Dansaţi băieţi, că sunteţi tineri! Aşa eram şi eu odinioară.

Al treilea marinar din Nantucket:

Ptiu! E mai greu decât să tragi la rame în goana după balenă fără pic de vânt în spate. Dă-ne un fum, Tash!

(Se opresc din dans şi se adună în grupuri. Între

timp, cerul se întunecă şi vântul se înteţeşte.)

Marinarul indian:

Pe Brahma, băieţi. O să ni se ude velele. Apele înspumate ale Gangelui cerurilor s-au transformat în vânt! Îţi arăţi fruntea cea neagră, Shiva!

Marinarul maltez *(lungindu-se şi scuturându-şi bereta):*

E de la valuri. E rândul lor să dănţuiască acum. O să-şi scuture ciucurii cât de curând. Dacă toate valurile ar fi femei, m-aş lăsa înecat şi m-aş duce după ele pentru totdeauna! Nimic nu e mai dulce pe pământ decât privirile aruncate pe furiş la sânul lor în timpul dansului, când braţele ascund fructele cele coapte şi pline.

Marinarul sicilian *(lungindu-se):*

Nu-mi spune mie de astea. Taci, băiete, nu mai vorbi de înlănţuirea de braţe, de unduiri mlădioase, de sfieli şi gene bătute, de buze, de inimi, de şolduri! Toate atinse în treacăt, nu gustate, ia aminte, că altfel te saturi. Ei, păgânule?

Marinarul din Tahiti *(lungindu-se pe un preş):*

Fii slăvită, goliciune a dansatoarelor noastre! Dansatoarele Heeva Heeva! Ah! Tahiti cu bărci mici şi palmieri înalţi! Mă odihnesc încă pe preşurile tale, dar pământul moale a dispărut! Te-am ţesut în pădure, preşule, şi erai verde în prima zi. Acum te-ai tocit şi te-ai uscat. Vai, mie! Nici tu, nici eu nu îndurăm schimbarea! Cum va fi când ne vom urca la ceruri? Ce se aude? Parcă sunt şuvoaiele bolborosind din vârful ascuţit al mândrei Pirohitee, când se năpustesc peste stânci şi îneacă satele. Furtuna! Furtuna! Sus, îndreptaţi-vă să *îi ţinem piept!*

(Sare în picioare.)

Marinarul portughez:

Cum mai loveşte marea dintr-o parte! Pregătiţi-vă de naufragiu, dragilor! Vânturile de-abia îşi lovesc săbiile. Din clipă-n clipă o să izbească.

Marinarul danez:

Scârţâie, navă bătrână! Atât timp cât scârţâi, înseamnă că înduri! Bravo!, secundul te ţine dreaptă. E dârz ca fortăreaţa Cattegat, pusă pe marginea Balticii pentru a înfrunta tunurile furtunii.

Al patrulea marinar din Nantucket:

Are ordinele lui, luaţi aminte. Am auzit că bătrânul Ahab i-a spus că trebuie să treacă mereu prin vijelie ca glonţul prin jetul balenei să-ndrepte corabia chiar spre vijelie!

Marinarul englez:

Al naibii să fiu, bătrânul e un tip pe cinste! Iar noi suntem cei mai potriviţi să îi vânăm balena!

Toţi:

Da, da!

Bătrânul marinar din Man:

Cum se mai scutură cei trei brazi! Brazii sunt cei mai trainici copaci când vine vorba să îi muţi în alt pământ, iar aici nu stau înfipţi decât în lutul echipajului. Uşor, cei de la timonă, ţineţi-o dreaptă! Aceasta e vremea în care se rupe inima în oamenii de pe uscat şi crapă calele corăbiilor de pe mare. Căpitanul e însemnat din naştere, dar uitaţi-vă băieţi cum acelaşi semn luminează pe cerul întunecat. Vedeţi, e negru ca smoala!

Daggoo:

Şi ce-i cu asta? Cui îi e frică de negru îi e frică şi de mine!

Şi eu sunt tot negru ca smoala!

Marinarul spaniol *(aparte):*

Caută râcă! Ah, vechea ură mă face să mă aprind uşor.

(Apoi înaintând): *Harponierule, rasa ta e fără îndoială faţa întunecată şi diavolească a omenirii. Fără supărare.*

Daggoo *(rânjind):*

Deloc.

Marinarul de pe Sfântul Jago:

Spaniolul acela ori e nebun, ori e beat. Dar nu are cum să fie aşa, că doar vinul bătrânului mogul nu durează atâta pentru a-şi face efectul.

Al cincilea marinar din Nantucket:

Ce-am văzut în zare? Un fulger? Da, asta e.

Marinarul spaniol:

Nu, era Daggoo care-şi arăta dinţii.

Daggoo:

Să ţi-i înghiţi tu pe ai tăi! La aşa piele albă şi ficatul să fie alb!

Marinarul spaniol:

Să-mi înghiţi tu cuţitul! Mare la trup şi mic la minte!

Toţi:

Vâsliţi, vâsliţi, vâsliţi!

Tashtego:

O vâslă sus şi una jos! Şi oamenii, şi zeii sunt certăreţi! O
vâslă sus şi una jos! Pfiu!

Marinarul din Belfast:

La vâsle! La vâsle! Binecuvântată fie Fecioara, vâsliţi!

Marinarul englez:

Staţi cuminţi! Luaţi-i cuţitul spaniolului! În cerc! Luaţi-i cuţitul spaniolului! În cerc!

Marinarul bătrân din Man:

Gata format. Acolo! Uitaţi-vă la cercul orizontului! Acolo l-a lovit Cain pe Abel. Bună treabă, dreaptă treabă! Nu? De ce atunci, Doamne, înfurii cerurile?

Vocea secundului din dunetă:

La fungi! Strângeţi velele zburătorului! Fiţi pregătiţi să strângeţi terţarolele velelor mari!

Toţi:

Furtuna! Furtuna! Săriţi flăcăi veseli! (se împrăştie)

Pip:

Veseli? Dumnezeu să-i ajute pe flăcăii ăştia veseli. Crac! S-a dus straiul bompresului! Bang! Lasă-te mai jos, Pip, că vine verga cea mare! E mai rău decât să te

afli într-o pădure bătută de vânt în ultima zi a anului. Cine să se mai urce în copaci după castane? Uite că ei se avântă, înjurând cu foc, în timp ce eu stau pe loc. Frumos viitor mai au, parcă se urcă pe scara cerului. Ţine-te strâns! Măi să fie, ce furtună! Băieţii de acolo sunt mai răi de-atât, sunt nişte vijelii albe. Vijelii albe am zis? Balena albă! Brr, brr! Le-am auzit toate discuţiile şi de Balena albă nu s-a pomenit decât o dată brr!, brr! Şi chiar în seara asta vai, tremur ca tamburina mea! şarpele acela bătrân i-a pus să jure că o să o vâneze! Tu, Dumnezeule mare şi alb care stai sus în întunecimea cerurilor, ai milă de bietul băiat negru şi apără-l de oamenii care nu pot să simtă frica!

41. Moby Dick

Şi eu, Ishmael, făceam parte din acest echipaj, şi am strigat şi eu alături de ceilalţi. Jurământul meu s-a împreunat cu al lor. Am strigat chiar mai tare şi am jurat mai aprins din cauza groazei din sufletul meu. Mustea în mine un sentiment necunoscut de milă sălbatică. Ura nesecată a lui Ahab părea să fie şi a mea. Am sorbit însetat pe urechi povestea monstrului ucigaş împotriva căruia eu şi toţi ceilalţi am jurat să ne răzbunăm sângeros.

De mult timp, singuratica Balenă Albă bântuia mările sălbatice pe care câteodată le străbat şi vânătorii de caşaloţi. Dar nu toţi aceştia ştiau de existenţa ei. Doar câţiva o văzuseră şi chiar mai puţini ajunseseră să se lupte cu ea. Deoarece numărul corăbiilor era atât de mare şi acestea erau aruncate pe întinderea de apă în dezordine, multe dintre ele avântându-se spre latitudini foarte îndepărtate, ele nu se întâlneau niciodată sau poate o dată la douăsprezece luni şi nu se încrucişau cu vreun velier care să aducă noutăţi; de asemenea, durata mare a călătoriilor şi datele neorânduite la care plecau din port, toate acestea, împreună cu alte pricini directe sau indirecte, împiedicară în tot acest timp răspândirea zvonului despre Moby Dick printre flotele de pe pământ. Trebuie ca unele corăbii să fi povestit că au întâlnit, în cutare moment sau pe cutare meridian, un caşalot, de o mărime şi o afurisenie nemaivăzute, care, după ce le provocase greutăţi atacatorilor, scăpase. Pentru unii nu era greu să presupună că balena aceasta nu era alta decât Moby Dick. În ultima vreme însă, flota balenierelor fusese greu încercată de dese şi diferite scene de mare ferocitate, viclenie şi răutate ale monstrului atacat. Aşa se face că vânătorii care se luptară fără să ştie cu Moby Dick fură mulţumiţi, în mare parte, să atribuie teroarea acestei

balene mai mult pe seama primejdiilor meşteşugului decât pe seama specimenului în cauză. Aşa erau privite de către oameni şi teribilele întâlniri dintre Ahab şi balenă.

Cei care, auzind despre Balena Albă înainte, o văzură din întâmplare, se coborâră la început fără frică şi cu dârzenie să o urmărească cum ar fi făcut cu oricare altă balenă. Dar cu timpul, aceste atacuri începură să fie atât de feroce nelimitându-se la încheieturi şi glezne scrântite, membre rupte sau smulse dintr-o muşcătură, ci chiar la fatalităţile cele mai mortale încât aceste respingeri ale atacurilor care arătau grozăvia lui Moby Dick ajunseră în cele din urmă să zdruncine dârzenia multor vânători curajoşi care auziseră între timp povestea Balenei Albe.

Toate aceste zvonuri fură umflate şi exagerate, astfel că poveştile adevărate ale acestor întâlniri periculoase ajunseră să fie şi mai teribile. Zvonurile nemaipomenite nu se iscă doar din întâmplările adevărate, cum se ivesc ciupercile doar pe copacii loviţi, ci în viaţa pe mare, mai mult decât pe uscat, umblă zvonuri din belşug indiferent dacă au sau nu vreun sâmbure de adevăr în ele. Cum marea întrece uscatul în această privinţă, aşa întrece şi meşteşugul vânătorii de balene orice altă breaslă de pe mare în ceea ce priveşte zvonurile înfricoşate şi nemaipomenite care trec de pe o corabie pe alta. Nu numai că vânătorii de balene nu sunt cruţaţi în vreun fel de ignoranţa şi mentalităţile marinarilor, ci, dintre toţi ceilalţi, ei au cele mai multe şanse să fie puşi faţă în faţă cu ce e mai uimitor şi mai înfricoşător pe mare. Mai mult, nu doar că dau ochii cu toate grozăviile, dar se mai şi luptă cu ele, apucându-le de fălci. Vânătorul este înconjurat de întâmplări care îl fac să coacă multe gânduri năstruşnice din cauza ocupaţiei sale şi a faptului că, deşi a navigat singur-singurel mii de mile prin apele cele mai îndepărtate şi a trecut pe lângă mii de ţărmuri, se gândeşte că nu va ajunge să se încălzească lângă o vatră primitoare hoinărind prin aceste longitudini şi latitudini ale pământului.

Nu e de mirare deci că zvonurile despre Balena Albă, umflate bine de-a lungul călătoriei peste cele mai mari întinderi de apă, au ajuns să adune tot soiul de aluzii morbide şi frânturi despre forţe supranaturale care în timp au ajuns să îi atribuie lui Moby Dick noi trăsături groaznice fără vreun temei vizibil. Aşa se face că în multe cazuri isca o asemenea groază încât numai câţiva dintre oamenii care auziseră măcar prin zvonuri despre Balena Albă se încumetau să dea piept cu fălcile primejdioase.

Mai erau şi alte temeiuri făţişe pentru această frică. Nici până în zilele noastre nu s-a estompat din minţile vânătorilor faima iniţială a caşalotului, mai înfricoşător decât toţi ceilalţi monştri marini. Sunt printre ei oameni care, deşi sunt destul de abili şi de curajoşi pentru a se lupta cu o balenă groenlandeză, din lipsă de experienţă, neputinţă sau frică, se feresc de o întâlnire cu caşalotul. Sunt destui marinari, mai ales pe corăbiile care nu navighează sub steagul american, care nu şi-au măsurat niciodată puterile cu un caşalot şi ale căror cunoştinţe despre balene se rezumă la ruşinosul monstru vânat în nord. Aşezaţi pe tambuchiuri, aceştia ascultă cu o uimire copilărească poveştile teribile şi stranii despre călătoriile sudice. Însă groaza pe care o inspiră caşalotul nu este simţită nicăieri mai bine decât la bordul acelor nave care se lovesc de el.

Aceste adevăruri verificate acum aruncară încă din vremurile de demult o umbră peste chipul său. Nişte scriitori naturalişti – Olassen şi Povelson notară că acest caşalot nu numai că înspăimântă toate vieţuitoarele mării, dar e de o asemenea ferocitate, încât este însetat mereu de sânge de om. Nici măcar până în timpul lui Cuvier nu fură risipite aceste impresii, căci în a sa „Istorie Naturală”, baronul însuşi afirmă că la vederea caşalotului, toţi peştii, inclusiv rechinii, sunt „cuprinşi de cea mai mare dintre spaime” şi „deseori in fuga lor grăbită se izbesc de stânci cu asemenea putere că mor pe loc”. Cu toate că

experienţele marinarilor infirmă astfel de relatări, ele mai trăiesc în mintea marinarilor ca superstiţii şi când aceştia întâlnesc primejdii îşi amintesc de grozăvia şi de „setea de sânge de om” descrisă de Povelson.

Speriaţi de zvonuri şi de poveşti despre Moby Dick, mulţi marinari îşi aminteau timpurile de început ale pescuitului de Caşaloţi când era foarte greu să convingi vânători de Balene groenlandeze să se alăture noii şi primejdioasei aventuri, căci aceştia susţineau că sunt şi alte balene care pot fi prinse, ca să urmăreşti şi să înţepi un Caşalot nu era în puterea omului şi că o astfel de ispravă te arunca fără tăgadă în ghearele morţii. În această privinţă pot fi consultate câteva documente remarcabile.

Erau însă câţiva care, chiar ştiind toate acestea, erau dispuşi să-l urmărească pe Moby Dick şi chiar mai mulţi care auzind doar întâmplător şi vag despre el, fără a şti nimic despre vreun pericol mare şi neavând nicio superstiţie în sensul acesta, erau destul de viteji ca să nu fugă de lupta ce avea să vină.

Una dintre ultimele înfloriri din povestea lui Moby Dick născocită de minţile înclinate spre superstiţie era ideea miraculoasă că Moby Dick ar fi omniprezent, deci că fusese întâlnit la latitudini opuse în acelaşi timp. Credulii care plecau urechea la astfel de născociri socoteau că există o probabilitate ca această superstiţie să fie adevărată, căci secretele care învăluiau curenţii mărilor nu fură niciodată pătrunse nici măcar de cercetătorii cei mai luminaţi. Astfel, drumurile ascunse ale Caşalotului de sub luciul apei erau, în mare parte, neştiute de urmăritorii lui şi din când în când mai apăreau speculaţii contradictorii şi stranii cu privire la modalitatea sa misterioasă de a se scufunda în adânc şi de a apărea iar la mare distantă.

Se ştie, atât pe balenierele americane, cât şi pe cele englezeşti, şi de asemenea acest lucru a fost notat şi de Scoresby acum mulţi ani, că în nordul Pacificului fură capturate balene în ale căror trupuri se găsiră vârfuri de

harpoane aruncate în mările Groenlandei. Nu e de negat că între cele două atacuri nu trecuseră mai mult de câteva zile. Unii vânători deduseră astfel că o călătorie pe ruta nord-vest, care oamenilor le pune în cale multe obstacole, nu fusese niciodată o problemă pentru balene. Astfel, experienţa reală a marinarilor este egalată de poveştile fabuloase relatate în vremuri străvechi, cum ar fi istoria munţilor Estrella din interiorul Portugaliei continentale în vârful cărora se spune că ar exista un lac pe unde ies la suprafaţă resturile corăbiilor naufragiate sau legenda minunată a fântânii Aretusa din Siracusa, ale cărei ape se crede că vin din Ţara Sfântă printr-un pasaj subteran.

Nu e de mirare că, auzind aceste legende şi ştiind că după atacuri repetate şi neînfricate Balena Albă scăpa cu viaţă, unii vânători mergeau mai departe cu superstiţiile lor şi spuneau că Moby Dick este nu numai omniprezent, dar şi nemuritor, căci nemurirea este omniprezenţă în timp. Spuneau că, deşi erau înfipte spice de suliţe în spatele lui, acesta înota mai departe nevătămat şi chiar dacă se întâmpla să scuipe jeturi însângerate, nu era decât o înşelătorie, căci jetul lui apărea iar nepătat printre valuri la mare distanţă.

Înlăturând de tot aceste mituri, rămânea în purtarea şi înfăţişarea monstrului destulă putere de a stârni imaginaţia. Nu atât mărimea sa neobişnuită îl deosebea de alţi Caşaloţi, cât fruntea sa albă şi încreţită care se înălţa ca o cocoaşă în formă de piramidă, după cum s-a mai povestit. Acestea erau trăsăturile care îl distingeau, semnele care îi trădau apariţia de la depărtare în ochii celor care îl ştiau chiar în mările necunoscute şi fără margini. Restul trupului său era vărgat, pătat şi marmorat într-o culoare ca a giulgiului de la care şi-a luat şi numele de Balenă Albă, nume îndreptăţit de felul în care arată când alunecă la ora amiezii prin apa albastră, lăsând în urmă o dâră de spumă cremoasă, de parcă ar fi Calea Lactee împodobită cu reflexii înstelate.

Frica pe care o provoca această balenă nu se datora mărimii sale neobişnuite, nici culorii deosebite şi nici fălcii strâmbe, ci răutăţii viclene, nemaivăzute, prin care, după unele istorisiri, reuşise să scape de nenumărate ori de atacuri. Retragerile sale înşelătoare uluiau mai mult decât orice altceva, căci de câteva ori, pe când înota în faţa urmăritorilor dând semne că ar fi speriată, se întorsese deodată şi se năpustise asupra lor, sfărâmând barca în aşchii sau punându-i pe fugă înapoi înspre corabie.

Urmăririle acestea se terminaseră de câteva ori cu moartea unora dintre marinari. Deşi nenorociri de felul acesta, necunoscute la ţărm, nu erau neobişnuite în meşteşugul pescuitului, de obicei, atacurile Balenei Albe păreau făcute cu atâta ferocitate, că rănile sau morţile pe care le cauza nu erau socotite simple atacuri ale unei bestii fără minte.

Imaginaţi-vă în ce hăuri ale furiei disperate şi turbate căzuseră minţile vânătorilor în timp ce înotau printre rămăşiţele bărcii şi membrele desprinse ale tovarăşilor lor, departe de fălcile albicioase ale furiei înfricoşătoarei balene şi înspre lumina orbitoare a soarelui care zâmbea de parcă încălzea un botez sau o nuntă.

Cu trei bărci sfărâmate în jurul său şi vâsle, şi oameni zbătându-se în vârtejuri, un anume căpitan, înşfăcând un cuţit înfipt în prora spartă, se aruncă asupra balenei ca un luptător din Arkansas înspre duşman încercând să străpungă cu lama de cincisprezece centimetri inima balenei scufundate. Acel căpitan era Ahab. Atunci, vârându-şi falca în formă de seceră sub el, Moby Dick îi seceră piciorul lui Ahab cum taie un secerător un fir de iarbă de pe câmp. Niciun turc cu capul înfăşurat în turban, niciun mercenar veneţian sau malaiezian nu l-ar fi putut lovi cu o mai mare răutate. Nu încape nicio îndoială că de la acea întâlnire aproape fatală Ahab plănuia o răzbunare împotriva balenei, cu atât mai mult cu cât în morbiditatea lui frenetică începu să pună pe seama ei nu numai rănile

trupeşti, ci şi disperările sale mentale şi spirituale. Balena albă înota în faţa lui ca o fixaţie care aduna în ea toate răutăţile ce rod sufletul până nu mai rămâne în trup decât jumătate de inimă şi jumătate de plămân. Există pe pământ o răutate intangibilă care pândeşte de la începutul lumii, a cărei stăpânire se întinde chiar şi peste jumătate din lumea creştină şi la a cărui statuie diavolească se închinau ofiţii din vremurile străvechi; ei bine, Ahab nu căzu în genunchi să o venereze, ci, mutând esenţa ei în balena dispreţuită, se aşeză în calea sa să o oprească, aşa mutilat cum era. Tot ceea ce tulbură omul şi îl înnebuneşte, tot ce răscoleşte veninul din lucruri, tot adevărul plin de fiere, tot ce slăbeşte puterea şi înfierbântă creierul, tot păcatul vieţii şi al gândului, tot răul, într-un cuvânt, pentru nebunul de Ahab se întrupase şi putea fi atacat în Moby Dick. Răsturnă asupra cocoaşei albe toată furia strânsă de rasa sa de la Adam în jos, iar apoi, de parcă pieptul i-ar fi fost o puşcă, îşi descărca plumbii inimii asupra lui.

Nu e cu putinţă ca mania aceasta a lui să se fi învolburat chiar în clipa când trupul îi fusese sfâşiat. Atunci, când se năpustise cu cuţitul asupra monstrului, nu făcuse altceva decât să elibereze o enervare pătimaşă şi subită, iar când primi lovitura cea grea, nu simţi decât durere trupească, dar nimic mai mult. Când se văzu însă nevoit de această împrejurare să se întoarcă acasă şi, pentru luni interminabile, fu forţat să îşi împartă hamacul cu chinul în timp ce nava ocolea mohorâtul şi vântosul Cap al Patagoniei, trupul şi sufletul sângerară unul într-altul şi, amestecându-se astfel, îl înnebuniră. Faptul că mania aceasta pusese stăpânire pe el atunci, pe acest drum de întoarcere acasă, după ciocnire, se arată fără îndoială după cum în unele momente ale călătoriei înnebunea de-a binelea şi, deşi fără un picior, în pieptul său de egiptean se zbătea o putere nemaivăzută, care se întărea când delira, încât secunzii se văzură nevoiţi să-l lege fedeleş pe durata călătoriei şi să-l lase să aiureze în hamacul său. Înfăşurat în

cămaşă de forţă, se legăna pe balansul înnebunitor al talazurilor. Când ajunseră la latitudini mai blânde şi corabia, cu velele întinse, plutea peste tropicele liniştite, delirul bătrânului păru lăsat în urmă laolaltă cu valurile umflate ale Capului Horn şi acesta ieşi din vizuina întunecată la aerul şi lumina binecuvântate. Chiar şi atunci, pe când arăta tare şi adunat, deşi era încă palid, şi începu din nou să dea ordine cu calm, iar secunzii îi mulţumiră lui Dumnezeu că nebunia trecuse, chiar şi în acele momente, Ahab turba în sinea sa. Nebunia oamenilor e de cele mai multe ori vicleană ca o pisică sălbatică. Când crezi că s-a dus, ea poate doar s-a schimbat într-o formă mai ascunsă. Nebunia lui Ahab nu dispăruse, ci se strânsese mai la fund, ca râul Hudson care curge îngustat, dar nu împuţinat prin strâmtorile munţilor. Deşi îngustată, nicio urmă din marea nebunie a lui Ahab nu fusese lăsată în urmă, aşa cum în acea mare nebunie nu se pierduse nicio urmă din isteţimea lui. Ceea ce înainte fusese un factor viu devenise acum o unealtă vie. Dacă îmi este permisă o asemenea metaforă, se poate spune că nebunia sa îi răscolise minţile, i le luase şi apoi întorsese toate tunurile pregătite spre ţinta stabilită de ea.

Aşa se face că, în loc să îşi piardă puterile, Ahab avea acum o forţă de o mie de ori mai mare decât adunase cu minţile întregi pentru a rezolva o problemă rezonabilă.

Aceste cuvinte dovedesc destule, însă trăsăturile adânci ale firii sale întunecate rămân nedesluşite. E în zadar să încerci a descoperi profunzimile, iar adevărul e plin de profunzimi. Coborâm în adâncuri sub acest ţepos hotel Cluny[27] în care ne aflăm – oricât de măreţ şi minunat ar fi, trebuie părăsit şi mergem ca nişte suflete nobile şi triste prin sălile băilor romane unde, sub turnurile măiestre ale lumii de deasupra, zac îmbătrânite rădăcina măreţiei lui şi întreaga sa esenţă cutremurătoare ca o antichitate îngropată sub alte antichităţi ce tronează peste cadavre. Cu

acest tron jalnic râd zeii de regele ostatic. Ca o cariatidă, răbdarea susţine pe fruntea îngheţată antablamentul veacurilor. Târâţi-vă până acolo, suflete triste şi mândre, şi vorbiţi cu regele mândru şi trist. Vă asemănaţi cu el? Da! Din el vă trageţi toate, neamuri împărăteşti, şi doar de la neînduratorul vostru părinte veţi afla secretele cele mari.

În adâncul inimii lui, Ahab înţelegea aşa: toate faptele mele sunt zdravene, numai temeiul şi scopul meu sunt smintite. Nu putea însă să înăbuşe, să schimbe şi nici să alunge faptul acesta. Ştia, de asemenea, că se prefăcuse în faţa oamenilor şi se prefăcea încă în anumite privinţe. Dar minciuna lui izvora din natura sa, nu din voinţă. Această prefăcătorie îi reuşea atât de bine că, atunci când călcă la ţărm cu piciorul lui de fildeş, nimeni din Nantucket nu crezu că se simte altfel decât amărât, cum era de aşteptat după nenorocirea care se abătuse asupra lui.

Delirul său de netăgăduit de pe mare fu, de asemenea, pus pe seama acestei pricini şi la fel se crezu şi despre tristeţea care, după acostare şi până când plecă iar pe mare, îi întunecă chipul. Este posibil chiar ca oamenii aceştia calculaţi de pe insulă să fi crezut că era chiar mai potrivit, fiind destul de încrâncenat să plece într-o călătorie plină de furie şi vrajbă cum este vânătoarea sângeroasă de balene, în loc să-l considere nepotrivit pentru o astfel de încercare. Un om ros pe dinăuntru şi zgâriat pe dinafară de colţii neobosiţi ai maniei sale, dacă ar fi putut fi găsit, ar fi fost cel mai potrivit pentru a arunca suliţa şi lancea în cea mai îngrozitoare dintre brute. Sau, dacă ar fi fost socotit neputincios din vreo pricină trupească, s-ar fi crezut că un astfel de om era cel mai potrivit pentru a încuraja şi îndemna marinarii spre atac. Oricum ar fi stat treaba, un lucru e sigur, şi anume că, mânat de această taină a urii nesecate înlănţuite în el, Ahab plecase în această călătorie având ca singur mare ţel vânarea Balenei Albe. Dacă vreunul dintre vechii lui prietenii s-ar fi gândit măcar la ce grozăvie pândea în sufletul lui, grabnic şi pe bună dreptate

ar fi scăpat sufletele lor înfricoşate de pe corabie de un asemenea om malefic. Ei erau chitiţi pe călătorii profitabile al căror câştig să se numere în bani, iar el, pe răzbunare cutezătoare, neiertătoare şi supranaturală.

Iată-l deci pe acest bătrân cărunt şi rău fugărind şi blestemând balena lui Iov în jurul lumii, în fruntea unui echipaj din care mare parte erau nişte corcituri urgisite şi nişte canibali slăbiţi moraliceşte de incompetenţa sau slăbiciunea lui Starbuck, de veselia indiferenţei şi nesăbuinţa lui Stubb şi de mediocritatea totală a lui Flask. Un asemenea echipaj, condus de asemenea oameni, părea ales dinadins pentru a-i fi de ajutor în mania sa răzbunătoare. Pentru a lămuri cum se întâmplă ca aceşti oameni să răspundă furiei bătrânului, prin ce vrajă neagră ajunseră sufletele lor să fie posedate astfel încât câteodată furia lor părea să fie una cu a lui şi Balena Albă părea să le fie şi lor duşman de moarte, pentru a lămuri ce însemna cu adevărat această balenă pentru ei şi cum ajunse ea pe negândite, în chip nedesluşit, să le pară demonul ce alunecă prin apa vieţii, pentru a lămuri toate acestea ar trebui să ne scufundăm peste puterile lui Ishmael. De unde să ştie minerul care sapă unde îl va duce târnăcopul său neobosit? Cine nu simte acea irezistibilă tragere într-o direcţie sau alta? Eu unul mă las în voia timpului şi a spaţiului. Deşi ardeam de nerăbdare să întâlnesc balena, nu vedeam în ea altceva decât întruchiparea răului.

42. Albul balenei

A fost dat să se înţeleagă ce însemna Balena Albă pentru Ahab. Ce însemna ea pentru mine câteodată rămâne încă nedezvăluit.

Pe lângă trăsăturile evidente ale lui Moby Dick care nu puteau trezi decât în anumite momente spaima în sufletul oamenilor mai era un gând, sau mai bine-zis o teroare vagă şi negrăită, care, prin puterea sa, le depăşea pe toate celelalte, dar care era atât de mistică şi inexprimabilă, încât doar cu mare greutate o pot aşterne într-o formă de înţeles. Pe mine mă îngrozea albeaţa balenei mai mult decât orice altceva. Cum să încerc să mă explic în aceste rânduri? Trebuie totuşi să o fac oricât de vag şi neînţeles, altfel toate aceste capitole ar fi scrise degeaba.

Deşi în multe lucruri din natură albul simbolizează frumuseţea, de parcă ar fi împodobit cu vreo virtute deosebită ca aceea a marmurei, a cameliilor sau a perlelor şi deşi unele popoare recunosc o anumită distincţie regală în această culoare, chiar şi regii barbari din Pegu[28] punând titlul de „Domn al elefanţilor albi” mai presus decât celelalte titluri grandioase de domnie, regii de acum ai Siamului fluturând pe drapelul regal acelaşi patruped ca neaua, steagul Hanovrei fiind împodobit cu imaginea unui armăsar alb şi marele regat austriac, urmaş al Imperiului Roman, având drept culoare imperială aceeaşi nuanţă regească; deşi distincţia acestei culori se aplică chiar şi rasei umane, punându-l pe omul alb mai presus decât orice alt trib oacheş; deşi printre toate acestea albul simbolizează şi bucuria, căci la romani o piatră albă marca o zi mare; deşi în rândul credinţelor şi obiceiurilor această culoare este emblema multor lucruri nobile şi gingaşe – fecioria mireselor, înţelepciunea vârstei; deşi printre pieile-roşii din America dăruirea unui brâu împodobit cu mărgele

albe era cel mai puternic jurământ de credinţă; deşi în multe locuri albul simbolizează maiestatea Justiţiei prin blana de hermină pe care o poartă judecătorii şi contribuie la măreţia regilor şi a reginelor ale căror caleşti sunt trase de bidivii albi ca laptele; deşi chiar şi în cele mai înalte şi venerabile religii această culoare a devenit simbolul purităţii şi al puterii – pentru perşii care venerau focul, flăcările albe erau cele mai sfinte din altar, şi în mitologia greacă, Jupiter însuşi s-a încarnat într-un taur alb deşi pentru bunii irochezi sacrificiul iernatic al sacrului Câine Alb era de departe cea mai sfântă sărbătoare a credinţei lor, căci creatura nepătată şi loială era socotită cel mai pur trimis care putea ajunge la Marele Spirit odată cu jurămintele anuale de credinţă şi deşi preoţii catolici iau numele pentru o haină din veşmântul lor sacru din cuvântul latinesc pentru „alb”, albul sau tunica, purtată pe sub sutană; deşi printre festivităţile religiei de la Roma albul este folosit în celebrarea Patimilor lui Iisus; deşi în viziunea Sfântului Ion robele albe le sunt date celor izbăviţi şi cei douăzeci şi patru de înţelepţi stau înveşmântaţi în alb în faţa marelui tron imaculat, iar Domnul stă aşezat acolo alb ca lâna mieilor; deşi albul este alăturat cu tot ceea ce este gingaş, onorabil şi sublim, există ceva nedescris în esenţa acestei culori care sperie sufletul mai tare decât roşul sângelui.

Acest gând ascuns la care te duce ideea de alb, îndepărtat de însuşiri mai blânde şi alăturat cu ceva care este teribil prin natura sa, măreşte frica până la cele mai înalte limite. Luaţi urşii albi de la poluri şi rechinii albi de la tropice; ce altceva în afară de albeaţa lor ca neaua îi face atât de înfricoşători? Această albeaţă este cea care le învăluie strălucitorul şi prostescul aspect în blajinătate respingătoare, care este mai mult urâcioasă decât înfiorătoare. Nici măcar colţii feroce ai tigrului înveşmântat

în blana sa heraldică nu înmoaie curajul cum o fac urşii şi rechinii în linţoliul lor alb[29].

Gândiţi-vă la albatros; de unde au răsărit norii de uimire spirituală şi groază palidă prin care zboară această stafie în imaginaţia noastră? Nu Coleridge a fost cel care a făcut primul vraja aceasta, ci Natura, măreaţa şi umila fiică a lui Dumnezeu[30]. Cel mai cunoscut, din cronicile noastre vestice şi din tradiţiile indiene, este armăsarul alb al câmpiilor, un minunat bidiviu, alb ca laptele, cu ochi mari, cap mic, piept vânjos şi cu aerul semeţ şi dispreţuitor, mândru ca o mie de monarhi la un loc. Era stăpânul marilor herghelii de cai sălbatici ale căror păşuni erau odinioară mărginite de Munţii Stâncoşi şi de cei Alegani. Gonea în faţa coamelor focoase ca steaua aleasă care îndrumă în fiecare seară aştrii luminoşi. Cascada coamei sale şi unduiala cozii de cometă îl împodobeau mai frumos decât orice harnaşament de aur sau de argint. Era însăşi imaginea imperială şi angelică a Vestului mândru, care în ochii vechilor vânători reînvia gloria veacului de început de lume, când Adam păşea maiestuos ca un zeu, mândru şi neînfricat ca acest armăsar. Fie că mărşăluia alături de ajutoare în fruntea armatei sale ce se întindea nesfârşită peste câmpie, ca râul Ohio, fie că inspecta cu nările fierbinţi şi înroşite pe albul răcoritor al botului supuşii ce îl înconjurau păscând cât vedea cu ochii, oricum s-ar fi arătat, el rămânea pentru bravii indieni o fiinţă ce le stârnea respect înfricoşat şi uimire. Nu se poate afla datorită cărei legende ale nobilului cal era acesta considerat divin prin curăţenia sa spirituală şi de ce divinitatea sa, pe lângă faptul că impunea adoraţie, stârnea în acelaşi timp o groază nedesluşită.

Sunt situaţii în care albul îşi pierde gloria şi virtutea cu care îi acoperă pe albatros şi pe armăsarul alb.

Cum se face că înfăţişarea albinosului scârbeşte şi şochează privirea, încât câteodată acesta este urât chiar de semenii săi? Este albeaţa care îl acoperă şi care se şi aude prin numele pe care îl poartă. Albinosul este la fel de zdravăn ca oricare alt om, nu are nicio deformaţie, totuşi aspectul său alb în totalitate îl face mai urât decât cea mai urâtă scârnăvie. Cum se poate una ca asta? În alte aspecte, Natura, prin mijlocirile ei nevăzute, dar dintre cele mai răutăcioase, numără printre forţele sale această calitate a groazei. De la aspectul ei înzăpezit, fantoma din mările sudice a fost numită Vijelia Albă. De-a lungul istoriei se vede cum arta răutăţii umane nu a scăpat nici ea un ajutor atât de fructuos. Cât de mult sporeşte efectul în acel pasaj din Froissart când, ascunşi în hainele ninse ale frăţiei lor, Glugile Albe din Ghent îl omoară pe şerif în piaţă.

În cu totul şi cu totul alte aspecte, experienţa din tată în fiu a omenirii stă martoră a magiei acestei culori. Nu se poate pune la îndoială faptul că însuşirea cea mai vizibilă a unui om mort care îl sperie pe privitor este acea paloare marmorată care i se aşterne pe chip de parcă ar fi semnul mirării pe tărâmul celălalt cum e pe lumea aceasta semnul fricii. De la paloarea aceasta a mortului vine şi culoarea albă a giulgiului în care îi înfăşurăm. Chiar şi în închipuiri aruncăm giulgiul acesta nins peste fantome, care se ridică toate din ceaţă alburie. În timp ce pe noi ne ţintuieşte teama de fantome, să adăugăm că şi regele groazei, personificat de evanghelist, călăreşte pe un cal palid[31]. De aceea, oricât de repede alătură omul culoarea albă lucrurilor bune şi gingaşe când este vesel, nimeni nu poate nega că esenţa însemnătăţii sale aduce în suflet un sentiment straniu.

Deşi acest lucru poate fi hotărât fără bătaie de cap, ce socoteală poate da muritorul? Pare imposibil de cercetat. Putem noi însă, numărând momentele în care ideea de alb deşi în acest moment este ori sfântă, ori în mare parte

lipsită de alăturările care o fac să inspire teamă, dar este şi o vrajă, oricât de neînţeleasă să ne împiedicăm din întâmplare de vreun indiciu care să ne îndrume la cauza pe care o căutăm?

Să încercăm. Într-o astfel de problemă însă, nu se poate să fii prea subtil şi fără imaginaţie, căci niciun om nu îl poate urma pe altul în încăperile acestea. Deşi fără îndoială măcar câteva din aceste sentimente izvorâte din imaginaţie, care vor fi prezentate, au fost simţite de cei mai mulţi dintre oameni, poate doar câţiva au luat seama la ele atunci când le-au simţit şi deci mulţi nu şi le pot aminti.

De ce protestantului simplu şi necitit din statele americane auzul în treacăt despre un Călugăr alb sau o Măicuţă albă îi ridică în suflet o statuie lipsită de lumina ochilor?

Ce altceva în afară de poveştile cu războinici şi regi întemniţaţi (care nu sunt un temei suficient) face ca Turnul Alb al Londrei să înflăcăreze mult mai tare imaginaţia americanului care nu a călătorit decât celelalte clădiri de legendă: Turnul Byward şi chiar Turnul Sângeros? Şi celelalte turnuri şi mai minunate, Munţii Albi din Hampshire, de exemplu, care apasă ca nişte uriaşe fantome asupra sufletului la simplul auz al numelui lor, în timp ce gândul la creasta albastră a Virginiei e plin de visare liniştită, înrourată şi depărtată? De ce, indiferent de latitudini sau longitudini, numele Mării Albe se aşterne ca un linţoliu peste minte, în timp ce cel al Mării Galbene ne duce cu gândul la după-amiezi lungi şi strălucitoare peste valuri, urmate de apusuri superbe, dar fade? Sau, pentru a alege un subiect fără substraturi şi adresat doar imaginaţiei, de ce când citim vechile poveşti din Europa Centrală „omul mare şi alb” din pădurile Munţilor Hartz a cărui paloare de neegalat fulgeră printre verdele crângurilor, de ce, deci, este această fantomă mai

înfricoşătoare decât urletele strigoilor de pe Blocksburg[32]?

Nu din cauza amintirii cutremurelor lui dărâmătoare de biserici, nici mărilor lui agitate şi nărăvaşe, nici ariditäţii cerurilor care nu plâng niciodată, nici priveliştii câmpurilor pline de clopotniţe înclinate, bolţi sfărâmate şi cruci dărâmate ca vergile aplecate ale corăbiilor ancorate, nici străzile lui cu case căzute una peste alta ca un castel din cărţi de joc, nu aceste lucruri fac din Lima cel mai ciudat şi mai trist oraş din câte există?! Lima s-a acoperit cu vălul alb şi groaza cea mare vine din albeaţa nenorocirii lui. Bătrână ca Pizzaro, albeaţa îşi păstrează ruinele mereu noi, nu lasă verdeaţa veselă a decăderii să se strecoare şi împrăştie peste meterezele căzute paloarea rigidă a unei apoplexii care îmbracă totul în propria ei desfigurare.

Ştiu că în credinţa populară acest fenomen al albeţii nu este cel mai recunoscut temei pentru a da proporţii grozăviilor unor lucruri groaznice de felul lor. Nici în mintea lipsită de imaginaţie nu se iscă nicio spaimă din această înfăţişare a cărei grozăvie, pentru o altă minte, se datorează numai acestui fenomen, mai ales când se arată într-o formă tăcută şi obişnuită. Ce doresc să exprim prin aceste două afirmaţii se va vedea poate în următoarele exemple.

Primul: Când marinarul se apropie de ţărmul unui tărâm necunoscut noaptea, dacă aude zgomotul valurilor care se sparg, se trezeşte pe dată şi se umple de suficientă vlagă pentru a i se ascuţi toate simţurile. Dar dacă, în aceleaşi circumstanţe, se ridică din hamac şi îşi vede corabia plutind pe o mare de un alb lăptos, de parcă ar fi înotat în jurul ei urşi albi plecaţi de pe stâncile ţărmului, atunci simte o frică tăcută şi superstiţioasă. Fantoma învăluită în giulgiu a apelor albe este la fel de înfricoşătoare pentru el ca şi una adevărată. Degeaba îl liniştesc măsurătorile, arătându-i că e departe de pericol. Şi inima, şi timona se

topesc şi el nu îşi găseşte liniştea decât când vede apă albastră dedesubt. Dar ce marinar va zice: „Domnule, nu atât frica de a ne lovi de stâncile din apă, cât frica de albul acela hidos m-a tulburat aşa?”

Al doilea: pentru indianul din Peru priveliştea nesfârşită a crestelor înzăpezite ale Anzilor nu este de speriat, în afară poate de gândul că la acele înălţimi domneşte o asemenea dezolare îngheţată pentru eternitate şi de frica naturală de a se pierde în acele singurătăţi vitrege. La fel se întâmplă şi cu locuitorul din Vest care priveşte cu aceeaşi indiferenţă o câmpie nesfârşită acoperită de zăpadă proaspătă, fără o umbră a unui copac sau a vreunei ramuri care să spargă monotonia albului. Marinarului nu i se întâmplă aşa când priveşte peisajul mărilor arctice, unde se întâmplă ca el, printr-o scamatorie infernală ieşită din mâinile gerului şi aerului, mort de frig şi pe jumătate naufragiat, să vadă în loc de un curcubeu, care să îi dea speranţă şi să-l liniştească, ceea ce pare a fi un cimitir nesfârşit care rânjeşte spre el cu cavouri de gheaţă şi cruci rupte.

O să spuneţi că acest capitol despre culoarea albă nu e decât un steag alb fluturat de un suflet fricos; te predai unei stafii, Ishmael!

Spuneţi-mi cum se face că, dacă scuturi, într-o zi însorită, în spatele unui mânz voinic, fătat într-o paşnică vale din Vermont, departe de orice animal de pradă, o piele de bivol astfel încât nici să nu o vadă, ci doar să îi simtă mirosul înţepător, va sări, va sufla nervos şi va lovi cu copitele pământul de frică în timp ce ochii stau să îi sară din orbite?! Nu îşi aduce aminte de nicio înfruntare cu animalele sălbatice pe pământul său verde din nord, aşa că mirosul înţepător pe care îl simte nu îi poate aminti nimic care să aibă legătură cu primejdii din trecut. Ce să ştie el, acest mânz din New England, despre bizonii negri din îndepărtatul Oregon?

Nimic. Dar până şi într-un animal prost se vede instinctul de a şti că există rău pe lumea aceasta. Deşi e la mii de

mile depărtare de Oregon, când simte izul de mosc sălbatic, turmele de bizoni ce împung şi sfâşie îi apar în minte cum îi apar şi mânzului de prerie pe care chiar acum poate că îl fac una cu pământul.

Aşa se face că talazurile unei mări înspumate, zgomotul dezolant al gheţurilor sclipitoare de pe munţi şi mişcarea pustie a brazdelor de zăpadă de pe câmpii, toate sunt pentru Ishmael întocmai ca scuturarea pieii de bizon pentru mânzul speriat.

Deşi niciunul nu ştie unde se ascund temerile fără nume din care semnele fermecate se trezesc cu atâta putere, ele există şi în mine, şi în mânz. În multe privinţe, lumea care ne înconjoară pare clădită din dragoste, dar sferele invizibile au fost făurite din frică.

Nu am desluşit încă vraja albeţii şi nu am aflat de ce tulbură ea sufletul atât de tare; mai straniu şi mai îngrozitor, după cum am văzut, este că e simbolul cel mai plin de înţeles al spiritualităţii, ba, este chiar vălul Dumnezeului creştin şi totuşi este şi temeiul ce face toate lucrurile ce-i sunt respingătoare omenirii să pară şi mai rele.

Oare prin nelămurirea sa ne acoperă cu umbre ale neantului şi imensităţii fără suflet ale universului şi ne înjunghie pe la spate cu gândul distrugerii atunci când privim spre hăurile din Calea Lactee? Sau poate că în esenţa lui albul nu este atât o culoare, cât absenţa culorii şi în acelaşi timp liantul tuturor culorilor noastre. Oare din acest motiv se vede numai gol tâmp şi plin de înţelesuri într-un peisaj enorm cu nămeţi? Oare e fără de culoare întocmai ateismul înceţoşat de care ne ferim? Dacă ne gândim la cealaltă teorie a filosofilor naturalişti, care zice că toate celelalte culori de pe pământ, toate podoabele măreţe sau gingaşe cum sunt nuanţele dulci ale cerului la apus sau ale pădurilor, catifelele zburătoare ale fluturilor şi bujorii roz ai fetelor, toate acestea sunt înşelăciuni subtile, nu fac parte din substanţă, ci sunt spoite pe dinafară, aşa

că Natura adorată se sulemeneşte ca o femeie uşoară şi că seducţiile acestea nu fac decât să acopere osuarul dinăuntru. Dacă mergem mai departe şi ne gândim că şiretlicul fermecat care îi produce fiecare culoare lumina cea slăvită este de fapt alb sau fără culoare, iar dacă ar lucra fără mijlocire asupra materiei ar atinge toate lucrurile, chiar şi lalelele şi trandafirii cu spoiala sa incoloră, dacă ne gândim la toate acestea, universul încremenit ne-ar părea un lepros şi, ca unii călători încăpăţânaţi din Laponia care refuză să poarte ochelari coloraţi la ochi, aşa s-ar uita şi sărmanul necredincios fără vedere la imensul văl alb care înconjoară tot ce se găseşte în jur. Pentru toate acestea simbolul este Balena Albă. Vă mai miraţi atunci de vânătoarea înflăcărată?

43. Ia, ascultă!

Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

Era cartul de mijloc; luna lumina minunat; marinarii stăteau înşiraţi de la unul dintre butoaiele cu apă dulce din mijlocul navei până la butoiul de lângă tambuchiul de la bolta pupei şi treceau găleţi de apă din mână în mână pentru a-l umple pe ultimul. Stând în cea mai mare parte peste camerele goale de sub dunetă, aveau grijă să nu vorbească sau să tropăie. Găleţile treceau din mână în mână în cea mai mare linişte, deranjată din când în când de fâlfâitul vreunei vele şi de zumzetul constant al chilei ce despica apa fără oprire.

În mijlocul acestei linişti, Archy, un băiat din şir al cărui loc se afla lângă tambuchiul din spate, îi şopti colegului său, un cholo[33]:

— Sst! Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

— Ia găleata, da, Archy? Despre ce zgomot vorbeşti?

— Iar s-a auzit de sub trapă. Tu n-auzi? Parcă-i o tuse, mi-a părut că e o tuse.

— Lasă naibii tusea! Dă găleata aia înapoi!

— Iar! Iar se aude! Parcă s-au întors pe partea cealaltă vreo trei adormiţi, uite-acum!

— Caramba! Încetează, tovarăşe, nu vrei? Ţi se zvârcolesc ţie pesmeţii de la cină în stomac, atâta tot. Vezi de găleată!

— N-ai decât să zici ce vrei, amice. Eu am urechi tare ascuţite.

— Da, da, tu eşti ăla care aude zumzetul andrelelor bătrânei quekerese din Nantucket de la cincizeci de mile depărtare, tu eşti ăla!

— N-ai decât să rânjeşti, o să vedem noi. Taci, Cabaco, e cineva în cămara din spate care nu şi-a arătat faţa pe punte şi cred că bătrânul mogul s-a prins de toată treaba. L-am

auzit pe Stubb spunându-i lui Flask într-o dimineaţă când erau de cart că avea să se întâmple ceva.

— Şşt! Găleata!

44. Harta

Dacă l-ai fi urmărit pe căpitanul Ahab jos în cabină după furtuna din seara ce urmase tulburătoarei dezvăluiri a scopului său echipajului, l-ai fi văzut ducându-se la un cufăr de pe grindă, luând de acolo un sul mototolit de hărţi îngălbenite şi desfăcându-le peste masa fixă din cabină. După aceea, dacă te-ai fi aşezat în faţa mesei, l-ai fi văzut studiind cu atenţie liniile şi petele din faţa sa şi trasând încet, dar drept cu creionul noi cursuri peste spaţii care înainte erau goale. Din când în când, se mai uita în vechile jurnale de bord ce stăteau grămadă lângă el şi unde erau trecute perioadele şi locurile în care în alte călătorii ale altor corăbii fuseseră capturaţi sau văzuţi caşaloţi.

Pe când se îndeletnicea cu acestea, lampa grea de cositor ce atârna de lanţuri deasupra capului său se legăna odată cu nava şi arunca peste fruntea lui încreţită raze şi umbre, încât părea că, în timp ce el desena linii şi cursuri pe hărţile mototolite, un creion invizibil trasa alte linii şi cursuri pe harta încărcată a frunţii lui.

Nu se întâmpla doar în noaptea cu pricina ca Ahab în singurătatea cabinei lui, să se uite în acest chip pe hărţi. Ele erau scoase aproape în fiecare seară şi tot de atâtea ori se făceau unele semne cu creionul, în timp ce altele erau şterse. Cu hărţile celor patru oceane desfăşurate în faţa lui. Ahab ţesea un labirint de curenţi şi vârtejuri pentru a reuşi să îndeplinească singurul scop pe care îl avea.

Pentru cineva care nu cunoaşte pe deplin obiceiurile balenelor, ar putea părea o sarcină absurdă şi zadarnică să cauţi în acest chip o singură creatură în nemărginirea oceanelor acestei planete. Dar lui Ahab nu îi părea aşa, căci el ştia drumul tuturor fluxurilor şi curenţilor şi calcula astfel mişcarea prăzii Caşalotului. De asemenea, amintindu-şi perioadele regulate şi verificate, în care îl vânase la

latitudini diferite, putea ajunge la predicţii riguroase, poate chiar certitudini, cu privire la ziua cea mai propice în care să se afle aici sau acolo căutându-şi prada.

Atât de cert este faptul că balena se întoarce în anumite mări, în anumite perioade, că unii vânători cred că, dacă ar putea fi studiat şi observat îndeaproape pe drumul său prin lume, dacă ar fi adunate într-un loc jurnalele călătoriilor întregii flote de vânătoare, atunci s-ar descoperi că migraţia Caşalotului corespunde fără greş aceleia a bancurilor de heringi sau a stolurilor de rândunele. S-a încercat până acum să se deseneze hărţi cu migraţia Caşaloţilor[34].

Pe lângă toate acestea, atunci când se mută dintr-un loc de hrănire într-altul, Caşalotul, ghidat de un instinct ce nu dă greş niciodată mai bine zis o inteligenţă dată de divinitate –, se mişcă prin canale, cum li se zice, mergând pe o anume linie oceanică, ce e atât de exactă, că nici măcar o corabie nu a ţinut vreodată cursul cu atâta precizie zecimală. Deşi în aceste cazuri drumul balenei e la fel de drept ca paralelele pe care stă santinela şi deşi linia îşi urmează fără abatere drumul drept, canalele prin care se spune că înoată peştele sunt late de câteva mile (mai mult sau mai puţin, căci se presupune că acest canal se îngustează şi se măreşte), dar niciodată nu e mai mare decât raza vizuală a celui din vârful catargului când acesta mătură orizontul cu privirea. Ideea e că te poţi bizui pe faptul că balenele care migrează pot fi zărite în anumite perioade de-a lungul şi de-a latul drumului lor.

Ahab îşi putea întâlni vânatul nu doar în anumite momente şi în ape cunoscute ca locuri de hrănit, ci prin priceperea sa se putea poziţiona astfel în timp şi spaţiu în drumul Caşalotului, încât chiar şi în trecerea peste întinderile de apă dintre acele locuri avea şansa de a-l întâlni.

O întâmplare păru la prima vedere să îi încurce plasa nebună şi totodată organizată pe care o ţesea. Poate că de fapt nu era aşa. Deşi turmele de caşaloţi au perioadele lor obişnuite în care se găsesc în anumite locuri, nu poţi spune că ele vânează în cutare şi cutare loc anul acesta, sunt aceleaşi care au trecut pe acolo cu un an în urmă, cu toate că anumite întâmplări stranii şi de netăgăduit au dovedit contrariul. În general această afirmaţie, însă la o scară mai mică, se aplică la Caşaloţii bătrâni şi solitari ca nişte pustnici. Deci, deşi Moby Dick ar fi fost văzut, să zicem, în arhipelagul numit Seychelles din Oceanul Indian, sau în Golful Vulcan din Japonia, nu se putea spune că, dacă „Pequodul" călătorea în aceste zone în perioada potrivită, avea să-l întâlnească negreşit. La fel stăteau lucrurile şi cu alte locuri unde se arătase din când în când. Toate acestea păreau a fi haltele şi hanurile oceanice la care trăgea, vorba vine, nu locurile unde sălăşluia. Unde s-a vorbit despre şansele lui Ahab de a-l întâlni s-au făcut aluzii şi la şansele pe care le-ar fi avut dacă reuşea să se poziţioneze bine în timp şi spaţiu când posibilităţile puteau deveni probabilităţi sau, după cum gândea Ahab, aceste posibilităţi deveneau certitudini. Această conjunctură favorabilă se numea în termeni tehnici „Anotimpul pe linie". Atunci şi acolo fusese văzut Moby Dick timp de câţiva ani la rând odihnindu-se o vreme, cum se odihneşte soarele pentru o vreme în cursa sa anuală în câte un semn al zodiacului. Acolo avuseseră loc şi cele mai primejdioase înfruntări cu balena, pe valurile de acolo se scrisese despre faptele lui şi acolo era locul tragic în care bătrânul nebun îşi găsise pricina răzbunării. În cumpănirea precaută şi vigilenţa iute cu care Ahab îşi asmuţea sufletul uneltitor la vânătoare, nu îi dădea voie să îşi pună toate speranţele în conjunctura menţionată mai sus şi nu putea din cauza neliniştii jurământului său să îşi potolească inima şi să amâne vânătoarea până în acel moment.

„Pequodul” plecase din Nantucket chiar la începutul „Anotimpului pe linie” şi nimic nu l-ar fi ajutat pe căpitanul ei să încheie lunga călătorie spre sud, să dubleze Capul Horn şi apoi să coboare şaizeci de grade latitudine ca să ajungă în Pacificul ecuatorial în timp util pentru vânătoare. Trebuia deci să aştepte următorul anotimp. Cu toate acestea, data timpurie la care plecase corabia din port fusese aleasă bine de Ahab în ceea ce priveşte demersul acestor lucruri. Asta deoarece se aşternea înaintea sa un răgaz de trei sute şaizeci şi cinci de zile în care, în loc să aştepte nerăbdător la ţărm, putea să se îndeletnicească cu vânătoarea prin alte părţi, în caz că se întâmpla ca Balena Albă, petrecându-şi vacanţa în mări îndepărtate de locurile sale obişnuite de hrănit, să îşi iţească fruntea creaţă în Golful Persan, în Golful Bengal, în mările Chinei sau în alte ape prin care se avântă rasa sa. Musonul, Pampasul, vânturile de nord-vest, Harmattanul sau alizeele, orice vânt în afară de Levant şi de Simun îl puteau sufla pe Moby Dick în calea „Pequodului” care făcea înconjurul lumii în zigzag. Acestea fiind zise, oare nu era o idee nebunească, dacă privim lucrurile cu calm şi atenţie, ca în acest mare ocean, o anume balenă, chiar şi dacă ar fi fost găsită, să fie recunoscută de vânătorul său? E ca şi cum ai încerca să găseşti un muftiu cu barba sură pe uliţele aglomerate ale Constantinopolului. Da, dar fruntea albă a lui Moby Dick şi cocoaşa lui albicioasă nu puteau fi altfel decât de neconfundat.

— Oare nu am însemnat eu balena?, îşi zise Ahab în barbă lăsând hărţile şi scufundându-se iar în reverie. Am însemnat-o, cum să scape? Înotătoarele sale sunt găurite şi crestate ca urechile unei oi rătăcite!

Mintea sa începea să o ia la goană până când oboseala şi slăbiciunea cugetului îl trimiteau pe punte pentru a se întrema la aer. Dumnezeule! Ce delir şi zbucium îl apasă pe om când e ros de gândul răzbunării! Doarme cu pumnii

încleştaţi şi când se trezeşte vede că s-a tăiat până la sânge.

Deseori, când era forţat să se ridice din hamac de visele obositoare şi îngrozitoare din timpul nopţii care, continuându-i gândurile din timpul zilei, le învolburau şi le învârteau într-o spirală nesfârşită în creierul său până când zvâcnirile inimii îi cauzau un chin de neîndurat şi când, cum se întâmpla câteodată, aceste lovituri ale spiritului îi ridicau sufletul din corp lăsând în urmă un hău din care se înălţau flăcări şi fulgere şi diavoli blestemaţi îl implorau să sară printre ei, când iadul acesta se căsca sub el, se auzea pe toată corabia un ţipăt sălbatic. Cu ochi înlăcrimaţi, Ahab fugea din cabină de parcă fugea de pe un pat în flăcări. Acestea, în loc să fie semnele unei slăbiciuni ascunse sau ale unei temeri faţă de propria sa hotărâre, nu erau decât nişte indicii ale puterii sale, căci în astfel de momente smintitul de Ahab, vânătorul viclean şi tenace al Balenei Albe, care se urcase între timp în hamacul său, nu era cel care îşi pricinuise groaza cu care sărise din culcuş. De vină era sufletul sau principiul său etern; dormind şi fiind astfel despărţit de mintea uneltitoare, cea care de atâtea ori îl transforma în instrumentul ei, încerca deodată să scape de apropierea pârjolitoare de acest element nebun din care, pentru moment, nu mai făcea parte. Dar cum mintea nu există decât legată de suflet, atunci, în cazul lui Ahab, acesta trebuia să fie cel care să renunţe la gândurile şi dorinţele lui în schimbul scopului suprem. Acest scop, prin propria sa voinţă nebună, se puse împotriva zeilor şi diavolilor şi se arătă ca fiind de sine stătător. Putea să trăiască şi să ardă cu rânjetul pe faţă în timp ce fiinţa vie de care se legase fugea cuprinsă de groază de la această naştere a unui bastard nedorit. Aşa se face că sufletul chinuit care se uita în afară prin ochii trupului celui ce părea a fi Ahab se repezi afară din cabină fiind în acele momente un pustiu, o fiinţă somnambulă amorfă, o rază de lumină vie, cu siguranţă, dar fără a avea peste ce să se

răsfrângă şi rămânând astfel un vid. Dumnezeu să te ajute, bătrâne! Gândurile tale au iscat o creatură în adâncul tău. Celui care prin puterea gândului se transformă în Prometeu îi va roade vulturul inima pentru totdeauna, iar vulturul acesta va fi monstrul creat de el însuşi.

45. Declaraţia

În ceea ce priveşte povestea cărţii acesteia şi atingând în treacăt una sau două particularităţi interesante şi deosebite ale vânătorii de balene, capitolul anterior, mai ales în prima sa parte, este cât se poate de important pentru acest volum, însă subiectul său trebuie dezbătut mai pe larg şi mai amănunţit pentru a fi înţeles pe deplin şi pentru a alunga orice neîncredere care poate răsări din lipsa de cunoaştere a unora în legătură cu autenticitatea subiectelor importante.

Nu doresc să organizez această parte a sarcinii mele, ci mă voi mulţumi să produc impresiile dorite descriind în ordine întâmplările atât de bine cunoscute mie ca vânător de balene. Sunt încredinţat că din aceste descrieri concluzia dorită se va face singură cunoscută.

În primul rând, cunosc personal trei împrejurări în care o balenă, după ce fu lovită cu harponul, reuşi să scape cu viaţă şi după o vreme (într-una dintre aceste împrejurări, după trei ani) fu lovită din nou de acelaşi braţ şi fu ucisă. Cele două săgeţi, amândouă purtând acelaşi semn, fură scoase din trup. În împrejurarea când trecură trei ani între cele două aruncări de harpoane, cred chiar că trecuse mai mult timp, se întâmplă ca omul care le aruncase să plece pe o corabie de negoţ în Africa: acolo coborî la ţărm unde se alătură unei echipe de exploratori şi pătrunse adânc în interiorul continentului petrecând astfel aproape doi ani şi înfruntând deseori primejdiile şerpilor, sălbaticilor, tigrilor şi duhorilor otrăvitoare laolaltă cu restul primejdiilor ce se întâlnesc atunci când umbli printr-un tărâm necunoscut. Între timp, balena pe care o lovise trebuie să fi călătorit şi ea, înconjurând înot pământul de trei ori şi scărpinându-şi pântecele de toate coastele Africii fără a avea însă un scop. Acest om şi această balenă se întâlniră iar, şi unul o ucise

pe cealaltă. Am spus că eu cunosc trei astfel de împrejurări, iar în două dintre ele am văzut cum a fost lovită balena. La cel de-al doilea atac am văzut cele două harpoane însemnate fiecare la fel, scoase din trupul balenei. În întâmplarea în care trecuseră trei ani se nimeri să fiu la bord ambele dăţi, prima şi ultima, iar ultima dată recunoscui un semn imens pe care îl avea balena sub ochi şi pe care îl văzusem şi în urmă cu trei ani. Spun trei ani, dar sunt sigur că trecuse mai mult timp. Iată deci trei împrejurări despre care ştiu cert că sunt adevărate. Am auzit însă despre multe alte întâmplări de la persoane de al căror cuvânt nu te poţi îndoi.

În al doilea rând, se ştie în breasla vânătorilor de balene, oricât de neştiutoare ar fi lumea de pe ţărm, că au existat câteva momente istorice memorabile când o anume balenă a fost recunoscută în locuri şi timpuri diferite. Motivul pentru care o balenă poate fi recunoscută nu se datorează numai deosebirilor sale trupeşti care o diferenţiază de alte balene. Oricât de diferită ar fi o balenă de celelalte, deosebirile ei se duc pe apa sâmbetei când e ucisă şi fiartă până se transformă într-un ulei deosebit de valoros. Nu. Motivul era acesta: prin încleştările fatale din timpul călătoriilor, balenele îşi câştigau faima de a fi foarte periculoase, cum se întâmplase cu Rinaldo Rinaldini[35], astfel încât vânătorii se mulţumeau să le salute atingându-şi pălăriile atunci când le vedeau înotând liniştit pe lângă ei, fără a încerca să le cunoască mai bine, ca unii flăcăi de pe ţărm care se întâmplă să cunoască vreun om important, dar irascibil şi îl salută respectuos de la distanţă pe stradă temându-se ca nu cumva, în încercarea lor de a se apropia, să primească vreo săpuneală pentru îndrăzneala lor.

Fiecare dintre aceste balene faimoase se bucura nu numai de celebritate, sau mai bine-zis de un renume oceanic, nu era faimoasă doar în timpul vieţii şi nu se bucura doar de trecerea în nemurire prin poveştile de pe

punte, ci avea toate drepturile, privilegiile şi distincţiile unui nume. Avea fiecare un nume aşa cum au avut şi Cambise, şi Cezar. Nu-i aşa, Timor Tom, monstru faimos şi înspăimântător ca un aisberg care pentru atâta amar de vreme ai domnit peste strâmtorile orientale cu acelaşi nume şi care aveai un jet care se vedea deseori de pe plajele pline cu palmieri din Ombay? Nu e adevărat, Jack din Noua Zeelandă, care erai teroarea tuturor corăbiilor care treceau prin preajma ţinutului tatuaţilor? Nu e aşa cum spun eu, Morquan, rege al Japoniei, când despre jetul tău se spunea că seamănă cu o cruce albă pe cer? Nu e aşa, Don Miguel, balenă chiliană, însemnată pe spate ca bătrânele ţestoase cu hieroglife? Pe scurt, acestea sunt patru balene cunoscute celor care studiază Cetologia, cum sunt cunoscuţi Marius şi Sulla învăţatului clasic.

Asta nu e tot. După ce creară pagube de nenumărate ori printre navele mici şi mari, Tom din Noua Zeelandă şi Don Miguel fură căutaţi, vânaţi fără oprire, fugăriţi şi ucişi de căpitani curajoşi de baleniere care se avântaseră pe mare cu acest scop întocmai ca faimosul căpitan Butler ce plecase prin pădurile din Narragansett, chitit să-l prindă pe notoriul ucigaş sălbatic Annawon[36], cel mai de seamă războinic al regelui indian Filip.

Nu ştiu unde altundeva decât aici aş putea găsi un loc mai bun pentru a face o adăugire sau două care îmi par importante, căci odată tipărite, ele ar putea susţine caracterul rezonabil al întregii istorii a Balenei albe şi mai ales a catastrofei. Aceasta este una dintre acele împrejurări descurajante în care adevărul necesită tot atâta susţinere ca şi minciuna. Atât de neştiutori sunt oamenii de pe uscat cu privire la cele mai banale şi mai palpabile minuni ale lumii, că fără anumite sugestii despre calităţile simple, istorice sau nu, ale vânătorii de balene ar putea crede că Moby Dick este doar un monstru de legendă sau, mai rău, o alegorie îngrozitoare şi nesuferită.

În primul rând, deşi cei mai mulţi dintre oameni au o idee vagă despre primejdiile marii vânători, nu au cunoştinţe clare şi lămuritoare despre aceste pericole şi despre cât de des apar ele. Unul dintre motive este că nici măcar unul din cincizeci de astfel de dezastre fatale nu e povestit la ţărm; acestea nici măcar nu sunt pomenite în treacăt, ci sunt uitate curând după aceea. Crezi oare că numele tânărului ce în clipa aceasta, poate, este prins în frânghia harponului pe coasta Noii Guinee şi dus pe fundul apei de balena care se scufundă, va apărea într-un necrolog din vreun jurnal pe care îl vei citi mâine la micul dejun? Nu, deoarece corespondenţa circulă foarte rar între ţărmul de acasă şi Noua Guinee. De fapt, ai auzit vreodată de ştiri regulate venite direct sau indirect din Noua Guinee? Îţi spun însă că într-una dintre călătoriile pe care le-am făcut în Pacific ne-am întâlnit cu vreo treizeci de corăbii şi pe fiecare murise cineva din cauza vreunei balene, pe unele chiar mai mulţi, iar pe trei dintre ele murise tot echipajul uneia dintre bărci. Pentru numele lui Dumnezeu, economiseşte felinarele şi lumânările! Pentru un galon de seu ars fii sigur că un om a vărsat sânge.

În al doilea rând, cei de pe ţărm îşi imaginează că o balenă este o creatură enormă cu putere nemaivăzută, dar eu am observat că atunci când le povestesc despre această imensitate mă complimentează pentru spiritul meu şugubăţ, asta când eu, pe cuvântul meu, nu sunt mai glumeţ decât Moise când scria istoria plăgilor Egiptului.

Din fericire, concluzia la care vreau să ajung poate fi verificată printr-o mărturie ce nu are legătură cu a mea. Concluzia aceasta este: caşalotul este în unele cazuri suficient de puternic, isteţ şi rău din cale-afară pentru a zdrobi intenţionat, a distruge şi a scufunda o corabie mare. Mai mult. Caşalotul chiar a făcut una ca asta.

Prima oară: în anul 1820, corabia „Essex” a căpitanului Pollard din Nantucket naviga în Oceanul Pacific. Într-o zi văzu jeturi, îşi coborî bărcile şi urmări o turmă de caşaloţi.

Nu după mult timp, câteva dintre balene fură rănite. Deodată o balenă foarte mare scăpă de bărci, se îndepărtă de turmă şi se năpusti spre corabie. Izbindu-şi capul de carenă o lovi atât de tare, că nici în „zece minute” aceasta se crăpă şi se scufundă. Nici măcar o stinghie nu mai fu văzută din acea navă de atunci. După ce stătu mult timp pe mare, o parte din echipaj ajunse la ţărm în bărci. Ajuns în sfârşit acasă, căpitanul Pollard plecă iar spre Pacific, comandând un alt vas, dar zeii îl naufragiară şi pe acesta în nişte stânci necunoscute. Pentru a doua oară îşi văzu corabia pierdută şi jurând că nu va mai pleca pe mare, renunţă la călătorii. În ziua de azi căpitanul Pollard trăieşte în Nantucket. L-am văzut pe Owen Chance, care era secund pe corabia „Essex” în timpul tragediei, i-am citit povestea simplă şi detaliată, am vorbit cu fiul său, toate acestea la câteva mile depărtare de locul tragediei[37].

A doua oară: corabia „Union”, tot din Nantucket, a dispărut în anul 1807 în largul coastei Azorelor printr-o împrejurare asemănătoare, dar ale cărei detalii nu am avut niciodată şansa să le aflu, deşi am auzit vânători vorbind despre ea pe ici, pe colo.

A treia oară: Acum optsprezece sau douăzeci de ani, Comandorul J., aflat pe atunci la comanda unei goelete americane de război de primă clasă, se întâmpla să cineze cu nişte căpitani de balenieră la bordul unei nave în portul Oahu din Insulele Sandwich. Discutând despre balene, Comandorul se arătă neîncrezător cu privire la puterea incredibilă pe care le-o atribuiau domnii din breaslă. Negă, de exemplu, că vreo balenă i-ar putea lovi goeleta atât de tare încât să o facă să ia chiar şi un degetar de apă. Până aici, toate bune; dar mai urmează. Câteva săptămâni mai târziu, Comandorul plecă spre Valparaiso pe vasul său de neclintit. Fu însă oprit pe drum de un caşalot mare care îi ceru să discute o trebuşoară între patru ochi. Trebuşoara fu de fapt o lovitură atât de puternică, încât trebui să se

îndrepte spre cel mai apropiat port cu toate pompele de evacuare în funcţiune pentru a ancora şi a repara stricăciunile. Eu unul nu sunt superstiţios, dar cred că discuţia Comandorului cu caşalotul fusese providenţială. Oare necredinţa lui Saul din Tarsus nu fusese şi ea alungată tot printr-o spaimă asemănătoare? Îţi spun drept, caşalotului nu-i plac prostiile.

Te trimit acum la „Călătoriile lui Langsdorff” pentru a afla o întâmplare deosebit de interesantă pentru autorul acestei cărţi. Langsdorff, trebuie să ştii, făcea parte din faimoasa Expediţie Descoperitoare, condusă de amiralul rus Krusenstern, de la începutul secolului. Aşa îşi începe căpitanul Langsdorff cel de-al şaptesprezecelea capitol:

Pe şaptesprezece mai, nava noastră era gata de plecare şi a doua zi ieşirăm în larg, îndreptându-ne spre Ochotsh. Vremea era senină şi frumoasă dar atât de rece, încât furăm nevoiţi să ne ţinem hainele de blană pe noi. Timp de câteva zile vântul bătu foarte slab. De-abia în ziua de nouăsprezece se stârni o adiere din nord-vest. O balenă neobişnuit de mare, al cărei trup era chiar mai mare decât corabia, stătea aproape de luciul apei, dar nu fu văzută de nimeni de la bord până când vasul, cu velele umflate şi aflându-se foarte aproape de ea, nu mai putu fi cârmit şi se lovi de peşte. Ne aflam în mare pericol, căci imensa creatură, arcuindu-şi spatele, ridică întreaga navă cu cel puţin patru picioare deasupra apei. Catargele plesniră şi velele căzură toate în timp ce noi, cei care ne aflam dedesubt, fugirăm pe punte convinşi că loviserăm vreo stâncă.

În loc de stâncă văzurăm însă monstrul înotând în depărtare foarte grav şi serios. Căpitanul D’Wolf coborî îndată la pompe pentru a vedea dacă nava suferise sau nu vreo pagubă de la lovitură, dar furăm bucuroşi să vedem că vasul scăpase nevătămat.

Căpitanul D'Wolf, despre care se spune că ar fi condus corabia respectivă este din New England şi, după o viaţă de aventuri neobişnuite în rang de căpitan, trăieşte astăzi în satul Dorchester de lângă Boston. Sunt onorat de a-i fi nepot. L-am întrebat dinadins despre pasajul acesta din Langsdorff şi mi-a adeverit fiecare cuvânt. Corabia însă nu era una mare; era un vas rusesc construit pe coasta Siberiei şi cumpărat de către unchiul meu după ce nava cu care plecase de acasă se stricase.

În cartea de aventuri de modă veche plină de minunăţii care povesteşte despre călătoria lui Lionel Wafer, unul dintre prietenii bătrânului Dampier, am găsit o istorisire cam ca aceea a lui Langsdorff, pe care nu mă pot stăpâni să nu o adaug aici ca un exemplu în plus, asta dacă mai este nevoie.

Se pare că Lionel se ducea spre „John Ferdinando", cum îi spunea el insulei Juan Fernandez. „În drum spre insulă – povesteşte el pe la patru dimineaţa, când eram la o sută cincizeci de leghe de continentul american, corabia noastră primi o lovitură teribilă care îi uimi atât de tare pe marinari încât nici nu mai ştiau să spună unde sunt sau ce să creadă. Toată lumea se pregăti de moarte. Într-adevăr, lovitura fusese atât de bruscă şi de violentă, că noi eram încredinţaţi că ne loviserăm de o stâncă. Când ne mai dezmeticirăm, sondarăm, dar nu dădurăm de fund… Tunurile săriră de pe afeturi şi câţiva oameni căzură din hamacuri. Căpitanul Davis, care se odihnea cu capul pe unul dintre tunuri, fu aruncat din cabină!" În continuare, Lionel pune zdruncinătura pe seama unui cutremur şi îşi întăreşte spusele adăugând că un cutremur, în timpul acela, făcuse multe stricăciuni pe pământul spaniol. Nu m-aş mira însă ca în întunericul acelei nopţi lovitura să fi venit din partea vreunei balene care să fi izbit carena de jos în sus.

Aş putea să mai dau câteva exemple, care mi-au fost aduse la cunoştinţă, într-un fel sau altul, despre puterea şi câteodată chiar răutatea caşalotului. Se ştie că nu doar o

dată a fugărit bărcile de vânătoare înapoi spre corabie şi chiar a urmărit nava rezistând tuturor harpoanelor aruncate de pe bord. Corabia englezească „Pusie Hall” poate povesti despre o astfel de întâmplare. Cât despre puterea balenei, lăsă-mă să spun că au existat situaţii când frânghiile prinse de un caşalot pus pe fugă au fost legate de corabie când marea era lină, iar balena a fugit trăgând imensa carenă după ea ca un cal ce trage o căruţă. S-a observat că, dacă unei balene lovite i se dă răgaz să îşi adune puterile, ea se revoltă nu cu furie oarbă, ci cu intenţia conştientă de a îşi distruge atacatorii. Un semn lămuritor cu privire la firea sa este că după ce e lovită îşi cască gura şi o ţine în acea deschidere îngrozitoare timp de câteva minute. Mă mulţumesc cu un ultim exemplu, unul remarcabil şi lămuritor prin care vei vedea, cu siguranţă, că cea mai extraordinară întâmplare din această carte nu este întărită numai de întâmplări din vremurile noastre, ci că aceste minuni, ca toate minunile, se repetă de-a lungul veacurilor, aşa că pentru a mia oară spunem: Amin! Chiar nu este nimic nou sub soare.

În secolul al XVI-lea a trăit un om, pe nume Procopius, magistrat creştin din Constantinopol, pe vremea când Iustinian era împărat şi Belisarius, general. După cum ştiu mulţi, el a scris istoria timpurilor sale, o operă de imensă valoare. A fost dintotdeauna socotit de autorităţile cele mai de vază un istoric de încredere şi care nu exagera, poate doar de câteva ori şi acelea fără legătură cu povestea de faţă.

În istoria lui Procopius scrie că în timpul prefecturii sale în Constantinopol a fost capturat un mare monstru marin în preajma Propontisului, sau Mării Marmara, care distrugea nave din când în când în apele acelea de mai bine de cincizeci de ani. Un fapt notat astfel în analele istoriei nu poate fi contrazis şi nici nu există vreun motiv pentru a face una ca asta. Ce specie anume era acest monstru nu se spune, dar pentru că distrugea corăbii, pe lângă alte

temeiuri, trebuie să fi fost o balenă. Înclin să cred că era un Caşalot. O să-ţi spun de ce. Am crezut pentru mult timp că în Mediterana şi în apele care se unesc cu ea Caşalotul este necunoscut. Chiar şi acum cred că acele mări nu sunt şi nu pot fi, după cum stau lucrurile, un loc potrivit pentru firea lui gregară. Cercetări mai amănunţite mi-au demonstrat de curând că în vremurile noastre Caşalotul a fost văzut în Marea Mediterană. Am auzit din surse sigure că pe coasta Barbariei un anume comodor Davis din marina britanică a găsit scheletul unui Caşalot. Cum poate trece o navă de război prin Dardanale ar putea şi o balenă să treacă tot pe acolo din Mediterană în Propontis.

În Propontis, din câte ştiu, nu se găseşte acel amestec numită plancton cu care se hrăneşte Balena Dreaptă. Sunt sigur însă că hrana caşalotului – calamarul şi sepia – se ascunde pe fundul acestei mări, căci creaturi mari, dar nu cele mai mari de felul lor, au fost găsite la suprafaţă. Dacă pui alături aceste afirmaţii şi te gândeşti puţin la ele, o să pricepi pe dată că, după tot raţionamentul omenesc, monstrul marin din Procopius, cel care timp de jumătate de secol a sfărâmat corăbiile unui împărat roman, trebuie să fi fost un Caşalot.

46. Presupuneri

Cu toate că, mistuit de flacăra ţelului său, Ahab se gândea doar cum să facă pentru a-l prinde pe Moby Dick, cu toate că părea gata să sacrifice toate interesele lumeşti pentru această patimă, era prin însăşi firea sa şi din obişnuinţă un vânător prea dârz pentru a lăsa deoparte scopul secundar al călătoriei. Dacă lucrurile stăteau altfel, nu lipseau alte motive mai importante. Să dăm de înţeles că ura sa faţă de Balena albă s-ar răsfrânge într-o oarecare măsură asupra tuturor caşaloţilor şi cu cât mai mulţi monştri ar ucide, cu atât şi-ar mări şansele ca fiecare balenă întâlnită să se dovedească a fi balena blestemată pe care o vâna, ar însemna să subtilizăm prea mult. Dar deşi o astfel de ipoteză e într-adevăr greu de acceptat, existau alte considerente care, fără a avea o legătură foarte strânsă cu pasiunea sa dezlănţuită, îl împingeau spre ţelul său.

Pentru a-şi îndeplini scopul lui Ahab îi trebuiau unelte; iar dintre toate uneltele ce se folosesc în umbra nopţii, oamenii sunt uneltele cele mai nestatornice. Ştia, de exemplu, că oricât de mare ar fi fost avantajul său asupra lui Starbuck, avantajul acesta nu subjugase tot spiritul omului, suficient, aşa cum avantajul trupesc nu îl depăşeşte în putere pe cel al inteligenţei. Trupul lui Starbuck şi voinţa sa erau dominate de Ahab atâta timp cât Ahab îi domina mintea. Dar el ştia că secundul, în sufletul său, ura ţelul căpitanului său şi dacă ar fi putut s-ar fi spălat cu bucurie pe mâini de toată treaba sau chiar ar fi încercat să o saboteze. Se putea să treacă mult timp până ca Balena albă să fie zărită. În tot acest timp, Starbuck putea să se revolte iar împotriva căpitanului, dacă nu cumva era potolit de prudenţă. Nu doar atât, dar nebunia subtilă a lui Ahab cu privire la Moby Dick se arăta prin natura ei mai vicleană şi mai ascunsă, încât, pentru moment, vânătoarea să pară

eliberată de scopul ei nedemn, ca oroarea călătoriei să fie retrasă pe un plan secund căci sunt puţini oamenii al căror curaj este nezdruncinat de planuri lungi ce nu sunt puse în aplicare iar marinarii să se gândească la altceva şi nu la Moby Dick în timpul carturilor lungi de noapte. Oricât de sălbatic şi viguros ar fi primit echipajul vestea ţelului său, toţi marinarii de toate felurile sunt capricioşi şi nu te poţi bizui pe ei, căci văd mereu vremea schimbându-se şi împrumută din nestatornicia ei, iar când urmăresc un scop nevăzut şi îndepărtat, oricât ar jura voinţă şi patimă la întâlnirea cu el, trebuie să fie ţinuţi locului de interese şi treburi vremelnice care să îi ţină pregătiţi pentru lovitura de pe urmă.

Ahab ţinea cont şi de alt lucru. În momente de emoţie puternică, oamenii nu se mai preocupă de gânduri josnice. Dar aceste momente sunt trecătoare. Condiţia umană este, se gândea Ahab, sordidă: „Balena Albă le stârneşte inimile oamenilor mei viteji, iar această vitejie naşte în ei un soi de cavalerism, dar, deşi ei îl vânează pe Moby Dick mânaţi de acest cavalerism, trebuie să aibă hrană pentru a-şi astâmpăra foamea de zi cu zi. Nici nobilii cavaleri cruciaţi din vremurile de demult nu s-au mulţumit să călătorească două mii de mile ca să lupte pentru potirul lor sfânt fără să comită jafuri, furtişaguri şi să aibă parte de alte beneficii pioase pe drum. Dacă şi-ar fi văzut doar de ţelul lor romantic, mulţi ar fi renunţat dezgustaţi la el. Nu-i voi lăsa pe aceşti oameni fără speranţă de câştig, da, de bănet. Oricât de puţin le-ar păsa lor acum de bani, după câteva luni fără vreo speranţă de câştig, bănetul acesta îi va roade pe dinăuntru şi atunci îl vor vinde pe Ahab.”

Mai era un motiv pentru precauţiile lui, legat personal de Ahab. Deoarece dezvăluise fără a se gândi şi mult prea devreme ţelul călătoriei vasului „Pequod”, Ahab era acum conştient de faptul că, făcând una ca asta, putea fi învinuit de uzurpare şi, dacă voia, echipajul avea toate drepturile morale şi legale pentru a refuza să-l mai asculte şi putea

chiar să îi ia căpitănia cu forţa. Ahab dorea să se pună la adăpost chiar şi de cele mai mici aluzii la intenţia de uzurpare şi să se apere de posibilele urmări în cazul în care ideea aceasta s-ar fi răspândit printre marinari. Adăpostul acesta nu putea consta decât în tăria minţii, a inimii şi a pumnului, întărite toate de urmărirea cu atenţie a fiecărei influenţe cu care echipajul avea contact.

Pentru toate aceste motive şi altele prea complicate pentru a fi discutate aici, Ahab ştia că trebuia să urmărească scopul iniţial al călătoriei „Pequodului”, să îşi vadă de treburile obişnuite, şi nu doar atât, ci şi să îşi arate bine cunoscuta sa patimă pentru roadele profesiei.

Acestea fiind hotărâte, vocea sa era auzită deseori poruncindu-le gabierilor să scruteze cu atenţie zarea şi să strige chiar şi dacă vedeau un Marsuin. Această vigilenţă nu rămase nerăsplătită prea mult timp.

47. Împletitorul de plase

Era o după-amiază noroasă şi înăbuşitoare. Marinarii lâncezeau pe punte sau priveau pierduţi la plumburiul apei. Queequeg şi cu mine împleteam încet o plasă numită plasă-sabie, ca să o avem în plus pe barcă. Atât de nemişcată şi de liniştită era întreaga scenă – şi totuşi prevestitoare – iar în aer plutea o asemenea vrajă visătoare, că fiecare marinar tăcut părea închis în sinea sa.

Eu eram ajutorul sau pajul lui Queequeg la împletitul plasei. În timp ce treceam înainte şi înapoi cu firul printre frânghiile lungi ale plasei folosindu-mi mâna drept suveică şi în timp ce Queequeg, stând lângă mine, îşi trecea sabia grea de stejar printre fire, privind din când în când molcom la apă, înnodând fiecare fir fără vreo grijă şi fără a se gândi la ceva anume, o ciudată visare plutea peste corabie şi peste toată marea, fiind întreruptă doar de sunetul înfundat şi intermitent al sabiei, încât părea că ţesem la războiul timpului şi eu eram suveica ce urzea neîncetat Sorţii. Mă uitam la firele înţepenite ale plasei care nu se mişcau decât printr-o vibraţie nesfârşită, şi aceea de-abia pentru a permite împletirea cu firele puse de-a curmezişul. Această urzeală părea necesară şi îmi spuneam: „Uite, cu propriile mele mâini mânuiesc suveica şi îmi ţes destinul printre aceste fire statornice” Între timp, sabia nerăbdătoare şi nepăsătoare a lui Queequeg lovea plasa când de-a dreptul, când pe lângă, când cu putere, când fără vlagă, după cum se nimerea, desenând prin fiecare lovitură deosebiri în urzeala finală. Îmi spuneam că sabia acestui sălbatic, care în acest fel dă forma plasei, această sabie nepăsătoare trebuie să fie şansa, liberul arbitru şi nevoia, lucrând toate înlănţuite. Firul drept al nevoii nu se lasă abătut de pe drumul său, deşi fiecare vibraţie încearcă să-l întoarcă; liberul arbitru e liber să îşi treacă suveica după plac printre

fire, iar întâmplarea, deşi îşi are aţele strâns legate de cele ale nevoii şi se mişcă după firele liberului arbitru, deşi este astfel condiţionată de cele două, întâmplarea conduce şi are ultimul cuvânt de spus.

Aşa stăteam şi împleteam atunci când sării speriat de un strigăt atât de bizar şi de prelung, atât de sălbatic şi nepământesc prin tonul său, că scăpai din mână ghemul de liber arbitru şi rămăsei holbându-mă la norii de unde căzuse zgomotul întocmai ca o pasăre. Sus în gabie stătea indianul Tashtego. Stătea întins cu nerăbdare în faţă şi mâna o ţinea întinsă ca pe o baghetă, strigând întruna. Cu siguranţă, peste întinderea de apă, sunetul acela era auzit din gura sutelor de gabieri cocoţaţi pe catarge, dar din puţine piepturi ar fi putut ieşi acel strigăt obişnuit cu o cadenţă atât de minunată ca şi cea a sunetului indianului Tashtego.

Dacă ar fi stat deasupra ta pe jumătate susţinut în aer, scrutând orizontul atât de ager şi de sălbatic, ai fi crezut că e vreun profet sau vreun vizionar ce priveşte umbrele Sorţii şi anunţă prin strigătul acela cutremurător apropierea lor.

— Uite-o cum scuipă! Acolo! acolo! acolo! uite-o! uite-o!

— Unde?

— La travers, aproape la două mile depărtare! E o turmă întreagă!

Deodată se iscă agitaţie mare.

Caşalotul îşi aruncă jetul cu o precizie uniformă şi sigură de ceas. Aşa o deosebesc vânătorii de alte specii de balene.

— Li se văd cozile!, strigă Tashtego în timp ce balenele dispărură.

— Intendent, repede!, strigă Ahab. Ceasul! Ceasul!

Dough-Boy fugi sub punte, se uită la ceas şi se întoarse să îi spună ora exactă lui Ahab. Vasul plutea molcom contra vântului. Tashtego spusese că balenele se scufundaseră în direcţia vântului, aşa că eram toţi încredinţaţi că vor apărea chiar în faţa prorei; şiretlicul caşaloţilor de a se scufunda cu capul într-o direcţie, dar de a se întoarce în

direcţia opusă cât timp stau nevăzuţi sub apă nu avea să fie observat acum deoarece peştii văzuţi de Tashtego nu fuseseră alarmaţi în niciun fel şi nici nu ştiau că ne apropiem. Unul dintre oamenii aleşi să aibă grijă de punte, adică dintre cei care nu urcau în bărci, îl înlocui pe indian în gabie. Marinarii de pe trinchet şi de pe arborele artimon coborâră şi ei. Ciubărele fură fixate la locul lor, scripeţii fură împinşi în afară, verga mare fu prinsă şi cele trei bărci fură suspendate deasupra apei ca trei coşuri de verdeaţă deasupra unor stânci înalte. Echipajele nerăbdătoare stăteau pe dinafara parapetelor ţinând o mână pe vergă şi un picior pe copastie. Tot aşa arată şi şirul de războinici ce se pregătesc să se urce la bordul unui vas inamic.

Chiar în acest moment critic se auzi deodată un strigăt ce întoarse toate privirile dinspre balenă. Toţi se uitară speriaţi la întunecatul Ahab care era înconjurat de cinci fantome negricioase care parcă se născuseră din aer.

48. Prima coborâre

Fantomele, căci asta păreau a fi în acele momente, fugiră spre cealaltă parte a navei şi începură în tăcere să desfacă frânghiile şi legăturile bărcii ce atârna acolo. Această barcă fusese mereu socotită drept una de rezervă, deşi se numea barca căpitanului, deoarece era atârnată la tribordul pupei. Omul care stătea acum lângă ea era înalt şi oacheş, iar dintre buzele oţelite i se ivea demonic un dinte alb. O jachetă chinezească mototolită, din bumbac negru, îl învelea în doliu, iar în jos purta o pereche de pantaloni din aceeaşi pânză neagră. Încoronându-i în mod straniu negreala, avea în vârful capului un turban alb făcut din părul împletit şi răsucit în jurul ţestei. Mai puţin negricioşi, camarazii săi aveau tenul galben ca de tigru, specific băştinaşilor din insulele Manila, un popor cunoscut pentru maliţiozitatea lui subtilă şi socotit de către unii marinari albi spioni plătiţi şi iscoadele ascunse de pe mare ale diavolului, stăpânul lor.

În timp ce echipajul navei se uita uimit la aceşti străini, Ahab îi strigă bătrânului cu turban alb ce îi conducea:

— Gata acolo, Fedallah?

— Gata, veni răspunsul şuierat.

— Coborâţi atunci, aţi auzit?, strigă el pe punte. Coborâţi atunci, am spus!

Aşa de puternic era tunetul vocii sale, că în ciuda uimirii, oamenii săriră peste vergă. Bărcile fură lăsate pe apă legănându-se, în timp ce marinarii, cu o agilitate şi o îndrăzneală nemaivăzute în alte meşteşuguri, săriră ca nişte capre de pe marginea corăbiei în bărcile coborâte.

De-abia se îndepărtară de corabie când o a patra barcă, venind dinspre direcţia vântului, se ivi de după proră şi îi arătă pe cei cinci străini conducându-l pe Ahab care, stând semeţ în frunte, striga la Starbuck, la Stubb şi la Flask să

se împrăştie ca să acopere cât mai mult din întinderea de apă. Însă cu ochii pironiţi iar la oacheşul Fedallah şi la echipajul său, marinarii din celelalte bărci nu îl ascultau.

— Căpitane Ahab!, strigă Starbuck.

— Împrăştiaţi-vă!, strigă iar Ahab. Depărtaţi-vă, toate patru bărcile. Tu, Flask, trage mai spre vânt!

— Da, să trăiţi!, răspunse vesel micuţul secund răsucind vâsla de cârmă. Pe spate!, le zise marinarilor. Uite! Uite! Uite iar! Uite-o cum suflă drept în faţă băieţi! Pe spate! Nu-i mai băga în seamă pe gălbejiţi, Archy.

— Eh, nu mă sinchisesc eu de ei, domnule, răspunse Archy. Ştiam de ei deja. Nu i-am auzit eu în cămară? Nu i-am zis şi lui Cabaco de ei? Ce mai zici acum, Cabaco? Sunt clandestini, domnule Flask.

— Trageţi, trageţi, drăguţii mei! Trageţi, copiii mei, trageţi, micuţilor.

Aşa molatic şi dulceag le şoptea Stubb oamenilor săi care păreau încă neliniştiţi.

— De ce nu vă rupeţi spinările, flăcăii mei? La ce vă holbaţi? La băieţii din barca de acolo? Nţţ! Sunt doar cinci perechi de mâini venite să ne ajute, nu contează de unde. Cu cât mai mulţi, cu atât mai bine. Trageţi acum, trageţi! Lăsaţi diavolii galbeni, sunt băieţi buni. Aşa, aşa, acum v-aţi dat drumul. Asta-i ritmul care face o mie de lire, ritmul acesta mă unge pe suflet. Ura pentru butoiul aurit de spermanţet, vitejii mei! De trei ori ura, băieţi, sus inimile! Uşor, uşor. Nu vă grăbiţi, nu vă grăbiţi! De ce nu frângeţi vâslele, neisprăviţilor? Muşcaţi din ele, câinilor! Aşa, aşa, aşa, uşor, uşor. Asta-i, asta-i!, întins şi puternic. Faceţi loc acolo, faceţi loc! Naiba să vă ia, neisprăviţilor buni de nimic, dormiţi cu toţii. Nu mai sforăiţi, adormiţilor, şi trageţi. Nu puteţi să trageţi? Nu vreţi să trageţi? Fir-ar să fie de treabă, de ce nu trageţi? Trageţi până vă plesneşte ceva, trageţi până vă ies ochii din cap! Uite! – îşi scoase cuţitul ascuţit din teacă –, fiecare să îşi scoată cuţitul şi să-l ţină între dinţi cât vâsleşte. Asta-i, asta-i. Acum parcă mai

veniţi de-acasă, se văd braţele de oţel. Porniţi-o, pămpălăilor! Porniţi-o, mormolocilor!

Cuvântarea lui Stubb către oamenii lui este descrisă pe larg fiindcă avea un fel foarte straniu în care vorbea cu ei în general şi mai ales când le propovăduia religia vâslitului. Nu trebuie să vă luaţi după această slujbă şi să credeţi că se înălţa şi el odată cu echipajul. Chiar deloc aceasta era cea mai mare ciudăţenie a lui. Le spunea marinarilor cele mai teribile lucruri pe un ton care era în mod straniu şi vesel şi furios, iar furia părea adăugată doar pentru a mai pipera veselia, încât niciun vâslaş nu putea auzi astfel de vorbe în timp ce se zbătea să-şi salveze viaţa fără a vâsli, însă mai mult în glumă.

În plus, el părea mereu atât de liniştit şi de nepăsător, ţinând cârma cu atâta apatie şi căscând lung din când în când, că priveliştea unui comandant atât de plictisit acţiona prin contrast ca o vrajă asupra echipajului. Stubb era unul dintre glumeţii aceia bizari a căror veselie este atât de ambiguă câteodată, că toţi cei pe care îi comanda ciuleau urechile când le dădea ordine.

Ascultând de Ahab, Starbuck trăgea acum pieziş lângă barca lui Stubb şi când, pentru un minut sau două, bărcile se apropiară destul, Stubb îi strigă secundului:

— Domnule Starbuck! Barca de la babord! Un cuvânt dacă se poate, domnule!

— Da!, îi răspunse Starbuck fără a se întoarce deloc, continuând să îşi îndemne mai departe în şoaptă echipajul cu faţa părând împietrită pe lângă cea a lui Stubb.

— Ce ziceţi de flăcăii aceia galbeni, domnule?

— Au fost aduşi cumva pe furiş la bord înainte de plecare. Cu putere, băieţi!, le şopti marinarilor şi apoi spuse iar cu voce tare: Mare păcat, domnule Stubb. Urniţi-o, urniţi-o băieţi! Dar nu te frământa, domnule Stubb, tot răul spre bine. Să tragă echipajul tare, orice-ar fi. Săltaţi, flăcăi, săltaţi! Sunt butoaie întregi de seu în faţa noastră, domnule Stubb, iar pentru asta am venit. Trageţi, băieţi!

Spermanţetul, acesta-i spermanţetul. Sau cel puţin asta e datoria noastră. Datoria şi câştigul, mână-n mână.

— Da, da, aşa mi-am zis şi eu, îşi continuă Stubb monologul când bărcile se despărţiră. De îndată ce i-am văzut, aşa mi-am zis. Da, de-asta intra el în cămara din spate atât de des după cum bănuia Dough-Boy. Erau ascunşi acolo. Toate-s din cauza Balenei Albe. Ei bine, asta e! N-ai ce-i face! Foarte bine. Înaintaţi, băieţi! Nu o vedem azi pe Balena Albă. Înaintaţi!

Apariţia acestor străini bizari în momentul coborârii bărcilor trezise pe bună dreptate un soi de uimire superstiţioasă printre marinari, dar presupunerea lui Archy deja le ajunsese la urechi, chiar dacă nu o crezuseră, şi îi pregătise într-o anume măsură. Le mai domolise surprinderea şi faptul că Stubb îi lămurise în legătură cu apariţia lor, astfel că se simţeau eliberaţi de presupunerile lor superstiţioase. Cu toate acestea, întreaga tărăşenie lăsa destul loc pentru tot soiul de bănuieli în legătură cu scopul lui Ahab de la bun început. Cât despre mine, eu îmi amintii de misterioasele umbre pe care le văzusem furişându-se la bordul „Pequodului” în zorii ceţoşi din Nantucket, cum îmi amintii şi de aluziile enigmatice ale străinului Elijah.

Între timp, Ahab, fără a-i fi auzit pe secunzi, căci se îndepărtase cel mai mult, era în fruntea celorlalte bărci, de unde vedeam ce echipaj puternic îl trăgea. Fiinţele lui galbene ca tigrii păreau făurite din oţel şi oase de balenă. Scoteau vâslele din apă cu aceeaşi putere şi în acelaşi timp de parcă erau cinci ciocane mecanice, iar barca se mişca din zvâcnituri de parcă era cazanul spart al unui vapor cu aburi de pe Mississippi. Cât despre Fedallah, care putea fi văzut mânuind vâsla harponierului, el îşi scosese haina neagră şi îşi descoperise pieptul, care se vedea peste marginea bărcii rămânând parcă decupat din unduirile orizontului de ape. La capătul celălalt al bărcii, Ahab, cu o mână ţinută în sus ca un spadasin de parcă şi-ar fi ţinut echilibrul ca să nu alunece, ţinea vâsla de cârmă aşa cum

făcuse de mii de ori înainte să fie sfâşiat de Balena Albă. Deodată mâna întinsă făcu un semn straniu şi rămase nemişcată, în timp ce cele cinci vâsle ale bărcii se ridicară în acelaşi timp. Şi barca, şi echipajul stăteau nemişcate pe mare. Cele trei bărci din spate se opriră şi ele la fel de brusc. Balenele se scufundaseră în dezordine, astfel că nu se mai vedea nicio mişcare. Ahab însă o văzuse fiind mai aproape.

— Fiecare să se uite pe lângă vâslă!, strigă Starbuck. Queequeg, tu, ridică-te!

Sărind sprinten pe cutia triunghiulară înălţată în mijlocul bărcii, sălbaticul stătu drept şi se uită atent spre locul unde fusese văzut vânatul pentru prima oară. La pupa bărcii, Starbuck se urcă şi el pe o ridicătură asemănătoare şi stătu în picioare legănându-se calm şi ager odată cu mişcările bruşte ale bărcuţei sale, ochind în tăcere ochiul albastru al mării.

Nu foarte departe, barca lui Flask stătea şi ea împietrită cu totul. Comandantul stătea periculos pe o prăjină înfiptă în chilă şi care se înălţa vreo două picioare peste fundul pupei. Se foloseşte pentru a înfăşură în jurul ei frânghia harponului. Vârful nu e mai mare decât palma unui om şi, stând pe o astfel de stinghie, Flask părea că stă în vârful catargului unei corăbii scufundate. Dar micul Catarg de încărcare era scund şi mic, şi plin de ambiţie semeaţă, şi mare, astfel că stâlpul lui nu îl mulţumea defel.

— Nu văd nimic de-aici. Ridică o vâslă acolo să mă urc pe ea.

Auzind acestea, Daggoo, ţinându-se cu amândouă mâinile de margini, se strecură repede în spate şi îndreptându-se îşi oferi umerii drept soclu.

— Sunt la fel de buni ca orice alt catarg, domnule. Vreţi să vă urcaţi?

— Aşa voi face; îţi mulţumesc, băiete. Măcar dacă erai cu cincizeci de picioare mai înalt.

După ce îşi sprijini picioarele zdravăn pe cele două margini ale bărcii, negrul imens se aplecă, îşi făcu palma căuş, îi puse mâna lui Flask pe creştetul său şi, rugându-l pe acesta să se salte odată cu el, îl urcă pe omuleţ pe umeri dintr-o singură mişcare. Iată cum stătea Flask, în timp ce Daggoo îşi ridicase mâna ca să îi ofere secundului un loc de sprijin.

Unui novice i se pare straniu să vadă priceperea nemaipomenită cu care s-a obişnuit vânătorul să stea drept în picioare în barcă chiar şi atunci când e aruncat încolo şi încoace de legănarea vicleană a mării şi de curenţii ei piezişi. Cu atât mai straniu i se pare să-l vadă pe acesta urcat pe ameţitoare prăjină în astfel de împrejurări. Dar priveliştea micului Flask cocoţat pe imensul Daggoo era şi mai stranie, căci, sprijinindu-se cu maiestuozitate calmă, nepăsătoare, uşuratică şi nesocotită, nobilul negru îşi mişca trupul mlădios odată cu unduirile apei. Pe spatele lui lat, bălaiul Flask părea un fulg de nea. Bidiviul arăta mai nobil decât călăreţul. Deşi veselul, neastâmpăratul şi fudulul Flask mai apăsa cu nerăbdare din când în când pieptul bombat al negrului, acesta nu se mişca deloc. Aşa am văzut şi Pasiunea, şi Vanitatea cum calcă pământul în picioare, şi acesta nu-şi schimbă mareele şi anotimpurile pentru atâta lucru.

Între timp, Stubb, al treilea secund, nu părea a fi dornic de a privi în depărtare. Se putea ca balenele să se fi scufundat ca de obicei, nu de frică, şi, dacă aşa stăteau lucrurile, atunci Stubb, după cum se pare că era deprins, se hotărâse să-şi aline aşteptarea cu o pipă. O scoase din panglica pălăriei unde o ţinea mereu de-a curmezişul ca pe o pană, o încărcă şi bătători conţinutul cu degetul mare. De-abia apucă să-şi aprindă chibritul frecându-l de palma sa aspră ca un şmirghel, că Tashtego, harponierul său, ai cărui ochi stătuseră tot timpul pironiţi ca două stele în direcţia vântului, se năpusti ca fulgerul pe scaun strigând ca din gură de şarpe:

— Jos! Toată lumea jos şi înainte! Uite-le!

Pentru un om de pe uscat nicio balenă, nicio umbră de hering nu s-ar fi văzut în acea clipă, nimic în afară de un petic de apă alb-verzuie şi mici nori umezi împrăştiaţi deasupra ce dispăreau odată cu bătaia vântului aidoma spumei efemere a rotocoalelor talazurilor. Aerul vibră şi zbârnâi cum face deasupra plăcilor de fier încinse. Sub această curbare şi unduire atmosferică şi puţin sub luciul apei înotau balenele. Văzute înaintea oricărui alt semn, jeturile de aburi pe care le scuipau păreau înaintaşii care dădeau de veste ca porumbeii călători.

Cele patru bărci urmăreau acum întinse una dintre acele pete tulburi de apă şi aer. Era o încercare straşnică să le ajungă. Petele înaintau ca o grămadă de bulbuci aduşi de pe munte de şuvoaiele repezi.

— Trageţi, trageţi, băieţii mei!, le spuse Starbuck cu vocea cea mai joasă, dar şi cea mai hotărâtă marinarilor săi, în timp ce privirea sa ascuţită săgeta apa dinaintea prorei ca un desăvârşit ac de busolă.

Nu spuse multe echipajului, dar nici echipajul nu îi răspunse. Doar tăcerea bărcii mai era din când în când tulburată de una dintre şoaptele stranii, când aspre şi poruncitoare, când blânde şi rugătoare.

Cât de diferit era micul Catarg!

— Semnalaţi şi spuneţi ceva, drăguţii mei! Urlaţi şi trageţi, fulgerele mele! Urcaţi-mă pe spinările lor negre, băieţi! Dacă faceţi asta pentru mine, vă dau vouă plantaţia din Martha’s Vineyard, cu tot cu nevastă şi copii! Urcaţi-mă! Urcaţi-mă! Doamne, Doamne! O să înnebunesc de tot uitându-mă la apa asta albicioasă!

Strigând astfel, îşi scoase pălăria de pe cap, o aruncă jos şi o călcă în picioare, apoi o ridică, o aruncă departe pe apă şi începu în cele din urmă să sară şi să se cambreze la pupă ca un mânz din prerie.

— Uitaţi-vă la băiatul acela, spuse filosofic Stubb care, cu pipa scurtă neaprinsă între dinţi, continuă curând: Are

crize, asta are Flask. Crize? Da, să-l lăsăm cu crizele lui ăsta-i cuvântul acum că l-au apucat. Cu voioşie, cu voioşie, băieţi! La cină o să avem budincă, să ştiţi. Fiţi voioşi! Trageţi, puilor, trageţi, micuţilor, trageţi toţi. De ce naiba vă grăbiţi? Uşor, uşor şi drept, băieţi. Doar să trageţi în continuare, nimic mai mult. Sfărâmaţi-vă spinările şi muşcaţi din pumnale, atâta tot. Forţaţi-vă, de ce nu vă forţaţi, vă zic, să vă pocnească ficatul şi plămânii.

Ce spunea Ahab echipajului său gălbejit e mai bine de trecut cu vederea aici, căci trăiţi toţi sub lumina binecuvântată a pământului evanghelic. Doar rechinii păgâni ce trăiesc în mările obraznice au urechi să asculte cuvintele ce erau rostite când, cu fruntea vijelioasă, ochii înroşiţi de turbare şi gură înspumată, Ahab îşi fugărea prada.

Între timp, toate bărcile înaintau. Apropourile dese ale lui Flask la adresa „acelei balene”, după cum numea el monstrul nevăzut despre care susţinea că tot loveşte prora bărcii cu coada, păreau la răstimpuri atât de pline de adevăr, încât unii marinari se uitau speriaţi cu coada ochiului peste umăr. Asemenea faptă era nepermisă, căci vâslaşii trebuiau să închidă ochii şi să-şi înţepenească gâturile, obiceiul dictând că nu trebuie să folosească alte organe decât urechile şi nici alte membre decât mâinile în aceste clipe.

Era o privelişte uimitoare şi înspăimântătoare. Marile talazuri ale mării puternice, răgetele sălbatice pe care le făceau acestea când se izbeau de marginile bărcilor ce alunecau ca nişte bile într-o popicărie nemărginită; scurta atârnare agonizantă a bărcii pe muchia de cuţit a valurilor ascuţite ce ameninţau parcă să o taie în două; subita cădere în vâlcelele şi adânciturile apei; pintenii şi împunsăturile înfocate ce urcau barca pe vârful dealului următor, alunecarea abruptă pe valea de după; toate acestea, împreună cu strigătele comandanţilor şi ale harponierilor, suspinele înfricoşate ale vâslaşilor,

priveliştea „Pequodului” ivoriu ce veghea cu pânzele întinse peste bărcile ei ca o cloşcă peste pui, toate erau pătrunzătoare. Nici tânărul soldat ce se aruncă de la pieptul nevestei în vâltoarea primei sale bătălii, nici sufletul mortului ce întâlneşte primul spirit necunoscut pe lumea cealaltă nu pot încerca sentimente mai ciudate şi mai puternice decât cel ce se trezeşte pentru prima dată în vânătoarea fermecată şi înspumată de balene.

Apa năbădăioasă şi albicioasă, învolburată de urmărire, se vedea din ce în ce mai bine datorită întunecimii cenuşii a umbrei norilor care se adunau deasupra mării. Stropii jeturilor nu se mai amestecau, ci se împrăştiaseră pretutindeni în stânga şi în dreapta. Balenele îşi separau dârele. Bărcile se depărtară mai mult unele de celelalte, iar Starbuck urmărea trei balene ce fugeau cu vântul în faţă. Vela noastră fusese ridicată şi cum vântul ne bătea din spate, mergeam cu atâta iuţeală că barca înainta ca nebună prin apă şi marinarii nu mai prididеau să ridice vâslele mai repede ca să nu fie smulse din furcheţi.

În curând ajunserăm sub un văl înăbuşitor de ceaţă. Nu se mai vedeau nici corabia, nici bărcile.

— Înainte, marinari!, şopti Starbuck trăgând mai tare frânghia velei sale. E timp destul să omorâm un peşte înainte să vină vijelia. Uite iar dâra albă! E aproape! Repede!

În curând două strigăte unul după altul din laterale ne dezvăluiră că celelalte bărci se apropiaseră, dar de-abia ce ne ajunseră, când Starbuck şopti fulgerător: „Scoală!”, şi Queequeg sări în picioare cu harponul în mână.

Deşi niciunul dintre vâslaşi nu îşi imagina că primejdia de moarte era atât de aproape, ştiau că momentul avea să sosească negreşit după figura încordată a secundului de la prora bărcii şi mai auziră şi un zgomot prelung care parcă venea de la cincizeci de elefanţi ce se foiesc în culcuşul lor. În tot acest timp, barca pătrundea prin ceaţă peste valurile

care se umflau şi sâsâiau în jur de parcă erau limbile întinse ale unor şerpi stârniţi.

— Uite-i cocoaşa! Acolo! Acolo, loveşte-l!, şopti Starbuck.

Un fâşâit scurt ţâşni de pe barcă; era fierul ascuţit al lui Queequeg. Imediat în agitaţia încleştată simţirăm o împunsătură la pupă, în timp ce prora păru a se lovi de ceva. Vela căzu şi se sfărâmă. Un jet de stropi fierbinţi răbufni în apropiere şi ceva se răsuci şi se zvârcoli ca un cutremur sub noi. Jumătate de echipaj mai că se sufocă, fiind aruncat la întâmplare prin caimacul alb al vijeliei. Furtuna, balena şi harponul erau una, iar balena, de-abia zgâriată, scăpă.

Deşi aproape răsturnată, barca nu fusese lovită rău. Înotând în jur, pescuirăm vâslele ce pluteau la suprafaţă şi, legându-le peste margine, ne căţărarăm înapoi la locurile noastre. Apa ne ajungea până la genunchi, acoperind tot fundul, astfel că, privind în jos, părea că stăm într-o barcă de corali crescută de pe fundul oceanului.

Vântul se transformă în furtună şi valurile începură să se lovească unul de altul. Vijelia mugea, se înălţa şi pârâia în jurul nostru ca un foc alb pe o câmpie în care ne mistuiam fără a ne arde, nemuritori în fălcile morţii. În van strigarăm după celelalte bărci; la fel puteam striga la cărbunii încinşi prin gura furnalului înflăcărat ca şi la bărcile acelea pe furtună. Între timp, norii şi ceaţa se întunecară cu umbra nopţii. Nu se putea vedea nici urmă de corabie, iar marea umflată zădărnicea toate încercările de a părăsi barca. Vâslele nu erau de niciun folos pentru a ne mişca şi erau folosite doar pentru a ne agăţa de ele. Tăind legăturile butoiaşului de pulbere în care nu intra apa, Starbuck reuşi în cele din urmă să aprindă lumânarea din felinar, apoi o urcă pe o prăjină şi i-l întinse lui Queequeg ca să-l ţină ca pe stindardul speranţei noastre.

Aşa stătea el ţinând sus lumina căpiată în inima pustiului teribil. Aşa stătea el, semnul şi simbolul omului fără

credinţă care ţine fără nădejde speranţa în miezul disperării.

Uzi fleaşcă şi tremurând de frig, fără barcă sau corabie, ne ridicarăm privirile când se iviră zorii. Ceaţa plutea încă deasupra apei, iar felinarul zăcea aruncat pe fundul bărcii. Queequeg se ridică deodată în picioare şi-şi duse mâna la ureche. Auzirăm toţi un scârţâit slab ca de frânghii şi parâme, dar înăbuşit de furtună. Zgomotul se apropia din ce în ce, iar ceaţa deasă fu tăiată de o siluetă imensă şi nedesluşită. Speriaţi, sărirăm toţi în apă când corabia putu fi văzută îndreptându-se spre noi şi neavând mai mult de lungimea ei de parcurs.

Plutind pe valuri, văzurăm barca abandonată cum este înghiţită de corabie ca o aşchie de o cascadă. Chila imensă se rostogoli peste ea şi nu se mai văzu decât când ieşi sfărâmată la suprafaţă pe la pupă. Înotarăm iar până la ea împinşi de valuri şi furăm până la urmă ridicaţi în siguranţă la bord. Aflarăm că până să vină vijelia celelalte bărci renunţaseră la vânătoare şi se întorseseră la corabie. Ne crezuseră morţi, dar mai navigau prin preajmă sperând să găsească vreun semn că am pierit: o vâslă sau vreo prăjină de lance.

49. Hiena

Sunt anumite împrejurări în această treabă învălmăşită pe care o numim viaţă când un om crede că întregul său univers e o mare farsă pe care nu o poate înţelege şi crede că farsa aceasta este jucată numai pe socoteala lui. Cu toate acestea, nimic nu îl descurajează şi nimic nu pare vrednic de răzvrătire. Înghite toate întâmplările, toate credinţele oricât ar fi de colţuroase, ca un struţ care înghite fără probleme gloanţe şi cremene. Cât despre mici probleme şi griji, ameninţări ale dezastrului, moarte sau rană, toate acestea, ca şi moartea, îi par nişte semne ascunse şi drepte, nişte mici împunsături ale bătrânului glumeţ nevăzut. Această stare capricioasă despre care vorbesc se aşterne peste om în timpuri de grea încercare. Se strecoară în mijlocul tăriei sale, astfel că tot ceea ce i se părea mai devreme nemaivăzut i se pare după aceea că face parte din farsa aceasta mare. Nimic nu naşte mai uşor această filosofie disperată, liberă şi uşuratică ca primejdia vânătorii de balene. Prin prisma acestei filosofii priveam acum călătoria pe „Pequod” şi scopul ei întruchipat de Balena albă.

— Queequeg, întrebai eu când mă traseră ultimul la bord şi încă mă mai scuturam pe sub haină, Queequeg, prietene, astfel de lucruri se întâmplă adesea?

Fără mare bătaie de cap, deşi era la fel de ud ca şi mine, îmi dădu de înţeles că astfel de lucruri se întâmplă adesea.

— Domnul Stubb, zisei întorcându-mă către secundul care, închis până la gât în haina sa, fuma liniştit în ploaie, cred că v-am auzit spunând că dintre toţi vânătorii pe care i-aţi cunoscut, secundul nostru, domnul Starbuck, e cel mai prudent şi mai atent. Să înţeleg că năpustirea asupra unei balene fugare în mijlocul furtunii ceţoase este gestul cel mai cumpătat al unui vânător?

— Cu siguranţă. Eu m-am coborât după balene de pe o corabie ce lua apă în mijlocul unei furtuni de la Capul Horn.

— Domnule Flask, spusei iar întorcându-mă spre micul secund care era prin prejmă. Dumneavoastră aveţi experienţă în astfel de lucruri, iar eu nu am. Îmi puteţi spune dacă aşa e obiceiul în meşteşugul acesta, domnule Flask, ca un vâslaş să îşi rupă spinarea trăgând cu spatele spre fălcile morţii?

— Nu puteai s-o scurtezi mai mult?, spuse Flask. Da, aşa e obiceiul. Să-mi arăţi tu mie un echipaj care să se îndrepte cu faţa spre balenă. Ha, ha! Balena le-ar răspunde cu aceeaşi monedă, aşa să ştii!

Iată cum, de la trei martori imparţiali, înţelesei ce se întâmplase. Socotind deci că vijelii şi răsturnări ale bărcii şi adăposturi ad-hoc pe luciul apei erau lucruri care se întâmplau des în viaţa aceasta, socotind că în momentul groaznic în care urmărim balena trebuie să îmi pun viaţa în mâinile celui care comandă barca – deseori un ins care cu neastâmpărul său mai are puţin şi găureşte fundul ambarcaţiunii tropăind ca nebunul -, socotind că nenorocirea care se abătuse asupra noastră fusese din vina lui Starbuck, care se avântase după balenă chiar când se pornea furtuna, cu toate că Starbuck era cunoscut pentru prudenţa sa în breasla vânătorilor, socotind că făceam parte din echipajul acestui domn deosebit de cumpătat şi mai ales că eram legat de o vânătoare diavolească după Balena Albă, deci, socotind toate acestea, cum vă spun, mă gândii că puteam foarte bine să cobor sub punte şi să îmi scriu testamentul.

— Queequeg, vino cu mine! O să-mi fii avocat, executor şi beneficiar.

Poate părea ciudat că marinarii se gândesc la ultimele lor dorinţe şi la testamente, dar să ştiţi că nimeni pe lumea aceasta nu îndrăgeşte mai mult această ocupaţie. Era a patra oară în viaţa mea de marinar când făceam acest lucru. După ce terminai, de data aceasta mă simţii mai

uşurat, mi se luă o piatră de pe inimă. De altfel, toate zilele care îmi mai rămâneau erau la fel ca şi cele pe care le-a trăit Lazăr după ce a înviat. Câştigam astfel luni sau săptămâni, după cum avea să fie cazul. Supravieţuisem. Moartea şi înmormântarea mi le încuiai în piept. Privii liniştit şi mulţumit în jurul meu, ca o fantomă tăcută, cu conştiinţa uşoară, ce stă tihnită într-un cavou de familie.

Acum, îmi zisei suflecându-mi fără să îmi dau seama mânecile hainei, uite cum mă avânt calm şi cu sânge rece spre moarte şi distrugere şi să-l ia naiba pe cel care rămâne în urmă.

50. Barca şi echipajul lui Ahab. Fedallah

— Cine-ar fi zis, Flask!, strigă Stubb. Dacă aş fi avut eu numai un picior, nu m-ai fi prins într-o barcă, decât poate pentru a-i astupa găurile cu vârful piciorului meu de lemn. O! Ce bătrân straşnic!

— Mie nu mi se pare atât de straniu, răspunse Flask. Dacă piciorul ar fi fost tăiat din şold, ar fi fost altă treabă. Asta l-ar ţintui la pat. Dar i-a rămas un genunchi şi încă o parte bună din celălalt.

— Nu ştiu ce să zic, micuţule, nu l-am văzut până acum îngenunchind.

Printre cei pricepuţi în ale vânătorii de balene se ridică mereu întrebări dacă, având în vedere importanţa sa crucială pentru succesul călătoriei, e bine ca un căpitan de balenieră să îşi rişte viaţa în vânătoarea primejdioasă. Aşa se întrebau şi soldaţii lui Tamerlane, cu lacrimi în ochi, dacă nepreţuita sa suflare ar trebui sau nu să se amestece în inima bătăliei.

În ceea ce îl privea pe Ahab, întrebarea se schimba puţin. Având în vedere că şi cu două picioare omul se poticneşte în faţa pericolului, că vânătoarea de balene este un meşteşug greu încercat de primejdii, că fiecare moment poate aduce o nenorocire, se iveşte întrebarea: este înţelept ca în astfel de împrejurări un om mutilat să se urce într-o barcă de vânătoare? Coproprietarii „Pequodului” trebuie să fi socotit că nu. Ahab ştia că prietenii săi de acasă nu s-ar fi împotrivit urcării sale într-o barcă în anume împrejurări neprimejdioase ale vânătorii astfel ca el să fie mai aproape de locul acţiunii şi să poată da personal ordinele; dar ca el să aibă propria barcă pe care să o comande în timpul vânătorii şi mai ales să aibă cinci oameni în plus drept echipaj, ştia şi el foarte bine că astfel

de gânduri generoase nu le trecuseră prin cap proprietarilor „Pequodului”. De aceea nu le ceruse lor să-i găsească echipaj şi nici nu îşi dezvăluise intenţiile. Se ocupase în particular de această treabă. Până când Archy nu îi povesti lui Cabaco ce descoperise, marinarii nu bănuiră mai nimic. Desigur, când la puţin timp de la ieşirea din port toţi marinarii terminară de echipat bărcile pentru vânătoare şi Ahab fu văzut meşteşugind cuie de strapazan cu propriile mâini pentru ceea ce se credea că era o barcă de rezervă, când tăie cu sârguinţă micile suporturi care se fixează în scobiturile din proră şi de care se agaţă frânghia şi mai ales când ceru insistent să se îngroaşe fundul bărcii pentru a rezista mai bine tropăiturilor piciorului său de os, ca şi grija pe care o arătă în ceea ce privea decuparea exactă a tachetului, acea piesă orizontală de la proră pentru sprijinitul genunchiului atunci când se aruncă cu harponul sau se înjunghie balena, atunci când se băgă de seamă cât de des se ridica în barcă cu singurul său picior sprijinit în gaura tachetului şi aranja ici şi îndrepta colo cu dalta dulgherului, toate aceste lucruri, cred şi eu, stârniră o mare curiozitate la timpul acela. Toţi crezură însă că această grijă de pregătire a lui Ahab nu era făcută decât cu gândul la urmărirea lui Moby Dick, căci deja dezvăluise intenţia sa de a-l urmări el însuşi pe monstru. O astfel de supoziţie nu însemna totuşi că cineva credea că barca avea să aibă un anume echipaj.

Acum, cu apariţia fantomelor, orice îndoială se risipi, căci aşa se întâmplă cu mirările pe o balenieră: trec repede. De altfel, din când în când, tot felul de inşi aparţinând unor naţii stranii se ivesc din ascunzişurile şi depărtările pământului şi se îmbarcă pe nelegiuitele plutitoare, balenierele. Corăbiile înseşi adună de pe mare naufragiaţi bizari găsiţi plutind în larg pe stinghii, epave, vâsle, bărci de vânătoare, canoe, frânturi de nave japoneze spulberate şi câte şi mai câte. Chiar dacă Belzebut ar urca el însuşi pe

corabie şi ar coborî în cabina căpitanului pentru a sta la taclale, cu el nu s-ar isca nicio agitaţie pe punte.

Cu toate acestea, trebuie spus că, deşi echipajul-fantomă îşi găsi locul printre marinari, neamestecându-se însă cu totul printre ei, acel Fedallah cu turbanul său de păr rămase un mister până la sfârşit. De unde se ivise el pe lume şi prin ce legături reuşise el să se alăture sorţii lui Ahab şi chiar să ajungă să aibă o anume influenţă asupra lui sau, Dumnezeu ştie, chiar să aibă putere asupra lui, asta nimeni nu putea şti. Nimeni nu putea să rămână indiferent în privinţa lui Fedallah. Era o fiinţă pe care oamenii civilizaţi din zonele temperate nu şi-o pot imagina decât în vis, nedesluşit, dar al cărei popor mai umblă încă printre popoarele neschimbate ale Asiei, mai ales cele de pe insulele orientale din estul continentului, acele ţări izolate, neschimbate din timpuri imemoriale care şi în ziua de azi mai păstrează sălbăticia fantomatică a primilor oameni de pe Pământ, a căror amintire despre primul om e vie încă şi toţi descendenţii lui, neştiind de unde se născuse, se priveau în ochi şi se întrebau de ce fuseseră create Soarele şi Luna şi pentru ce anume, când, după cum spunea Facerea, îngerii se împreunaseră cu fiicele oamenilor, iar diavolii se dedăduseră şi ei, potrivit Rabinilor necanonici[38], amorurilor lumeşti.

51. Jetul-fantomă

Trecură zile şi săptămâni în care „Pequodul” navigă cu vântul în pânze peste patru ţinuturi: cel al Azorelor, cel de lângă Capul Verde, cel al Mării Plata, cum i se spune mării de la gura lui Rio de la Plata, şi ţinutul Carrol, o aşezare lacustră la sud de Sfânta Elena.

În timp ce plutea peste aceste ape, se întâmplă ca într-o seară senină şi luminoasă, când valurile se rostogoleau ca nişte pergamente de argint şi fierbeau blând şi înăbuşit ridicând în aer o tăcere argintată, într-o astfel de noapte tăcută, un jet argintiu fu văzut la depărtare de bulele albe ale prorei. Luminat de Lună părea ceresc, ca un zeu sclipitor ridicându-se din ape. Fedallah fu cel care îl strigă, căci în astfel de nopţi era deprins a se urca până în vârful catargului şi a sta de veghe acolo la fel de bine ca în timpul zilei. Deşi turme întregi de balene puteau fi văzute noaptea, niciun vânător dintr-o sută nu s-ar fi încumetat să se ducă după ele. Te poţi gândi cu ce sentimente îl priveau marinarii pe acest bătrân oriental cocoţat în gabie la ore atât de târzii. Turbanul său şi luna îşi ţineau companie pe cerul nopţii. Însă când, după ce îşi petrecuse orele obişnuite în vârf timp de câteva nopţi la rând fără a scoate un cuvânt, când după această tăcere vocea lui nepământească fu auzită anunţând jetul argintiu scăldat de razele Lunii, fiecare marinar ce lâncezea pe punte sări în picioare de parcă un spirit înaripat apăruse printre vele şi vorbise echipajului muritor. „Uite-o cum scuipă!” Nici dacă auzeau sunetul goarnei Judecăţii nu ar fi tremurat mai tare. Nu simţiră însă groază, cât plăcere. Deşi era o oră neobişnuită, strigătul fu atât de tulburător şi nebunesc de încântător, că fiecare suflet de pe punte îşi dori imediat o urmărire.

Mergând pe punte cu paşi mari, laterali, Ahab porunci să fie înălţaţi zburătorii şi rândunicile şi să fie întinse toate bonetele. Cel mai de vază om de pe corabie trebuia să treacă la timonă. Apoi, cu câte un om în vârful fiecărui catarg, nava alunecă înainte cu vântul în spate. Suflarea stranie şi înălţătoare a brizei ce umfla pânzele făcea ca puntea plutitoare să pară ca aerul sub picioare, în timp ce corabia înainta de parcă două forţe antagonice se luptau în ea: una ce o înălţa spre ceruri şi alta ce împingea înainte. Dacă i-ai fi privit chipul lui Ahab, ai fi crezut că şi în interiorul său se luptau două forţe. Singurul picior viu făcea să răsune ecouri pline de viaţă de-a lungul punţii, în timp ce cu piciorul mort parcă ciocănea într-un sicriu. Bătrânul călca pe viaţă şi pe moarte. Deşi corabia înainta cu iuţeală şi fiecare privire săgeta ascuţit marea, jetul argintiu nu a mai fost văzut în acea noapte. Fiecare marinar jură că îl văzuse o dată, dar nu şi a doua oară.

Acest jet de la miezul nopţii fusese uitat când, după câteva zile, iată!, la aceeaşi oră tăcută apăru iar. Fu văzut de toată lumea, dar când fură întinse pânzele pentru a-l ajunge, dispăru de parcă nu existase niciodată. Aşa ni se întâmplă seară de seară până când nimeni nu îl mai băgă în seamă decât ca un lucru de mirare. Sălta ca o vrajă în lumina Lunii sau a stelelor, după caz, şi dispărea pentru o zi, două sau trei, părând de fiecare dată a se depărta şi mai tare, momindu-ne degeaba la nesfârşit.

După firea superstiţioasă a rasei lor şi potrivit cu vălul de mister ce acoperea „Pequodul” în multe privinţe, unii marinari jurau că oriunde şi oricând ar fi fost văzut, oricât de rar şi de-a lungul oricărei latitudini sau longitudini, jetul acela de care nu se puteau apropia era aruncat de o singură balenă, şi anume de Moby Dick. Pentru o vreme, această apariţie trecătoare aduse cu ea o anume teamă, de parcă ne ademenea cu viclenie mai aproape şi mai aproape, ca până la urmă monstrul să se întoarcă spre noi şi să ne sfâşie în mările îndepărtate şi sălbatice.

Aceste gânduri vremelnice, nedesluşite, dar pline de teroare, căpătară o putere nemaivăzută prin contrast cu vremea senină în care, în ciuda blândeţii azurii, credeau unii că se ascunde o vrajă diabolică, căci zile întregi plutirăm pe ape nemişcate şi leneşe, încât tot spaţiul, scârbit de scopul nostru răzbunător, părea a se goli de viaţă dinaintea prorei noastre.

Când ne întoarserăm spre est, în cele din urmă, vânturile Capului începură să ne dea târcoale şi începurăm să ne unduim pe apele tulburi de acolo. Când „Pequodul” cu colţi albi se aplecă în faţa furtunii şi străpunse talazurile negre în disperarea ei şi, ca duşuri de fulgi argintii, stropii de spumă zburau peste parapet, această lipsă apăsătoare de viaţă dispăru şi lăsă loc unor privelişti mai înfricoşătoare decât cele de dinainte.

Aproape de proră, nişte forme stranii începură să se mişte încoace şi încolo sub apă, iar în spatele nostru zburau nedesluşiţi corbii de mare. În fiecare dimineaţă puteau fi văzute şiruri de astfel de păsări cocoţate pe pârghii şi, în ciuda uşuielilor noastre, nu voiau în ruptul capului să dea drumul pânzei, de parcă ar fi crezut că vasul nostru era părăsit şi nelocuit, un tărâm părăsit numai bun pentru cuiburile dumnealor. Marea neagră se umfla fără odihnă, de parcă talazurile imense îi erau conştiinţa, iar măreţul său suflet era măcinat de remuşcări pentru păcatele şi suferinţele ce le adusese de-a lungul timpului.

Capul Bunei Speranţe îţi zice? Mai bine-zis Capul Furtunii, cum te numeai odinioară. Ademeniţi de mult de tăcerea perfidă de dinainte, ne trezirăm deodată aruncaţi în marea aceasta învolburată, unde fiinţele vinovate transformate în păsări şi peşti par pedepsite să înoate la nesfârşit fără speranţa de a ajunge la liman sau să se zbată în aerul negru fără a vedea linia orizontului. Calm, alb şi neschimbat, aruncându-şi fulgii către cer şi chemându-ne spre el, jetul singuratic se mai arata din când în când.

În toată întunecimea vremii, Ahab, comandând pentru moment fără încetare puntea udă şi periculoasă, se arăta cel mai rezervat şi vorbea mai puţin ca oricând cu secunzii. În vremuri furtunoase ca acestea, după ce toate lucrurile de sus şi de jos erau prinse bine, nu se mai putea face nimic decât să se aştepte trecerea furtunii. În aceste momente, căpitanul şi echipajul deveniră fatalişti. Cu piciorul de os fixat în găurica lui şi cu o mână ţinând straşnic o velă, Ahab stătea ore în şir uitându-se înainte, în timp ce câte o pală de zăpadă sau de ploaie măruntă aproape că îi lipea pleoapele unele de altele. Între timp echipajul, izgonit din partea din faţă a corăbiei de marea primejdioasă ce îşi spărgea valurile ce se plesneau de parapet, se adăpostea în şir lângă parapetul de la mijloc. Pentru a se feri de valurile ce urcau pe punte, fiecare om se legase cu o frânghie de parapet în care se legăna ca într-o curea largă. Nu se scotea aproape niciun cuvânt, iar nava tăcută, de parcă avea echipajul sculptat în ceară, se zbătea în fiecare zi prin nebunia valurilor malefice. Noaptea învingea aceeaşi muţenie a omenirii în fata scârţâiturilor oceanului, oamenii atârnau de frânghii tot în tăcere, iar Ahab cel amuţit ţinea piept vijeliei. Nici măcar când natura obosită se odihni, el nu căută odihna în hamacul său. Starbuck nu putu uita chipul bătrânului când, coborând într-o seară în cabină pentru a citi barometrul, îl văzu stând drept şi cu ochii închişi pe scaunul său înşurubat în podea. Ploaia şi burniţa furtunii din care ieşiserăm de ceva vreme picura încă încet de pe pălăria şi haina ce nu fuseseră date jos. Pe masa de lângă el stătea nedesfăcută una dintre hărţile cu fluxuri şi curenţi despre care s-a mai povestit. Felinarul său spânzura în mâna încleştată. Deşi trupul stătea drept, capul era căzut pe spate, astfel că ochii închişi erau îndreptaţi spre acul busolei răsturnate care se legăna de o grindă din tavan[39].

— Straşnic bătrânel!, gândi Starbuck şi se cutremură. Să dormi pe timp de furtună şi totuşi să nu îţi iei ochii de la ţintă!

52. Albatrosul

La sud-vest de Cap, în largul depărtatelor insule Crozet, unde era un teren numai bun pentru vânătoarea de Balene Drepte, în faţa noastră se ivi o corabie, pe numele ei „Goney” (Albatrosul).

În timp ce se apropia încet, privii pe îndelete din gabia înaltă din vârful catargului acea privelişte nemaipomenită pentru un începător în pescuitul oceanic o balenieră aflată în largul mării şi plecată de mult timp de acasă.

De parcă valurile ar fi fost curăţători, nava era albită ca scheletul unei morse aruncat pe mal. Pe parapete, giulgiul alb era tărcat cu dâre de rugină roşiatică, în timp ce vergile şi greementul arătau ca nişte crengi groase acoperite de brumă. Numai velele joase erau întinse. Era cutremurător să vezi santinelele bărboase pe acele trei catarge. Păreau îmboşcănaţi cu piei de bestii, aşa de rupte şi peticite erau hainele peste care trecuseră aproape patru ani de călătorie. Stând pe cercurile de fier ce erau bătute în cuie de catarg, se legănau şi se balansau deasupra mării fără fund.

Deşi atunci când nava alunecă încet pe lângă prora noastră toţi cei şase oameni din aer ajunserăm atât de aproape unii de alţii încât am fi putut să sărim de pe catargele unei nave pe ale celeilalte, acei pescari cu înfăţişarea lor năpăstuită ne priviră blând în trecere şi nu ne spuseră niciun cuvânt, asta în timp ce salutul de la dunetă se auzi de jos:

— Salutare, corabie! Aţi văzut-o pe Balena Albă?

Se întâmplă ca straniul căpitan, aplecându-se peste marginea albă şi aflându-se pe punctul de a duce goarna la gură, să o scape din mână, iar cum vântul se înteţise, încerca în van să se facă auzit fără unealtă. În tot acest timp, corabia continua să se depărteze.

În timp ce marinarii de pe „Pequod” dădeau de înţeles în tăcere că întâmplarea, petrecută în clipa când se rostise numele Balenei albe, era un semn rău, Ahab făcu o pauză părând gata să coboare o barcă pentru a urca la bordul navei străine dacă nu l-ar fi împiedicat vântul ameninţător. Folosindu-se de direcţia vântului, ridică iar goarna şi, ştiind după cum arăta că era o navă din Nantucket, care se ducea spre casă, strigă cât putu de tare:

— Ascultaţi! Asta e corabia Pequod, plecată în jurul lumii. Spuneţi-le să trimită scrisorile în Oceanul Pacific! Iar dacă pe vremea asta peste trei ani nu m-am întors acasă, spuneţi-le să le trimită la….

În acel moment, siajele celor două nave se întretăiară şi bancurile de peştişori care de câteva zile înotau liniştiţi pe lângă noi se îndepărtară mişcând repede din înotătoare şi se înlănţuiră pe lângă marginile navei străine. Deşi trebuie ca Ahab, în cursul lungilor sale călătorii, să mai fi văzut întâmplându-se asta, i se păru un semn plin de înţelesuri ca oricărui om în care clocoteşte o manie.

— Fugiţi de mine, ai?, murmură el uitându-se în apă.

Cuvintele nu părură a avea un înţeles ascuns, dar tonul său păru încărcat de o tristeţe mai disperată decât arătase bătrânul vreodată. Întorcându-se însă spre cârmaci, care până acum ţinuse corabia în vânt pentru a-i încetini înaintarea, strigă cu vocea sa de leu:

— Cârma în vânt! Păstrează cursul în jurul lumii!

În jurul lumii! Aceste cuvinte inspiră sentimente mândre, dar până la urmă unde ducea acest curs? Ne aducea în acelaşi loc de unde plecaserăm pe un drum plin de primejdii, înapoi acasă unde îi lăsaserăm în urmă şi în siguranţă pe cei dragi şi care acum stăteau dinaintea noastră.

Dacă lumea ar fi o câmpie nesfârşită şi dacă, plecând spre est, am putea ajunge la mari depărtări şi am putea descoperi tărâmuri mai minunate şi mai neobişnuite chiar decât Cicladele sau Insulele lui Solomon, atunci călătoriile

ar avea un scop. Dar în goana după misterele pe care le visăm sau în urmărirea turbulentă a fantomei demonice care, la un moment dat, înoată în faţa inimii umane, în goana noastră după acestea în jurul lumii, ele ori ne conduc spre labirinturi sterpe, ori ne lasă pustiiţi în mijlocul călătoriei.

53. Gamul

Pricina făţişă pentru care Ahab nu se urcase la bordul balenierei despre care am vorbit era aceasta: vântul şi marea prevesteau furtună. Dar chiar şi dacă lucrurile nu ar fi stat aşa, poate el tot nu s-ar fi urcat până la urmă la bordul străin – judecând după purtarea sa în alte împrejurări asemănătoare – dacă după ce ar fi salutat ar fi primit un răspuns negativ la întrebarea sa. Se dovedi că nu voia de fapt să stea la palavre nici măcar cinci minute cu alt căpitan decât dacă acesta i-ar fi putut da vestea pe care o aştepta cu nerăbdare. Toate acestea ar putea rămâne nedesluşite dacă nu se spune ceva despre obiceiurile întâlnirii a două baleniere pe mări străine şi mai ales pe un loc de vânătoare comun.

Dacă doi străini se întâlnesc în Pine Barrens din statul New York sau pe câmpia la fel de pustie numită Salisbury din Anglia, dacă doi oameni se întâlnesc deci în astfel de sălbăticii neprimitoare, aceştia doi nu ar putea evita nici dacă ar dori să se salute, să se oprească şi să îşi spună noutăţi şi poate chiar să stea o vreme pentru a se odihni împreună. Cu atât mai mult dacă pe aceste nesfârşite Pine Barrens şi Câmpii Salisbury marine se întâlnesc două baleniere care se îndreaptă amândouă spre capătul lumii – pe lângă singuratica Insulă Fanning sau îndepărtatele Insule King’s Mills – cu atât mai normal este, ziceam, ca în astfel de împrejurări aceste corăbii nu doar să se salute, ci să se apropie şi să se împrietenească mai mult. Acest obicei ar trebui să vină de la sine dacă navele provin din acelaşi port şi căpitanii, ofiţerii şi mulţi dintre marinari se cunosc personal şi, deci, au de vorbit despre multe lucruri dragi de acasă.

Se poate ca vasul nou-plecat să aibă scrisori pentru corabia plecată de mult de acasă. În orice caz, vasul îi lăsa

câteva jurnale cu un an sau doi mai noi decât vechile file şterse şi rupte. Drept răsplată pentru acest gest de bună-credinţă, corabia plecată mai demult îi spunea ultimele noutăţi despre pescuitul în locurile spre care se îndrepta vasul şi care erau foarte importante pentru el.

Obiceiul acesta se respecta ori de câte ori balenierele se întâlneau pe locul de vânătoare, deşi erau plecate de tot atâta timp de acasă, căci una dintre ele putea primi scrisori de la o a treia navă care între timp se îndepărtase, iar unele dintre aceste scrisori puteau fi pentru oamenii de pe nava nou-întâlnită. Pe lângă toate acestea îşi transmiteau noutăţi despre pescuit şi mai purtau şi o discuţie plăcută. Marinarii nu erau numai încântaţi să se întâlnească, ci se foloseau de răgaz şi pentru a-şi împărtăşi toate sentimentele asemănătoare ce se iveau din meşteşugul comun şi toate pericolele şi vitregiile aidoma pe care le aducea acesta.

Diferenţa de ţară nu era o deosebire majoră dacă amândouă părţile vorbeau aceeaşi limbă, cum e cazul americanilor şi englezilor. Să fii încredinţat că din cauza numărului mic de baleniere englezeşti aceste întâlniri sunt foarte rare şi atunci când au loc între ele se strecoară parcă o sfială, asta deoarece englezul e mai retras, iar yankeul nostru nu preţuieşte această calitate decât la el însuşi. Pe deasupra, balenierele englezeşti arată câteodată un aer de superioritate metropolitană faţă de balenierele americane, privindu-i pe oamenii slabi şi înalţi din Nantucket cu tot provincialismul lor ca pe nişte ţărănoi ai mării. Dacă această superioritate a vânătorului englez e bazată sau nu pe vreun temei, e greu de spus, având în vedere că yankeii, împreună, omoară într-o zi mai mult decât omoară toţi englezii în zece ani. Acesta e doar un mic cusur al vânătorilor englezi pe care cei din Nantucket nu îl pun la inimă, probabil fiindcă ştiu că au şi ei câteva cusururi.

Se vede cum din toate navele care plutesc pe apă balenierele au cele mai multe motive să fie prietenoase şi

chiar sunt aşa, în timp ce unele nave de comerţ care se întâlnesc pe Atlantic trec unele pe lângă celelalte fără a schimba un cuvânt, făcându-se că nu se văd, ca tinerii înfumuraţi de pe Broadway, şi mulţumindu-se în tot acest timp să-şi dea cu părerea ca nişte chiţibuşari despre velatura celeilalte nave.

Cât despre oamenii de pe navele de război, când se întâmplă să se întâlnească pe mare, încep un aşa spectacol de temenele, salutări şi coborâri de pavilioane, că nimic din toate acestea nu pare a avea vreo fărâmă de bunăvoinţă trainică şi dragoste frăţească. Cât despre corăbiile de sclavi, ele se grăbesc să fugă una din calea celeilalte cât mai repede cu putinţă. La piraţi, când îşi încrucişează stindardele scheletice, primul salut este „câte capete?”, aşa cum balenierele se salută întrebând „câte butoaie?”. Odată dat răspunsul, piraţii se îndepărtează degrabă, căci pe ambele punţi stau numai ticăloşi din cei mai răi şi nu le place să-şi vadă asemănarea ticăloasă prea mult timp.

Priviţi însă la buna, onesta, umila, ospitaliera, prietenoasa şi liniştita balenieră! Ce face baleniera când întâlneşte o alta în orice fel de apă lină? Pune la cale un „gam”, un obicei atât de necunoscut altor feluri de corăbii, încât acestea nici nu ştiu cum se numeşte, iar dacă au auzit din întâmplare despre asta, nu ştiu decât să rânjească şi să facă haz de „scuipătoare”, „cazane de fiert untura” şi tot soiul de astfel de glume. De ce anume neguţătorii de pe mare, piraţii, soldaţii şi marinarii de pe corăbiile cu sclavi nutresc atâta dispreţ pentru baleniere, asta e o întrebare la care cu greu se poate răspunde. În cazul piraţilor, de exemplu, aş dori să ştiu dacă profesia aceasta a lor are vreo glorie oarecare. Ajunge câteodată la mare înălţime, dar asta din cauza spânzurătorii. Iar apoi, când un om se înalţă în acest fel, nu are un temei care să îi sprijine atitudinea superioară. De aici deduc că atunci când se făleşte cu superioritatea sa faţă de vânătorul de balene, piratul nu are o temelie solidă pe care să se sprijine.

Dar ce este acela „gam”? Ţi-ai putea frânge degetele tot căutându-l în susul şi în josul coloanelor de cuvinte din dicţionare şi tot nu ai găsi acest cuvânt. Doctorul Johnson nu a ajuns niciodată la o asemenea putere de cunoaştere, nici arca lui Noah Webster nu îl deţine. Dar acest cuvânt este folosit cu obişnuinţă de mulţi ani printre cincisprezece mii de yankei neaoşi. Are cu siguranţă nevoie de o definiţie şi ar trebui încorporat în lexic. Având în vedere acestea, permiteţi-mi să definesc şcolăreşte.

Gam, substantiv: întâlnire prietenească între două sau mai multe baleniere, de obicei într-un loc de vânătoare, în timpul căreia, după ce se salută, echipajele îşi fac vizite reciproc, iar cei doi căpitani rămân pe una dintre corăbii, în timp ce secunzii stau pe cealaltă.

Mai există un detaliu în ce priveşte acest obicei care nu trebuie uitat. Toate profesiile au curiozităţile lor, iar breasla vânătorilor de balene nu se dezice de la aceasta. Când căpitanul unei nave de piraţi, război sau de sclavi pleacă undeva pe barca lui, stă întotdeauna la pupă pe un scaun confortabil şi câteodată chiar capitonat şi mânuieşte cârma de o eche drăguţă şi micuţă, decorată cu panglici şi cordeluţe întocmai ca o modistă. Dar barca de pe balenieră nu are niciun scaun la pupă, nicio bancă de niciun fel şi nici eche nu are. Frumoase vremuri ar fi acelea în care căpitanii s-ar lăsa împinşi pe apă ca pe roţi întocmai bătrânilor consilieri ramoliţi pe scaune cu rotile. Cât despre eche, barca nu ar putea folosi o unealtă atât de femeiască, astfel că în timpul gamului, dacă toţi marinarii trebuie să părăsească nava, iar cârmaciul şi harponierul se află printre aceştia, subalternul din urmă devine conducătorul bărcii, iar căpitanul, neavând unde se aşeza, este dus în vizită stând în picioare drept ca un brad. Deseori, veţi observa că, fiind conştient de faptul că toată lumea de pe cele două corăbii se află cu ochii pe el, căpitanul recunoaşte importanţa de a-şi susţine demnitatea ţinându-şi picioarele drepte. Nu este o treabă uşoară, căci în

spatele său stă, ieşită în afară, vâsla de cârmă care îl loveşte din când în când în şale, iar vâsla din faţă îl loveşte şi ea în genunchi. În acest fel este împins în faţă şi în spate şi nu se poate întinde decât înlături, ţinându-şi echilibrul cu picioarele depărtate. Câte o mişcare bruscă a bărcii mai că îl doboară câteodată, deoarece lăţimea temeliei sale nu se potriveşte cu lungimea. Nu poţi sta pe doi stâlpi doar fiindcă îi depărtezi. Nici nu se poate ca privirea ochilor căscaţi ai lumii, nu se poate, vă zic, ca acest căpitan crăcănat să fie văzut încercând să îşi ţină echilibrul agăţându-se cu mâinile oricât de puţin ca să aibă vreun sprijin. Într-adevăr, ca semn al completei şi înălţătoarei stăpâniri de sine, de obicei îşi ţine mâinile în buzunarele pantalonilor, dar fiindcă mâinile sunt de obicei mari şi grele, poate că le ţine acolo ca balast. Au existat însă momente, bine documentate, când căpitanul a fost văzut pentru o clipă sau două, la vreo suflare de vânt mai puternică, să se prindă cu mâna de părul celui mai apropiat vâslaş şi să îşi ţină pumnul încleştat de parcă era moartea de neînduplecat.

54. Povestea despre Town-Ho

Aşa cum a fost ea povestită la Hanul Auriu. Capul Bunei Speranţe şi toată întinderea de ape din jurul ei sunt asemenea răscrucii unor drumuri importante, unde întâlneşti mai mulţi călători decât în orice alt loc. La puţin timp după întâlnirea cu vasul Goney ne ieşi în cale altă balenieră numită „Town-Ho”[40].

Echipajul său era aproape tot din Polinezia. În timpul scurtului gam ce urmă, ne dădu veşti folositoare despre Moby Dick. Pentru unii, interesul faţă de Balena albă crescu mai mult odată cu aflarea unei istorisiri din povestea vasului „Town-Ho”, care părea să lege oarecum de balenă o anume întâmplare fermecată şi răsucită ca aşa-zisele judecăţi ale lui Dumnezeu ce se abat câteodată fără de veste asupra oamenilor. Această întâmplare, cu detaliile ei, alcătuind ceea ce s-ar putea numi partea secretă a tragediei ce urmează a fi narată, nu ajunse la urechile căpitanului Ahab şi ale secunzilor săi, deoarece această parte secretă a istorisirii nu era cunoscută nici de însuşi căpitanul vasului Town-Ho. Era în proprietatea a trei marinari albi de pe corabie, confederaţi, dintre care unul, pare-se, i-o povesti lui Tashtego după ce îl puse să jure pe sfinţi că o va ţine pentru el, dar în noaptea următoare, Tashtego vorbi în somn şi dezvălui atât de mult din poveste, că atunci când se trezi de dimineaţă nu mai putu să o ţină ascunsă. Acest lucru însă avu o înrâurire foarte mare printre marinarii de pe „Pequod” care o auziră şi se purtară în această privinţă cu atâta delicateţe, să zicem, că au păstrat secretul numai pentru ei, astfel că nimic nu se află dincolo de jumătatea din faţă a corăbiei. Înnodând la locul său acest fir întunecat de povestea istorisită la bord, voi aşterne aici pentru păstrare întreaga întâmplare stranie.

Pentru toanele mele o să păstrez stilul în care am povestit-o odată în Lima unui grup de prieteni spanioli, într-o zi de sărbătoare în care fumam liniştiţi în curtea pavată cu plăci strălucitoare a Hanului Auriu. Dintre acei domni, tinerii Doni Pedro şi Sebastian îmi erau cei mai apropiaţi, de unde şi întrebările cu care mă întrerupeau din când în când şi la care răspundeam cum se cuvenea la timpul potrivit.

— Cu doi ani înainte de a afla prima oară despre întâmplările pe care vi le povestesc acum, domnilor, vasul „Town-Ho”, baleniera din Nantucket, naviga în Pacificul acesta al vostru, la depărtare de câteva zile spre vest faţă de acest drag Han Aurit. Se afla undeva la nord de Linie. Într-o dimineaţă, lucrând la pompe, cum se făcea în fiecare zi, se văzu că luase mai multă apă decât de obicei. Îşi ziseră că probabil chila fusese înţepată de un peşte-sabie, domnilor. Dar căpitanul, având un temei neobişnuit pentru a crede că un noroc nebănuit îl aştepta în acele ape, se împotrivi să le părăsească şi cum gaura nu era considerată primejdioasă, deşi nu o putuseră găsi nici după ce scotociseră toată partea de jos a corăbiei cum putură de bine pe vreme rea, nava îşi continuă călătoria în timp ce marinarii foloseau pompele din când în când. Norocul însă nu se arătă. Trecură mai multe zile şi nu numai că gaura nu fusese încă descoperită, dar se şi mărise considerabil. Atât de mult chiar, încât căpitanul alarmat dădu poruncă să se întindă velele şi să pornească spre cel mai apropiat port din acele insule, ca să sece chila şi să o repare.

Deşi îl aştepta un drum lung, dacă lucrurile s-ar fi petrecut ca de obicei, nu avea de ce să se teamă că nava i se va scufunda pe drum, căci avea pompe din cele mai bune şi dacă se lucra din când în când la ele, cei treizeci şi şase de marinari de la bord puteau avea grija să ţină chila golită, chiar dacă gaura avea să se dubleze ca mărime. Adevărul e că, deoarece avu parte de un vânt prielnic aproape toată durata călătoriei, vasul „Town-Ho” ar fi ajuns în siguranţă

în port fără nici măcar o problemă dacă nu era îngâmfarea nemaipomenită a lui Radney, secundul, un ins din Vineyard, care provocă răzbunarea cruntă a lui Steelkilt, un om al lacurilor din Buffalo.

— Om al lacurilor? Buffalo? Lămureşte-ne, te rugăm, ce este acela un om al lacurilor şi unde vine Buffalo!, spuse Don Sebastian ridicându-se de pe peticul său de iarbă.

— Este pe malul de est al lacului Erie, domnule. Dar te rog să ai răbdare vei auzi în curând mai multe despre asta. Acum, domnilor, pe bricuri cu vele pătrate sau pe corăbii cu trei catarge, la fel de mari şi de trainice ca oricare altă ambarcaţiune care a navigat de la bătrânul vostru Calao către îndepărtata Manila, nu există om ca acest Om al Lacurilor din inima continentului nostru american, cu sufletul mai plin de sentimente marinăreşti născute pe oceanul cel mare. Căci, în întocmirea lor unduitoare, aceste mări cu ape dulci, Erie, Ontario, Huron, Superior şi Michigan, au o întindere oceanică, iar ţărmurile lor adăpostesc multe rase de oameni şi felurite climate, având aceleaşi trăsături nobile ca mândrele oceane. Au arhipelaguri de insule romantice, aidoma apelor din Polinezia; sunt, ca să simplificăm, mărginite de două mari naţiuni contrastante, întocmai ca Atlanticul; apele lor ne oferă făgaş pentru călătoriile către numeroasele colonii din Est, înşirate pe ţărmurile lacurilor; ici şi colo se încruntă baterii şi tunuri cocoţate pe stâncile înalte din Mackinaw. Aceste lacuri au auzit tunurile de victorie ale flotelor, au primit pe ţărmurile lor sălbatici ce îşi scoteau feţele pictate cu roşu din wigwamurile lor de piele. Mii de leghe de-a lungul lor sunt adăpostite de păduri străvechi şi nedoborâte, unde brazii bătrâni stau înşiraţi ca arborii genealogici ai regilor. Aceste ţărmuri adăpostesc fiare prădătoare şi animale a căror blană mătăsoasă este vândută regilor tătari pentru veşmintele lor. Pe luciul lor se oglindesc atât capitale pietruite ca Buffalo şi Cleveland, dar şi sate ca acelea din Winnebago. Pe ele plutesc atât veliere

de negoţ, cât şi crucişătoare armate şi vapoare cu aburi şi canoe. Sunt bătute de vânturi şi vijelii la fel de înfricoşătoare ca şi cele ce biciuiesc valurile sărate. Ştiu ce sunt acele naufragii căci, unde nu se mai vede ţărmul, oricât ar fi de înconjurate de pământ, au înghiţit în miez de noapte multe vase cu tot cu echipajul înspăimântat. Astfel, domnilor, deşi era un om al uscatului, Steelkilt era născut şi crescut ca un sălbatic fiu al oceanului, fiind un marinar la fel de îndrăzneţ ca oricare altul. Cât despre Radney, deşi de mic copil crescuse pe plaja singuratică din Nantucket şi fusese îngrijit de mare ca de mama sa, deşi de-a lungul vieţii rătăcise pe austerul nostru Atlantic şi pe Pacificul vostru visător, era la fel de răzbunător şi certăreţ ca un marinar ţopârlan de-abia ieşit din pădurile crestate de pumnale cu mâner de corn de cerb. Acest om din Nantucket avea însă şi trăsături blânde, pe când marinarul de lângă lacuri, un drac împieliţat, numai cu o mână fermă şi cu puţină omenie ce li se arată şi sclavilor putea fi stăpânit. Aşa era ţinut blând şi potolit, sau cel puţin aşa se întâmplase până acum. Dar Radney fusese blestemat şi înnebunit, iar Steelkilt… dar, domnilor, veţi auzi şi acestea.

Nu mai dura decât o zi sau două până ca vârful prorei să ajungă la paradisul insular, când spărtura păru a se mări iar, dar doar atât cât să mai trebuiască pompat o oră sau două în plus pe zi. Trebuie să ştiţi că într-un ocean civilizat ca Atlanticul nostru, de exemplu, unii marinari nu folosesc pompele întreaga călătorie, iar dacă într-o noapte liniştită şi somnoroasă ofiţerul de cart ar uita să îşi îndeplinească datoria, probabil că nimeni altul dintre camarazii săi nu şi-ar mai aminti deoarece toţi ar aluneca încet la fund. Nici în mările sălbatice din Vestul îndepărtat, domnilor, nu e neobişnuit ca navele să nu îşi folosească toate pompele chiar şi într-o călătorie destul de lungă, dar asta doar dacă navighează de-a lungul unui ţărm unde pot să acosteze sau dacă au un loc mai potrivit unde să se refugieze. Doar dacă o corabie care ia apă se află departe în larg, la mare

distanţă de orice petic de pământ, doar atunci căpitanul începe să se îngrijoreze.

Tot aşa stăteau lucrurile şi cu vasul „Town-Ho”. Astfel ca atunci când gaura se mări din ce în ce mai mult, o parte din echipaj începu să îşi arate îngrijorarea, mai ales secundul Radney. Porunci ca velele de sus să fie înălţate, peticite şi bine întinse în vânt. Acest Radney, cred eu, nu era mai laş şi mai grijuliu cu privire la propria persoană decât orice bestie fără frică şi fără minte de pe apă sau uscat pe care v-o puteţi imagina, domnilor. Aşa se face că atunci când se pronunţă în acest fel cu privire la siguranţa vasului, unii marinari spuseră că o făcuse doar fiindcă era coproprietar. În timp ce lucrau la pompe în acea seară, făceau haz pe seama lui, deşi stăteau cu picioarele scufundate în apa tremurătoare şi limpede ca izvorul, şi care, ieşind bolborosind din pompe, se revărsa peste punte şi ţâşnea în jeturi dese prin găurile de drenaj.

Acum, după cum bine ştiţi, se întâmplă des în această lume a noastră, a apelor sau nu, ca atunci când un om într-o poziţie de conducere găseşte printre cei pe care îi comandă un altul care îl depăşeşte în bărbăţie, să simtă ură şi înverşunare faţă de el. Iar dacă găseşte prilej, nu va întârzia să doboare soclul acestuia şi să-l macine până îl face praf şi pulbere. Acum că ştiţi părerea mea, domnilor, trebuie spus că Steelkilt era un animal înalt şi mândru, cu cap de roman, barbă deasă şi aurie ca şi ciucurii hamurilor armăsarului ultimului vostru vicerege şi o minte, o inimă şi un suflet care îl făceau pe acest Skeelkilt Carol cel Mare, dacă s-ar fi născut din tatăl acestuia. Radney, secundul, era urât ca un catâr şi la fel de căpos şi rău. Nu îl avea pe Skeelkilt la inimă şi Skeelkilt ştia asta.

Zărindu-l pe secund apropiindu-se în timp ce el trudea la pompă cu toţi ceilalţi, se prefăcu că nu îl vede şi continuă fără teamă cu zeflemelele.

— Da, da, flăcăii mei veseli, tare bine intră apa prin gaura asta; ţineţi o cană, să o gustăm. Pe legea mea, e

numai bună de tras în sticlă! Ascultaţi la mine, băieţi, investiţia bătrânului Rad s-ar înmulţi pe seama asta. Mai bine tăia bucata asta de chilă şi o căra acasă. Adevărul e, băieţi, că peştele-sabie de-abia şi-a început treaba, acum s-a întors cu o gaşcă de dulgheri marini, peşti-ferăstrău, peşti-pilă şi naiba mai ştie ce. Tot cârdul lor lucrează de zor tăind şi crestând fundul corăbiei. Cred că aduc îmbunătăţiri. Dacă bătrânul Rad era acum aici, i-aş fi spus să sară peste bord şi să-i împrăştie. Îi fac averea praf, aşa i-aş zice. Dar el are un suflet blând, Rad acesta, şi unul frumos chiar. Băieţi, se zice că restul averii e băgată în oglinzi. Mă întreb dacă i-ar da unui amărât ca mine permisiune să îi copiez modelul nasului.

— Naiba să vă ia! De ce s-a oprit pompa asta?, mugi Rad prefăcându-se că n-ar fi auzit cuvintele marinarului. Apucaţi-vă de treabă!

— Da, domnule, zise Steelkilt vesel ca un greieraş. Mai cu viaţă, băieţi, mai cu viaţă!

Zicând acestea, pompa începu să se zdruncine de parcă duduiau motoarele a cincizeci de locomotive. Marinarii îşi scoaseră şepcile şi nu după mult timp începură să se audă gâfâielile care arătau că energia vitală se află sub tensiune.

Plecând în cele din urmă de lângă pompă, la fel ca şi ceilalţi, omul lacurilor se duse suflând greu spre proră, se aşeză pe un vinci – faţa îi ardea roşie ca focul, iar ochii erau injectaţi – şi îşi şterse sudoarea ce îi picura de pe frunte. Domnilor, ce drăcuşor viclean îi şopti lui Radney să se lege de un om atât de ostoit, nu ştiu, dar aşa se întâmplă. Păşind ţanţoş pe punte, secundul îi porunci să ia o mătură şi să măture puntea, şi să mai ia şi o lopată pentru a strânge acele boroboaţe ce se iviră când un porc fusese lăsat să umble liber.

Domnilor, măturarea punţii pe mare este o treabă domestică ce se îndeplineşte în fiecare seară, afară doar de serile cu furtuni teribile. Se ştie că treaba aceasta se face şi atunci când nava stă să se scufunde, într-atât de riguroase

sunt uzanţele marine şi atât de arzătoare este dragostea marinarilor pentru curăţenie; unii dintre ei nu şi-ar permite nici măcar să se înece înainte de a se spăla pe faţă. Pe toate corăbiile însă, treaba cu măturatul cade pe seama flăcăilor tineri, dacă există aşa ceva pe vas. În plus, bărbaţii mai vajnici de pe „Town-Ho" fuseseră împărţiţi pe grupuri ce făceau cu schimbul la pompe, iar Steelkilt, fiind cel mai vânjos dintre toţi, fusese numit conducător al unuia dintre grupuri. Din acest motiv ar fi trebuit să fie scutit de fleacurile fără legătură cu adevăratele îndeletniciri marinăreşti, cum fuseseră scutiţi şi tovarăşii săi. Vă povestesc toate acestea ca să înţelegeţi mai bine cum stăteau lucrurile între cei doi.

Era însă mai mult la mijloc: ordinul cu lopata fusese dat ca o insultă făţişă pentru Steelkilt şi era ca şi cum Radney l-ar fi scuipat în faţă. Orice om care a lucrat ca marinar pe balenieră ar înţelege asta, iar Omul Lacurilor înţelesese fără doar şi poate mult mai multe atunci când secundul dăduse porunca. Stând nemişcat pentru o clipă, uitându-se drept în ochii câinoşi ai secundului şi văzând acolo butoaie de pulbere îngrămădindu-se în sufletul lui, în timp ce fitilul ardea printre ele, când văzu toate acestea, cum spuneam, se coborî peste Steelkilt, domnilor, stihia unui simţământ de neobişnuită răbdare şi de lehamite de a întărâta furia unei creaturi deja mânioase – o silă pe care o simt cel mai bine oamenii cei mai bărbătoşi, dacă ajung să o simtă vreodată, atunci când sunt jigniţi. De aceea, cu vocea sa obişnuită, răguşită doar de oboseala pe care o simţea în acel moment, îi răspunse că nu era treaba lui să mături puntea şi că nu avea să o facă. Apoi, fără a pomeni nimic de lopată, arătă spre trei flăcăi care erau măturătorii obişnuiţi şi care, nefiind folosiţi la pompe, nu făcuseră mai nimic întreaga zi. La auzul acestora, Radney răspunse cu o înjurătură şi repetă hotărât ordinul pe un ton impunător şi furios, îndreptându-se spre marinar ţinând ridicat într-o mână un

ciocan de dogar pe care îl înhăţase de pe un butoi de lângă el.

Enervat şi aţâţat cum era de truda la pompe, cu toată răbdarea nedesluşită de la început, asudatul Steelkilt nu mai putu să rabde purtarea secundului, însă, înăbuşindu-şi furia, rămase proptit la locul lui fără a zice un cuvânt până când turbatul Radney scutură ciocanul la câteva degete de faţa lui, poruncindu-i să facă aşa cum i s-a cerut.

Steelkilt se ridică şi, mişcându-se încet pe după vinci, urmărit de secund şi de ciocanul lui ameninţător, îşi declară iar nesupunerea. Văzând însă că răbdarea sa nu avea nici cel mai mic efect, îl preveni pe nesăbuitul înfumurat cu un semn grăitor şi înfricoşător al mâinii. Fu în zadar. În acest fel, cei doi încercuiră vinciul până când, hotărât să nu se mai dea înapoi şi încredinţat că răbdase atât cât se putuse, Omul Lacurilor se opri şi spuse:

— Domnule Radney, nu o să vă dau ascultare. Lăsaţi ciocanul sau păziţi-vă.

Secundul hotărât se apropie totuşi de locul unde marinarul se oprise şi scutură ciocanul la câteva degete de dinţii acestuia, înşirând în tot acest timp o suită de blesteme îngrozitoare. Fără a clipi măcar şi înţepându-l cu pumnalul privirii sale, Steelkilt, strângând pumnul drept şi luându-şi elan, îi spuse secundului că, dacă ciocanul îi atinge măcar obrazul, el, Steelkilt, îl va ucide pe loc. Însă, domnii mei, nebunului îi sortiseră zeii moartea. Ciocanul atinse pe dată obrazul şi în clipa următoare falca de jos a secundului fu înfiptă în creieri. Căzu la podea scuipând sânge ca o balenă.

Înainte să se audă vreun strigăt, Steelkilt scutură pataraţina ce urca până în vârful catargului unde doi dintre tovarăşii săi stăteau de veghe. Amândoi erau oameni de la Canal.

— Oameni de la Canal?, strigă Don Pedro. Am văzut multe baleniere prin porturile noastre, dar n-am auzit

nicicând de aceşti oameni de la Canal. Spune-ne, cine sunt aceştia şi ce fac ei?

— Oamenii de la Canal, domnule, sunt barcagiii de pe marele nostru Canal din Erie[41]. Trebuie să fi auzit de el.

— Nu, señor, prin locurile acestea moşiereşti, toropite şi molcome, nu ştim mare lucru despre vigurosul vostru Nord.

— Aşa? Ei bine, atunci, umpleţi-mi paharul. Chica dumneavoastră e foarte bună. O să vă spun îndată ce sunt oamenii de la Canal, căci o astfel de informaţie îmi va face povestea mai lămuritoare.

Preţ de trei sute şi şaizeci de mile, domnilor, pe toată lungimea statului New York, prin oraşe cu numeroşi locuitori şi prin sate răsărite, prin mlaştini lungi, nelocuite şi mohorâte şi câmpuri bogate cu roade, pe sub arcuri romane ce se ridică pe râuri indiene, prin soare sau pe la umbră, prin inimi uşoare sau zdrobite, prin priveliştile pitoreşti ale măreţelor ţinuturi Mohawk şi mai ales printre şirurile de biserici albe, ale căror clopotniţe se ridică asemenea pietrelor de hotar, curge pârâul desfrânării veneţiene şi nelegiuirii vieţii. Acolo e tărâmul adevărat al războinicilor Ashanti[42], domnilor. Acolo se aud strigătele sălbaticilor, acolo îi puteţi găsi întotdeauna, în vecinătatea voastră, la umbra şi la adăpostul călduţ al bisericilor, căci aşa cum se întâmplă de obicei ca nelegiuiţii să mişune prin preajma judecătoriilor, aşa se strâng şi păcătoşii în jurul celor mai sfinte locuri.

— Trece cumva un popă?, spuse Don Pedro cu îngrijorare jucăuşă, uitându-se în jos la piaţa aglomerată.

— Norocul prietenului nostru din Nord că Inchiziţia doamnei noastre Isabella a început să pălească în Lima, spuse Don Sebastian râzând. Continuaţi, señor.

— Un moment! Scuzaţi!, strigă un domn din grup. În numele tuturor locuitorilor din Lima doresc doar să vă spun, domnule marinar, că nu am trecut cu vederea

delicateţea dumneavoastră de a nu vorbi despre Lima de azi în loc de vechea Veneţie în comparaţia despre deşănţare. Vai!, nu aveţi de ce să vă înclinaţi şi să păreţi surprins. Ştiţi vorba cunoscută de-a lungul coastei: „desfrânat ca Lima”. Se potriveşte cu ce aţi povestit dumneavoastră: biserici mai multe decât saloanele de biliard şi deschise întotdeauna şi mai ales „desfrânate ca Lima”. Aşa şi la Veneţia, am călătorit acolo, oraşul sfânt al binecuvântatului Evanghelist Marcu, să-l cureţe Sfântul Dominic! Paharul dumneavoastră! Mulţumesc! Iată, eu îl umplu, dumneavoastră îl goliţi.

— Descris prin prisma profesiei sale, omul de la Canal ar face un erou dramatic pe cinste, atât de pitorească este perversitatea sa. Ca Marc Antoniu, pluteşte fără de grijă zile în şir pe Nilul său verde şi înflorit jucându-se cu Cleopatra sa cea îmbujorată şi bronzându-şi pulpele pe puntea însorită. La mal, toată efeminarea sa este înlăturată. Înfăţişarea tâlhărească pe care o afişează cu mândrie acest om al Canalului este încununată de pălăria sa turtită şi împodobită cu panglici ce îi întăreşte trăsăturile. Este o plagă asupra zâmbetului nevinovat al satelor prin care trece plutind şi nici în marile oraşe chipul său oacheş şi mersul hotărât nu sunt o bucurie. Plutind odată ca un vagabond pe canalul său, un astfel de om al Canalului m-a ajutat destul de mult şi îi mulţumesc din inimă, nu pot fi nerecunoscător. Aşa îşi răscumpără oamenii violenţi greşelile, arătându-se câteodată de un mare ajutor pentru un străin sărman aflat la strâmtoare, când pentru unul bogat e un hoţ la drumul mare. Pe scurt, domnilor, în ce anume consta sălbăticia vieţii pe canal se vede prin faptul că în breasla noastră cea sălbatică sunt atâţia astfel de absolvenţi sfârşiţi ai acestei vieţi şi că puţine rase de oameni, în afara celor din Sydney, sunt privite cu atâta neîncredere de căpitanii balenierelor noastre. Mai curios este că pentru miile de flăcăi de la ţară şi de tineri născuţi pe malul acestei ape încercările vieţii de pe Marele Canal

sunt singura trecere de la secerişul liniştit al unui lan de porumb creştin la aratul nesocotit al celor mai barbare mări.

— Înţeleg, înţeleg!, exclamă nerăbdător Don Pedro, vărsându-şi chica pe mânecile albe. Nu e nevoie să călătoresc! În toată lumea e ca la Lima. Credeam că în nordul vostru temperat şi oamenii sunt la fel de reci şi de respectabili ca munţii. Dar spuneţi-vă povestea.

— Rămăsesem, domnilor, unde omul Lacurilor scuturase parâma. Nu apucă să facă bine asta, că trei secunzi şi patru harponieri îl înconjurară şi îl împinseră spre punte. Însă, coborând pe frânghii ca nişte comete înfricoşătoare, cei doi bărbaţi de la Canal intrară în adunare şi încercară să îşi scoată tovarăşul de acolo şi să-l ducă spre teugă. Alţi marinari li se alăturară în această încercare şi se iscă o harababură nemaipomenită. Curajosul căpitan, stând în afara pericolului, se fâţâia încoace şi-ncolo cu o suliţă în mână, strigându-le ofiţerilor să-l prindă pe nemernicul sângeros şi să-l târască până la dunetă.

Din când în când se apropia de marginea grămezii învolburate şi îndesa până în mijloc suliţa încercând să scoată afară motivul furiei sale. Nimeni nu se măsura însă cu Steelkilt şi aventurierii săi.

Reuşiră să câştige teuga unde, dărâmând câteva butoaie pentru a le aşeza în linie cu troliul, aceşti Parizieni ai mării se ascunseră după ele ca într-o baricadă.

— Ieşiţi de acolo, piraţilor, ! strigă căpitanul, ameninţându-i de-acum cu câte un pistol în fiecare mână, pe care i le adusese intendentul. Ieşiţi de-acolo, mişeilor!

Steelkilt sări pe baricadă şi plimbându-se de la un capăt la altul sfidă pericolul cel mai teribil de care erau în stare pistoalele, însă îi dădu de înţeles căpitanului că moartea sa, a lui Steelkilt adică, avea să dea startul unei răzmeriţe sângeroase a tuturor marinarilor. Temându-se ca nu cumva să se dovedească a fi adevărat, căpitanul se potoli, dar le porunci răzvrătiţilor să se întoarcă imediat la treburile lor.

— Promiţi să nu ne faci nimic dacă ne învoim?, întrebă conducătorul.

— Nu promit nimic, treceţi la treburile voastre! Vrei să scufunzi corabia stând degeaba în astfel de momente? La treabă!, spuse şi ridică iar unul dintre pistoale.

— Să scufund corabia?, strigă Steelkilt. Las’ să se scufunde. Niciun om nu se lasă până nu promiţi că nu te atingi de un fir de păr din capul nostru. Ce spuneţi, băieţi?, întrebă întorcându-se spre tovarăşii săi.

Răspunsul fu o strigare înverşunată. Omul Lacurilor patrula în jurul baricadei fără a-l scăpa din ochi pe căpitan şi mormăia întruna:

— Nu e vina noastră; nu noi ne-am dorit una ca asta; eu i-am zis să ia ciocanul din faţa mea; era o treabă de băieţandru; doar mă cunoştea de mai demult; i-am zis să nu mă întărâte; cred că mi-am rupt un deget în falca lui blestemată; ia ziceţi, băieţi, cuţitele de tocat nu-s jos în teugă? Căutaţi cârligele, drăguţii mei. Căpitane, pentru numele lui Dumnezeu, ai face bine să te păzeşti; zi ca noi, nu face pe nebunul. Dă totul uitării; suntem gata să ne întoarcem la muncă; dacă te porţi frumos, suntem oamenii tăi. Dar nu răbdăm să fim biciuiţi.

— Treceţi înapoi! Nu promit nimic! Treceţi, vă zic!

— Fii atent, spuse Omul Lacurilor îndreptând braţul spre el, unii dintre noi, printre care şi eu, ne-am angajat pentru călătorie, vezi tu? După cum bine ştiu, domnule, putem cere să fim lăsaţi la mal oriunde am coborî ancora. Nu vrem scandal, nu ne stă gândul la asta, vrem să stăm potoliţi, suntem gata de muncă, dar nu răbdăm să fim biciuiţi.

— Întoarceţi-vă!, urlă căpitanul.

Steelkilt se uită în jurul său o clipă şi spuse:

— Să îţi spun cum stă treaba, căpitane: în loc să te omorâm şi să spânzurăm un pungaş nevrednic ca tine, mai bine nu ridicăm mâna asupra ta decât dacă ne ataci tu primul. Însă până nu zici ce vrem să auzim, nu ne mişcăm de aici.

— Atunci treceţi în teugă! Jos cu voi! O să vă ţin acolo până o să vă săturaţi. Treceţi jos!

— O facem?, le strigă conducătorul oamenilor săi.

Cei mai mulţi nu s-ar fi învoit, dar după un timp, ca să-i dea ascultare lui Steelkilt, coborâră înaintea lui în vizuina întunecată, dispărând încet-încet ca urşii într-o peşteră.

Când capul lui Steelkilt ajunse la nivelul punţii, căpitanul şi oamenii săi săriră peste baricadă şi, trăgând repede capacul tambuchiului, se apăsară cu mâinile pe el şi cerură în gura mare intendentului să le aducă lacătul mare de aramă de la scara dintre punţi. Apoi, deschizând puţin trapa, căpitanul şopti ceva prin crăpătură, o închise la loc şi îi încuie pe toţi zece câţi erau –, lăsând pe punte vreo douăzeci din cei care până atunci nu se amestecaseră.

Întreaga noapte, toţi ofiţerii stătură de cart, la proră şi la pupă, mai ales lângă tambuchiul teugăi şi bocaportul de la proră, pe unde se temeau ei că ar putea ieşi rebelii după ce vor fi spart pereţii despărţitori. Dar orele de întuneric se scurseră liniştite, în timp ce marinarii rămaşi la posturi trudeau din greu la pompele al căror păcănit regulat se auzea întunecat peste corabie în noaptea mohorâtă.

În zori, căpitanul se duse la proră şi, ciocănind pe punte, îi chemă pe prizonieri la muncă. Ei refuzară cu un strigăt. Atunci li se dădu apă şi câteva bucăţi de pesmet, după care căpitanul răsuci iar cheia în lacăt şi se întoarse la dunetă. De două ori pe zi, timp de trei zile, fu repetată această mişcare, dar în cea de-a patra zi se auzi slab sunetul unei ciondăneli şi apoi cel al unei încăierări în timp ce erau chemaţi ca de obicei la muncă şi deodată patru oameni ieşiră din teugă spunând că se dau bătuţi. Putreziciunea aerului închis şi foamea, laolaltă probabil cu frica de o pedeapsă cruntă, îi convinsese să se predea. Prinzând curaj, căpitanul repetă cerinţa sa şi celorlalţi, dar Steelkilt îi strigă ceva care să-l facă să înceteze cu trăncăneala şi să se ducă unde-i e locul. În a cincea dimineaţă, încă trei

rãsculaţi săriră la aer dintre braţele disperate care căutau să îi ţină jos. Nu mai rămaseră decât trei.

— Mai bine ieşiţi şi voi, nu credeţi?, întrebă căpitanul batjocoritor.

— Nu vrei mai bine să ne închizi la loc?, strigă Steelkilt.

— Vai, desigur, spuse căpitanul, şi cheia se auzi păcănind în broască.

În acest moment, domnilor, înnebunit de dezertarea celor şapte acoliţi, jignit de vocea zeflemitoare care îl întâmpinase ultima oară şi turbat de lunga îngropăciune într-un loc la fel de negru ca şi smoala disperării, Steelkilt le propuse celor doi oameni de la Canal, care până atunci părură să gândească la fel ca el, să sară din gaură următoarea dată când avea să îi cheme căpitanul şi, înarmaţi cu cuţitele de tocat (nişte lame lungi şi grele, în formă de semilună şi cu câte un mâner la fiecare din capete), să fugă de nebuni pe punte de la bompres şi până la falsbordul pupei şi să încerce prin orice viclenie disperată să pună stăpânire pe corabie. El unul asta avea să facă, spuse, fie că i se alăturau sau nu. Asta era ultima noapte pe care o petrecea în gaura aceea. Planul însă fu acceptat fără cârtire de cei doi. Jurară că sunt gata s-o facă, această treabă sau altă nebunie, orice de fapt, în afară de a se preda. Mai mult, fiecare insista să fie primul care să iasă pe trapă atunci când avea să vină momentul fugii. Conducătorul lor se opuse cu îndârjire acestui lucru, păstrând primul loc pentru el, deoarece, dintre cei doi, nu voia niciunul să cedeze în această privinţă şi nu puteau fi amândoi primii, căci pe scară nu încăpea decât câte un om. Aici, domnilor, trebuie descoperit planul mârşav al acestor ticăloşi.

Când auziră de planul nebunesc al conducătorului lor, în sufletul fiecăruia încolţi, se pare, acelaşi gând de trădare, şi anume: să fie primul care să iasă pe trapă ca să fie primul dintre cei trei, deşi ultimul dintre cei zece care să se predea şi astfel să îşi asigure orice şansă de iertare putea

merita o astfel de purtare. Când Steelkilt dezvălui hotărârea de a-i conduce până la sfârşit, într-un fel straniu, printr-o potrivire subtilă a răutăţii lor, îşi alăturară trădările secrete şi, când conducătorul aţipi, îşi povestiră în trei cuvinte ce se întâmpla în sufletele lor şi îl legară pe somnoros cu frânghii, îi puseră căluş tot din frânghii şi începură să strige după căpitan în miezul nopţii.

Gândindu-se că se comisese o crimă şi adulmecând miros de sânge în întuneric, acesta şi toţi secunzii şi harponierii înarmaţi alergară într-un suflet la teugă. În câteva clipe, tambuchiul fu deschis şi, legat fedeleş la mâini şi la picioare, conducătorul răzvrătit care încă se zbătea fu aruncat afară de către perfizii săi acoliţi, care pe dată îşi atribuiră cinstea de a fi prins un om ce se pregătea să ucidă. Fură însă prinşi toţi trei, legaţi de gât şi târâţi pe punte ca nişte vite moarte. Apoi fură agăţaţi unul lângă altul în greementul arborelui artimon ca nişte hălci de carne şi acolo îi spânzurară până dimineaţă.

— Lua-v-ar naiba!, strigă căpitanul plimbându-se încoace şi încolo dinaintea lor, nici vulturii nu se-ating de voi, scârnavilor!

În zori, chemă pe punte tot echipajul şi îi separă pe cei care se răsculaseră de cei care nu luaseră parte la revoltă, spunându-le primilor că se gândea să îi biciuiască, că se hotărâse să o facă, că aşa ar fi trebuit să facă, după cum cerea legea dreptăţii, dar că pentru moment, având în vedere predarea timpurie, avea să îi lase să scape doar cu o mustrare pe care le-o şi servi într-un limbaj urât.

— Cât despre voi, hoituri de pungaşi, spuse întorcându-se spre cei trei oameni din greement, pe voi am de gând să vă fac bucăţele şi să vă fierb în cazane.

Ridicând o sfoară, le croi pe cinste spinările celor doi trădători până când aceştia încetară să mai ţipe şi rămaseră spânzurând fără vlagă cu capetele atârnând într-o parte, aşa cum sunt pictaţi cei doi hoţi crucificaţi.

— Mi-am scrântit încheietura din cauza voastră!, le strigă în cele din urmă. Dar mai e destulă sfoară pentru tine, cocoşul meu mândru care nu voiai să te laşi. Luaţi-i căluşul de la gură, să auzim ce are de spus în apărarea lui.

Pentru o clipă, răzvrătitul ostoit tremură puţin din fălci, dar apoi, răsucindu-şi capul cu durere, spuse printre dinţi:

— Uite ce am eu de spus, ia aminte bine: dacă mă biciuieşti, o să te ucid.

—Aşa spui tu? Ia uite cât de frică îmi e mie, spuse căpitanul şi trase sfoara înapoi pentru a lovi.

— Mai bine nu o faci, şuieră Omul Lacurilor.

— Dar trebuie, şi trase iarăşi de sfoară pentru a pregăti lovitura.

Steelkilt şuieră încă ceva ce nu auzi decât căpitanul care, spre mirarea tuturor, se dădu înapoi, făcu repede câţiva paşi înainte şi înapoi pe punte şi aruncând deodată sfoara cât acolo spuse:

— N-o s-o fac, daţi-i drumul; daţi-l jos, n-auziţi?

În timp ce secunzii mai mici se grăbeau să îndeplinească ordinul, un om palid, cu capul bandajat, îi opri. Era Radney, secundul. De la lovitură zăcuse în patul său, dar în acea dimineaţă, auzind tumultul de pe punte, se furişase afară şi urmărise toată întâmplarea. În aşa hal avea zdrobită gura, că de-abia putea vorbi. Mormăind totuşi ceva cum că el voia şi putea să facă ceea ce nu îndrăznea căpitanul, înşfăcă sfoara şi se apropie de duşmanul spânzurat.

— Eşti un laş, şuieră Omul Lacurilor.

— Aşa e, dar ia de-aici.

Secundul se pregătea să lovească atunci când o altă şuierătură îl făcu să îşi oprească mâna deja ridicată. Făcu o pauză, dar imediat se ţinu de cuvânt, în ciuda ameninţării lui Steelkilt, oricare ar fi fost aceea. Cei trei fură dezlegaţi şi toată lumea se apucă de muncă, iar pompele de fier, mânuite de marinarii tăcuţi, începură iar să zăngănească la fel ca înainte. Chiar după ce se lăsă întunericul în ziua aceea, când unul dintre schimburi se retrase de pe punte,

în teugă se auzi gălăgie şi cei doi trădători tremurători traversară puntea până la uşa cabinei, unde începură să se plângă că nu mai îndrăznesc să stea laolaltă cu echipajul. Nici rugăminţi, nici pumni, nici picioare nu îi putură mâna înapoi, astfel că la rugămintea lor fură duşi în cală ca să scape. Nu mai apăru însă nici urmă de răscoală printre ceilalţi. Din contră, părea că, învăţaţi de Steelkilt, aceştia se hotărâseră să fie paşnici, să asculte toate ordinele până la ultimul şi, atunci când corabia avea să ajungă în port, să o părăsească toţi. Însă ca să se asigure de cel mai rapid sfârşit al călătoriei, se puseseră toţi de acord să nu anunţe nicio balenă, dacă avea să fie zărită vreuna. Asta deoarece, în ciuda spărturii şi în ciuda tuturor celorlalte pericole, corabia „Town-Ho" mai ţinea de veghe în gabie, iar căpitanul era tot atât de dornic să coboare după balene cum era în prima zi când vasul său ajunsese în locurile de vânătoare. Secundul Radney era pregătit să schimbe patul de boală cu barca de vânătoare şi cu gura lui bandajată căuta să pună zăbala morţii în fălcile balenei.

Dar deşi Omul Lacurilor îi convinsese pe marinari să se poarte atât de cuminte, el îşi ţinea seama lui cel puţin până avea să se sfârşească totul în ceea ce privea dreapta sa răzbunare împotriva celui care îi otrăvise inima. Era în cartul secundului Radney şi, de parcă acest fudul îşi căuta sfârşitul cu lumânarea, după întâmplarea din greement se încăpăţâna, în ciuda sfaturilor căpitanului, să reia comanda cartului de noapte. Pe acest fapt şi pe încă vreo alte două îşi baza Steelkilt planul de răzbunare.

În timpul nopţii, Radney avea un fel deloc marinăresc de a sta pe parapetul de la dunetă şi a-şi sprijini braţul pe marginea bărcii care era suspendată acolo sus, puţin mai sus de marginea corăbiei. Se ştia că mai şi adormea în aceasta poziţie. Rămânea un gol destul de mare între navă şi barcă, iar sub acest gol era apa. Steelkilt făcu un calcul şi îşi dădu seama că rândul lui la timonă avea să vină la ora două în dimineaţa celei de-a treia zile ce se împlinea din

clipa în care fusese trădat. Timpul liber şi-l petrecea împletind ceva cu mare băgare de seamă în timpul carturilor de sub punte.

— Ce tot meştereşti acolo?, îl întrebă un tovarăş.

— Tu ce crezi? Ce pare a fi?

— Pare a fi un şnur pentru desaga ta, dar tare ciudat îmi mai pare.

— Da, destul de ciudăţel, spuse Omul Lacurilor ţinându-l în faţa sa. Dar cred că e numai bun. Ascultă, amice, nu am destulă sfoară, ai tu?

Nu era însă deloc în teugă.

— Atunci trebuie să mă duc să îi cer bătrânului Rad, zise, şi se ridică pentru a urca pe punte.

— Să nu-mi spui că te duci să cerşeşti în faţa lui, spuse marinarul.

— De ce nu? Crezi că nu mi-ar face un bine, când până la urmă tot lui îşi vine în ajutor?

Ducându-se la secund, îl măsură repede din priviri şi îi ceru ceva sfoară ca să îşi repare hamacul.

I se dădu, şi de-atunci nici sfoara, nici şnurul nu mai fură văzute.

Noaptea următoare însă, în timp ce îşi împăturea haina ca să şi-o facă pernă, din buzunarul acesteia se rostogoli afară o bilă de fier, împletită strâns în sfoară.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu îi veni rândul la timonă, aproape de omul care era în stare să doarmă deasupra mormântului veşnic în aşteptare de marinari.

Ceasul fatal se apropia şi în sufletul hotărât al lui Steelkilt, secundul era deja ţeapăn şi întins ca un cadavru, cu fruntea sfărâmată.

Însă, domnilor, un nătâng îl scăpă pe cel care avea să devină un criminal de fapta sângeroasă pe care o plănuise. Răzbunarea şi-o astâmpără totuşi, fără să fie răzbunătorul, printr-o întorsătură a sorţii, Cerurile însele luară în mâinile lor netrebnicia pe care se pregătea să o facă.

Se întâmplă ca, între ivirea zorilor şi răsăritul soarelui în dimineaţa zilei următoare, când marinarii spălau puntea, un netot din Tenerife care scotea apă de lângă lanţurile mari să strige deodată:

— Uite-o cum înoată! Uite-o!

Iisuse, ce balenă! Era Moby Dick.

— Moby Dick!, strigă Don Sebastian. Pe Sfântul Dominic! Domnule marinar, balenele au nume de botez? Pe cine anume numiţi Moby Dick?

— Pe un monstru nemuritor, foarte alb, vestit şi teribil de periculos, domnule. Dar am lungi prea mult povestea.

— Cum?, strigară spaniolii strângându-se în jurul meu.

— Nu, domnilor; domnilor, nu, nu. Nu pot să vă repet totul acum. Lăsaţi-mă să răsuflu, domnii mei.

— Chica! Chica!, strigă Don Pedro. Prietenul nostru puternic pare slăbit; umpleţi-i paharul!

— Nu este nevoie, domnilor. O clipă, şi o să încep. Acum, domnii mei, văzând deodată balena ninsă la doar cincizeci de yarzi de corabie, ieşindu-i din minte înţelegerea dintre marinari, în momentul de încântare omul din Tenerife anunţase monstrul fără să îşi dea seama şi fără să vrea, deşi el fusese văzut de ceva vreme din cele trei gabii înalte. Toată puntea era acum în mare zarvă.

— Balena Albă! Balena Albă!, strigau şi căpitanul, şi secunzii, şi harponierii care, nefiind înfricoşaţi de zvonuri, ardeau de nerăbdare să prindă un peşte atât de faimos şi de preţios, în timp ce echipajul îndârjit privea chiorâş, însoţind această privire cu înjurături, la frumuseţea înfiorătoare a imensităţii albicioase care, luminată de soarele pieziş, strălucea în ape ca un opal viu în marea albastră a dimineţii. Domnilor, un dezastru stă deasupra acestor întâmplări de parcă fusese hotărât încă dinainte de facerea lumii. Răsculatul era vâslaşul-şef al secundului şi, atunci când se prindea un peşte în harpon, era de datoria lui să stea lângă acesta, în timp ce Radney stătea în picioare cu suliţa la proră, şi să tragă sau să slăbească

frânghia după cum comanda el. Mai mult de atât, când cele patru bărci fură coborâte, cea a secundului porni prima şi niciunul dintre vâslaşi nu striga mai tare decât Steelkilt atunci când mânuia vâsla.

După ce traseră straşnic, harponierul lor se prinse de peşte şi Radney, cu suliţa în mână, sări la proră. Se pare că în barcă era mereu înfierbântat. Strigătul său bandajat le spuse să-l coboare pe spatele balenei. Deloc îndărătnic, vâslaşul-şef îl trase din ce în ce mai aproape printr-o spumă orbitoare ce făcu din cele două corpuri albe unul singur, până ce deodată barca se lovi de o margine scufundată şi, răsturnându-se, îl scuipă afară pe secundul ce stătea în picioare. În acel moment, cum căzu peste spinarea alunecoasă a balenei, barca se îndreptă şi fu aruncată într-o parte de val, în timp ce Radney căzu în mare, pe partea cealaltă a balenei. Se ridică la suprafaţă prin spumă şi, preţ de o clipă, fu văzut neclar prin vălul de apă încercând să se ferească de privirea lui Moby Dick. Însă balena se întoarse împrejur ca un vârtej, îl prinse pe înotător între fălci şi înălţându-se sus de tot cu el în gură, se prăbuşi iar în cap şi se scufundă.

Între timp, la prima zdruncinătură în fundul bărcii, Omul Lacurilor slăbi frânghia, ca să nu fie prinsă barca în vârtej; privind liniştit în continuare, se ocupa cu gândurile sale. O bruscă şi înfricoşătoare smucitură ce trase barca în jos îl făcu pe vâslaş să pună cuţitul pe frânghie. O tăie şi balena fugi liberă. Puţin mai departe însă, Moby Dick se înălţă iar, cu fâşii din cămaşa cea roşie a lui Radney între dinţii care îi luaseră viaţa. Toate cele patru bărci o urmăriră, dar balena le scăpă şi până la urmă dispăru cu totul.

Corabia „Town-Ho” ajunse destul de repede în port – un loc sălbatic şi singuratic – unde nu trăiau fiinţe civilizate. Acolo, conduşi de Omul Lacurilor, toţi marinarii, în afară de vreo cinci sau şase, se pierdură de corabie printre palmieri şi până la urmă, se pare, punând stăpânire pe o canoe

dublă de război de-ale sălbaticilor, se îndreptară spre un alt port.

Cum din echipajul, corăbiei mai rămăsese o mână de oameni, căpitanul fu nevoit să tocmească dintre insulari ca să-l ajute în dificila sarcină de a trage corabia pe uscat pentru a-i astupa gaura. Aşa de neobosit veghe mica bandă de albi peste aliaţii lor periculoşi atât noaptea, cât şi ziua şi aşa de grea era truda lor că, atunci când nava fu gata de plecare, toţi erau într-atât de slăbiţi, încât căpitanul nu îndrăzni să plece cu ei pe o corabie aşa de grea. După ce se sfătui cu ofiţerii, ancoră corabia cât putu mai departe de ţărm, încărcă şi trase în aer cu cele două tunuri de la proră, aşeză în piramidă muschetele la pupă şi îi avertiză pe băştinaşi că, dacă se apropie de vas, o fac pe socoteala lor. Apoi luă un om cu el şi se avântă în cea mai bună dintre bărci spre Tahiti, la cinci sute de mile distanţă, spre a aduce întăriri pentru echipaj.

În cea de-a patra zi a călătoriei fu văzută o canoe mare care părea că se oprise lângă o mică insulă de corali. Cârmi în direcţia opusă, însă barca păgână îl ajunse şi se auzi vocea lui Steelkilt spunându-i să se oprească, altfel îl va scufunda. Căpitanul scoase un pistol. Cu câte un picior pe fiecare proră a canoelor îngemănate, Omul Lacurilor râse în batjocură, asigurându-l că, dacă pistolul era măcar armat, avea să-l îngroape în spumă bolborosind.

— Ce vrei de la mine?, strigă căpitanul.

— Încotro vă îndreptaţi? Şi în ce scop?, întrebă Steelkilt. Şi să nu minţi!

— Mă îndrept spre Tahiti pentru a aduna oameni.

— Foarte bine. Lasă-mă să urc la bordul vostru o clipă, vin cu gând de pace.

Spunând acestea, sări din canoe, înotă până la barcă şi, urcând peste margine, stătu faţă în faţă cu căpitanul.

— Încrucişaţi-vă braţele, domnule, şi daţi capul pe spate. Aşa, acum repetaţi după mine: „Jur ca îndată ce se îndepărtează Steelkilt, să trag corabia la ţărmul primei

insule şi să stau acolo şase zile. Dacă nu voi face aşa, să mă trăsnească!” Ce şcolar cuminte!, râse Steelkilt. Adios, señor!, şi sărind în apă, înotă înapoi la tovarăşii săi.

Uitându-se după barcă până o văzu trasă la mal la rădăcina cocotierilor, Steelkilt porni iar pe mare şi în scurt timp ajunse în Tahiti. Acolo îi surâse norocul, căci erau două vase ce urmau să plece spre Franţa şi aveau nevoie de chiar atâţia oameni câţi conducea marinarul. Se îmbarcară, şi astfel se îndepărtară pentru totdeauna de căpitan, în caz că i-ar fi trecut prin minte să îi pedepsească prin lege.

La vreo zece zile după ce plecară vasele franţuzeşti, sosi şi barca de vânătoare şi căpitanul fu forţat să tocmească tahitieni mai civilizaţi şi care erau mai obişnuiţi cu marea, închiriind un şunăr de pe insulă, se întoarse cu oamenii pe vas şi, găsind totul în regulă, îşi începu iar călătoria.

Unde anume este Steelkilt acum, domnilor, nu ştie nimeni, dar pe insula Nantucket, văduva lui Radney priveşte şi acum marea care refuză să înapoieze morţii şi visează teribila Balenă Albă care l-a ucis.

— Aţi terminat?, întrebă don Sebastian în şoaptă.

— Da, am terminat.

— Atunci vă rog să îmi spuneţi dacă, după câte ştiţi dumneavoastră, această poveste este adevărată. E atât de nemaipomenită! Aţi auzit-o de la o sursă sigură? Iertaţi-mă, dacă insist prea mult.

— Iertaţi-ne pe toţi, domnule marinar, căci toţi vrem să ştim răspunsul la întrebarea lui don Sebastian, spuse întreaga adunare cu mare curiozitate.

— Există vreo copie a Sfintelor Evanghelii la Hanul Aurit, domnilor?

— Nu, răspunse don Sebastian, dar cunosc eu un preot pe cinste care stă pe aproape şi care mi-ar găsi degrabă una. Fug după ea. Dar oare sunteţi sigur? Am putea să intrăm în bucluc.

— Eşti drăguţ să aduci şi preotul, domnule?

— Deşi nu mai sunt ruguri pentru eretici în Lima, spuse unul dintre domni altuia, tare mi-e teamă că prietenul nostru marinar se va pune rău cu arhiepiscopia. Să ne ascundem mai la umbră, nu văd ce nevoie era de asta.

— Iertaţi-mă că alerg după dumneavoastră, don Sebastian, dar voiam să vă rog să îmi aduceţi cea mai mare Biblie pe care o poţi găsi.

*

* *

— Acesta e preotul, ţi-a adus Biblia, spuse don Sebastian pe un ton grav atunci când se întoarse împreună cu un om înalt şi impunător.

— Să îmi dau jos pălăria. Acum, venerabile părinte, să ne tragem mai în lumină şi să ţineţi Biblia în faţa mea ca eu să o pot atinge.

— Aşa să-mi ajute Dumnezeu şi jur pe onoarea mea că povestea pe care v-am spus-o, domnii mei, este adevărată în esenţă şi în chestiunile importante. Ştiu că este aşa, căci s-a întâmplat pe pământul cel rotund, am călătorit şi eu pe acea corabie, am întâlnit echipajul şi am stat de vorbă cu Steelkilt după moartea lui Radney.

55. Despre ilustrările deformate ale balenelor

Vă voi înfăţişa cât se poate de bine, fără a mă folosi de 0 pânză, adevărata imagine a balenei aşa cum este ea văzută de marinari atunci când în toată lungimea ei este legată de parapetul corăbiilor astfel încât să se poată călca pe spinarea ei. Poate fi de folos să mă refer dinainte la portretele pe care i le-au făcut oamenii şi care până în ziua de azi se bat cap în cap cu credinţele pescarilor. A venit vremea să explic lumii cum stă treaba, arătând că toate imaginile acestea ale balenei sunt greşite.

Se poate ca primele surse ale acestor zugrăveli amăgitoare să fie găsite printre cele mai vechi sculpturi hinduse, egiptene şi greceşti. Încă din vremurile creatoare, dar crude, când pe pereţii de marmură ai templelor, pe soclurile statuilor, pe scuturi, medalioane, potire şi monede delfinul era înfăţişat în zale de armură ca aceea a lui Saladin şi cu un coif ca acela al Sfântului George, încă de atunci, domnea libertatea artistică nu numai în zugrăvelile tradiţionale ale balenei, ci şi în înfăţişările ştiinţifice.

Cea mai veche înfăţişare care se vrea a fi o balenă se găseşte o, mai mult ca sigur, în faimosul templu-peşteră Elephanta din India. Brahmanii susţin că printre nenumăratele sculpturi din acea pagodă toate meşteşugurile şi toate breslele, toate ocupaţiile omeneşti au fost descrise încă dinainte ca ele să apară. Nu e de mirare că într-un anume fel nobila noastră profesie a fost zugrăvită acolo. Balena hindusă la care mă refer apare într-un spaţiu separat al zidului şi înfăţişează încarnarea lui Vishnu sub forma unui leviatan, cunoscut de învăţaţi drept Matse Avatar. Dar deşi această sculptură este pe jumătate om, pe jumătate balenă, nefiind sculptată decât coada celei din urmă, chiar şi această parte este greşită. Seamănă mai

degrabă cu coada ascuţită a unui anaconda, decât cu înotătoarele late ale maiestuoasei cozi de balenă.

Mergeţi dar la marile galerii şi priviţi cum înfăţişează un pictor creştin acest peşte; nu reuşeşte mai bine decât hindusul antediluvian. Luaţi tabloul lui Guido, care îl descrie pe Perseu salvând-o pe Andromeda de monstrul marin sau de balenă. Unde a găsit Guido modelul pentru o asemenea creatură bizară? Nici Hogarth, pictând aceeaşi scenă în a sa „Coborârea lui Perseu”, nu se descurcă mai bine. Mărimea uriaşă a monstrului hogarthian se unduieşte pe luciul apei, nefiind muiată mai mult de un inci în apă. Are un soi de şa pe spate şi gura sa căscată neobişnuit de larg printre ai cărei colţi se rostogolesc valurile ar putea fi socotită drept Poarta Trădătorilor pe unde se intră în Turn de pe Tamisa. Apoi mai sunt şi balenele lui Prodromus desenate de bătrânul scoţian Sibbald, şi mai e şi balena lui Iona, aşa cum apare ea în vechile Biblii, şi peştii din vechile cărţi de învăţătură. Ce să se spună despre acestea?

Cât despre balena legătorului de carte care se încolăceşte ca un cârcel de viţă-de-vie în jurul butucului unei ancore, aşa cum apare ea ştampilată şi aurită pe spatele copertelor multor cărţi, vechi şi noi, aceasta este o creatură foarte pitorească, dar cu totul fabuloasă, imitând, cred eu, imaginile asemănătoare de pe vasele antice. Deşi numit peste tot „delfin”, eu tot cred că peştele legătorilor de carte este o balenă, deoarece aşa s-a dorit atunci când a început să fie folosită găselniţa aceasta. A fost inventată de un editor italian cândva, în secolul al XV-lea, în timpul Renaşterii, iar în acele vremuri şi chiar până mai târziu în timp se credea că delfinii sunt tot o specie de balene.

În viniete şi alte înflorituri din unele cărţi străvechi se găsesc câteodată nişte imagini tare stranii, cu balene unde tot soiul de arteziene, *jets d’eau* sau izvoare fierbinţi şi reci ca şi cele din Saratoga şi Baden-Baden, ies sfârâind din creierii neobosiţi. Pe prima pagină a ediţiei originale din „Progresul Cunoaşterii” veţi întâlni câteva balene ciudate.

Dar lăsând deoparte toate aceste încercări neprofesionale, să ne uităm peste acele portrete ale marelui Leviatan care se vor a fi contururi sobre şi ştiinţifice realizate de cunoscători. În colecţia de călătorii a bătrânului Harris sunt câteva planşe luate dintr-o carte de călătorii olandeză din anul 1671, numită „O călătorie pe balenieră până la Spitzbergen pe corabia Iona, în Balenă; căpitan Peter Peterson din Fresland”. Pe una dintre aceste planşe, balenele sunt reprezentate plutind printre aisberguri ca nişte buşteni, în timp ce urşii polari merg pe spinările lor. În altă planşă se greşeşte imens prin înfăţişarea balenei cu coadă perpendiculară.

Există o impozantă carte in-quarto, scrisă de un anume căpitan Colnett, un căpitan din marina englezească, numită „O călătorie în jurul Capului Horn şi în Mările Sudului în scopul de a extinde pescuitul de balene cu spermanţet”. În această carte se află o imagine ce se vrea a fi „O imagine a unei balene Physeter sau a unui Caşalot, desenată la scară după una ucisă pe coasta Mexicului, în august 1793, şi urcată pe punte”. Nu mă îndoiesc că această imagine veridică a fost desenată de căpitan pentru marinarii săi. Ca să spun un singur lucru despre ea, permiteţi-mi să zic că are un ochi care, pus pe o balenă matură, la scara la care a fost desenat, ar face ca orbita acelei balene să pară un bovindou lung de cinci picioare. Vai, bravul meu căpitan, de ce nu ni l-ai desenat şi pe Iona uitându-se prin acea fereastră?

Nici cele mai atent întocmite colecţii de Istoria Naturii, făcute pentru folosul tinerilor, nu sunt lipsite de aceleaşi greşeli înfiorătoare. Uitaţi-vă la cunoscutul volum „Natura animată a lui Goldsmith”! În ediţia scurtată ce a fost publicată la Londra în 1807 apar desene ale unei aşa-zise „balene” şi ale unui narval. Nu vreau să par nepoliticos, dar această balenă seamănă cu o scroafă ciopârţită; cât despre narval, o singură privire este de-ajuns pentru a te umple de

mirare că în secolul al XIX-lea un asemenea hipogrif le poate fi înfăţişat ca fiind real unor şcolari inteligenţi.

Apoi, în anul 1825, Bernard Germain, contele de Lacepede, un mare naturalist, a publicat o carte ştiinţifică despre balene în care se găsesc o serie de imagini ale câtorva specii de Leviatane. Nu numai că sunt toate greşite, dar despre imaginea lui Mysticetus sau aceea a Balenei de Groenlanda (adică a Balenei Drepte), chiar şi Scoresby susţine că nu au fost desenate după nicio creatură care trăieşte în realitate.

Locul de frunte între toate aceste bâjbâieli îi aparţine savantului Frederick Cuvier, fratele celebrului baron. În 1836, el a publicat o Istorie Naturală a Balenelor în care redă ceea ce numeşte o imagine a Caşalotului. Înainte de a arăta acea imagine cuiva din Nantucket trebuie să te pregăteşti să părăseşti locul de tot.

Într-un cuvânt, Caşalotul lui Frederick Cuvier nu este deloc un Caşalot, ci un dovleac. Desigur, nu a avut niciodată prilejul de a pleca într-o vânătoare de balene astfel de oameni au rareori prilejul -, dar de unde o fi scos el imaginea, nimeni nu ştie. Poate că a aflat-o tot aşa cum şi savantul său predecesor în această ramură, Desmarest, şi-a găsit una dintre nereuşitele lui autentice, şi anume dintr-un desen chinezesc. Multe ceşti şi farfurii bizare arată cât de săltăreţi erau băieţii aceştia chinezi cu creionul.

Cât despre balenele pictate pe firmele ce atârnă deasupra prăvăliilor unde se vinde seu, ce se poate spune despre ele? Sunt de obicei balene Richard al III-lea, foarte sălbatice şi cu cocoaşe de dromader, ce sunt desenate hăpăind două sau trei tarte marinăreşti, adică bărci pline cu marinari, iar trupurile lor deformate se bălăcesc în mări de vopsea roşie şi albastră.

Dar aceste greşeli grave în înfăţişarea balenei nu sunt totuşi atât de surprinzătoare. Gândiţi-vă! Cele mai multe schiţe ştiinţifice au fost desenate după peştii eşuaţi, iar acestea sunt la fel de corecte cum ar fi să spui că schiţa

unei corăbii naufragiate, cu spinarea frântă, poate arăta animalul nobil în plenitudinea mândrei carene şi catargelor sale. Deşi elefanţii au pozat din cap până în picioare, Leviatanul nu a plutit liniştit ca să i se facă portretul. Balena vie, în toată gloria şi însemnătatea sa, nu poate fi văzută decât în apele fără fund. Când înoată, trupul greoi este ascuns vederii, ca şi cel al unui imens vas de război. Când este scos din elementul său marin, este o sarcină supraomenească să fie ridicat în aer, ca toate umflăturile şi unduirile să rămână cum erau. Nici nu mai pomenesc de evidenta deosebire între un pui de balenă şi un monstru Platonian adult, deşi, chiar dacă un astfel de pui ar fi fost urcat pe punte, din cauza formei sale stranii, ca de ţipar, moale şi schimbătoare, nici diavolul nu l-ar surprinde cum trebuie.

Se poate crede că după scheletul curat al balenei eşuate poate fi dedusă forma sa adevărată. Nu este deloc aşa. Acesta este unul dintre cele mai ciudate lucruri ce îl privesc pe Leviatan, şi anume că scheletul său arată foarte puţine despre înfăţişarea sa. Deşi scheletul lui Jeremy Bentham[43], folosit ca sfeşnic în biblioteca unuia dintre urmaşii săi, inspiră imaginea unui bătrân domn utilitarist cu fruntea voinică, împreună cu toate celelalte trăsături importante ale sale, nimic de genul acesta nu se poate spune despre oasele Leviatanului. De fapt, după cum spunea şi marele Hunter, scheletul balenei seamănă tot atât de mult cu animalul încărnat cum seamănă şi insectele cu crisalidele ce le înconjoară. Această trăsătură se vede cel mai bine la cap, după cum se va arăta în unele părţi din această carte.

Se vede, de asemenea, şi la înotătoare, ale căror oase par a fi întocmai oasele unei mâini umane, lipsind doar degetul mare. Această înotătoare are patru falange care seamănă cu indexul, degetul mijlociu, inelarul şi degetul mic. Toate acestea sunt însă ascunse tot timpul de pătura de carne

cum ar sta degetele omului numai într-un acoperământ artificial. „Oricât de urât s-ar purta balena cu noi spusese amuzat Stubb odată nu se poate spune că se poartă fără mănuşi.”

Pentru toate aceste motive, aşadar, oricum ai privi lucrurile, trebuie să concluzionezi că monstrul marin este una dintre creaturile lumeşti rămase nepictate până la sfârşit. Deşi e adevărat că un portret poate fi mai reuşit decât altul, nimeni nu îl poate nimeri cu exactitate. Se vede astfel că nu există metodă lumească pentru a afla cum anume arată balena în realitate. Singurul mod în care ai putea să îţi faci o idee cât de cât mulţumitoare despre conturul său adevărat este de a pleca la vânătoare. Dacă faci asta, însă, rişti să te scufunde şi să te înece, şi de aceea mi se pare că nu ar trebui să fii prea pretenţios cu privire la curiozitatea faţă de Leviatan.

56. Despre adevăratele picturi cu scene de vânătoare

Legat de ilustrările deformate ale balenelor, mă simt tentat să scriu şi despre poveştile mai deformate care se găsesc în anumite cărţi, atât vechi, cât şi noi, mai ales în Pliny, Purchas, Hackluyt, Harris, Cuvier etc. Voi trece însă cu vederea.

Nu cunosc decât patru publicaţii despre marele caşalot, şi anume cele ale lui Colnett, Huggins, Frederick Couvier şi Beale. M-am referit la Colnett şi Couvier în capitolul trecut. Cea a lui Huggins e mult mai bună decât a lor, iar cea a lui Beale e cea mai bună. Toate desenele lui Beale sunt bune, mai puţin figura centrală din tabloul său ce înfăţişează trei balene în diferite atitudini, de la începutul celui de-al doilea capitol din cartea sa. Frontispiciul, ce înfăţişează bărci atacând caşaloţi, deşi a fost hărăzit fără îndoială pentru a încânta scepticismul unor domni de salon, este admirabil de corect şi de verosimil în efectul său total. Unele desene ale Caşalotului în cartea lui J. Ross Browne sunt destul de corecte în ceea ce priveşte conturul, dar sunt imprimate foarte rău. Asta însă nu e vina lui.

Cât despre Balena Dreaptă, cele mai bune ilustrări se găsesc în cartea lui Scoresby, dar sunt desenate la scară prea mică pentru a lăsa impresia dorită. Nu are decât o imagine cu scene de vânătoare şi acesta e un mare păcat, deoarece doar din astfel de imagini îţi poţi face o idee cât de cât corectă despre cum este văzută balena vie prin ochii vânătorilor ei.

Dintre toate, de departe cele mai bune ilustrări ale balenelor şi ale scenelor de vânătoare, deşi în anumite detalii nu sunt cele mai corecte, sunt două ilustraţii franţuzeşti, foarte bine executate şi luate din picturile unui anume Garnery. Ele înfăţişează atacuri asupra caşalotului şi

Balenei Drepte. În prima imagine este conturat un caşalot în toată măreţia puterii sale, de-abia ridicat de sub barcă din adâncimile oceanului şi purtând sus în aer, pe spinare, rămăşiţele înfricoşătoare ale scândurilor sfărâmate. Prora bărcii este aproape întreagă şi este desenată balansându-se pe coloana monstrului. Stând la proră, preţ de o clipită infimă, se poate vedea un vâslaş pe jumătate acoperit de jetul fiert al balenei care tocmai ce sare din barcă de parcă ar sări într-o prăpastie. Acţiunea întregii scene este nemaipomenit de adevărată. Ciubărele pe jumătate goale plutesc pe apa înspumată, suliţele de lemn ale harpoanelor plutesc pieziş pe ea şi capetele echipajului care înoată sunt răspândite în jurul balenei cu groaza întipărită pe chipuri, în timp ce corabia se apropie din depărtarea furtunoasă şi întunecată. Nişte tare serioase pot fi găsite în anatomia balenei, dar să le trecem cu vederea, căci eu nu aş putea în niciun chip să desenez una mai bună.

În cea de-a doua ilustraţie, barca se pregăteşte să tragă lângă flancul plin de scoici al unei Balene Drepte care îşi târăşte prin apă trupul negru şi plin de alge ca pietrele pline de muşchi ce se rostogolesc pe versanţii patagonici. Jeturile sale sunt înalte, pline şi negre ca smoala, iar acest fum ce iese pe coş te face să te întrebi ce se găteşte acolo jos. Păsări marine ciugulesc crabi mărunţi, scoici şi alte delicatese de-ale mării pe care Balena Dreaptă le cară câteodată pe spinarea sa respingătoare, în timp ce monstrul cu buze groase înaintează grăbit din adâncuri lăsând în urmă nenumărate vârtejuri albe şi făcând barca uşoară să se legene pe valuri ca un schif prins lângă roata unui vas cu aburi. Prim-planul este, astfel, un tumult continuu; dar în spate, printr-un contrast artistic de admirat, se văd luciul liniştit al mării, tristeţea velelor răvăşite ale corăbiei neputincioase şi masa unei balene nemişcate, o fortăreaţă cotropită cu steagul înfrângerii atârnând leneş de suliţa înfiptă în nara animalului.

Cine este sau a fost acest Garnery, nu ştiu. Dar pariez pe viaţa mea că ori a încercat pe pielea lui acest subiect, ori a fost foarte bine învăţat de un vânător cu experienţă. Francezii sunt băieţii potriviţi pentru a picta acţiunea. Mergeţi şi priviţi toate tablourile Europei şi nu veţi găsi o galerie cu pânze ce parcă se mişcă şi respiră, ca în acea sală triumfătoare din Versailles. Unde altundeva se întâmplă ca vizitatorul să îşi croiască cu greu drum printre marile bătălii cronologice ale Franţei, unde pare fiecare sabie o strălucire boreală, iar regii şi împăraţii înarmaţi se succed ţanţoşi ca o herghelie de centauri încoronaţi? Picturile acestea ale bătăliilor pe mare ce îi aparţin lui Garnery ar merita un loc în acea galerie.

Aptitudinea naturală a francezilor pentru captarea pitorescului din lucruri pare a se vedea cel mai bine în tablourile şi sculpturile lor, în care sunt înfăţişate scene cu balene. Cu mai puţin decât o zecime din experienţa englezilor şi cu nici a mia parte din cea a americanilor, aceştia le-au oferit celor două naţiuni singurele schiţe capabile să arate adevăratul spirit al vânătorii de balene. În cea mai mare parte, desenatorii englezi şi americani par mulţumiţi să prezinte partea mecanică a lucrurilor, cum ar fi profilul gol al balenei care, în ceea ce priveşte efectul pitoresc, e ca şi cum ar schiţa profilul unei piramide. Chiar şi Scoresby, cunoscut pe bună dreptate ca „vânătorul drept”, după ce ne arată o imagine întreagă şi serioasă a unei Balene de Groenlanda şi încă trei sau patru miniaturi delicate de narvali şi marsuini, ne serveşte o serie de ilustraţii clasice ale cârligelor de barcă, cuţite de tocat şi cange, iar cu răbdarea microscopică a unui Leuwenhoeck[44] prezintă nouăzeci şi şase de facsimile ale cristalelor de zăpadă de la Arctice mărite. Nu vreau să par dispreţuitor faţă de călătorul priceput (îl cinstesc ca pe un veteran), dar într-o chestiune atât de importantă a fost

desigur o scăpare să nu dea pentru fiecare fulg o declaraţie în faţa Curţii pentru Pace a Groenlandei.

Pe lângă acele frumoase ilustraţii ale lui Garnery, mai există alte două ilustraţii franţuzeşti demne de luat în seamă, realizate de un ins care se semnează „H. Durand". Una dintre ele, deşi nu se potriveşte perfect scopului nostru, merită discutată pentru alte merite. Este o scenă tăcută de amiază printre insulele Pacificului; o balenieră stă ancorată pe marea liniştită şi cară leneş apă la bord. Velele slăbite ale navei şi frunzele lungi ale palmierilor din fundal moţăie toate în aerul nemişcat. Efectul este unul foarte frumos, mai ales fiindcă îi arată pe marinarii viguroşi într-unul din puţinele lor momente de odihnă orientală. Cealaltă ilustraţie e altă mâncare de peşte: nava e oprită în mijlocul mării pe tărâmul monştrilor, cu o balenă dreaptă într-o parte; nava (în miezul despicării animalului) stă acostată lângă monstru ca într-un cheu şi o barcă, îndepărtându-se grăbită de această scenă, se pregăteşte să urmărească balenele din depărtare. Harpoanele şi suliţele sunt ţinute ca pentru a fi folosite şi trei vâslaşi tocmai ce fixează arborele în gaura sa, în timp ce, dintr-o ridicare bruscă a apei, mica ambarcaţiune stă pe jumătate ridicată din apă, ca un cal ce se cambrează. De pe corabie, fumul patimilor balenei fierte se ridică aşa cum se ridică peste sate fumul fierarilor, iar în vânt, un nor negru îngreunat de furtuni şi ploi pare să îi grăbească pe marinarii neliniştiţi.

57. Despre balene, în tablouri

Pe Dealul Turnului, cum cobori înspre docurile londoneze, se poate să fi văzut un cerşetor olog (sau kedger, cum îi spun marinarii) ţinând în faţa sa o tăblie pictată reprezentând tragica împrejurare în care îşi pierduse piciorul. Acolo sunt desenate trei balene şi trei bărci, iar una dintre aceste bărci, despre care se crede că ar conţine şi piciorul lipsă în integritatea sa originală, este mestecată de fălcile celei mai apropiate balene. De zece ani încoace, mi s-a spus, ţine omul tăblia aceea ridicată şi îşi arată ciotul lumii neîncrezătoare. Vremea justificării sale a venit acum. Cele trei balene ale sale sunt la fel de bune ca oricare alta apărută în Wapping, iar ciotul său e la fel de adevărat ca orice alt ciot de pe pământurile vestice. Dar, deşi a rămas pentru totdeauna cu ciotul acela, bietul marinar nu se vaită de el, ci stă cu ochii în jos şi îşi priveşte jalnic amputaţia.

De-a lungul Pacificului, în Nantucket, în New Bedford şi în Sag Harbour există şansa să dai peste schiţe pline de viaţă cu balene şi scene de vânătoare, gravuri ale vânătorilor înşişi în fanoane sau pe balene de corset făcute din oase de balenă şi alte articole numite „skrimshanders”, după cum le zic marinarii micilor născociri pe care le scobesc cu migală din materialul brut în orele lor de odihnă oceanică. Unii au chiar cutiuţe unde ţin nişte unelte ca acelea ale dentiştilor, special pentru meşteşugul acesta. Dar, în general, ei sculptează cu briceagul şi cu această unealtă atotfolositoare pentru un marinar pot să îţi lucreze orice doreşti în viziunea lor de marinari.

Depărtarea prelungă de creştinătate şi de civilizaţie îl aduce inevitabil pe om în starea în care l-a făcut Dumnezeu, şi anume starea numită sălbăticie. Adevăratul vânător e la fel de sălbatic ca şi un indian iroquois. Eu

însumi sunt un sălbatic, deşi nu am jurat credinţă Regelui Canibalilor şi sunt gata în orice clipă să mă răzvrătesc împotriva lui.

Una dintre caracteristicile specifice ale sălbaticului în clipele sale domestice este nemaipomenita răbdare cu care trudeşte. Un ciomag de război sau o vâslă-suliţă havaiană, datorită minuţiozităţii şi migalei necesare pentru a o sculpta, este un trofeu al perseverenţei umane la fel ca un lexicon latin, căci minunatul labirint de înflorituri în lemn a fost realizat cu doar o bucată de scoică sau cu un dinte de rechin, şi a costat ani buni de devoţiune neclintită.

Cum e cu sălbaticul havaian, aşa e şi cu sălbaticul marinar alb. Cu aceeaşi răbdare incredibilă şi cu acelaşi dinte de rechin al bietului său briceag, îţi poate sculpta o mică bijuterie din os nu la fel de iscusită, dar destul de apropiată în labirintul întortocheat de scutul sălbaticului grec Ahile, şi la fel de plină de înţeles şi de spirit barbar ca picturile acelui sălbatic german, bătrânul Albrecht Durer.

Balene de lemn sau profiluri de balene tăiate în bucăţi mici şi negre de lemn nobil din Mările Sudului se întâlnesc des la teugele balenierelor americane. Unele sunt lucrate chiar foarte bine. La unele case cu acoperiş ţuguiat se pot vedea balene de alamă atârnând de coadă la uşa ce dă spre drum şi cu care se ciocăneşte. Când portarul e adormit, capul ca o nicovală al balenei e numai bun. Dar aceste balene de ciocănit rareori seamănă cu adevărata creatură. În vârful turlelor unor biserici de modă veche puteţi vedea balene de tablă aşezate în loc de cocoşi de vânt, dar ele sunt atât de sus şi sunt inscripţionate „jos mâinile!” împotriva oricărei încercări, că nu le poţi observa destul de aproape ca să îţi faci o părere despre lucrătura lor.

În zonele costelive şi osoase ale pământului, unde la temelia stâncilor înalte zac pietre îngrămădite în cete nemaivăzute de-a lungul câmpiei poţi descoperi forme pietrificate de leviatane acoperite parţial de iarbă; în zilele

vântoase, iarba se loveşte de ele ca o verde unduire tălăzuită.

În ţinuturile muntoase, unde călătorul este înconjurat de înălţimi teatrale, ici şi acolo din vreun punct de vedere mai norocos poţi zări imagini trecătoare ale profilurilor de balenă descrise de crestele vălurite. Trebuie însă să fii un marinar tare priceput ca să le zăreşti, şi nu numai atât: dacă doreşti să te reîntorci la această vedere, trebuie să te asiguri şi să notezi încrucişarea exactă a latitudinii cu longitudinea în locul din care ai privit, căci atât de întâmplătoare sunt ochirile acestor înălţimi, încât locul din care ai privit ultima oară necesită o laborioasă muncă de descoperire, ca aceea a insulelor Soloma, care rămân încă nedescoperite în ciuda faptului că vajnicul Medanna a pus piciorul pe ele şi bătrânul Figuiera le-a notat în cronicile sale.

Atunci când eşti adâncit în acest subiect nu va fi greu să îţi imaginezi balene pe cerul înstelat şi chiar şi bărci care să le urmărească, aşa cum măcinate de gânduri războinice naţiile estice au văzut armate înverşunate în lupte printre nori. Astfel, am fugărit monstrul spre miazănoapte, în jurul polului şi al sclipirilor care mi l-au arătat întâia oară. Iar sub cerurile strălucitoare ale Antarcticii m-am îmbarcat pe constelaţia Argo-Navis şi m-am alăturat vânătorii după înstelata Cetus dincolo de atingerea Hidrei şi a Peştelui Zburător.

Cu ancorele unei fregate drept frâu şi vârfuri de harpoane drept pinteni, aş fi vrut să pot încăleca pe acea balenă şi să sar peste cele mai înalte tării ca să văd dacă cerurile de poveste şi toate acele corturi nenumărate există în realitate dincolo de vederea mea de muritor.

58. Plancton

Îndepărtându-ne spre nord-est de Crozete, dădurăm peste nişte întinse câmpii de plancton, acel amestec minuscul cu care se hrăneşte Balena Dreaptă. Se unduia mile nesfârşite în jurul nostru, încât părea că navigam prin câmpuri neţărmurite de grâu copt şi auriu.

În cea de-a doua zi văzurăm mai multe balene drepte care, nefiind ameninţate de o balenieră de caşaloţi cum era „Pequodul", înotau leneş cu fălcile deschise prin planctonul ce se separa, lipindu-se de fibrele franjurate ca nişte obloane veneţiene ale gurilor lor, de apa ce se scurgea printre buze.

Întocmai ca secerătorile, care, aşezate una lângă alta, înaintează dimineaţa cu secerile prin iarba înaltă şi umedă a pajiştilor mlăştinoase, tot aşa înotau şi aceşti monştri scoţând un zgomot straniu şi ierbos şi lăsând în urma lor brazde nesfârşite de albastru de-a lungul mării galbene[45].

Numai sunetul pe care îl scoteau amintea de secerători. Văzute din gabie, mai ales când se opreau şi stăteau nemişcate preţ de câteva clipe, păreau, prin imensitatea lor neagră, mai mult stânci lipsite de viaţă. Ca în marile ţinuturi de vânătoare din India, unde străinul trece la distanţă de elefanţii întinşi pe pământ fără a şti ce sunt şi luându-i drept ridicături sterpe şi negre ale solului, tot aşa crede cel care vede pentru prima oară această specie de monştri ai mării. Chiar şi când sunt recunoscute în cele din urmă, mărimea lor gigantică face greu de crezut faptul că aceste mormane voluminoase pot fi însufleţite de aceeaşi viaţă care animă un câine sau un cal.

Într-adevăr, în alte privinţe, nu se poate să priveşti o creatură marină cu aceleaşi sentimente cu care le priveşti pe cele de la ţărm. Deşi unii naturalişti bătrâni susţin că

toate fiinţele de pe pământ au ieşit din apă considerând în general teoria, se prea poate ca acest fapt să fie adevărat atunci când judecăm în particular ne întrebăm ce peşte din ocean se aseamănă bunătăţii înţelepte ale câinelui? Doar rechinul blestemat se poate asemăna în unele privinţe cu acest animal.

Însă, deşi oamenii uscatului nutresc cele mai rele şi mai scârbite sentimente faţă de sălăşluitoarele adâncurilor, deşi ştim că marea va rămâne pentru totdeauna un tărâm necunoscut astfel Columb a traversat multe lumi nedescoperite ca să şi-o găsească pe a sa, vestică şi lipsită de profunzime – deşi cele mai teribile dintre toate năpastele au căzut din timpuri pierdute şi fără a discerne peste zeci şi sute de mii dintre aceia care s-au aventurat pe apă, deşi o socoteală de o clipă va arăta că, oricât s-ar făli fiul omului cu ştiinţa şi talentele sale, oricât de mult s-ar mări acestea într-un viitor surâzător, totuşi pentru totdeauna, până la sfârşitul veacurilor, marea îl va ocărî şi îl va ucide, spulberând şi cea mai solidă şi mai dârză fregată pe care o poate el construi; cu toate acestea, prin repetiţia continuă a acestor împrejurări, omul a pierdut sentimentul de groază pe care marea îl inspiră încă de la facerea ei.

Prima barcă despre care am citit a plutit pe un ocean care, răzbunător ca un portughez, a copleşit întreaga lume nelăsând în viaţă nici măcar o văduvă. Acelaşi ocean se unduieşte acum şi acelaşi ocean a scufundat nave anul trecut. Da, muritor nătâng, potopul lui Noe încă nu s-a retras şi mai acoperă şi acum două treimi din lume.

Prin ce se deosebeşte lumea apelor de cea a uscatului, astfel că un miracol pentru una nu e acelaşi şi pentru alta? Groaze minunate s-au abătut peste evrei când la picioarele lui Core şi ale oamenilor săi pământul s-a căscat şi i-a înghiţit pentru totdeauna; în schimb, înaintea fiecărui apus de soare, marea înghite în acelaşi fel în corăbii şi echipaje.

Marea nu e numai duşman omului care e străin de ea, ci e vitregă chiar şi cu odraslele ei, întocmai gazdei persane care şi-a ucis oaspeţii, nefiindu-i milă nici de creaturile pe care le-a născut ea însăşi. Asemenea unei tigroaice sălbatice ce îşi striveşte în junglă puii, aşa zdrobeşte şi marea balenele de stânci şi le lasă acolo lângă frânturile corăbiilor sfărâmate. Nu o controlează decât propria milă şi putere. Gâfâind şi pufnind ca un armăsar turbat ce şi-a pierdut călăreţul în luptă, oceanul nestăpânit inundă tot globul.

Gândeşte-te la subtilitatea mării, la cum cele mai temute creaturi alunecă sub luciul apei, nevăzute şi ascunse cu viclenie sub sclipirile azurii. Gândeşte-te la strălucirea diavolească şi la frumuseţea multelor ei triburi fără milă; ce formă elegantă au unele specii de rechini! Gândeşte-te la canibalismul mării; toate acele creaturi se mănâncă unele pe celelalte, ducând un război etern încă de începuturile lumii.

Gândeşte-te la toate acestea şi apoi la uscatul blând, liniştit şi înverzit. Ţine seama de cele două, de uscat şi mare, şi spune: oare nu găseşti o stranie asemănare în tine însuţi? Aşa cum teribilul ocean înconjoară uscatul verde, aşa se află şi în sufletul omului o insulă Tahiti, plină de pace şi fericire, dar împrejmuită de ororile vieţii necunoscute. Dumnezeu să te aibă în pază! Nu părăsi această insulă, căci nu te vei mai putea întoarce vreodată.

59. Caracatita

Înaintând încet prin pajiştile de plancton, „Pequodul” încă ţinea cursul nord-estic către insula Java. O briză blândă îi împingea chila, astfel că în peisajul senin cele trei catarge ale sale se unduiau încet în adierea calmă ca trei palmieri pe o câmpie. Cu toate acestea, în noaptea argintie, jetul alb şi singuratic mai putea fi văzut în răstimpuri.

Într-o dimineaţă senină şi albastră, când o linişte aproape nepământească se întindea peste ape, deşi acestea nu erau însoţite şi de nemişcare calmă, atunci când lumina lustruită a soarelui părea un deget de aur aşezat de-a curmezişul peste mare de parcă ascundea alături de aceasta vreun secret, când valurile alunecoase îşi şopteau unul altuia în timp ce se rostogoleau, ei bine, în această adâncă tăcere a lumii rotunde Daggoo văzu din vârful catargului o stranie stafie.

În depărtare se ivi leneş o pată albă care se ridică din ce în ce mai mult, depărtându-se de azurul apei şi licări în cele din urmă în faţa noastră ca o avalanşă de-abia pornită de pe creste. Strălucind pentru o clipă, se scufundă la fel de încet şi se duse la fund.

Apoi se ridică iar şi licări tăcut. Nu părea a fi o balenă; „să fie totuşi Moby Dick?”, se întrebă Daggoo. Stafia se scufundă din nou, dar când mai apăru o dată ţipătul ascuţit al negrului îi trezi pe toţi din aţipeală:

— Uite! Uite, iar! Acolo iese! Drept în faţă! Balena Albă, Balena Albă!

Auzind acestea, marinarii se repeziră spre vergi ca albinele spre ramuri. Cu capul descoperit în soarele arzător, Ahab stătea pe bompres şi cu o mână întinsă pe spate pregătită să îi facă semn timonierului îşi aruncă privirea nerăbdătoare în direcţia arătată sus de mâna întinsă a lui Daggoo.

Fie că prezenţa jetului singuratic şi liniştit îl întărâtase în timp pe Ahab, astfel că acum era gata să lege ideea de blândeţe şi de odihnă de prima zărire a balenei pe care o căuta, fie că nerăbdarea îl dădea de gol, oricum ar fi stat lucrurile, de-abia ce văzu pata albicioasă, că imediat, cu voce aprinsă, dădu ordine să se coboare bărcile.

Cele patru bărci fură repede lăsate la apă. Cea a lui Ahab era prima, şi după ea toate celelalte porniră după pradă. Curând se scufundă şi, în timp ce aşteptau cu vâslele în sus să se arate iar, iată!, se ridică iar încet în acelaşi loc unde se dusese la fund. Uitând aproape preţ de o clipă toate gândurile despre Moby Dick, ne uitam acum la cel mai minunat fenomen pe care apele secrete l-au dezvăluit vreodată oamenilor. O grămadă palpitândă, uriaşă în lungime şi lăţime, de o strălucire smântânoasă, plutea pe apă cu nenumărate braţe plecând din centru, care se încolăceau şi şerpuiau ca un cuib de anaconde, de parcă încerca bâjbâind să înşface orice lucru fără de noroc din jurul ei. Nu avea faţă sau chip, nici nu părea a încerca vreun sentiment sau a avea vreun instinct; ceea ce se ondula pe talazuri părea a fi o formă de viaţă nepământească, întâmplătoare şi fără formă.

Dispăru iar cu un zgomot sorbitor, iar Starbuck, uitându-se încă la apele învolburate de la locul scufundării, exclamă tunător:

— Mai bine îl vedeam pe Moby Dick şi mă luptam cu el decât să dau ochii cu tine, stafie albă!

— Ce era, domnule?, întrebă Flask.

— Marea caracatiţă pe care, se zice, puţine corăbii au văzut-o vreodată şi au mai ajuns în porturi să povestească despre ea.

Ahab însă nu zise nimic. Întorcându-şi barca, se înapoie la corabie cu ceilalţi, urmându-l la fel de tăcuţi.

Orice superstiţii ar avea marinarii în legătură cu ivirea acestei vietăţi, limpede este că, fiind atât de scumpă la vedere, această împrejurare fu socotită rău-prevestitoare.

Atât de rar este văzută că, deşi toată lumea spune că ar fi cel mai mare animal din ocean, foarte puţini au idei altfel decât neclare despre adevărata sa natură şi înfăţişare. Cu toate acestea, se crede că este singura hrană a caşalotului, căci pe când alte specii de balene îşi găsesc hrana deasupra apei şi pot fi văzute de om în timpul meselor lor, balena cu spermanţet îşi găseşte toată hrana în locuri necunoscute din adâncuri şi doar ghicind poate spune cineva în ce anume constă această hrană. Din când în când, atunci când este urmărită de aproape, balena varsă ceea ce se crede că sunt braţele smulse ale caracatiţei, dintre care s-au văzut unele ce depăşeau douăzeci sau treizeci de picioare lungime. Se crede că monstrul căruia îi aparţin aceste braţe se foloseşte de ele pentru a se agăţa de fundul oceanului şi că, spre deosebire de alte specii, caşalotul are dinţi pentru a o ataca şi a o sfâşia.

Pare a exista un temei pentru a ne imagina că marele Kraken al episcopului Pontoppodan este de fapt o caracatiţă. Felul în care îl descrie episcopul, adică ridicându-se şi scufundându-se mereu, împreună cu alte trăsături pe care le menţionează, le aseamănă pe cele două creaturi. Trebuie însă să reducem mult din mărimea pe care i-o atribuie.

Unii naturalişti care au auzit nişte frânturi de zvonuri despre misterioasa creatură despre care se vorbeşte aici o includ pe aceasta în familia sepiilor căreia, într-adevăr, în ceea ce priveşte anumite trăsături, pare să îi aparţină, dar numai ca uriaşul tribului.

60. Funia

În legătură cu scena de vânătoare care va fi descrisă în curând şi pentru o mai bună înţelegere a tuturor scenelor asemănătoare descrise altundeva, trebuie să vă vorbesc despre minunata şi, câteodată, înfricoşătoarea funie de balene.

Funia folosită la început la pescuit era din cea mai bună cânepă, stropită puţin cu păcură, dar nu îmbibată în ea, ca în cazul funiilor obişnuite, deoarece păcura face cânepa mai maleabilă pentru împletitor şi face frânghia mai uşor de folosit de către marinar în treburile obişnuite de pe punte. Cu toate acestea, cantitatea folosită de obicei nu numai că ar face funia prea băţoasă pentru încolăcirea strânsă în care este aşezată, dar, după cum încep să afle cei mai mulţi dintre marinari, păcura nu ajută în niciun chip la trăinicie şi rezistenţă, oricât de strălucitoare şi închegată ar face-o. În ultimii ani, frânghia de Manila a înlocuit în pescăria americană cânepa ca material pentru funii de balene căci, deşi nu este mai trainică decât cânepa, este mai puternică şi mult mai fină şi mai elastică. Adaug deoarece toate lucrurile au estetica lor că este şi mult mai frumoasă şi se potriveşte mai bine pe barcă. Cânepa este un ins oacheş şi întunecat, un fel de indian, pe când funia de Manila este un circasian blond şi frumos.

Funia de balene nu are mai mult de două treimi de inci grosime. La prima vedere aţi spune că nu pare atât de tare pe cât este. Dar unul din cele cincizeci de fire poate susţine o greutate de două sute patruzeci de kilograme, astfel că întreaga funie poate ridica o greutate de aproape trei tone. În lungime, o funie obişnuită măsoară mai bine de două sute de stânjeni. Stă la pupa bărcii încolăcită într-un ciubăr, nu ca arcul unui alambic, ci în aşa fel încât să formeze o roată ca de caşcaval compusă din mai mulţi „covrigi” sau

straturi de spirale concentrice care să nu aibă altă gaură decât „inima”, care este un tub vertical în mijlocul caşcavalului. Deoarece cea mai mică încurcătură şi răsucitură în colac ar putea, când este desfăşurat, să smulgă o mână, un picior sau chiar să reteze un om în două, punerea funiei în tub se face cu cea mai mare grijă. Unii harponieri îşi pot pierde toată dimineaţa cu treaba aceasta, urcând funia până în vârful catargului şi apoi coborând-o toată odată în ciubăr, în aşa fel, încât să nu se încurce sau să se sucească.

Pe bărcile englezeşti se folosesc două ciubăre în loc de unul, iar aceeaşi funie este încolăcită în continuare în amândouă. Acest lucru are avantajele sale, deoarece ciubărele gemene încap mai bine în barcă şi nu atârnă atât de grele, pe când ciubărul american, care are aproape trei picioare în diametru şi tot atâta în adâncime, e o povară cam mare pentru o barcă ale cărei scânduri nu au decât o jumătate de inci grosime. Fundul bărcii de vânătoare e ca gheaţa subţire, suportând o greutate mare răspândită de-a lungul ei, dar nu adunată toată într-un loc. Când capacul de pânză pictată acoperă ciubărul american, barca pare a căra un mare tort de nuntă pentru a-l oferi balenelor.

Ambele capete ale funiei ies afară, iar cel de la urmă se termină într-o matisire în ochi sau în buclă ce se iveşte de la fund şi atârnă peste marginea ciubărului fără a fi legat de nimic. Această aşezare a capătului din urmă este necesară din două motive. Primul: pentru a face mai uşoară legarea de el a unei alte frânghii de pe o barcă alăturată, în cazul în care balena se scufundă atât de adânc încât să ameninţe a trage în jos toată funia legată de harpon; în astfel de împrejurări, balena e trecută ca o halbă de bere de pe o barcă pe alta, cu toate că prima barcă stă mereu în prejmă pentru a îşi ajuta sora. Al doilea: acest aranjament este vital pentru siguranţă, căci dacă vârful din spate al frânghiei ar fi agăţat în vreun fel de barcă şi dacă balena întinde funia într-un minut, cum se şi întâmplă, nu s-ar opri

acolo, iar barca blestemată ar fi târâtă în jos după ea în adâncimile mării şi nimeni nu ar mai găsi-o vreodată.

Înainte de a coborî barca pentru vânătoare, capătul din faţă al funiei este scos din ciubăr şi, trecând pe lângă bulgărele de răşină, este tras în afară pe toată lungimea bărcii şi aşezat pieziş faţă de mânerul vâslei fiecărui marinar, astfel că se mişcă peste încheietură atunci când omul dă la rame. Trece, de asemenea, şi printre oameni, căci aceştia stau de o parte şi de alta a bordului, spre pana oţelită sau scobitura din vârful ascuţit al prorei, unde un ac de lemn de mărimea unui toc de scris o ţine să nu alunece. Agăţată de pene, atârnă ca o ghirlandă de copastia bărcii şi apoi intră iar în barcă, unde vreo zece sau douăzeci de stânjeni de funie – numită funie de cutie sunt încolăciţi într-o cutie de la proră şi apoi îşi continuă drumul spre parapete încă puţin mai în spate, unde este prinsă de şnurul mic, acea funie care se leagă de harpon; înainte să se înnoade aici, şnurul mic trece prin anumite transformări prea plicticoase ca să le descriu aici.

Astfel, funia de balenă se înfăşoară în jurul întregii bărci în încolăcirea ei complicată, răsucindu-se şi înfăşurându-se în jurul ei în toate direcţiile. Toţi vâslaşii sunt amestecaţi printre unduirile ei primejdioase, astfel că, pentru neştiutorul om al uscatului, ei par a fi nişte vrăjitori indieni ai căror şerpi veninoşi îşi întind în dansuri trupurile. Niciun fiu de mamă pământeană nu se poate aşeza în acest labirint de cânepă şi, în timp ce trudeşte la vâsle, să-şi spună că în orice moment neştiut harponul poate ţâşni, iar toate acele îngrozitoare întortocheri vor începe să se mişte ca nişte fulgere, nu se poate, deci, să se găsească într-o astfel de împrejurare fără să i se cutremure măduva din oase ca o piftie. Obişnuinţă, lucru de mirare mai eşti! Ce nu poate reuşi obişnuinţa? Nu vei auzi nicicând la masa ta de mahon strigăte mai vesele, voioşie mai mare, glume mai bune şi replici mai fâşneţe decât pe lemnul subţire de cedru al bărcii de vânătoare de care atârnă funiile ca de

spânzurătoare. Întocmai celor trei burghezi din Calais în faţa regelui Edward, cei şase oameni ce compun echipajul vâslesc spre fălcile morţii cu ştreangul de gât, cum ar putea părea.

Poate că acum, gândeşte-te puţin, ai putea înţelege toate acele năpaste marinăreşti, dintre care câteva sunt notate întâmplător, despre un om sau altul tras din barcă de funie şi pierdut mării. Să stai jos în barcă atunci când funia se întinde e ca şi cum ai sta în mijlocul şuierăturii unei locomotive pe aburi în plină mişcare, când fiecare bielă, fiecare mâner şi fiecare rotiţă te zgârie. E chiar mai rău, căci nu poţi sta nemişcat în miezul acestor primejdii deoarece barca se balansează ca un leagăn şi te trezeşti aruncat când încolo, când încoace, fără cea mai mică atenţionare, şi doar printr-o anume înălţare potrivită şi care îmbină voinţa şi acţiunea poţi scăpa fără să fii făcut bucăţele şi să fii târât acolo unde nici soarele atotvăzător nu te poate zări.

Cum calmul adânc ce vine dinaintea furtunii şi o anunţă e mai îngrozitor decât furtuna însăşi, căci calmul nu este decât un acoperitor ca un plic pentru vijelie pe care o ţine ascunsă, cum ţine puşca aparent nevinovată praful fatal şi glonţul şi explozia, la fel e şi odihna delicată a funiei care se încolăceşte tăcută printre vâslaşi înainte de a fi folosită cu adevărat: un lucru care e mai îngrozitor decât orice altă faţă a acestei afaceri periculoase. De ce să spun mai mult? Toţi oamenii trăiesc înfăşuraţi în funii de balenă. Toţi se nasc cu ştreangul de gât, dar doar atunci când se prind în vârtejul rapid şi subit al morţii îşi dau seama muritorii de primejdiile ascunse, tăcute şi omniprezente ale vieţii. Dacă ai fi filosof, deşi ai fi aşezat în barcă, nu ai simţi o groază mai mare decât aceea de a sta aşezat în faţa şemineului cu un vătrai, în loc de harpon, lângă tine.

61. Stubb ucide o balenă

Dacă pentru Starbuck vederea caracatiţei era un semn rău prevestitor, pentru Queequeg era cu totul altfel.

— Când îl vezi pe car'catiţ, spuse sălbaticul ascuţindu-şi harponul de prora bărcii sale înălţate, repede vezi şi caş'lotul.

A doua zi fu deosebit de liniştită şi înăbuşitoare şi, neavând nimic de făcut, echipajul „Pequodului" de-abia rezista farmecelor somnului pricinuit de marea liberă, căci aceste ape ale oceanului indian prin care navigam nu sunt ceea ce marinarii numesc „un loc vioi", adică găzduiesc mai puţini marsuini, delfini, peşti-zburători şi alte vieţuitoare ale mărilor mai învolburate decât apele lui Rio de la Plata sau cele din largul coastei peruviene.

Era rândul meu să stau de veghe şi, cu umerii sprijiniţi de velele slăbite ale rândunicii, mă legănam în faţă şi în spate prin aerul vrăjit. Nicio voinţă nu se putea împotrivi. În acea visare îmi pierdui cunoştinţa şi trupul îmi ieşi din trup, deşi trupul continuă să se legene ca o pendulă care se mişcă la mult timp după ce forţa care a împins-o a dispărut.

Înainte ca uitarea să mă cuprindă văzusem pe cei doi oameni din gabiile catargului mare şi ale celui artimon care erau deja aţipiţi. În cele din urmă spânzuram toţi trei fără de vlagă pe piloni şi la fiecare legănare a noastră marinarii adormiţi de la timonă încuviinţau din cap. Valurile încuviinţau şi ele din crestele nepăsătoare şi peste transa mării estul încuviinţa către vest şi soarele încuviinţa peste toate.

Deodată păru că se ivesc bule sub ochii mei închişi. Mâinile mele înşfăcară velele ca nişte menghine. O putere divină mă ţinu în viaţă. Mă trezii înspăimântat şi, iată!, aproape de noi, nici la patruzeci de stânjeni depărtare, un imens caşalot se rostogolea în apă ca o fregată răsturnată

cu spatele negru şi lucios, de culoarea etiopienilor, strălucind în razele soarelui ca o oglindă. Unduindu-se leneş în apă şi scuipând din când în când jetul său vaporos, balena părea a fi un burghez dolofan care îşi fumează pipa într-o după-amiază călduroasă. Acea pipă, biata balenă, îi fu ultima. Parcă lovit de o baghetă fermecată, vasul somnoros şi fiecare somnoros din el se deşteptară deodată şi o mulţime de voci din toate părţile corăbiei, deodată cu cele trei strigări de sus, scoaseră ţipătul obişnuit, în timp ce peştele scuipa încet şi ordonat apa sărată în aer.

— Faceţi loc pentru bărci! În vânt!, strigă Ahab şi, ascultându-şi propria poruncă, se repezi la timonă înainte ca timonierul să tragă de cavile.

Strigătele echipajului speriară balena şi înainte ca bărcile să fie coborâte, întorcându-se maiestuos, se îndepărtă înotând în vânt, însă o făcu cu atâta calm şi fără să tulbure apa în timp ce o despica, încât, gândind că poate până la urmă nu se speriase atât de tare, Ahab dădu ordine să nu folosească nicio vâslă şi să nu se audă decât şoapte între marinari. Aşa că, aşezaţi ca indienii din Ontario pe copastiile bărcilor, vâslirăm repede, dar în linişte, căci lipsa vântului nu îngădui să ridicăm velele ce nu ar fi făcut zgomot. Imediat ce pornirăm în urmărire, monstrul îşi ridică patruzeci de picioare coada în aer şi apoi se scufundă fără a mai fi văzut, ca un turn înghiţit de pământ.

— Uite-i coada!, se auzi strigarea, iar Stubb îşi scoase pe dată chibritul şi îşi aprinse pipa, căci era timp pentru odihnă. După ce trecu timpul scufundării, balena se ivi iar şi, aflându-se acum în faţa bărcii fumătorului, mai aproape de aceasta decât de toate celelalte, Stubb se bizuia pe onoarea unei capturi. Era clar de-acum că peştele îşi observase urmăritorii. Tăcerea precauţiei nu ne mai era de folos. Paletele fură lăsate deoparte şi vâslele începură să fie mânuite zgomotos.

Pufăind încă din pipă, Stubb îşi încuraja echipajul spre atac. Într-adevăr, o schimbare mare se vedea în purtarea

peştelui. Dându-şi seama de primejdie, se avântase „cu capul înainte”, acea parte a corpului ieşind oblic din spuma tulbure pe care o ridica[46].

— Porniţi-o, porniţi-o, băieţii mei!, nu vă grăbiţi, staţi binişor, dar porniţi-o ca pe tunete, asta-i tot, striga Stubb dând fumul afară în timp ce vorbea. Porniţi-o, acum. Zi-le să vâslească lung şi tare, Tashtego. Porneşte-o, Tash, băiete, porniţi-o toţi! Dar staţi potoliţi, staţi potoliţi, uşor, uşor. Doar să o porniţi ca moartea cu coasa, ca diavolii rânjind, până sculaţi morţii din mormânt, băieţi, atâta tot. Porniţi-o!

— Woo-hoo! Wa-hee!, striga indianul ca răspuns, ridicând către cer un vechi cântec de război, în timp ce toţi vâslaşii din barca încordată se mişcau fără să vrea în faţă la fiecare lovitură grozavă pe care o dădea indianul nerăbdător.

Strigătelor lui sălbatice îi răspundeau unele la fel de sălbatice. „Kee-Hee! Kee-Hee!”, striga Daggoo întinzându-se în faţă şi în spate pe locul său ca un tigru neliniştit în cuşcă.

— Ka-la! Koo-loo!, striga şi Queequeg de parcă plescăia între buze o friptură de grenadier. Astfel, cu vâsle şi ţipete, chilele despicau marea. Între timp, Stubb, păstrându-şi locul în frunte, îşi încuraja încă oamenii pufăind tot timpul fum din gură. Ca nişte eroi, trăgeau şi întindeau până când se auzi strigătul bine-venit:

— Ridică-te în picioare, Tashtego! Loveşte-l!

Harponul fu azvârlit.

— Toată lumea spre pupă!

Toţi marinarii începură să vâslească în spate în acelaşi timp în care ceva fierbinte sfârâi peste încheieturile lor. Era funia magică. Cu o clipă mai înainte, Stubb o mai înfăşurase de două ori în jurul bulgărelui de răşină şi din această cauză, deoarece îşi mărise viteza răsucirilor, un fum albastru cânepiu se ridica şi se amesteca laolaltă cu fumul din pipa sa. Cum funia fugea în jurul bulgărelui, tot

aşa fugise, înainte de asta, prin mâinile băşicate ale lui Stubb de pe care căzuseră din greşeală cârpele, sau pătratele de pânză purtate în astfel de ocazii. Se simţea ca şi când ar fi ţinut sabia cu două tăişuri a duşmanului de lamă, în timp ce duşmanul se zbătea să o elibereze din strânsoare

— Udaţi funia! Udaţi funia!, strigă Stubb vâslaşului ciubărar, adică cel care stătea lângă ciubăr, care, scoţându-şi şapca, o umplu cu apă[47].

Acest lucru se făcu de mai multe ori, astfel că funia începu să stea la locul ei. Barca zbura acum prin apa clocotită ca un rechin acoperit de înotătoare. Stubb şi Tashtego făcură schimb de locuri – proră pentru pupă o afacere tare clătinată în agitaţia balansată.

De la funia zumzăitoare ce se întindea pe toată lungimea părţii de sus a bărcii şi de faptul că era mai întinsă decât o coardă de harpă, ai fi zis că barca are două chile – una ce-şi croieşte drum prin apă şi alta prin aer şi amândouă despică ambele elemente deodată. O cascadă neobosită se învolbura la proră şi un vârtej continuu se încolăcea în silaj, iar la cea mai mică mişcare de dinăuntru, fie că era doar un deget ridicat, barca ce zumzăia şi trosnea se înclina cu copastia tremurătoare înspre apă. În acest fel goneau, în timp ce fiecare om se ţinea din toate puterile de bancă pentru a nu fi aruncat în spumă, iar înaltul Tashtego se ghemuise până se îndoise la vâsla-cârmă, pentru a-şi aduce centrul de gravitaţie mai jos. Întregul Ocean Atlantic şi Pacific părea să treacă pe lângă ei în timp ce înaintau fulgerător până când balena îşi mai micşoră viteza.

— Trageţi-o! trageţi-o!, îi strigă Stubb vâslaşului fruntaş şi, privind înspre balenă, toate vâslele începură să aducă barca lângă ea, în timp ce barca însăşi era încă trasă. Ajungând curând lângă animal, Stubb îşi înfipse genunchiul în tachet şi aruncă suliţă după suliţă în peştele care fugea. După cum sunau ordinele, barca se îndepărta de loviturile

teribile ale balenei şi apoi se apropia iar pentru o nouă aruncare.

Mareea roşie curgea acum din toate părţile monstrului ca nişte pâraie de pe munte. Trupul chinuit nu se zbătea în apă, ci în sângele care bolborosea şi fierbea mile întregi. Soarele pieziş se juca în eleşteul roşiatic din mare, trimiţând reflexiile peste feţele tuturor, astfel că toţi străluceau unii pentru ceilalţi ca nişte oameni roşii. În tot acest timp, jet după jet de fum alb sărea agonizant din nara balenei şi puf după puf din gura vânătorului încântat, astfel că la fiecare săgetare, trăgând de suliţa sa strâmbă – de la funia de care era prinsă – Stubb o îndrepta iar şi iar lovind-o repede de câteva ori de copastie şi apoi lovea din nou şi din nou în balenă.

— Trageţi lângă! Trageţi lângă!, striga acum vâslaşul fruntaş când balena sfârşită îşi domoli furia. Trageţi lângă, trageţi aproape! Şi barca se alinie de-a lungul peştelui.

Atunci, întinzându-se peste proră, Stubb înfipse suliţa sa în peşte şi o ţinu acolo, mişcând-o cu grijă de parcă scotocea cu băgare de seamă după vreun ceas de aur pe care l-ar fi înghiţit balena şi pe care îi era frică să nu îl strice înainte să-l scoată. Ceasul de aur pe care îl căuta era însă sufletul peştelui. Acum fusese lovit. Trecând din transă în ceea ce se numeşte „zbatere”, monstrul se frământa teribil în propriul sânge, acoperindu-se de o spumă, sălbatică şi fierbinte, astfel că ambarcaţiunea aflată acum în primejdie, trebuind să dea înapoi în grabă, avea de furcă încercând să iasă din obscuritatea frenetică în aerul senin al zilei.

Potolindu-şi zbaterea, balena ieşi iar la vedere legănându-se dintr-o parte într-alta, închizând şi deschizând convulsiv nara în respiraţii scurte, horcăitoare şi agonizante. În cele din urmă, şuvoaie peste şuvoaie de sânge roşu închegat, ce semănau cu drojdia purpurie a vinului roşu, începură să sară în aerul înfricoşat şi, căzând

înapoi, se scurgeau pe spatele ei nemişcat şi alunecau în mare. Îi pocnise inima.

— A murit, domnul Stubb, spuse Daggoo.

— Da. Amândouă pipele s-au sfârşit!, spuse.

Şi, scoţând-o pe a sa din gură, Stubb împrăştie cenuşa mistuită peste apă; pentru o clipă stătu gânditor privind marele cadavru, isprava sa.

62. Suliţa

Două vorbe despre o întâmplare din capitolul precedent. După uzanţele stricte ale pescuitului, barca de vânătoare pleacă de lângă corabie cu comandantul sau omorâtorul de balene drept cârmaci temporar şi harponierul sau legătorul la vâsla din faţă, cea cunoscută drept vâsla harponierului. E nevoie de un braţ puternic şi rapid pentru a arunca prima suliţă, căci deseori, la ceea ce se numeşte săgetarea lungă, unealta grea trebuie aruncată la mai bine de douăzeci sau treizeci de picioare.

Dar oricât de lungă şi obositoare ar fi urmărirea, de la harponier se aşteaptă să-şi mişte vâsla în tot acest timp cât poate de tare. Se aşteaptă din partea lui să dea exemplu de tărie supraomenească pentru ceilalţi, nu doar vâslind din răsputeri, ci şi strigând tare şi cutezător în mod repetat. Ce înseamnă să răcneşti întruna cât te ţin plămânii, în timp ce toţi muşchii îţi sunt încordaţi, asta numai cei ce au încercat pot să spună. Eu unul nu pot să strig foarte tare şi să muncesc de zor în acelaşi timp. În această stare încordată şi ţipătoare, cu spatele la peşte, harponierul ostoit aude deodată strigarea palpitantă: „Ridică-te şi loveşte-o!” Atunci el trebuie să lase vâsla din mână şi să o asigure, să se rotească pe jumătate, să îşi scoată harponul din furcă şi cu puterea care i-a mai rămas să încerce să-l înfigă cumva în balenă. Nu e de mirare că în întreaga flotă de vânători, din cincizeci de şanse de a înfige suliţa, numai cinci reuşesc, nu e de mirare că atâţia harponieri fără noroc sunt blestemaţi şi ocărâţi din cale-afară, nu e de mirare că unora le pocnesc venele în barcă, că unii vânători se întorc după patru ani de călătorie cu doar patru butoaie de seu, că pentru mulţi proprietari vânătoarea de balene nu este altceva decât o afacere din care ies în pierdere. Harponierul este cel de care depinde călătoria şi, dacă scoţi

sufletul din el, cum să te mai aştepţi să şi-l pună în vânătoare atunci când trebuie?

Dacă lovitura este cu noroc, în următorul moment-cheie, adică atunci când balena o rupe la goană, vâslaşul-şef şi harponierul încep şi ei să alerge încoace şi încolo, punându-se în pericol pe ei şi întregul echipaj. Atunci fac schimb de locuri, iar comandantul, ofiţerul şef al micuţei ambarcaţiuni, îşi ia locul de cinste la prora bărcii.

Nu mă interesează cine susţine contrariul, dar această treabă este prostească şi inutilă. Comandantul ar trebui să stea la proră de la început până la sfârşit, ar trebui să arunce şi harponul, şi suliţa şi să nu vâslească deloc, decât în împrejurări limpezi pentru orice pescar. Îmi dau seama că acest lucru ar însemna o viteză mai mică în timpul urmăririi, dar vasta experienţă a vânătorilor de toate neamurile m-a convins că cea mai mare parte a eşecurilor în meşteşugul acesta nu apar din cauza vitezei balenei, ci din cauza oboselii pomenite mai sus a harponierului.

Pentru a asigura cea mai mare reuşită a suliţei, harponierii acestei lumi trebuie să se ridice în picioare după ce au lenevit în voie, nu după ce au trudit.

63. Furca

Ramurile cresc din trunchi şi din acestea ies lăstarii. Tot aşa, în ceea ce priveşte subiectele rodnice, se înmulţesc şi capitolele.

Furca despre care s-a vorbit mai înainte merită să fie menţionată separat. Este un băţ crestat de o formă stranie, lung de două picioare, înfiptă în copastia de la tribord, lângă proră, pentru a susţine partea de lemn a harponului al cărui capăt gol şi ascuţit iese înclinat de după provă. În acest fel arma stă la îndemâna aruncătorului, care o înhaţă pe dată din sălaşul ei, cum îşi ia pădurarul puşca din perete. Se obişnuieşte să existe două harpoane sprijinite în furcă, numite primul şi al doilea fier.

Aceste două harpoane sunt amândouă legate de funie, fiecare prin şnurul lui, iar motivul este acesta: pentru a le arunca pe amândouă în aceeaşi balenă, dacă se poate, unul imediat după celălalt, astfel ca, în înlănţuirea ce va să vie, dacă unul iese, celălalt să rămână prins. Este un fel de a îndoi şansele. Se întâmplă însă foarte des ca, din cauza fugii bruşte, brutale şi zgâlţâite a balenei, după ce simte primul vârf, harponierul să nu mai poată, oricât de rapid ar fi în mişcări, să mai înfigă şi al doilea vârf. Cu toate acestea, deoarece al doilea harpon este legat de funie, iar funia începe să se desfăşoare, arma trebuie pentru orice eventualitate să fie aruncată din barcă oriunde şi oricum, altfel una dintre cele mai groaznice năpaste poate să-i lovească pe toţi. În astfel de cazuri este aruncată în apă, iar colacii în plus ai funiei de cutie, despre care am vorbit deja, fac această ispravă mai uşor de dus la îndeplinire. Dar acest gest periculos este însoţit câteodată de unele din cele mai triste şi chiar mortale accidente.

Mai mult decât atât, trebuie să ştiţi că atunci când al doilea harpon este aruncat peste bord, el se bălăbăneşte ca

o groază ascuţită, sărind în cercuri în jurul bărcii şi al balenei, încurcând şi tăind funiile şi stârnind agitaţie în toate părţile.

În general nu poate fi prins până ce balena nu este capturată şi ucisă.

Gândiţi-vă cum trebuie să fie în cazul a patru bărci ce urmăresc toate o balenă neobişnuit de puternică, fâşneaţă şi isteaţă când, din cauza acestor calităţi ale sale, cât şi a miilor de accidente ce se pot ivi în timpul unei astfel de încercări curajoase, opt sau zece harpoane pot atârna în acelaşi timp de peşte, deoarece fiecare barcă are câteva harpoane în plus de pus pe funie în cazul în care primul este aruncat fără succes şi nu mai poate fi recuperat. Toate aceste întâmplări sunt povestite aici întocmai cum s-au întâmplat pentru a reuşi să lămurească unele pasaje mai importante, oricât de alambicate, ale scenelor ce vor fi zugrăvite de aici încolo.

64. Cina lui Stubb

Balena lui Stubb fusese ucisă destul de departe de corabie. Marea era calmă, aşa că, unind trei bărci, începurăm anevoioasa muncă de a trage trofeul până la corabie. Când noi, cei optsprezece oameni, cele treizeci şi şase de mâini ale noastre şi cele o sută şi optzeci de degete ale lor, trudeam oră după oră la trupul greu şi lipsit de viaţă din apă care nu părea să se mişte deloc, decât în răstimpuri lungi, ni se oferi o dovadă a imensităţii mormanului pe care îl mişcăm. Pe marele canal Hang-Ho, sau cum i-or spune ei, în China, patru sau cinci muncitori trag pe uscat o joncă încărcată din plin cu o viteză de o milă pe oră, dar această Argo pe care o trăgeam noi se urnea cu greu înainte, de parcă era îngreuiată cu porci de plumb în pântece.

Se făcu întuneric, dar trei lumini ce jucau în greementul „Pequodului” ne arătau slăbite drumul până când, trăgând mai aproape, îl văzurăm pe Ahab coborând un felinar peste parapet. Uitându-se nepăsător la balena prinsă, dădu ordinele obişnuite ca aceasta să fie legată peste noapte şi apoi, lăsând felinarul unui marinar, coborî în cabină şi nu se mai arătă până dimineaţa.

Deşi în conducerea vânătorii căpitanul Ahab se achitase de toate îndatoririle, ca să zic aşa, acum că animalul era mort, îl măcina o anume nemulţumire, nerăbdare sau disperare, de parcă vederea trupului neînsufleţit îi amintea că Moby Dick nu fusese încă prins şi chiar dacă lega de corabie o mie *de* balene, asta nu îl aducea deloc mai aproape de scopul său măreţ şi nebun.

Nu după mult timp începură să se audă de pe „Pequod” nişte sunete care ar fi dat de înţeles că tot echipajul se pregătea să arunce ancora chiar acolo, în adâncuri, fiindcă pe punte erau târâte lanţuri grele şi apoi erau aruncate

zornăitor prin saborzi. Însă cu zalele zgomotoase avea să fie ancorat hoitul, nu corabia. Legată de cap la pupă şi de coadă la proră, balena zăcea cu chila sa neagră lângă cea a corăbiei şi, văzute prin întunecimea nopţii care ascundea catargele şi greementul de sus, cele două – nava şi balena – păreau înjugate ca doi boi imenşi, dintre care unul era lungit, iar celălalt stătea în picioare[48].

Dacă morocănosul Ahab era acum atât de liniştit, sau cel puţin aşa se ştia pe punte, Stubb, secundul de-al doilea, încântat de cucerirea sa, arăta o voioşie neobişnuită, dar plină de bunăvoinţă. Era atât de plin de viaţă, că Starbuck cel cumpătat, ofiţerul său superior, îi lăsă, pentru moment, întreaga conducere a corăbiei. Un mic temei ce crescuse voioşia lui Stubb se arătă într-un fel tare straniu. Lui Stubb îi plăcea să mănânce bine şi îi plăcea grozav balena atunci când îi simţea gustul pe cerul gurii.

— O friptură! O friptură înainte să mă duc la culcare! Tu, Daggoo! Treci peste bord şi taie-mi una de pe spinare!

Să se ştie că, deşi aceşti pescari sălbatici, de obicei, nu cer inamicului, ca militarii, să plătească despăgubiri de război, mai poţi da din când în când peste astfel de oameni din Nantucket care adoră partea aceea din Caşalot pe care o ceruse Stubb şi care provenea de pe extremitatea ascuţită a corpului.

Pe la miezul nopţii, friptura fu tăiată şi gătită şi, luminat de două felinare cu spermanţet, Stubb se lupta vitejeşte cu cina sa de Caşalot stând aşezat pe capul cabestanului, de parcă acesta ar fi fost o tejghea. Stubb nu era singurul care se înfrupta din carnea balenei în acea seară. Amestecându-şi mormăiturile cu mestecările, mii şi mii de rechini, zvârcolindu-se în jurul Leviatanului, se delectau plescăitor cu grăsimea sa. Puţinii marinari care dormeau sub punte în hamacurile lor se speriau de plesniturile cozilor peste chilă, la doar câţiva inci de inimile lor. Trăgând cu coada ochiului peste margine, i-aţi fi putut vedea, după cum îi auziserăţi

înainte, bălăcindu-se în apele mohorâte şi negre şi răsucindu-se pe spinare atunci când apucau câte o bucată mare cât capul unui om din carnea balenei. Această scamatorie a rechinului e de-a dreptul miraculoasă. Cum dintr-o suprafaţă ce pare de nevătămat reuşesc ei să smulgă îmbucături atât de simetrice este una dintre întrebările la care nu s-a răspuns încă. Urma pe care o lasă în acest fel pe balenă poate fi asemuită cu gaura pe care o face dulgherul pentru a fixa un şurub.

Deşi în mijlocul aburului groazei şi îndrăcirii bătăliilor pe mare rechinii pot fi văzuţi privind lung spre punţile corăbiilor ca nişte câini înfometaţi în jurul unei mese pe care se despică o halcă de carne roşie, gata să înhaţe orice om mort ce le este aruncat peste bord şi deşi în timp ce curajoşii măcelari de pe masa-punte se despică unii pe alţii ca nişte canibali cu cuţite aurite şi împodobite, rechinii, cu gurile lor perlate, despică certăreţi sub masă carnea moartă; deşi, dacă ai întoarce întreaga scenă cu susul în jos, ar fi tot la fel, adică ar fi tot o afacere teribilă şi colţoasă pentru toată lumea; deşi rechinii sunt compania de nealungat pentru corăbiile de sclavi ce traversează Atlanticul, ţinându-se tot drumul după ele ca să fie prin preajmă în cazul în care se trimite vreun pachet pe undeva sau se îngroapă vreun sclav mort; deşi mai pot fi numite alte câteva detalii despre momentele, locurile şi împrejurările în care rechinii se adună să se ospăteze voioşi, nu există moment sau împrejurare în care să-i găseşti mai mulţi şi mai veseli decât adunaţi în jurul unei balene moarte legate noaptea de o balenieră. Dacă nu ai văzut niciodată o astfel de privelişte, atunci mai gândeşte-te dacă se cade să-l venerezi pe diavol şi dacă merită să faci pact cu acesta.

Stubb însă nu băga de seamă mormăiturile festinului ce se desfăşura atât de aproape de el, nu mai mult decât se sinchiseau rechinii de plescăiturile buzelor sale.

— Bucătare! Bucătare! Unde-i bătrânul Fleece?, strigă în cele din urmă depărtându-şi picioarele mai mult pentru a-şi aşeza farfuria mai bine şi înfigând în acelaşi timp furculiţa în mâncare de parcă ar fi înţepat-o cu suliţa. Bucătare! Bucătare!
Stabileşte cursul încoace, bucătare!

Bătrânul negru, deloc încântat că fusese sculat din hamacul său călduţ la o astfel de oră nerezonabilă, veni şchiopătând din bucătăria sa căci, ca mulţi negri bătrâni, avea ceva la tigăile genunchilor pe care nu le îngrijea la fel de bine ca pe celelalte tigăi ale sale. Bătrânul Fleece, după cum i se spunea, veni târşâindu-şi şi împleticindu-şi picioarele şi ajutându-se pentru a păşi de cleştele lui care era făcut, într-un chip foarte nerod, din cercuri de fier îndreptate; bătrânul de abanos veni cu greu şi, ascultând porunca şefului, se opri pe partea cealaltă a tejghelei lui Stubb. Cu mâinile încrucişate în faţă şi sprijinindu-se pe bastonul său cu două picioare îşi arcui spatele mai tare, aplecând în acelaşi timp şi capul pentru a se întoarce cu urechea bună spre vorbitor.

— Bucătare, spuse Stubb ducând repede o îmbucătură roşiatică la gură, nu crezi că friptura e cam arsă? Ai bătut prea tare carnea, e prea fragedă. Nu zic eu mereu că o friptură de balenă trebuie să fie tare ca să fie bună? Uită-te la rechinii de jos, nu vezi că şi lor le place tare şi în sânge? Ce petrecere mai dau! Bucătare, du-te şi vorbeşte cu ei, zi-le că sunt bine veniţi să mănânce civilizat şi moderat, doar să facă linişte. Naiba să mă ia, nici nu-mi aud vocea. Pleacă, bucătare. Şi transmite-le ce ţi-am zis. Uite, ia felinarul, zise, şi înhăţă unul de pe tejghea. Du-te acum şi ţine-le o predică.

Luând cu un aer posac felinarul, bătrânul Fleece şchiopătă peste punte spre parapet şi, ţinând cu o mană felinarul deasupra apei ca să îşi vadă parohia mai bine, ridică cleştele cu mâna cealaltă şi, aplecându-se mult peste

margine, li se adresă rechinilor mormăind în timp ce Stubb, furişându-se tăcut în urma, lui auzi tot ce se spuse.

— Fâltaţii mei, mi s-a dat ordin să vă spui că-i musai să-ncetaţi cu tărăboiu' aicea. Auziţi? 'ncetaţi cu bles'mata aia de plescăială! Conaşu' Stubb 'ce că puteţi să vă umpleţi bulţile pân' plesniţi, da' să-ncetaţi cu zgomotu' naibii!

— Bucătare!, îl întrerupse Stubb bătându-l în acelaşi timp pe umăr. Bucătare, sări-ţi-ar ochii din cap, nu poţi să înjuri aşa când predici. Nu aşa converteşti păcătoşii, bucătare!

— Ce? Atunci pledică-le matale, spuse şi se întoarse să plece.

— Nu, bucătare, continuă, continuă.

— Ei bine, atunci, fâltaţii mei 'ndlăgiţi…

— Aşa!, strigă Stubb aprobator. Trebuie să-i iei cu binişorul, încearcă aşa, zise el, şi Fleece continuă.

— Deşi sunteţi toţi lechini şi sunteţi plin filea voastlă nişte animale sălbat'ce, eu tot vă spui, fâltaţii mei, că sălbăt'cia asta - 'ncetează naibii plescăiala cu coada! Cum crezi c-auziţi dacă nu-ncetaţi cu plescăiala şi muşcătula colea?

— Bucătare, spuse Stubb luându-l pe după gât. Să nu te-aud că mai înjuri! Vorbeşte frumos cu ei.

Slujba continuă.

— Sălbăt'cia voastră, fâltaţii mei, nu v-o iau în nume de lău.

aşa vi-i filea şi n-ai ce-i face. Da' să stluniţi astă file lea, ăsta-i baiu'. Sunteţi lechini, desigul, dar dacă stluniţi lechinu' din voi, îngelaşi vă faceţi, că îngelii nu-i alta decât lechini stluniţi bine. Ascultaţi la mine, fâltatilor, 'ncelcati să fiţi cilivizaţi când muşcaţi din balenă. Nu-i luaţi vecinului untula din gulă, vă spui. Nu-i un lechin la fel de bun ca ăilalţi pe lângă balenă? Şi, olicum, nici unu' n-ale dlept la balena asta, balena asta e a altcuiva. Ştiu că unii dintle voi au ditamai gulile, mai mali ca alţii, dar ăia cu gula male au câteodată bulta mică aşa că mălimea gulii nu-i ca să înghiţi

mai mult, ci ca să muşti untula pentlu ăia mai mici cale nu ajung să muşte singuli.

— Bravo, bătrâne Fleece!, strigă Stubb. Asta-i creştinătatea! Continuă.

— N-ale lost, nelozii naibii tot o să se muşte şi-o să se plesnească, Conaşe Stubb. N-aud niciun cuvânt, n-ale lost să piedici unol mâncăi ca ăştia, cum le zici matale, pân' nu li se umplu bulţile, şi alea nu au fund; şi când le umplu, nici atunci nu aud că se scufundă-n apă şi se duc să se culce pe colali şi nu mai aud nimic niciodată, niciodată.

— Şi eu cred la fel, pe legea mea. Binecuvântează-i, Fleece, şi o să mă duc să mănânc.

Auzind acestea, Fleece, ţinând amândouă mâinile deasupra cetei peşteşti, îşi înălţă vocea piţigăiată şi strigă:

— Fâltaţi blestemaţi! Faceţi câtă zalvă puteţi, umpleţi-vă naibii bulţile pân' plesnesc şi dup-aia muliţi.

— Acum, bucătare, spuse Stubb reluându-şi cina pe cabestan, stai acolo unde stăteai şi mai înainte, acolo, în faţa mea, şi fii atent.

— S'atent, zise Fleece aplecându-se iar peste cleşte în poziţia dorită.

— Ei bine, reluă Stubb în timp ce mânca după placul inimii, o să mă întorc acum la subiectul fripturii. În primul rând, câţi ani ai tu, bucătare?

— Ce-ale a face cu fli'tura?, întrebă negrul cu asprime.

— Linişte! Câţi ani ai?

— Cică vleo nouăzeci, mormăi posomorât.

— Şi ai trăit tu aproape o sută de ani pe lumea asta, şi nu ştii să găteşti o friptură de balenă?, zise, şi mai îndesă o îmbucătură la ultimul cuvânt, astfel că plescăitul păru a fi continuarea întrebării. Unde te-ai născut, bucătare?

— Dup' un tambuchi pe un felibot de pe Loanoke.

— Născut pe un feribot! Tare straniu! Dar eu voiam să ştiu în ce ţară te-ai născut, bucătare!

— N-am zis că în ţala Loanoke?, strigă ascuţit.

— Nu, n-ai zis. Dar să-ţi zic eu unde bat, bucătare. Trebuie să te întorci acasă şi să te naşti iar; încă nu ştii să găteşti o friptură de balenă.

— Binecuvântat să fiu dacă mai fac alta!, mormăi nervos şi se întoarse să plece.

— Vino înapoi, bucătare, ia, dă-mi cleştele. Acum ia bucata asta de friptură şi zi-mi dacă tu crezi că friptura asta e gătită cum trebuie. Ia-o, îţi zic! - îndreptă cleştele spre el - ia-o şi gustă!

Pofticios, plescăind din buzele ofilite o clipă, bătrânul negru mormăi:.

— Cea mai bună fli’tulă din viaţa mea, zău! Flagedă, tale, tale flagedă.

— Bucătare, spuse Stubb răstindu-se iar, te duci la vreo biserică?

— Am tlecut pe lângă una din Cape-Down, spuse bătrânul morocănos.

— Ai trecut deci o dată în viaţa ta pe lângă o sfântă biserică din Capetown, unde ai auzit cu siguranţă un sfânt părinte spunându-le enoriaşilor săi „fârtaţii mei dragi”, aşa e, nu? Şi totuşi vii aici şi-mi spui o minciună atât de gogonată, ai?, întrebă Stubb. Unde crezi că o să te duci, bucătare?

— Mă duc la culcale cât de culând, bolborosi el întorcându-se pe jumătate.

— Stai!, aruncă ancora! Vreau să spun când o să mori, bucătare. E o întrebare teribilă. Ce răspuns îmi dai?

— Când o să moală neglul ăsta bătlân, spuse el rar, schimbându-şi înfăţişarea şi vocea, n-o să se ducă nicăieli el, o să vină un îngel binecuvântat şi o să-l ia.

— Unde să-l ia? Cum? Cu trăsura, ca pe Ilie? Şi unde să-l ducă?

— Colo sus, spuse Fleece întinzând cleştele deasupra capului şi ţinându-l solemn aşa.

— Aşa deci, vrei să te urci în vârful catargului, bucătare, când o să mori? Nu ştii: cu cât urci mai sus, cu atât îţi e mai

frig. În vârful catargului, ai?

— N-am zis aşa ceva, răspunse Fleece îmbufnat din nou.

— Ai zis acolo sus, nu? Uită-te şi tu spre ce ai îndreptat cleştii. Crezi oare că o să ajungi în rai prin gaura gabiei? Nu, nu, bucătare. Nu ajungi acolo decât dacă o iei pe drumul obişnuit, adică prin greement. E o treabă care-ţi face pielea de găină, dar aşa trebuie făcută, altfel nu are rost. Niciunul dintre noi nu e încă în rai. Lasă cleştele, bucătare, şi ascultă-mi ordinele! Auzi? Ţine-ţi şapca într-o mână şi pune-o pe cealaltă pe inimă când îţi dau ordine. Ce? Acolo ţi-e inima? Acolo ţi-e burta! Mai sus, mai sus! Aşa, acum ai nimerit. Ţine-o acolo şi fii atent.

— S'atent, spuse bătrânul negru cu ambele mâini aşezate cum se dorea, clătinând din cap de parcă încerca să se întindă în acelaşi timp cu amândouă urechile în faţă.

— Ei bine, bucătare, vezi şi tu că friptura asta a ta e atât de rea, că a trebuit să o dau deoparte cât am putut de repede. Vezi asta, nu? Ei bine, pe viitor, când mai găteşti friptură de balene pentru masa mea personală de-aici, de la cabestan, îţi zic eu ce să faci ca să nu o mai arzi. Ţii friptura cu o mână şi cu cealaltă o încălzeşti cu un cărbune încins; după ce faci asta, o pui pe farfurie, auzi? Mâine, când tăiem peştele, să stai pe acolo ca să iei vârfurile aripioarelor; să le pui la murat. Cât despre capetele cozii, să le găteşti în sos, bucătare. Gata, acum poţi să pleci.

Dar Fleece de-abia apucă să facă trei paşi, că fu strigat iar.

— Bucătare, la cina de mâine noapte, la cartul de mijloc, să-mi dai cotlete. M-auzi? Atunci umflă-ţi pânzele. Hopa! Stai!, înclină-te înainte să pleci. Înainte să pleci, iar… chifteluţe de balenă la micul dejun, nu uita!

— Ce-mi dolesc. Doamne, să-l mănânce pe el balena, în loc s-o mănânce el pe ea. Binecuvântat să fiu dacă nu e mai lechin decât chial Conaşu' Lechin, mormăi bătrânul în timp ce se îndepărta şchiopătând, şi cu această cugetare înţeleaptă se duse la culcare.

65. Mâncarea de balenă

Pare un lucru atât de straniu ca oamenii să se îndestuleze cu aceeaşi creatură care le hrăneşte felinarele şi ca Stubb să o mănânce la lumina propriei sale lumânări, încât merită să aprofundăm istoria şi filosofia sa.

Este consemnat că, acum trei secole, limba de Balenă Dreaptă era considerată o delicatesă în Franţa şi costa foarte mult. De asemenea, în timpul lui Henric al VIII-lea, un anume bucătar de la curte a primit o răsplată frumuşică pentru că a inventat un sos minunat care să fie mâncat cu Marsuini fripţi, care sunt, vă amintiţi, o specie de balene. Marsuinii sunt consideraţi până în ziua de astăzi o mâncare de soi. Carnea este modelată în chifteluţe de mărimea unei bile de biliard şi, dacă este asezonată şi condimentată numai bine, poate trece drept chifteluţe de ţestoasă sau de viţel. Călugării bătrâni din Dunfermline le îndrăgeau foarte tare. Primeau din partea coroanei o pensie măricică de Marsuini.

Adevărul este că, cel puţin printre aceşti vânători, balena ar fi considerată o delicatesă, dacă nu era atât de mare. Însă atunci când te aşezi în faţa unei plăcinte de carne lungă aproape o sută de picioare, îţi cam piere pofta. Numai oamenii fără prejudecăţi, ca Stubb, se înfruptă din balene gătite. Eschimoşii nu sunt atât de pretenţioşi. Ştim toţi că ei trăiesc pe seama balenelor şi au pivniţele pline de seu Zogranda[49]. Unul dintre cei mai cunoscuţi doctori ai lor, recomandă fâşii de untură pentru cei mici, deoarece sunt deosebit de zemoase şi de hrănitoare. Acest lucru îmi aduce aminte de nişte englezi care, fiind lăsaţi în urmă în Groenlanda din greşeală de baleniera lor, au trăit câteva luni de pe urma resturilor putrezite ale balenelor ce fuseseră lăsate la ţărm după ce li se luase grăsimea. Printre marinarii olandezi, acestor resturi li se spune „cocă”, cu

care, la drept vorbind, seamănă foarte mult, fiind maronii şi crocante şi mirosind cam ca gogoşile sau cornuleţele proaspete ale bătrânelor casnice din Amsterdam. Arată atât de apetisant, că nici cel mai reţinut străin nu şi-ar putea ţine mâinile departe de ele.

Ce mai micşorează valoarea balenei ca mâncare civilizată este grăsimea sa. E ca boul cel mai mândru din toată marea, prea gras ca să fie bun într-un sens fin. Priviţi-i cocoaşa, care ar fi la fel de bună de mâncat ca şi cea a bizonului (care este considerată o delicatesă), dacă ar fi fost altceva decât o piramidă de grăsime solidă. Spermanţetul, însă, vai!, cât este el de moale şi cremos, ca pulpa transparentă, gelatinoasă şi albă a nucii de cocos în cea de-a treia lună a coacerii sale. Este însă prea gras ca să înlocuiască untul. Cu toate acestea, vânătorii de balene au metoda lor de a-l transforma într-o altă formă şi de a-l mânca. În timpul celor trei carturi de noapte se obişnuieşte ca marinarii să îşi înmoaie pesmetul în cazanele mari de untură şi să-l lase să se prăjească o vreme. Astfel am cinat şi eu foarte bine de multe ori.

Când Caşalotul este mic, creierii lui sunt un fel de mâncare foarte fină. Ţeasta se sparge cu un topor şi cei doi lobi durdulii şi albi se scot – seamănă cu două budinci – se amestecă apoi cu făină şi se gătesc ca o învălmăşeală delicioasă ce seamănă la gust cu creierul de viţel, care este o specialitate fină printre epicurieni. Se ştie că unii flăcăi dintre aceşti epicurieni, tot mâncând creiere de viţel, încet-încet încep să le crească şi lor nişte creiere mici, cât să poată deosebi un cap de viţel de capetele lor, ceea ce, într-adevăr, e greu de deosebit. Acesta este motivul pentru care un flăcău cu un cap de viţel ce pare inteligent dinaintea lui este una dintre priveliştile cele mai triste pe care le poţi vedea. Capul parcă se uită cu mustrare la el, cu o expresie ca şi cum ar spune „şi tu, Brutus?”.

Poate că nu din cauză că balena este atât de unsuroasă li se pare oamenilor de pe uscat groaznic să o mănânci.

Faptul acesta pare a se trage din cugetarea de mai sus, şi anume că nu se cade ca un om să mănânce o creatură deabia ucisă şi să mai şi facă asta la propria sa lumină. Cu siguranţă că şi primul om care a ucis un bou a fost privit ca un criminal; poate a fost chiar spânzurat; dacă ar fi fost judecat de boi, cu siguranţă că asta ar fi păţit, şi ar fi meritat-o cum îşi merită fiecare ucigaş pedeapsa. Mergeţi în târg sâmbătă noaptea să vedeţi turmele de bipede holbându-se la şirurile lungi de patrupede. Nu seamănă asta cu priveliştea unui trib de canibali? Canibali? Cine nu e canibal? Vă spun că o să fie mai uşor pentru sălbaticul din Fiji care a sărat un misionar slăbănog în celula sa pe timp de foamete, o să fie mai uşor pentru acest sălbatic la venirea Judecăţii de Apoi decât o să-ţi fie ţie, gurmand civilizat şi luminat, care ţintuieşti gâşte de pământ şi te înfrupţi din ficaţii lor umflaţi în al tău paté-de-foie-gras.

Dar Stubb? El mănâncă balena la lumina propriei ei grăsimi, ori asta înseamnă să şi ocărăşti, pe lângă faptul că răneşti, nu? Priviţi-vă mânerele cuţitului, gurmanzii mei civilizaţi şi luminaţi ce vă delectaţi cu vita friptă! Din ce e făcut? Din ce altceva decât din oasele fratelui aceluiaşi bou pe care îl mâncaţi. Cu ce vă scobiţi după ce devoraţi o gâscă grasă? Cu o pană ascuţită din aceeaşi pasăre. Iar secretarul Societăţii pentru Suprimarea Cruzimii împotriva Gâscanilor cu ce îşi scrie circularele? De doar o lună sau două a dat această societate ordin să nu se mai scrie decât cu tocuri de oţel.

66. Masacrarea rechinilor

În tradiţia Sudului, atunci când este prins un Caşalot după o trudă lungă şi obositoare, şi adus noaptea lângă navă, nu se obişnuieşte, ca regulă generală, să se înceapă pe dată tăierea, deoarece această treabă este foarte migăloasă, durează ceva timp şi este nevoie de tot echipajul ca să poată fi începută. De aceea, se obişnuieşte să se strângă velele, să se ţină cursul în vânt şi să se trimită toţi marinarii la culcare în hamacurile lor până dimineaţa, cu adăugirea că, până atunci, se păstrează carturile la ancoră; asta înseamnă că doi câte doi, preţ de o oră, tot echipajul urcă prin rotaţie pe punte pentru a se asigura că totul merge bine.

Câteodată, mai ales în Pacific, pe linia ecuatorului, acest plan nu se potriveşte deloc deoarece se strâng atâţia rechini în jurul hoitului legat, că, dacă ar fi lăsat aşa, să spunem, pentru şase ore, a doua zi dimineaţă nu ar mai rămâne decât oasele de el. Însă în alte părţi ale oceanului, acolo unde aceşti peşti nu sunt atât de numeroşi, sălbăticia lor nemaipomenită poate fi slăbită câteodată considerabil dacă sunt loviţi zdravăn ou cazmalele ascuţite pentru balene. Cu toate acestea, procedura nu face, în unele momente, decât să îi gâdile şi să îi aţâţe mai tare. Nu acesta era cazul cu rechinii ce forfoteau în jurul „Pequodului”, deşi, te asigur, orice om neobişnuit cu astfel de privelişti, dacă s-ar fi uitat peste parapet in noaptea aceea, ar fi crezut că întreaga mare rotundă este o roată de brânză şi rechinii sunt viermii din ea.

Totuşi, când Stubb stabili cartul după ce îşi termină cina şi când, după cum se hotărâse, Queequeg şi încă un marinar de la teugă urcară pe punte, se iscă mare zarvă printre rechini, căci îndată cei doi atârnară schelele de tăiere în afara parapetului şi coborând trei felinare pentru

a arunca raze lungi de lumină peste marea învolburată, cei doi marinari, ochind cu cazmalele de balene[50], începură să măcelărească rechinii, înfigându-le oţelul până în creieri, pare-se singurul punct. Dar în îmbulzeala spumoasă în care se învârtea şi se zbătea gloata, ţintaşii nu îşi nimereau tot timpul ţinta, ceea ce le descoperi lucruri neştiute despre sălbăticia incredibilă a duşmanului. Nu muşcau numai din pântecele celorlalţi, ci se aplecau, ca nişte arcuri mlădioase, şi le muşcau şi pe ale lor, până când acele mădulare păreau a fi înghiţite la nesfârşit de aceeaşi gură pentru a fi aruncate iar afară prin rana deschisă. Dar asta nu era tot. Era primejdios să te încurci cu cadavrele şi spiritele acestor creaturi. Se pare că o vitalitate panteistă sălăşluia în zgârciurile şi oasele lor chiar şi după ce tot ce se numeşte suflet propriu dispăruse. Ucis şi urcat pe punte pentru a fi jupuit, unul dintre aceşti rechini mai că îi reteză mâna bietului Queequeg atunci când încercă să închidă deschizătura înţepenită a fălcilor ucigaşe.

Lui Queequeg nu păsat ce zeu făcut la rechin, spuse sălbaticul mişcându-şi dureros braţul în sus şi în jos, dacă făcut zeu din Feegee sau zeu din Nantucket, dar zeu care făcut la rechin făcut ca motorul.

67. Tăierea

Se întâmpla sâmbătă noaptea, şi ce mai sabat urmă! Ex officio vânătorii de balene nu ţin niciodată sabatul. „Pequodul” ivoriu fu transformat în ceea ce părea a fi un abator, iar fiecare marinar părea un măcelar. Aţi fi zis că sacrificam zece mii de boi înroşiţi zeilor mării.

În primul rând, enormele unelte de tăiat, printre alte ustensile grele, constau în nişte ciorchini de scripeţi vopsiţi în verde pe care nu îi putea ridica un singur om; aceşti imenşi ciorchini de struguri erau urcaţi balansând până în vârful catargului mare şi fixaţi bine de arboretul de jos, cel mai solid loc de pe toată puntea unei corăbii. Capătul frânghiei ca un cablu, încolăcit prin această încurcătură de scripeţi, fu tras până la troliul mare şi ghemul de unelte fu suspendat deasupra balenei. De acest ghem fu legat cârligul de seu. Care cântăreşte vreo cincizeci de kilograme. Atârnaţi de schele peste margine, Starbuck şi Stubb, secunzii, înarmaţi cu cazmale, începură să taie o gaură în trup pentru a înfige cârligul chiar deasupra celei mai apropiate înotătoare. Odată terminată această treabă, se tăie o dungă lungă şi semicirculară pe lângă gaură, fu agăţat cârligul şi echipajul, strigând din răsputeri, începu să tragă la cabestan. Imediat, corabia se înclina intr-o parte şi fiecare şurub începu să trosnească la fel ca o casă veche pe timp de îngheţ. Începu să tremure, să freamăte şi să îşi încline catargele speriate. Se aplecă din ce in ce mai mult peste balenă, în timp ce la fiecare înălţare gâfâitoare de la cabestan răspundea o înălţare bine-venită a valurilor până când, în cele din urmă, se auzi o sfâşietură cutremurătoare şi cu o plescăitură grozavă nava se îndreptă şi se depărtă de balenă, iar scripetele triumfător se ivi ţinând în gheare capătul semicircular al primei fâşii de untură. Fiindcă untura înveleşte balena cum înveleşte coaja portocala, este

desprinsă de trup aşa cum portocala este câteodată decojită în spirală. Tensiunea ţinută mereu întinsă de cabestan face ca balena să se rostogolească în apă în timp ce untura se desprinde într-o singură fâşie de-a lungul dungii numite „eşarfă”, cea tăiată cu cazmalele de către secunzii Starbuck şi Stubb. Pe când e desprinsă, fâşia este înălţată din ce în ce mai sus, până când capătul său atinge gabia mare. Oamenii de la cabestan încetează atunci să tragă şi pentru o clipă sau două marea bucată însângerată se leagănă încoace şi încolo de parcă ar fi coborâtă din ceruri şi fiecare martor trebuie să se ferească atunci când se mişcă, altfel îl va lovi peste urechi şi-l va trimite cu capul înainte peste bord.

Unul dintre harponieri înaintează cu o armă lungă şi ascuţită numită sabie şi, aşteptând momentul, taie o gaură mare în partea de jos a imensei grămezi. În această gaură se agaţă cu un cârlig capătul celui de-al doilea troliu pentru a ţine cât mai bine grăsimea, pregătindu-se pentru ce urmează. Spadasinul priceput, avertizându-i pe toţi să nu-i stea în cale, se mai repede o dată spre grămadă şi din câteva tăieturi zdravene şi piezişe o taie pe din două, astfel că, deşi partea de jos rămâne încă legată, fâşia lungă de sus, numită bucată de pătură, se leagănă liberă şi poate fi coborâtă. Cei de la cabestan îşi reiau cântecul şi în timp ce unealta jupoaie şi desprinde o altă fâşie, prima este lăsată în jos cu grijă şi aşa intră prin trapa cea mare direct în cală, într-un salon neamenajat, numit camera unturii. Aici numeroase mâini agere încolăcesc lunga bucată de pătură de parcă ar fi un cuib de şerpi cu cozile încurcate. Treaba continuă tot aşa, cele două vinciuri se ridică şi coboară în acelaşi timp. Atât cabestanul, cât şi corabia se înalţă la fel, trăgătorii cântă, cei din camera unturii descurcă, secunzii despică, nava trosneşte şi toată lumea înjură ca să mai destindă încordarea.

68. Pătura

Am dat multă atenţie acestui subiect, şi anume pielea balenei. Am purtat lungi discuţii contradictorii pe mare, cu vânători de balene experimentaţi, şi pe uscat, cu naturalişti învăţaţi. Părerea mea iniţială rămâne neschimbată, dar nu e decât o părere.

Întrebarea este ce anume e şi unde se află pielea balenei. Ştii deja ce este untura ei. Această untură are consistenţa solidă a cărnii de vită, dar e mai elastică şi mai compactă, iar grosimea ei e undeva între opt sau zece şi doisprezece inci.

Acum, oricât de absurd ar părea la început să vorbim despre pielea unei creaturi ca fiind atât de groasă şi tare, totuşi în acest caz acestea nu sunt argumente împotriva unei asemenea presupuneri, deoarece nu poţi jupui de pe balenă alt înveliş în afară de acea untură. Şi ce e învelişul exterior al unui animal, dacă este suficient de dens, altceva decât pielea? E adevărat că de pe trupul nedespicat al balenei se poate lua, zgâriind cu mâna, o substanţă foarte subţire şi transparentă, semănând întrucâtva cu cea mai subţire foiţă de gelatină, dar aceasta este aproape la fel de flexibilă şi fină ca satinul este aşa doar înainte de a se usca, după care nu numai că se strânge şi se îngroaşă, dar se şi întăreşte şi se fărâmiţează. Eu am câteva astfel de bucăţi uscate, pe care le folosesc ca semne în cărţile despre balene. Sunt transparente, după cum am mai spus, iar atunci când sunt aşezate pe pagină, îmi place să cred că au puterea de a mări. Oricum ar fi, este plăcut să citeşti despre balene prin ochelarii lor, ai putea spune. Iată unde vreau să ajung: acea substanţă subţire, gelatinoasă, care, recunosc, înveleşte tot trupul balenei, nu poate fi considerată pielea creaturii, ci pielea pielii, ca să zic aşa, căci ar fi ridicol să se spună că învelişul giganticei balene

este mai subţire şi mai fin decât pielea unui nou-născut. Dar ajunge cu asta.

Presupunând că untura este pielea balenei, atunci când această piele, în cazul unui Caşalot cu adevărat mare, dă o sută de butoaie de seu, şi când se ia în considerare că, prin cantitate sau mai bine-zis prin greutate, acest seu în starea sa naturală nu este decât a treia pătrime din întregul înveliş, îţi poţi face o idee despre cât de mare este acest peşte, când doar o parte din tegumentul lui se poate transforma într-un asemenea lac de lichid. Socotind că vin zece butoaie pe fiecare tonă, numai a treia pătrime a pielii balenei cântăreşte aşadar zece tone.

Partea vizibilă a Caşalotului viu nu e cea mai neînsemnată dintre minunile pe care şi le arată el. Aproape întotdeauna el este acoperit de-a lungul şi de-a latul de nenumărate şi dese dungi, asemenea celor din cele mai delicate gravuri italieneşti. Însă aceste semne nu par a fi imprimate pe substanţa gelatinoasă despre care am vorbit mai devreme, ci par să se vadă prin ea, de parcă ar fi fost tăiate chiar în trupul său. Dar asta nu e tot. În anumite împrejurări, o privire ageră observă că acele semne dungate, ca o adevărată gravură, nu sunt decât decorul unor alte semne. Acestea sunt hieroglife, căci dacă numiţi acele încifrări misterioase de pe pereţii piramidelor hieroglife, atunci acesta este cuvântul potrivit pentru a le descrie. Amintindu-mi de hieroglifele de pe un anumit Caşalot, am fost uimit să văd o plăcuţă reprezentând vechile semne indiene scobită pe faimoasele palisade hieroglifice de pe malurile cursului superior al râului Mississippi. La fel ca acele stânci mistice, balena însemnată la fel de mistic rămâne indescifrabilă. Aluzia la pietrele indiene îmi aduce aminte de altceva. Pe lângă toate trăsăturile pe care le prezintă Caşalotul prin înfăţişarea sa, nu de puţine ori îşi arată spatele, şi mai ales lateralele, cu dungile sale obişnuite, şterse în mare parte din cauza numeroaselor zgârieturi neregulate şi învălmăşite. Aş

spune că rocile coastei din New England, despre care Agassiz[51] crede că ar purta semnele brutalelor ciocniri cu marile aisberguri plutitoare, ei bine, aş spune eu, acele stânci seamănă destul în această privinţă cu Caşalotul. Mi se mai pare, de asemenea, şi că aceste zgârieturi au apărut probabil în urma luptelor cu alte balene, căci cel mai adesea le-am văzut la marii şi solizii masculi ai speciei.

Încă două cuvinte despre această piele sau untură a balenei. S-a spus deja că aceasta este jupuită de pe ea în fâşii mari, numite bucăţi de pătură. Ca şi cei mai mulţi termeni maritimi, acesta este ales bine şi cu însemnătate, căci balena este într-adevăr învelită în untură ca într-o pătură sau o plapumă, sau, şi mai bine, ca într-un poncho indian tras peste cap şi care îşi are poalele la coadă. Din cauza acestei pături călduroase se simte balena la fel de bine în orice fel de vreme, de mare, de moment sau de curent. Ce s-ar alege de o Balenă de Groenlanda dacă, în mările tremurătoare şi îngheţate din nord, nu ar avea această haină? Este adevărat că sunt găsiţi în aceste mări hiperboreene unii peşti foarte slabi, dar aceştia, luaţi aminte, au sângele rece şi nu au nici plămâni, iar pântecele lor sunt ca nişte frigidere; aceste creaturi se încălzesc la adăpostul aisbergurilor, cum se ghemuieşte un călător în miezul iernii la focul dintr-un han. Iar balena, ca şi omul, are plămâni şi sânge cald. Dacă îi îngheaţă sângele, moare. Ce lucru de mirare că acest monstru, pentru care căldura este tot atât de necesară ca şi pentru om, se simte ca la el acasă, scufundat toată viaţa până la buze în acele mări arctice, pe când omul, dacă se întâmplă să cadă peste bord, este găsit câteodată după luni bune plutind îngheţat bocnă prin mijlocul câmpiilor de gheaţă, asemenea unei muşte înţepenite în chihlimbar! Este însă şi mai de mirare că, după cum s-a arătat prin experimente, sângele unui urs polar este mai cald decât cel al unui negru din Borneo în mijlocul verii.

Îmi pare că prin acestea ni se arată, rara virtute a unei straşnice tării personale, a unor pereţi groşi şi a unui interior spaţios. Oh! Pământeanule! Admiră şi modelează-te după balenă! Păstrează-te şi tu călduros printre gheţuri, trăieşte pe lumea aceasta fără a te lega de ea. Fii rece la Ecuator, ţine-ţi sângele lichid la Poli. Ca marele dom de la Sfântul Petru şi ca marea balenă, păstrează în toate anotimpurile temperatura ta.

Cât de uşor şi fără de speranţă se dau aceste lecţii!

Cât de puţine dintre clădiri au domul de la Sfântul Petru şi dintre creaturi, cât de puţine sunt la fel de mari!

69. Înmormântarea

Trageţi lanţurile! Lăsaţi hoitul in urmă!

Marile vinciuri îşi făcuseră datoria. Trupul jupuit şi alb al balenei decapitate străluceşte ca un sicriu de marmură. Deşi şi-a schimbat culoarea, nu a pierdut nimic din mărime. Este încă imens. Pluteşte din ce în ce mai departe, în timp ce apa ce îl înconjoară se zbate şi clocoteşte de la rechinii nesătui, iar aerul de deasupra este tulburat de stoluri rapace de păsări croncănitoare, ale căror ciocuri se înfig în balenă ca tot atâtea pumnale. Marea fantomă albă şi decapitată pluteşte mai departe şi mai departe de corabie, iar cu fiecare metru parcurs, ceea ce par a fi kilometri pătraţi de rechini şi kilometri pătraţi de păsări întăresc larma ucigaşă. Din corabia care aproape stătea pe loc, această privelişte hidoasă se arătă timp de ore întregi. Sub cerul senin şi azuriu, pe luciul frumoasei mări, mişcate de brize voioase, grămada moartă pluteşte fără încetare până se pierde în depărtări.

Iată o înmormântare foarte caraghioasă şi zeflemitoare! Vulturii mării sunt toţi în doliu cucernic, rechinii aerului poartă meticuloşi negru sau pestriţ. Puţini dintre ei ar fi ajutat balena cât era în viaţă dacă ar fi avut nevoie de ei. Dar la praznicul de înmormântare sunt cuvioşi şi se arată. Vai! Oribil vulturism al lumii, de care nici cea mai măreaţă balenă nu are scăpare.

Însă acesta nu este sfârşitul. În timp ce trupul este batjocorit, un spirit răzbunător supravieţuieşte şi pluteşte deasupra ca să înspăimânte. Zărit de vreun vas de război sau de vreo barcă descoperitoare zănatică şi străină, atunci când distanţa prea mare ascunde stolurile de păsări înnebunite, dar se vede încă grămada albă plutind în lumina soarelui şi spuma albă care se sparge de ea, imediat trupul inocent al balenei este descris în jurnalul de bord cu degete tremurătoare: „Bancuri, stânci şi valuri mari prin

împrejurimi. Atenţie!”. Apoi, ani la rând, probabil, vasele vor ocoli acest loc, sărind peste el cum sar oile nătânge peste nimic, deoarece conducătoarea lor sărise acolo înainte atunci când fusese ridicat un băţ. Iată care este legea precedentelor, iată folosul tradiţiei, iată povestea supravieţuirii încăpăţânate a vechilor credinţe ce nu privesc lumea pământească şi care acum nici nu mai sălăşluiesc în tării. Iată ortodoxia!

Astfel, deşi în timpul vieţii trupul uriaş al balenei şi-a îngrozit, poate, duşmanii, în moarte, stafia sa nu face decât să sperie fără temei o lume întreagă.

Tu crezi în fantome, prietene? Mai sunt şi altele în afară de cea de la Cock-Lane şi există oameni mai profunzi decât doctorul Johnson care cred în ele.

70. Sfinxul

Nu trebuia să omit faptul că, înainte de a fi jupuit complet trupul monstrului, acesta a fost decapitat. Decapitarea caşalotului este o ispravă anatomică savantă, cu care se mândresc chirurgii de balene experimentaţi, şi asta nu fără temei.

Gândeşte-te că balena nu are nimic care să se poată numi gât, din contră, acolo unde par a se împreuna capul şi trupul este cea mai groasă parte a corpului său. Aminteşte-ţi de asemenea, că, chirurgul trebuie să lucreze de deasupra, iar între el şi pacientul său se interpune o distanţă de opt sau zece picioare, iar pacientul este aproape ascuns într-o mare neagră, tălăzuită şi deseori agitată şi învolburată. Ia seama, de asemenea, că în asemenea condiţii potrivnice el trebuie să taie adânc în peşte şi în această stare îngropată, fără ca măcar să arunce o privire în gaura ce se strânge întruna, trebuie să ferească toate părţile alăturate şi interzise şi să împartă şira spinării într-un anume loc, la mică distanţă de pătrunderea sa în ţeastă. Nu te minunezi de fala lui Stubb, care nu a cerut decât un răgaz de zece minute pentru a decapita un Caşalot?

După ce e tăiat, capul e aruncat la pupa şi ţinut acolo de un cablu până când e jupuit trupul. După aceasta, dacă aparţine unei balene mici, este tras pe punte ca să se hotărască ce o să se facă în privinţa lui. Dar asta e imposibil de făcut cu un monstru adult, căci capul său e o treime din toată masa sa, iar pentru a ţine suspendată o astfel de sarcină, chiar şi pentru cabestanul balenierei, ar fi ca şi cum ai încerca să cântăreşti un hambar olandez în balanţa unui bijutier.

După ce fu decapitată şi jupuită balena, capul fu atârnat de parapetul navei, scos doar pe jumătate din apă pentru a

fi încă împins în sus de elementul său natural. Acolo, cu vasul încordat aplecat abrupt peste el, din cauza greutăţii imense pe care o susţinea arborele inferior şi cu fiecare braţ de vergă de pe partea aceea alungindu-se ca o macara peste valuri, acolo, capul însângerat atârna de mijlocul „Pequodului” ca şi cel al imensului Holofernes de cingătoarea Juditei[52].

Când fu terminată şi această treabă se făcuse ora amiezii şi marinarii coborâră pentru a mânca. Peste puntea ce mai adineauri fierbea se lăsase acum liniştea. O tăcere arămie, ca un lotus galben imens, îşi desfăcea din ce în ce mai mult petalele tăcute şi nedefinite peste mare.

Nu trecu mult timp şi în această tăcere urcă Ahab din cabina lui. Dând de câteva ori roată dunetei, se opri să privească peste margine, apoi, întinzându-se spre lanţurile mari, luă cazmaua lui Stubb, care rămăsese acolo după decapitarea balenei şi, înfigând-o în partea de jos a grămezii suspendate, prinse celălalt capăt ca o cârjă la subsuori şi rămase aşa aplecat fixând capul cu privirea.

Era un cap negru şi ţuguiat şi cum stătea acolo în mijlocul liniştii mormântale părea a fi Sfinxul în deşert.

— Vorbeşte, căpăţână mare şi venerabilă, murmură Ahab, deşi nu ai barbă, eşti ici şi colo acoperită de muşchi; vorbeşte, măreţe cap, şi spune-ne ce secret ţii în tine! Dintre toţi scufundătorii, tu te-ai scufundat cel mai adânc. Capul acesta pe care străluceşte soarele amiezii a umblat pe lângă temeliile lumii. Acolo unde ruginesc nume şi nave necunoscute şi putrezesc ancore şi speranţe neîmpărtăşite, unde în criminala-i cală fregata pământului e încărcată cu oasele milioanelor do oameni înecaţi, acolo, în acea lume înfricoşată a apelor, acolo îţi era casa. Tu ai ajuns acolo unde clopotul şi scafandrul nu au ajuns niciodată, ai dormit lângă nenumăraţi marinari, acolo unde mame care nu-şi află somnul şi-ar da şi viaţa să se poată întinde. Ai văzut iubiţi înlănţuiţi sărind din corabia lor cuprinsă de flăcări;

inimă lângă inimă s-au scufundat sub valurile unduitoare, credincioşi unul altuia atunci când cerurile păreau a-i fi trădat. Ai văzut secundul ucis când a fost aruncat de piraţi de pe punte în miezul nopţii; ore întregi s-a scufundat în întunericul pântecelui nesătul, pe când ucigaşii lui şi-au continuat drumul nestingheriţi, iar fulgere scurte loveau corabia alăturată care altminteri ar fi dus un soţ bun în braţele întinse şi pline de dor ale soţiei sale. Capule! Tu ai văzut destule ca să amesteci planetele şi să-l faci pe Avraam necredincios, şi acum nu scoţi un cuvânt?

— O velă!, strigă o voce puternică din vârful arboretului.

— Aşa? Ei, ăsta-i motiv de bucurie!, strigă Ahab îndreptându-se deodată şi norii cenuşii se risipiră de pe fruntea sa. Strigarea asta plină de viaţă pe o asemenea linişte aproape că ar converti un om mai bun. În ce parte?

— Trei grade în faţă spre tribord, domnule, şi îşi aduce vântul spre noi!

— Din ce în ce mai bine, omule. Dac-ar veni Sfântul Pavel pe acelaşi drum să îşi aducă adierea spre sufocarea mea! O. Natură, şi tu, suflet al omului! Nu se poate spune cât de legaţi sunteţi între voi! Nici cel mai mic atom nu se mişcă şi nu există în materie fără a avea o oglindire vicleană în minte.

71. Povestea lui Ieroboam

Briza şi corabia se apropiau mână în mână, dar vântul ajunse primul şi „Pequodul” începu să se legene. Încet, încet, văzute prin ochean, bărcile şi catargele pline de marinari dovediră că era o balenieră. Dar fiind atât de departe în direcţia vântului şi trecând departe, părând a se îndrepta spre un alt teritoriu, „Pequodul” nu putea spera să o ajungă. Astfel că se pregăti semnalul ca să se vadă ce răspuns avea să primească.

Aici trebuie spus că, asemenea vaselor din marina militară, corăbiile Flotei Americane de Baleniere au fiecare semnalul ei, iar toate semnalele sunt notate într-un catastif lângă numele vasului respectiv şi fiecare căpitan are câte unul. Astfel, căpitanii balenierelor se pot recunoaşte unul pe altul în largul oceanului, chiar şi de la depărtări mari, şi nu cu multă uşurinţă. Vasul străin răspunse semnalului „Pequodului” dându-l, la rândul lui, pe al său, arătând astfel că nava era „Ieroboam”[53] din Nantucket. Ajustând braţele velelor, se opri, se aşeză în travers faţă de „Pequod” şi lăsă pe apă o barcă. Acesta se apropie în curând, dar în timp ce se aşeza scara laterală la ordinele lui Stubb, străinul făcu semn din barcă arătând că acest gest nu era necesar. Se pare că pe vas izbucnise o epidemie teribilă şi că Mayhew, căpitanul, se temea să nu îmbolnăvească şi echipajul „Pequodului”, deoarece, deşi el şi echipajul din barcă nu erau atinşi, deşi corabia se afla la o jumătate de bătaie de puşcă, deşi între nave marea şi aerul se rostogoleau şi pluteau nestăpânite, ţinând cont de obiceiurile de pe uscat în caz de carantină, refuză categoric să intre în contact direct cu „Pequodul”. Acest lucru nu împiedică defel comunicarea. Păstrând o distanţă de câţiva yarzi între ea şi corabie, barca de pe „Ieroboam” reuşea, ajutându-se de vâsle să rămână paralelă cu „Pequodul”, în

timp ce acesta înainta greoi prin apă cu vela mare mascată, căci deja vântul începuse să bată cu putere; câteodată, împinsă de câte un val mare, barca ajungea mai în faţă, însă era adusă cu dibăcie înapoi la locul ei. În felul acesta, printre astfel de întreruperi, când şi când, între cele două părţi se ducea o discuţie, dar în anumite momente ea era curmată de alt fel de întreruperi.

Pe barca de pe „Ieroboam” vâslea un om cu o înfăţişare stranie chiar şi pentru viaţa tumultuoasă de pe balenieră, unde toate trăsăturile individuale se amestecau între ele. Era un tinerel mic şi scund, cu faţa stropită cu pistrui şi avea părul nemaipomenit de blond. Era înveşmântat într-o haină cu poalele lungi, croită ca o robă de cabalist de culoare maroniu închis, ale cărei mâneci erau suflecate peste încheieturi. În ochii săi se citea un delir adânc, fanatic.

Imediat ce zări această figură, Stubb exclamă:

— El e! El e laşul cu poale lungi despre care ne-a povestit echipajul de pe „Town-Ho”!

Stubb vorbea despre o poveste stranie de pe „Ieroboam” şi despre un anume marinar din echipajul vasului, istorie care se întâmplase înainte ca „Pequodul” şi „Town-Ho” să se întâlnească. Din povestire şi din ce se mai află pe urmă, se pare că mişelul despre care era vorba câştigase o nemaipomenită putere asupra aproape tuturor celor de pe „Ieroboam”. Aceasta era povestea sa:

Fusese crescut în obştea smintită a Shakerilor din Neskayuna[54], unde era socotit un mare profet. În adunările lor nebuneşti şi secrete, acesta se coborâse de câteva ori din tavan printr-o trapă, anunţând vărsarea celei de-a şaptea cupe a apocalipsei pe care o ţinea în buzunarul de la vestă, dar care, în loc să conţină praf de puşcă, se spunea că ar fi plină cu laudanum. Simţii dintr-odată chemarea apostolică, aşa că părăsi Neskayuna pentru Nantucket unde, cu viclenia ce se apropia de nebunie, îşi

luă o înfăţişare mai normală şi mai zdravănă şi îşi oferi ajutorul ca începător pentru călătoria de vânătoare a „Ieroboamului”. Fu tocmit, dar imediat ce nava se îndepărtă de uscat, sminteala lui izbucni iar.

Declară că este Arhanghelul Gabriel şi îi porunci căpitanului să se arunce peste bord. Îşi scrise manifestul prin care se autoproclamă mântuitorul tuturor insulelor din mare şi vicar general al întregii Oceanii. Seriozitatea nestrămutată cu care declară acestea, planul întunecat şi îndrăzneţ al imaginaţiei sale neostoite şi excitate, împreună cu groazele supranaturale ale adevăratului său delir se adunară şi îl învăluiră pe Gabriel în minţile ignorante ale echipajului cu un văl de sfinţenie. Mai mult decât atât, se temeau de el. Cum un astfel de om nu era de mare folos la bord, mai ales că nu muncea decât atunci când binevoia el, căpitanul necredincios ar fi scăpat de el cu dragă inimă, însă, prinzând de veste că intenţia acestuia era să-l lase în primul port, Arhanghelul desfăcu numaidecât toate peceţile şi cupele şi prevesti distrugerea necondiţionată a corăbiei şi întregului echipaj dacă această intenţie avea să fie dusă la bun sfârşit. Atât de mare era înrâurirea sa asupra discipolilor săi, că aceştia se duseră la căpitan şi îi spuseră că, dacă îl debarcă pe Gabriel, nu va mai rămâne niciunul dintre ei la bord. Căpitanul fu astfel nevoit să renunţe la plan. Aceştia nu aveau să îngăduie nici ca Gabriel să fie tratat cumva rău, orice ar fi zis sau făcut, aşa că acesta ajunse să fie liber ca pasărea cerului la bordul vasului. Urmarea acestor întâmplări fu ca omul să prindă ură pe căpitan şi pe secunzi şi, cum izbucnise şi epidemia, avea mai multă putere ca niciodată profeţind că ciuma, cum o numea el, se abătuse asupra lor la comanda sa şi va dispărea doar când va binevoi el. Marinarii, majoritatea oameni săraci cu duhul, se ploconeau şi unii chiar se gudurau pe lângă el, ascultându-i poruncile şi cinstindu-l câteodată ca pe un zeu. Asemenea lucruri par de necrezut, dar, oricât de uimitoare ar fi, sunt adevărate. Istoria

fanaticilor nu este nici pe departe la fel de uimitoare în ceea ce priveşte nemăsurata înşelăciune de sine a fanaticului pe cât este de nemăsurată puterea cu care îi minte şi îi vrăjeşte pe ceilalţi. Dar este momentul să ne întoarcem la „Pequod”.

— Nu mă tem de epidemia ta, omule, spuse Ahab peste parapet căpitanului Mayhew care stătea la pupa bărcii. Urcă la bord!

Gabriel însă sări imediat în picioare.

— Gândeşte-te! Gândeşte-te la frigurile galbene şi biliare! Ia seama la îngrozitoarea ciumă!

— Gabriel! Gabriel!, strigă căpitanul Mayhew, tu să… Dar chiar în acea clipă un val înalt împinse barca departe şi vâltoarea ei înecă toate cuvintele.

— Aţi văzut Balena Albă?, întrebă Ahab când barca pluti iar aproape.

— Gândeşte-te, gândeşte-te la barca ta de vânătoare, sfărâmată şi scufundată! Fereşte-te de coada ei îngrozitoare!

— Iar îţi spun, Gabriel, că…

Dar din nou barca fu smulsă de parcă ar fi fost prinsă de duşmani. Nu se mai auzi niciun cuvânt timp de câteva momente, în timp ce valuri învolburate se rostogoleau în jur, iar printr-unul dintre capriciile mării, acestea păreau a coborî în loc de a se înălţa. Între timp, capul agăţat al Caşalotului se zgâlţâia cu putere şi Gabriel fu văzut privindu-l mai înspăimântat decât i-ar fi îngăduit firea sa de arhanghel.

Când se sfârşi acest interval, căpitanul Mayhew începu o poveste întunecată despre Moby Dick, nu fără a fi întrerupt deseori de Gabriel, ori de câte ori îi era rostit numele, şi de marea învolburată care părea a fi făcut un pact cu el.

Se pare că „Ieroboam” nu plecase de mult de acasă când, întâlnindu-se cu o balenieră, oamenii aflară de existenţa lui Moby Dick şi de năpastele pe care le făcuse. Absorbind cu lăcomie această noutate, Gabriel îl avertiză solemn pe

căpitan să nu atace Balena Albă dacă aveau să o întâlnească şi anunţând prin aceste baliverne nebuneşti că era nici mai mult, nici mai puţin decât zeul încarnat al Shakerilor. Dar atunci când, la un an sau doi după aceea, Moby Dick fu zărit din vârfurile catargelor, Macey, secundul, arse de nerăbdare să-l întâlnească şi, cum căpitanul nu era împotriva acestei şanse, în ciuda tuturor acuzelor şi ameninţărilor arhanghelului, Macey reuşi să convingă încă cinci oameni să-l însoţească în barcă. Plecă alături de ei şi după ce vâsliră mult şi obositor şi trecură prin încercări primejdioase şi nefructuoase, reuşi în sfârşit să înfigă un harpon.

Între timp, Gabriel se urcase în vârful arboretului mare şi îşi agita mâna cu mişcări nebuneşti strigând profeţii ale sfârşitului apropiat al acestor nelegiuiţi ce îi nesocoteau divinitatea. În timp ce secundul Macey stătea în picioare la prora bărcii şi cu toată însufleţirea neamului său îşi vărsa toate sudălmile asupra balenei, încercând să găsească un moment propice ca să arunce suliţa, iată!, o umbră mare şi albă se ridică din apă şi cu o mişcare rapidă ca de evantai le tăie răsuflarea tuturor vâslaşilor. În clipa următoare, ghinionistul secund, atât de plin de viaţa învolburată, fu aruncat în aer şi, descriind un arc larg în coborâre, căzu în mare la o distanţă de cincizeci de yarzi. Bărcii nu îi sări nici măcar o aşchie şi niciunui vâslaş nu i se clinti niciun fir de păr, dar secundul se duse la fund pentru totdeauna.

Este bine să adaug aici că, dintre accidentele fatale ale pescuitului, acest fel este probabil cel mai întâlnit. Câteodată nimic nu este vătămat în afară de omul care piere astfel; deseori, este smulsă prora sau bordul pe care stă conducătorul şi se duce la fund odată cu trupul. Dar cea mai stranie treabă este că s-a întâmplat nu doar o dată ca, atunci când se recuperează corpul, acesta să nu aibă niciun semn de lovitură, dar omul să fie mort de-a binelea.

Întreaga nenorocire, cu trupul aruncat al lui Macey, fu văzută de pe corabie. Cu un strigăt piţigăiat, Gabriel opri

echipajul îngrozit de la vânătoare: „Cupa! Cupa!”. Teribila întâmplare îi dădu mai multă putere arhanghelului, deoarece discipolii lui naivi credeau că o prevestise şi nu că făcuse o profeţie în linii mari pe care putea oricine să o facă şi să nimerească o ţintă din toate câte erau. Deveni o groază nemaipomenită la bordul corăbiei.

După ce îşi termină Mayhew povestirea. Ahab începu să ii pună asemenea întrebări că străinul nu se putu opri să întrebe dacă avea de gând să vâneze Balena Albă în caz că s-ar fi ivit şansa. La aceasta, Ahab răspunse:

— Da.

Imediat, Gabriel se ridică iar în picioare uitându-se la bătrân şi exclamă, vehement, cu arătătorul îndreptat în jos:

— Gândeşte-te, gândeşte-te la blasfemator – mort şi căzut acolo – teme-te de sfârşitul lui!

Ahab se întoarse nepăsător şi îi spuse lui Mayhew:

— Căpitane, tocmai mi-am amintit de tolba cu scrisori. Am acolo o scrisoare pentru unul dintre ofiţerii tăi, dacă nu mă înşel. Starbuck, uită-te în tolbă!

Fiecare corabie poartă un număr mare de scrisori pentru diferite vase, a căror sosire la destinatari depinde de întâlnirea întâmplătoare a acestora în cele patru oceane. Astfel, cele mai multe scrisori nu ajung unde trebuie şi multe sunt primite la doi sau trei ani de la scrierea lor.

Starbuck se întoarse în curând cu o scrisoare în mână. Era foarte mototolită, udă şi acoperită cu pete mici şi verzi de mucegai, deoarece fusese păstrată într-un sertar întunecat din cabină. Numai Moartea însăşi putea fi curierul unei astfel de scrisori.

— Nu poţi să o citeşti?, întrebă Ahab. Dă-o încoace, băiete!
Da, da, e o mâzgălitură ştearsă; ce-i asta?

În timp ce o studia, Starbuck luă băţul lung al unei cazmale şi crestă uşor cu cuţitul unul din capete pentru a înfige acolo scrisoarea şi pentru a o întinde în acest fel către barcă fără ca aceasta să se mai apropie de navă.

Între timp, ţinând scrisoarea în mână, Ahab mormăia:

— Domnul Har-yes, domnul Harry - e scrisul mic al unei femei, zic eu al nevestei – aşa! Domnul Harry Macey, corabia „Ieroboam”. E vorba despre Macey, iar el e mort!

— Sărmanul băiat! Sărmanul băiat! Şi mai e şi de la nevastă, suspină Mayhew. Ei, dă-mi-o!

— Nu, păstreaz-o, îi strigă Gabriel lui Ahab, şi dumneata tot acolo te îndrepţi.

— Mii de blesteme pe capul tău!, strigă Ahab. Căpitane Mayhew, pregăteşte-te să o primeşti, spuse, şi, luând misiva fatală din mâinile lui Starbuck, o fixă în crestătura băţului şi o întinse către barcă. Însă cum făcu aceasta, vâslaşii se opriră deodată din treabă şi barca pluti către pupa corăbiei, astfel că scrisoarea ajunse în dreptul mâinii nerăbdătoare a lui Gabriel. O apucă pe dată, luă cuţitul bărcii şi, înfigând scrisoarea în el, îl trimise cu încărcătura lui înapoi pe vas. Căzu la picioarele lui Ahab. Gabriel le strigă apoi camarazilor săi să se îndepărteze, şi astfel barca răzvrătită se îndepărtă degrabă de „Pequod”.

Când, după această întâmplare, marinarii se întoarseră la munca lor asupra jiletcii balenei, se auziră multe vorbe stranii în legătura cu toată această treabă ciudată.

72. Funia de maimuţă

În treaba tumultuoasă de a tăia şi a împărţi balena, echipajul aleargă tot timpul de colo-colo. Acum e nevoie de braţe aici şi după aceea e nevoie de ajutor dincolo. Nu se poate sta locului, căci peste tot trebuie să se facă de toate în acelaşi timp.

La fel e şi pentru cel care se încumetă să descrie scena. Trebuie să ne întoarcem puţin pe urmele noastre. S-a spus că, atunci când se crestase pentru prima oară spinarea balenei, cârligul de untură fusese înfipt în gaura tăiată prima oară de cazmalele secunzilor. Dar cum se întâmplă ca o greutate atât de mare şi de instabilă ca acel cârlig să fie fixată în acea gaură? El fusese înfipt acolo de către prietenul meu Queeqeug, a cărui datorie de harponier era să se coboare pe spinarea monstrului pentru această ispravă.

Dar în foarte multe cazuri întâmplarea face ca harponierul să trebuiască să rămână pe balenă până când toată operaţiunea de întindere şi jupuire este încheiată.

Balena stă scufundată aproape în totalitate, în afară de părţile pe care se lucrează. Aşa că acolo, la zece picioare sub nivelul punţii, bietul harponier se chinuieşte să rămână la suprafaţă, jumătate pe balenă şi jumătate în apă, în timp ce grămada imensă se rostogoleşte sub el ca o depănătoare. În acel moment, Queequeg era îmbrăcat în costumul scoţienilor - o fustă şi şosete –, în care mi se părea că îi sta nemaipomenit de bine. Nimeni nu îl observă mai bine ca mine, după cum se va vedea.

Fiind vâslaşul-şef al sălbaticului, adică acela care mânuieşte vâsla de la proră în barca sa (a doua din faţă), era de datoria mea bucuroasă să-l ajut în timp ce el se chinuia în patru labe pe spinarea balenei moarte. Ştii cum arată băieţeii indieni care ţin o maimuţă dansatoare legată

cu o frânghie lungă?! Tot aşa, de pe parapetul corăbiei, îl ţineam şi eu pe Queequeg în mare cu ceea ce se numeşte în domeniu o frânghie de maimuţă, legată de câteva pânze înfăşurate în jurul şalelor lui.

Era o treabă amuzant de primejdioasă pentru amândoi, căci, înainte de a trece mai departe, trebuie spus că frânghia de maimuţă era legată la ambele capete, deci atât de betelia de pânză a lui Queequeg, cât şi de a mea, care era mai mică şi din piele. Aşa că la bine şi la rău, noi doi, pentru moment, eram căsătoriţi. Dacă bietul Queequeg se scufunda de tot, atunci obiceiul şi onoarea cereau ca, în loc să fie tăiată frânghia, să fie lăsată să mă tragă după el în mormânt. Astfel ne unea o legătură siameză alungită. Queequeg era fratele meu geamăn nedespărţit, iar eu nu puteam scăpa de primejdiile teribile aduse de legătura de cânepă.

Atât de puternică şi metafizică îmi păru situaţia mea atunci, încât privindu-i cu atenţie mişcările, mi se păru foarte limpede că persoana mea se sudase de-acum într-o împreunare de două persoane, că libertatea mea primise o lovitură de moarte şi că greşeala sau nenorocul altuia mă putea arunca şi pe nevinovatul de mine într-o moarte sau o nenorocire nemeritate. Astfel, văzui că providenţa acordă un anumit răgaz, căci dreptatea egalităţii sale nu ar fi permis o asemenea nedreptate. Gândindu-mă totuşi în continuare - în timp ce îl mai smuceam din când în când dintre balenă şi corabie, care ameninţau să-l strivească între ele -, gândindu-mă în continuare, cum spuneam, văzui că situaţia aceasta a mea era de fapt starea tuturor muritorilor care trag aer în piept, doar că, în cele mai multe cazuri, aceştia au o legătură siameză cu mai mulţi alţi muritori. Dacă îţi falimentează bancherul, te duci şi tu la fund, dacă spiţerul îţi dă din greşeală otravă în loc de pastile, mori. E adevărat că poţi zice că, dacă ai mare grijă, poţi scăpa de acestea şi de multe alte ghinioane din viaţă. Dar, deşi mânuiam frânghia lui Queequeg cât puteam de

grijuliu, câteodată tot o mai smucea aşa de tare că eram gata să alunec peste bord. Nu puteam să îmi scot din minte că orice aş fi făcut nu aveam decât unul dintre capete în grijă[55].

Am spus că îl trăgeam pe bietul Queequeg dintre balenă şi barcă, unde mai cădea din când în când din cauza învârtirii şi a mişcării nepotolite ale celor două. Dar aceasta nu era singura primejdie. Fără a fi îngroziţi de măcelul care se abătuse asupra lor în timpul nopţii, rechinii, aţâţaţi mai tare de sângele care se scurgea din cadavru, roiau turbaţi în jurul lui ca nişte albine în jurul stupului. Iar Queequeg stătea chiar în mijlocul lor, împingându-i deseori la o parte cu piciorul. Acest lucru ar părea de necrezut dacă nu ar fi adevărat că rechinii, fiind ademeniţi de o pradă cum era balena moartă, deşi mănâncă orice fel de carne, rareori se ating de oameni.

Cu toate acestea, e înţelept să fii atent la ei atunci când au început deja să prindă lacomi gustul. În afară de frânghia de maimuţă, cu care îl îndepărtam când şi când pe bietul om din apropierea vreunui rechin mai sălbatic, Queequeg avea şi altă apărare. Suspendaţi peste margine într-una dintre schele, Tashtego şi Daggoo fluturau întruna peste capul său două cazmale de balene ascuţite cu care omorau câţi rechini puteau ajunge.

Această treabă a lor, desigur, era cât se poate de dezinteresată şi de generoasă. Recunosc că nu îi doreau decât fericirea lui Queequeg, dar fiindcă se arătau prea zeloşi şi pripiţi să îi fie prieteni şi fiindcă şi el, şi rechinii erau câteodată ascunşi de apa însângerată, acele cazmale nesocotite ale lor puteau mai degrabă să reteze un picior decât o coadă. Sărmanul Queequeg, presupun, întinzându-se gâfâind după cârligul de fier, nu făcea decât să se roage la Yoio şi să îşi lase viaţa în mâinile zeilor săi.

— Ei bine, dragul meu tovarăş şi frate geamăn, mă gândeam eu, în timp ce strângeam şi lărgeam frânghia de

câte ori se ridica marea, ce mai contează, până la urmă? Nu eşti tu oglindirea preţioasă a fiecărui om din această lume a vânătorii? Oceanul fără fund în care suspini este Viaţa, rechinii sunt duşmanii, iar acele cazmale sunt prietenii. Iar aflându-te între rechini şi cazmale, eşti într-o mare încurcătură şi primejdie.

Dar, curaj!, te aşteaptă o mare veselie, Queequeg. Pentru moment, cu buzele vinete şi ochii împăienjeniţi, sălbaticul ostoit se urcă pe lanţuri şi stătu picurând şi tremurând peste margine. Intendentul se apropie şi cu o privire binevoitoare şi împăciuitoare îi dădu – ce? Niscaiva coniac încălzit? Nu! Ceruri! îi dădu o cană caldă de apă cu ghimbir!

— Ghimbir? Îmi miroase a ghimbir?, întrebă Stubb suspicios apropiindu-se. Da, ghimbir trebuie să fie, spuse aruncând o privire în cana încă neîncepută. Apoi, stând o vreme neîncrezător, se îndreptă calm către intendentul uimit spunând:

— Ghimbir? Ghimbir? Să ai bunătatea de a-mi spune, domnule Dough-Boy, care este folosul ghimbirului? Auzi, ghimbir! Foloseşti ghimbirul drept combustibil ca să aprinzi focul în acest canibal înfrigurat? Ghimbir! Ce naiba e ghimbirul? Cărbune? Lemn de foc? Chibriturile diavolului? Iască? Praf de puşcă? Ce naiba e ghimbirul, te întreb, de îi dai o cană cu aşa ceva bietului Queequeg?

— Pare că şi-a băgat coada Societatea împotriva alcoolului în treaba asta, adăugă el deodată, apropiindu-se de Starbuck care venea din faţă, uitaţi-vă la cana asta, domnule; mirosiţi-o, vă rog!

Privind apoi mina secundului, adăugă:

— Intendentul, domnule Starbuck, a avut îndrăzneala să îi ofere calomel lui Queequeg, chiar după ce acesta se dăduse jos de pe balenă. E intendentul spiţer, domnule? Pot să întreb dacă asta e poţiunea de care e nevoie pentru a-i da puteri unui om pe jumătate înecat?

— Nu cred, spuse Starbuck, e o licoare destul de slabă.

— Da, da, intendent, strigă Stubb, o să te învăţăm noi să-l mai adormi pe harponier. Aici nu-i nevoie de meşteşugul tău de spiţer, vrei să ne otrăveşti, ai? Ai pus asigurări pe vieţile noastre şi acum vrei să ne ucizi pe toţi şi să bagi câştigul în buzunar, asta vrei?

— N-a fost vina mea, strigă intendentul. Mătuşa Caritatea a adus ghimbirul pe vas şi m-a rugat să nu le dau niciodată spirtoase harponierilor, doar jub de ghimbir, aşa îi zice.

— Jub de ghimbir? Tu eşti un nemernic de ghimbir! Ia de-aici! Fugi în cămară şi adu ceva mai bun. Sper că nu fac ceva rău, domnule Starbuck. Aşa e ordinul căpitanului: grog pentru harponierul de pe balenă.

— Gata!, răspunse Starbuck, doar să nu mai dai în el, ci…

— Vai, dar eu nu rănesc atunci când dau, doar când lovesc o balenă sau ceva asemănător, iar băiatul acesta-i o nevăstuică. Ce spuneaţi, domnule?

— Doar asta: du-te jos cu el şi ia ce vrei tu de acolo.

Când se întoarse, Stubb apăru cu o butelcuţă neagră într-o mână şi cu un fel de cutiuţă de ceai în cealaltă. Prima conţinea băutură şi îi fu dată lui Queequeg, iar a doua era darul mătuşicii, care fu împărţit cu generozitate valurilor.

73. Stubb şi Flask ucid o Balenă Dreaptă

Trebuie ţinut minte că în tot timpul acesta noi avem un cap mare de Caşalot atârnat peste marginea „Pequodului”. Trebuie însă să-l lăsăm acolo unde e până să avem ocazia să ne ocupăm de el. Acum ne presează alte subiecte şi tot ce putem face în privinţa capului este să ne rugăm cerului să ţină vinciurile.

În timpul nopţii şi dimineţii trecute, „Pequodul” plutise încet pe marea care, prin peticele de plancton galben, dădea indicii despre prezenţa Balenei Drepte, o specie de Leviatan despre care puţini credeau că se afla în acele momente în împrejurimi. Deşi tot echipajul dispreţuia capturarea unor creaturi atât de josnice, deşi „Pequodul” nu se ocupa deloc cu vânarea lor şi deşi trecuse pe lângă o mulţime de astfel de balene în apropierea Crozetelor fără a-şi coborî bărcile, acum că un Caşalot fusese legat şi decapitat, spre marea uimire a tuturor, furăm anunţaţi că ar trebui capturată o Balenă Dreaptă în acea zi, dacă se va ivi ocazia.

Nu aşteptarăm prea mult. Jeturi înalte se iviră în bătaia vântului şi două bărci, cea a lui Stubb şi cea a lui Flask, fură trimise în urmărire. Depărtându-se din ce în ce mai mult, aproape că nu mai putură fi văzute deloc de marinarii din gabie. Dar deodată, la depărtare, văzură o pată mare de apă învolburată şi înspumată şi în curând veniră veşti de sus că una sau amândouă bărcile trebuie să fi prins o balenă.

Trecu o vreme şi bărcile putură fi văzute trase chiar înspre vas de balena legată. Atât de aproape trecu monstrul de chilă că la început păru să o facă din răutate, dar deodată se duse la fund într-un vârtej la mai puţin de

cincisprezece metri de parapete şi dispăru de tot, de parcă se scufundase sub corabie.

— Taie! Taie!, fu strigătul de pe corabie către bărci care, pentru o clipă, părură a se izbi mortal de marginea vasului. Având însă destulă frânghie în ciubăre şi cum balena nu se scufundă foarte repede, slăbiră multă sfoară şi traseră în acelaşi timp cu toată puterea pentru a trece prin faţa navei. Timp de câteva minute, lupta fu crâncenă, căci în timp ce ei slăbeau frânghia întinsă într-o direcţie şi îşi îndreptau vâslele în alta, strânsoarea smucită ameninţa să îi răstoarne. Dar ei nu voiau să câştige decât câteva picioare avans.

Nu se lăsară până nu le câştigară şi imediat se simţi un tremur ca un fulger trecând peste chilă până când frânghia întinsă, zgâriind fundul navei, se ivi. De sub proră, trosnind, fremătând, scuturându-se de stropii care căzură în apă ca nişte cioburi de sticlă în timp ce balena se ridică şi ea la suprafaţă, iar bărcile fură libere să zboare din nou. Balena obosită îşi încetini fuga şi, schimbând orbeşte direcţia, ocoli pupa corăbiei trăgând cele două bărci după ea, astfel că făcură un cerc închis.

Între timp traseră din ce în ce mai mult de frânghii, până când o înconjurară de aproape din ambele părţi şi Stubb îl acompanie pe Flask suliţă după suliţă.

Astfel se învârti bătălia în jurul „Pequodului”, iar mulţimea de rechini care până atunci înotase în jurul Caşalotului se grăbi spre sângele proaspăt vărsat, bând cu sete la fiecare nouă lovitură ca israeliţii ce se bucurau de izvoarele noi ce curgeau din stâncile crăpate.

În cele din urmă, jetul se îngroşă şi, vărsând îngrozitor, balena se întoarse moartă cu burta în sus. În timp ce comandanţii se ocupau să îi lege coada şi să asigure cele necesare tractării, începură să discute între ei.

— Mă întreb ce vrea bătrânul cu grămada asta de untură proastă?, spuse Stubb dezgustat de gândul că trebuia să aibă de-a face cu un Leviatan atât de josnic.

— Ce vrea cu ea?, spuse Flask înfăşurând nişte frânghie în plus la prora bărcii, nu ai auzit niciodată că o corabie care are legat un cap de Caşalot la tribord şi un cap de Groenlandeză la babord, nu ai auzit, Stubb, că o asemenea corabie nu se poate scufunda?

— De ce nu?

— Nu ştiu, dar l-am auzit pe gălbejitul de Fedallah zicând aşa şi el pare a şti toate farmecele corăbiilor. Câteodată însă cred că o să farmece vasul cu vraja rea. Nu-mi place deloc individul acela, Stubb. Ai observat vreodată că acel colţ al lui pare sculptat ca un cap de şarpe?

— Dă-l încolo! Eu nu mă uit niciodată la el. Dar dacă se iveşte ocazia într-o noapte întunecată ca el să stea aproape de parapet şi să nu mai fie nimeni prin preajmă, uită-te acolo, Flask - spuse şi arătă înspre apă cu ambele mâini. Da, am s-o fac! Flask, eu cred că Fedallah este diavolul deghizat. Tu crezi balivernele alea despre cum a stat ascuns la bordul navei? Îţi zic eu că e diavolul. Nu-i vezi coada doar pentru că o ascunde, o ţine înfăşurată în buzunar, probabil. Naiba să-l ia! Acum că mă gândesc mai bine, cere mereu câlţi să şi-i îndese în vârful cizmelor.

— Doarme cu cizmele-n picioare, nu? Nu are hamac, dar l-am văzut noaptea tolănit în rotocoalele de frânghie.

— Fără îndoială, asta-i din cauza cozii lui blestemate. O răsuceşte, vezi tu, în gaura rotocolului.

— Ce o avea bătrânul de împărţit cu el?

— Cred că face vreun schimb sau vreun târg.

— Târg? Cu ce?

— Ei bine, vezi tu, bătrânul e chitit sa prindă Balena Albă şi diavolul încearcă să-l convingă să îi dea ceasul de argint, sau sufletul, sau ceva de genul acesta, ca să i-l dea pe Moby Dick.

— Ptiu! Stubb, tu precis aiurezi. Cum să facă Fedallah aşa ceva?

— Nu ştiu, Flask, dar diavolul e un tip tare ciudat şi viclean, îţi zic eu. Se povesteşte că s-a dus să hoinărească

odată pe bătrânul vas amiral dând încet şi drăcesc din coadă ca un domn şi a întrebat dacă bătrânul guvernator era acasă. Ei bine, acesta era acasă şi l-a întrebat pe diavol ce doreşte. Diavolul, dând din copite, spuse: „Îl vreau pe John.” „De ce?”, întrebă guvernatorul. „Ce te priveşte pe tine?, răspunse diavolul înfuriat. Vreau să-l iau.” „Ia-l atunci”, zise guvernatorul şi pe Dumnezeu, Flask, dacă diavolul nu l-a îmbolnăvit pe John de holeră asiatică până să termine cu el, eu mănânc balena asta dintr-o înghiţitură. Haide, nu ai terminat acolo? Atunci trage şi hai să ducem balena lângă corabie.

— Cred că îmi aduc aminte povestea pe care mi-ai spus-o, spuse Flask, când cele două bărci se îndreptau încet cu povara către vas. Dar nu îmi aduc aminte de unde o ştiu.

— Cei trei spanioli? Aventurile celor trei soldaţi sângeroşi? Acolo ai citit-o, Flask? Cred că acolo.

— Nu, nu m-am uitat niciodată în cartea aceea, dar am auzit de ea. Spune-mi acum, Stubb, crezi că diavolul de care vorbeai e acelaşi despre care spui că se află acum la bordul „Pequodului”?

— Nu sunt eu acelaşi care a ajutat la uciderea acestei balene? Nu trăieşte diavolul veşnic? Cine a mai văzut drac mort? Ai văzut tu vreun popă să poarte doliu după diavol? Iar dacă diavolul are o cheie ca să se intre în cabina amiralului, crezi că nu poate să se strecoare printr-un hublou? Ia spune-mi, domnule Flask!

— Cât de bătrân crezi că e Fedallah, Stubb?

— Vezi tu catargul de acolo?, spuse arătând spre corabie. E
bine, aia e cifra unu. Acum ia toate inelele de butoaie din cala
„Pequodului” şi înşiră-le în drept cu ea ca zerouri, înţelegi? Ei bine, asta nu-i nici pe departe vârsta lui Fedallah. Toţi dogarii de la începuturile lumii nu au destule inele ca să facă atâtea zerouri.

— Vezi tu, Stubb, cred că te-ai cam dat mare când ai zis că vrei să-i faci vânt lui Fedallah în mare dacă găseşti ocazia. Dacă e el atât de bătrân pe cât arată inelele tale, şi dacă trăieşte veşnic, la ce bun să-l mai arunci peste bord? Ia spune-mi asta.

— Măcar să facă o baie bună.

— Dar o să se caţere înapoi.

— Îl arunc iar şi iar.

— Şi dacă i se năzare să te arunce şi el pe tine şi să te înece, atunci ce faci?

— Să-l văd încercând! I-aş învineţi amândoi ochii de n-ar mai îndrăzni să îşi arate faţa prin cabina căpitanului multă vreme, mai ales pe puntea de jos a vasului, acolo unde trăieşte, şi pe punţile de sus pe unde se tot furişează. La naiba cu diavolul, Flask! Crezi că mi-e frică de el? Cui îi e frică de el în afară de bătrânul guvernator care nu îndrăzneşte să-l prindă şi să-l lege în cătuşe aşa cum merită, ci îl lasă să răpească oameni în voie? Da, a semnat un pact cu el, ca toţi oamenii pe care îi răpeşte diavolul să-i perpelească el. Ăsta-i guvernatorul!

— Crezi că Fedallah vrea să-l răpească pe căpitanul Ahab?

— Dacă cred? În curând o să fii şi tu sigur, Flask. Mă duc acum să stau cu ochii pe el şi, dacă văd că se întâmplă ceva necurat, o să-l iau de gât şi o să-i spun: ascultă la mine, Satana, n-ai să faci una ca asta!, iar dacă dă să scape, pe numele lui Dumnezeu, o să-mi vâr mâna în buzunarul lui şi o să-i scot coada, o să o leg de cabestan, o să i-o trag şi o să i-o răsucesc până se rupe de la rădăcină, vezi tu? Iar apoi, când o să se trezească arătând atât de urât, cred eu, o să fugă fără ca măcar să-şi poată băga coada între picioare.

— Şi ce o să faci cu coada, Stubb?

— Ce să fac cu ea? O vând drept bici de boi când ajungem acasă, ce altceva?

— Tu chiar crezi ce zici şi ce-ai zis până acum?

— Cred, nu cred, uite că am ajuns lângă corabie.

Bărcile fură întâmpinate cu porunca să lege balena de babord, unde deja erau pregătite lanţurile şi toate cele trebuincioase legării sale.

— Nu ţi-am zis eu?, spuse Flask. O să vezi cât de curând capul Balenei Drepte atârnat pe partea cealaltă faţă de cel al Caşalotului.

După o vreme, spusele lui Flask se adeveriră. Înainte, „Pequodul” se apleca abrupt asupra capului de Caşalot, iar acum, prin contragreutatea ambelor capete, îşi îndreptă chila, însă cu mare greutate. Tot aşa, când încarci pe o parte capul lui Locke, te înclini în acea direcţie, dar dacă încarci pe partea cealaltă capul lui Kant, te îndrepţi, însă ţi-e greu. Astfel, unele minţi încearcă mereu să îndrepte barca. Nătângilor!, aruncaţi toate aceste tărtăcuţe peste bord şi veţi pluti iar drept şi uşor.

În ceea ce priveşte trupul Balenei Drepte, când este adusă lângă corabie, se îndeplinesc aceleaşi proceduri ca şi în privinţa Caşalotului, doar că în cazul celui din urmă capul este tăiat cu totul, iar în cazul primului, buzele şi limba sunt separate şi urcate pe punte împreună cu bine cunoscutul os negru lipit de ceea ce se numeşte coroana. În această împrejurare, nu se făcu nimic din toate acestea. Hoiturile balenelor fură lăsate la pupă, iar corabia îngreunată de căpăţâni semăna cu un catâr cărând două coşuri împovărate.

Între timp, Fedallah privea liniştit capul Balenei Drepte şi în răstimpuri se uita când la încreţiturile ei adânci, când la cele din palma sa. Ahab se nimeri să stea în aşa fel încât persanul stătea în umbra lui, iar dacă şi umbra acestuia cădea tot acolo, se împletea cu cea a lui Ahab şi o alungea. Pe măsură ce echipajul trudea, începu discuţii stranii despre lucrurile ce se întâmplaseră.

74. Capul Caşalotului. Vedere prin contrast

Iată cele două balene apropiindu-şi capetele. Să le alăturăm şi să-l adăugăm şi pe al nostru.

Din marele ordin al Leviatanelor In-Folio, Caşalotul şi Balena Dreaptă sunt de departe cele mai notabile. Sunt singurele balene vânate de oameni. Pentru un ins din Nantucket, ele prezintă cele două extreme ale tuturor varietăţilor de balene cunoscute. Cum diferenţa dintre ele se vede cel mai bine la cap, cum câte un cap din fiecare atârnă chiar acum de parapetul „Pequodului" şi cum ne putem plimba în voie de la unul la altul doar traversând puntea, unde, vreau să ştiu, poţi găsi o ocazie mai bună pentru a studia practica cetologiei decât aici?

În primul rând, te izbeşte contrastul dintre aceste două capete. Amândouă sunt uriaşe în toate privinţele, dar cel al Caşalotului are o anume simetrie matematică ce îi lipseşte, din păcate, celui al Balenei Drepte. Capul Caşalotului este mai distins. Privindu-l, îl socoteşti superior în ceea ce priveşte demnitatea sa. În această împrejurare, demnitatea este mai profundă datorită culorii de amestec de sare şi piper din vârful capului, semn al vârstei înaintate şi al unei vaste experienţe. Într-un cuvânt, este ceea ce pescarii numesc „o balenă căruntă". Să notăm acum ceea ce este cel mai puţin deosebit între aceste capete, şi anume cele mai importante organe: ochiul şi urechea. Mult în spate pe lateralele capului şi destul de jos, lângă colţul unde se unesc fălcile, dacă te uiţi cu atenţie, vei vedea în cele din urmă un ochi fără gene, pe care l-ai lua drept ochiul unui mânz tânăr, atât de disproporţionat este pe lângă imensitatea capului.

După această poziţie laterală a ochiului balenei este limpede că nu poate vedea niciodată un obiect care se află

drept în faţa sa, cum nu l-ar putea vedea nici dacă ar fi în spate. Într-un cuvânt, poziţia ochiului de balenă corespunde poziţiei urechii omului şi poţi să îţi dai seama cum ţi-ar conveni să vezi pieziş obiectele din jurul tău prin urechi. Ai afla că nu poţi privi decât vreo treizeci de grade în faţă din raza privirii tale şi încă vreo treizeci în spate. Dacă duşmanul tău de moarte s-ar apropia în faţa ta cu un pumnal ridicat în miezul zilei, nu ai fi în stare să-l vezi, la fel cum nu ai putea să-l vezi nici dacă s-ar furişa prin spatele tău. Într-un cuvânt, ai avea două spate, ca să zic aşa, dar ai avea în acelaşi timp şi două feţe - două feţe laterale – căci ce anume alcătuieşte faţa unui om, ce anume, spune-mi tu, dacă nu ochii?

De asemenea, în timp ce la majoritatea animalelor la care mă pot gândi acum ochii sunt aşezaţi astfel încât să îşi îmbine puterea de vedere pentru a trimite creierului o singură imagine, nu două, strania poziţie a ochilor balenei, despărţiţi cum sunt de mulţi metri cubi de cap tare care se înalţă dintre ei ca un munte ce separă două lacuri din văi, acest fapt, desigur, trebuie să despartă oglindirile fiecărui organ independent. Aşadar, balena vede o imagine pe o parte şi alta pe cealaltă parte, în timp ce în mijloc trebuie că domneşte un hău şi un întuneric profunde. Se poate spune că omul priveşte lumea dintr-un chioşc cu două cercevele unite drept ferestre. Dar în ceea ce o priveşte pe balenă, cercevelele sunt separate total, alcătuind două ferestre deosebite, însă care slăbesc, din păcate, vederea. Această ciudăţenie a ochilor balenei este un lucru de luat în seamă tot timpul în pescuit şi trebuie ţinut minte de cititor în cele ce urmează.

În ceea ce priveşte subiectul vederii Leviatanului, trebuie pusă o întrebare stranie şi încurcată. Mă voi mulţumi însă doar cu o aluzie. Atât timp cât ochii omului sunt deschişi la lumină, vederea este un act involuntar, adică nu se poate abţine să nu vadă orice obiect s-ar afla în faţa lui. Cu toate acestea, omul învaţă din experienţa altora că, deşi poate

absorbi imaginile tuturor lucrurilor deodată, îi este imposibil să examineze cu atenţie şi pe de-a-ntregul două lucruri în acelaşi timp, oricât de mari sau de mici, chiar dacă stau alăturate şi lipite unul de altul. Dacă însă separi aceste obiecte şi îl învălui pe fiecare într-un cerc de întuneric, atunci, pentru a-l vedea pe unul dintre ele astfel încât să îţi faci mintea să se concentreze doar asupra lui, celălalt va rămâne pe dinafara cunoştinţei tale. Ce se întâmplă, atunci, în cazul balenei? E adevărat că amândoi ochii săi trebuie să funcţioneze în acelaşi timp, dar este creierul său mai cuprinzător, mai ager şi mai delicat decât al omului, încât să poată examina cu atenţie în acelaşi timp două privelişti, una într-o parte şi cealaltă în direcţia opusă? Dacă într-adevăr poate, atunci acesta este un lucru uimitor, ca şi când un om ar rezolva în acelaşi timp două probleme de-ale lui Euclid. Dacă s-ar analiza, această comparaţie nu ar fi deloc nepotrivită.

Poate fi doar o toană, dar mie mi s-a părut întotdeauna că nemaipomenita ezitare cu care se mişcă unele balene când sunt fugărite de trei sau patru bărci, sfiiciunea şi sperieturile lor imediate, atât de tipice pentru aceste balene, cred eu că toate acestea pleacă de la dezorientarea neajutorată a voinţei pe care le-o aduce această vedere distinctă şi opusă diametral.

Urechea balenei e tot atât de curioasă ca şi ochiul său. Dacă eşti străin de rasa lor, poţi căuta prin aceste două capete ore întregi şi nu ai descoperi acel organ. Urechea nu are niciun pavilion exterior şi în gaura ei de-abia poţi înfige o pană, atât de mică este. Se află puţin în spatele ochiului. În ceea ce priveşte urechile, se poate observa o diferenţă notabilă între Caşalot şi Balena Dreaptă. În timp ce urechea primului are o deschidere exterioară, cea a celui din urmă este acoperită cu totul de o membrană pentru a nu fi observată din afară.

Nu e ciudat ca o fiinţă atât de mare ca balena să vadă lumea printr-un ochi atât de mic şi să audă tunetul printr-o

ureche mai mică decât cea a iepurelui? Însă dacă ochii i-ar fi fost la fel de mari ca lentila marelui telescop al lui Herschel şi urechile largi ca protalele catedralelor, oare ar vedea mai departe şi ar auzi mai ascuţit? Deloc. De ce încerci atunci să îţi „lărgeşti” mintea? Fă-o doar mai detaliată.

Acum, cu ce leviere şi motoare cu aburi avem la îndemână, să răsturnăm capul Caşalotului astfel încât să stea cu josul în sus; apoi, urcând pe o scară până în vârf, să aruncăm o privire în gura sa. Dacă trupul nu ar fi cu totul separat de cap, am putea, cu un felinar, să coborâm în stomacul sau ce pare a fi Peştera mamutului din Kentucky. Să ne ţinem însă de dintele acesta şi să ne uităm în jurul nostru. Ce gură frumoasă şi ce înfăţişare neprihănită! De la podea la tavan este vărgată, sau mai degrabă tapetată, cu o membrană albă strălucitoare, lucioasă ca mătăsurile nupţiale.

Ieşi acum şi uită-te la falca sa grea care pare capacul strâmt şi lung al unei tabachere cu balamaua în capăt, în loc să fie într-o parte. Dacă o deschizi şi o dai peste cap, descoperind şirul de dinţi, pare o teribilă poartă cu gratii şi, vai!, chiar asta se dovedeşte a fi pentru mulţi năpăstuiţi peste care ţepii aceştia se coboară cu o forţă străpungătoare. Este încă mai înfricoşător să vezi, la adâncimi de câţiva stânjeni, o balenă bosumflată plutind în suspendare, cu imensa falcă lungă de vreo cincisprezece picioare atârnând într-un unghi drept faţă de corp, ca bastonul de bompres al unei corăbii. Acea balenă nu e moartă, e doar abătută, nu e în apele sale, poate e puţin ipohondră şi atât de apatică încât balamalele fălcii s-au înmuiat lăsând-o în această stare dizgraţioasă, o mustrare, desigur, pentru tribul său, care o blestemase cu această boală a fălcilor încleştate. În cele mai multe cazuri, această falcă inferioară, care e uşor de desfăcut pentru un meşter încercat, este scoasă şi urcată pe punte pentru a i se extrage dinţii de fildeş şi este o rezervă de os alb de balenă

din care pescarii îşi sculptează tot soiul de obiecte, printre care bastoane, beţe de umbrelă şi mânere pentru cravaşe.

Cu o înălţare lungă şi grea, falca fu trasă la bord de parcă ar fi o ancoră, iar când veni timpul potrivit, la câteva zile după treaba cealaltă, Queequeg, Daggoo şi Tashtego, toţi dentişti de seamă, se puseră pe scos dinţi. Cu o cazma de tăiat ascuţită, Queequeg lovi gingiile, apoi falca fu prinsă în inelele de punte şi agăţând un vinci de sus se scoaseră dinţii cum scot boii în Michigan buturugile de stejari din pădurile sălbatice. De obicei, sunt în total patruzeci şi doi de dinţi; la balenele bătrâne sunt tociţi şi nu sunt plombaţi după moda noastră. Apoi, falca fu tăiată în bucăţi şi stivuită ca bârnele pentru construit case.

75. Capul Balenei Drepte. Vedere prin contrast

Să traversăm puntea şi să ne uităm lung şi atent la capul Balenei Drepte.

Ca formă, capul nobilului Caşalot poate fi comparat cu un car roman de război (mai ales în faţă, unde e rotunjit atât de larg). Astfel, la o privire de ansamblu, capul Balenei Drepte se aseamănă destul de neelegant cu un gigantic pantof dezlipit la vârf. Acum două sute de ani, un călător olandez i-a asemuit forma cu cea a calapodului unui pantofar şi tot în acest calapod sau pantof ar putea trăi foarte bine bătrânica din povestea pentru copii cu ceata ei de micuţi cu tot.

Dar pe măsură ce te apropii de marele cap, începe să îşi ia altfel de înfăţişări, după unghiul din care priveşti. Dacă stai în vârf şi te uiţi la cele două nări în forma literei f, l-ai lua drept un violoncel enorm, iar aceste deschizături - găurile din cutia de rezonanţă.

Însă dacă îţi fixezi privirea peste încrustaţia ciudată şi moţată ca o creastă din vârful grămezii, acest moţ verde plin de crustacee, pe care pescarii din Groenlanda o numesc coroană, iar cei din sud o numesc bonetă a Balenei Drepte, pironindu-ţi ochii asupra acestuia, ai lua capul drept trunchiul unui stejar imens cu un cuib de pasăre între ramuri. Oricum ar fi, atunci când priveşti crabii vii care cuibăresc în această bonetă, ideea îţi va apărea negreşit, dacă nu cumva ţi-a plăcut mai mult termenul de coroană pe care l-ai auzit mai devreme, iar în acest caz te vei adânci în gânduri despre cum acest monstru măreţ este de fapt un rege încoronat al mărilor, a cărui coroană verde a fost încropită anume pentru el în acest mod nemaipomenit. Dar dacă această balenă e un rege, atunci este un ins cam morocănos pentru a face cinste diademei. Priveşte buza

aceea răsfrântă! Ce îmbufnare şi bosumflare se citesc acolo! O îmbufnare şi o bosumflare care, după măsurătorile dulgherului, au vreo douăzeci de picioare lungime şi vreo cinci picioare adâncime, o îmbufnare şi o bosumflare care îţi aduc cam cinci sute de galoane de seu, ba, chiar mai mult.

E mare păcat că această balenă nenorocoasă are buză de iepure. Crăpătura e lată cam de un picior. Probabil că mama înota într-un moment critic în josul coastei peruviene când un cutremur făcu să se crape plaja. Păşim în gură peste această buză ca peste un prag lunecos. Pe legea mea, dacă mă aflam in Mackinaw, aş fi crezut că mă aflu într-un wigwam indian. Dumnezeule mare! Pe drumul acesta a mers şi Iona? Acoperişul e înalt de vreo douăsprezece picioare şi se înclină într-un unghi destul de ascuţit, de parcă s-ar sprijini pe o bârnă, în timp ce marginile zimţate, arcuite şi păroase ne arată aceste şipci de os nemaipomenite, înălţate doar pe jumătate. Ca nişte iatagane, cam vreo trei sute pe fiecare parte, care prinse de partea de sus a capului, sau de osul coroanei, formează acele obloane veneţiene despre care s-a vorbit în altă parte. Marginile acestor oase sunt acoperite cu peri prin care Balena Dreaptă strecoară apa şi în ele rămân peştişorii atunci când trece cu gura deschisă prin mările de plancton în timpul hrănirii. În miezul acestor storuri osoase, după cum stau ele în mod obişnuit, se văd anume urme, curbe, găuri şi crestături după care unii vânători de balene calculează vârsta creaturii, după cum se cercetează vârsta unui stejar socotind inelele trunchiului. Deşi certitudinea acestui criteriu este departe de a fi demonstrată, el are un iz de probabilitate analogică. Oricum, dacă îl acceptăm, trebuie să îi dăm Balenei Drepte o vârstă mult mai înaintată decât ar părea potrivit la prima vedere.

În vremurile de demult, se pare că domneau cele mai stranii închipuiri în ceea ce priveşte aceste obloane. Un călător din cartea lui Purchas le numeşte minunatele

„mustăţi” din gura balenei, altul păr de porc, un al treilea domn din scrierea lui Hackluyt foloseşte următoarea limbă elegantă: „Sunt în jur de două sute cincizeci de aripioare care cresc pe fiecare parte a «tocătorului» său superior şi care se arcuiesc peste limbă în ambele laturi ale gurii”[56].

După cum ştie toată lumea, aceşti „peri de porc”, aceste „aripioare”, „mustăţi”, „obloane” sau cum doreşti a le numi le oferă doamnelor acele balene de corset şi alte unelte de întărire. Dar, în această privinţă, cererea a început de mult să scadă. În timpul reginei Anne, osul era în culmea gloriei, căci crinolina era la modă. La fel cum acele doamne de demult se plimbau vesele, deşi se aflau în fălcile balenei, ai putea spune, tot aşa, pe timp ploios, alergăm nepăsători sub aceleaşi fălci pentru a ne adăposti, căci umbrela este un cort întins peste aceleaşi oase.

Uită acum despre obloane şi mustăţi pentru o clipă şi, stând în gura Balenei Drepte, uită-te din nou în jurul tău! Văzând acele colonade de os înşirate atât de metodic, n-ai crede oare că te afli în marea orgă din Haarlem, privindu-i miile de tuburi? Drept preş pentru orgă avem cel mai pufos covor turcesc: limba, care e lipită de podeaua gurii, este foarte grasă şi moale şi e în stare să se rupă în bucăţi atunci când e înălţată pe punte. Având această limbă stranie în faţa noastră, aş spune, aruncând o privire, că face cam şase butoaie, adică atâta seu îţi poate aduce.

Până acum trebuie să te fi limpezit cu privire la adevărul subiectului cu care am pornit, şi anume că Balena Dreaptă şi Caşalotul au capete aproape cu totul diferite. Pentru a rezuma: Balena Dreaptă nu are vreun izvor semnificativ de spermanţet, niciun dinte de fildeş, nicio mandibulă flexibilă a fălcii, aşa cum se întâmplă la Caşalot; iar Caşalotul nu are obloane din os, nicio buză groasă şi nu are nimic care să se asemene cu o limbă. Balena Dreaptă are două nări pentru scuipat jetul, Caşalotul are doar una.

Priveşte acum pentru ultima oară la aceste capete venerabile, aşa cum stau unul lângă celălalt, deoarece unul dintre ele se va scufunda curând uitat în mare, iar celălalt îl va ajunge din urmă nu după mult timp.

Poţi surprinde expresia Caşalotului? E aceeaşi pe care o avea când a murit, doar că unele dintre ridurile mai mari de pe frunte s-au mai şters. Cred că fruntea sa lată are o linişte caracteristică preriei, născută dintr-o indiferenţă meditativă faţă de moarte. Ia seama la expresia celuilalt cap, priveşte uimirea buzei răsfrânte, presată din greşeală de parapetul corăbiei, încât să îmbrăţişeze cu tărie falca. Nu pare acest cap să vorbească despre o imensă dârzenie în ceea ce priveşte moartea? Eu cred că Balena Dreaptă era un stoic, iar Caşalotul era un platonician care se apucase de citit Spinoza în ultimii săi ani.

76. Berbecul

Înainte de a părăsi de tot capul Caşalotului, aş dori, numai ca fiziolog, să observi cu atenţie cum arată din faţă, în totalitatea sa închegată. Aş dori să-l cercetezi acum numai pentru a-ţi forma o părere deşteaptă şi neexagerată despre ce putere de berbec se ascunde acolo. Acesta este un punct de răscruce, căci ori închei satisfăcător aceste socoteli cu tine însuţi, ori vei rămâne pentru totdeauna neîncrezător în una dintre cele mai teribile, dar nu cele mai neadevărate întâmplări din toată istoria scrisă.

Observi că în poziţia obişnuită de înot a Caşalotului, fruntea capului său are o înclinare aproape verticală cu apa; observi că partea de jos a acelei frunţi se apleacă foarte mult spre spate, astfel că formează un adăpost pentru lunga alveolă care găzduieşte falca de jos asemănătoare unui tangon; observi că gura se află în întregime sub cap, la fel cum ar fi ca propria ta gură să se afle sub bărbie. Mai mult, observi că balena nu are nas care să iasă în afară, ci nasul pe care îl are - nara de jet - se află în creştetul capului; observi că ochii şi urechile sunt aşezate pe laturile capului, la aproape o treime din întreaga lui lungime începând de la frunte. Din aceste pricini trebuie să fi înţeles până acum că acest cap al Caşalotului este un perete nesimţitor şi orb, fără niciun organ sau o proeminenţă cărnoasă de vreun fel. În plus, trebuie să iei aminte că numai în marginea de jos din înclinarea spre spate a capului vei putea găsi urma unui os şi numai dacă te îndepărtezi vreo douăzeci de picioare de frunte poţi măsura craniul în toată splendoarea lui. Această grămadă enormă şi fără oase este un fel de dop. În sfârşit, după cum va fi arătat în cele ce urmează, vasul capului cuprinde parţial cel mai delicat ulei. Vei afla acum natura acestei substanţe care acoperă această moliciune aparentă. Ţi-am

vorbit mai înainte despre cum învăluie untura corpul balenei asemenea cojii care înfăşoară o portocală. Tot aşa se întâmplă şi cu capul, dar există o diferenţă: în jurul capului, acest înveliş, deşi nu e la fel de gros, e incredibil de dur şi e de neînchipuit pentru un om care nu l-a atins niciodată. Cel mai ascuţit harpon, cea mai tăioasă suliţă aruncată de cel mai vânjos braţ omenesc ricoşează din el fără putere. E ca şi cum fruntea Caşalotului ar fi pavată cu copite de cal. Nu cred că simte ceva prin ea.

Mai gândeşte-te la un lucru! Când două vase indiene mari şi împovărate îşi întretaie drumurile şi se pot ciocni în docuri, ce fac marinarii? Nu atârnă peste ele, în locul impactului, obiecte de substanţă dură, cum ar fi fierul sau lemnul? Nu, ei fixează un dop mare şi rotund de câlţi şi plută, învelit în cea mai groasă şi mai trainică piele de bou. Acesta absoarbe cu curaj şi fără stricăciuni lovitura care ar fi sfărâmat toate şipcile de lemn şi răngile de fier. Acest fapt ilustrează suficient sensul la care vreau să ajung. Dar pe lângă toate acestea, mi-am dat seama că, aşa cum peştii obişnuiţi au în trup ceea ce se cheamă o băşică de înot pe care pot să o umfle şi să o contracte, iar cum Caşalotul nu are, după câte ştiu eu, un astfel de mecanism şi considerând, de asemenea, felul altfel inexplicabil în care când îşi scufundă în întregime capul, când înoată cu el ridicat din apă, gândindu-mă iarăşi la elasticitatea învelişului său şi la interiorul unic al capului, mi-am dat seama, după cum spuneam, că acele alveole în formă de fagure de acolo pot avea o neştiută şi nebănuită legătură cu aerul, astfel încât să fie susceptibile la dilatare şi contractare atmosferică. Dacă e aşa, imaginează-ţi că tăria sa incredibilă este dată de cel mai impalpabil şi mai fragil dintre toate elementele.

Acum, ia aminte! Împingând fără greş acest zid mort, invincibil şi de neatins, împreună cu substanţa plutitoare dinăuntru, înoată în urmă o masă nemaipomenit de vie, care nu poate fi măsurată decât ca lemnul stivuit - cu

coarda - şi care ascultă de o singură voinţă, ca şi cea mai mică insectă. Astfel că atunci când îţi voi vorbi despre felurile şi concentrările de forţe ce se ascund pretutindeni în măreţul monstru, când îţi voi arăta unele isprăvi mai neînsemnate ale creierului său, sunt încredinţat că vei fi izbăvit de orice urmă de necredinţă ignorantă şi vei fi pregătit să ai răbdare. Dacă îţi voi povesti despre cum Caşalotul şi-a croit un canal prin istmul Darien şi a amestecat astfel Atlanticul cu Pacificul, nu vei ridica nici măcar un fir din sprânceană, căci, dacă nu cumva stăpâneşti balena, nu eşti decât un provincial şi un sentimental în ceea ce priveşte Adevărul. Însă Adevărul e un lucru pe care nu îl pot cunoaşte decât salamandrele uriaşe; ce şanse să aibă atunci provincialii? Ce s-a întâmplat cu tinerii plăpânzi care au încercat să ridice vălul zeiţei înfricoşătoare din Sais[57]?

77. Marele poloboc din Heidelberg[58]

Acum voi vorbi despre Golirea Butoiului. Dar ca să înţelegi, trebuie să afli ceva despre curioasa structură internă a obiectului pe care îl disecăm.

Privind capul Caşalotului ca pe un dreptunghi, poţi, pe un plan înclinat, să-l desparţi în două icuri[59], dintre care cel de jos este structura osoasă, care formează craniul şi fălcile, iar cel de sus este o masă untoasă fără pic de oase, al cărui capăt lat din faţă formează aşa-zisa frunte lată şi verticală a balenei. Împarte pe orizontală acest ic de sus prin mijlocul frunţii şi obţii astfel două părţi aproape egale, care erau dinainte separate de la natură de un perete dintr-o membrană tendinoasă.

Partea de jos, numită „câlţi”, este un fagure imens de seu, format prin încrengătura şi întretăierea unor fibre elastice dure şi albe care desenează zece mii de celule îmbibate pe toată mărimea sa. Partea de sus, numită butoi, poate fi privită ca fiind polobocul din Heidelberg al Caşalotului. Cum această căldare mare este scobită în mod fermecat în partea din faţă, tot aşa este şi fruntea mare şi plată, mult, pentru împodobirea emblematică a minunatului său poloboc. Mai mult, aşa cum acela din Heidelberg era mereu umplut cu cel mai de soi vin din văile Rinului, tot aşa polobocul balenei conţine cel mai preţios ulei, şi anume scumpul spermanţet, în starea sa pură, limpede şi parfumată. Această preţioasă substanţă nu poate fi găsită curată în altă parte a trupului creaturii. Deşi atunci când balena este în viaţă seul este lichid, atunci când este expus la aer, după moarte, începe să se întărească repede, formând frumoşi muguri de cristale, ca atunci când prima pojghiţă de gheaţă începe să se formeze în apă. Butoiul

unei balene mari aduce de obicei vreo cinci sute de galoane de spermanţet, dar din acestea, din cauza unor împrejurări inevitabile, o parte măricică se varsă, se scurge, picură jos sau este pierdută prin alte moduri în acea treabă delicată a adunării ei.

Nu ştiu cu ce materiale fine şi preţioase era căptuşit polobocul din Heidelberg, dar în ceea ce priveşte bogăţia, acea căptuşeală nu se poate compara cu membrana mătăsoasă de culoarea perlei, asemenea dublurii unei haine fine de blană, care acoperă interiorul butoiului Caşalotului.

Am văzut că polobocul de Heidelberg al Caşalotului cuprinde toată lungimea creştetului şi de aceea, după cum s-a mai spus şi în altă parte, capul cuprinde o treime din lungimea creaturii. Astfel, socotind acea lungime cam la optzeci de picioare pentru o balenă măricică, îţi rămân mai bine de douăzeci şi şase de picioare pentru adâncimea polobocului, atunci când este agăţat în lungime de parapetul unei nave.

Ca şi la decapitarea balenei, unealta chirurgului este adusă aproape de locul unde se crapă o deschidere în magazia cu spermanţet. Acest om trebuie aşadar să fie cu mare băgare de seamă ca nu cumva vreo lovitură nepotrivită şi neatentă să năvălească în sanctuar şi să se scurgă spre risipă tot conţinutul valoros. Această margine secerată a capului este ultima ridicată din apă şi este ţinută în acea poziţie de uriaşele unelte de tăiat, ale căror legături de cânepă dintr-o parte creează acolo o junglă de frânghii.

Acestea fiind spuse, ia seama acum, rogu-te, la minunatul şi - în aceasta împrejurare - aproape mortalul mijloc prin care i se dă cep marelui poloboc de Heidelberg al Caşalotului.

78. Rezervorul şi găleţile

Sprinten ca o pisică, Tashtego se urcă în vârf şi, fără a-şi schimba postura dreaptă, aleargă peste braţul întins în afară al vergii celei mari, acolo unde acesta stă chiar deasupra polobocului înălţat. Şi-a luat cu el o unealtă uşoară numită mandar, care e format din doar două părţi ce trec printr-un cadru cu o singură roată de scripete. Legând acest cadru astfel ca el să atârne de braţul vergii, leagănă unul din capetele frânghiei până când acesta este prins şi ţinut strâns de un marinar de pe punte. Apoi, cu mâna în sus, indianul sare pe partea cealaltă, căzând cu agilitate pe vârful capului. Acolo, încă ridicat deasupra celorlalţi, spre care strigă din răsputeri, pare a fi un muezin care cheamă oamenii buni la rugăciune din vârful unui turn.

Fiindu-i trimisă o cazma ascuţită cu coada scurtă, el caută cu atenţie locul potrivit pe unde să înceapă să sape în butoi. Lucrează cu mare băgare de seamă, ca un vânător de comori într-o casă veche, ciocănind pereţii pentru a afla unde este zidit aurul. Atunci când această căutare prudentă ia sfârşit, se leagă de unul dintre capetele mandarului o găleată trainică încercuită cu inele de fier, întocmai ca o găleată de fântână, iar celălalt capăt, întins peste punte, este ţinut de doi sau trei marinari pregătiţi. Aceştia ridică găleata ca să o poată ajunge indianul, căruia altcineva i-a întins deja o prăjină foarte lungă. Înfigând această prăjină în găleată, Tashtego ghidează găleata în jos, în interiorul polobocului, până dispare de tot. Apoi, anunţându-i pe mateloţii de la mandar, iată cum se ridică iar găleata, bolborosind ca şistarul unei lăptărese plin cu lapte proaspăt. Coborât cu grijă de la înălţimea aceea, vasul plin ochi este prins de un braţ pregătit şi golit degrabă într-un ciubăr mare. Urcând iar în vârf, trece încă o dată prin acelaşi cerc până când rezervorul adânc se goleşte. Spre

sfârşit, Tashtego trebuie să înfigă prăjina din ce în ce mai tare şi mai adânc în poloboc, până ce vreo douăzeci de picioare din lungimea băţului nu se mai văd deloc.

Oamenii de pe „Pequod” goleau astfel, de ceva timp, câteva ciubăre umplându-se deja cu spermanţetul parfumat, când deodată se întâmplă un accident bizar. Fie că Tashtego, indianul sălbatic, fu atât de nesocotit şi neatent încât să dea drumul pentru o clipă frânghiilor de scripete ce ţineau capul, fie că locul în care stătea era foarte periculos şi alunecos, fie că împieliţatul însuşi urzi să se întâmple aşa fără a-şi face cunoscute motivele, nu se ştie sigur ce se întâmplă. Totuşi, fără de veste, pe când cea de-a optsprezecea sau a nouăsprezecea găleată urca însetată - Dumnezeule!, bietul Tashtego -, ca o găleată geamănă într-o fântână adevărată căzu cu capul înainte în marele poloboc din Heidelberg şi cu o teribilă bolboroseală uleioasă pieri din faţa ochilor noştri.

— Om peste bord!, strigă Daggoo, care fu primul ce-şi veni în simţiri din uimirea generală.

— Leagănă găleata încoace!, strigă şi, îndesând un picior în ea, pentru a nu se agăţa doar cu mâna de mandarul alunecos, marinarii îl urcară până în vârful capului, înainte ca Tashtego să-i fi atins fundul. Între timp se iscă un tumult teribil. Uitându-se peste margine, văzură capul ce mai înainte spânzura lipsit de viaţă zvâcnind şi mişcând chiar sub luciul apei, de parcă rumega o idee măreaţă chiar atunci. Când colo, era doar sărmanul indian, care arăta fără a vrea prin acele zbateri adâncimea primejdioasă la care se scufundase.

În acea clipă, în timp ce Daggoo, în vârful capului, dădea jos mandarul - care se încurcase cumva printre nenumăratele unelte de tăiat —, se auzi un sunet ascuţit de sfâşiere şi, spre groaza de nedescris a tuturor, uriaşa formă se rostogoli într-o parte cu o zguduire puternică, până când corabia îmbătată tremură şi se scutură de parcă ar fi fost lovită de un aisberg. Singurul cârlig rămas la locul lui, de

care atârna acum întreaga greutate, părea a fi pe punctul de a ceda in fiecare moment, un lucru de aşteptat după cât de tare se clătina capul.

— Coboară! Coboară!, îi strigară marinarii lui Daggoo, dar asta ţinând cu o mână frânghia scripetelui greu, astfel că dacă ar fi căzut capul, el ar fi rămas încă agăţat. Cum negrul descurcase frânghia, îndesă găleata în fântâna surpată pentru ca harponierul îngropat să o prindă şi să fie astfel tras afară.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule, strigă Stubb, ce faci, izbeşti în lada cu muniţie? Încetează! Cum vrei să-l ajuţi, înfigându-i găleata legată în fier în cap? N-ai de gând să încetezi?

— La o parte de lângă vinci!, strigă o voce ca tunetul de plecare al unei rachete.

Aproape în acelaşi timp, cu o bubuitură de tunet, grămada uriaşă căzu în mare, ca platforma Table Rock în vâltoarea Niagarei. Carena uşurată se rostogoli în direcţia opusă atât de tare că îşi descoperi arama strălucitoare şi toată lumea îşi ţinu respiraţia când, legănându-se ba peste capetele marinarilor, ba peste ape, Daggoo, printr-un văl gros de stropi, putea fi văzut agăţându-se de scripeţii în balans, în timp ce bietul Tashtego, îngropat de viu, se scufunda spre fundul oceanului.

Nici nu se împrăştie bine ceaţa orbitoare, că o siluetă goală, cu o sabie în mână, fu văzută pentru o clipită deasupra parapetelor. În următoarea clipă, un zgomot plescăitor ne anunţă că viteazul meu Queequeg sărise în ajutorul lui. Se făcu o mişcare compactă către margine şi fiecare ochi numără fiecare undă, în timp ce secundele se scurgeau una după alta şi nu se arăta niciun semn că înecatul sau salvatorul ar fi apărut. Câţiva săriră într-o barcă din apropiere şi se îndepărtară puţin de corabie.

— Ha! Ha!, strigă Daggoo deodată din leagănul său tăcut de-acum de la înălţime şi, uitându-ne mai departe de margine, văzurăm un braţ ţâşnind drept dintre valurile

albastre. Era o privelişte neobişnuită, ca şi când s-ar ivi un braţ din iarba de pe un mormânt.

— Amândoi, amândoi! Sunt amândoi!, anunţă Daggoo din nou cu un strigăt voios. Curând, Queequeg fu văzut înotând brav cu o mână şi cu cealaltă ţinând strâns părul lung al indianului. Traşi în barca ce îi aştepta, fură aduşi repede pe punte, dar Tashtego îşi reveni cu greu şi nici Queequeg nu părea prea plin de viaţă.

Cum reuşise acest nobil ajutor? Ei bine, scufundându-se după capul ce cobora încet, Queequeg crestă în lung cu sabia sa fundul capului, pentru a face o gaură mare ca un tambuchi.

Apoi, dând drumul sabiei, îşi înfipse braţul său lung adânc înăuntru şi în sus şi îl trase astfel afară pe bietul Tash apucându-l de cap. Spuse că prima oară când se întinsese după el îl prinsese de un picior, dar ştiind că nu aşa trebuia să fie scos şi că ar fi putut să se işte încurcături, împinse înapoi piciorul şi, întorcându-l şi răsucindu-l cu agilitate, îl dădu pe indian de-a dura. La a doua încercare ieşi cum trebuia: cu capul înainte. Cât despre marele cap, se simţea cât de bine se putea în acele momente.

Astfel, prin curajul şi talentul în ale obstetricii ale lui Queequeg, izbăvirea, sau mai bine-zis venirea pe lume a lui Tashtego, fu încheiată cu succes şi încă în colţii celor mai potrivnice şi mai disperate obstacole. Aceasta e o lecţie ce nu trebuie uitată. Moşirea ar trebui predată la acelaşi curs cu scrima sau boxul, călăritul sau vâslitul.

Ştiu că această aventură stranie a indianului va părea cu siguranţă de necrezut pentru unii oameni de pe uscat, deşi ei înşişi au văzut sau au auzit de cineva căzut într-un rezervor în largul mării, un accident care nu se întâmplă doar arareori şi din pricini mai mici decât cea a indianului, având în vedere cât de alunecoasă este gura fântânii Caşalotului.

Se prea poate să îţi pui întrebarea:

— Cum se poate una ca asta? Credeam că acest cap căptuşit şi îmbibat al Caşalotului este cea mai uşoară şi mai plutitoare parte a sa, iar tu îl faci să se scufunde într-o substanţă mult mai densă. Aici te-am prins!

Ei bine, din contră! Atunci când căzu bietul Tash, butoiul fusese aproape golit de conţinutul său plutitor, rămânând doar peretele dens şi tendinos al fântânii – o substanţă groasă şi tare care este, cum am mai spus, mult mai grea decât apa, şi care se scufundă ca plumbul. Tendinţa de a se scufunda repede fu în această împrejurare combătută de faptul că celelalte părţi ale capului rămăseseră încă ataşate, astfel că se duse la fund foarte încet, lăsându-i lui Queequeg răgaz pentru a-şi încerca talentele de obstetrician agil pe fugă, ai putea spune. Da, fu o naştere pripită, într-adevăr.

Dacă Tashtego ar fi murit în acel cap, ar fi fost o moarte tare preţioasă să fie sufocat în cel mai alb şi mai de soi spermanţet parfumat; camera interioară, sfânta sfintelor a Caşalotului, i-ar fi fost sicriu, dric şi mormânt. Nu-mi amintesc decât o singură moarte mai dulce de atât, sfârşitul delicios al unui apicultor din Ohio care, căutând miere în scorbura unui copac, găsi neobişnuit de multă ambrozie acolo încât aplecându-se deasupra fu tras în jos şi muri îmbălsămat. Câţi crezi că au căzut în capul mieros al lui Platon şi au sfârşit dulce înăuntru?

79. Preria

Analiza liniilor feţei sale şi pipăitul cucuielor din capul acestui Leviatan constituie o muncă pe care niciun fizionomist şi nici un frenolog nu şi-au asumat-o încă. O asemenea încercare ar părea la fel de rodnică cum ar fi ca Lavater[60] să analizeze liniile stâncii Gibraltar sau ca Gali[61] să se urce pe o scară şi să pipăie Domul Panteonului. Cu toate acestea, în faimoasa sa lucrare, Lavater nu cercetează doar diferitele trăsături ale feţelor umane, ci examinează cu atenţie şi feţele cailor, ale păsărilor, ale şerpilor şi ale peştilor şi se adânceşte în detalii despre schimbarea expresiei ce se discerne pe aceste chipuri. Nici Gali şi nici discipolul său Spurzheim nu eşuează în a face câteva aluzii despre caracteristicile frenologice ale altor creaturi în afară de oameni. Astfel, deşi nu sunt pregătit nici măcar ca începător pentru a aplica aceste două cvasiştiinţe asupra balenei, o să fac şi eu o încercare. O să mă străduiesc cât pot de mult şi o să scot la iveală tot ce se poate.

Din punct de vedere fizionomic, Caşalotul este o creatură neobişnuită. Nu are nas. Fiindcă nasul este cea mai centrală şi mai evidentă dintre trăsături şi fiindcă le modifică cel mai mult şi controlează expresia lor combinată, atunci s-ar părea că lipsa sa totală din rolul de apendice extern afectează într-o măsură enormă înfăţişarea balenei. După cum într-un peisaj de grădină un turn, o cupolă, un monument sau vreo înălţare de orice fel este socotită indispensabilă pentru închegarea priveliştii, tot aşa nicio faţă nu poate fi desăvârşită fără clopotniţa înălţată şi deschisă a nasului. Dacă îi luaţi nasul statuii lui Zeus a lui Fidias, ce arătare tristă ar rămâne! Cu toate acestea, Leviatanul este atât de măreţ şi proporţiile lui sunt într-atât

de solide, că aceeaşi lipsă care ar urâţi statuia lui Zeus, la el nu este un cusur atât de mare. Nu, ci din contră, este o măreţie în plus. Ar fi fost nepotrivit ca balena să aibă nas. În timp ce te plimbi în călătoria ta fizionomică navigând într-o bărcuţă în jurul marelui său cap, privirile nobile aruncate lui nu sunt niciodată insultate de gândul că ar avea un nas de care să-l tragi. O idee îngrozitoare, care deseori ţi se iveşte chiar şi atunci când îl priveşti pe cel mai de seamă paracliser regal pe tronul său.

În unele detalii, poate că cea mai impunătoare trăsătură fizionomică a Caşalotului este fruntea sa lată. Această privelişte este sublimă.

Adâncită în gânduri, o frunte de om pare a fi Estul tulburat de zori. În liniştea păscutului, fruntea creaţă a unui taur are o atingere de măiestrie. Când urcă tunuri grele prin defileurile munţilor, fruntea elefantului este maiestuoasă. Omenească sau animală, fruntea fermecată este ca sigiliul aurit pe care îl lipeau împăraţii germani pe decretele lor. Însemna: „Domnul: făcut în această zi de mâna mea.” La cele mai multe fiinţe, nu la om, fruntea este deseori doar o fâşie de păşune alpină aşezata la marginea zăpezilor. Puţine sunt acele frunţi care, asemenea celor ale lui Shakespeare şi Melancthon, se înalţă atât de sus şi se coboară atât de jos, încât ochii par nişte lacuri de munte limpezi, veşnice şi neclintite, iar deasupra lor, în ridurile frunţii, poţi urmări gândurile cornute ce vin să se adape acolo, cum vânătorii scoţieni urmăresc paşii cerbului prin zăpadă. La marele Caşalot, demnitatea divină a frunţii este mărită într-atât, încât, privind-o din faţă în toată mărimea ei, simţi dumnezeirea şi puterile teribile mai cu tărie decât privind orice alt lucru de pe lumea aceasta. Asta deoarece nu vezi un punct anume, nu se observă nicio trăsătură distinctă, nici nas, nici ochi, nici urechi, nici gură, nicio faţă, căci nu are una propriu-zisă. Nu are decât marea boltă a frunţii, încreţită cu ghicitori care se scufundă în tăcere ducând cu el sfârşitul bărcilor, al corăbiilor şi al oamenilor.

Nici din profil nu pare mai mică această frunte, deşi privită în acest fel nu te mai copleşeşte atât de tare. Din profil poţi vedea adâncitura orizontală şi în formă de semilună din mijlocul frunţii, care la Lavater este semnul geniului.

Dar cum vine asta? Caşalotul să fie genial? A scris vreodată Caşalotul vreo carte, a ţinut vreo cuvântare? Nu, geniul său se simte prin faptul că nu face nimic deosebit pentru a-l dovedi. Este declarat de tăcerea sa piramidală. Acest lucru îmi aminteşte de faptul că, dacă balena ar fi fost cunoscută tinerei lumi orientale, ar fi fost divinizată de minţile ei copilăreşti. L-a divinizat ea pe crocodilul de Nil, deoarece acesta nu are limbă. Nici Caşalotul nu are limbă, sau cel puţin aceasta este atât de mică, încât nu poate fi scoasă afară. Dacă popoarele din ziua de azi, înţelepte şi poetice, i-ar ademeni pe zeii veseli ai sărbătorilor păgâne din trecut şi i-ar urca iar pe tron în noile ceruri, pe dealul părăsit, fiţi siguri că dacă i s-ar oferi jilţul lui Zeus Caşalotului, el l-ar înnobila.

Champolion a descifrat hieroglifele scrijelite în granit. Dar nu există un Champolion care să descifreze Egiptul de pe faţa fiecărui om sau animal. Fizionomia, ca oricare alta dintre ştiinţele oamenilor, este doar o scorneală trecătoare. Dacă sir William Jones, care citea în treizeci de limbi, nu putea desluşi înţelesurile adânci şi amănunţite ale chipului celui mai simplu ţăran, cum să spere neşcolitul Ishmael să desluşească aramaica scrisă în fruntea Caşalotului? Ţi-o arăt ţie. Desluşeşte-o, dacă poţi.

80. Nuca

Dacă prin fizionomie Caşalotul se aseamănă unui Sfinx, pentru un frenolog, creierul său pare a fi un cerc geometric imposibil de ridicat la pătrat.

La creatura matură, craniul ajunge să măsoare cel puţin douăzeci şi trei de picioare în lungime. Desfă falca de jos şi profilul craniului va arăta asemenea marginii unui plan uşor înclinat aşezat pe o bază netedă. Când balena trăieşte, după cum am văzut deja, este umplut şi aproape teşit de masa greoaie a călţilor şi a spermanţetului. La capătul de sus, tigva formează un crater pentru a adăposti acea substanţă, iar sub podeaua acestui crater, într-o altă cameră care nu depăşeşte zece inci atât în lungime, cât şi în lăţime, se odihneşte creierul monstrului, mare cât să-l ţii în palmă. Creierul se află la cel puţin douăzeci de picioare de aşa-zisa lui frunte şi este ascuns după fortificaţii trainice, ca şi citadela dinăuntrul zidurilor fortificate ale cetăţii Quebec. Este ascunsă în el ca o cutiuţă aleasă, astfel că ştiu marinari care neagă hotărâţi că balena cu spermanţet are alt creier în afară de substanţa asemănătoare formată din yarzii cubici din magazia de seu. Fiind acoperit de striuri bizare, pliuri şi cute, pare a fi mai potrivit de a lega ideea puterii sale de această parte tainică a sa atribuindu-i ei jilţul inteligenţei.

Este limpede, aşadar, că, din punct de vedere frenologic, capul Leviatanului, în starea sa intactă şi vie, este o amăgire. Cât despre creierul său adevărat, nu există niciun indiciu al prezenţei sale şi nici nu se poate pipăi. Balena, ca toate lucrurile mari, arată lumii o faţă plăsmuită.

Dacă goleşti craniul de grămada de seu şi te uiţi din spate la vârful lui, care este capătul ţuguiat, vei fi uimit de asemănarea cu un creier uman privit în acelaşi fel şi din aceeaşi parte. Într-adevăr, dacă pui această tigvă -

micşorată la mărimea unei tărtăcuţe de om - cu susul în jos pe un platou cu cranii umane, n-ai mai putea să o deosebeşti şi privind adânciturile dintr-o parte a creştetului ai spune ca un frenolog că „acest om nu avea respect faţă de sine şi nici mândrie". Prin aceste negaţii, împreună cu caracterul afirmativ al mărimii şi puterii sale uriaşe, îţi poţi forma o părere adevărată, deşi nu foarte fericită, despre ce înseamnă forţa mult-lăudată.

Dacă însă după dimensiunile comparative ale creierului balenei socoteşti că nu poate fi categorisit în niciun fel, îţi voi da o altă idee. Dacă priveşti cu atenţie şira spinării oricărui patruped, vei fi izbit de asemănarea vertebrelor cu un şirag de tigve micşorate, care se aseamănă vag cu craniul cel adevărat.

Ideea că vertebrele sunt cranii nedezvoltate este un concept german. Dar cred că nu germanii au fost primii care au observat această asemănare stranie. Un prieten străin mi-a atras atenţia asupra acestui lucru arătându-mi scheletul unui duşman pe care îl ucisese şi cu ale cărui vertebre îşi împodobea pe post de basorelief prora ascuţită a canoei sale. Cred că frenologii au omis un lucru important necontinuându-şi investigaţiile de la cerebel de-a lungul şirei spinării. Eu unul susţin că o mare parte din caracterul omului se citeşte în coloana vertebrală. Mai degrabă ţi-aş pipăi spinarea decât ţeasta, oricine ai fi. O coloană subţire nu susţine niciodată un suflet drept şi nobil. Eu mă mândresc cu coloana mea vertebrală ca fiind băţul stindardului pe care îl flutur în faţa lumii.

Aplică această ramură vertebrală frenologiei Caşalotului. Cavitatea craniană se continuă cu prima vertebră a gâtului, iar în acea vertebră capătul canalului spinal va măsura zece inci în diametru şi opt în înălţime, având forma unui triunghi cu baza în jos. Trecând prin celelalte vertebre, canalul se subţiază, dar pentru o bună bucată îşi păstrează capacitatea.

Desigur, acest canal este plin cu aceeaşi substanţă ciudat

de fibroasă - măduva spinării - ca şi creierul şi comunică direct cu acesta. Mai mult, preţ de câteva picioare bune de la ieşirea din cavitatea creierului, măduva îşi păstrează grosimea, fiind aproape egală cu cea a creierului. În aceste împrejurări, ar fi nerezonabil să analizăm şi să cartografiem frenologia şirei balenei? Privită în această lumină, minunata micime comparată a creierului este cumpănită mai mult decât ar fi nevoie de minunata mărime comparată a măduvei spinării.

Lăsând însă această aluzie să fie înţeleasă după bunul plac al frenologilor, voi mai vorbi despre teoria spinării pentru o clipă, cu referire la cocoaşa Caşalotului. Această cocoaşă grandioasă, dacă nu cumva mă înşel, se înalţă deasupra uneia dintre vertebrele mai mari şi este, într-un fel, mulajul ei convex exterior. Din cauza situării ei, voi numi această cocoaşă înaltă organul tăriei sau al neîmblânzirii Caşalotului. Că marele monstru este de neîmblânzit, vei afla din alte lămuriri ce urmează.

81. „Pequod” întâlneşte „Fecioara”

Când veni ziua sortită întâlnirăm corabia „Jungfrau” din Bremen, al cărei căpitan era Derick de Deer. Odinioară, popoare fruntaşe în vânătoarea de balene, olandezii şi germanii sunt acum codaşi. Însă ici şi colo, la latitudini şi longitudini îndepărtate, mai poţi întâlni din întâmplare stindardul lor pe apele Pacificului.

Dintr-un oarecare motiv, nava „Jungfrau” se arăta foarte nerăbdătoare să îşi prezinte omagiile. Aflându-se încă la o distanţă destul de mare de „Pequod”, ea se întoarse şi, coborând o barcă, căpitanul se îndreptă spre noi, stând nerăbdător la proră în loc să stea la pupă.

— Ce are în mână?, întrebă Starbuck arătând spre un obiect ce se legăna în mâna germanului. Nu se poate! E un rezervor de lampă!

— Nu e asta, spuse Stubb, nu, nu, e o cutie de cafea, domnule Starbuck. Vine să ne facă nouă cafeaua, e servitorul. Nu vedeţi cutia de tinichea pe care o ţine lângă el? Acolo are apă fiartă. Eh! El e, e servitorul.

— Fugi de-aici, strigă Flask, sunt un rezervor de lampă şi un bidon de ulei. A rămas fără seu şi vine la cerşit.

Oricât de bizar ar părea ca o balenieră să împrumute seu în mijlocul locului de vânătoare şi oricât ar contrazice proverbul despre căratul cărbunilor la Newcastle, câteodată se întâmplă şi una ca asta, iar în cazul de faţă, căpitanul Derick de Deer ţinea în mână fără tăgadă un rezervor de ulei, după cum spusese Flask.

După ce urcă la bord, Ahab îl luă la întrebări fără a băga de seamă ce avea în mână. În graiul său anevoios, germanul arătă că nu ştie nimic despre Balena Albă şi întoarse pe dată firul discuţiei către rezervor şi butoi, presărând câte ceva despre cum trebuia să se bage noaptea în pat pe un întuneric negru ca smoala, căci i se terminase

şi ultima picătură de ulei de Bremen şi nu prinseseră nici măcar un peşte-zburător ca să îşi acopere nevoile. La sfârşit adăugă că nava sa era într-adevăr ceea ce se numeşte o navă „curată”, adică una goală, meritându-şi din plin numele de „Jungfrau” sau „Fecioara”.

După ce luă ce îi trebuia, Derick plecă, dar nu ajunse bine lângă navă, că se strigă din catargele ambelor corăbii apropierea unor balene. Atât de dornic de vânătoare era Derick că nu se mai opri să lase rezervorul şi butoiul pe punte, ci îşi întoarse barca şi porni după rezervoarele monstruoase.

Cum vânatul se ivise sub vânt, el şi alte trei bărci nemţeşti care îl urmară în curând aveau un avans considerabil faţă de „Pequod”. Erau opt balene, o turmă mijlocie. Dându-şi seama de primejdie, acestea înotau cu viteză una lângă alta chiar sub vânt, apropiindu-se ca tot atâţia cai înhămaţi împreună. Lăsau în urmă un siaj mare şi lat, de parcă desfăceau fără oprire un pergament imens peste ape.

În acest siaj învolburat, cu mulţi stânjeni în urmă, înota un imens şi cocoşat taur bătrân, care din cauza fugii sale greoaie şi încrustaţiilor galbene neobişnuite ce creşteau pe el, părea suferind de gălbinare sau de vreo altă boală. Faptul ca această balenă să aparţină de turma din faţă părea îndoielnic, căci nu e firesc ca asemenea Leviatane bătrâne să fie sociabile. Cu toate acestea, se ţinea pe urma lor, deşi fără îndoială valurile îl întârziau deoarece talazurile albicioase se loveau de botul său ca talazul ce se umflă din doi curenţi potrivnici. Jetul lui era scurt, încet şi greoi, ieşind cu un zgomot înecăcios şi răsfirându-se în fâşii frânte, urmat de stranii cutremurări interioare ce scăpau prin celălalt capăt scufundat şi făcând apele să clocotească în urma lui.

— Care are vreun leac la el?, întrebă Stubb. Mă tem că îl doare stomacul. Doamne, imaginaţi-vă cum ar fi să te doară un stomac cât un pogon! Vânturile rele parcă ţin Crăciunul

ferecat înăuntru, băieţi. E primul vânt rău pe care-l ştiu să bată dinspre pupa. Ia te uită! Balenele sunt în stare de astfel de ambardee? Trebuie că şi-a pierdut echea.

Ca un vas indian încărcat din greu, ce îşi croieşte drum pe coasta hindusă, cu puntea plină ochi de cai înspăimântaţi şi se înclină, se scufundă, se rostogoleşte şi şerpuieşte, tot aşa îşi cârmea şi taurul acesta bătrân greutatea şi se mai întorcea din când în când pe coastele împovărate, arătându-şi pricina siajului întortocheat sub forma ciotului nenatural al înotătoarei de la tribord. Era greu de spus dacă îşi pierduse acea înotătoare într-o luptă sau se născuse fără ea.

— Aşteaptă doar puţin, bătrâne, că-ţi dau eu o faşă pentru braţul tău rănit, strigă crudul Flask arătând spre funia de balenă de lângă el.

— Vezi să nu te lege el cu ea, îi strigă Starbuck. Grăbeşte-te sau îl prinde neamţul.

Toate bărcile rivale se îndreptau cu o singură intenţie către peşte deoarece nu era doar cel mai mare, ci era şi cel mai aproape de ei, iar celelalte balene goneau cu asemenea viteză încât aproape că întreceau şi scurgerea timpului. În această împrejurare, bărcile de pe „Pequod” trecură pe lângă ultimele trei bărci germane coborâte, dar cu avansul pe care îl avea, barca lui Derick încă era fruntaşa urmăririi, deşi rivalii săi străini se apropiau cu fiecare clipă. Singurul lucru de care se temeau era că, el aflându-se deja atât de aproape de ţintă, putea arunca harponul înainte ca ei să-l ajungă şi să-l depăşească. Cât despre Derick, el părea destul de încrezător că aşa avea să se întâmple şi îşi mai scutura din când în când zeflemitor rezervorul de ulei către celelalte bărci.

— Câine fără obraz şi nerecunoscător!, strigă Starbuck. Mă batjocoreşte şi mă provoacă chiar cu tinicheaua prăpădită pe care i-am umplut-o cu mâna mea nici cu cinci minute în urmă.
Apoi cu şoapta sa puternică: grăbiţi-vă, câinilor! Trageţi!

— Să vă spun eu cum stă treaba, băieţi!, strigă Stubb echipajului. Este împotriva religiei mele să mă mânii, dar tare l-aş mai mânca de viu pe servitorul acela mârşav. Trageţi, ori nu vreţi? Vreţi să-l lăsaţi pe ticălos să vă bată? Vă place rachiul? Un butoi de rachiu, atunci, pentru cel mai bun marinar. Haideţi, de ce nu i se sparg venele nimănui? Cine-a aruncat ancora din barcă? Nu înaintăm niciun inci, parcă stăm pe loc. Oameni buni, uitaţi cum creşte iarba pe fundul bărcii; pe legea mea, şi catargul începe să înflorească. Nu merge aşa, băieţi. Uitaţi-vă la sluga aceea! Ce mai încolo şi-ncoace, ori scuipaţi flăcări, ori nu!

— Vai, ia uite ce spume face!, strigă Flask ţopăind în sus şi-n jos. Ce cocoaşă! Vai! haideţi, urcaţi-vă pe ea ca pe un buştean! Vai!, băieţii mei, haideţi, grăbiţi-vă! Vă dau să mâncaţi clătite şi midii la cină, aşa să ştiţi, băieţii mei, scoici coapte şi gogoşi, aşa, dar haideţi, haideţi, grăbiţi-vă. Face o sută de butoaie, nu-l pierdeţi, nu, nu! Uitaţi-vă la slugă! Vai!, ce balenă mare, ce matahală! Nu vă place spermanţetul? Uitaţi acolo trei mii de dolari! O bancă! O bancă întreagă! Banca Angliei! Vai! haideţi, haideţi, haideţi! Ce naiba mai face sluga acum?

În acel moment, Derick tocmai ce îşi arunca rezervorul de ulei şi butoiul către bărcile ce se apropiau, probabil atât pentru a-i întârzia pe rivali, cât şi pentru a-şi grăbi înaintarea prin forţa aruncării dinapoi.

— Neobrăzatul de câine neamţ!, strigă Stubb. Trageţi băieţi, trageţi ca nişte tunuri de război cu coada înroşită de diavol! Ce zici, Tashtego, eşti bărbatul care să-şi frângă spinarea în douăzeci şi două de bucăţi pentru onoarea bătrânului Gayhead? Ce zici?

— Zic că trag de mă ia naiba, urlă indianul.

Îndârjite şi întărâtate de zeflemelele germanului, cele trei bărci ajunseră aproape una lângă alta şi, aşezate astfel, se apropiară rapid. Cu atitudinea cavalerească a comandantului când se apropie de paradă, cei trei secunzi stăteau mândri şi drepţi strigând voioşi când şi când după

vâslaş: „Uite-o cum alunecă! Ura pentru jetul de cenuşă albă! Jos cu sluga! Să-l ajungem!”

Însă Derick avea un avans atât de mare, încât, în ciuda galanteriei lor, ar fi câştigat cursa dacă nu s-ar fi abătut asupra lui judecata cea dreaptă sub forma unui rac ce se agăţă de pana vâslaşului din mijloc. În timp ce nătăfleţul de marinar de apă dulce se chinuia să îşi elibereze vâsla, astfel că barca lui Derick mai că se răsturnă, iar el tuna la oameni cuprins de furie, Starbuck, Stubb şi Flask profitară de răgaz. Cu un strigăt se avântară repede înainte şi ajunseră pieziş în zona germanului. După o clipă, cele patru bărci se aflau de-a curmezişul în siajul balenei, iar în urma ei, de o parte şi de alta, se întindea spuma pufoasă pe care o bătea.

Era o privelişte teribilă şi de toată mila. Balena fugea acum cu capul scos din apă şi îşi arunca în faţă jetul clocotitor, în timp ce, înnebunită de frică, lovea într-o parte cu sărmana sa înotătoare. Şerpuia când într-o parte, când în alta în fuga sa şovăitoare şi la fiecare val pe care îl tăia se scufunda tremurător în mare sau îşi răsucea către cer înotătoarea cea bună. Am văzut odată o pasăre speriată cu o aripă ruptă care desena cercuri frânte prin aer, încercând în zadar să scape de ghearele de pirat ale şoimilor. Pasărea însă are glas şi îşi striga frica în ţipete plânse. Însă frica acestei brute mari şi mute a mării se ascundea înlănţuită înăuntrul său. Nu avea voce în afară de respiraţia hârşâită ce ieşea prin nară, iar acest lucru o făcea să arate nemaipomenit de vrednică de milă. Însă mărimea sa uluitoare, fălcile zdravene şi coada nemaipomenit de puternică erau suficiente pentru a îngrozi şi pe cel mai cutezător om căruia îi era milă de ea.

Văzând că în câteva clipe bărcile de pe „Pequod” aveau să i-o ia în faţă, Derick alese, în loc să fie păgubit de pradă în acest fel, să arunce ceea ce pentru el trebuie să fi părut o săgetare neobişnuit de lungă înainte să piardă ultima şansă.

Însă imediat ce se ridică harponierul său ca să lovească, cei trei tigri - Queequeg, Tashtego şi Daggoo - săriră în picioare şi, aşezaţi pe diagonală, îşi aliniară în acelaşi timp vârfurile, iar toate cele trei fiare de Nantucket, aruncate peste capul harponierului german, se înfipseră în balenă. Ţâşniră aburi de spumă şi foc alb! Cele trei bărci, în vâltoarea furiei dintâi a balenei puse pe fugă, loviră barca germană cu atâta forţă că Derick şi harponierul său înmărmurit fură aruncaţi şi traşi spre cele trei chile zburătoare.

— Nu vă fie frică, drăguţele mele untiere, strigă Stubb aruncând o privire fulgerătoare spre ei când îi ocoli, o să fiţi culeşi imediat, am văzut eu nişte rechini mai în spate: câinii Sfântului Bernard, ştiţi voi, cei care îi alină pe călători la ananghie. Ura!, aşa se navighează. Fiecare chilă parcă e o rază de soare! Ura!, zici că suntem nişte oale de tinichea legate de coada unei pume turbate! Îmi vine-n minte să mă leg cu o trăsurică de un elefant pe câmpie – zboară spiţele când te legi în felul acesta de el, băieţi; mai e şi primejdia să fii aruncat cât colo când treci peste vreo ridicătură. Ura!, aşa se simte un flăcău când se duce la Davy Jones: alunecă repede ca pe derdeluş! Ura!, balena aceasta este ca un poştaş fără vârstă!

Fuga monstrului fu însă una scurtă. Scoţând un suspin neaşteptat, se scufundă zgomotos. Scrâşnind grăbite, cele trei funii zburară în jurul bulgărelui de răşină cu o asemenea forţă, că săpară urme adânci în el. Harponierii se temeau că această scufundare rapidă va sfâşia funiile, aşa că folosindu-se de puterea şi priceperea lor prinseră de câteva ori funia fumegândă până când – datorită icurilor plumbuite ale bărcii, de unde cele trei funii se duseră la fund în albastrul apei - copastiile prorelor erau aproape la nivelul apei, iar cele trei pupe spânzurau cu totul în aer. Cum balena îşi încetă în curând scufundarea, rămaseră pentru o vreme la acea înălţime, temându-se să mai slăbească linia, deşi poziţia în care stăteau era destul de

delicată. Deşi în felul acesta se scufundaseră şi se pierduseră multe bărci, această „prindere”, cum este denumită, această înfigere a vârfurilor ascuţite în carnea vie de pe spinare, îl face pe monstru să se ridice la suprafaţă pentru a întâlni suliţa ascuţită a duşmanilor. Fără a vorbi despre primejdiile acestei îndrăzneli, e îndoielnic dacă această procedură este mereu cea mai bună, căci e normal să presupunem că o balenă rănită, cu cât stă mai mult scufundată, cu atât oboseşte mai mult, iar asta deoarece din cauza suprafeţei sale enorme – la o balenă matură, aceasta e de aproape 2.000 de picioare pătrate -, presiunea apei este imensă. Ştim toţi sub ce greutate atmosferică nemaipomenită stăm chiar şi aici, pe pământ, la aer. Cât de mare trebuie să fie atunci povara balenei ce cară în spinare o coloană de trei sute de stânjeni de ocean? Trebuie să fie cel puţin cât cincizeci de atmosfere. Un vânător de balene a socotit că trebuie să aibă greutatea a douăzeci de vase de război cu tunuri, încărcătură şi cu echipaj cu tot.

Cum cele trei bărci stăteau pe marea ce se legăna blând, uitându-se către fundul ei mereu albastru şi cum nu se auzea niciun strigăt sau mormăit de niciun fel, nu se vedea nicio undă sau o bulă de aer urcând la suprafaţă, ce om al uscatului ar fi crezut că sub acea tăcere şi linişte a suprafeţei, monstrul înfricoşător al mării se zvârcolea în agonie? Nu se vedeau nici opt inci drepţi de funie de la proră. Pare de necrezut ca de aceste trei fire marele Leviatan să stea agăţat ca pendula unui ceas greu. Agăţat? Şi de ce anume? De trei şipci de lemn. Să fie aceasta creatura despre care s-a spus demult: „Vei putea tu să-i găureşti pielea cu săgeţi şi capul cu cârlig marinăresc? Să-l atingi cu sabia, nu foloseşti nimic, nici cu lancea, nici cu săgeata, nici cu toporul. Fierul pentru pielea lui este ca paiul; săgeata nu-l pune pe fugă; săgeata este pentru el ca un pai în vânt şi îşi bate joc de vâjâitul unei lănci ce zboară.” Aceasta este creatura? Vai!, neîmplinirea să îi

urmărească pe profeţi! Cu puterea a o mie de coapse în coadă, Leviatanul îşi băgase capul pe după munţii mărilor pentru a se ascunde de harpoanele „Pequodului”.

În lumina soarelui ce apunea spre după-amiază, umbrele pe care le aruncau cele trei bărci sub luciul apei trebuie să fi fost destul de lungi şi de late ca să întunece jumătate din oastea lui Xerxes. Cine să ştie cât de înfricoşătoare erau pentru balena rănită stafiile enorme ce pluteau deasupra capului său.

— Fiţi gata, băieţi, uite-l că mişcă, strigă Stubb când cele trei funii zumzăiră deodată prin apă, conducând spre ei ca pe fire magnetice pulsaţiile de viaţă şi de moarte ale balenei, încât fură simţite de fiecare vâslaş ce stătea pe banca lui. În clipa următoare, mult mai uşurate de strânsoarea de la proră, bărcile săriră brusc în sus ca o bucată de gheaţă de pe care sare în mare o turmă numeroasă de urşi polari.

— Trageţi! Trageţi!, strigă iar Starbuck. Se ridică!

Funiile, din care mai devreme nu se putea trage nici măcar o palmă, erau trase picurând şi încolăcindu-se larg înapoi în barcă şi în curând balena se ivi din apă la două lungimi de corabie depărtare de vânători.

Mişcările ei arătau cât de obosită era. La cele mai multe animale de pe uscat se găsesc valve sau supape în venele lor, astfel că atunci când sunt rănite, sângele este oprit să mai pompeze în unele direcţii. Cu balena, lucrurile nu stau aşa. Una dintre ciudăţeniile ei este că are o structură nevalvulară a vaselor de sânge, aşa că, dacă e străpunsă cu cel mai mic vârf de harpon, începe o scurgere teribilă a întregului său sistem arterial şi când aceasta este mărită de presiunea nemaipomenită a apei de la mare adâncime, se poate spune că viaţa începe să se scurgă din ea în şuvoaie nesfârşite. Însă cantitatea de sânge din trupul ei este atât de mare şi izvoarele sale sunt atât de multe şi de depărtate, că poate să sângereze mult timp, tot aşa cum curge un râu chiar pe timp de secetă, a cărui sursă vine din izvoarele din

munţii îndepărtaţi şi înceţoşaţi. Chiar şi în aceste clipe, când bărcile trăgeau de balenă şi se apropiau primejdios de coada sa agitată şi erau înfipte suliţe în ea, erau urmate de jeturi constante din rana proaspătă ce ţâşneau neîncetat, în timp ce jetul nării numai în răstimpuri şi foarte vremelnic îşi mai arunca umezeala în aer. Din această gaură nu ieşea sânge, deoarece nu fusese lovit niciun loc vital. Viaţa sa, cum se spune, era neatinsă.

În timp ce bărcile se strânseră mai aproape în jurul ei, întreaga bucată de sus a trupului, care de obicei stă scufundată, se ridicase deasupra apei. I se vedeau ochii, sau mai degrabă locurile unde fuseseră odinioară ochii. Asemenea cioturilor ce cresc pe nodurile stejarilor falnici când sunt culcaţi la pământ, tot aşa se îngrămădeau în orbitele ochilor nişte bulbi orbi ce stârneau mila. Însă nu exista milă. Chiar dacă era bătrână, oarbă şi ciungă, balena trebuie să-şi dea sufletul şi să fie ucisă pentru a lumina petrecerile oamenilor şi bisericile sfinte care propovăduiesc pacea neprecupeţită între toţi şi toate. Încă tăvălindu-se în sânge, arătă în cele din urmă o umflătură decolorată de mărimea unui tufiş aflată jos, într-o parte.

— Ce locşor frumos!, strigă Flask. Să-l înţep o dată acolo.

— Opreşte!, îi strigă Starbuck. Nu e nevoie de asta!

Însă milosul Starbuck strigă prea târziu. Când fu străpunsă, un jet ulceros ţâşni din rana crudă şi balena, simţind o durere de nesuferit, începu să scuipe sânge şi se năpusti orbeşte spre bărci, furioasă, stropindu-le şi pe ele, şi pe echipaj cu jeturi de cheaguri, răsturnând barca lui Flask şi sfărâmând prora. Fu lovitura sa de moarte, căci acum balena era atât de sfârşită din cauza pierderii sângelui, că se depărta neajutorată de epava pe care o zdrobise, se răsturnă gâfâind pe o parte, bătu chinuită din ciotul înotătoarei, apoi începu să se răsucească ca o lume în declin, arătându-şi tainele albe ale pântecelui; într-un sfârşit rămase ţeapănă ca un buştean şi muri. Ultimul său jet fu vrednic de milă. Ca atunci când mâini nevăzute seacă

apa dintr-o arteziană măiastră şi cu nostalgie înăbuşită susurul ţâşnitoarelor se apleacă din ce în ce mai mult spre pământ, tot aşa se întâmplă şi cu răsuflarea de moarte a balenei.

Curând, în timp ce echipajele aşteptau sosirea corăbiei, trupul dădu semne că se scufundă cu toate comorile neatinse.

La ordinele lui Starbuck se legară pe dată funii în diferite locuri, astfel că fiecare barcă deveni o geamandură, iar balena scufundătoare fu agăţată cu frânghii la câţiva inci sub ele. Când sosi nava, balena fu dusă cu mare grijă lângă carena sa şi fu legată bine acolo cu cele mai trainice lanţuri, căci era limpede că, dacă nu era susţinut cu legături, trupul avea să se ducă pe dată la fund.

Se întâmplă ca, atunci când se pregătea să se înfigă prima cazma, să se găsească în carnea sa un harpon întreg ros de rugină, în partea de jos a umflăturii amintite mai sus. Cum rămăşiţe de harpoane să găsesc deseori în trupurile lipsite de viaţă ale balenelor capturate, cu carnea vindecată în jurul lor şi niciun fel de umflătură care să le dea de gol, trebuie deci să fi fost alt temei în acest caz care să explice ulcerarea. Însă şi mai de mirare fu faptul că se găsi vârful de piatră a unei suliţe nu departe de locul unde stătea îngropat fierul, iar carnea se întărise de tot în jurul lui. Cine aruncase suliţa de piatră? Când? Se poate să fi fost aruncată de vreun indian din nord-vest înainte ca America să fie descoperită.

Ce alte minuni erau îngropate în acest cufăr fermecat, nu se poate şti. Alte descoperiri fură oprite, căci corabia era trasă ca niciodată înspre apă din cauza tendinţei de a se scufunda a corpului imens. Cu toate acestea, Starbuck, care era la comandă, nu voia cu niciun chip să-i dea drumul, se încăpăţâna să-l ţină legat cu atâta tărie, că până la urmă nava s-ar fi răsturnat dacă ar mai fi ţinut trupul înlănţuit. Când se dădu ordinul să fie dezlegat, se dovedi că atât de mare era strânsoarea lanţurilor şi parâmelor legate

de babale, că era cu neputinţă să fie desfăcute. Între timp, pe „Pequod” totul stătea pieziş. Să traversezi puntea era ca şi cum ai fi mers pe acoperişul înclinat al unei case. Vasul trosnea şi scârţâia. Multe din încrustaţiile de fildeş de pe parapet şi din cabine fură mişcate de la locul lor de aplecarea neobişnuită. Degeaba se aduseră pârghii şi răngi ca să susţină coada de neclintit, pentru a o împinge în voia valurilor departe de babale. Atât de jos se dusese balena, că părţile scufundate nu mai puteau fi ajunse; cu fiecare clipă ce trecea părea că se adăugau tone de greutate grămezii ce se ducea la fund, iar corabia părea că o să se răstoarne.

— Stai aşa, stai aşa!, îi striga Stubb hoitului. Ce te grăbeşti atât de tare să te duci la fund? Tunete şi fulgere, băieţi, ori facem ceva, ori ne ducem cu totul. Nu are rost să forţezi acolo, încetaţi, vă zic, cu parâmele. Să fugă unul să aducă o carte de rugăciuni şi un briceag ca să tăiem lanţurile mari.

— Briceag? Da, da, zise Queequeg şi, apucând toporişca cea grea a dulgherului, se aplecă printr-un hublou şi începu, frecând fierul de oţel, să despice cel mai mare dintre lanţuri. Nu dădu decât câteva lovituri scânteietoare şi greutatea imensă duse treaba la capăt. Cu o smulgere înfricoşătoare, toate legăturile căzură în valuri, corabia se îndreptă şi hoitul se scufundă.

Această tendinţă ocazională de scufundare a Caşalotului de-abia ucis este o treabă tare curioasă. Niciun pescar nu poate spune încă de ce se întâmplă aşa. De obicei, Caşalotul mort pluteşte fără nicio grijă, cu lateralele sau cu pântecele ridicate destul de mult din apă. Dacă toate balenele care se scufundă aşa ar fi bătrâne, slabe, cu inima frântă sau ar avea straturile de untură subţiate şi oasele grele şi reumatice, atunci ai avea un temei pentru a crede că această scufundare se datorează unei anume gravitaţii neobişnuite a peştelui, din cauza lipsei de substanţă plutitoare. Dar nu este aşa. Chiar şi balene tinere,

sănătoase tun, umflate de aspiraţii nobile, ucise în primăvara vieţii, cu toată untura palpitând pe ele, chiar şi aceşti eroi măreţi se mai scufundă.

Cu toate acestea, Caşalotul este mai puţin predispus acestui tip de accident decât alte specii. La un Caşalot scufundat se duc la fund douăzeci de balene drepte. Această diferenţă dintre specii se datorează fără putinţă de tăgadă faptului că balena dreaptă are o cantitate mai mare de oase, numai obloanele lui veneţiene cântărind mai mult de o tonă, iar caşalotul nu este îngreuiat de asemenea încărcătură. Sunt împrejurări în care, după multe ore sau chiar zile, balena scufundată se ridică iar la suprafaţă, mai umflată decât era în viaţă. Motivul acestui fapt este însă limpede. În trupul său se emană gaze şi el se umflă foarte tare, până devine un fel de balon animal. Nici măcar o navă de război nu ar mai reuşi să o scufunde atunci. În acţiunea de pescuit din apele puţin adânci ale coastei Noii Zeelande, atunci când o Balenă Dreaptă dă semne că se scufundă, se leagă de ea geamanduri cu frânghii lungi, astfel că atunci când trupul se duce la fund, ei ştiu unde să-l caute atunci când se ridică iar.

La puţin timp după scufundare se auzi un strigăt din vârful catargelor de pe „Pequod”, anunţând că vasul „Jungfrau” îşi coboară iar bărcile, deşi singurul jet ce se vedea era al unei Balene cu înotătoare dorsală, dintr-o specie de necapturat datorită vitezei sale. Cu toate acestea, jetul Balenei cu înotătoare dorsală este atât de asemănător cu cel al Caşalotului, că marinarii nepricepuţi le încurcă adeseori. Aşa se face că Derick şi ceata sa urmăreau cu vitejie această bestie ce nu putea fi ajunsă. „Fecioara” îşi înălţă toate pânzele şi porni după cele patru bărci mai mici, dispărând astfel în bătaia vântului în urmărirea vitejească şi plină de speranţă.

Vai!, multe astfel de balene şi mulţi oameni ca Derick mai există pe lumea asta, prietene.

82. Onoarea şi gloria vânătorii de balene

Sunt anumite îndeletniciri care se consumă într-o dezordine studiată. Cu cât mă afund mai mult în această afacere a pescuitului şi îmi duc cercetările până chiar la izvoarele sale, cu atât sunt mai atins de vechimea şi onoarea sa şi mai ales când descopăr atâţia semizei şi eroi bravi, profeţi de toate felurile, care, într-un fel sau altul, au îmbrăcat acest meşteşug cu distincţie, mă încânt gândindu-mă că şi eu aparţin, deşi doar în subordine, acestei nobile frăţii.

Bravul Perseu, fiul lui Jupiter, a fost primul vânător de balene, iar spre onoarea eternă a chemării noastre trebuie să se menţioneze că prima balenă ucisă de frăţia noastră nu a fost atacată cu o intenţie sordidă. Acelea au fost zilele cavalereşti ale profesiei noastre, când ridicam armele doar ca să îi salvăm pe cei în primejdie, şi nu ca să le umplem lămpile oamenilor. Toată lumea cunoaşte frumoasa poveste a lui Perseu şi a Andromedei, despre cum frumoasa Andromeda, fiica unui rege, a fost legată de o stâncă pe malul mării şi chiar când Leviatanul se pregătea să fugă cu ea, Perseu, prinţul vânătorilor de balene, apropiindu-se grăbit, împunse monstrul şi o salvă pe fecioară, pe care după aceea o lua de soaţă. Fusese o ispravă artistică de toată frumuseţea, rareori reuşită chiar de cei mai buni harponieri din zilele noastre, ca Leviatanul să fie ucis din prima lovitură. Să nu se îndoiască nimeni de această poveste, căci în vechea Joppa, Jaffa de astăzi, de pe coasta Siriei, într-unul din templele păgâne a zăcut mulţi ani marele schelet al unei balene, despre care legenda oraşului şi toţi locuitorii lui spun că sunt oasele monstrului ucis de Perseu. Când cuceriră romanii Joppa, acel schelet fu dus în Italia cu mare fast. Ceea ce pare mai important şi mai

particular în această poveste este faptul că din Joppa plecase şi Iona.

Asemănătoare aventurii lui Perseu şi a Andromedei – din care unii cred că îşi trage izvoarele – este şi povestea Sfântului Gheorghe şi a balaurului, despre care balaur eu cred că era o balenă, căci în multe scrieri vechi balenele şi dragonii sunt amestecaţi şi deseori încurcaţi între ei. „Tu eşti ca un leu al apelor, ca un balaur al mărilor”, aşa grăieşte Iezechiel vorbind limpede despre o balenă, unele versiuni ale Bibliei folosesc chiar acest cuvânt.

În plus, faptei vitejeşti i-ar mai dispărea din glorie dacă Sfântul Gheorghe ar fi întâlnit o şopârlă târâtoare pe uscat în loc să se lupte cu marele monstru al adâncurilor. Oricine poate ucide un şarpe, dar doar un Perseu, un Sfântul Gheorghe, un Coffin pot fi atât de bravi încât să se ia în piept fără teamă cu o balenă.

Să nu ne lăsăm păcăliţi de ilustrările din ziua de azi ale acestor scene, căci, deşi creatura întâlnită de acel vânător viteaz este reprezentată ca semănând întrucâtva cu un grifon şi bătălia desenată ca întâmplându-se pe uscat, iar sfântul urcat pe un cal, având totuşi în vedere neştiinţa acelor vremuri când înfăţişarea balenei nu le era cunoscută pictorilor şi socotind că, la fel ca în povestea lui Perseu, şi balena Sfântului Gheorghe se poate să se fi târât din mare pe uscat, socotind că bestia ucisă de Sfântul Gheorghe se poate să fi fost o focă mare sau o morsă, având deci în vedere toate acestea, nu este potrivnic legendei sacre şi celor mai antice descrieri ale întâmplării să luăm aşa-zisul balaur drept însuşi marele Leviatan. De fapt, în faţa adevărului strict şi cuprinzător, toată povestea s-ar asemăna celei a idolului Filistenilor, care era şi peşte, şi mamifer, şi pasăre, şi care se numea Dagon, cel care, aşezat în faţa arcei Israelului, şi-a pierdut capul de cal şi palmele mâinilor, rămânând din el doar trunchiul de peşte. Astfel, unul din breasla noastră nobilă, chiar un vânător de

balene, este păzitorul sfânt al Angliei, şi pe bună dreptate noi, harponierii din Nantucket, ar trebui să fim primiţi în măreţul ordin al Sfântului Gheorghe. Niciodată cavalerii acelei adunări onorabile (dintre care niciunul, îndrăznesc a spune, n-a avut vreodată de-a face cu o balenă asemenea sfântului lor patron), niciodată, vă spun, să nu privească pe un om din Nantucket cu dispreţ, căci chiar şi în hainele noastre din lână şi în nădragii noştri cârpiţi avem dreptul la decoraţia Sfântului mai mult decât ei.

Dacă să-l primim şi pe Hercule în rândurile noastre sau nu, în această privinţă nu mă pot hotărî, căci, deşi în mitologia greacă acest erou, acest salvator şi împărţitor de fapte bune a fost înghiţit şi scuipat de o balenă, ei bine, e discutabil dacă această ispravă îl face sau nu vânător de balene. Nu scrie nicăieri că ar fi săgetat peştele, în afară, desigur, de loviturile de pe dinăuntru.

Cu toate acestea, poate fi socotit un soi de vânător fără de voie, căci până la urmă l-a prins pe el balena, dacă nu el pe ea. Îl socotesc unul dintre ai noştri.

Se pare că povestea greacă a lui Hercule se trage din aceea şi mai veche şi evreiască a lui Iona şi a balenei, sau viceversa; oricum ar fi, sunt cu siguranţă foarte asemănătoare. Dacă îl socotesc pe semizeu unul de-al nostru, de ce nu şi pe profet?

Ordinul nostru nu e alcătuit doar din sfinţi, semizei şi profeţi. Încă mai trebuie amintit stăpânul nostru, căci asemenea regilor din vremuri străvechi izvorul frăţiei noastre se trage nici mai mult, nici mai puţin decât din zeii înşişi. Voi istorisi acea minunată poveste orientală din Sastra[62] care ni-l dă pe Vishnu, unul din treimea de zei a hinduşilor, ni-l dă deci pe Vishnu însuşi ca Maestru - Vishnu care, prin prima din cele zece încarnări pământeşti ale sale, a ridicat şi a sfinţit balena. Când Brahma, sau Zeul Zeilor, spune Sastra, s-a decis să reconstruiască lumea după una dintre distrugerile sale, i-a dat naştere lui Vishnu ca să

conducă această muncă. Dar Vedele, sau cărţile mistice, a căror citire îi erau de nelipsit lui Vishnu pentru a-şi începe creaţia şi deci care trebuie să fi conţinut nişte indicii pentru tinerii arhitecţi, aceste Vede zăceau pe fundul apei. Astfel că Vishnu se încarna într-o balenă şi, scufundându-se în această formă până la cele mai mari adâncimi, salvă cărţile sacre. Nu a fost acest Vishnu un balenier, aşa cum un om ce călăreşte un cal se numeşte călăreţ?

Perseu, Sfântul Gheorghe, Hercule, Iona şi Vishnu! Iată aici un grup de seamă! Ce alt club în afară de cel al vânătorilor de balene are astfel de înaintaşi?

83. Iona, privit din perspectiva istorică

În ultimul capitol s-a vorbit despre povestea istorică a lui Iona şi a balenei. Unii oameni din Nantucket nu prea cred această poveste, dar tot aşa au existat şi unii greci sau romani mai sceptici care, deosebindu-se de păgânii ortodocşi ai vremurilor lor, nu au dat crezare poveştilor despre Hercule şi balenă sau despre Arion şi delfin, şi totuşi această neîncredere a lor nu a ştirbit cu nimic adevărul acestora.

Temeiul de bază al unui bătrân din Sag-Harbour pentru a se îndoi de povestea evreiască era acesta: el avea o Biblie din acelea vechi, cu ilustraţii curioase şi neştiinţifice, una reprezentând balena lui Iona cu două nări pentru jeturi în vârful capului - o trăsătură tipică unei singure specii de Leviatane, anume Balenelor Drepte şi varietăţilor acelui ordin - şi despre care bătrânul spunea că „s-ar îneca şi cu o monedă”, aşa de mic îi era gâtlejul. În această privinţă, episcopul Jebb avea răspunsul pregătit: „Nu este nevoie, spunea episcopul, să-l vedem pe Iona înmormântat în pântecele balenei, ci doar înţepenit într-un colţ al gurii ei.” Vorbele episcopului par a fi destul de rezonabile. Gura unei Balene Drepte ar ţine cu uşurinţă două mese de whist şi i-ar găzdui confortabil pe toţi jucătorii. Se prea poate ca Iona să se fi ascuns într-un dinte găurit dar, de fapt, Balena Dreaptă nu are dinţi.

Un alt motiv pentru care Sag-Harbour - aşa i se zicea bătrânului - îşi declara în această privinţă necredinţa în profet era ceva de neînţeles în legătură cu trupul său întemniţat şi sucurile gastrice ale balenei. Dar şi această obiecţie se năruieşte deoarece un exeget german presupune ca Iona să se fi ascuns în trupul plutitor al unei balene moarte, aşa cum soldaţii francezi şi-au transformat

caii morţi în corturi şi s-au ascuns în ei. În plus, s-a sugerat de către alţi comentatori că, atunci când Iona a fost aruncat de pe corabia din Joppa, el s-a îndreptat imediat către o altă corabie din apropiere, vreo corabie cu un cap de balenă drept galion şi care, adaug eu, s-ar fi putut numi „Balena", aşa cum unele nave din ziua de azi sunt botezate „Rechinul", „Pescăruşul" sau „Vulturul". Nu s-a dus lipsă nici de exegeţi învăţaţi a căror părere e că balena din cartea lui Iona se referă doar la un colac de salvare - o pungă umflată de vânt - spre care a înotat profetul aflat în primejdie şi s-a salvat astfel de un sfârşit înecăcios. Bietul Sag-Harbour pare astfel învins din toate părţile. Mai avea însă încă un motiv să se îndoiască. Dacă îmi amintesc cum trebuie, acesta era: Iona fusese înghiţit de balenă în Marea Mediterană, iar după trei zile fusese scuipat într-un loc aflat la o distanţă de trei zile de Ninive, o cetate de pe râul Tigru, aşezată la mult mai mult de trei zile de călătorie de la cel mai apropiat punct al coastei Mării Mediterane. Cum aşa?

Nu exista niciun alt drum pe care să o apuce balena pentru a-l aşeza pe profet atât de aproape de Ninive? Ba da. Poate că îl plimbase în jurul Capului Bunei Speranţe. Fără a mai aminti despre călătoria de-a lungul Mediteranei şi de o altă cale prin Golful Persic şi Marea Roşie, o astfel de presupunere ar însemna înconjurul întregii Africi în numai trei zile, fără a mai pomeni că apele Tigrului, până aproape de Ninive, sunt prea puţin adânci ca să înoate în ele o balenă. În plus, ideea ca Iona să fi înconjurat Capului Bunei Speranţe în acele vremuri străvechi i-ar lua înapoi lui Bartholomeu Diaz, renumitul călător, toată cinstea descoperirii acelui promontoriu şi ar face din istoria noastră una mincinoasă.

Toate aceste argumente prosteşti ale lui Sag-Harbour nu fac decât să îi arate mândria neghioabă, un lucru cu atât mai urât la el, cu cât nu avusese parte de învăţătură în afara de ce mai auzise de la soare şi de la mare. Spun că nu

face decât să îşi arate mândria neghioabă şi necugetată şi răzvrătirea îngrozitoare şi diavolească împotriva clerului. Un preot catolic portughez a expus ideea cum că sosirea lui Iona la Ninive pe la Capul Bunei Speranţe ar fi un semn al unui mare miracol. Şi chiar aşa a şi fost. În plus, până în ziua de astăzi, turcii cei luminaţi mai cred în povestea istorică a lui Iona. Iar acum trei secole, un călător englez din „Călătoriile lui Harris” povestea despre o moschee turcească construită în onoarea lui Iona, iar în această moschee se afla o lampă care ardea, cu totul miraculos, fără pic de ulei.

84. Pitchpoling

Pentru a le face să se învârtă mai uşor şi mai repede, osiile trăsurilor se ung. Din acelaşi motiv, unii marinari fac acelaşi lucru bărcilor lor, ungându-le fundurile cu untură. E neîndoielnic că o asemenea operaţie nu poate aduce nimic rău şi avantajul pe care îl câştigă astfel nu e de trecut cu vederea, deoarece apa şi uleiul nu se amestecă şi fiindcă uleiul este alunecos, iar scopul operaţiunii este de a face barca să lunece mai cu spor. Queequeg credea cu tărie în a-şi unge barca şi într-o zi, nu mult după ce dispăruse vasul german „Jugfrau", se îndeletnici cu mai multă ardoare decât de obicei cu această ocupaţie, strecurându-se sub barcă, acolo unde atârna pe lateral, şi îmbibând-o cu substanţa grasă de parcă ar fi dorit să-şi asigure o recoltă de păr de pe chila chealǎ a ambarcaţiunii. Părea a lucra întărâtat de un anume resentiment care nu rămase neîndreptăţit de evenimentele ce aveau să urmeze.

Pe la ora prânzului fură zărite nişte balene, dar imediat ce corabia se îndreptă spre ele, acestea se întoarseră şi fugiră degrabă foarte dezordonat, ca flota Cleopatrei la Actium.

Cu toate acestea, bărcile le urmăriră, iar cea a lui Stubb ajunse în frunte. Cu mare trudă, Tashtego reuşi într-un sfârşit să înfigă un harpon, dar balena rănită, fără a se scufunda deloc, îşi continuă fuga dreaptă cu mai multă iuţeală. Asemenea încordare neîntreruptă avea să scoată fierul din carne mai devreme sau mai târziu. Ce rămânea de făcut?

Printre minunatele vicleşuguri şi şiretlicuri, trucuri şi subtilităţi nenumărate pe care vânătorul de balene se vede deseori nevoit să le folosească, nimic nu se compară cu cea mai fină manevră cu lancea, operaţiune numită pitchpoling. Nicio sabie, fie mică, fie mare, nu se aseamănă cu ea. Nu se

foloseşte decât la balenele care fug cu îndârjire. Marele ei avantaj este distanţa incredibilă la care poate fi aruncată drept suliţa lungă dintr-o barcă ce se clatină cu putere şi se smuceşte din cauză că e trasă. Cu tot cu oţel şi lemn, lancea e lungă de vreo zece sau douăsprezece picioare. Coada este mai mică decât cea a harponului şi este făcută dintr-un material mai uşor: lemnul de pin. De ea este legată o frânghie subţire numită garlin, foarte lungă, de care poate fi adusă înapoi pe barcă după ce este aruncată.

Înainte de a trece mai departe este important să menţionăm că, deşi harponul poate fi aruncat în acelaşi fel ca şi lancea, rareori se face aşa, iar atunci când se întâmplă, nu are acelaşi succes din cauza greutăţii şi lungimii mici ale harponului în comparaţie cu lancea, caracteristici care îl dezavantajează, în general, trebuie ca mai întâi să te prinzi de balenă înainte să încerci aruncarea lăncii.

Priveşte-l pe Stubb, un om care datorită calmului şi liniştii sale amuzante şi stăpânite în cele mai groaznice situaţii este cel mai potrivit pentru pitchpoling! Priveşte-l cum stă drept la prora zguduită a bărcii rapide. Învelită în spumă lânoasă, balena se află acum la patruzeci de picioare înainte. Mânuind cu uşurinţă unealta uşoară, privind de două sau de trei ori pe lungimea sa pentru a vedea dacă e perfect dreaptă, Stubb ridică frânghia lăncii într-o mână, fluierând, pentru a-i prinde capătul liber, lăsând astfel restul să atârne. Ţinând apoi lancea drept de mijloc, o cumpăneşte spre balenă şi atunci când o suprapune, trage de capătul frânghiei cu mâna spre a-i ridica vârful astfel că arma stă balansată pe palma sa, la cincisprezece picioare în aer. Îţi pare a fi un jongler care balansează o prăjină pe bărbie. În clipa următoare, cu o ţâşnire nemaivăzută, oţelul strălucitori face o boltă largă şi zboară spre depărtarea înspumată, înţepenindu-se, tremurând în punctul vital al balenei, în loc de apă sclipitoare, aceasta scuipă acum sânge roşu.

— Asta i-a scos sufletul!, strigă Stubb. Parcă e sărbătoarea nemuritoare de 4 iulie, la toate fântânile curge numai vin! Dacă ar fi fost whisky vechi de Orleans, sau de Ohio, sau nemaipomenitul whisky de Monongahela, atunci, Tashtego, băiete, te-aş trimite să ţii un butoi sub jet şi ne-am înfrupta toţi! Da, aşa e, am face rachiu în nările ei şi am bea de-acolo apa vie!

În timpul cuvântării voioase se repetă aruncarea pricepută, lancea întorcându-se la stăpân ca un ogar ţinut într-o lesă. Balena îndurerată începe să se zbată, funia e slăbită şi lăncierul, ducându-se la pupă, îşi încrucişează braţele şi aşteaptă tăcut ca monstrul să îşi dea ultima suflare.

85. Fântâna

Dacă timp de şase mii de ani, şi cine ştie câte alte milioane înainte, marile balene au scuipat jeturi peste toate mările şi au stropit şi vrăjit grădinile adâncului cu tot atâtea stropitori şi farmece, iar de câteva secole vânătorii s-au apropiat de aceste fântâni ale balenelor, urmărind stropirile şi jeturile, dacă toate acestea au fost, şi încă rămân, până în clipa de faţă (cincisprezece minute şi un sfert trecute de ora unu după-amiaza în această a şaisprezecea zi de decembrie în anul Domnului 1851), răspunsul nelămurit al întrebării dacă aceste jeturi sunt de apă sau de aburi, atunci acest lucru este cu siguranţă plin de însemnătate.

Să ne ocupăm aşadar de această problemă şi de altele care se leagă de ea. Toată lumea ştie că datorită vicleşugului branhiilor triburile cu înotătoare respiră aerul care se află amestecat tot timpul în elementul prin care înoată. Astfel, un hering sau un cod poate trăi un secol fără îşi ridice măcar o dată capul la suprafaţă. Dar datorită structurii sale interne care a înzestrat-o cu plămâni, asemenea unei fiinţe umane, balena nu poate trăi decât inhalând aerul liber din atmosferă. De aici şi nevoia de a vizita periodic lumea de deasupra. Nu poate însă să respire pe gură, deoarece, în poziţia sa obişnuită, gura Caşalotului stă la cel puţin opt picioare sub apă şi, în plus, traheea sa nu are legătură cu gura. Nu, ea respiră doar prin nară, iar aceasta se află în creştetul capului.

Spunând că în orice fiinţă vie respiraţia este o funcţie indispensabilă vieţii, deoarece sustrage din aer un anume element care, atunci când intră în contact cu sângele, îi transmite acestuia darul vieţii, nu cred că greşesc, deşi poate sunt nevoit să folosesc câteva cuvinte ştiinţifice şi superflue. Luând asta drept adevăr, urmează de aici că,

dacă tot sângele dintr-un om ar putea fi aerisit cu o singură suflare, ar putea atunci să îşi închidă nările şi să nu mai respire o bună bucată de vreme. Adică, ar trăi fără să respire. Oricât de ciudat ar părea, aşa stă treaba cu balena care trăieşte, în răstimpuri, mai mult de o oră (atunci când se află la fund) fără a respira deloc sau fără a inhala nicio particulă de aer căci, ţine minte, ea nu are branhii. Cum se poate una ca asta? Între coaste şi de fiecare parte a spinării este înzestrată cu un remarcabil labirint de vase foarte mici şi alambicate, vase care, atunci când se scufundă, sunt umplute la maximum cu sânge oxigenat. Astfel că timp de o oră sau chiar mai mult, la adâncimi de mii de stânjeni, ea cară provizii de vitalitate, tot aşa cum o cămilă ce traversează deşertul secetos cară cu ea, în cele patru stomacuri ale sale, provizii de apă pe care să le folosească pe viitor. Veridicitatea anatomică a acestui labirint este de necontestat, iar că supoziţia pe care se bazează este logică şi adevărată îmi pare cu atât mai evident cu cât mă gândesc la încăpăţânarea ce nu s-ar explica altfel a Leviatanului de a veni la suprafaţă ca să „îşi scuipe aerul”, cum spun pescarii. Iată ce vreau să spun. Dacă nu e deranjat când se ridică la suprafaţă, Caşalotul stă acolo pentru un timp care e perfect egal cu celelalte răstimpuri în care se ridică fără a fi deranjat. Să spunem că stă unsprezece minute şi scuipă de şaptezeci de ori, adică respiră de şaptezeci de ori; atunci ori de câte ori se înalţă, va respira iar de şaptezeci de ori, până la ultima secundă. Dacă îl sperii după ce respiră de câteva ori astfel că se scufundă, se va ivi întruna la suprafaţă ca să îşi ia porţia de aer. De-abia după ce respiră de şaptezeci de ori se va scufunda şi va sta restul timpului sub apă. Observă totuşi că la indivizi diferiţi aceste termene sunt şi ele diferite, dar la unii se aseamănă. De ce să insiste balena să dea aerul afară dacă nu pentru a-şi umple iar rezervorul de aer înainte să se scufunde de tot? Cât este de evident că aceste ridicări ale balenei o expun hazardului primejdios! Acest

monstru nu poate fi prins cu cârligul sau cu plasa atunci când înoată la adâncimi de mii de stânjeni departe de lumina soarelui. Atunci, vânătorule, nu atât priceperea ta, cât nevoile balenei îţi aduc victoria.

La oameni, respiraţia nu se poate opri, o respiraţie ajungând doar pentru două sau trei pulsaţii, astfel că orice altă treabă ar avea, că doarme sau e treaz, omul trebuie să respire sau va muri. Caşalotul nu respiră decât a şaptea parte din timpul vieţii sau, ca să spun aşa, numai duminica.

S-a spus că balena nu respiră decât prin nară. Dacă e adevărat că jeturile sale sunt amestecate cu apă, atunci părerea mea este că avem motivul pentru care simţul mirosului îi lipseşte cu desăvârşire. Aceasta deoarece singurul organ care aduce a nas este această nară, iar ea fiind înfundată cu două elemente, nu ne puteam aştepta să mai aibă şi darul mirosului. Dar în ceea ce priveşte misterul jetului, dacă e un jet de apă sau unul de aburi, nu se poate trage nicio concluzie din acest fapt. Un lucru e clar, şi anume că nu are simţ olfactiv. Dar ce să facă balena cu el dacă l-ar avea? În mare nu sunt nici trandafiri, nici violete, nici apă de colonie.

Mai mult, deoarece traheea nu are deschidere decât în canalul de jet, iar acel canal - ca marele Canal din Erie - are un fel de zăvor (care se închide şi se deschide) pentru a reţine aerul înăuntru sau pentru a da afară apa, balena nu are nici voce. Asta dacă nu doreşti să o insulţi, spunând că atunci când huruie în modul acela straniu vorbeşte de fapt pe nas. Oricum, ce să aibă balena de spus? Rareori am cunoscut vreo fiinţă înţeleaptă care să aibă ceva de spus lumii acesteia, atunci când nu este obligată să îndruge ceva pentru a-şi câştiga pâinea. O!, ce bine că lumea e un ascultător atât de bun!

Canalul de jet al caşalotului, construit pentru conducerea aerului şi aşezat orizontal, lung de câteva picioare, chiar sub partea de sus a capului şi puţin într-o parte, acest canal bizar, deci, se aseamănă cu o ţeavă de gaze îngropată în

oraş pe o parte a străzii. Întrebarea dacă această ţeavă de gaze slujeşte, de asemenea, şi ca ţeavă de apă apare iar. Cu alte cuvinte, este jetul Caşalotului doar aer expirat sau este acest aer amestecat cu apa înghiţită pe gură şi scuipată pe nară? Cu siguranţă, gura comunică indirect cu canalul de jet, dar nu se poate dovedi că scopul acestuia este de a arunca apa prin nară, deoarece nu foloseşte la asta decât atunci când, hrănindu-se, înghite din greşeală apă. Hrana Caşalotului se află la mare adâncime, iar acolo nu poate arunca jet nici dacă ar vrea. În plus, dacă îl priveşti cu atenţie şi îl cronometrezi cu ceasul, vei afla că, dacă nu este deranjat, are un ritm neschimbat între perioadele jeturilor şi perioadele obişnuite de respiraţie.

— De ce să ne batem capul cu atâtea întrebări despre acest subiect?, vei întreba. Vorbeşte! Tu ai văzut jetul, atunci spune ce fel de jet este. Nu poţi să deosebeşti apa de aer?

—Domnule dragă, în această lume nu este uşor să lămureşti aceste lucruri simple. Lucrurile tale simple mi s-au părut mai încurcate decât toate celelalte. Iar în privinţa jetului balenei, aproape că poţi sta sub el şi nu-ţi poţi da seama ce anume este.

Miezul său este ascuns de ceaţa strălucitoare ca neaua ce îl învăluie. Cum să-ţi dai seama dacă din ele se scurge apă când, de fiecare dată când eşti destul de aproape de balenă pentru a arunca o privire atentă jetului, ea se mişcă înnebunită învolburând apa din jurul ei?! Dacă în aceste momente ţi se pare că ai văzut picături umede în jet, cum poţi şti că nu sunt doar rezultatul condensului aburilor sau cum poţi să ştii că nu sunt acele picături ce băltesc în crăpătura nării care este adâncită în creştetul capului Caşalotului? Chiar şi atunci când înoată liniştită în miezul zilei prin marea lină, cu Cocoaşa ridicată uscată ca şi cea a unui dromader în deşert, chiar şi atunci, balena duce un mic bazin plin cu apă deasupra capului, ca atunci când în

arşiţa soarelui mai vezi un ochi de apă strâns de ploaie într-o crăpătură dintr-o piatră.

Nu este deloc prudent pentru vânător să se arate prea curios în legătură cu natura jetului de balenă. Nu e bine pentru el să se uite ţintă la el şi să-şi ude faţa. Nu te poţi duce cu cana la această fântână ca să o umpli. Chiar şi atunci când te atinge puţin giulgiul de abur al jetului, lucru care se întâmplă deseori, pielea începe să te usture de la cât de caustic este gazul care o atinge.

Cunosc un om căruia, apropiindu-se foarte mult de jet, nu ştiu dacă în scopuri ştiinţifice sau de alt fel, i s-a desprins toată pielea de pe faţă şi de pe braţ. De aceea, printre vânători, jetul balenei este considerat otrăvitor şi toţi se feresc de el.

Încă un lucru: am auzit spunându-se - şi nu mă îndoiesc de adevărul acestor cuvinte - că dacă îţi intră în ochi picături din acest jet, orbeşti pe loc. Cel mai înţelept lucru pe care îl poate face un cercetător este, cred eu, să lase în pace acest jet ucigaş.

Cu toate acestea, putem presupune, chiar dacă nu putem dovedi o certitudine. Ipoteza mea este: jetul nu este altceva decât abur. Am ajuns la concluzia aceasta, pe lângă alte motive, datorită reflecţiilor despre demnitatea şi frumuseţea Caşalotului. Îl consider o fiinţă deloc obişnuită şi superficială, mai ales că nu se întâlneşte niciodată printre bancuri sau pe lângă ţărmuri. Toate celelalte balene mai apar câteodată pe acolo. Este în acelaşi timp şi mare, şi înţelept, iar eu sunt convins că din capetele măreţe şi înţelepte, ca acela al lui Platon, Pyrrho, al Diavolului, al lui Jupiter, al lui Dante şi al altora, iese mereu un abur de-abia vizibil atunci când sunt adâncite în gânduri. Scriind un mic tratat despre Eternitate, am avut curiozitatea de a-mi pune o oglindă în faţă şi nu după mult timp am văzut reflectându-se o bizară încolăceală şi ondulare în aerul de deasupra capului.

Umezeala părului meu, pe când mă aflam adâncit în gânduri şi după ce băusem şase căni de ceai fierbinte în mansarda mea cu acoperiş subţire, într-o amiază de august, pare a fi un motiv pentru ipoteza de mai sus.

Cât de nobil se înalţă părerea noastră despre monstrul măreţ şi ceţos, privindu-l cum înoată solemn într-o mare tropicală liniştită, capul mare şi blând acoperit cu un baldachin de abur, adâncit în contemplaţiile sale mute, iar acel abur - aşa cum poate fi văzut uneori - este decorat cu un curcubeu de parcă Cerurile şi-ar fi pus sigiliul peste gândurile lui. Vezi tu, curcubeul nu apare în aerul curat, ci iradiază doar din vapori. Astfel, prin toată ceaţa deasă din îndoielile obscure ale minţii mele mai ţâşnesc din când în când intuiţii divine aprinzându-mi ceaţa cu raze cereşti. Pentru acestea îi mulţumesc Domnului, căci toţi au îndoieli şi mulţi nu recunosc, dar pe lângă îndoieli şi tăgăduieli, puţini au intuiţii. Îndoieli despre toate lucrurile pământeşti şi intuiţii despre câteva lucruri cereşti, această îmbinare face un om să fie nici credincios, nici necredincios, ci un om care le priveşte pe amândouă la fel.

86. Coada

Alţi poeţi au cântat ode ochilor blânzi ai antilopei şi picajului delicat al păsărilor ce nu trăiesc decât în văzduh. Mai puţin fermecător, eu slăvesc coada.

Socotind coada celui mai mare Caşalot ca începând din acel punct al trupului în care se subţiază până la mărimea unui mijloc de om, ea se întinde numai la suprafaţă pe o arie de cincizeci de picioare pătrate. Corpul compact şi rotund al rădăcinii se deschide cu două palme sau aripioare late, tari şi plate care spre capăt se subţiază până la grosimea de un inci. La încheietură, sau îmbinare, aceste aripioare se suprapun, apoi se despart ca nişte aripi, lăsând un gol mare între ele. Nicio altă creatură nu are liniile conturului definite mai superb decât marginile în formă de semilună ale acestor aripioare. Ajunsă la cea mai mare deschidere, la balena matură, coada depăşeşte considerabil lungimea de douăzeci de picioare.

Membrul pare o încrengătură de tendoane sudate între ele, dar dacă îl despici, vei descoperi că este compus din trei straturi diferite: cel superior, cel mijlociu şi cel inferior. Fibrele celui superior şi celui inferior sunt lungi şi orizontale, iar cele ale stratului mijlociu sunt scurte şi aşezate pieziş între cele ale straturilor exterioare. Structura aceasta în trei părţi îi dă putere cozii mai mult decât orice altceva. Pentru studentul care învaţă despre ziduri romane, stratul de mijloc se aseamănă în mod deosebit cu stratul de dale care alternează cu cel de piatră în acele minunate relicve ale antichităţii şi care fără îndoială ajută nemăsurat la trăinicia zidăriei.

Însă de parcă această imensă putere din coada balenei nu ar fi de-ajuns, întregul trup al Leviatanului este îmbrăcat într-o plasă de fibre şi filamente musculare, care, întinzându-se de o parte şi de alta a şalelor şi coborând

până la aripioare, se întrepătrund pe nevăzute şi întăresc în mare parte puterea cozii, astfel că pare că întreaga forţă nemăsurată a balenei se strânge în acest loc. Dacă balena ar avea nevoie să distrugă ceva, aceasta ar fi unealta potrivită.

Această forţă nemaipomenită nu slăbeşte cu nimic flexibilitatea graţioasă a mişcărilor cozii; o uşurime copilărească se joacă sub o putere titanică. Din contră, aici îşi au izvorul frumuseţii mişcările sale. Puterea adevărată nu împiedică niciodată frumuseţea sau armonia, ci le creează, iar în lucrurile insuportabil de frumoase forţa are mult de-a face cu magia lor. Scoate tendoanele încordate care răsar din marmură în statuia lui Hercule şi farmecul ei va dispărea şi el. Când credinciosul Eckerman a ridicat giulgiul de pe cadavrul gol al lui Goethe a fost copleşit de pieptul imens al bărbatului ce semăna cu un triumfător arc roman. Ia seama ce robusteţe învăluie pictura lui Angelo ce îl reprezenta pe Dumnezeu Tatăl, în formă umană. Orice ar dezvălui despre dragostea divină a Fiului, picturile italieneşti, blânde, cârlionţate şi efeminate, în care ideea sa a fost redată cu măiestrie, aceste picturi, atât de lipsite de încordare, nu dezvăluie nimic despre niciun fel de forţă, în afară de aceea negativă, de supunere şi îndurare feminină, care a fost împărţită tuturor prin virtuţile reale ale învăţăturilor sale.

Aşa de mare este elasticitatea subtilă a organului despre care vorbesc că, indiferent dacă este mişcată în glumă, cu seriozitate sau cu mânie, oricare ar fi dispoziţia balenei, unduirile sale sunt înzestrate cu o graţie extraordinară. Nici măcar braţul vibrant al unei zâne nu o poate întrece.

Coada are cinci mari mişcări care îi sunt tipice. Prima, atunci când este folosită ca înotătoare pentru a înainta: a doua, când este folosită ca buzdugan în lupte; a treia, atunci când mătură, a patra, când se joacă; a cincea, când se scufundă.

Prima: Fiind orizontală, coada Leviatanului acţionează diferit de cozile altor creaturi ale mării. Nu se clatină niciodată. La oameni şi la peşti, clătinarea este un semn de inferioritate. Pentru balenă, coada este singurul mijloc de propulsie. Răsucirea în faţă pe sub corp şi apoi aruncarea repede pe spate reprezintă mişcarea care face posibilă săgetarea săltăreaţă a monstrului atunci când acesta înoată cu furie. Aripioarele laterale nu servesc decât pentru a cârmi.

A doua: E puţin important că un Caşalot se luptă cu un alt
Caşalot folosindu-şi numai capul şi gura, însă în bătăliile cu oamenii foloseşte în primul rând coada. Când loveşte o barcă, îşi răsuceşte aripioarele în direcţia opusă, iar lovitura nu este altceva decât relaxarea cozii. Dacă vine din aer, mai ales dacă vine de deasupra, lovitura este nimicitoare. Coastele omului sau cele ale bărcii nu îi pot ţine piept. Singura salvare este să te fereşti, dar dacă vine de dedesubt, prin apă, atunci, în parte din cauza uşurimii bărcii şi a elasticităţii materialelor din care e făcută, o copastie crăpată sau o şipcă, sau două îndoite, adică un fel de ruptură pe margine, acesta este cel mai rău rezultat. Aceste lovituri laterale prin apă sunt primite atât de des, încât sunt socotite o joacă de copil. Cineva îşi dă haina jos şi gaura este înfundată imediat.

A treia: Nu o pot demonstra, dar mi se pare că la balenă simţul pipăitului este adunat în coadă, căci în acest sens ea are o delicateţe care nu poate fi comparată decât cu fineţea trompei elefantului. Această delicateţe se vede cel mai bine atunci când mătură, când cu blândeţea unei fecioare balena îşi mişcă cu un soi de încetineală molatică imensele aripioare dintr-o parte într-alta pe luciul apei. Iar dacă simte măcar o mustaţă de marinar, atunci e vai ş-amar de marinar şi de mustăţile lui.

Câtă blândeţe există în acea atingere de suprafaţă! Dacă această coadă ar avea puterea de a apuca, m-aş gândi pe

dată la elefantul lui Darmonodes care se ducea atât de des la piaţă şi cu plecăciuni adânci le oferea domnişoarelor floricele, iar apoi le mângâia. E mare păcat din mai multe motive că balena nu are această deprindere de a apuca lucrurile cu coada, căci am auzit de un alt elefant care atunci când a fost rănit în luptă şi-a răsucit trompa şi şi-a scos săgeata.

A patra: Furişându-te pe lângă balenă atunci când se crede în siguranţă în mijlocul apelor pustii, o găseşti dezbrăcată de greutatea demnităţii ei şi jucându-se pe luciul apei ca o pisicuţă pe o vatră de sobă. Poţi însă să îi vezi puterea. Aripile late ale cozii sunt ridicate sus în aer şi apoi coborâte pentru a lovi apa; tunetul loviturii răsună la depărtări de mile întregi. Ai crede că s-a tras cu un tun mare, iar dacă te-ai uita la ceaţa plutitoare de aburi ce se înalţă din gaura de la celălalt capăt al său, ai zice că acolo se înalţă fumul din locul unde a lovit ghiuleaua.

A cincea: Cum în poziţia de plutire a Leviatanului aripioarele stau mai jos de spate, ele sunt cu totul ascunse privirii sub apă; dar când se pregăteşte să se scufunde în adâncuri, coada şi cel puţin treizeci de picioare din trup sunt înălţate drept în aer şi acolo stau vibrând o clipă, până când se aruncă în jos şi dispar. În afară de minunata IZBITURĂ – care va fi descrisă în altă parte —, această ridicare a cozii balenei este poate cea mai grandioasă privelişte din toată natura vie. Scoasă din adâncimile fără fund, coada imensă pare a se agăţa spasmodic de ceruri. Tot aşa am văzut în vise pe Satana înălţându-şi gheara colosală din flăcările iadului. Dar când priveşti astfel de scene, contează în ce stare te afli; dacă aceasta este dantescă, atunci îţi vor veni în minte numai diavoli; dacă este isaică, te vei gândi la arhangheli. Stând odată în vârful catargului la răsăritul soarelui, care părea să aprindă cerul şi marea, am văzut o turmă mare de balene spre est, ce se îndrepta spre soare şi care concertară vibrant pentru o clipă cu cozile ridicate. După cum mi se păru atunci, o

asemenea întrupare de adoraţie a zeilor nu s-a mai văzut niciodată, nici măcar în Persia, ţara adoratorilor focului. Ca Ptolomeu Philopator, care mărturisea pentru elefantul african, am mărturisit şi eu atunci pentru balenă, numind-o cea mai pioasă dintre toate fiinţele. După cum spunea regele Juba, elefanţii de luptă ai antichităţii întâmpinau deseori dimineaţa cu trompele ridicate într-o tăcere profundă.

Comparaţia întâmplătoare dintre acest capitol dintre balenă şi elefant, cu privire la unele aspecte ale cozii uneia şi ale trompei celuilalt, nu are rolul de a pune un semn de egalitate între cele două organe, şi cu atât mai mult între animalele de care aparţin. Căci după cum elefantul este ca un terrier pe lângă balenă, tot aşa, pe lângă coada ei, trompa lui e ca o tulpină de crin. Cea mai puternică lovitură a trompei elefantului e ca o bătaie jucăuşă a unui evantai pe lângă izbitura şi tunetul nemăsurat al aripilor grele ale Caşalotului, care de multe ori au aruncat în sus bărci cu tot cu vâsle şi echipaje, cum îşi aruncă un jongler indian bilele.

Cu cât mă gândesc mai mult la măreaţa coadă, cu atât îmi deplâng neputinţa de a o descrie. Câteodată face asemenea mişcări care, deşi s-ar potrivi de minune cu mâna unui om, rămân cu totul inexplicabile. Câteodată, când balenele umblă în turme mari, aceste gesturi mistice sunt atât de deosebite, că am auzit marinari ce le asemuiesc semnelor şi simbolurilor masoneriei prin care balena vorbeşte astfel cu isteţime cu întreaga lume. Nu lipsesc trupului Leviatanului nici alte mişcări neobişnuite pe care nici vrăjmaşii lui cei mai experimentaţi nu le pot descrie. Oricât l-aş diseca, nu pot să-l pătrund pe de-a-ntregul. Nu îl cunosc şi nici nu voi reuşi vreodată. Dacă însă nu cunosc nici măcar coada, cum să îi înţeleg capul? Mai mult, cum să îi desluşesc faţa, când nu are aşa ceva? Pare să spună: „Îmi poţi vedea spatele, coada, dar faţa nu mi-o voi arăta niciodată”. Eu însă nu îi înţeleg cu totul părţile din spate şi, orice-ar spune balena despre faţa ei, eu tot cred că nu are.

87. Marea Armada

Peninsula lungă şi îngustă Malaca ce se întinde spre sud-vest dinspre teritoriile Birmaniei este cel mai sudic punct al Asiei. În linie dreaptă de la această peninsulă se înşiră insulele Sumatra, Java, Bali şi Timor care, împreună cu multe altele, formează un neg mare ca un bastion ce leagă Asia de Australia şi desparte neţărmuritul Ocean Indian de bumbii deşi ai arhipelagurilor orientale. Acest bastion, este tăiat de mai multe trecători pentru nave şi balene, printre care cele mai cunoscute sunt strâmtorile Sunda şi Malaca. Prin Strâmtoarea Sunda, navele ce se duc dinspre vest către China ies în mările Chinei.

Acea îngustă strâmtoare Sunda ce desparte Sumatra de Java şi stă în mijlocul acestui bastion de insule, sprijinită de acel promontoriu dârz şi înverzit, cunoscut oamenilor drept Capul Java, pare a fi poarta ce se deschide către un imperiu străjuit de ziduri, iar având în vedere bogăţia de mirodenii, mătăsuri, giuvaieruri, aur şi fildeş cu care sunt înzestrate aceste mii de insule ale mărilor orientale, pare că natura a căutat, prin chiar ridicarea uscatului, ca aceste comori măcar să pară ocrotite, deşi fără folos, de lăcomia lumii vestice. Malurile Strâmtorii Sunda sunt lipsite de fortăreţele impunătoare care străjuiesc intrările în Mediterană, în Marea Baltică şi în Marea Propontis. Spre deosebire de danezi, orientalii nu cer omagiul slugarnic al coborârii velei gabier nesfârşitei procesiuni de corăbii care zi şi noapte trec printre insulele Sumatra şi Java încărcate cu cele mai scumpe mărfuri din est. Dar, deşi se lipsesc bucuroşi de astfel de ceremoniale, nu renunţă la a cere omagii mai lumeşti.

Din cele mai vechi timpuri, bărcile cu pânze ale piraţilor din Malaiezia, pândind din golfurile şi insuliţele ascunse ale Sumatrei, s-au năpustit asupra vaselor ce străbăteau

strâmtoarea, cerând cu cruzime tribut sub ameninţarea suliţelor. Deşi din cauza pedepselor însângerate primite de la navigatorii europeni îndrăzneala acestor corsari s-a mai micşorat în ultimul timp, cu toate acestea, până în ziua de azi se mai aude de nave englezeşti sau americane care au fost din păcate atacate şi jefuite prin părţile acelea.

Cu un vânt voios şi proaspăt în vele, „Pequodul” se apropia de această strâmtoare, Ahab propunând să trecem prin ea în marea Java şi de acolo, mergând spre nord prin ape pe care se ştie că le vizitează Caşaloţii, să trecem printre insulele Filipine şi să ajungem pe coasta de nord a Japoniei la timp, pentru marele sezon de vânătoare de acolo.

Astfel, „Pequodul” avea să treacă prin toate ţinuturile Caşalotului înainte de a coborî pe linia Ecuatorului în Pacific, unde Ahab, deşi nenorocos în căutarea sa în restul locurilor, era încredinţat că se va lupta Moby Dick în apele pe care le vizita cel mai des şi într-un anotimp în care era foarte sigur că va vâna.

Dar cum se poate? Într-o călătorie atât de lungă, Ahab nu acostează nicăieri? Echipajul lui bea aer? Cu siguranţă se va opri să ia apă. Ei bine, nu. De mult timp soarele îşi plimbă pe tării inelul său de foc şi nu are nevoie de altă provizie decât de flacăra din el. Tot aşa şi Ahab, la fel şi baleniera. În timp ce alte cale sunt încărcate cu lucruri străine care se duc în porturi necunoscute, baleniera ce străbate lumea întreagă nu are altă încărcătură decât pe ea şi pe echipaj, armele acestora şi cele trebuincioase. Are întregul conţinut al unui lac îmbuteliat în marea sa cămară. Este încărcată numai cu foloase, nu cu balasturi de plumb şi fier. Duce cu ea apa pentru ani întregi. Apă limpede şi bună de Nantucket pe care, după trei ani în Pacific, marinarul preferă să o bea în locul lichidului sălciu adunat cu o zi în urmă în butoaie din izvoarele peruviene sau indiene. Aşa se face că, în timp ce alte corăbii pleacă spre China din New York şi vin înapoi, iar în drumul lor

acostează în numeroase porturi, baleniera, în tot acest timp, se poate să nu fi văzut o fărâmă de uscat, iar marinarii să nu întâlnească niciun om în afară de confraţii lor. Dacă le-ai da vestea că vine un alt potop, nu ar zice decât atât: „Ei bine, băieţi, asta-i arca!”

Cum mulţi Caşaloţi au fost prinşi în vestul coastei insulei Java, în apropierea strâmtorii Sunda, şi cum teritoriul din jur e recunoscut de pescari ca fiind foarte bun pentru vânătoare, în timp ce „Pequodul” se îndreptă din ce în ce mai aproape de Capul Java, santinelele din vârful catargelor fură instruite să fie cu mare băgare de seamă. Însă, deşi stâncile acoperite de palmieri se iviră în curând la tribordul prorei şi nările începură să adulmece încântate mirosul de scorţişoară din aer, nu se văzu niciun jet. Renunţând aproape la speranţa de a găsi vânat prin aceste părţi, corabia mai că intrase în strâmtoare când obişnuitul strigăt vesel se auzi de sus şi în curând un spectacol nemaipomenit de grandios ni se aşternu în faţa ochilor.

Trebuie spus aici că, din cauza îndârjirii cu care sunt vânaţi de la o vreme încoace în toate cele patru oceane, Caşaloţii, în loc de a înota mereu în grupuri mici, cum făceau odinioară, sunt văzuţi acum în turme mari, câteodată cuprinzând atât de mulţi, încât parcă mai multe naţii şi-au jurat legământ şi au făcut înţelegere să se apere şi să se ajute. Acestei adunări a Caşaloţilor în caravane atât de mari i se datorează faptul că până şi în cele mai bune locuri de vânătoare poţi naviga săptămâni întregi fără să vezi un singur jet şi deodată să fii întâmpinat de ceea ce par a fi mii şi mii de balene.

În ambele părţi, la depărtare de două sau trei mile, formând un semicerc imens care se întindea pe jumătate din linia orizontului, un lanţ continuu de jeturi de balenă sărea şi strălucea în aerul amiezii. Spre deosebire de jeturile îngemănate ale Balenei Drepte care, despărţite în vârf, cad în două ramuri ce seamănă cu crengile aplecate şi despicate ale salciei, jetul singular şi frontal al Caşalotului

dezvăluie un tufiş încreţit de ceaţă albă ce se înalţă şi cade neîncetat în direcţia vântului.

Văzute de pe puntea „Pequodului” când vasul se înălţa pe creasta înaltă a unui val, aceste mulţimi de jeturi vaporoase, încreţindu-se fiecare în aer şi privite printr-o pânză de ceaţă albăstrie, păreau a fi miile de hornuri jucăuşe ale unei metropole aglomerate într-o dimineaţă aromată de toamnă, zărite de către un călăreţ cocoţat pe o înălţime.

Întocmai ca o armată care, apropiindu-se de un defileu ostil din munţi, îşi grăbeşte marşul nerăbdătoare să lase în urmă trecătoarea primejdioasă şi să se întindă în siguranţă de-a latul câmpiei, tot aşa marea flotă a balenelor părea a înainta grăbită spre strâmtoare, îngustând pe drum aripile semicercului şi înotând într-un grup strâns, însă tot în formă de semilună. Înălţându-şi pânzele, „Pequod” se grăbi după ele. Harponierii îşi mânuiau armele şi strigau din bărcile lor încă suspendate. Doar să fi ţinut vântul şi nu ar mai fi avut nicio îndoială că, fugărită prin această strâmtoare, turma cea mare ar fi trecut în mările orientale doar pentru a vedea prinse multe balene din rândurile ei. Cine putea spune dacă nu cumva cu acea caravană înota chiar Moby Dick, asemenea preaslăvitului elefant alb în ceremonia de încoronare a siamezilor. Astfel, bonetă lângă bonetă, înaintam în faţa Leviatanelor când, deodată, se auzi vocea lui Tashtego anunţând cu tărie că se afla ceva în urma noastră.

Oglindind semiluna din faţă, văzurăm o alta în spate. Părea formată din aburi albi ce se ridicau şi coborau asemenea jeturilor de balenă, dar pluteau constant fără a dispărea de tot. Ridicând ocheanul la ochi, Ahab se răsuci brusc în găurica sa strigând:

— Sus în catarg! Urcaţi mandare şi găleţi şi udaţi velele. Sunt piraţi şi vin după noi!

De parcă ar fi stat ascunşi prea mult aşteptând ca „Pequodul” să intre binişor în strâmtoare, aceşti mişei

asiatici ne urmăreau grăbiţi pentru a-şi răscumpăra aşteptarea prea lungă. Ce drăguţ din partea acestor filantropi arşi de soare, ca atunci când şi „Pequodul” se afla în urmărire împinsă de vântul proaspăt, să o ajute în a se grăbi în fuga sa! Ei nu erau decât nişte bice şi nişte pinteni pentru noi, atât. Cu ocheanul la subsuoară, Ahab se plimba încolo şi-ncoace pe punte; când mergea spre proră, vedea monştri pe care îi fugărea şi când se întorcea spre pupă îi vedea pe piraţii însetaţi de sânge care îl fugăreau pe el. Iar când se uita spre pereţii înverziţi ai defileului acvatic prin care trecea nava sa şi se gândea că prin poarta aceasta mergea drumul răzbunării sale, iar acum, prin aceeaşi poartă, era şi vânător, şi vânat de moarte, şi nu numai atât, ci era mânat drăceşte cu blesteme de către o ceată de piraţi fără remuşcări şi de diavoli schimonosiţi, când îi trecură prin minte toate acestea, fruntea lui Ahab deveni posomorâtă şi încruntată ca plaja cu nisipuri negre roasă de valurile furtunii ce nu reuşiră totuşi să smulgă pământul de sub ea.

Astfel de gânduri necăjeau foarte puţini marinari din echipajul nepăsător. După ce, lăsând piraţii mult în urmă, „Pequodul” trecu pe lângă Capul Cockatoo de pe coasta Sumatrei, ieşind în cele din urmă în apele largi de pe partea cealaltă, harponierii se mâhniră mai mult că turma de balene se îndepărtase prea mult de navă decât să bucure că nava se îndepărtase victorioasă de piraţi;. Continuând însă pe urma Leviatanelor, acestea părea că îşi domolesc fuga, iar barca se apropie treptat. Cum vântul se potolise, se dădu ordin să se coboare bărcile. Însă imediat ce turma, printr-un instinct nemaipomenit al Caşaloţilor, simţi cele trei bărci fugărind-o, deşi se aflau încă la o milă în spatele lor, se strânse iar, formă batalioane şi rânduri apropiate astfel că jeturile lor păreau a fi baionete, şi îşi continuă fuga cu viteză îndoită.

Dezbrăcaţi până la cămăşi şi izmene, ţâşnirăm către cenuşa albă şi când, vâslind de câteva ore bune, eram pe

punctul de a renunţa la urmărire, balenele se opriră buimăcite, dând semn că se aflau în acea zăpăceală a nehotărârii încremenite care îi face pe marinari să spună despre balenă că este zguduită de frică. Coloanele militate în care înotaseră rapid şi constant până acum se destrămară în dezordine şi, ca elefanţii regelui Porus în bătălia din India cu Alexandru cel Mare, părură înnebunite de groază. Se împrăştiară în toate direcţiile sub forma unor cercuri îndoite şi înotau fără scop încoace şi-ncolo, trădându-şi panica prin jeturile lor groase şi Scurte. Acest lucru se vedea ciudat de limpede la acelea din grupul lor care, paralizate cum erau, pluteau neajutorate ca nişte epave sfărâmate pe mare. Nici dacă aceste Leviatane ar fi fost doar o turmă de oi fugărite pe păşune de trei lupi fioroşi, tot nu ar fi arătat atâta uluire nemaipomenită. Însă această panică ocazională este caracteristică tuturor animalelor care umblă în turmă. Deşi se strâng în turme de zeci de mii, bizonii cu coamă de leu din Vest fug din faţa unui singur călăreţ. Priveşte, de asemenea, la fiinţele umane care, strânse în turmă în incinta unei săli de teatru, încep, la cea mai mică alarmă de incendiu, să se bulucească spre ieşire, îngrămădindu-se, lovindu-se, călcându-se în picioare şi zdrobindu-se de moarte fără pic de remuşcare. Aşadar, cel mai bine este să nu ne mai mirăm de balenele zguduite de frică din faţa noastră, căci nicio nebunie a creaturilor pământului nu e neîntrecută de sminteala oamenilor.

Deşi multe dintre balene, după cum s-a mai spus, se zbăteau violent, e de luat aminte că turma nici nu înainta, nici nu dădea înapoi, ci stătea îngrămădită într-un singur loc. După cum se obişnuieşte în astfel de cazuri, bărcile se despărţiră, fiecare ducându-se după câte o balenă singuratică de la marginea grupului. După vreo trei minute, fu aruncat harponul lui Queequeg. Peştele lovit ne stropi cu jetul orbitor în feţe şi apoi, fugind ca din puşcă cu noi în urma sa, se îndreptă chiar către inima turmei. Deşi o astfel

de mişcare din partea unei balene săgetate într-o asemenea împrejurare nu era deloc nemaivăzută şi chiar era de aşteptat, mai mult sau mai puţin, ea este una dintre primejdiile cele mai mari ale pescuitului, căci, dacă monstrul te târăşte din ce în ce mai adânc în mijlocul turmei înnebunite, îţi poţi lua adio de la viaţă şi nu mai trăieşti decât într-o stare de delir.

Cum balena, oarbă şi surdă, năvăli înainte încercând prin puterea iuţelii sale să scape de lipitoarea de fier ce se prinsese de ea şi cum noi eram astfel traşi de parcă despicam marea, ameninţaţi din toate părţile de creaturile înnebunite ce se mişcau haotic în jurul nostru, barca noastră era ca o corabie încolţită de gheţuri pe timp de furtună încercând să se strecoare printre canalele şi strâmtorile întortocheate fără a şti când se putea întâmpla să fie înghiţită şi sfărâmată.

Fără să se piardă cu firea, Queequeg cârmea cu bărbăţie; acum ferindu-se de monstrul ce se îndrepta spre noi din faţă, acum ferindu-se de celălalt, a cărui coadă imensă atârna deasupra, toate acestea în timp ce Starbuck stătea la proră cu lancea în mână dând la o parte balenele la care putea ajunge cu înţepături scurte, căci nu era timp de cele lungi. Nici vâslaşii nu se lăsau mai prejos, deşi nu mai era nevoie de munca lor. Ei se ocupau acum cu atenţionarea balenelor:

— La o parte, comandore!, strigă unul către un mare dromader care se ridică deodată la suprafaţă şi ameninţă pentru o clipă să ne răstoarne.

— Lasă coada jos, tu, cel de acolo!, strigă un al doilea către o alta care, aproape de copastia noastră, părea a se răcori liniştită cu evantaiul aripioarelor cozii.

Toate balenierele au anumite mecanisme neobişnuite inventate de indienii din Nantucket, numite leacuri. Două lemne groase şi pătrăţoase de aceeaşi mărime sunt legate straşnic unul de altul, astfel ca fibrele lor să se întretaie în unghi drept. O funie lungă se leagă de mijlocul acestui bloc,

iar capătul celălalt, fiind buclat, poate fi legat într-o clipă de un harpon. Acest leac se foloseşte pe balenele înspăimântate atunci când ai în jurul tău mai multe decât poţi urmări, însă Caşaloţii, se ştie, nu apar în fiecare zi, astfel că trebuie să omori câţi mai mulţi atunci când ai ocazia. Iar dacă nu îi poţi ucide pe toţi odată, trebuie să îi însemnezi ca să poţi să îi ucizi când îţi găseşti timp. De aceea este nevoie de leac în astfel de împrejurări. Pe barca noastră se aflau trei astfel de unelte. Prima şi a doua fură aruncate cu succes şi văzurăm balenele fugind împiedicat, încurcate de rezistenţa enormă a leacului tras după ele. Erau prinse ca răufăcătorii cu lanţ şi ghiulea. Însă când o lansarăm pe a treia, atunci când bucata greoaie de lemn trebuia să zboare peste bord; se înţepeni sub unul dintre scaunele bărcii şi imediat îl rupse şi îl duse cu ea făcându-l pe vâslaş să se prăvălească pe fundul bărcii când scaunul fugi de sub el. Prin ambele părţi marea începu să năvălească înăuntru printre şipcile de lemn, însă îndesarăm acolo două sau trei izmene şi cămăşi şi astfel oprirăm pătrunderea apei.

Ar fi fost imposibil să lansăm aceste harpoane cu leac dacă nu s-ar fi întâmplat ca, intrată adânc în turmă, fuga balenei să se domolească. În plus, cu cât ne îndepărtam mai mult de marginile îmbulzelii, agitaţia panicată se mai potolea. Astfel că atunci când fierul smucit se desprinse din trupul balenei şi aceasta dispăru într-o parte, forţa cu care se smulse ne aruncă printre două balene în centrul turmei de parcă ajunseserăm dintr-un pârâu învolburat de munte într-un lac liniştit din vale. Aici furtuna ce se iscase printre balenele de la margine se mai auzea încă, dar nu se mai simţea. În această spaţiu din mijloc, marea avea luciul fin ca o faşă de mătase, acoperită fiind de o pojghiţă numită „lustru” ce se formează din substanţa pe care o scuipă Caşalotul când e în toane bune. Da, acum ne aflam în acea linişte fermecătoare care se spune că sălăşluieşte în centrul fiecărei tulburări. Încă vedeam în depărtare tumultul

marginilor cercurilor şi acolo mai multe grupuri de balene, câte opt sau zece în fiecare grup, rotindu-se repede ca nişte cai înhămaţi împreună într-un ring şi atât de aproape îşi aveau umerii că un călăreţ de circ ar fi putut sări cu uşurinţă roată pe spinările lor. Din cauza mulţimii înghesuite a balenelor ce se odihneau înconjurând axa ascunsă a turmei, nu aveam nicio şansă de scăpare. Trebuia să ne uităm după o gaură în zidul viu care ne ţinea prizonieri, zidul care ne primise în spatele său doar pentru a ne încuia pe dinăuntru. Rămaşi în centrul lacului, eram vizitaţi când şi când de vaci şi viţei blânzi, femeile şi copiii grupului cercuitor.

Cu tot cu distanţa dintre cercurile marginale rotitoare şi cu tot cu spaţiile dintre diferitele grupuri ale acestor cercuri, întreaga suprafaţă acoperită de multitudinea de balene trebuie să fi avut cel puţin două sau trei mile pătrate. Oricum, deşi o astfel de socoteală într-un astfel de moment poate fi greşită, din barca noastră joasă se vedeau jeturi ridicându-se în depărtarea orizontului.

Fac cunoscut acest detaliu deoarece vacile şi viţeii erau închişi în acest cerc interior de parcă restul turmei ar fi vrut să îi protejeze astfel de a afla adevărata cauza a opririi sau, poate, fiindcă erau atât de tineri, naivi şi foarte inocenţi şi neexperimentaţi; oricum ar fi fost, aceste balene mici, care veneau să ne viziteze în răstimpuri barca de la marginile cercului, se arătau lipsite de frică şi pline de încredere, sau măcar erau cuprinse de o panică fermecător de liniştită de care era cu neputinţa să nu te miri. Veneau să ne miroasă ca nişte câini de casă, chiar lângă copastii, atingându-le, încât părea că o vrajă le-ar fi domesticit pe nesimţite. Queequeg le mângâia pe frunte, Starbuck le scărpina pe spinare cu suliţa, dar, temându-se de urmări, se abţinea pentru moment să le înţepe.

Dar sub această lume uimitoare de la suprafaţă ni se arătă privirii o lume şi mai neobişnuită când ne aplecarăm să privim peste margine. Suspendate în cufărul de apă

pluteau formele mamelor balenelor şi cele care după rotunjime păreau a se apropia de maternitate. Lacul, după cum am mai spus, era transparent până la o adâncime foarte mare, iar asemenea nou-născuţilor oamenilor, ce sug liniştiţi şi se uită drept în altă parte decât la sân, ca şi cum ar trăi două vieţi în acelaşi timp şi bând încă hrana muritorilor se adapă spiritual şi cu amintiri nepământene, tot aşa micuţii balenelor păreau a se uita în sus, dar nu la noi - ca şi când noi nu eram altceva decât nişte alge pentru ochii lor. Plutind pe o parte, şi mamele păreau a ne privi în tăcere. Unul dintre aceşti nou-născuţi care prin anumite semne arăta că nu se născuse decât de o zi, măsura cam paisprezece picioare în lungime şi vreo şase în grosime. Era zburdalnic, deşi trupşorul său nu se dezmorţise din poziţia înţepenită pe care o avusese până nu de mult în pântecele mamei, acolo unde, cu coada la cap, pregătit pentru întinderea finală, puiul nenăscut zace îndoit ca un arc tătăresc. Aripioarele delicate şi palmele cozii încă mai erau încreţite ca urechile unui bebeluş proaspăt sosit de pe tărâmuri necunoscute.

— Funia! Funia!, strigă Queequeg privind peste margine. Legat la el! Legat la el! Cine funie la el? Cine lovit? Două balenă, unul mare, unul mic!

— Ce-ai păţit, omule?, întrebă Starbuck.

— Uite-aici, spuse Queequeg arătând în jos.

Ca atunci când balena lovită ce a tras din ciubăr sute de stânjeni de funie se ridică la suprafaţă după ce s-a scufundat şi aduce cu ea funia în plus ce se încolăceşte şi se ridică în spirală, tot aşa, Starbuck privea acum colacii lungi ai cordonului ombilical al doamnei Leviatan prin care micul pui părea încă legat de mamă. Deseori în iuţeala primejdioasă a urmăririi, această funie naturală cu capătul dinspre mamă liber se încurcă de cea de cânepă aşa că puiul este prins şi el. Unele dintre cele mai ascunse secrete

ale mării ni se dezvăluiau în acest lac fermecat. Văzurăm dragostea Leviatanelor în adânc[63].

Astfel, deşi înconjurate de cercuri peste cercuri de nelămuriri şi spaime, aceste creaturi nevăzute din mijloc îşi vedeau fără frică de treburile lor liniştite, sărbătorind senine cu jocuri şi voie bună. La fel, în Atlanticul furtunos al fiinţei mele, şi eu mă desfăt în tăcere înlăuntrul meu şi, pe când planete de duşmani neostoiţi se învârt în jurul meu, adânc în insula sufletului eu mă îmbăiez în blândeţea bucuriei veşnice.

Între timp, pe când noi priveam încă fermecaţi în jurul nostru, agitaţia frenetică din depărtare dezvălui ocupaţia celorlalte bărci care încă lecuiau balenele de la margine sau poate că lupta se ducea în interiorul primului cerc unde aveau avantajul spaţiului şi al posibilităţii de retragere. Însă priveliştea balenelor legate, înfuriate, ce săgetau încoace şi încolo prin cerc nu era nimic pe lângă imaginea care ne apăru în faţa ochilor. Se obişnuieşte câteodată, când barca este legată de o balenă neobişnuit de puternică şi de vioaie, să se caute a o paraliza prin tăierea sau mutilarea imensului tendon al cozii. Acest lucru se face prin înfigerea unei cazmale cu mâner scurt de care este legată o sfoară pentru a o trage înapoi. O balenă rănită în acest loc, după cum aflarăm mai târziu, dar fără efect, se pare, scăpase de barcă trăgând după ea jumătate din funie, iar în agonia insuportabilă a rănii se zbătea înnebunită prin cercuri ca eroul Arnold pe calul său în bătălia de la Saratoga, semănând groază pe oriunde ajungea.

Oricât ar fi fost de înspăimântătoare rana balenei şi oricât de nemaipomenit era spectacolul pe care îl dădea, această groază pe care părea să o inspire turmei se trăgea dintr-o cauză care se ascundea privirilor noastre la acea distanţă.

În cele din urmă înţeleserăm că printr-un accident, această balenă se încurcase în funia de harpon pe care o

trăgea după ea şi pe deasupra mai fugise şi cu cazmaua în spinare; iar cum capătul liber al sforii legate de armă se înnodase de funia harponului înfăşurată în jurul cozii cazmaua ieşise din carne.
Aşa se face că, înnebunită de durere, balena se zbătea prin apă biciuind puternic din coadă şi agitând cazmaua în jurul său, rănind şi omorând propriile sale surate.

Acest obiect îngrozitor păru a trezi toată turma din paralizia fricii. La început, balenele care alcătuiau marginile lacului nostru începură să se înghesuie puţin şi se urcară unele peste celelalte de parcă ar fi fost ridicate de valuri; apoi lacul însuşi păru a se învolbura şi a se tulbura. Alcovurile submarine şi creşele dispărură. Balenele din cercurile interioare începură să se adune în ciorchini strânşi. Într-adevăr, liniştea se împrăştia. Se auzi în curând un zumzet înfundat şi apoi, ca bucăţile de gheaţă de pe râul Hudson când vine primăvara, întreaga turmă de balene se îngrămădi în mijloc de parcă voia să se ascundă într-un munte. Starbuck şi Queequeg făcură imediat schimb de locuri, primul trecând la pupă.

— Vâslele! Vâslele!, şopti cu îndârjire apucând cârma. Apucaţi vâslele şi întăriţi-vă sufletele! Pentru numele lui Dumnezeu, oameni buni, pregătiţi-vă! Împinge-o, Queequeg – balena de acolo! Înţeap-o! Loveşte-o! Ridică-te, ridică-te şi aşază-te aşa! Grăbiţi-vă, băieţi, trageţi! Nu luaţi seama la spinările lor, zgâriaţi-le. Zgâriaţi în voie!

Barca era acum aproape prinsă între două animale mari ce lăsaseră nişte Dardanele strâmte între ele. Străduindu-ne disperaţi, reuşirăm să ne vârâm în deschidere şi, uitându-ne în acelaşi timp după o altă ieşire, ne strecurarăm repede. După alte câteva escapade la mustaţă ajunserăm în sfârşit în ceea ce fusese odinioară unul din cercurile exterioare care era acum traversat de balene ce se îndreptau violent spre centru. Această salvare norocoasă fusese plătită cu preţul avantajos al pălăriei lui Queequeg căruia, stând la proră pentru a înţepa balenele, puse pe

fugă, îi fusese zburată pălăria de pe cap de curentul făcut de o pereche de aripioare ce fluturară pe neaşteptate în apropiere.

Pe cât de dezordonată şi de răscolită era agitaţia generală, ea se transformă degrabă în ceea ce părea a fi o mişcare organizată, căci, îngrămădite în cele din urmă într-un corp dens, balenele îşi reluară fuga cu grabă sporită. Ar fi fost în van să le urmărim în continuare, însă bărcile se ţinură în siajul lor pentru a prinde balenele cu leac rămase în urmă şi, de asemenea, pentru a lega una pe care Flask o ucisese şi o însemnase. Semnul este o prăjină cu un fanion - sunt cam două sau trei în fiecare barcă - ce se înfige în trupul plutitor al balenei moarte atunci când sunt mai multe prăzi pentru a-i marca poziţia şi ca dovadă de posesie în cazul în care s-ar apropia bărcile altor nave.

Rezultatul acestei coborâri ilustră întrucâtva înţeleapta vorbă din pescuit: „Cu cât sunt mai multe balene, cu atât e mai puţin peşte”. Din toate balenele „lecuite”, numai una fu capturată, restul reuşind să scape pentru moment, dar numai pentru o vreme, căci, după cum se va vedea mai departe, fură prinse de altă corabie.

88. Şcoli şi pedagogi

În capitolul din urmă s-a povestit despre o turmă imensă de Caşaloţi şi s-a specificat şi motivul acestei adunări atât de mari. Deşi se mai întâlnesc câteodată şi astfel de grupuri numeroase, chiar şi în ziua de azi, după cum trebuie să se fi observat, mai dese sunt cetele mai mici, numărând între douăzeci şi cincizeci de indivizi fiecare. Aceste cete sunt cunoscute sub numele de şcoli. În general, sunt de două feluri: cele alcătuite aproape numai din femele şi cele în care se adună numai masculii tineri şi viguroşi sau taurii, după cum li se spune.

Însoţind cavalereşte şcoala de femele, se vede permanent un mascul ajuns la apogeul mărimii sale, însă nu îmbătrânit şi care, la orice alertă, îşi arată galanteria rămânând în urmă şi acoperind fuga doamnelor sale.

De fapt, acest domn este un otoman căruia îi place luxul şi care înoată prin lumea apelor înconjurat de mângâierile şi farmecele haremului său. Contrastul dintre acest otoman şi concubinele lui este izbitor deoarece, pe când el este de proporţii cu adevărat monstruoase, doamnele, chiar şi ajunse la maturitate, nu măsoară mai mult de o treime din mărimea unui mascul adult de talie mijlocie. Ele sunt într-adevăr mult mai delicate. Îndrăznesc să spun că nu depăşesc şase yarzi în talie. Cu toate acestea, nu poate fi negat că sunt predispuse ereditar să devină durdulii.

Este foarte interesant să urmăreşti acest harem şi pe domnul său în preumblările lor nepăsătoare. Se află într-o continuă mişcare căutând pe îndelete noi distracţii, ca şi cei din lumea bună. Îi întâlneşti de-a lungul Liniei în miezul sezonului de hrănire de-abia întorşi, probabil, din vacanţa de vară petrecută în Mările Nordului, unde au căutat să scape de căldurile şi moleşeala verii. După ce se plimbă în sus şi-n jos pe promenada Ecuatorului, o vreme pornesc

spre ape orientale înainte de a se aşterne sezonul rece acolo, ca să scape de celelalte temperaturi excesive ale anului.

Când, înaintând senin într-una dintre aceste călătorii, se zăreşte ceva suspect, domnul Balenă stă cu ochii pe familia sa deosebită. Dacă vreun Leviatan tânăr şi neobrăzat îndrăzneşte să se apropie prea tare de una dintre doamne, să vezi cu ce furie îl mai atacă şi-l alungă paşa! Unde-am mai ajunge dacă li s-ar permite crailor tineri şi obraznici să se insinueze în sanctuarul fericirii conjugale? Însă orice ar face paşa, el nu îl poate ţine pe tânărul Casanova departe de patul său, căci, vai!, toţi peştii dorm împreună. Aşa cum pe uscat domniţele sunt pricina unor dueluri îngrozitoare între admiratorii rivali, tot aşa se întâmplă şi cu balenele care câteodată se luptă până la moarte, şi totul numai pentru dragoste. Curtezanii se duelează cu lungile lor fălci inferioare, uneori încleştându-le unele de celelalte, şi în acest fel se străduiesc să câştige poziţia dominantă întocmai ca elanii care îşi încârligă războinici coarnele. Nu puţine balene capturate poartă semnele adânci ale acestor întâlniri: frunţi zgâriate, dinţi rupţi, înotătoare sfâşiate şi, câteodată, guri smucite şi dislocate.

Dacă însă cel care doreşte să se insinueze în fericirea conjugală se face nevăzut la prima repezeală a domnului haremului, atunci este foarte distractiv să-l priveşti pe acest stăpân. Îşi strecoară cu mândrie corpul mare printre doamne şi se gudură acolo o vreme, când e încă destul de aproape ca să-l mai poată zeflemisi pe tânărul Casanova, aşa cum cucernicul Solomon se ruga cu ardoare în mijlocul miilor sale de concubine. Dacă mai sunt în preajmă şi alte balene, pescarii arareori îi vânează pe aceşti Mari Turci, căci Marii Turci îşi risipesc cu prea multă uşurinţă puterea, şi deci nu au multă untură. Cât despre fiii şi fiicele pe care îi zămislesc, aceşti prunci trebuie să îşi poarte singuri de grijă sau, cel puţin, cu ajutor doar din partea mamei. Ca anumiţi alţi amanţi hoinari omnivori, domnul Balenă nu are

la suflet creşterea copiilor, ci doar iubirea din alcov. Astfel, călător fiind, îşi lasă copiii necunoscuţi prin toată lumea, iar fiecare dintre aceştia este un exotic. În timp, după ce flacăra tinereţii se împuţinează, iar anii de tristeţe se înmulţesc, după ce înţelepciunea îi împrumută din răgazurile ei gânditoare şi Turcul sătul este copleşit de oboseală, atunci dragostea pentru domniţe este înlocuită cu dragostea pentru linişte şi virtute. Otomanul nostru intră în acea etapă a vieţii care este marcată de neputinţă, căinţă şi regrete şi se dezice de harem, îl părăseşte, plecând de unul singur ca un suflet posomorât şi bătrân să colinde meridianele şi paralelele în rugăciune, avertizându-i pe toţi tinerii să nu facă aceleaşi greşeli amoroase ca el.

După cum haremul de balene este numit şcoală de către pescari, domnul şi stăpânul acelei şcoli se numeşte tehnic pedagog. Nu trebuie luat de bun, deşi ar fi delicios de satiric, că, după ce a mers la şcoală, pleacă de acolo propovăduind nu ceea ce a învăţat, ci că toate acelea sunt sminteli. Titlul său de pedagog pare că se leagă în mod natural de numele dat haremului, însă unii bănuiesc că cel care l-a numit prima oară aşa pe otoman trebuie să fi citit memoriile lui Vidocq[64] şi să fi aflat ce fel de pedagog de şcoală de provincie fusese francezul în tinereţea sa şi ce natură aveau lecţiile secrete pe care le preda unora dintre elevele sale.

Această izolare în care se afundă pedagogul în anii săi înaintaţi se adevereşte în ceea ce îi priveşte pe toţi Caşaloţii bătrâni. Aproape întotdeauna o balenă singuratică - cum este numit un astfel de Leviatan - se dovedeşte a fi una bătrână. Ca venerabilul bărbos Daniel Boone[65], nu acceptă pe nimeni lângă el în afară de Natura însăşi, pe ea luând-o de soaţă în sălbăticia apelor, iar ea se dovedeşte a fi o soţie tare bună, deşi are atâtea secrete.

Şcolile alcătuite doar din masculi tineri şi viguroşi, după cum s-a mai spus, nu seamănă deloc cu şcoala-harem. Dacă femelele sunt de felul lor timide, masculii tineri, sau „taurii de patruzeci de butoaie”, cum li se zice, sunt cei mai bătăuşi dintre toate Leviatanele şi se spune că alţii mai primejdioşi nu poţi întâlni, în afară doar de uimitoarele balene încărunţite, cu capul cenuşiu, care se mai ivesc câteodată, iar acestea se vor lupta cu tine ca nişte diavoli împieliţaţi.

Şcolile de tauri de patruzeci de butoaie sunt mai mari decât cele de fete. Ca o ceată de liceeni, aceştia sunt mereu veseli, puşi pe harţă şi pe şotii şi sunt răutăcioşi, rostogolindu-se în jurul lumii atât de repede şi de nesocotit că niciun garant prudent nu i-ar asigura cum nu ar asigura niciun tânăr zvăpăiat de la Yale sau Harvard. Renunţă repede la aceste nebunii, iar când sunt crescuţi cam în proporţie de trei sferturi, se despart şi pleacă separat să îşi caute o aşezare, adică un harem.

Încă o diferenţă dintre masculi şi femele este caracteristică sexului. Să presupunem că loveşti un taur de patruzeci de butoaie; nefericitul de el, toţi prietenii îl părăsesc. Dar dacă loveşti o membră a şcolii-harem, suratele ei înoată îngrijorate împrejur, uneori întârziind atât de mult şi atât de aproape, că sfârşesc ele însele prin a cădea pradă.

89. Peşti legaţi şi peşti liberi

Menţiunea despre semn şi prăjina cu fanion din penultimul capitol are nevoie de lămuriri despre legile şi regulamentele vânătorii de balene, în care fanionul este considerat marele simbol şi ecuson.

Se întâmplă deseori ca atunci când mai multe corăbii călătoresc împreună, o balenă să fie lovită de o navă, să scape şi să fie ucisă şi capturată în cele din urmă de o altă navă. În acest caz există multe reglementări minuţioase ce se referă la această situaţie. De exemplu: după o urmărire şi o prindere obositoare şi primejdioasă a unei balene, trupul acesteia s-ar putea desprinde de corabie din cauza unei furtuni violente şi plutind în direcţia vântului ar putea fi luată de o a doua balenieră care, pe ape liniştite, o trage frumuşel lângă parapet fără a risca vieţi şi funii pentru a o face. De aici ar apărea deseori cele mai duşmănoase dispute între pescari dacă nu ar exista o lege universală şi de netăgăduit, scrisă sau nescrisă, care să se aplice tuturor cazurilor.

Poate că singurul cod recunoscut legal al vânătorii de balene este cel al Olandei. A fost promulgat în anul 1695. Dar deşi nicio altă naţiune nu a avut vreodată vreo lege scrisă în ceea ce priveşte vânătoarea de balene, pescarii americani au fost propriii lor legislatori şi avocaţi în acest domeniu. Au pus baza unui sistem care prin caracterul concis este mai bun chiar decât Pandectele lui Iustinian şi legile Societăţii Chinezeşti pentru încetarea Băgării Nasului în Treburile Altora. Într-adevăr, aceste legi pot fi scrise pe un bănuţ al Reginei Anne sau pe vârful harponului şi să fie purtate în jurul gâtului, atât de mici sunt.

1 Un peşte legat aparţine părţii care l-a prins.

2 Un peşte liber poate fi luat de cel care ajunge primul să-l prindă.

Însă chiar acest admirabil caracter concis îi pune beţe-n roate codului, acesta având nevoie de un vast volum de explicaţii care să-l lămurească.

În primul rând: ce este un peşte legat? Viu sau mort, un peşte este legat atunci când este prins de o barcă sau o corabie care are un echipaj care, prin orice mijloc, controlabil de către ocupant sau ocupanţi; un catarg, o vâslă, o sforicică, un fir de telegraf sau o pânză de păianjen sunt totuna. Un peşte este, de asemenea, legat atunci când este însemnat cu fanionul sau cu orice alt semn recunoscut ca însemnând posesia, atâta timp cât partea care l-a însemnat îşi arată puterea de a-l trage lângă barcă şi intenţia de a o face.

Acestea sunt comentarii ştiinţifice, dar comentariile vânătorilor înşişi constau mai degrabă în cuvinte grele şi lovituri zdravene adevărata lege a pumnului. Este adevărat că printre pescarii mai cinstiţi şi mai onorabili se mai fac şi concesii, căci este o nedreptate morală strigătoare la cer ca un echipaj să pretindă posesia unei balene fugărite şi ucise de un alt echipaj. Alţii însă nu sunt defel atât de scrupuloşi.

Acum vreo cincizeci de ani a fost un caz curios al unei balene controversate, judecat în Anglia, în care reclamanţii spuseră că, după o urmărire grea a unei balene în Mările Nordului, ei (reclamanţii) reuşiră să înţepe peştele cu harponul, însă în cele din urmă fură nevoiţi, pentru a nu-şi pierde viaţa, să părăsească nu numai funia, ci şi barca. În cele din urmă, pârâţii (echipajul unei alte nave) dădură peste balenă, o loviră, o uciseră, o legară şi o luară drept a lor chiar sub ochii reclamanţilor. Când li se ceru pârâţilor socoteală, căpitanul lor le râse în nas reclamanţilor şi îi asigură că pentru a se lăuda cu victoria avea să le păstreze şi funia, şi harpoanele, şi barca, care rămăseseră legate de balenă la momentul capturii.

Reclamanţii îi dădură în judecată pentru a-şi recupera valoarea balenei, a funiei, a harpoanelor şi a bărcii.

Domnul Erskine era avocatul apărării, iar Lordul Ellenborough era judecătorul. În pledoaria apărării, isteţul Erskine îşi bază întreaga poziţie făcând referire la un caz recent de adulter în care un domn, după ce încercase în zadar să stăpânească răutăţile soţiei sale, o abandonase în cele din urmă pe marea vieţii. Însă după un timp, regretându-şi fapta, începu acţiunea de a-şi redobândi posesia asupra ei. Erskine nu era de acord cu aceasta şi îşi susţinu punctul de vedere spunând că, deşi domnul săgetase primul femeia şi o avusese legată la un moment dat, o abandonase numai din cauza forţei de neînduplecat a răutăţilor ei, dar de făcut, o făcuse, aşa că ea devenise un peşte liber. Astfel, atunci când un alt domn o săgetă iar, doamna intră în posesia acestuia împreună cu harponul ce se afla încă în ea.

În cazul de faţă, Erskine susţinu că exemplul balenei şi cel al doamnei se explicau unul pe celălalt.

Aceste pledoarii şi cele ale părţii adverse fură ascultate pe îndelete, iar învăţatul judecător decise categoric următoarele: în ceea ce privea barca, ea le revenea reclamanţilor deoarece nu o abandonaseră decât pentru a-şi salva vieţile. Însă în privinţa balenei, a harpoanelor şi a funiei, ele aparţineau pârâţilor. Balena - fiindcă era un peşte liber la momentul capturii finale; iar harpoanele şi funiile - deoarece, atunci când peştele fugise cu ele, el (peştele) intră în posesia acestor articole şi de aceea oricine prindea pe urmă peştele avea dreptul la ele. Cum pârâţii fură cei care prinseră peştele, acele articole deveniră ale lor.

Un om obişnuit, ascultând decizia acestui judecător nemaipomenit de înţelept, s-ar putea să nu fie de acord cu ea. Însă esenţa lucrurilor este că cele două principii din cele două legi ale pescuitului au fost aplicate ca la carte de Lordul Ellenborough în cazul descris mai sus. Eu unul cred că aceste două legi referitoare la peştii legaţi şi la peştii liberi stau la baza întregii jurisprudenţe umane, căci, în

ciuda complicaţiilor decoraţiunilor sale, Templul Legii, asemenea Templului Filistenilor, nu stă decât în două proptele.

Nu există o vorbă care spune că posesia e pe jumătate proprietate, indiferent de cum s-a intrat în acea posesie a unui lucru? Deseori, posesia e proprietatea pe de-a-ntregul. Ce altceva sunt sufletele iobagilor ruşi şi ale sclavilor republicani, dacă nu peşti legaţi, în cazul cărora posesia chiar este proprietatea legală? Ce este ultimul bănuţ al sărmanei văduve pentru hangiul avar dacă nu un peşte legat? Ce este conacul marmorat al hoţului neprins dacă nu un peşte legat? Ce este dobânda doborâtoare pe care cămătarul Mordecai i-o ia falitului Woebegone pe un împrumut care să scape familia lui Woebegone de înfometare, ce este acea dobândă dacă nu un peşte legat? Ce să fie venitul Arhiepiscopului Mântuie suflete de 100.000 de lire scos de pe pâinea şi brânza sărăcăcioase ale miilor de muncitori ce îşi frâng spinările (care vor ajunge în rai şi fără ajutorul lui Mântuie suflete), ce să fie acest venit de 100.000 de lire dacă nu un peşte legat? Ce sunt orăşelele şi cătunele moştenite de ducele de Dunder altceva decât peşti legaţi? Ce este biata Irlandă pentru harponierul John Bull[66] altceva decât un peşte legat? Ce este pentru fratele apostolic Jonathan Texasul, dacă nu un peşte legat? În privinţa tuturor acestora, nu este posesia întreaga lege? Dacă însă teoria peştelui legat poate fi aplicată atât de general, aceea a peştelui liber este şi mai mult de-atât. Aceasta este aplicabilă internaţional şi universal.

Ce era America în 1492 altceva decât un peşte liber, în care
Columb a înfipt stindardul spaniol însemnând-o în numele regelui şi al reginei? Ce a fost Polonia pentru ţar? Dar Grecia pentru turci? Ce este India pentru Anglia şi ce va fi

Mexicul în cele din urmă pentru Statele Unite? Toate sunt peşti liberi.

Ce sunt drepturile omului şi libertăţile universale, dacă nu peşti liberi? Ce sunt minţile şi gândurile oamenilor, dacă nu peşti liberi? Ce este principiul credinţei în divinitate, dacă nu un peşte liber? Ce sunt gândurile gânditorilor pentru morile stricate, dacă nu peşti liberi? Ce este întreaga planetă altceva, decât un peşte liber? Şi ce eşti tu, cititorule, altceva decât un peşte legat şi un peşte liber deopotrivă?

90. Cap sau coadă

De balena vero sufficit, si rex habeat caput, et regina caudam.
BRACTON, L.3, C.3

Cuvinte latineşti luate din cărţile de legi ale Angliei, care în context înseamnă că, din toate balenele capturate de oricine pe coasta ţării, regele trebuie să primească, fiind Mare Harponier Onorific, capul, iar reginei să i se dea cu respect coada. O împărţire care, la balenă, seamănă foarte mult cu a împărţi un măr în două: nu mai rămâne nimic la mijloc. Cum această lege, într-o formă schimbată, mai este şi în ziua de azi valabilă în Anglia şi cum în multe privinţe ea prezintă o anomalie stranie cu privire la legea generală a peştelui legat şi a peştelui liber, este tratată într-un capitol separat, după acelaşi principiu elegant care obligă căile ferate englezeşti să suporte cheltuielile pentru un vagon separat rezervat special pentru a plimba capetele încoronate. În primul rând, ca dovadă a faptului straniu că această lege mai e în vigoare şi în zilele noastre, voi povesti o întâmplare ce a avut loc în ultimii doi ani.

Se pare că nişte marinari cinstiţi din Dover, sau Sandwitch, sau dintr-unul dintre cele Cinci Porturi, au reuşit, după o urmărire anevoioasă, să ucidă şi să aducă la mal o mândreţe de balenă. Cele Cinci Porturi sunt mai mult sau mai puţin sub jurisdicţia unui poliţist sau pedel numit Lordul Custode. Primind funcţia direct de la Coroană, cred, toate retribuţiile regale ce ţin de teritoriile celor Cinci Porturi devin ale sale. Unii scriitori denumesc această funcţie sinecură. Dar nu este aşa, deoarece Lordul Custode este foarte ocupat să bage în buzunar câştigurile, care sunt desigur ale lui deoarece el este cel care le bagă în buzunar. Când aceşti bieţi marinari arşi de soare, desculţi şi cu

pantalonii suflecaţi peste picioarele lor slăbănoage reuşiră să tragă balena pe ţărmul uscat, socotind un câştig de o sută cincizeci de lire din uleiul şi osul valoros şi visând că vor bea ceai de soi cu nevestele şi beri gustoase cu amicii din câştigurile părţilor lor, veni la ei un domn bine, înţelept şi credincios, cu o copie a legilor lui Blackstone sub braţ şi, desfăcând-o peste capul balenei, spuse:

—Luaţi mâinile! Acest peşte, domnii mei, este un peşte legat. Îl iau pentru Lordul Custode.

Auzind acestea, bieţii marinari rămaseră uimiţi într-un mod respectuos - şi foarte englezesc - şi fără a mai şti ce să spună se scărpinau în cap privind cu tristeţe când la balenă, când la străin. Însă acest lucru nu îndreptă situaţia şi nici nu înmuie inima colţoasă a domnului învăţat care venise cu copia lui Blackstone. Într-un târziu, unul dintre ei, după ce se scărpină mult ca să îi vină o idee, îndrăzni să spună:

— Domnule, fii bun şi spune-ne cine e acest Lord Custode.

— Ducele.

— Dar ducele nu a ajutat deloc la prinderea peştelui.

— E al lui.

— Noi am trudit foarte mult, am înfruntat primejdii şi am făcut şi cheltuieli. Toate astea să se ducă în buzunarul ducelui? Noi nu primim nimic pentru chinurile noastre?

— E al lui.

— E ducele atât de sărac că e forţat să recurgă la astfel de fapte ca să-şi câştige existenţa?

— E al lui.

— Eu mă gândeam să o ajut pe bătrâna şi bolnava mea mamă cu partea mea de câştig.

— E al lui.

— Nu s-ar mulţumi ducele cu un sfert sau cu jumătate?

— E al lui.

Pe scurt, balena fu luată şi vândută, iar Domnia Sa Ducele de Wellington îşi primi banii. Gândindu-se că privit

din anumite unghiuri cazul ar putea să fie într-o mică măsură totuşi socotit, având în vedere împrejurările, unul controversat, un preot cinstit din oraş îi adresă Domniei Sale o scrisoare, rugându-l sa ia în considerare situaţia acelor marinari năpăstuiţi. La aceasta, Ducele răspunse în mare (ambele scrisori fură publicate) că deja s-a interesat, şi-a primit banii şi i-ar fi recunoscător domnului cinstit dacă pe viitor el (domnul cinstit) ar renunţa la a-şi mai băga nasul unde nu-i fierbe oala. Să fie acest bătrân bătăios acela încă priponit la colţul dintre cele trei imperii care cere pomană de la săraci?

Se va vedea pe dată că în acest caz aşa-zisul drept al ducelui asupra balenei era unul delegat de la suveran. Trebuie să ne interesăm în ce temei are Suveranul acest drept. Legea a fost deja numită. Dar juristul Plowdon ne dă un motiv pentru toate acestea. El spune că balena prinsă astfel aparţine regelui şi reginei „datorită frumuseţii ei desăvârşite”. Acest argument a fost considerat întotdeauna ca fiind suficient.

Dar de ce să ia regele capul şi regina coada? Daţi-ne un temei pentru asta, voi, avocaţilor!

În tratatul său asupra „Aurului Reginei”, un anume William
Prynne, scrie:

Coada este a reginei pentru a îmbogăţi garderoba reginei cu oasele sale.

Acestea au fost scrise pe vremea când osul uşor şi negru al
Balenei de Groenlanda era folosit pentru corsajele doamnelor.
Însă aceste oase nu se află în coada balenei, ci în capul său; păcat ca o asemenea greşeală să apară la un avocat atât de înţelept ca Prynne. Dar este cumva regina sirenă, ca să

primească o coadă? Câte înţelesuri alegorice sălăşluiesc în aceste cuvinte!

Există doi peşti regali numiţi astfel de către scriitorii legilor englezeşti: balena şi sturionul. Ei sunt proprietatea regelui şi aduc în mod obişnuit a zecea parte din venitul Coroanei. Nu cunosc ca vreun alt autor să scrie despre acestea, dar mi se pare că sturionul se împarte la fel ca şi balena, regele primind capul greu şi moale al acestuia; acest fapt, privit ca un simbol, ar putea părea bazat, amuzant, pe o legătură de rudenie dintre cei doi. Iată că până la urmă toate lucrurile au un temei straşnic, până şi legile.

91. „Pequod” întâlneşte „Bobocul de trandafir”

În zadar era să căutăm chihlimbar
în pântecele acestui Leviatan,
Duhoarea îngrozitoare nu ne lăsa
să ne apropiem.
SIR T. BROWNE, V.E.

La o săptămână sau două după ultima vânătoare povestită pluteam încet pe marea molcomă şi ceţoasă a unei după-amiezi când nasurile marinarilor de pe „Pequod” se dovediră a fi descoperitori mai iuţi decât cele trei perechi de ochi cocoţaţi în gabie. Se simţi pe mare un miros ciudat şi nu foarte plăcut.

— Pun rămăşag, spuse Stubb, că pe-aici pe-aproape sunt balenele pe care le-am „lecuit” zilele trecute. Ştiam eu că o să apară cu burta-n sus cât de curând!

Nu după mult timp ceaţa se ridică şi în depărtare văzurăm o corabie ale cărei vele strânse arăta că lângă ea era legată o balenă. Apropiindu-ne, vasul străin ne arătă culorile stindardului franţuzesc, iar după vârtejul norului de vulturi de mare care îl înconjura, plutind în cerc deasupra lui, era limpede că balena legată trebuia să fie ceea ce pescarii numesc o balena împuţită, adică o balenă care a murit fără a fi atacată şi zace nerevendicată în apă. Se poate închipui fără greutate ce miros neplăcut vine de la un astfel de hoit, mai rău decât într-un oraş asirian lovit de ciumă unde cei care trăiesc încă nu pot să-şi îngroape morţii. Unii cred că este atât de îngrozitor că nimic nu i-ar convinge să tragă lângă ea. Dar mai sunt şi dintr-aceia care o fac totuşi, în ciuda faptului că seul ridicat de pe astfel de peşti este de calitate inferioară şi nu se aseamănă deloc cu uleiul de trandafiri.

Apropiindu-ne şi mai mult de briza înfiorătoare, văzurăm că vasul francez mai avea o balenă legată, iar aceasta era şi mai „înmiresmată” decât prima. Se pare că era una dintre acele balene care se usucă şi mor de o dispepsie grea sau de indigestie, lăsându-şi cadavrele lipsite de orice fel de seu. Vom vedea totuşi la locul potrivit că niciun pescar învăţat nu strâmbă din nas la o astfel de balenă, oricât s-ar feri în general de cele împuţite.

„Pequodul” trăsese atât de aproape de străin, că Stubb jură că îşi recunoaşte coada de cazma încurcată printre funiile ce se înnodaseră în jurul cozii unei astfel de balene.

— Uite ce flăcău frumos, râse el batjocoritor de la prora corăbiei, uite-aici şacal! Ştiam eu că broaştele astea franceze sunt nişte nătăfleţi în ale pescuitului, coborând câteodată după valuri crezând că-s jeturi de Caşaloţi. Da, câteodată pleacă din port cu cala plină de cutii cu lumânări şi lăzi cu mucări, prevăzând că uleiul pe care-l vor strânge nu va ajunge cât să-şi înmoaie căpitanul fitilul. Da, ştim cu toţii aceste lucruri, dar ia uitaţi-vă, boscarul acesta se mulţumeşte cu resturile noastre, mă refer la balena aceea cu leac. Da, se mulţumeşte să cureţe oasele uscate ale celuilalt peşte minunat. Săracul netot! Eu zic să treacă cineva o şapcă de la unul la altul şi să îi facem cadou puţin ulei doar aşa, de pomană. Că uleiul scos din balena aceea „lecuită” de-acolo nu-i bun nici să lumineze o puşcărie. Ba, nici măcar celula unui condamnat. Cât despre cealaltă balenă, ei bine, eu aş scoate mai mult ulei dacă aş tăia şi-aş fierbe catargele de-aici decât o să scoată el din grămada aia de oase. Totuşi, acum că stau să mă gândesc, ar putea conţine ceva mai valoros decât seul. Da, chihlimbar. Mă întreb dacă bătrânul nostru s-a gândit la treaba asta. Merită încercat. Da, eu sunt de acord, spuse şi se îndreptă spre dunetă.

De-acum, briza uşoară se liniştise de tot, astfel că, neavând ce face, „Pequod” rămăsese pradă mirosului fără speranţă de scăpare în afară de pornirea vântului. Ieşind

din cabină, Stubb îşi chemă echipajul bărcii şi se îndreptă către vasul străin. Trăgând pieziş în dreptul navei, văzu că după gustul împopoţonat al francezilor partea de sus a etravei era sculptată după forma unei tulpini imense, era vopsită în verde şi drept ghimpi avea nişte ţepi arămii ce se iţeau ici şi acolo, totul încheindu-se într-un bulb închis simetric de un roşu aprins. Citi înscrisul de pe bordaj, în litere mari şi aurii: *Bouton de rose* – „Bobocul de trandafir”. Acesta era numele romantic al acestei nave aromate.

Deşi Stubb nu înţelese partea cu „bouton” a inscripţiei, alăturarea cuvântului „rose” şi a sculpturii îmbobocite îl lămuriră suficient.

— Un boboc de trandafir din lemn, eh?, strigă el cu mâna la nas. Se potriveşte de minune. Dar ce urât miroase!

Ca să poată comunica în vreun fel cu oamenii de pe punte trebui să înconjoare prora către tribord şi astfel să se apropie de balena împuţită. Mai mult, trebuia să strige peste ea. Ajuns în acest loc, ţipă ţinând în continuare mâna la nas:

— Salutare celor de pe „Bouton de rose”! E vreunul dintre voi, bobocilor de trandafir, care vorbeşte engleză?

— Da, răspunse un om din Guernesey ce stătea lângă parapet şi care se dovedi a fi secundul.

— Ei bine, atunci, bobocelul meu de trandafir, aţi văzut Balena Albă?

— Care balenă?

— Balena Albă, un Caşalot, Moby Dick, l-aţi văzut?

— N-am auzit în viaţa mea de balena asta. *Cachalot blanche!* Balena Albă - nu.

— Foarte bine, atunci. La revedere, mă întorc imediat.

Vâslind repede înapoi spre „Pequod” şi văzându-l pe Ahab aplecat peste marginea dunetei în aşteptarea răspunsului, îşi puse mâinile la gură în chip de trompetă şi urlă:

— Nu, domnule! Nu!

La auzul acestora, Ahab se trase înapoi şi Stubb se întoarse la vasul francez.

Văzu de această dată că omul din Guernesey, care de-abia intrase în lanţuri şi mânuia o cazma, îşi vârâse nasul într-un fel de pungă.

— Ce-ai păţit la nas?, întrebă Stubb. Ţi l-ai spart?

— Aş vrea eu să fie spart, sau mai bine să nu mai fie deloc!, răspunse omul din Guernesey, care nu părea să se oprească din treaba la care muncea cu râvnă. Dar tu de ce te ţii de al tău?

— Eh, n-are nimic, doar că e un nas de ceară. Dacă nu îl ţin eu sus, cade. Frumoasă zi, nu? Aerul e tare parfumat, zic eu. Nu ne dai şi nouă un buchet de flori, bobocule de trandafir?

— Ce naiba vreţi cu noi?, urlă omul din Guernesey înflăcărându-se.

— O-ho! Răcoreşte-te. Răcoare? Chiar aşa! De ce nu împachetaţi balenele astea în gheaţă cât lucraţi la ele? Lăsând gluma la o parte, ştii tu, Bobocule, că e o prostie să încerci să scoţi seu din balene ca acestea? Cât despre cea uscată, n-are un strop în tot hoitul ei.

— Eu ştiu prea bine, dar vezi tu, căpitanul nu îmi dă crezare. Asta e prima lui călătorie; înainte a fost parfumier. Urcă la bord, poate te crede pe tine, dacă pe mine nu. Să scap şi eu de treaba asta murdară.

— Orice să te mulţumesc, amicul meu dulce şi drăguţ, se învoi Stubb şi zicând acestea, urcă pe punte.

Acolo se desfăşura o scenă tare ciudată. Marinarii, cu căciuli din lână roşie cu ciucuri în vârf, pregăteau vinciurile grele pentru balenă. Lucrau cam încet şi vorbeau foarte repede, părând a se simţi oricum, numai bine nu. Nasurile se înălţau din feţe ca nişte bastoane de bompres. Din când în când, câte doi lăsau lucrul şi fugeau în vârful catargului pentru a respira aer curat. Unii, crezând că se vor îmbolnăvi de ciumă, îmbibau nişte stupă în smoală şi o duceau în răstimpuri la nas. Alţii, rupând muştiucurile pipelor aproape de vatră, pufăiau cu putere fumul de tutun care le intra neîncetat în nări.

Stubb fu izbit de o ploaie de strigăte şi blesteme ce veneau dinspre încăperea căpitanului şi privind într-acolo văzu un chip înroşit iţindu-se de după uşa crăpată. Acesta era doctorul înfuriat care, după ce se împotrivise activităţii acestei zile, se dusese în încăperea căpitanului – cabinetul, după cum îi spunea el – pentru a scăpa de năpastă. Nu se putea abţine însă de la a-şi striga indignarea din când în când.

Observând toate acestea, Stubb socoti că lucrurile erau îmbucurătoare în ceea ce privea planul său şi întorcându-se spre marinarul din Guernesey sporovăi puţin cu el, discuţie în care secundul străin dădu pe faţă ura pe care i-o purta căpitanului, căci era un ignorant încrezut care îi băgase pe toţi în încurcătura aceasta păguboasă şi împuţită. Descosându-l binişor, Stubb pricepu că marinarul nu avea nicio cunoştinţă despre chihlimbar. Aşa că nu spuse nimic despre asta, dar fu foarte deschis şi sincer în rest. Cei doi puseră la cale un plan pentru a-l păcăli şi batjocori pe căpitan fără ca acestuia să-i treacă măcar prin gând să se îndoiască de sinceritatea lor. După planul acesta al lor, marinarul francez, sub ascunzişul rolului de tălmaci, trebuia să îi spună căpitanului ce dorea el, dar ca şi când vorbele ar veni de la Stubb. Iar Stubb putea să îndruge verzi şi uscate în timpul acestui interviu.

Între timp apăru şi victima lor din cabină. Era un om mic şi oacheş, dar cam delicat pentru un căpitan de marină. Avea totuşi favoriţi şi mustăţi mari şi purta o vestă roşie, din bumbac. Stubb îi fu prezentat politicos acestui domn de către secundul francez care începu să se prefacă pe dată că traduce.

— Ce să-i spun prima oară?, întrebă el.

— Ei bine, spuse Stubb privindu-i vesta catifelată şi împopoţonată, poţi începe prin a-i spune că mie mi se pare că arată cam copilăros, deşi nu spun eu că mă pricep foarte bine.

— Spune, monsieur, începu francezul pe limba lui, întorcându-se către căpitan, că ieri corabia dumnealui a întâlnit o navă al cărei căpitan, laolaltă cu secundul şi încă şase marinari au murit de friguri din cauza unei balene împuţite pe care au adus-o lângă vas.

Căpitanul se sperie auzind acestea şi ceru să afle mai multe.

— Acum ce-i zic?, îl întrebă omul din Guernesey pe Stubb.

— Ei bine, fiindcă văd că suportă, spune-i că acum l-am privit cu atenţie, sunt destul de sigur că nu e mai priceput în a conduce o corabie decât o maimuţă. De fapt, spune-i din partea mea că e un babuin.

— Jură, monsieur, că cealaltă balenă, cea uscată, e mai periculoasă decât cea împuţită. În fine, monsieur, ne imploră să ne îndepărtăm de aceşti peşti dacă ţinem la vieţile noastre.

Imediat căpitanul fugi în faţă şi porunci echipajului, cu voce ascuţită, să se oprească din ridicarea scripeţilor şi să taie îndată lanţurile şi parâmele ce ţineau balenele lângă navă.

— Acum ce-i mai zic?, întrebă francezul când se apropie căpitanul.

— Păi, stai să văd. Da, spune-i acum că… de fapt spune-i că da, l-am prostit; şi, de ce nu, am mai prostit poate pe altcineva, adăugă şoptit.

— Spune, monsieur, că este foarte fericit că ne-a putut ajuta.

Auzind acestea, căpitanul declară că ei sunt partea bucuroasă (adică el şi secundul) şi sfârşi prin a-l invita pe Stubb în cabină pentru a bea o sticlă de Bordeaux.

— Vrea să bei un pahar cu el, tălmăci marinarul.

— Mulţumeşte-i din suflet, dar spune-i că este împotriva principiilor mele să beau cu un om pe care l-am prostit. De fapt, spune-i că trebuie să plec.,

— Zice, monsieur, că principiile sale nu îl lasă să bea, dar dacă monsieur doreşte să mai fie în viaţă ca să bea şi mâine, atunci ar trebui să coboare toate cele patru bărci care să tragă nava departe de aceste balene, căci nu bate vântul deloc şi ea nu se poate clinti singură.

Pe când Stubb trecuse peste parapet şi se urca în barcă, îi strigă marinarului că avea o funie lungă şi că voia să facă tot ce putea pentru a-i ajuta, astfel că dorea să tragă balena mai uşoară departe de corabie. Bărcile vasului francez se căzneau să tragă nava într-o direcţie şi în acest timp Stubb, plin de bunăvoinţă, îşi remorca balena în cealaltă direcţie, desfăşurând ostentativ o funie neobişnuit de lungă.

Imediat se stârni briza. Stubb se prefăcu a părăsi balena. Ridicând bărcile, vasul francez se depărtă în timp ce „Pequodul” se strecură între el şi balena lui Stubb. Acesta trase repede lângă hoitul plutitor şi făcând semn celor de pe „Pequod” ca să le arate intenţiile sale începu îndată să culeagă fructele vicleşugului său înşelător. Apucând cazmaua, începu să sape în trup, în spatele înotătoarei laterale. Ai fi zis că scobea o temniţă chiar acolo, în mare. Când, după o vreme, cazmaua se lovi de coastele jigărite, păru că dezgropa ţigle şi vase romane din huma unsuroasă a Angliei. Echipajul bărcii sale se bucura foarte, ajutându-l nerăbdători pe secund, de parcă ar fi fost căutători de aur.

În tot acest timp, nenumărate păsări plonjau, ţipau, strigau şi se băteau în jurul lor. Stubb începuse să-şi piardă avântul, mai ales că miasma sa devenise persistentă, când deodată ieşi o dâră parfumată chiar din inima rănii, care pluti în curentul urât mirositor fără a fi absorbită, aşa cum un râu care se varsă şi curge în altul nu se amestecă decât într-un târziu cu acesta.

— Am găsit! Am găsit!, strigă Stubb încântat ciocănind în adâncurile balenei. O pungă! O pungă!

Aruncând înlături cazmaua, îşi înfipse amândouă mâinile înăuntru şi scoase pumni întregi de substanţă untoasă şi parfumată care părea a fi săpun de Windsor sau brânză

veche, pătată şi grasă. Se îndoia uşor cu degetul şi avea o culoare galben-cenuşie. Acesta, dragi prieteni, este chihlimbarul cenuşiu, pentru care orice spiţer plăteşte o guinee de aur la uncie. Se scoaseră vreo şase pumni, însă o parte mai mare se pierdu în apă; s-ar fi scos poate şi mai mult dacă nerăbdătorul

Ahab nu i-ar fi strigat lui Stubb să se oprească şi să se întoarcă la corabie sau va fi lăsat în urmă.

92. Ambra

Acest chihlimbar cenuşiu este o substanţă tare curioasă şi este atât de valoroasă în comerţ că în 1791 un anume căpitan Coffin din Nantucket a fost chemat să dea lămuriri despre acest material în Camera englezească a Comunelor. Asta deoarece atunci şi încă până târziu, originea exactă a ambrei era, la fel ca şi cea a chihlimbarului, o întrebare fără răspuns pentru învăţaţi. Deşi cuvântul nu este decât compusul franţuzesc pentru chihlimbar cenuşiu[67], aceste două substanţe sunt diferite. Chihlimbarul, deşi se găseşte într-adevăr şi pe mare, se scoate şi din pământul ţinuturilor continentale, dar ambra nu se găseşte decât pe mare. În plus, chihlimbarul este o substanţă tare, transparentă, sfărâmicioasă şi fără miros, folosită pentru muştiucurile pipelor, pentru mărgele şi ornamente, dar ambra este moale, ceroasă şi atât de parfumată şi de înmiresmată că se foloseşte cel mai mult în parfumerie, la pastile, lumânări parfumate, pudre de păr şi pomezi. Turcii o folosesc la gătit şi, de asemenea, o duc la Mecca, aşa cum se duce tămâie la Sfântul Petru din Roma. Unii negustori de vinuri pun câteva picături în vinurile roşii pentru a le parfuma.

Cine să fi crezut că doamnele şi domnii bine se ospătează cu o esenţă scoasă din pântecele ruşinoase ale unei balene bolnave! Însă este adevărat. Unii cred că ambra este cauza, iar alţii că este efectul dispepsiei la balene. E greu de spus cum să vindeci o astfel de boală altfel decât să îi administrezi bolnavului cam trei sau patru bărci pline cu laxative şi apoi să fugi mâncând pământul, aşa cum fac muncitorii care dinamitează stânci.

Am uitat să spun că in ambră fură găsite câteva bucăţele tari, rotunde şi osoase, despre care Stubb crezu la început că sunt bumbi de nădragi marinăreşti, dar se dovedi apoi

că nu erau altceva decât bucăţi de oase de calamari îmbălsămate în esenţă.

Nu este de mirare ca ambra parfumată şi neîntinată să fie găsită în mijlocul unei astfel de putreziciuni? Adu-ţi aminte de vorbele Sfântului Pavel din Corintieni despre curăţenie şi murdărie, despre cum ne naştem din ruşine, dar ne înălţăm în glorie. Aminteşte-ţi şi despre spusele lui Paracelsus, despre îngrăşământul din care iese cel mai bun mosc. Nu uita nici curiosul fapt că dintre toate lucrurile urât mirositoare apa de colonie, în stadiile premergătoare obţinerii ei, miroase cel mai rău.

Aş fi vrut să închei capitolul cu cele spuse mai sus, însă nu pot deoarece vreau să dezmint o răutate ce li se spune adesea vânătorilor de balene şi care, în unele minţi părtinitoare, poate fi considerată ca dovedită de cele spuse despre balenele vasului franţuzesc. În altă parte a acestui volum s-a dovedit falsitatea acestei acuzaţii defăimătoare care spune că vânătoarea de balene este o treabă murdară şi dizgraţioasă. Mai este încă ceva de lămurit. Se spune că balenele miros urât. De unde a apărut acest stigmat odios?

Eu cred că originea lui izvorăşte de la sosirea primelor baleniere groenlandeze în Londra, acum mai bine de două secole. Acei marinari nu topeau atunci uleiul pe mare, cum nu o fac nici acum, spre deosebire de balenierele sudice care au făcut-o dintotdeauna, ci tăiau untura proaspătă în bucăţi mici şi o vârau prin vranele butoaielor ducând-o în acest fel acasă. Scurtimea sezonului în acele mări îngheţate şi furtunile bruşte şi violente la care sunt expuşi nu îi lasă pe marinarii aceia să procedeze altfel. Drept urmare, atunci când se intră în cală pentru a descărca cimitirul acela de balene în porturile groenlandeze, iese o duhoare care se aseamănă cu aceea ce se împrăştie când se sapă într-un cimitir din oraş pentru a se clădi fundaţia unui spital.

Mai bănuiesc şi că acuzaţia aceasta grea împotriva balenierelor se datorează existenţei pe coasta groenlandeză, în vremuri vechi, a unui sat olandez numit

Schmerenburgh, sau
Smeerenberg, al cărui nume de mai târziu a devenit cel folosit de învăţatul Fogo Von Slack în opera sa desăvârşită despre „Mirosuri”, un fel de manual despre acest subiect. După cum ne spune chiar numele *(smeer* - grăsime, *berg* – păstrare), acest sat a fost fondat pentru a servi drept loc unde să se topească seul flotei olandeze fără a trebui să fie dus acasă în Olanda pentru aceasta. Era o adunătură de furnale, cazane şi şoproane de ulei, iar când muncile erau în toi, probabil că împrăştiau o mireasmă nu tocmai plăcută. Toate acestea stau altfel pe o balenieră sudică de Caşaloţi, care într-o călătorie de patru ani, după ce îşi umple cămara cu ulei, nu pierde poate nici cincizeci de zile cu munca de topire a seului, iar când acesta este pus în butoaie, aproape că nu mai are niciun miros.

Adevărul este că, vii sau moarte, dacă sunt tratate cum se cuvine, balenele, ca specie, nu sunt nici pe departe creaturi urât mirositoare şi nici marinarul care le vânează nu poate fi recunoscut, aşa cum susţineau oamenii în Evul Mediu că pot simţi un evreu printre ei, după miros. Balena nu poate fi altfel decât parfumată, căci, în general, se bucură de o sănătate foarte bună, fiindcă face foarte multă mişcare şi stă numai pe afară - deşi, e adevărat, rareori stă la aer liber. Eu unul spun că fluturarea cozii unui Caşalot deasupra apei împrăştie un parfum asemănător cu acela care adie când o doamnă înmiresmată cu mosc îşi flutură fustele într-un salon călduţ. Cu ce să-l asemăn eu pe Caşalot în privinţa parfumului, având în vedere mărimea sa? Oare nu cu acel elefant faimos, uns cu mir şi având colţii bătuţi cu pietre scumpe, care a fost condus dintr-un oraş indian ca să-l cinstească pe Alexandru cel Mare?

93. Naufragiatul

La câteva zile după ce întâlnirăm vasul francez, un eveniment plin de semnificaţii i se întâmplă unuia dintre cei mai insignifianţi membri ai echipajului de pe „Pequod”, un eveniment din cele mai tragice şi care sfârşi prin a încredinţa chiar şi nava aceasta de oameni veseli şi zvăpăiaţi că profeţia despre sfârşitul ei zdruncinător se va adeveri în cele din urmă.

Pe balenieră, nu toţi marinarii se urcă în bărci. Rămân câţiva numiţi îngrijitori de navă, a căror datorie este să aibă grijă de corabie în timp ce bărcile fugăresc balena. În general, aceşti îngrijitori sunt nişte băieţi la fel de straşnici ca şi cei care alcătuiesc echipajele bărcilor. Dar dacă se întâmplă să se afle la bord vreun flăcău nemaipomenit de slăbănog, stângaci sau fricos, flăcăul acela va fi cu siguranţă făcut îngrijitor. Aşa se întâmpla şi pe „Pequod” cu un mic negru numit Pippin după poreclă şi prescurtat Pip. Bietul Pip! Ai mai auzit de el, trebuie să îţi aduci aminte de tamburina lui în acea noapte dramatică, pe de o parte veselă, pe de o parte mohorâtă.

Pip şi Dough-Boy făceau pereche bună în ceea ce priveşte înfăţişarea, ca un ponei negru cu unul alb, de aceeaşi statură, deşi de culori diferite, care sunt înhămaţi într-un atelaj cam excentric. Însă nefericitul Dough-Boy era de la natură cam tont şi cam încet la minte, pe când Pip, deşi cam slab de înger, era în adâncul lui tare isteţ, înzestrat cu agerime plăcută, iute şi veselă a tribului său, un trib care se bucură de toate sărbătorile şi serbările cu mai multă şi mai liberă plăcere decât orice altă rasă. Pentru negri, calendarul ar trebui să numere nimic altceva decât trei sute şaizeci şi cinci de zile de 4 Iulie şi de Anul Nou.

Nu zâmbi aşa când citeşti că acest mic negru era strălucitor, căci chiar şi negrul îşi are strălucirea lui:

priveşte abanosul lustruit ce îmbracă pereţii cabinetelor regale. Pip însă iubea viaţa şi toate liniştile ei paşnice, aşa că treaba înfiorătoare în care se găsise prins în capcană cine ştie cum îi ştersese din nefericire strălucirea. Cu toate acestea, după cum se va vedea în curând, ceea ce dispăruse pentru o vreme din el fu predestinat a fi luminat de focuri stranii, sălbatice şi livide care îi dădură un lustru ireal, de zece ori mai puternic decât cel din zilele în care în al său ţinut natal Tolland din Connecticut însufleţea petrecerile scripcarilor de la iarbă verde şi de multe ori transforma orizontul rotund într-o tamburină înstelată cu al său vesel ha-ha!

Tot aşa, în aerul curat al zilei, atârnând de un gât cu sânge albastru, diamantul pur ca o picătură de apă străluceşte de sănătate, însă atunci când bijutierul viclean îţi arată diamantul cu tot lustrul său nemaipomenit, îl aşază pe un pat întunecat şi apoi îl luminează nu cu strălucirea soarelui, ci cu nişte gaze nepământene.

Atunci se împrăştie acele fulgere de foc, infernal de frumoase, şi aşa diamantul care scuipă flăcări malefice, odinioară simbolul divin al cerurilor de cleştar, seamănă cu o nestemată luată din coroana Regelui Iadului. Dar să ne întoarcem la poveste.

Se întâmplă că în afacerea cu ambra, unul dintre vâslaşii lui Stubb îşi scrânti mâna şi pentru o perioadă deveni neputincios. Iar în această perioadă, Pip fu pus în locul lui.

Prima oară când Stubb coborî cu el, Pip se arătă foarte speriat, însă din fericire nu se apropie prea mult de balenă şi astfel nu lăsă să pară că toţi ceilalţi nu se puteau încrede în el. Stubb însă îl văzu şi avu grijă după aceea să-l sfătuiască să se încreadă din toată inima în curajul său, deoarece va avea deseori nevoie de el.

La cea de-a doua coborâre, barca porni vâslind după balenă şi, când animalul îşi primi lovitura fierului, zvâcni înapoi ca de obicei, întâmplându-se, de data aceasta, să nimerească sub scaunul bietului Pip. Spaima mecanică a

momentului îl făcu să sară, cu vâsla în mână, afară din barcă. Partea de funie care îi venea în dreptul pieptului fu luată şi ea peste bord, astfel că ajunse să se încurce în ea atunci când se scufundă în cele din urmă în apă. În clipa când balena înţepată se puse pe fugă, funia se strânse şi puf!, bietul Pip se ivi plin de spumă lângă bordul bărcii, târât fără milă de funia care se înfăşurase de mai multe ori în jurul pieptului şi al gâtului.

Tashtego stătea la proră, înfierbântat de urmărire. Îl dispreţuia pe Pip fiindcă era laş. Scoţând cuţitul din teacă îl apropie cu tăişul de funie şi întorcându-se către Stubb, întrebă:

— Tai?

Între timp, faţa albastră şi sufocată a lui Pip părea a striga din răsputeri: „Taie, pentru numele lui Dumnezeu!”. Întreaga scenă fu ca o fulgerătură. Totul se întâmplă în mai puţin de jumătate de minut.

— Naiba să-l ia, taie!, urlă Stubb care pierdu balena, dar îl salvă pe Pip.

Imediat ce îl recuperară, întregul echipaj sări pe bietul mic negru cu ţipete şi blesteme. Lăsând liniştit să treacă înjurăturile acestea neobişnuite, Stubb îl înjură la rândul lui în mod oficial, calm şi practic, dar totuşi pe jumătate glumeţ. Apoi, neoficial, îi dădu un sfat bine-venit. Esenţa acestuia era „Nu sări niciodată din barcă, Pip, doar dacă...”; restul nu mai era clar, aşa cum se întâmplă adesea cu sfaturile bune. În general, „Rămâi în barcă” este mottoul vânătorii de balene, însă se mai ivesc şi împrejurări când „Sari din barcă” se potriveşte mai bine. Simţind însă că dându-i asemenea sfaturi conştiincioase lui Pip i-ar fi lăsat acestuia o largheţe prea mare pentru a sări şi în viitor, Stubb renunţă deodată la toate sfaturile şi încheie discuţia cu o poruncă definitivă:

— Stai în barcă, Pip, sau jur pe Domnul că nu te mai ridic dacă sari. Ia aminte! Nu ne permitem să mai pierdem balene din cauza unuia ca tine. O balenă se vinde de

treizeci de ori mai mult decât te-ai vinde tu în Alabama. Ia aminte şi nu mai sări!

Se poate ca Stubb să fi dat de înţeles prin aceste cuvinte că, deşi omul îşi iubeşte aproapele, el este un animal care face bani şi deseori slăbiciunile sale se pun în calea bunăvoinţei.

Toţi suntem în mâinile zeilor, iar Pip sări iar. Se întâmplă în împrejurări asemănătoare celor de la prima reprezentaţie, însă de data aceasta nu mai trase funia după el şi de aceea, atunci când balena începu să fugă, Pip fu lăsat în urmă în apă, ca un cufăr uitat de un călător grăbit. Vai! Stubb dovedi că se ţine de cuvânt. Era o frumoasă zi albastră şi îmbelşugată, marea bătută în nestemate era liniştită şi răcoroasă, întinzându-se plată tocmai până la orizont, ca o foiţă de aur întinsă până în depărtări. Alunecând în sus şi-n jos în acea apă, capul de abanos al lui Pip părea a fi un cap de cuişor. Nu se ridică niciun cuţit când căzu atât de repede în urma bărcii. Stubb îi întoarse spatele neînduplecat şi balena fu legată. În trei minute, între Pip şi Stubb se îngrămădise o milă de ocean fără ţărmuri. Din mijlocul mării, bietul Pip îşi întoarse capul creţ şi negru către soare, alt naufragiat singuratic, deşi totuşi cel mai înalt şi mai strălucitor dintre toţi.

Pe vreme bună e la fel de uşor pentru un înotător experimentat să înoate în ocean cum e să meargă într-o birjă de primăvară pe ţărm. Însă singurătatea apăsătoarea e insuportabilă. Concentrarea intensă a fiinţei în mijlocul unei imensităţi atât de lipsite de viaţă, Doamne! Cine poate spune ce înseamnă? Ia aminte la marinari când se scaldă în mare pe vreme bună, ia aminte la cât de aproape stau de corabie şi cum înoată numai lângă ea.

Dar Stubb chiar îl lăsase pe micul negru în voia sorţii? Nu. Sau cel puţin nu aceasta îi fusese intenţia. Fiindcă mai erau două bărci în urma lui, a presupus, probabil, că vor ajunge desigur la Pip foarte repede şi-l vor scoate din apă, deşi asemenea griji ale marinarilor pentru vâslaşii care de

frică pun în pericol toată vânătoarea nu se pomenesc foarte des. În această meserie, un laş este aproape întotdeauna privit cu aceeaşi ură nemiloasă cu care ar fi privit şi în marină sau în armată.

Se întâmplă însă ca acele bărci, fără să-l vadă pe Pip, zărind balene aproape de ele, într-o parte, să se întoarcă şi să înceapă a le urmări; barca lui Stubb era acum atât de departe, iar el şi întregul echipaj erau atât de absorbiţi de peşte, că orizontul curbat al lui Pip începu să se caşte necruţător în jurul său. Doar din întâmplare fu salvat chiar de către corabie, dar din acel ceas micul negru începu să bată puntea ca un nebun, sau cel puţin aşa ziceau ceilalţi. Marea îi ţinuse trupul muritor la suprafaţă, însă îi scufundase nemurirea sufletului. Totuşi nu o înecase de tot, doar o trăsese încă vie la adâncimi nemaivăzute, unde formele stranii ale începuturilor lumii străluceau încolo şi încoace prin faţa ochilor lui. Înţelepciunea, acel triton zgârcit, îi arătă grămezile sale de comori, iar printre nemuririle voioase, fără inimă şi veşnic tinere, Pip văzu multitudinea de insecte ale coralilor, omniprezente asemenea lui Dumnezeu, care au înălţat pe bolta apelor continentele colosale. Vedea piciorul Domnului pe pedala războiului de ţesut şi îi vorbea; de aceea spuneau marinarii că e nebun. Nebunia oamenilor este raţiunea cerurilor. Îndepărtându-se de gândurile muritoare, omul ajunge la acea gândire celestă - care pentru raţiune pare a fi absurdă şi smintită - şi prin orice încercări ar trece, se simte apoi nepăsător şi netulburat ca Dumnezeul său.

În rest, nu îl învinovăţi prea tare pe Stubb. Aceste lucruri se întâmplă des în pescuit şi, urmând firul poveştii, se va vedea că şi eu am fost abandonat în aproape acelaşi fel.

94. O strângere de mână

Balena lui Stubb, plătită atât de scump, fusese adusă până la urmă lângă „Pequod” unde se desfăşurau acum toate acele operaţii de ridicare şi tăiere care au fost descrise mai înainte, chiar şi golirea butoiului de Heidelberg sau a polobocului.

În timp ce unii se îndeletniceau cu treaba aceasta de pe urmă, alţii se ocupau cu înlocuirea butoaielor imediat ce se umpleau cu spermanţet, iar când venea timpul, acest spermanţet era manipulat cu grijă înainte să ajungă la cazanele de fierbere, despre care vom vorbi îndată.

Se răcise şi se cristalizase atât de mult că, atunci când mă aşezai în faţa unei putini mari pline ochi, împreună cu alţi marinari, am găsit asemenea cocoloaşe stranii plutind prin restul lichidului ici şi colo. Treaba noastră era să stoarcem aceste cocoloaşe înapoi în stare lichidă. O datorie tare dulce şi untoasă! Nu e de mirare că în vremurile de demult spermanţetul era un unguent tare îndrăgit. Ce mai curăţa! Ce mai îndulcea! Ce mai înmuia! Ce balsam delicios! După ce îmi băgasem mâinile în el de doar câteva minute începui să îmi simt degetele ca nişte ţipari ce şerpuiau şi se încolăceau.

Stăteam turceşte pe punte, simţindu-mă în largul meu, după truda de la cabestan, sub cerul albastru şi încremenit, în timp ce corabia naviga leneşă plutind senină pe ape; îmi îmbăiam mâinile printre ghemotoacele moi şi fine de ţesut îmbibat şi urzite în numai un ceas, iar acestea mi se fărâmiţau cremoase printre degete şi îşi revărsau bogăţia asemenea strugurilor copţi şi a vinului din ei; adulmecam aroma pură ce se asemăna cu adevărat şi întocmai mirosului de violete de primăvară; în tot timpul acesta parcă trăiam pe o pajişte înmiresmată; uitai cu totul de jurământul nostru îngrozitor; în spermanţetul acela de

nedescris în cuvinte îmi spălai mâinile şi inima de tot şi de toate; începui să dau crezare superstiţiei paracelsiene care spune că spermanţetul alină flacăra mâniei; în timp ce mă îmbăiam astfel, mă simţii eliberat de toată rea-voinţa, iritarea, răutatea de orice soi.

Frământă!, frământă!, frământă! Toată dimineaţa am frământat spermanţetul până ce aproape m-am amestecat eu însumi cu el; l-am frământat până când m-a cuprins o nebunie ciudată şi m-am trezit frământând fără să vreau mâinile colegilor mei, pe care le luai drept ghemotoacele moi. Această distracţie mă umplu de un sentiment atât de plin, de drăgăstos, prietenos şi iubitor că nu încetai să le frământ mâinile uitându-mă emoţionat în ochii lor de parcă le-aş fi zis: „0! Iubiţii mei fraţi de viaţă, de ce să mai răbdăm înverşunările societăţii sau să mai cunoaştem batjocura şi invidia? Haideţi, să ne strângem de mâini cu toţii, ba, mai mult, să ne strângem unii în alţii, să ne strângem universal în laptele şi spermanţetul bunătăţii.” Măcar de-aş fi putut să frământ spermanţetul pentru totdeauna! Am aflat acum din multe şi repetate încercări că omul trebuie întotdeauna să îşi coboare în cele din urmă, sau măcar să îşi preschimbe, aşteptările de a atinge fericirea, ascunzându-le nu în minte sau în imaginaţie, ci în nevastă, în inimă, în pat. La masă, pe şa, la gura sobei, la ţară. Acum că am înţeles toate acestea, sunt gata să frământ viaţa pentru o veşnicie. În gândurile viziunilor din timpul nopţii văzui un şir lung de îngeri în paradis, fiecare cu mâinile într-un borcan de spermanţet.

*

Pregătirea Caşalotului pentru cazane. Prima oară vine aşa- zisul „cal-alb”, obţinut din părţile ascuţite ale peştelui, dar şi din acelea mai groase de la coadă. Este tare şi tendinos – un ghem de muşchi –, dar are totuşi ceva seu. După ce este separat de balenă, calul alb este tăiat în fâşii mai mici înainte de a ajunge la tocătoare. Acestea arată ca plăcile de marmură de Berkshire.

„Budincă de prune” este numele dat unor anume părţi tăiate din carnea balenei, care se leagă ici şi colo de pătura de untură, şi care adeseori o fac mai cremoasă. Este o substanţă plăcută ochiului şi reconfortantă. După cum arată şi numele, are o culoare aprinsă şi pătată, fondul fiind colorat în fâşii de alb şi galben şi pătat cu puncte roşii şi purpurii. Parcă sunt prune rubinii amestecate cu lămâi. E greu să te abţii de la a le mânca. Recunosc că o dată m-am furişat în spatele catargului ca s-o încerc. Avea un gust asemenea celui pe care îmi imaginam că l-ar avea un cotlet regal tăiat din coapsa lui Ludovic cel Gros, dacă acesta ar fi fost ucis în prima zi de după sezonul de vânătoare, acel sezon anume care s-ar nimeri în acelaşi an cu o recoltă neobişnuit de bună a viilor din Champagne.

Mai există o substanţă, una tare curioasă, care se iveşte în cursul acestor treburi, dar pe care simt că îmi va fi greu să o descriu. Se numeşte „slobgollion”, un nume inventat de marinarii de pe baleniere, care o descrie perfect. Este o treabă nespus de nămoloasă şi aţoasă, găsită cel mai adesea în ciubărele de spermanţet după ce acesta este frământat mult timp şi lăsat să se aşeze. Cred că sunt membranele nemaipomenit de subţiri ale polobocului care, odată rupte, se lipesc unele de altele.

Aşa-numitul „gurry” este un termen care aparţine de drept vânătorilor de Balene Groenlandeze, dar care este folosit câteodată şi de vânătorii de Caşaloţi. Denumeşte substanţa neagră şi gelatinoasă care este răzuită de pe spinarea Balenei Drepte sau de Groenlanda şi care acoperă punţile acelor suflete înjosite ce vânează un Leviatan atât de ruşinos.

„Cleşti.” Acest cuvânt nu este originar din vocabularul balenei. Dar aşa cum este folosit de marinari, se încadrează. Un cleşte de vânător este o fâşie scurtă şi tare de materie tendinoasă tăiată din partea ascuţită a cozii Leviatanului. Are cam nouă inci grosime şi, în rest, este cam cât partea de metal a unei săpăligi. Dacă o freci cu

marginea de puntea uleioasă, funcţionează ca un ştergar de piele şi ca prin magie ia cu ea toată murdăria.

Dar ca să afli totul despre aceste lucruri tainice, cel mai bine este să cobori în camera unturii şi să porţi o discuţie lungă şi lămuritoare cu deţinuţii de acolo. Această încăpere a fost descrisă înainte ca fiind locul unde se depozitează bucăţile de pătură după ce sunt jupuite şi ridicate de pe balenă. Când vine momentul potrivit pentru a-i despica încărcătura, această odaie se transformă într-o încăpere a groazei pentru toţi novicii mai ales noaptea. Într-o parte, luminat de un felinar chior, e lăsat un spaţiu liber pentru muncitori. Merg de obicei în perechi - un om cu lancea şi cârligul, altul cu cazmaua. Lancea de balenă este asemănătoare cu unealta de abordare cu acelaşi nume folosită la bordul unei fregate, iar cârligul se aseamănă unui cârlig de barcă. Cu cârligul, cârligarul agaţă o bucata de untură şi se căzneşte să o ţină să nu alunece în timp ce corabia se înclină şi se zdruncină. Între timp, omul cu cazmaua stă cu picioarele pe pătură şi o taie perpendicular în bucăţi de cai albi. Cazmaua e cât se poate ascuţită, picioarele marinarului cu cazmaua sunt desculţe, iar pătura pe care stă alunecă negreşit din când în când, asemenea unei sănii. Te-ai mira foarte dacă şi-ar tăia unul dintre degetele de la picioare sau unul dintre cele ale ajutorului său? Degetele sunt un lucru rar printre marinarii veterani ai camerei de untură.

95. Sutana

Dacă ai fi urcat la bordul „Pequodului” într-un anumit moment, după uciderea balenei, şi te-ai fi plimbat până lângă cabestan, sunt destul de încredinţat că te-ai fi uitat atent şi nu cu puţină curiozitate la un obiect straniu şi enigmatic pe care l-ai fi văzut lungit lângă scurgerile din parapet ferit de vânt. Nici cisterna nemaipomenită din capul imens al balenei, nici mărimea extraordinară a fălcii sale desţepenite, nici măcar simetria miraculoasă a cozii, niciunul dintre aceste lucruri nu te-ar mira nici măcar pe jumătate cât ar face-o acel con nemaivăzut - e mai lung decât un flăcău din Kentucky, baza are aproape un picior în diametru şi este negru ca smoala, asemenea lui Yojo, idolul de abanos al lui Queequeg. Asta şi este, sau mai degrabă era în vremuri de demult. Un asemenea idol ca acela găsit în peşterile secrete ale reginei Maachah din Iudeea; pentru că îl venera, regele Asa, fiul ei, a detronat-o şi a nimicit idolul, arzându-l ca pe o mare scârboşenie lângă râul Cedron, după cum se povesteşte în cel de-al cincisprezecelea capitol din prima carte a Regilor.

Priveşte marinarul denumit tocător care se apropie asistat de două ajutoare şi ridică greoi acest „grandissimus”, după cum îi spun marinarii, iar apoi cu umerii cocoşaţi o mută împleticindu-se de parcă ar fi fost un grenadier ce îşi ia un camarad mort de pe câmpul de bătălie. Întinzând obiectul pe puntea de la teugă, începe să îi jupoaie pielea neagră lăsându-i forma cilindrică, aşa cum face un vânător african cu pielea unui şarpe boa. După ce termină, întoarce pielea pe dos, aşa cum ai întoarce cracul unui pantalon, o întinde bine astfel încât să îi dubleze diametrul şi în cele din urmă o agaţă de capătul ascuţit, întinsă bine, să se usuce în greement. Nu durează mult până este dată jos, iar atunci se taie cam trei picioare din

ea, din partea ţuguiată; marinarul îi dă două găuri prin care să îşi vâre mâinile la celălalt capăt şi se strecoară cât e de lung în acest veşmânt. Tocătorul stă acum în faţa ta îmbrăcat în veşmintele de oficiu ale profesiei sale. Din cele mai vechi timpuri, această sutană este singura care îl protejează atât cât trebuie în timp ce se îndeletniceşte cu straniile treburi ale funcţiei sale.

Această meserie constă în tocarea cailor de untură pentru a-i fierbe în cazane, o muncă ce se face pe un căprior bizar aşezat cu spatele la parapet şi sub care este pus un ciubăr mare în care cad bucăţile tocate de parcă ar fi coli ce zboară de pe biroul unui orator absorbit în scrieri. Ce mai candidat pentru o arhiepiscopie, ce Papă ar mai fi vlăjganul tocător, aşa cum e îmbrăcat cucernic în negru, stând în ceea ce nu poate fi decât un amvon şi răsfoind „pagini de Biblie”[68].

96. Topirea

O balenieră americană se recunoaşte nu numai după burcile suspendate, ci şi după instalaţia de topire. Ea prezintă o curiozitate neaşteptată prin faptul că o zidărie foarte trainică se îmbină cu lemnul de stejar şi cânepa, astfel fiind alcătuită întreaga corabie. E ca şi cum un cuptor de cărămidă ar fi fost transportat din plin câmp pe puntea ei.

Instalaţia de topire este înfiptă între arborele trinchet şi cel mare, căci acolo este cea mai spaţioasă parte a punţii. Şipcile de dedesubt sunt foarte solide şi pot să susţină greutatea unei mase aproape solide de cărămidă şi mortar care măsoară cam zece picioare pe opt şi încă cinci în înălţime. Fundaţia nu este scobită în punte, dar întreaga zidărie este fixată bine pe toate laturile cu nişte colţari de fier înşurubaţi în duşumea. În exterior este îmbrăcată în lemn şi deasupra este total acoperită cu o trapă mare şi înclinată din şipci. Dacă dăm trapa la o parte, dăm la iveală cazanele mari, două la număr, fiecare înghiţind câteva butoaie bune. Când nu sunt folosite, sunt ţinute foarte curate. Câteodată sunt lustruite cu talc şi nisip până strălucesc pe dinăuntru ca nişte vase de argint. În timpul carturilor de noapte, unii marinari bătrâni cu sânge rece se strecoară în ele şi se ghemuiesc acolo ca să tragă un pui de somn. În timp ce sunt curăţate - câte un om la fiecare cazan, umăr lângă umăr –, marinarii îşi fac multe confidenţe peste buzele de fier. Este, de asemenea, un loc bun pentru profunde meditaţii matematice; se întâmplă ca în cazanul din stânga de pe „Pequod”, pe când împrăştiam cu sârguinţă talc în jurul meu, să îmi dau seama de faptul minunat că în geometrie toate corpurile care alunecă într-un cicloid, de exemplu talcul meu, coboară din orice punct în exact acelaşi timp.

Dacă dai la o parte placa de lemn din faţa instalaţiei, zidăria din acea parte se vede a fi străpunsă de cele două guri ale vetrei ce se află chiar sub cazane. Aceste guri au uşi grele de fier. Căldura focului din vatră este împiedicată să se reverse pe toată puntea cu ajutorul unui rezervor puţin adânc extins pe toată suprafaţa acoperită a instalaţiei. Cu un furtun înfipt prin spate, rezervorul este umplut cu apă pe măsură ce lichidul dinăuntru se evaporă. Nu există coşuri exterioare, ele se deschid direct din peretele din spate. Dar să ne întoarcem puţin în urmă.

Era în jur de ora nouă seara când instalaţia de topire de pe
„Pequod” fu pornită pentru prima dată în această călătorie. Era treaba lui Stubb să supravegheze munca.

— Gata acolo? Daţi trapa jos şi hai s-o pornim. Bucătarule, aprinde instalaţia!

Acesta era un lucru uşor, căci dulgherul îşi aruncase rumeguşul rămas de când începuserăm călătoria. Trebuie spus aici că într-o călătorie pe balenieră primul foc al cazanelor trebuie să fie întreţinut pentru o vreme cu lemne, după aceea nu se mai foloseşte lemn decât ca să se aprindă mai degrabă combustibilul folosit. După ce este topită, untura fărâmicioasă şi zbârcită, numită „resturi” sau „păstoase”, încă mai păstrează multe din calităţile sale unsuroase. Aceste „resturi” hrănesc flacăra. Ca un martir prea plin de zel sau un mizantrop ce se chinuie singur, tot aşa, balena, odată aprinsă, se mistuie singură şi arde cu propriul ei combustibil. Măcar de şi-ar înghiţi şi fumul, căci fumul pe care îl produce este groaznic când e tras în piept, şi de tras trebuie să-l tragi, şi nu doar atât, trebuie să mai şi trăieşti în el pentru o vreme. Are un miros de nedescris, sălbatic, asemenea aceluia care se simte în jurul focurilor funerare hinduse. Miroase ca aripa stângă a zilei judecăţii, adică aduce a iad.

La miezul nopţii, instalaţia duduia din plin. Ne îndepărtaserăm de hoit, căci se ridicaseră velele, vântul era

proaspăt şi întunecimea oceanului sălbatic se căsca adâncă. Bezna era însă crăpată de flăcările focului care în răstimpuri scotea limbi de şarpe prin ţevile murdare de funingine şi luminau fiecare parâmă din greement de parcă erau faimosul foc grecesc. Nava arzândă plutea mai departe de parcă se dedicase fără mustrări de conştiinţă unei fapte îngrozitoare, ca acele bărci smolite şi sulfuroase ale grecului Canaris care, împinse din portul ascuns de noapte cu pânze de foc în loc de vele, se năpustiră asupra fregatelor turceşti şi le învăluiră în flăcări.

Trapa, luată din vârful instalaţiei, şedea ca o vatră de şemineu în faţa ei. Pe aceasta jucau umbrele tătăreşti ale harponierilor păgâni care sunt mereu fochiştii balenierei. Ei amestecau cu prăjini imense mormanele sâsâitoare de untură din cazanele clocotitoare sau aţâţau flăcările de dedesubt, astfel încât şerpii de foc ţâşneau încolăciţi pe gurile vetrei ca să îi prindă de picioare. Fumul se ridica în rotocoale mohorâte. La fiecare înălţare a navei, uleiul făcea o mişcare asemănătoare, arzând de nerăbdare să le sară pe feţe. În faţa gurii instalaţiei, pe partea cu vatra mare de lemn, se afla cabestanul care servea drept canapea de mare. Aici se tolăneau marinarii de cart atunci când nu aveau altceva de făcut, privind la inima roşie a focului până când simţeau că le ard ochii în cap. Feţele lor bronzate, acum înnegrite de fum şi sudoare, bărbile încurcate şi contrastul sclipitor al dinţilor, toate acestea erau luminate fantomatic de culorile mofturoase ale instalaţiei. Cum îşi povesteau unul altuia cu veselie aventurile lor dezmăţate sau poveşti de groază, cum râsetele lor se ridicau ca nişte furci din ei întocmai limbilor de foc din vatră, cum harponierii mişcau în faţa lor, încoace şi-ncolo, imensele lor furci şi polonice, cum vântul urla şi marea sălta, iar corabia scârţâia, se apleca şi totuşi îşi mişca iadul roşu din ce în ce mai adânc în întunericul mării şi al nopţii, „Pequodul” grăbit, încărcat cu sălbatici şi împovărat cu focuri, părând a

se mistui de flăcări şi aruncându-se în smoala nopţii, arăta ca întruparea materială a sufletului căpitanului său nebun.

Aşa mi se părea mie pe când stăteam la cârmă şi îndrumam ore întregi cursul corăbiei de foc pe mare. Înveşmântat eu însumi în întuneric pentru o vreme, vedeam mai bine roşeaţa, nebunia şi paloarea celorlalţi. Priveliştea neschimbată a umbrelor diavolilor din faţa mea, înveşmântaţi pe jumătate în fum şi pe jumătate în foc, începu să îmi strecoare în suflet închipuiri pe dată ce mă lăsai în voia picotelii ce mă învăluia de neînţeles de fiecare dată când stăteam la cârmă.

Însă în noaptea aceea mi se întâmplă un lucru straniu (pe care nu mi-l putui explica niciodată). Trezit dintr-o aţipeală scurtă, avui foarte clar şi dureros sentimentul ca avea să se întâmple ceva îngrozitor. Cârma mă lovi în spate, căci mă sprijineam pe ea; îmi foşnea în urechi susurul încet al velelor care se frământau în vânt; credeam că am ochii deschişi; eram pe jumătate conştient că îmi dusesem degetele la pleoape şi le depărtam din ce în ce. Cu toate acestea însă, nu văzui nicio busolă după care să mă iau, deşi îmi părea că nu trecuse decât un minut de când mă uitasem pe hartă la lumina felinarului care ardea neclintit. În faţa mea nu mai aveam nimic în afară de întunericul de smoală, urâţit în răstimpuri de gheare de foc. Cel mai rău era sentimentul că lucrul ce se avânta cu iuţeală înainte şi pe care mă aflam nu se îndrepta către vreun adăpost din faţă, ci fugea de adăposturile din urmă. Mă cuprinse un simţământ sălbatic şi de neînlăturat, de parcă simţeam moartea.

Mâinile strânseră convulsiv cârma, însă parcă acum cârma era cumva, prin nu ştiu ce vicleşug, sucită invers. „Dumnezeule! Ce se întâmplă cu mine?”, mă întrebai. Dar iată! Se întâmplase ca în aţipeala mea să mă întorc pe partea cealaltă, iar acum îndreptam nava în spate, cu spatele la proră şi la busolă. Mă răsucii într-o clipă, chiar la ţanc pentru a opri corabia de la a se duce în vânt şi,

probabil, a se răsturna. Cât de mult mă bucurai şi cu câtă recunoştinţă mulţumii că această halucinaţie stranie din noapte dispăru şi urmările ei fatale fuseseră ocolite.

Nu privi prea mult în flăcări, omule! Nu visa niciodată cu mâna pe cârmă! Nu întoarce spatele busolei, ia seama la prima împunsătură a cârmei, nu te încrede în focul făcut de mâna omului a cărui roşeaţă face ca lucrurile din jur să pară fantomatice. Mâine, la lumina soarelui, cerurile vor fi însorite, cei care au părut diavoli în furcile flăcărilor dimineaţa vor părea altfel, cel puţin mai blânzi. Soarele glorios zglobiu şi galben e singura lumină adevărată; restul sunt nişte făţarnice!

Soarele nu ascunde mlaştinile posomorâte ale Virginiei, Campagna blestemată a Romei sau nesfârşita Sahara şi nici măcar milioanele de mile de deşerturi şi dureri de sub lună. Soarele nu ascunde oceanul, care este partea întunecată a pământului şi care acoperă două treimi din acest pământ. Tot aşa, omul, care are mai multă veselie decât tristeţe în el, înseamnă că minte sau că nu e întreg la cap. Cu cărţile e la fel. Cel mai sincer dintre toţi oamenii a fost Omul Tristeţii, iar cea mai sinceră dintre cărţi este cea a lui Solomon, iar „Ecleziasticul” este oţelul călit al nenorocirii. „Totul e deşertăciune.” Totul. Lumea încă nu a deprins înţelepciunea necreştinului Solomon. Dar cel care se fereşte de spitale şi închisori, se grăbeşte pe lângă cimitire şi mai degrabă vorbeşte despre operă decât despre iad îi numeşte pe Cowper, Young, Pascal şi Rousseau diavoli ai oamenilor strâmbi şi în timpul vieţii sale fără griji se jură pe Rabelais că este înţelept şi, deci, vesel, ei bine omul acesta nu e făcut să se aşeze pe lespezile mormintelor şi să toace mucegaiul verde şi jilav cu Solomon cel minunat şi adevărat.

Dar chiar şi Solomon spune că „omul care se abate de la calea înţelegerii va rămâne (chiar şi în timpul vieţii) printre cei morţi”. Nu te abandona pe tine însuţi focului, ca nu cumva acesta să te sucească şi să te înăbuşe aşa cum mi-a

făcut mie.

Iată că uneori înţelepciunea este îngrozitoare, dar mai există şi o groază care se transformă în nebunie. În unele suflete se ascunde un vultur ce poate şi să plonjeze în cele mai negre cheiuri şi să se înalţe din ele făcându-se nevăzut în tăriile însorite. Chiar dacă zboară pentru totdeauna în cheiuri, acestea sunt în munţi, astfel că şi în plonjonul său cel mai jos el tot zboară mai sus decât alte păsări pe câmpie, chiar dacă şi acestea se înalţă.

97. Felinarul

Dacă ai coborî de la instalaţia „Pequodului” în teuga navei, acolo unde dorm marinarii care nu sunt de cart, pentru o clipă ai crede că te afli într-un cavou luminat al regilor canonici.

Fiecare marinar zăcea în deschizătura lui triunghiulară din stejar învăluit de o muţenie sculpturală, pe când zecile de lumânări aruncau jocuri de umbre peste ochii lor închişi.

Pe navele de negoţ, uleiul pentru marinarul de rând se întâlneşte mai rar decât laptele de alăptat al unei regine. Trebuie să se îmbrace pe întuneric, să mănânce pe întuneric şi să orbecăiască în întuneric până la salteaua sa. Însă pe balenieră, marinarul, fiindcă el caută hrana luminii, îşi petrece viaţa în lumină.

Face din patul său o lampă a lui Aladin şi se întinde în ea, astfel că şi în cea mai întunecată noapte cala corăbiei adăposteşte încă razele luminoase.

Priveşte cât de nestingherit îşi duce marinarul grămada de lămpi – deşi acestea sunt deseori doar sticle şi butelcuţe vechi – spre răcitorul de alamă de la instalaţia de topire şi le umple de parcă ar fi căni de bere de la un butoi.

Mai mult, el arde ulei din cel mai pur, în stare nemodificată şi, deci, nealterată, un lichid necunoscut născocirilor solare, lunare sau astrale de pe uscat.

Acest ulei este, se poate spune, dulce ca untul gras şi galben într-o dimineaţă de aprilie.

Marinarul, cu grămada lui de lămpi, merge, cum spuneam, nestingherit şi îşi vânează uleiul ca să se asigure că e proaspăt şi bun, aşa cum un călător prin prerie îşi vânează singur cina.

98. Arimare jos şi curăţenie sus

S-a povestit deja cum marele Leviatan este zărit în depărtare din vârful catargului; cum este el fugărit peste câmpurile de apă şi ucis în văile adâncului; cum este apoi tras aproape şi decapitat şi cum, după principiul care îi dădea călăului dreptul la hainele în care era ucis decapitatul, sutana sa căptuşită îi revine torţionarului său; cum, după un timp, este condamnat să se topească în cazane şi asemenea lui Şedrac, Meşac şi Abed-Nego[69], spermanţetul, uleiul şi osul său trec nevătămate prin foc. Rămâne acum să încheiem acest ultim capitol din această parte a descrierii istorisind – cântând, dacă îmi este îngăduit – muncile bucolice ale vărsării sale în butoaie şi ducerii lor în cămară, acolo unde Leviatanul se reîntoarce la adâncimile sale de obârşie, alunecând pe sub luciul apei ca odinioară; însă, vai! el niciodată nu va mai putea să se ridice şi să îşi scuipe jetul.

Cât încă e călduţ uleiul, asemenea punciului fierbinte, este scurs în nişte butoaie mari de vreo mie de litri, iar când nava se înalţă şi se rostogoleşte încoace şi-ncolo pe marea nopţii, butoaiele enorme se răsucesc şi se lovesc cap în cap, dându-se câteodată de-a dura, primejdios, pe puntea alunecoasă, ca nişte alunecări de pământ până ce într-un sfârşit sunt aşezate şi legate la locul lor. În jurul inelelor – poc! poc! o mulţime de ciocane, atâtea câte încap, le ciocănesc, căci acum, se înţelege toţi marinarii sunt şi dulgheri.

Atunci când ultimele picături sunt vărsate în butoaie şi tot uleiul se răceşte, bocaporţii cei mari sunt desfăcuţi, pântecele navei este despicat şi butoaiele sunt aşezate la loc de odihnă în mare. Odată încheiată această treabă, bocaporţii sunt puşi la loc. Şi închişi ermetic întocmai cum se zideşte o cămară.

În pescuitul de balene, aceasta este poate cea mai extraordinară întâmplare din toate cele legate de vânătoarea de balene. Într-o zi, puntea bolboroseşte de urme de sânge şi ulei, pe duneta sfântă sunt îngrămădite urât bucăţi enorme din capul balenei, tot felul de butoaie mari şi ruginite sunt împrăştiate de colo-colo ca într-o curte a unei berării, parapetul este înnegrit de la fumul topitoarei, marinarii se plimbă murdari şi unsuroşi, baleniera pare a fi chiar marele Leviatan, iar forfota echipajului este asurzitoare.

Dar peste numai o zi sau două, privind în jur, te scarpini în cap întrebându-te dacă aceasta este aceeaşi navă; dacă nu ar fi bărcile şi instalaţia de topire care să o dea de gol, ai putea să juri că te afli pe o navă de negoţ al cărei căpitan este înnebunit după curăţenie. Spermanţetul nelucrat are o putere de curăţare neobişnuită. Acesta este motivul pentru care puntea nu arată niciodată mai albă decât după ceea ce se cheamă „afacerea cu uleiul”. În plus, din cenuşa resturilor arse ale balenei se face o leşie puternică, iar orice urmă lipicioasă lăsată de spinarea balenei pe parapet este curăţată degrabă cu acea leşie. Marinarii se plimbă cu atenţie de-a lungul acestora cu găleţi de apă şi cârpe şi le curăţă până le fac ca noi. Cenuşa e măturată de pe greementul de jos. Numeroasele unelte folosite sunt şi ele curăţate cu sfinţenie şi puse deoparte. Trapa cea mare este frecată bine şi aşezată la loc peste instalaţie, acoperind de tot cazanele. Toate butoaiele sunt puse la locul lor, toate vinciurile încolăcite în colţuri ascunse. Când după ce aproape întregul echipaj a muncit împreună şi în acelaşi timp, curăţenia scrupuloasă este dusă la bun sfârşit, atunci marinarii îşi încep şi ei abluţiunea, frecându-se din cap până-n picioare şi ieşind în cele din urmă pe puntea imaculată proaspeţi şi strălucitori ca nişte miri înveşmântaţi în cea mai fină olandă.

Acum, cu pas săltăreţ, se plimbă pe punte în grupuri de doi sau trei şi vorbesc amuzaţi de saloane, canapele,

covoare şi batisturi mătăsoase, propunând să acopere puntea cu ele sau să le agaţe de catarge. Nu se sfiesc să îşi bea ceaiul la lumina lunii în „piaţa” teugii. Să le pomeneşti acestor marinari parfumaţi de ulei, oase şi untură ar însemna să te cam obrăzniceşti. Nici nu ştiu despre ce vorbeşti. Du-te acum şi adu-ne şerveţele!

Ia aminte însă: sus, în vârful celor trei catarge, stau trei oameni care tot se mai uită după balene, iar dacă acestea sunt prinse vor murdări din nou, fără doar şi poate, mobila din lemn de stejar şi vor picura măcar un strop de untură pe undeva. Într-adevăr, deseori se întâmplă ca după cele mai grele munci care nu se termină nici noaptea, continuând nouăzeci şi şase de ore la rând, când după ce coboară din bărci cu încheieturile umflate, căci au vâslit toată ziua, păşesc pe punte doar pentru a se apuca de cărat lanţuri mari şi pentru a ridica bompresul cel greu, după ce taie şi jupoaie şi sunt afumaţi în timpul acestor treburi deopotrivă de focurile soarelui ecuatorial şi de cele ale topitorii ecuatoriale, când, după ce se termină toate acestea, se apucă să cureţe nava până când o lasă în aşa fel că poţi mânca de pe jos, de multe ori, într-adevăr, bieţii nefericiţi sunt speriaţi chiar când îşi încheie ultimul nasture al cămăşii curate de strigătul „Uite-o cum suflă!”, şi pornesc iar să se lupte cu altă balenă după care trec iarăşi prin obositorul ciclu. Prieteni, asta e crimă curată! Însă aşa e viaţa. De-abia ce noi, muritorii, reuşim prin trude istovitoare să scoatem puţinul, dar valorosul spermanţet din măreţia înspăimântătoare a vieţii şi apoi, cu răbdare, ne curăţăm de murdăriile ei şi învăţăm să trăim în încăperile curate ale sufletului, de-abia ce terminăm cu toate acestea, că fantoma „uite-o cum suflă” se iveşte iar şi noi trebuie să plecăm să luăm în piept o altă lume şi să trecem încă o dată prin rutina bătrână a tinereţii.

O! metempsihoză! Tu, Pitagora, care în însorita Grecie acum mai bine de două mii de ani ai murit un om bun, înţelept şi blând, eu am navigat cu tine în ultima călătorie

de pe coasta peruviană şi, nătângul de mine, un flăcău neştiutor, te-am învăţat pe tine cum să matisezi o funie.

99. Dublonul

S-a povestit deja că Ahab obişnuia să se plimbe pe puntea sa, întorcându-se la fiecare capăt, adică la piciorul compasului şi la arborele mare; însă nu s-a adăugat, din cauză că mai erau multe alte lucruri de povestit, că uneori în timpul acestor plimbări, când era adâncit în gânduri, obişnuia să se oprească pe rând în fiecare capăt şi să stea acolo holbându-se ciudat la obiectul din faţa sa. Când se oprea dinaintea compasului, cu privirea căzută pe acul ascuţit al busolei, acea privire săgeta ca o suliţă cu ascuţimea scopului ei, iar când, începând iar să meargă, se oprea lângă arborele mare, atunci aceeaşi privire fixă se încolăcea în jurul monedei fixate acolo; faţa îi era stăpânită de aceeaşi înfăţişare a dârzeniei bătute în cuie, doar că părea adăugată o anume dorinţă, dacă nu speranţă.

Într-o dimineaţă, trecând pe lângă dublon, păru a fi atras de desenele şi inscripţiile bătute în el, de parcă desluşea pentru prima oară prin prisma nebuniei sale tâlcul ascuns al acestora. Un tâlc anume zace în toate lucrurile, altfel acestea nu ar mai însemna nimic, iar lumea cea rotundă n-ar mai fi bună de nimic, în afară poate de a fi vândută cu căruţa, asemenea dealurilor din Boston, pentru a bătători mlaştinile din Calea Lactee.

Acest dublon era făcut din cel mai pur aur, scos de undeva din inima unor dealuri superbe din care, la apus şi la răsărit, se scurg peste nisipurile aurii izvoarele nenumăratelor râuri Pactolus[70]. Deşi acum era înţepenit în rugina bolţurilor de fier şi verzeala ţepilor de cupru, dublonul îşi păstra, indiferent la orice stricăciune, strălucirea sa din Quito. De asemenea, fiecare răsărit îl găsea tot în locul în care fusese lăsat, deşi acesta se afla în mijlocul unui echipaj fără scrupule şi era atins de mâini nelegiuite în fiecare ceas şi în fiecare noapte furtişagul ar fi

fost ascuns de întuneric. Dar el era pus deoparte şi sfinţit de scopul său înspăimântător, astfel că oricât de nelegiuiţi erau marinarii, îl venerau toţi ca fiind talismanul Balenei Albe. Câteodată vorbeau despre el în carturile lungi de noapte, întrebându-se al cui avea să fie la sfârşit şi dacă acela avea să mai apuce să-l cheltuiască.

Aceste medalii nobile şi aurite ale Americii de Sud sunt ca nişte medalii ale soarelui şi nişte însemne tropicale. Pe ele sunt ştanţate imagini cu palmieri, alpacale şi vulcani, discuri solare şi stele, eclipse, cornuri ale abundenţei şi coşuri îndestulate, astfel încât aurul preţios pare a-şi îmbogăţi gloria şi valoarea trecând prin monetăriile fandosite şi poetice tipice spaniolilor.

Se întâmplă ca dublonul de pe „Pequod" să fie un exemplu grăitor al acestor lucruri. Pe marginea rotundă avea inscripţia „Republica de Ecuador: Quito". Această monedă strălucitoare se trăgea aşadar dintr-o ţară din mijlocul lumii, aflată sub marea linie a Ecuatorului şi denumită după acesta. Fusese turnată aproape de vârful Anzilor, unde clima neschimbată nu cunoaşte toamna. În jurul acelor litere se vedeau desenele celor trei vârfuri ale Anzilor; dintr-unul ieşea o flacără, pe altul se ridica un turn, iar pe al treilea cotcodăcea un cocoş. Peste toate acestea se arcuia un segment din zodiac, toate zodiile fiind reprezentate prin semnele obişnuite, iar soarele, ca o cheie de boltă, intra în casa echinocţială a Balanţei.

Ahab, fără a fi observat de ceilalţi, se oprise în faţa acestei monede ecuatoriale.

— Toate vârfurile de munte şi toate turnurile au în ele ceva egolatru, la fel ca toate lucrurile aflate la înălţime. Uite-aici: trei vârfuri mândre ca Lucifer. Turnul trainic, acesta e Ahab, vulcanul – tot Ahab; pasărea curajoasă, neînfricată şi victorioasă, aceasta este şi ea tot Ahab, toate îl reprezintă, iar această bucată rotundă de aur nu este altceva decât imaginea globului şi mai rotund care, ca sticla magicianului, îi arată fiecărui om oglindirea sinelui

său ascuns. Mari trude şi mici câştiguri sunt ale aceluia care cere lumii să tălmăcească aceste înţelesuri. Ea nu se poate tălmăci nici pe ea însăşi. Eu cred că acest soare monetar are o faţă roşcovană, dar, iată! da, el intră în zodia furtunilor, a echinocţiului şi cu doar şase luni în urmă ieşise din celălalt echinocţiu al Berbecului! Din furtună în furtună! Atunci aşa să fie! Născut în chinuri, se cade ca omul să trăiască în durere şi să moară în agonie. Aşa să fie! Uite materialul solid în care să sape năpasta. Aşa să fie!

— E cu neputinţă ca aurul acela să fi fost modelat de degetele zânelor, ci ghearele diavolului trebuie să fie acelea care şi-au lăsat urmele pe el, murmură Starbuck în barbă, sprijinindu-se de parapet. Bătrânul pare că citeşte înscrisul înfricoşător al lui Belşaţar[71]. Nu m-am uitat niciodată de aproape la moneda aceea. Se duce în cabină, ia să merg să citesc şi eu. O vale întunecată între trei vârfuri ce zgârie cerurile şi care par aproape să fie Sfânta Treime într-un simbol şters şi pământesc. Deci în această vale a morţii, Dumnezeu ne înconjoară şi peste tot întunericul din noi răsare soarele Dreptăţii care ne călăuzeşte cu raza speranţei. Dacă ne plecăm ochii, vedem pământul nămolos din vale, dar dacă îi ridicăm, soarele strălucitor ne întâlneşte privirea cu veselie. Da, măreţul soare nu stă într-un loc, iar dacă la miezul nopţii căutăm alinare din partea lui, ne uităm degeaba după el. Moneda grăieşte cu înţelepciune, blândeţe şi adevăr, dar tare trist îmi pare. O voi lăsa în plata ei, ca nu cumva să fiu înşelat de însuşi adevărul.

— Uite-l pe bătrânul Mogul, vorbea Stubb de unul singur lângă topitoare. S-a tot uitat la ban, iar acum uite că şi Starbuck tot de acolo pleacă, amândoi cu feţe lungi de nouă stânjeni. Totul numai de la privitul unei monede de aur pe care dacă aş avea-o eu şi m-aş afla la Negro Hill sau la Corlear's Hook nu m-aş uita mult la ea înainte s-o cheltuiesc. Hm! După judecata mea amărâtă şi

neimportantă, mi se pare că-i tare ciudat. Am mai văzut dubloni de-a lungul călătoriilor mele. Dubloni din Spania, dubloni din Peru, dubloni din Chile, dubloni din Bolivia, dubloni din Popayan, galbeni şi pistoli de aur, ducaţi, jumătăţi de ducaţi şi sferturi de ducaţi. Ce să fie atât de nemaipomenit la dublonul acesta de Ecuador? Pe Golconda! Ia să mă uit şi eu! Ia te uită! Într-adevăr sunt nişte semne de mirare. Acela e ceea ce numeşte Bowditch în al său „Rezumat" un zodiac, şi care poartă acelaşi nume şi în almanahul meu de sub punte. O să-mi aduc almanahul şi o să încerc, aşa cum se spune că poţi să scoţi diavolii din iad cu Aritmetica lui Daboll, să scot şi eu un înţeles din desenele acestea stranii cu ajutorul calendarului din Massachusetts. Iată cartea! Să vedem. Semne şi alte minuni şi soarele care se află mereu în mijlocul lor. Aha, aha, aha, uite aici, aici sunt înşirate: Aries, sau berbec, Taurus, sau taurul şi Jimini, sau gemenii. Aşa, soarele se învârte printre ele. Da, uite aici pe monedă tocmai ce trece pragul dintre cele douăsprezece încăperi aşezate în cerc. Carte! Tu să stai acolo. Voi, cărţilor, trebuie să ştiţi unde vă e locul! Voi ne ajutaţi cu cuvintele şi semnele, într-adevăr, dar noi completăm cu gândurile. Iată puţina mea experienţă în ceea ce priveşte calendarul de Massachusettes şi navigatorul lui Bowditch sau aritmetica lui Daboll. Semne şi alte minuni, aşa-i? Mare păcat ar fi să nu se afle nimic minunat în semne şi niciun tâlc în minuni. Trebuie să fie vreun indiciu pe undeva. Ia stai niţeluş, stai să vezi că l-am găsit! Uite ce e, dublonule. Zodiacul tău de-aici este viaţa omului încolăcită într-un rotund. Acum o să citesc direct din carte. Vino aici, almanahule, hai să-ncepem: aici e Berbecul, câinele desfrânat din care ne naştem: apoi vine Taurul – el ne dă prima împunsătură; apoi Gemenii, adică Virtutea şi Viciul; încercăm să ajungem la virtute când iată că apare Racul şi ne trage înapoi; pe drumul către Virtute, Leul ne stă în cale şi rage – muşcă zdravăn şi loveşte cu putere cu laba grea; scăpăm de el şi

suntem întâmpinaţi de fecioară – ea este prima noastră dragoste; ne căsătorim şi credem că de-aici încolo o să ne meargă numai într-o fericire când, hop! apare Balanţa care cântăreşte fericirea şi descoperă că nu e de-ajuns; cât suntem întristaţi de această treabă, Doamne! Ce mai sărim în sus când apare să ne muşte Scorpionul; cât ne plângem de rană ne trezim înconjuraţi şi de o ploaie de săgeţi: Săgetătorul se ţine de şotii. În timp ce ne căznim să ne scoatem săgeţile din trup, la o parte! căci vine Capricornul care ne aruncă hăt, departe, cu coarnele lui; apoi Vărsătorul ne îneacă vărsându-şi potopul peste noi şi, ca să încheiem, ajungem să dormim cu Peştii. Asta da slujbă, scrisă în ceruri, iar soarele trece peste ea în fiecare an, ieşind totuşi la fel de viu şi plin de veselie. Soarele se mişcă plin de voioşie prin trude şi primejdii acolo, sus, iar aici, jos, voiosul Stubb face la fel. Da, voios este cuvântul potrivit! La revedere, dublonule! Dar stai aşa, uite că vine îndesatul de Flask; să mă ascund după topitoare şi să ascult ce are el de zis. Aşa, s-a aşezat în faţa lui. O să se-apuce de sporovăit cât de curând. Aşa, aşa, începe.

— Nu văd nimic aici în afară de un lucru rotund făcut din aur care o să îi aparţină aceluia care găseşte o balenă anume.

Şi-atunci ce se tot holbează lumea la el? Valorează şaisprezece dolari, asta aşa-i. Iar la doi cenţi trabucul, asta înseamnă că mă uit la nouă sute şaizeci de trabucuri. Nu fumez pipe murdare cum face Stubb, dar îmi plac ţigările de foi şi uite că aici sunt nouă sute şaizeci. Acum se duce Flask în gabie să se uite în zare.

— Să spun că e înţelept sau că e prost? Dacă e înţelept, arată cam prost, dar dacă e prost de-a binelea, atunci pare că are o înfăţişare de înţelept. Stai că vine bătrânul de pe insula Man – birjar de dric trebuie să fi fost el înainte să plece pe mare. Se apropie de dublon şi, ia te uită, se duce spre partea cealaltă a catargului. Ce să vezi, acolo e bătută în cui o potcoavă; uite că se întoarce; ce vrea să facă?! Ia

ascultă, mormăie ceva. Ce voce de râşniţă stricată are! Ciuleşte urechile şi ascultă!

— Dacă se va ivi Balena Albă, aceasta se va întâmpla într-o lună şi într-o zi când soarele se va afla într-una din aceste zodii. Am studiat zodiile şi ştiu ce înseamnă. Mi-au fost explicate acum doi ani de vrăjitoarea bătrână din Copenhaga. Dar în ce zodie se va afla soarele? În zodia potcoavei, căci uite-o chiar aici, în dreptul aurului. Şi care este zodia potcoavei? Leul este zodia ei; leul înfricoşător şi hrăpăreţ. Corabie, bătrână corabie, mi se rupe inima când mă gândesc la tine.

— Aceasta e altă tâlcuire, dar tot o vorbărie goală e. Sunt tot felul de oameni pe lumea asta. Să mă feresc iar! Uite că vine Queequeg. Cum e el tatuat pe tot corpul pare a fi chiar zodiacul însuşi. Ce spune Canibalul? Pe legea mea, confruntă notiţe! Se uită la osul coapsei; crede pesemne că soarele se află în coapsă, sau pe gambă, sau în pântece, tot aşa cum cred babele de la ţară când vorbesc despre Astronomia lui Surgeon. Pe Zeus! Uite că a găsit ceva în jurul coapsei. Cred că e Săgetătorul. Nu, nu ştie ce să înţeleagă din dublonul de aur. El crede că e un bumb vechi de la pantalonii vreunui rege. Dar să mă ascund iar, uite că vine dracul de Fedallah, cu coada încolăcită în ascunziş ca de obicei şi cu câlţi în pantofi ca întotdeauna. Ce să spună el oare cu privirea aceea a sa? Ah, nu face decât un semn semnului însuşi şi se înclină; e desenat un soare pe monedă – e un adorator al focului, negreşit. Hopa! Din ce în ce mai mulţi. Iată că vine Pip, sărmanul băiat, măcar să fi murit ori el, ori eu. Nu pot să-l sufăr. A privit şi el la aceşti tălmaci, printre care m-am numărat şi eu, şi uite cum vine şi el acum să citească cu faţa lui de nebun nepământean. Să mă ascund iar şi să-l ascult.

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Pe legea mea, a citit din cartea de gramatică a lui Murray.

Îşi exersează mintea, bietul flăcău! Acum ce mai zice?

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Zău dacă nu învaţă pe dinafară. Iar începe.

— Eu mă uit, tu te uiţi, el se uită; noi ne uităm, voi vă uitaţi, ei se uită.

— Zău dacă nu e deja de râs!

— Iar eu, tu şi cu el, şi noi, voi şi ei suntem toţi lilieci, iar eu sunt o cioară, mai ales când stau în vârful bradului de aici. Cra! era! era! era! era! era! Nu-i aşa că sunt o cioară. Unde să fie sperietoarea? Uite-o acolo! Două oase înfipte într-o pereche de nădragi vechi şi încă două înfipte în mânecile unei haine zdrenţuite.

— Mă întreb dacă vorbeşte despre mine. Foarte măgulitor. Sărmanul băiat! Acum pot să mă duc să mă spânzur. Oricum, mă voi îndepărta de Pip. Pot să-i suport pe ceilalţi, căci măcar sunt în toate minţile. Dar el e prea smintit pentru mine. Aşa, îl las bolborosind.

— Acesta e buricul navei, acest dublon de-aici, iar ei ard toţi de nerăbdare să-l smulgă de la locul lui. Dar dacă îţi smulgi buricul de la locul lui, oare ce se-ntâmplă? Pe de altă parte, e urât şi să stea aici, căci atunci când se bate ceva în cuie pe catarg e semn că se împute treaba. Ha-ha! Bătrâne Ahab, Balena Albă o să te bată pe tine în cuie. Acesta este un pin. Tatăl meu din districtul Tolland a tăiat odată un pin şi a găsit un inel de argint crescând din el. Era verigheta vreunui sclav. Cum o fi ajuns ea acolo? Aşa o să se spună şi la înviere, când o să se coboare să ia catargul acesta bătrân cu un dublon de aur înfipt în el şi care până atunci o să se acopere de scoici ca şi cu o coajă de copac. Aurul! Aurul nespus de preţios! Mişelul zgârcit o să pună cât de curând mâna pe tine! Hârş! Hârş! Aşa vine Domnul la cules de mure prin lume! Bucătare! Hai bucătare, pune-te pe gătit! Jenny! Hei! Hei! Hei! Hei! Hei! Jenny, Jenny! Hai şi coace-ţi prăjitura!

100. O mână şi un picior

Vasul „Samuel Enderby” din Londra întâlneşte „Pequodul” din Nantucket.

— Voi, cei de pe corabie, aţi văzut Balena Albă?

Aşa strigă Ahab întâlnind încă o dată o corabie ce flutura stindardul englezesc şi care se ivise la pupă. Cu trompeta la gură, bătrânul stătea în picioare în barca sa încă suspendată, arătându-şi astfel piciorul de lemn căpitanului străin care la rândul său de-abia se sprijinea în propria sa barcă. Era un om oacheş, durduliu, blând şi prezentabil, la vreo şaizeci de ani, îmbrăcat într-o pelerină largă care îl îmbrăca în valuri de pânză albastră; o mânecă goală flutura în spate ca mâneca brodată a unei tunici de husar.

— Aţi văzut Balena Albă?

— Tu vezi asta? Şi, trăgând-o de după faldurile care o acopereau, scoase la iveală o mână albă din os de Caşalot care se termina cu un cap de lemn asemenea unui ciocan.

— Urcaţi-vă în barcă! strigă Ahab aspru şi lovi în vâslele din jurul său. Pregătiţi-vă de coborâre!

În mai puţin de un minut, fără a-şi părăsi mica ambarcaţiune, el şi echipajul său fură lăsaţi pe apă şi în curând ajunseră în dreptul vasului străin. Aici însă se loviră de o problemă neobişnuită. În vâltoarea împrejurării, Ahab uitase că de când îşi pierduse piciorul nu mai putuse să se urce pe altă navă decât pe a lui. Iar aceasta întotdeauna folosindu-se de un mecanism foarte ingenios şi solid care nu exista decât pe „Pequod” şi nu putea fi mutat şi ridicat pe altă corabie cât ai zice peşte. Nu e uşor pentru nimeni, în afară de cei care sunt foarte obişnuiţi cu astfel de lucruri, asemenea marinarilor, să se urce pe parapetul unei corăbii dintr-o barcă aflată pe apă, căci valurile mari o ridică într-un moment spre margini şi o coboară în celălalt până la jumătatea calei. Astfel, fiind lipsit de un picior şi

nava străină fiind lipsită de invenţia salvatoare, Ahab se găsea redus în mod barbar la statutul de nătăfleţ neobişnuit cu marea, privind fără speranţă înălţimea schimbătoare pe care doar spera să o poată atinge.

S-a lăsat de înţeles, poate, că fiecare măruntă împrejurare potrivnică ce se ivea în drumul său şi care izvora indirect din propriul său ghinion îl exaspera la culme pe Ahab. În cazul de faţă, totul se înrăutăţea din cauza apariţiei a doi ofiţeri de pe nava străină care, aplecaţi peste margine, se sprijineau pe tacheţi balansând o scară foarte delicat ornamentată, căci la început nu-şi dădură seama că un om cu un singur picior este prea ologit ca să se folosească de o asemenea balustradă. Stânjeneala nu dură însă mai mult de un minut căci căpitanul străin, văzând pe dată cum stau lucrurile, strigă:

— Înţeleg, înţeleg. Încetaţi acolo! Săriţi, băieţi, şi treceţi cârligul de tăiat peste margine.

Norocul era că avuseseră legată o balenă cu o zi sau două în urmă şi vinciurile cele mari erau încă ridicate, iar cârligul imens, curăţat şi uscat, era legat de capăt. Acesta îi fu coborât lui Ahab, care înţelese pe dată planul şi îşi trecu singura coapsă peste curba cârligului – era ca şi cum ai sta pe coada unei ancore sau în încrengătura unui măr – şi, făcând semn, se ţinu bine şi ajută în acelaşi timp la ridicarea propriei greutăţi trăgând cu amândouă mâinile de părţile mobile ale vinciului. Nu dură mult şi fu tras peste parapetul înalt, aterizând uşor pe capul cabestanului. Celălalt căpitan se apropie cu mâna cea albă întinsă în semn de bun-venit, iar Ahab întinse piciorul de fildeş încrucişându-l peste mâna din acelaşi os, ca nişte lame de peşte-spadă, spunându-i cu vocea sa răguşită:

— Aşa, drăguţule, să ne ciocnim oasele. O mână şi-un picior! O mână care nu mai poate apuca, vezi tu, şi un picior care nu mai poate alerga. Unde ai întâlnit Balena Albă? Acum cât timp?

— Balena Albă, începu englezul îndreptând mâna de fildeş spre răsărit aruncând o privire jalnică de-a lungul ei de parcă ar fi fost un telescop, am văzut-o acolo, pe linia Ecuatorului, sezonul trecut.

— Ea ţi-a smuls mâna, aşa-i? întrebă Ahab alunecând de pe cabestan şi sprijinindu-se de umărul englezului în acest timp.

— Da, cel puţin ea a fost pricina. Şi cu piciorul tău s-a întâmplat la fel?

— Povesteşte-mi cum s-a întâmplat.

— Era prima oară în viaţa mea când navigam pe linie, începu englezul, şi nu ştiam nimic despre Balena Albă atunci.

Ei bine, într-o zi coborârăm după un grup de patru sau cinci balene şi barca mea prinse una dintre ele; era un cal de circ în toată regula care s-a tot învârtit şi s-a învârtit, că echipajul meu nu a mai putut face nimic altceva decât să se rezeme cu spinările de copastii ca să nu ne răsturnăm. Imediat ieşi din apă o balenă mare, cu cocoaşa şi capul albe ca laptele, zbârcită şi încreţită toată.

— El era! El era! strigă Ahab lăsând să iasă respiraţia pe care şi-o ţinuse până acum.

— Avea harpoane ieşind de lângă înotătoarea de la tribord.

— Da, ale mele erau, erau fiarele mele! strigă Ahab înflăcărat. Dar continuă!

— Păi dă-mi răgaz, spuse căpitanul englez cu umor. Ei bine, această străbunică cu cocoaşa şi cap alb fuge făcând spume în mijlocul grupului şi începe să tragă furioasă de funia mea!

— Da, înţeleg, voia să o rupă, să elibereze peştele legat, e un vicleşug vechi, îl cunosc eu.

— Nu ştiu ce anume voia, continuă căpitanul cu o singură mână, dar tot muşcând de linie, aceasta i s-a înfăşurat între dinţi, s-a înţepenit cumva acolo, însă nu ne-am dat seama chiar atunci, aşa că am început să tragem de funie şi am

căzut grămadă peste cocoaşa ei în loc de cea a celeilalte balene. Aceea a fugit spre vânt bătând din coadă. Văzând cum stau lucrurile şi ce balenă nobilă şi mare era, cea mai nobilă şi mai mare pe care am întâlnit-o vreodată în viaţa mea, domnule, m-am hotărât să o prind, în ciuda furiei pe care o arăta. Crezând că funia blestemată avea să se desfacă sau că dintele de care se prinsese putea să se rupă (asta fiindcă am nişte marinari care trag de funie ca nişte draci), văzând toate acestea, zic, am sărit în barca secundului, domnul Mounttop aici de faţă – apropo, căpitane – domnul Mounttop; domnule Mounttop – căpitanul –, după cum spuneam, am sărit în barca domnului Mounttop care, vezi tu, era umăr lângă umăr cu a mea atunci, şi luând primul harpon, l-am înfipt în străbunică. Dar, Dumnezeule mare, fii atent domnule: în secunda următoare eram orb ca un liliac, nu mai vedeam cu niciun ochi, aşa eram stropit şi acoperit din cap până-n picioare cu spumă neagră, iar coada balenei se ivi din negura aceasta drept în sus. Perpendiculară în aer, ca o turlă de marmură. Nu avea rost să mai dau înapoi, dar orbecăiam în miezul zilei, într-un soare strălucitor ca bijuteriile Coroanei. Cum orbecăiam, spun, după cel de-al doilea fier aruncat peste bord, coada ca turnul din Lima se prăbuşeşte deodată rupându-mi barca în două şi lăsând fiecare jumătate numai aşchii. Apoi balena înotă cu coada înainte printre fărâmături de parcă erau cartofi prăjiţi. Am fost toţi aruncaţi cât acolo. Ca să scap de zdrobeala sa teribilă, am apucat harponul pe care îl înfipsesem în ea şi pentru o clipă m-am ţinut acolo ca un peşte de ţâţă. Însă marea mă dădu jos şi în aceeaşi clipă peştele, avântându-se o dată şi bine, se scufundă ca un fulger, iar funia celui de-al doilea harpon blestemat m-a prins aici – îşi atinse braţul mai jos de umăr –, aici m-a prins şi m-a tras în flăcările iadului, credeam eu atunci. Apoi, deodată, mulţumesc bunului Dumnezeu, funia a rupt toată carnea, pe toată lungimea braţului până jos la încheietură şi eu m-am dus la suprafaţă, iar de-aici o să

povestească domnul de acolo – apropo, căpitane –, doctorul Bunger, chirurgul navei; Bunger, băiete – căpitanul. Acum Bunger, băiete, povesteşte tu restul!

Domnul de profesie prezentat cu atâta familiaritate stătuse tot timpul lângă ei fără a se deosebi vizibil de ceilalţi prin vreun însemn care să îi arate rangul superior pe punte. Avea faţa foarte rotundă, dar serioasă. Era îmbrăcat într-o haină sau o cămaşă de lână albăstrie şi purta pantaloni peticiţi, iar până acum îşi împărţise atenţia între o cavilă de matisit pe care o ţinea într-o mână şi o cutie cu pastile pe care o ţinea în mâna cealaltă, aruncând din când în când o privire încruntată către membrele osoase ale celor doi căpitani ologiţi. Însă atunci când îl prezentă superiorul său lui Ahab, se înclină politicos şi îndeplini pe dată dorinţa căpitanului său.

— A fost o rană nemaipomenit de buclucaşă, începu chirurgul de balene, dar, ascultându-mi sfatul, căpitanul Boomer aici de faţă l-a întors pe Sammy.

— „Samuel Enderby” este numele vasului meu, îl întrerupse căpitanul cu o singură mână adresându-se lui Ahab. Continuă, băiete.

— L-a îndreptat pe bătrânul nostru Sammy spre nord ca să scape de arşiţa dogoritoare de la Ecuator. Însă fu în zadar, eu am făcut tot ce-am putut, am stat nopţile cu el, am fost foarte sever cu el în privinţa dietei…

— Da, foarte sever! aprobă însuşi bolnavul şi schimbându-şi apoi vocea: A băut la rom fierbinte cu mine în fiecare noapte, până nu mai vedea să îmi pună pansamentele şi mă trimitea la culcare, criţă, numai pe la trei dimineaţa. Da, stele de pe cer, a stat cu mine într-adevăr şi a fost foarte sever în privinţa dietei. Un mare veghetor şi foarte sever, dietetic vorbind, aşa e doctorul Bunger. (Bunger, puşlama ce eşti, râzi. De ce nu râzi? Ştii că eşti o bunătate şi-o veselie de ticălos). Hai, dă-i înainte, băiete, mai bine mor de mâna ta decât să fiu vindecat de altul.

— Căpitanul meu, după cum trebuie să vă fi dat seama, stimabile domn, spuse imperturbabilul şi cinstitul Bunger aplecându-se uşor către Ahab, poate fi tare glumeţ câteodată şi spune multe lucruri isteţe de felul acesta. Însă aş dori să vă spun – aşa, *en passant,* cum zic francezii – că eu unul, adică Jack Bunger, de curând ieşit din rândurile clerului, sunt un om al abstinenţei totale. Nu beau niciodată…

— Apă! strigă căpitanul. Nu bea niciodată apă, face crize mai tot timpul. Apa proaspătă îi stârneşte hidrofobia. Dar continuă, continuă cu povestea despre mână!

— Da, aş putea la fel de bine să fac aşa. Reluă chirurgul calm. Tocmai ce voiam să spun, domnule, înainte de întreruperea amuzantă a căpitanului, că în ciuda eforturilor mele şi a sfaturilor cele mai severe, rana se înrăutăţi din ce în ce mai mult. Adevărul e că era o rană adâncă şi urâtă cum n-am mai văzut în viaţa mea de chirurg. Era lungă de mai bine de două picioare şi câţiva inci. Am măsurat-o cu aţa cu plumb. Pe scurt, s-a înnegrit.

Ştiam care sunt riscurile, aşa că am tăiat-o. Însă nu am nicio legătură cu mâna aceea de os. Lucrul acela încalcă toate regulile – arătă spre braţ cu cavila din mână –, asta e opera căpitanului, nu a mea. L-a pus pe tâmplar să o facă. Şi-a pus ciocanul acela acolo în capăt ca să crape cuiva creierii, cred, cum a încercat să-mi facă mie o dată. Câteodată îl apucă nişte toane diabolice. Vedeţi îndoitura aceasta, domnule? întrebă ridicându-şi pălăria şi dându-şi părul într-o parte, dezvăluind o gaură rotundă în craniu, dar care nu avea nici urmă de cicatrice sau vreun alt semn că acolo ar fi fost vreodată vreo rană. Ei bine. Căpitanul aici de faţă vă va spune cum de m-am pricopsit cu ea; ştie el.

— Nu, nu ştiu, dar maică-sa trebuie să ştie, că doar s-a născut aşa. Mare pungaş mai eşti tu… tu, Bunger! Oare mai e vreun alt Bunger ca tine pe lumea asta a apelor? Bunger,

când o să mori, trebuie să te punem la murat, puşlama ce eşti, ca să te menţii şi pe viitor, răule.

— Dar ce s-a întâmplat cu Balena Albă? întrebă Ahab care ascultase până acum nerăbdător acest schimb de replici dintre cei doi englezi.

— O! exclamă căpitanul cu o singură mână. O, da! Ei bine, după ce s-a scufundat, nu am mai văzut-o ceva vreme. De fapt, după cum am dat de înţeles mai devreme, nu ştiam atunci ce balenă m-a tras în felul acesta pe sfoară, asta am aflat mai târziu când, întorcându-ne pe linia Ecuatorului, am auzit de Moby Dick – cum îi spun unii – şi atunci mi-am dat seama că ea a fost.

— V-aţi mai întâlnit de-atunci?

— De două ori.

— Dar n-ai reuşit să-o prinzi?

— Nici n-am vrut să încerc. Nu-i de-ajuns că am pierdut o mână? Ce m-aş face dacă n-aş mai avea braţul celalalt. Oricum, cred că Moby Dick nu muşcă atât cât înghite.

— Ei, atunci, întrerupse Bunger, fă-ţi din mâna stângă momeală ca să ţi-o recuperezi pe cea dreaptă. Ştiţi, domnilor – se aplecă foarte solemn şi matematic dinaintea fiecărui căpitan ştiţi că organele digestive ale balenei sunt construite în aşa fel de Divina Providenţă că îi este imposibil să digere până şi un simplu braţ de om? Acest lucru ea îl ştie prea bine. Aşa că ceea ce luaţi drept răutate în Balena Albă nu este decât stângăcie. Nu vrea să înghită niciun membru, vrea doar să sperie duşmanii. Câteodată însă i se întâmplă ca unui bătrân jongler, un fost pacient de-al meu din Ceylon, care se prefăcea că înghite bricege, însă odată chiar a dat unul pe gât şi a stat cu el în corp vreo douăsprezece luni sau mai bine de-atât, până i-am dat eu un vomitiv şi l-a scos afară în bucăţi, vedeţi voi? Nu avea cum să digere briceagul şi nici cum să-l asimileze în organism. Da, căpitane Boomer, dacă te grăbeşti puţin şi te hotărăşti să amanetezi un braţ ca să poţi să-i faci celuilalt o înmormântare creştinească, atunci să ştii că acesta din

urmă e ca şi al tău. Dar trebuie să-i mai dai balenei o şansă să te-nşface cât mai curând, asta-i tot.

— Nu, mulţumesc, Bunger, zise căpitanul englez, să-i fie de bine după braţul pe care-l are deja, dacă tot nu mai am ce face şi n-am ştiut atunci cine e. Dar altul nu-i mai dau. Gata cu Balenele Albe pentru mine, am coborât după aceasta o dată şi mi-a fost de-ajuns. Ar fi o glorie foarte mare să o omor, ştiu asta. Pe deasupra mai are şi spermanţet cât să-mi umplu corabia, însă, ia aminte la mine, e mai bine să o laşi în pace. Nu crezi la fel, căpitane? întrebă aruncând o privire piciorului de os.

— Aşa e. Cu toate acestea, tot va fi vânată. Lucrurile care ar trebui lăsate în pace sunt de cele mai multe ori şi cele mai ademenitoare. E ca un magnet. Cât a trecut de când l-ai văzut ultima oară? Încotro se îndrepta?

— Doamne apără şi păzeşte! începu Bunger să strige încercuindu-l aplecat pe Ahab şi amuşinând ca un câine. Sângele omului ăstuia – aduceţi un termometru – stă să fiarbă! Pulsul lui face puntea să vibreze! Domnule! spuse scoţând o lanţetă din buzunar şi apropiindu-se de braţul lui Ahab.

— Ieşi de-aici! mugi Ahab împingându-l peste parapete. Urcaţi-vă în barcă! În ce parte se îndrepta?

— Dumnezeule mare! strigă căpitanul englez căruia îi fusese adresată întrebarea. Ce s-a întâmplat? Se îndrepta spre est, cred. Căpitanul vostru e nebun? îi şopti lui Fedallah.

Însă Fedallah, punând un deget pe buză, se strecură peste parapet ca să apuce vâsla de cârmă a bărcii, iar Ahab, trăgând cârligul cel mare spre el, le comandă marinarilor de pe corabie să se pregătească să-l coboare.

Într-o clipă se afla la pupa bărcii, iar oamenii galbeni trăgeau degrabă la vâsle. În zadar îl salută căpitanul englez. Cu spatele întors la vasul străin şi cu faţa privind ca o cremene spre al său, Ahab stătu drept în picioare până ajunse lângă „Pequod”.

101. Carafa

Înainte ca nava englezească să se piardă în zare, trebuie spus că ea plecase din Londra şi era botezată după Samuel Enderby, negustor din acel oraş, întemeietorul bine cunoscutei case de vânătoare Enderby şi Fiii, o casă care, după umila mea părere de marinar, nu e cu mult mai prejos decât casele regale unite de Tudor şi Bourbon din punct de vedere al însemnătăţii istorice. De cât timp, înainte de anul Domnului 1775, exista această casă ce se ocupa cu vânătoarea de balene, acest lucru numeroasele mele documente despre peşti nu îmi pot desluşi, dar în acel an (1775), casa a echipat primele baleniere englezeşti care au vânat regulat Caşalotul, deşi, de câţiva ani buni, (încă din 1726) casele noastre Coffin şi Macey de Nantucket şi Vineyard vânau cu flote impresionante Leviatanul, dar numai în Atlanticul de Nord şi de Sud, nicăieri în altă parte. Fie spus în paranteză că aceia din Nantucket au fost primii din toată omenirea care să săgeteze cu oţel modern marele Caşalot şi că timp de jumătate de secol au fost singurii de pe glob care îl săgetau în acest fel.

În 1778, o navă frumoasă, numită „Amelia”, construită special în acest scop numai pe cheltuiala dârzilor Enderby, a înconjurat cu curaj Capul Horn şi a fost prima dintre cele două naţiuni care a coborât o barcă de vânătoare în impunătoarea Mare a Sudului. Călătoria a fost una pricepută şi norocoasă.

Iar odată întoarsă acasă cu cămara plină de spermanţet preţios, exemplul ei a fost urmat în curând de alte nave, deopotrivă englezeşti şi americane, şi aşa au ajuns teritoriile de vânătoare să se extindă până în Pacific. Nemulţumindu-se însă cu această faptă bună, neobosita casă şi-a făcut iar de lucru: a fondat compania „Samuel şi toţi fiii lui” – câţi la număr, numai mama lor poate şti. Sub

patronatul acesteia, şi parţial cred că şi pe cheltuiala ei, guvernul britanic a fost convins să trimită goeleta de război „Sunătoarea” într-o expediţie de descoperire în Mările Sudului. Comandată de un viceamiral, nava „Sunătoarea” a avut un succes răsunător şi a adus unele servicii; câte la număr, nu scrie nicăieri. Însă asta nu e tot. În 1819, aceeaşi casă a construit propria sa corabie descoperitoare care să meargă într-o călătorie de recunoaştere în apele îndepărtate ale Japoniei. Această navă, denumită potrivit „Sirena”, a reuşit o călătorie de recunoaştere de toată isprava şi în acest fel a fost descoperit pentru prima dată terenul de vânătoare japonez. Sirena a fost comandată în timpul acestei călătorii de un anume căpitan Coffin din Nantucket.

Toată stima pentru familia Enderby, a cărei casă, cred, mai există şi în ziua de azi, deşi fără îndoială primul Samuel trebuie să îşi arunce de multă vreme funia pe Mările Sudului de pe lumea cealaltă.

Corabia botezată după el era demnă de această onoare, fiind o ambarcaţiune foarte rapidă şi măreaţă din toate punctele de vedere. Am urcat la bordul ei într-o noapte, undeva pe lângă coasta Patagoniei, şi am băut un flip[72] tare bun în teugă. Am avut parte de un gam de toată isprava, iar ei erau nişte oameni de nădejde. Iar acel gam pe care l-am făcut la mult, foarte mult timp după ce bătrânul Ahab a pus piciorul lui de os pe puntea navei, mi-a dovedit ce ospitalitate gentilă, sănătoasă şi tipic saxonă exista pe vasul acela. Să mă uite preotul şi să-şi amintească diavolul de mine dacă o să îmi iasă asta vreodată din minte. Flip? Am zis eu că am băut flip? Da, aşa e, am tras la măsea cam trei galoane pe oră, iar atunci când s-a stârnit vijelia (e foarte vijelios pe lângă Patagonia), iar toţi marinarii, şi vizitatori, şi toată lumea, au fost chemaţi să coboare şi să strângă vela gabier, eram atât de chercheliţi că a trebuit să ne ridicăm unii pe alţii în vârf cu parâme; ne-am înfăşurat

prosteşte marginile cămăşilor prin vele şi am rămas atârnaţi acolo, legaţi bine în furtuna puternică; acesta e ca un exemplu de avertizare pentru toţi chercheliţii. Oricum, catargele nu au căzut peste bord şi noi ne-am dat uşurel jos atât de treziţi că a trebuit să ne luăm iar de băutură, deşi se cam acrise şi se cam îndoise pentru gustul meu din cauza apei sărate care se năpustise cu furie prin tambuchiul teugii.

Carnea de vită era bună; cam aţoasă, dar gustoasă. Ziceau că era carne de taur. Iar unii spuneau că e de dromader. Nu ştiu însă cu siguranţă care avea dreptate. Aveau şi găluşte. Nişte găluşte mici, dar bătute, perfect rotunde şi tari. Îmi ziceam că le poţi simţi rostogolindu-se prin burtă după ce le înghiţeai. Dacă te aplecai prea mult în faţă riscai să cadă din tine ca bilele de biliard.

Pâinea – dar în privinţa asta nu era nimic de făcut şi, în plus, mai era şi antiscorbutică; pe scurt, pâinea era singurul aliment proaspăt pe care îl aveau. Dar teuga nu era foarte luminată şi era destul de uşor să te furişezi într-un colţ întunecos când o mâncai. Una peste alta, luată de jos până sus, având în vedere dimensiunile oalelor de la bucătărie, incluzând aici şi propriile cazane ale bucătarului, dintr-o parte într-alta, zic, „Samuel Enderby” era un vas cumsecade, cu mâncare bună şi destulă, cu flip gustos şi tare, băieţi vorbăreţi şi de ispravă de la călcâiele cizmelor până la panglica pălăriei.

Cum se face, te întrebi, că „Samuel Enderby” şi alte baleniere englezeşti cunoscute, deşi nu chiar toate, erau vestite pentru ospitalitatea lor, pentru faptul că împărţeau carnea, pâinea, băutura şi gluma şi nu se săturau de mâncat, băut şi râs? Îţi voi spune.

Motivul veseliei de pe aceste baleniere englezeşti trebuie căutat în analele istoriei. Nu m-am ferit de cercetare istorică acolo unde a fost nevoie.

Cei care i-au precedat pe englezi în ale pescuitului au fost olandezii, zeelandezii şi danezii, de la care au luat

multe expresii ce se mai folosesc încă pe baleniere. Mai mult, au păstrat şi moda durdulie a mâncării şi băuturii pe săturate, în general, navele de negoţ englezeşti îşi cam înfometează echipajul, dar nu la fel se întâmplă cu balenierele. La englezi, veselia pescuitului nu vine de la sine, în mod natural, ci s-a deprins peste timp şi s-a împământenit. De aceea, ea trebuie să izvorască de undeva, lucru care s-a specificat aici şi care va fi desluşit în cele ce urmează.

În timpul cercetărilor mele, în istoria Leviatanului am dat peste o carte veche olandeză despre care, după cum mirosea a mosc şi balenă, mi-am dat seama că trebuie să fie despre baleniere. Titlul era „Dan Coopman”. Aşadar, am conchis că trebuiau să fie memoriile nepreţuite ale unui dulgher[73] din Amsterdam angajat în pescuit, căci fiecare balenieră trebuie să aibă la bord un dulgher. Fapt este că lucrarea era semnată de un anume Fitz Swackhammer. Însă prietenul meu, doctorul Snodhead, un om foarte învăţat, profesor de olandeză şi germană la colegiul Santa Claus şi Sfântul Pott, căruia i-am încredinţat lucrarea pentru a o traduce, oferindu-i cutie de lumânări de spermanţet pentru deranj, acest dr. Snodhead, imediat ce a aruncat o privire cărţii, m-a asigurat că „Dan Coopman” nu însemna „Dulgherul”, cum credeam eu, ci „Negustorul”. Pe scurt, această carte veche şi înţeleaptă în olandeză trata despre negoţul din Olanda şi, printre alte multe subiecte, conţinea şi o relatare interesantă despre pescuitul de balene. În capitolul intitulat „Smeer” sau „Grăsime” am găsit o listă lungă şi detaliată a proviziilor pentru cămările şi beciurile a 180 de baleniere olandeze, din care listă, aşa cum a fost ea tradusă de dr. Snodhead, transcriu următoarele:

400.000 livre de carne de vită
60.000 livre de carne de porc de Friesland
150.000 livre de peşte

555.000 livre de pesmet
72.000 livre de pâine proaspătă
2.800 butoaie cu unt
20.000 livre brânză Texel & Leyden
144.000 livre de brânză (probabil de calitate mai slabă)
550 butelcuţe de gin
10.800 butoaie de bere

Cele mai multe statistici nu spun mai nimic atunci când sunt citite, dar nu se întâmplă aşa şi în cazul de faţă, unde cititorul este copleşit de livre, butoaie şi litri de gin bun şi voie bună.

La acel moment mi-am dedicat trei zile digerării studioase a acestei beri, cărni şi pâini, timp în care îmi veniră în minte multe gânduri profunde, care puteau fi aplicate transcendental şi platonician şi, mai mult, am alcătuit eu însumi tabele suplimentare despre cantitatea probabilă de peşte etc. Consumată de fiecare harponier olandez din vechea îndeletnicire de pescuit groenlandez şi din Spitzbergen.

În primul rând şochează cantitatea de unt şi brânză Texel & Leyden consumată. O pun totuşi pe seama firilor lor untoase de la natură, care se fac şi mai untoase din cauza naturii ocupaţiei lor şi mai ales din cauză că îşi urmează vânatul în acele mări polare îngheţate bocnă, chiar pe coasta ţinutului eschimoşilor, unde băştinaşii ciocnesc cu paharele pline ochi de untură.

Şi cantitatea de bere este foarte mare: 10.800 de butoaie. Cum expediţiile de pescuit nu puteau avea loc decât în anotimpul scurt de vară din acel climat, astfel că întreaga călătorie a unei baleniere olandeze, cu tot cu drumul în şi din Marea Spitzbergen, nu dura mai mult de trei luni, să zicem, şi calculând că pe fiecare vas din flota lor de 180 erau în jur de 30 de marinari, avem în total 5.400 de marinari olandezi.

Astfel, spun eu, avem exact două butoaie de cap de om, pentru o perioadă de douăsprezece săptămâni, în afară de porţia frumuşică de 550 de butelcuţe de gin.

Acum, e puţin probabil ca aceşti harponieri ai berii şi ai ginului, aşa beţi cum îşi închipuie toată lumea că trebuie să fi fost, erau oamenii potriviţi să stea la prora unei bărci şi să ţintească bine balenele.

De ţintit însă ţinteau şi încă le mai şi nimereau, însă acest lucru se întâmpla în Nordul îndepărtat, ţine minte, unde berea merge bine pe frig; la Ecuator, în pescuitul nostru sudic, berea nu ar face altceva decât să-l adoarmă pe harponier în gabie şi să-l ameţească în barcă. Iar astfel, Nantucketul şi New Bedfordul ar avea mult de suferit.

Însă ajunge; s-a spus destul ca să se înţeleagă că olandezii de pe balenierele de acum două sau trei secole trăiau pe picior mare şi că nici balenierele englezeşti nu au întors spatele unui exemplu atât de frumos.

Se spune că atunci când călătoreşti pe o corabie goală, dacă nu reuşeşti să obţii nimic mai bun pe lumea asta, măcar cu o masă copioasă să te alegi.

Şi cu asta s-a golit şi carafa.

102. Umbrarul din Arsacide

Până acum, în descrierea pe care i-am făcut-o Caşalotului, m-am oprit în cea mai mare măsură asupra minunilor aspectului său exterior şi numai separat şi restrâns am zăbovit asupra câtorva din trăsăturile sale interioare. Dar pentru o înţelegere mai pe larg şi mai amănunţită, se cade acum să-l dezbrac mai mult de haine, să destram ţesătura ciorapilor, să-i desfac jartierele şi să îi despic cusăturile ce îi ţin încheieturile celor mai ascunse oase ale sale, arătându-l în toată goliciunea sa, adică în scheletul său neacoperit.

Cum aşa, Ishmael? Cum se face că tu, un biet vâslaş, pretinzi a şti ceva despre părţile ascunse ale balenei? Cumva eruditul Stubb, urcat pe cabestanul tău, îţi serveşte lecţii de anatomie al cetaceelor şi cu ajutorul vinciului ţine ridicată o coastă a acestui peşte drept exemplu? Explică-te, Ishmael! Poţi oare să salţi o balenă adultă pe punte ca să o examinezi, asemenea unui bucătar care curăţă un purcel de lapte? Cu siguranţă că nu. Ai fost într-adevăr martor la multe, Ishmael, însă fii cu băgare de seamă când îţi asumi privilegiul ce este numai al lui Iona, acela de a vorbi despre traversele, grinzile, căpriorii, bârnele şi zidăriile care alcătuiesc structura Leviatanului şi, de asemenea, despre butoaiele cu grăsime, lăptăriile, camerele de untură şi de brânză aflate în pântecele sale.

Recunosc că de la Iona încoace puţini marinari au intrat pe sub pielea balenei adulte. Cu toate acestea, eu am fost binecuvântat cu şansa de a o diseca în miniatură. Pe o navă pe care am fost îmbarcat a fost urcat odată pe punte un pui de caşalot ca să i se ia punga, sau sacul, ca să se facă din ea teci pentru harpoane şi pentru capetele suliţelor. Crezi că am scăpat această şansă fără a-mi folosi cuţitul şi

briceagul pentru a deschide sigiliul şi a citi conţinutul micului pui?

Cât despre cunoştinţa mea despre oasele Leviatanului în mărimea lor finală, pentru această cunoaştere îi sunt îndatorat răposatului meu prieten regal Tranquo, rege din Tranque, o insulă din atolul Arsacide. Aflându-mă în Tranque, acum mulţi ani, pe când serveam pe nava „Dey" din Alger, am fost invitat să petrec o parte din vacanţa din Arsacide cu stăpânul Tranquo la vila sa din palmieri din Pupella, o vâlcea de lângă mare aflată nu departe de ceea ce marinarii noştri numesc Bamboo-Town, care este capitala.

Printre multe alte calităţi desăvârşite, prietenul meu cu sânge albastru, Tranquo, era înzestrat cu o mare dragoste pentru toate lucrurile de origine barbară şi adusese în Pupella toate lucrurile neobişnuite pe care oamenii săi mai ingenioşi le creaseră, în principal născoceli din lemn crestat, cochilii şlefuite, suliţe ornate, vâsle scumpe şi canoe aromatice. Toate acestea erau amestecate cu celelalte minuni naturale pe care valurile îmbelşugate le aruncau ca tribut pe ţărmuri.

La loc de cinste, printre toate, se afla un mare Caşalot care, după o furtună neobişnuit de lungă şi de puternică, fusese găsit mort şi naufragiat, cu capul rezemat de un cocotier ale cărui frunze aplecate şi zburlite păreau a fi chiar un jet înverzit. Când trupul fu în cele din urmă dezbrăcat de învelişurile sale groase şi oasele se uscară şi se albiră la soare, scheletul fu adus în vâlceaua din Pupella unde era acum la adăpostul unui templu măreţ de palmieri regali. Pe coaste fură atârnate trofee, pe vertebre fusese scobită istoria Arsacidei în nişte hieroglife nemaivăzute, în craniu preoţii ţineau vie o flacără ce nu se stingea niciodată, aşa că balena îşi arunca iar jetul de abur în aer. Suspendată de o grindă teribilă, falca de jos vibra deasupra tuturor credincioşilor asemenea sabiei ce atârna de un fir de par şi îl înfricoşa pe Damocles.

Era o privelişte de necrezut. Pădurea era verde ca muşchii din Icy Glen, copacii stăteau drepţi şi, înalţi şi plini de sevă, pământul bogat de dedesubt era ca un război de ţesut pe care se lucra la un covor, în timp ce rădăcinile din pământ păreau a fi firele pe lung şi pe lat, iar florile – desenele. Toţi copacii, cu toate crengile lor, toţi arbuştii, ferigile şi iarba, chiar aerul povestitor, toate păreau în mişcare. Prin încrengătura frunzelor soarele părea o suveică ce muncea de zor la verdeaţă. Ce ţesător harnic şi nevăzut! Opreşte-te să-ţi spun o vorbă! Încotro se îndreaptă ţesătura ta? Ce palate va împodobi? Pentru ce această trudă nesfârşită? Vorbeşte, ţesătorule! Opreşte-te o clipă! Doar o vorbă cu tine! Dar suveica nu se oprea din zbor, desenele curgeau de pe război, iar covorul foşnitor se depăna întru veşnicie. Zeul ţesător ţesea în continuare şi de la ţesut surzise, astfel că nu mai auzea vocea muritorilor, iar zumzetul războiului îi surzeşte şi pe aceia dintre noi care privim prea mult la el; nu putem scăpa decât dacă auzim cele o mie de voci care şoptesc prin el; aşa e în toate fabricile de textile. Cuvintele ce nu se pot auzi printre fusurile zornăitoare, acele cuvinte se aud limpede în afara zidurilor, căci zboară prin ferestrele deschise. Aşa sunt descoperite mârşăviile. Muritorule! Fii cu băgare de seamă, căci tot aşa, în zgomotul războiului lumii, cele mai ascunse gânduri pot fi auzite în partea cealaltă.

În războiul verde şi plin de viaţă din pădurea din Arsacide, scheletul mare, alb şi venerat şedea tolănit ca un leneş uriaş, într-adevăr, în timp ce firele verzi se încrucişau fără oprire unele cu altele în jurul său, marele leneş părea că este ţesătorul cel viclean. El însuşi era ţesut de jur împrejur cu crenguţe care în fiecare lună deveneau mai verzi şi mai proaspete, însă el tot un schelet rămânea. Viaţa acoperea Moartea, iar Moartea zăbrelea Viaţa. Zeul întunecat se însoţea cu tânăra Viaţă şi năştea glorii cu căpşoare cârlionţate.

Când vizitai alături de nobilul Tranquo această balenă minunată şi văzui că făcuseră un altar din capul ei, iar din nara de unde ieşea odinioară jetul ieşea acum fumul tămâiei, mă minunai de faptul că regele considera o capelă drept obiect de artă. Râse. Însă mai mult mă minunai că preoţii se jurau că jetul de fum era natural şi adevărat. Păşii încolo şi-ncoace prin faţa scheletului, dădui crenguţele la o parte, mă strecurai printre coaste şi cu un ghem de fir arsacidean mă plimbai prin mijlocul colonadelor împletite şi curbate ale acestui foişor. Însă în curând mi se termină aţa şi, urmând-o înapoi, am ieşit pe unde intrasem. Nu am văzut nicio vieţuitoare înăuntru; nu era nimic acolo în afară de oase.

Făcându-mi o nuia care să-mi servească la măsurat, mă întorsei încă o dată în schelet. Din deschizătura în formă de săgeată din craniu, preoţii mă văzură măsurând înălţimea ultimei coaste şi-mi strigară:

— Ce faci acolo? Cum cutezi să ne măsori în acest fel zeul?
Asta e treaba noastră!

— Da, preoţilor, înţeleg. Ia ziceţi, cât de lung socotiţi că este?

Deodată însă începură să se certe ca nebunii în legătură cu picioarele şi incii şi-şi dădură în scăfârlii cu bastoanele; craniul răsună de la lovituri, iar eu îmi văzui liniştit de măsurători în continuare.

Aceste măsurători le aştern pe hârtie chiar acum. Însă mai întâi vreau să se ştie că în acest caz nu sunt liber să scot ce măsurători vreau eu, deoarece există anumite autorităţi în schelete la care te poţi duce ca să mă testezi. Există un muzeu leviatanic. Aşa mi s-a spus, în oraşul Huli din Anglia, acolo unde se află unul dintre porturile de baleniere din acea ţară şi unde se găsesc nişte specimene foarte bune de Balene cu înotătoare dorsală şi altele. De asemenea, am auzit că la muzeul din Manchester, New Hampshire, se află ceea ce proprietarii numesc „singurul

specimen de Balenă de Groenlanda sau Balenă de râu din Statele Unite". Şi mai mult, într-un loc din comitatul Yorkshire, din Anglia, care se numeşte Burton Constable, un anume domn Clifford Constable posedă scheletul unui Caşalot, însă de mărime mijlocie, nicidecum unul de mărimea celui al prietenului meu Regele Tranquo.

În ambele cazuri, balenele eşuate cărora le aparţin aceste schelete au fost păstrate din temeiuri asemănătoare de către proprietarii lor. Regele Tranquo l-a oprit pe al său fiindcă aşa a vrut el, iar sir Clifford – deoarece era lordul senioriilor din împrejurimi. Balenei lui sir Clifford i-au fost adăugate de-a lungul anilor tot soiul de articulaţii, astfel că acum poţi să îi deschizi şi să îi închizi ca pe nişte sertare toate cavităţile osoase: poţi să îi întinzi coastele ca pe un evantai uriaş şi să te joci toată ziua deschizându-i falca de jos. Urmează să se pună lacăte unora dintre aceste trape şi obloane, iar un lacheu va conduce vizitatorii cu o grămadă de chei purtate într-o mână. Sir Clifford se gândeşte să taxeze doi pence ca să te uiţi prin galeria de ecouri a coloanei vertebrale şi trei pence ca să asculţi ecoul din gaura creierului. Pentru şase pence poţi să îţi asiguri o priveliştecum n-ai mai văzut vreodată prin fruntea balenei.

Dimensiunile scheletului pe care o să le notez sunt copiate cuvânt cu cuvânt de pe braţul meu drept, acolo unde mi le-am tatuat; din cauza preumblărilor mele sălbatice din acele zile nu a existat o metodă mai sigură pentru a păstra în siguranţă nişte statistici atât de importante. Dar cum nu am avut suficient spaţiu şi mi-am dorit ca restul trupului meu să rămână ca o pagină goală în aşteptarea poeziei la care lucram pe atunci – sau măcar ce părţi netatuate mai puteam scăpa nu m-am mai deranjat cu zecimalele. Incii nu au ce să caute într-o măsurătoare potrivită a unei balene.

103. Măsurătorile scheletului balenei

În primul rând doresc să fac o declaraţie anume şi foarte clară despre mărimea balenei în viaţă, al cărei schelet îl vom prezenta imediat. Această adăugire se poate dovedi de mare folos.

După un calcul atent pe care l-am făcut eu, bazându-mă în parte pe estimările căpitanului Scoresby care a măsurat că o Balenă de Groenlanda are şaptezeci de tone la o lungime de şaizeci de picioare, cum spuneam, după calculele mele atent efectuate, un Caşalot de cea mai mare mărime, între optzeci şi nouăzeci de picioare lungime şi încă vreo patruzeci de picioare în circumferinţă, cântăreşte cel puţin nouăzeci de tone. Socotind că intră vreo treizeci de oameni într-o tonă, Caşalotul ar depăşi în greutate populaţia adunată a unui sat de o mie şi o sută de locuitori.

Nu socoteşti aşadar că acestui Leviatan creierii trebuie să-i stea ca vitele în jug pentru ca el să se poată mişca aşa cum îşi închipuie un om al uscatului?

Deoarece deja am descris în multe feluri craniul, nara, falca, colţii, coada, fruntea, înotătoarele şi multe alte părţi, acum mă voi ocupa doar să subliniez ceea ce este mai interesant în mărimea oaselor sale descărnate. Însă fiindcă imensul său craniu ocupă o parte atât de mare din întreaga lungime a scheletului şi fiindcă este cea mai complicată parte şi despre el nu se va mai vorbi deloc în acest capitol, trebuie să îţi aduci bine aminte de el sau să ţii cartea la subraţ pe măsură ce înaintăm, altfel nu vei înţelege pe deplin structura pe care ne pregătim să o examinăm.

În lungime, scheletul Caşalotului de la Tranque măsura şaptezeci şi două de picioare, astfel că atunci când era în viaţă măsura probabil nouăzeci de picioare, asta deoarece scheletul balenei pierde cam o cincime din lungime în

comparaţie cu trupul viu. Din aceste şaptezeci şi două de picioare, craniul şi falca ocupau cam douăzeci, rămânând cincizeci de picioare de coloană vertebrală. Legat de coloană, preţ de mai puţin de o treime din lungime, se întindea coşul rotund al coastelor care în viaţă acopereau măruntaiele.

Pentru mine, acest piept mare şi alb, cu spinarea lungă şi continuă întinzându-se în linie dreaptă, semăna cu noua carenă a unei corăbii la care se construieşte de puţin timp, când sunt fixate doar vreo douăzeci din nervurile prorei şi chila nu este pentru moment decât un lemn lung şi separat.

Erau câte zece coaste pe fiecare parte. Prima, ca să începem de la gât, avea aproape şase picioare lungime; a doua, a treia şi a patra se alungeau în ordine crescătoare până la a cincea, care era cea mai mare, fiind una dintre coastele de la mijloc, şi care măsura opt picioare şi câţiva inci. În grosime aveau toate proporţii care se potriveau cu lungimea lor. Coastele din mijloc erau cele mai arcuite. În unele insule din atolul Arsacide, ele sunt folosite ca grinzi la construcţia de podeţe peste pâraie.

În ceea ce priveşte coastele, am fost uimit din nou de faptul, atât de des repetat în această carte, că scheletul unei balene nu este nici pe departe mulajul formei sale exterioare. Cea mai mare din coastele de la Tranque, una dintre cele din mijloc, ocupa acea parte din peşte care în viaţă pare a fi cea mai lată. Lăţimea cea mai mare a balenei căreia îi aparţinea scheletul trebuie să fi fost de cel puţin şaisprezece picioare, dar coasta care îi corespundea nu măsura decât puţin peste opt. Deci coasta nu spune decât pe jumătate adevărul despre mărimea acelei bucăţi. În plus, în locul unde eu nu vedeam decât şira albă a spinării, odinioară această coloană era înfăşurată în tone de carne, muşchi, sânge şi măruntaie. Mai mult. În locul înotătoarelor largi nu am văzut decât nişte încheieturi dezordonate, iar în locul aripilor maiestuoase ale cozii, dar care nu au oase, un gol îngrozitor!

Cât de zadarnică şi de năroadă trebuie să fie încercarea omului neştiutor şi neumblat de a înţelege ceva despre această balenă uitându-se doar, cu ceva atenţie, la scheletul micşorat întins în pădurea verde. Nu. Numai în inima celor mai grele dintre primejdii, numai în apropierea cozii sale mânioase, numai pe marea adâncă şi nesfârşită poate fi balena cu totul descoperită.

Dar să vorbim despre coloană. Aceasta nu poate fi admirată pe deplin decât dacă reuşim cu o macara să îi ridicăm oasele unul peste altul. E o treabă migăloasă, dar când e gata coloana începe să semene cu cea a lui Pompei.

În total sunt patruzeci şi una de vertebre, care, în alcătuirea scheletului, nu sunt legate unele de altele. Zac unele lângă celelalte ca nişte blocuri de piatră ale unui turn gotic ce se îmbină pentru a forma o zidărie trainică. Cea mai mare dintre acestea, una care se află la mijloc, are în lăţime mai puţin de trei picioare şi în înălţime mai mult de patru. Cea mai mică, acolo unde coloana se îngustează spre coadă, nu are decât doi inci în lăţime şi pare a fi o bilă de biliard ceva mai mare. Mi s-a spus că există şi unele mai mici de-atât, dar că le-au şterpelit nişte ştrengari de canibali, copiii preotului, care le-au luat ca să se joace cu ele „găurica”. Astfel ni se arată cum şi coloana vertebrală a celui mai mare animal de pe pământ se subţiază în cele din urmă până devine o simplă joacă de copii.

104. Balena fosilă

Datorită mărimii sale, balena oferă o temă potrivită pentru a amplifica, dezvolta şi, în general, a discuta pe larg. Nici dacă ai dori nu ai putea să o restrângi. Pe bună dreptate, ea nu ar trebui tratată decât în in-folio imperial. Fără a trece iar în revistă lungimea sa de la nară la coadă şi grosimea sa în jurul taliei, gândeşte-te doar la înfăşurarea măruntaielor sale care zac în ea ca lanţurile şi funiile încolăcite sub puntea unei nave de război.

Deoarece m-am angajat să mă ocup de Leviatan, se cade să dezbat acest subiect în totalitatea sa şi cu omniscienţă, fără a trece cu vederea nici cei mai mărunţi germeni seminali din sângele său şi despicându-l până în cele mai ascunse colţuri ale măruntaielor sale. Fiindcă i-am descris deja trăsăturile anatomice şi obiceiurile, nu mai rămâne decât să-l analizăm prin prisma arheologică, fosiliferă şi antediluviană. Vorbind în aceşti termeni măreţi despre oricare altă creatură în afară de Leviatan, despre o furnică sau despre un purice, aceştia ar părea peste măsură de pompoşi. Dar când este vorba despre Leviatan, lucrurile se schimbă. Mă clatin cu dragă inimă în cursul acestei trude sub cuvintele grele ale dicţionarului. Trebuie spus aici că de câte ori a fost nevoie să consult o astfel de lucrare în cursul acestor dizertaţii, am folosit o ediţie enormă a lui Johnson, cumpărată special în acest scop deoarece greutatea neobişnuită a acelui lexicograf faimos l-a făcut mai potrivit pentru a alcătui un lexicon numai bun de a fi folosit de un autor al ştiinţei balenei, cum sunt eu.

Se aude deseori despre scriitori care se umflă în pene subiectul lor, deşi acesta pare cât se poate de obişnuit cum se întâmplă cu mine atunci când scriu despre Leviatan? Fără ă îmi dau seama, caligrafia mea se transformă în nişte litere mari ca şi cele de pe afişe. Daţi-mi o pană de condor

şi craterul Vezuviului drept călimară! Prieteni, ţineţi-mă de braţe, căci în simplul act de a-mi aşterne gândurile despre acest monstru ele mă lasă fără puteri şi mă fac să leşin din cauza vastităţii lor cuprinzătoare, care pare a înghiţi toate ştiinţele şi toate generaţiile de balene şi de oameni, de mastodonţi din trecut, din prezent şi din viitor, cu toate panoramele imperiale schimbătoare de pe pământ şi din tot universul, inclusiv din marginile acestuia. Aşa este, şi în acest fel măreşte o temă atât de liberală şi de încăpătoare. Despre un purice nu se pot scrie cărţi măreţe şi care să dureze, deşi mulţi au încercat.

Înainte de a ne afunda în subiectul balenelor fosile, îmi aştern aici scrisorile de acreditare ca geolog, menţionând că în timpul vieţii mele diversificate am fost zidar şi un foarte mare săpător de şanţuri, canale şi puţuri, crame, beciuri şi tot felul de rezervoare. Doresc, de asemenea, să îi reamintesc cititorului de la început că, deşi în straturile geologice timpurii se găsesc fosilele monştrilor care acum au dispărut în întregime, relicvele descoperite în ceea ce se numesc formaţiuni terţiare par a fi verigile conectoare, sau măcar mijlocitoare, între creaturile preistorice şi cele a căror posteritate străveche şi-ar fi aflat adăpost pe Arcă; toate fosilele de balene descoperite până acum aparţin perioadei Terţiarului care este ultima înaintea depunerii de straturi superficiale. Deşi niciuna dintre acestea nu este identică cu vreuna dintre speciile actuale, ele se aseamănă totuşi în trăsăturile generale ca să fie recunoscute drept fosile de cetacee.

La poalele Alpilor, în Lombardia, în Franţa, în Anglia, în Scoţia şi în statele Louisiana, Mississippi şi Alabama s-au găsit în răstimpuri de vreo treizeci de ani încoace părţi din fosilele unor balene din timpuri premergătoare lui Adam, fragmente de oase şi schelete. Din mulţimea acestor rămăşiţe curioase fac parte şi o bucată de craniu care a fost dezgropată în 1779 pe Rue Dauphine din Paris, o străduţă scurtă care se deschide aproape direct în faţa palatului

Tuileries şi nişte oase dezgropate când s-au săpat docurile cele mari din Antwerp din timpul lui Napoleon. Cuvier socoteşte că aceste fragmente au aparţinut unei specii necunoscute de Leviatan.

Însă de departe, cel mai minunat dintre rămăşiţele cetaceelor a fost imensul schelet, aproape complet, al unui monstru dispărut, găsit în 1842 pe plantaţia judecătorului Creagh, în Alabama. Sclavii înspăimântaţi şi superstiţioşi l-au luat drept oasele unuia dintre îngerii căzuţi. Doctorii din Alabama au declarat că era o reptilă uriaşă şi i-au dat numele de Basilosaurus. Însă nişte fragmente de oase îi fură trimise peste ocean lui Owen, anatomistul englez, şi se dovedi că această aşa-zisă reptilă era de fapt o balenă, cu toate că făcea parte dintr-o specie dispărută. O ilustrare grăitoare a faptului, repetat de nenumărate ori în carte, că scheletul balenei nu oferă decât indicii vagi despre forma totală a corpului. Aşa se face că Owen a redenumit monstrul Zeuglodon şi în lucrarea susţinută în faţa Societăţii Geologice londoneze a declarat, în esenţă, că aceasta era una dintre cele mai extraordinare creaturi pe care modificările globului au şters-o de pe faţa pământului.

Aflându-mă în mijlocul acestor schelete, cranii, colţi, fălci, coaste şi vertebre ale marelui Leviatan, caracterizate toate prin asemănarea parţială cu speciile existente de monştri marini, dar care încă mai păstrează anumite trăsături comune cu Leviatanele preistorice, venerabilii lor urmaşi, mă simt purtat de potop înapoi în acea perioadă extraordinară de dinainte chiar de începerea timpului, căci timpul a început odată cu oamenii. Aici, haosul gri al lui Saturn mă învăluie şi prin ceaţă arunc priviri vagi şi fulgerătoare către eternităţile polare din cauza cărora bastioane de gheaţă stăteau înţepenite peste tropice şi de-a lungul brâului de 25.000 de mile care cuprindea pământul nu se vedea nicio bucată de pământ cât o palmă care să poată fi locuită. Atunci, lumea aparţinea balenei, iar aceasta, ca o regină a creaţiei, despica apele pe unde acum

se înalţă crestele Anzilor şi ale Himalayei. Cine se poate lăuda cu o ascendenţă ca aceea a balenei? Harponul lui Ahab a vărsat sânge mai vechi decât cel al faraonilor. Matusalem pare un şcolar pe lângă ea. Mă uit în jurul meu aşteptându-mă să dau mâna cu Sem, fiul lui Noe. Sunt copleşit de existenţa încă înaintea lui Moise de puterile balenei care, trăind dintotdeauna, trebuie să dăinuiască şi după ce erele oamenilor se vor fi încheiat. Însă Leviatanul nu şi-a lăsat urmele din era dinaintea lui Adam doar în straturile stereotipe ale naturii, lăsând moştenire în calcar şi marnă bustul său străvechi, ci găsim chiar şi pe tăbliţele egiptene, a căror vechime cere ca ele însele să fie preţuite ca nişte fosile, urma lui de neconfundat. Într-o încăpere a marelui templu din Denderah, a fost descoperit în tavanul de granit, acum cincizeci de ani, un planiglob sculptat şi pictat care era doldora de centauri, grifoni şi delfini, asemănătoare cu desenele groteşti ale globului ceresc imaginat de contemporani. Plutind printre ele, Leviatanul înoată ca în vremurile de demult, scufundându-se în acel planiglob încă dinainte ca Solomon să fie înţărcat.

Nu trebuie uitată o altă atestare neobişnuită a vechimii balenei, însemnată în realitatea sa osoasă postdiluviană, aşa cum a fost notată de venerabilul John Leo, călătorul prin ţările barbare:

„Nu departe de malul mării, ei şi-au construit un templu, ale cărui grinzi şi căpriori sunt făcute din oase de balenă, căci balene de mărimi nemaivăzute sunt aruncate deseori la ţărm fără suflare. Oamenii de rând cred că printr-o putere secretă cu care Dumnezeu le-a înzestrat templul, nicio balenă nu se poate apropia fără să moară pe loc. Adevărul este însă că de-o parte şi de alta a templului există stânci ce se întind două mile în largul mării şi acestea rănesc balenele când se trag aproape de ele. Au o coastă foarte mare de balenă pe care o socotesc sfântă şi care e aşezată pe pământ cu partea rotunjită în sus, formează un fel de arc al cărui vârf nu poate fi atins de

capul unui om nici dacă e urcat pe o cămilă. Se spune că această coastă (aşa grăieşte John Leo) se afla acolo cu o sută de ani înainte să o văd eu. Istoricii lor spun că un profet care a propovăduit despre Mahomed a ieşit din acest templu şi unii nu se feresc chiar să afirme că profetul Iona a fost scuipat de balenă la temelia templului.”

Te las acum în acest templu african al balenei, cititorule, iar dacă eşti din Nantucket şi te numeşti vânător de balene, te vei ruga acolo în tăcere!

105. Mărimea balenei se micşorează?

Va dispărea ea? Aşadar, considerând că Leviatanul vine înotând peste noi din izvoarele Eternităţii, se cade să ne întrebăm dacă, în lungul drum parcurs de generaţiile sale, el nu cumva a pierdut din mărimea impunătoare a strămoşilor săi. Însă cercetând acest lucru, aflăm nu numai că balenele din ziua de azi sunt mai mari decât cele ale căror fosile au fost găsite în sistemul terţiar (ce cuprinde o eră anterioară celei a omului), dar că din balenele din terţiar, cele găsite în straturile mai târzii le depăşesc în mărime pe cele găsite în straturile mai timpurii. Dintre toate fosilele preistorice dezgropate, cea din Alabama, despre care am scris în capitolul precedent, este de departe cea mai mare, iar scheletul aceleia măsura mai puţin de şaptezeci de picioare. Am văzut că măsurătoarea mea arată că o balenă modernă, de mărime mijlocie, măsoară cel puţin şaptezeci şi două de picioare şi de asemenea am auzit că s-au prins şi balene care măsurau o sută de picioare la momentul capturării.

Se poate însă ca, deşi balenele de astăzi au crescut în mărime faţă de cele din alte ere geologice, deci, ca de la Adam încoace ele să se fi micşorat? Cu siguranţă, aceasta ar fi concluzia la care am ajunge dacă am da crezare unor domni cum sunt Pliny şi vechii naturalişti, în general. Asta deoarece Pliny vorbeşte despre balene care măsurau pogoane întregi, iar Aldrovandus povesteşte despre altele care măsurau opt sute de picioare, nişte adevărate funii fără capăt şi tuneluri fără ieşire! Chiar şi în zilele lui Banks şi Solander, naturaliştii lui Cooke, găsim un membru danez al Academiei de ştiinţe măsurând anumite balene islandeze (reydan-siskur, adică „pântece creţ”) la o sută şi douăzeci de yarzi, ceea ce înseamnă trei sute şaizeci de picioare.

Lacépède, naturalistul francez, în a sa elaborată istorie a balenelor, scrie de la început (pagina 3) că Balena Dreaptă are o sută de metri, deci trei sute douăzeci şi opt de picioare. Iar această lucrare a fost publicată în 1825.

Dar oare pescarii cred aceste poveşti? Nu. Balena de astăzi este la fel de mare ca strămoşii săi din timpul lui Pliny. Iar de voi ajunge vreodată acolo unde se află el acum, eu, un vânător de balene, mai mult decât a fost el vreodată, o să i-o spun fără întârziere deoarece nu pot să pricep cum se face că mumiile egiptene care au fost îngropate cu mii de ani înainte să se nască el nu măsoară în sarcofagele lor cât un flăcău din Kentucky desculţ şi nici cum de vitele şi alte animale desenate pe cele mai vechi tăblii din Egipt sau Ninive, prin proporţiile în care sunt ilustrate, demonstrează clar că o vită de Smithfield, bine hrănită şi îngrijită nu doar că este egală, ci chiar depăşeşte în înălţime cea mai grasă vacă a faraonului. Ştiind toate acestea, nu pot să admit că dintre toate animalele numai balena este singura care s-a micşorat. Mai rămâne încă o nelămurire, una care îi frământă pe cei din Nantucket, şi anume: dacă în ciuda iscoadelor scrupuloase din vârful catargelor balenierelor, a harpoanelor şi suliţelor ce ţâşnesc de-a lungul tuturor coastelor continentale, aşadar, dacă Leviatanul va mai putea îndura o astfel de urmărire şi un prăpăd atât de sălbatic sau dacă va dispărea de tot din ape, iar ultima balenă, asemenea ultimului om, îşi va fuma pipa şi apoi va dispărea într-un nor de fum.

Comparând aceste turme cocoşate cu turmele cocoşate de bizoni care, acum nici patruzeci de ani, se întindeau cu zecile de mii peste câmpiile din Illinois şi Missouri şi îşi scuturau coamele cu coarne de fier, iar din privirea lor ţâşneau fulgere de foc peste oraşele aşezate pe cursurile râurilor, acolo unde acum vânzători politicoşi îţi dau pământ cu un dolar inciul, într-o astfel de comparaţie se află şi răspunsul care zice că balena vânată cu atâta ardoare va dispărea cât de curând.

Această problemă trebuie însă privită din toate unghiurile. Acum puţină vreme, nicio viaţă de om, numărul bizonilor din Illinois îl depăşea pe cel al oamenilor din Londra şi deşi în ziua de azi acolo nu mai există niciun corn şi nicio copită, iar cauza acestei exterminări o constituie omul, cu toate acestea natura diferită a vânătorii de balene face ca Leviatanul să nu aibă un sfârşit atât de rapid şi de înjositor. Patruzeci de oameni pe o corabie, care vânează Caşaloţi timp de patruzeci şi opt de luni, consideră că s-au descurcat de minune şi-i mulţumesc lui Dumnezeu dacă la sfârşit duc acasă uleiul de la patruzeci de peşti, pe când, în timpurile vânătorilor indieni şi canadieni, pe când Vestul îndepărtat (ale cărui nopţi rămâneau luminate chiar şi după apusul soarelui) era încă un teren sălbatic şi virgin, acelaşi număr de vânători în mocasini, pe perioada aceluiaşi număr de luni, dar pe cai în loc de corăbii, ar fi ucis nu patruzeci, ci patruzeci de mii de bizoni. Dacă este nevoie, acest fapt poate fi demonstrat.

Dacă ne gândim bine, nu poate fi considerat un semn al dispariţiei treptate a Caşalotului, de exemplu, faptul că mai demult – în ultima parte a secolului trecut, să zicem –, aceste Leviatane, în grupuri mici, erau întâlnite mult mai des decât în ziua de azi şi, în consecinţă, călătoriile nu durau atât de mult şi erau şi mai profitabile. Cum s-a arătat în altă parte, aceste balene, convinse de anumite necesităţi de siguranţă, înoată acum pe mare în caravane imense, astfel că şcolile, grupurile şi turmele împrăştiate de mai demult se adună acum în armate mari, dar divizate şi rare. Atâta tot. La fel de greşită este şi noţiunea că fiindcă aşa-numitele balene cu balene, sau cu fanoane, nu mai rătăcesc în locurile din care acum câţiva ani erau nelipsite, atunci specia lor este pe cale de dispariţie. Ele sunt doar alungate de la promontorii spre capuri şi dacă o coastă nu mai este împrejmuită de jeturile lor, atunci fii sigur că un alt loc ascuns şi îndepărtat a fost luat prin surprindere de spectacolul lor nefamiliar.

Mai mult: în ceea ce le priveşte pe aceste Leviatane din urmă, ele au două fortăreţe trainice care, socotind puterile oamenilor, or să rămână pe veci de nepătruns.

Aşa cum după ce le-au fost invadate văile, elveţienii s-au ascuns în munţi, tot aşa, vânate, balenele se pot adăposti în citadelele lor polare şi se pot scufunda sub barierele şi zidurile de gheaţă, ieşind apoi pe câmpurile de sloiuri, iar în nesfârşita iarnă îşi pot râde de toţi oamenii care le vânează.

Dar cum la cincizeci de balene vânate se prinde doar un Caşalot unii filosofi de teugă au ajuns la concluzia că acest prăpăd le-a decimat serios batalioanele. Însă de la un timp o parte din aceste balene, nu mai puţin de 13.000, au fost ucise în fiecare an pe coasta de nord-vest numai de americani. Cu toate acestea există temeiuri care fac chiar şi această situaţie să pară lipsită de însemnătate ca argument împotrivă în acest subiect. Oricât de normal ar fi să fim neîncrezători în privinţa mărimii populaţiei celor mai mari creaturi de pe planetă, ce îi putem răspunde lui Harto, istoricul din Goa, când ne povesteşte că la o singură vânătoare regele Siamului a ucis patru mii de elefanţi şi că în acea regiune elefanţii sunt tot atât de numeroşi pe cât sunt vitele în climatele temperate? Nu pare să avem niciun motiv să ne îndoim că dacă elefanţii aceştia, care au fost vânaţi de mii de ani de către Semiramida, de către Porus, de către Hanibal şi de către toţi monarhii orientului, dacă aceştia au supravieţuit acolo şi încă în număr mare, balena cu atât mai mult poate rezista tuturor vânătorilor căci în păşunea ei poate fugi în voie, aceasta fiind exact de două ori mai mare decât Asia, amândouă Americile, Europa, Africa şi toate insulele mării la un loc. În plus, trebuie să luăm în considerare că datorită presupusei longevităţi a balenelor, ele trăind se pare câte o sută de ani, câteva generaţii diferite de adulţi se nimeresc să fie contemporane. Ce înseamnă asta, putem înţelege doar dacă ne imaginăm că toate cimitirele din lume dau afară

trupurile tuturor bărbaţilor, femeilor şi copiilor care au trăit acum şaptezeci şi cinci de ani şi aceste mulţimi nesfârşite se adaugă populaţiei umane din prezent care trăieşte pe pământ.

Din aceste motive socotim că specia balenei este nemuritoare, oricât de efemeră ar fi ea în individualitatea ei. Ea înota încă dinainte ca toate continentele să iasă din apă înota peste locurile unde acum sunt Tuileries, castelul Windsor şi Kremlin. La potopul lui Noe nici nu i-a păsat de arca lui, iar dacă se va întâmpla ca lumea să se acopere iar de ape, asemenea Ţărilor de Jos, încât să moară toţi şobolanii, balena cea veşnică va continua să trăiască şi din creasta celui mai înalt val al potopului ecuatorial, ea îşi va scuipa sfidătoare jetul înspumat către ceruri.

106. Piciorul lui Ahab

Graba cu care căpitanul Ahab părăsise vasul „Samuel Enderby” din Londra nu rămase neînsoţită de unele vătămări ale propriei sale persoane. Se lovise cu atâta putere de un banc al bărcii, că piciorul său de os fu zguduit mai să se crape. Apoi, întorcându-se pe puntea sa şi aşezându-se în găurica lui se răsuci aşa de brusc pentru a da o comandă vehementă timonierului – zicea, ca de obicei, că acesta nu ţinea cârma suficient de strâns – că fildeşul deja zdruncinat mai primi pe deasupra şi o strâmbătură încât, deşi rămăsese întreg şi părea a fi în continuare trainic, Ahab socoti că nu se mai putea bizui pe el.

Într-adevăr, era surprinzător că, în ciuda nebuniei sale nepăsătoare, Ahab se mai îngrijea în răstimpuri de osul mort pe care se sprijinea pe jumătate. Nu cu mult timp înaintea plecării „Pequodului” din Nantucket, căpitanul fusese găsit căzut la pământ fără cunoştinţă; se pare că membrul lui de os, din cauza unei vătămături inexplicabile şi de neimaginat, se sucise atât de tare, că i se înfipsese ca un ţăruş în vintre; rana agonizantă se vindecase de tot numai cu mare greutate.

De asemenea, în mintea sa maniacă, i se întipărise ideea că suferinţa de atunci era rezultatul direct al unei năpaste mai vechi şi părea că înţelege prea limpede că aşa cum cel mai veninos şarpe din mlaştini face pui cu aceeaşi uşurinţă ca şi o pasăre cântătoare din crâng, tot aşa întâmplările cele mai îngrozitoare dau naştere altora la fel ca ele. Ba, mai mult, gândea Ahab, căci strămoşii şi posteritatea Suferinţei se pierd mult în timp faţă de strămoşi şi posteritatea Bucuriei. Fără a vorbi despre asta, afirmă doar atât: aceste idei se trag din anumite învăţături canonice care spun că, deşi unor bucurii naturale de pe pământ nu li se vor naşte copii pe lumea de dincolo, ci, din contră, ele

vor fi urmate de disperarea fără bucurie a iadului, cu toate acestea, unele vinovăţii mizerabile din lumea muritoare se vor arăta deosebit de fertile şi vor naşte nenumărate progenituri ale tristeţii pe vecie, dincolo de mormânt. Fără a vorbi despre asta, se vede totuşi o inegalitate când aprofundezi subiectul. Ahab gândea că până şi fericirile pământeşti cele mai înalte sunt mânjite de o anume meschinărie, însă în adâncul lor tragediile zdruncinătoare capătă o semnificaţie mistică şi, la unii oameni, o grandoare angelică ce nu se vede de la început. Mergând înapoi pe firul genealogic al acestor tragedii umane ajungem în cele din urmă la dreptul fără izvoare al primilor zei născuţi, astfel că în faţa sorilor voioşi şi galbeni şi a lunilor noi în formă de seceră, trebuie să ne împăcăm cu ideea că nici măcar zeii nu sunt fericiţi întotdeauna. Semnul de tristeţe ce-l căpătăm la naştere şi nu ni se şterge niciodată din frunte este doar pecetea pusă de iscălitori.

Aici s-a divulgat fără voie un secret care de fapt se poate să fi fost descoperit mai lămuritor şi înainte. Pe lângă alte trăsături ale lui Ahab, a rămas mereu un mister pentru unii de ce într-o anume perioadă, înainte şi după plecarea „Pequodului”, se adâncise într-o singurătate demnă de Marele Lama şi în acea vreme a căutat să se refugieze în tăcere printre senatul marmorat al morţilor. Motivul prin care căpitanul Peleg justificase toate acestea părea a fi oricum, însă nu potrivit, deşi, când vine vorba despre sufletul lui Ahab, orice descoperire aduce cu ea mai mult întuneric insinuant decât lumină lămuritoare. În cele din urmă se află totul, sau, cel puţin, totul despre acest lucru. Năpasta îngrozitoare fusese de vină pentru retragerea sa temporară Nu numai atât, ci se întâmplase ca pentru cercul său de prieteni de pe ţărm, care se îngusta şi se micşora pe zi ce trece, pentru acest cerc, deci, care pentru cine ştie ce motiv se bucura de privilegiul de a se apropia mai mult de el, întâmplarea îngrozitoare păru plină de înţelesuri ascunse care se trăgeau în parte din tărâmul spiritelor şi

plânsetelor. Astfel, zeloşi să-l ajute, conspiraseră toţi cât putuseră de bine ca să ascundă această năpastă de urechile altora şi aşa se face că trecu destul de mult timp până să se afle aceste secret pe puntea „Pequodului”.

Fie cum o fi; oricât or avea de-a face sinoadele de îngeri din aer sau prinţii răzbunători ai focului cu pământeanul de Ahab, în această problemă a piciorului său, el alese o cale mai practică: chemă dulgherul.

Când meşterul apăru dinaintea sa, Ahab îl rugă să se apuce degrabă să-i facă un nou picior şi le porunci secunzilor să se asigure că are toţi pilaştrii şi toate bârnele din os de falcă (de Caşalot) adunate până atunci în cursul călătoriei, ca acesta să aleagă cel mai trainic şi mai neted os dintre toate. Odată înfăptuite acestea, dulgherul primi ordin să termine piciorul chiar în acea seară şi să-l echipeze cu toate legăturile, altele decât cele folosite la piciorul în care nu mai putea avea încredere. Mai mult, se dădu ordin ca forjeria să fie scoasă din trândăveala în care se ascundea sub punte şi, pentru a grăbi lucrurile, fierarul primi poruncă să forjeze toate piesele de fier care se dovedeau a fi necesare.

107. Dulgherul

Aşază-te turceşte printre lunile lui Saturn şi priveşte omul separat de ceilalţi: pare o minune, o imensitate şi o spaimă, dar din acelaşi loc, priveşte întreaga omenire: în cea mai mare parte, ea pare o adunătură de copii inutile, atât contemporanii, cât şi strămoşii. Însă oricât ar fi fost el de umil şi departe de a fi un exemplu pentru excepţia înălţătoare a umanităţii, dulgherul de pe „Pequod" nu era o copie; de aceea el iese singur pe scena poveştii noastre.

Ca toţi dulgherii care pleacă pe mare şi mai ales aceia care pleacă pe baleniere, el era, din anumite puncte de vedere practic, îndemânatic şi experimentat în numeroase meşteşuguri şi vocaţii care se îngemănau cu a sa, căci meseria dulgherului este trunchiul comun al numeroaselor munci manuale care au mai mult sau mai puţin de-a face cu lemnul ca material ajutător. Însă, în afara caracterizării generale de mai sus, acest dulgher de pe „Pequod" se descurca de minune cu miile de urgenţe mecanice ce nu pot fi enumerate şi care se ivesc continuu la bordul unei nave mari într-o călătorie de trei sau patru ani pe mări îndepărtate şi necivilizate. Fără a pomeni despre priceperea sa la treburile obişnuite – reparatul bărcilor sparte şi vergilor crăpate, îndreptatul vâslelor îndoite, fixarea inelelor în punte sau a cepurilor în copastii şi multe alte treburi legate în mod direct de meseria sa el era un expert îndemânatic în tot felul de meşteşuguri deosebite, atât utile, cât şi capricioase.

Marea scenă unde îşi juca aceste roluri variate era bancul lui de lucru: o masă lungă şi grea pe care erau aşezate câteva menghine de diferite mărimi, de lemn şi de fier deopotrivă. În afară de momentele când de corabie erau legate balene, bancul era fixat de-a curmezişul în spatele instalaţiei de topire.

O cavilă este prea groasă ca să fie îndesată cu uşurinţă în gaură: dulgherul o prinde într-una din menghinele sale mereu pregătite şi o subţiază cu pila. O pasăre pierdută de pe uscat aterizează pe punte: dulgherul face din câteva fâşii de os de Balenă Dreaptă şi câteva aşchii de fildeş de Caşalot o colivie care seamănă cu o pagodă. Un vâslaş îşi scrânteşte încheietura: dulgherul îi pregăteşte o loţiune care să-i aline durerea. Stubb pofteşte să vopsească stele roşii pe paleta fiecărei vâsle din barca sa: înşurubând vâslele în menghina cea mare de lemn, dulgherul îi vopseşte repede constelaţiile simetrice. Un marinar doreşte să poarte cercei din os de rechin: dulgherul îi dă găuri în urechi. Pe altul îl doare măseaua: dulgherul scoate cleştele şi punând o mâna pe banc îl invită să se aşeze; flăcăul însă nu poate sta locului din cauza durerii operaţiunii; atunci, rotind mânerul menghinei de lemn, dulgherul îl îndeamnă să îşi fixeze falca de el dacă doreşte să îşi scoată dintele.

Astfel, dulgherul era pregătit pentru toate şi era indiferent şi lipsit de respect în tot ceea ce făcea. Dinţii îi socotea fâşii de os, capetele – blocuri de lemn, iar pe oameni îi lua cu uşurinţă drept cabestane. Fiind într-atât de desăvârşit într-o arie atât de largă şi fiind sclipitor de priceput la toate, ar părea că aceste calităţi dovedesc o inteligenţă deosebită. Dar nu era chiar aşa.

Nimic nu era mai remarcabil la acest om decât indiferenţa sa impersonală. Spun impersonală deoarece era atât risipită printre toate lucrurile înconjurătoare, că părea a fi una cu indiferenţa ce se găseşte în lumea ce se aşterne dinaintea ochilor, cea care, deşi este activă prin nemişcarea ei, nu spune niciodată nimic şi nu te bagă în seamă, deşi tu sapi în ea fundaţii adânci pentru catedrale. Această indiferenţă părea că învăluie o lipsă a sufletului ce atingea toate ramurile vieţii, deşi era îndulcită în răstimpuri de un umor strâmb şi cocârjat, antediluvian şi prefăcut, asemenea umorului care făcea să mai treacă vremea în timpul cartului de noapte de la teuga arcei lui Noe. Oare acest

tâmplar bătrân umblase atât de mult prin lume, încoace şi-ncolo, că nu numai că nu prinsese rădăcini nicăieri, ci şi le pierduse şi pe acelea pe care le avusese mai demult? Era abstract, ca un întreg nedezbinat, neîntinat ca un nou-născut, trăind fără vreo legătură premeditată cu lumea aceasta sau cu cea de dincolo. Ai putea spune chiar că această densitate a sa involuase într-un fel de prostie, căci în toate meşteşugurile lui nu părea a lucra din gândire sau instinct sau doar fiindcă fusese învăţat, ci doar printr-un proces spontan şi literal mut şi surd. Era pur şi simplu un manufacturier, iar creierul lui, dacă avusese vreodată aşa ceva, trebuie să i se fi scurs de timpuriu prin braţe spre muşchii degetelor. Era ca o invenţie dintre acelea ciudate, dar folositoare, *multum in parvo* ale lui Sheffield, arătând pe dinafară, deşi mai durduliu, ca un briceag de buzunar, dar care conţine nu numai lame de diferite mărimi, ci şi şurubelniţe, tirbuşoane, pensete, sule, creioane, rigle, pile de unghii şi teşitoare. Astfel, dacă superiorul lui dorea să folosească dulgherul pe post de şurubelniţă nu trebuia decât să deschidă acea parte a sa şi şurubul era gata înşurubat, iar dacă voia o pensetă, trebuia doar să-l ridice de picioare şi o găsea acolo.

Cu toate acestea, după cum s-a spus mai devreme, acest om bun la toate, acest dulgher mecanic, nu era până la urmă o maşinărie automată. Dacă nu avea un suflet ca toţi oamenii, avea măcar un surogat care îşi făcea până la urmă datoria. Ce anume era acest înlocuitor, dacă era argint viu sau nişte săruri de amoniu, nu se ştie.

Dar iată că era acolo şi acolo sălăşluia de şaizeci de ani încoace. Acesta era, acest principiu viclean şi de neînţeles după care îşi trăia viaţa, acesta era cel ce îl făcea să monologheze cea mai mare parte a timpului, dar să o facă asemenea unei roţi fără minte care monologhează şi ea prin zumzetul ei. Sau, mai degrabă, corpul lui era o gheretă de santinelă, iar vorbitorul era paznicul de tură care vorbea de unul singur tot timpul ca să nu adoarmă.

108. Ahab şi dulgherul

Pe punte; primul cart de noapte. *(Dulgherul stă în faţa bancului de lucru şi pileşte de zor la lumina a două felinare bârna de fildeş pentru picior; bârna e fixată bine în menghină. Bucăţi de os, curele de piele, pernuţe, şuruburi şi tot soiul de unelte de toate felurile zac în dezordine pe banc. În faţă se vede flacăra roşie a forjei, acolo unde lucrează fierarul.)*

— Naiba să o ia de pilă şi naiba să-l ia de os! Ce ar trebui să fie moale e tare şi ce ar trebui să fie tare e moale. Aşa ni se întâmplă nouă, ăstora care pilim fălci bătrâne şi fluiere de picioare. Să încerc altul. Aşa, ăsta merge mai bine (strănută), e (strănută), da, e (strănută), să-mi fie cu noroc, nici nu pot să vorbesc. Aşa păţeşte un bătrân care se-apucă să lucreze cu cherestea uscată. Dacă tai un copac viu, nu te umpli de atâta praf. Nici dacă tai cu ferăstrăul un os viu nu sare atâta (strănută). Hai, hai, bătrâne Smut, pune mâna şi dă-mi nuiaua şi şurubul cataramei. Acum mă pregătesc de ele. Noroc (strănută) că nu trebuie să fac încheietura genunchiului, asta ar fi cam greu; dar un fluier de picior, asta e la fel de uşor ca a face stâlpi, doar că mi-ar fi plăcut să-l dau gata până acum. Timp, timp, dacă aş fi avut timp, i-aş fi făcut un picior de toată frumseţea (strănută), cum nu s-au mai văzut nici aplecate în faţa doamnelor prin saloane. Picioarele alea de căprioară sau de viţel pe care le-am mai văzut prin magazine nici nu s-ar compara cu acesta. Intră apă în ele, aşa se-ntâmplă. Şi bineînţeles că devin reumatice şi trebuie doftoricite (strănută) cu loţiuni şi alifii, la fel ca picioarele adevărate. Uite-aşa. Înainte să-l tai, trebuie să-l chem pe Domnia Sa şi să văd dacă lungimea e bună; cred că doar să fie cam scurtă. Ha, auzi călcâiul, avem noroc! Uite-l că vine, sau o fi altcineva?

AHAB

(înaintând)

(În timpul scenei următoare, dulgherul continuă să strănute din când în când.)

— Ei bine, meştere de oameni?

— Chiar la ţanc, domnule. Dacă doreşte căpitanul, o să însemnez acum lungimea. Lăsaţi-mă să vă măsor.

— Măsurat cu piciorul! Prea bine. N-ar fi prima oară. La treabă! Aşa, ţine degetul acolo. Straşnică menghină ai, dulgherule. Stai să-i simt strânsoarea o dată. Aşa, aşa, ciupeşte puţin.

— Da, domnule Sfărâmă oase. Aveţi grijă, aveţi grijă!

— Nu-ţi fie teamă. Îmi place o strânsoare straşnică. Îmi place să simt că ceva pe lumea asta alunecoasă poate să ţină, omule. Ce face Prometeu acolo? Fierarul, adică, ce face?

— Păi. Probabil că făureşte şurubul cataramei chiar acum, domnule.

— Aha. Deci e un parteneriat. El e muşchiul în toată treaba. Ce flacără roşie mai înteţeşte acolo!

— Da, domnule, trebuie să încingă fierul ca să ducă treaba la capăt.

— Aha, aha. Aşa e. Socotesc că e un lucru plin de înţeles că acel grec antic, Prometeu, care a făurit omenirea, se spune, trebuie să fi fost fierar şi i-a adus la viaţă pe oameni cu foc, căci ce e făurit din foc trebuie să aparţină focului. Probabil aşa e şi cu iadul. Cum mai zboară cenuşa! Din ea trebuie să-i fi făcut grecul pe africani. Dulgherule, când termină cu catarama, zi-i să făurească şi o pereche de omoplaţi. E un marinar la bord care are o boccea foarte grea.

— Domnule?

— Stai aşa. Dacă tot e pus Prometeu pe treabă, o să-i comand un om întreg făcut după tiparul ce-mi place mie.

Notează: cincizeci de picioare înălţime, când e desculţ; apoi, pieptul să fie ca tunelul Tamisei; apoi, picioarele să aibă rădăcini ca să stea într-un singur loc; după aceea, braţele să aibă încheietura groasă de trei picioare, să nu aibă inimă deloc, să aibă frunte de alamă şi creieri din cei mai buni, preţ de un sfert de pogon. Stai să văd… să cer ca ochii să vadă în părţi? Nu, dar să-i pună un felinar în creştet ca să-l lumineze pe dinăuntru. Gata, ia comanda şi du-te!

— Tare aş vrea să ştiu despre ce vorbeşte şi cu cine. Să mai stau oare aici?

— Este dovadă de nepricepere în ale arhitecturii să faci o casă oarbă. Nu, nu, nu. Trebuie să am şi un felinar.

— Aşa, deci asta vrea! Uitaţi aici două, domnule. Mie îmi ajunge unul.

— Pentru ce îmi vâri în faţă prinzătorul acela de hoţi, omule? E mai rău să îi vâri lumina în ochi cuiva decât să-i arăţi pistoalele.

— Credeam, domnule, că vorbeaţi cu dulgherul.

— Cu dulgherul? Hai că asta-i bună! Dar nu. E foarte curată şi, aş zice eu, foarte domnească treaba asta a ta, dulgherule. Sau preferi să lucrezi în argilă?

— Cum, domnule? În argilă? În argilă? Dar acela-i noroi. Noroiul îl lăsăm în seama săpătorilor de şanţuri.

— Eşti cam necuviincios! Ce tot strănuţi?

— Osul e cam prăfuit, domnule.

— Atunci ia aminte şi când ai să mori, ai grijă să nu te-ngropi sub nasul oamenilor.

— Cum, domnule? Ah! Aveţi dreptate, da! Vai de mine!

— Uite ce, dulgherule. Eu zic că te socoteşti un muncitor bun şi drept, nu? Ei bine atunci, o să se vadă cât de bună e munca ta dacă atunci când vin să-mi pui piciorul pe care-l faci o să simt că mai am un picior în locul pe care îl umpli tu acum, adică dacă simt ca şi când aş avea vechiul meu picior, din carne şi oase. Poţi oare să-l dovedeşti pe Adam?

— Da, domnule, acum încep şi eu să înţeleg. Într-adevăr, am auzit ceva tare ciudat despre asta, cum că un om ciung nu pierde niciodată sentimentul că încă mai are vechiul membru, că îl mai înţeapă din când în când. Pot să întreb cu umilinţă dacă e adevărat, domnule?

— Este, omule. Uite, pune piciorul tău viu în locul în care era al meu odinioară, aşa că acum, pentru ochi, unul dintre picioare e altfel, dar pentru suflet sunt amândouă la fel. Acolo unde simţi că pulsează viaţa. Chiar acolo, da, exact, unde simt şi eu. E o ghicitoare?

— I-aş zice mai degrabă o întrebare încurcată, domnule.

— Atunci, taci din gură! De unde ştii că acolo unde stai tu acum nu stă nevăzut şi nesimţit un lucru viu, întreg şi care gândeşte? Şi că stă acolo ca să-ţi facă-n ciudă? Nu ţi-e teamă că trage cineva cu urechea în ceasurile când tu stai la taifas cu tine însuţi? Stai, nu vorbi! Dacă eu simt încă înţepătura piciorului meu sfărâmat, deşi e dus de atâta timp, tu de ce să nu simţi, dulgherule, durerile înfierate ale iadului pentru totdeauna, fără să mai ai trup? Ha!

— Doamne fereşte! Domnule, dacă se ajunge într-adevăr la asta trebuie să mai fac o dată calculul. Nu cred că mai par un băieţandru.

— Ascultă tu, capetele seci n-ar trebui să-şi dea cu părerea.
Cât mai durează până e gata piciorul?

— Cam o oră, domnule.

— Atunci apucă-te de treabă şi când termini să mi-l aduci. *(Se întoarce să plece).* Vai, viaţă! Iată-mă aici, mândru ca un zeu grec, şi tot îi sunt dator nătângului ăstuia pentru un amărât de picior de lemn. Blestemată să fie datoria muritorilor care nu scapă de registre o dată pentru totdeauna! Aş fi vrut să fiu liber ca pasărea cerului şi când colo sunt legat de toate condicile din lume. Sunt atât de bogat că aş putea să licitez cot la cot cu cei mai avuţi pretorieni pentru Imperiul Roman (care a fost imperiul lumii). Şi când colo eu sunt dator şi pentru carnea

limbii cu care mă laud. Ceruri! O să-mi găsesc un creuzet, o să mă vâr în el şi o să mă topesc până ajung o vertebră mică şi scurtă. Uite-aşa!

DULGHERUL
(îşi reia munca)

— Măi, măi, măi! Stubb îl cunoaşte mai bine ca oricine şi Stubb zice mereu că-i ciudat, nu zice altceva decât cuvinţelul acesta „ciudat”. E ciudat, aşa zice Stubb. E ciudat, ciudat, ciudat şi i-o tot serveşte aşa domnului Starbuck. Ciudat domnule, ciudat, ciudat, foarte ciudat. Şi uite-i şi piciorul! Da, acum că mă gândesc bine, ăsta-i tovarăşul lui de pat. Are o bucată de falcă de balenă în loc de nevastă. Şi deci ăsta îi e piciorul, pe ăsta se sprijină. Cum era vorba aia despre un picior care se sprijină în trei locuri şi toate trei stau în călcâi – oare cum venea? Of! nici nu mă mir că se uita atât de urât la mine! Câteodată îmi vin şi mie gânduri năstruşnice, aşa mi se zice, dar doar aşa, întâmplător. Şi-apoi, un bătrânel scurt şi mic, aşa ca mine, nu ar trebui să se-ncumete pe ape adânci cu căpitani înalţi şi voinici; apa îţi ajunge la bărbie cât ai zice peşte şi toată lumea strigă după bărci de salvare. Uite şi piciorul cocostârcului! Lung şi subţire, aşa cum trebuie. Pe unii o pereche de picioare îi ţine toată viaţa, asta fiindcă le folosesc cu băgare de seamă, aşa cum se foloseşte o bătrânică blândă de caii ei bătrâni de birjă. Dar Ahab – acesta e un om care mână repede. Uite-te la el, se-ndreaptă cu un picior spre moarte şi pe celălalt l-a pierdut pentru totdeauna, iar acum poartă picioare legate cu curele. Stai aşa, Smut! Dă o mână de ajutor cu şuruburile celea şi hai să terminăm înainte să vină omul acela cu învierea să sune din goarnă şi să-ţi ceară toate picioarele, adevărate sau nu, aşa cum se duc berarii să adune butoaie vechi ca să le umple iar. Ce mai picior e şi ăsta! Zici că e unul viu, adevărat, pilit până la miez. Pe ăsta o să stea de mâine, de-

aici o să-şi dea aere. Hopa! Aproape că am uitat de plăcuţa ovală de fildeş fin pe care calculează latitudinea. Aşa, să vedem: dală, pilă şi şmirghel.

109. Ahab şi Starbuck, în cabină

După obicei, a doua zi se puseră pompele şi, vai! odată cu apa se ridică la suprafaţă şi o grămadă de ulei; butoaiele de dedesubt trebuie că se crăpaseră destul de rău. Toţi se îngrijorară destul de rău, iar Starbuck coborî în cabină ca să îi spună căpitanului despre treaba aceasta îngrijorătoare[74].

„Pequodul” se îndrepta din sud-vest către Formosa şi insulele Bashee, pe unde trece drumul din mările Chinei către Pacific. Aşa că Starbuck îl găsi pe Ahab cu o hartă mare a arhipelagurilor orientale desfăşurată în faţa lui şi lângă ea o alta care erau reprezentate lungile coaste estice ale insulelor japoneze – Nipon, Mastmai şi Sikoke.

Cu noul lui picior alb ca zăpada, sprijinit de piciorul înţepenit al mesei şi cu un briceag lung în mână, bătrânul stătea cu spatele la uşă şi îşi încreţea fruntea trasând din nou cursuri pe hartă.

— Cine-i acolo? întrebă el auzind paşi la uşă, însă fără a se întoarce. Înapoi pe punte! Pleacă de-aici!

— Căpitanul Ahab se înşală. Sunt eu. Se scurge uleiul din cală. Trebuie să montăm palanul şi să deschidem cala.

— Să montam palanul şi să deschidem cala? Acum când ne apropiem de Japonia, să ne oprim aici pentru o săptămână ca să strângem nişte cercuri de lemn?

— Ori facem aşa, ori irosim într-o zi mai mult ulei decât strângem într-un an. Merită să salvăm un lucru pentru care am făcut cale de douăzeci de mii de mile, domnule.

— Aşa, e, aşa e, dacă reuşim să-l găsim.

— Eu vorbeam de uleiul din cală, domnule.

— Iar eu nu vorbeam defel de el. Plecă de-aici! Lasă-l să se scurgă. Tu nu vezi că şi eu mă scurg pe picioare? Asta-i! Scurgeri peste scurgeri! Nu numai că suntem plini de butoaie care curg, dar acestea se află într-o corabie care

este şi ea găurită. Iar asta e o stare mai rea decât cea a „Pequodului”, omule. Dar vezi bine că eu nu mă opresc să îmi astup gaura; cine s-o găsească în cala plină cu de toate şi cum să spere s-o astupe chiar dacă ar fi dibuită, în furtuna teribilă a vieţii? Starbuck, să ştii că nu accept să se monteze palanul.

— Ce-o să spună proprietarii, domnule?

— Lasă-i pe ei să stea pe plaja din Nantucket şi să urle la furtună. Ce-i pasă lui Ahab? Proprietari? Proprietari? Toată ziua-i dai cu mişeii ăia de proprietari ai tăi, Starbuck, de parcă mi-ar ţine loc de conştiinţă. Ascultă aici! Singurul adevărat proprietar al unui lucru este cel care-l comandă. Ia aminte! Conştiinţa mea se află în chila acestei corăbii. Treci pe punte!

— Căpitane Ahab, spuse secundul care se înroşise deja de furie, înaintând cu îndrăzneală în cabină, însă cu o îndrăzneală respectuoasă şi precaută că nu numai că părea că se fereşte prin toate mijloacele să se manifeste, dar parcă nici nu se încredea în forţele sale. Un om mai de seamă, continuă el, ar trece cu vederea la dumneavoastră, ceea ce n-ar suporta la un om mai tânăr; sau mai fericit, căpitane Ahab.

— Ei, drăcie! Îndrăzneşti deci să ai o părere proastă despre mine? Treci pe punte!

— Nu, domnule, încă nu. Vă implor şi îndrăznesc, domnule, să vă rog să vă abţineţi! Să nu ajungem noi să ne înţelegem chiar niciodată, căpitane Ahab?

Ahab luă o muschetă încărcată de pe raft (care făcea parte din mobila de cabină a celor mai multe baleniere sudice) şi îndreptând-o spre Starbuck, exclamă:

— Nu e decât un Dumnezeu care domneşte peste pământ şi un singur căpitan care comandă pe „Pequod”. Treci pe punte!

Pentru o clipă, privind la ochii înflăcăraţi ai secundului şi la obrajii săi îmbujoraţi, ai fi crezut că primise cu adevărat lovitura tubului armat. Însă, stăpânindu-şi emoţiile, se

îndreptă cu calm şi în timp ce se îndrepta se opri pentru o clipă şi spuse:

— M-ai înfuriat, nu m-ai insultat, bătrâne. Însă îţi spun că nu trebuie să te temi de Starbuck din cauza asta. N-ai decât să râzi, dar Ahab să facă bine să se teamă de Ahab. Teme-te de tine însuţi, bătrâne!

— Se umflă-n pene, dar de ascultat tot ascultă. Un curaj tare grijuliu, murmură Ahab după ce plecă Starbuck. Ce-a zis oare? Ahab să se teamă de Ahab – ceva tot trebuie să-nsemne.

Apoi, folosind fără să-şi dea seama muscheta drept toiag, începu să se plimbe de colo-colo prin cabină. După puţin timp, ridurile frunţii se mai relaxară şi, punând arma înapoi pe raft, urcă pe punte.

— Eşti un flăcău pe cinste, Starbuck, îi zise încet secundului; apoi ridică vocea şi se adresă echipajului: strângeţi zburătorii şi velele gabier şi la pupă, şi la proră. Daţi înapoi vela mare! Montaţi palanul şi deschideţi cala principală!

E, poate, în zadar să ne întrebăm pentru ce anume se purtase astfel Ahab faţă de Starbuck. Poate că mai rămăsese o scânteie de cinste în el sau poate că era doar o politică grijulie care, în situaţia de faţă, nu îi dădea voie să se arate cât de puţin dispreţuitor, chiar şi pentru o clipă, faţă de cel mai important ofiţer secund de pe corabie. Oricum ar fi fost, ordinele fură executate şi palanele fură montate.

110. Queequeg, în coşciug

După ce căutarăm, se descoperi că ultimele butoaie aşezate acolo nu aveau nimic şi deci că spărtura trebuia să vină mai din spate. Aşadar, fiindcă era vreme bună, căutară mai adânc şi mai adânc, stricând somnul butoaielor adormite de la fund şi scoţând negii uriaşi din beznă în lumina soarelui de deasupra. Atât de adânc pătrunseră şi atât de vechi, de roase şi de înverzite erau butoaiele cele mai de jos, că doar nu te aşteptai să găseşti o ladă mucegăită de piatră plină cu bani de pe vremea căpitanului Noe, laolaltă cu tăbliile care anunţau lumea veche şi făloasă că se apropie potopul. Fură scoase unele după altele butoaiele de apă, de pâine, de carne, legăturile de doage şi grămezile de cercuri de fier, astfel că în cele din urmă de-abia mai puteai să te mişti pe puntea aglomerată, iar cala goală începu să răsune sub paşi ca şi când ai fi călcat peste catacombe pustii, înălţându-se şi legănându-se pe mare ca un balon umplut cu aer. Corabia era plină în vârf asemenea unui student cu stomacul gol şi capul plin de Aristotel. Ce bine că nu se abătu asupra noastră nicio furtună!

Se întâmplă ca atunci prietenul meu drag şi fratele meu de suflet, Queequeg, să fie cuprins de o febră care îl aduse aproape de sfârşitul fără de sfârşit.

Trebuie să spunem aici că în pescuitul de balene nu există sinecuri. Demnitatea şi primejdia merg mâna în mână. Până să ajungi căpitan, cu cât creşti în rang, cu atât trudeşti mai mult. Aşa se întâmpla şi cu sărmanul Queequeg care, ca harponier, nu numai ca trebuia să ia în piept furia nestăvilită a unei balene, ci, cum am văzut deja, trebuia să se urce pe spatele ei după moarte în marea învolburată şi în cele din urmă să coboare în întunecimea calei şi să încerce, asudând din belşug în tot acest timp, să

mute butoaiele grele şi să le stivuiască aşa cum trebuie. Pe scurt, printre marinari, harponierii sunt ţiitorii de cală.

Bietul Queequeg! Când nava era pe jumătate scobită, ar fi trebuit să te apleci prin tambuchi şi să-i arunci o privire acolo, jos, unde, dezbrăcat până la izmenele de lână, sălbaticul tatuat se târa prin umezeală şi mâzgă ca o şopârlă verde pe fundul unui puţ. Cala se dovedi a fi într-adevăr un puţ sau un iglu pentru bietul păgân căci, în mod neobişnuit, în ciuda căldurilor care îl făceau să asude, îl luară nişte friguri nemaipomenite care se transformară în febră şi, după o suferinţă de câteva zile, îl ţintuiră în hamac şi-l aduseră în pragul morţii. Cum se mai sfârşi şi se mai topi în acele zile nesfârşite, că până la urmă nu mai rămase nimic din el în afară de oase şi de pielea tatuată! Dar pe când tot corpul lui se micşora şi se subţia, iar obrajii se ascuţeau, ochii păreau a se mări din ce în ce şi deveniră sticloşi. Se uita spre tine cu blândeţe, dar încă pătrunzător, din toată boala lui, mărturie a faptului că în el sălăşluia o sănătate care nu putea pieri şi nici nu putea fi slăbită.

Asemenea undelor pe apă care, înainte să dispară, se măresc, tot aşa şi ochii lui păreau să se rotunjească din ce în ce mai mult, ca undele Eternităţii. O groază fără nume te cotropea când stăteai la căpătâiul acestui sălbatic ce-şi dădea duhul şi vedeai pe faţa lui asemenea lucruri ciudate, ca acelea văzute de veghetori pe chipul lui Zoroastru când trăgea şi el să moară. Lucrurile ce înspăimântă şi minunează pe oameni nu sunt scrise în cărţi şi nu se pot povesti în cuvinte. Apropierea de moarte, care îi seceră în cele din urmă pe toţi, impresionează pe toată lumea cu o revelaţie pe care numai un autor din rândurile morţilor ar putea să o descrie cum trebuie. Aşadar, să mai spunem o dată, niciun grec aflat pe moarte nu nutrea gânduri mai înalte şi mai sfinte decât cele ale căror umbre misterioase jucau pe faţa bietului Queequeg cum stătea el tăcut în hamacul său pe care marea îl legăna ca să-l adoarmă în

somnul de veci şi era înălţat spre ceruri de valul invizibil al potopului oceanic.

Niciun marinar din tot echipajul nu credea că mai avea scăpare. Cât despre Queequeg, ce credea el despre starea sa se văzu după favorul pe care îl ceru. Chemă pe cineva lângă el în timpul cartului cenuşiu al dimineţii, când tocmai se crăpa de ziuă. Şi luându-i mâna îi povesti că pe când se afla în Nantucket se întâmplase să vadă nişte mici canoe de lemn negru, asemenea lemnului frumos de pe insula sa de baştină, şi că întrebând la ce foloseau, i se răspunsese că toţi oamenii care mor în Nantucket erau aşezaţi în acele canoe, iar el acum dorea să fie şi aşezat în acel fel, căci şi obiceiul poporului său era unul asemănător: după ce era îmbălsămat, războinicul mort era lungit în canoe şi lăsat să plutească astfel către insulele înstelate, căci ei cred nu doar că stelele sunt insule, ci şi că departe, dincolo de toate zările, apele lor blânde şi îndepărtate se întrepătrund cu cele ale tăriilor albastre şi aşa se formează valurile înspumate din Calea Lactee. Adăugă şi că nu suporta gândul de a fi înmormântat în hamac, aşa cum se obişnuieşte pe mare, şi aruncat ca o spurcăciune rechinilor hrăpăreţi. Nu. El voia o canoe ca acelea din Nantucket, care i se potrivea mai bine fiind vânător de balene, deoarece aceste canoe-sicriu nu au chilă, asemănându-se cu bărcile de vânătoare, cu toate că acest lucru însemna că nu puteau fi cârmite şi că avea să plutească la întâmplare către veşnicia întunecată.

Când se auzi pe punte despre această cerinţă ciudată, dulgherului i se porunci pe dată să facă întocmai cum a cerut Queequeg, oricare ar fi fost dorinţa lui. La bord se aflau nişte bucăţi de cherestea veche, colorată ca un sicriu, care fusese tăiată într-o călătorie trecută din arbuştii de pe insulele Lackaday şi se hotărî ca din aceste lemne negre să fie făcut coşciugul. Dulgherul de-abia de primi comanda că luă rigla şi cu promptitudinea indiferentă a caracterului său

se grăbi la teugă şi îl măsură pe Queequeg cu mare atenţie, desenându-l cu cretă pe măsură ce muta rigla.

— Bietul băiat! Acum trebuie să moară, lăsă sa-i scape marinarului din Long Island.

Întorcându-se la bancul de lucru dulgherul însemnă pe acesta, pentru uşurinţa şi ca să rămână însemnat, mărimea exactă pe care urma să o aibă sicriul, şi apoi termină măsurătoarea făcând două crestături la capete. După aceea, îşi aduse plăcile de lemn şi uneltele şi se puse pe treabă.

Când fu bătut ultimul cui şi capacul fu îndreptat şi potrivit, el luă cu uşurinţă coşciugul în spinare şi plecă aşa cu el, întrebând dacă erau gata pentru el jos în teugă. Auzind strigătele indignate şi oarecum amuzate cu care oamenii de pe punte îl uşuiau pe omul cu coşciugul, Queequeg, spre mirarea tuturor, ordonă ca obiectul să fie adus la el imediat. Nu fu cale să-l întoarcă deoarece, dintre toţi oamenii, cei care sunt pe moarte se dovedesc a fi cei mai stăruitori şi, desigur, având în vedere că în curând ei nu ne vor mai deranja niciodată, bietului muribund trebuia să i se facă pofta.

Aplecându-se din hamac, Queequeg se uită vreme îndelungată la coşciug cu mare băgare de seamă. Apoi ceru să i se aducă harponul, îi scoase acestuia băţul de lemn şi puse vârful de fier în coşciug lângă una dintre vâslele bărcii sale. Tot la cererea sa, i se înşirară pe margini pesmeţi: la cap i se puse o sticlă de apă dulce şi la picioare un săculeţ cu pământ răzuit din cală. Răsucindu-i-se o bucată de pânză de velă drept pernă, Queequeg implora să fie pus în patul lui de veci ca să vadă cât de confortabil era, dacă se putea spune într-adevăr că ar fi confortabil. Stătu nemişcat câteva minute, apoi rugă pe cineva să îi aducă din desagă pe zeul lui mic, Yojo. După ce îşi împreună mâinile pe piept cu Yojo între ele, ceru să i se pună capacul, tambuchiul, cum îi zicea el. Partea de la căpătâi rămase deschisă cu ajutorul unei balamale de piele, iar Queequeg zăcea acum

în coşciugul din care nu i se mai vedea decât chipul recules. „Rarmai” (e bun, e uşor), murmură el într-un sfârşit şi făcu semne că vrea să fie mutat înapoi în hamac.

Înainte însă ca această treabă să fie înfăptuită Pip, care se tot învârtise cu şiretenie prin apropiere, se trase aproape de locul în care zăcea şi cu suspine adânci îl luă de mână: cu cealaltă strângea tamburina.

— Sărmanul hoinar! Nu o să încetezi niciodată cu hoinăreala asta obositoare? Unde te mai duci acum. Dar dacă eşti purtat de curenţi către dulcele Antile unde ţărmurile sunt împrejmuite de nuferi, îmi faci şi mie un mic comision. Caută-l pe unul Pip, care a dispărut de mult. Cred că se află în acele Antile îndepărtate. Dacă îl găseşti, caută să-l alini căci trebuie că e foarte trist. Uite: şi-a lăsat tamburina în urmă am găsit-o eu. Rig-a-dig, dig, dig! Acum, Queequeg, mori iar eu o să îţi bat marşul de moarte.

— Am auzit, spuse Starbuck privind prin tambuchi că oamenii cuprinşi de friguri încep, fără a-şi da seama, să vorbească în limbi străvechi şi că atunci când se încearcă să se dezlege misterul se dovedeşte mereu că în copilăria lor uitată acele limbi străvechi chiar le-au fost susurate în ureche de către unii învăţaţi. Aşa cred, prin credinţa mea cea dragă, şi că bietul Pip, în această sminteală dulce în care trăieşte, ne aduce garanţii privitoare la căminele noastre eterne. Unde să fi învăţat el toate acestea, dacă nu acolo? Sst! Vorbeşte iar; dar acum mai pe larg.

— Aşezaţi-vă doi câte doi! Să-l facem general! Staţi! Unde-i e harponul? Puneţi-l aici de-a curmezişul. Rig-a-dig, dig, dig! Hopa! Mi-ar trebui un cocoş să i-l pun pe cap ca să cânte! Queequeg moare ca un viteaz, nu uitaţi asta, el moare ca un viteaz! Băgaţi bine de seamă, Queequeg moare ca un viteaz! Însă amărâtul de Pip, el a murit ca un laş, a murit tremurând tot. Ia ascultă! Dacă îl găseşti pe Pip, zi-le tuturor celor din Antile că e un fugar, un laş, un laş, un laş! Zi-le că a sărit dintr-o barcă de vânătoare. Nu aş bate din tamburina mea peste mârşavul de Pip şi nu i-aş

zice niciodată că-i un general dacă ar mai muri o dată aici. Nu! Ruşine să le fie tuturor laşilor, ruşine să le fie! Să se înece ca Pip, care a sărit din barcă! Ruşine! Ruşine!

Tot acest timp, Queequeg zăcu cu ochii închişi, de parcă s-ar fi aflat într-o transă. Pip fu alungat şi bolnavul fu pus la loc în hamacul său.

Acum însă, deoarece se pregătise, pare-se, pe deplin pentru moarte şi coşciugul se dovedi a i se potrivi de minune, Queequeg îşi reveni. În curând păru că nu mai era deloc nevoie de cutia dulgherului şi după aceea, când unii dintre marinari îşi exprimară încântarea surprinzătoare, el le răspunse, în esenţă, astfel: că într-un moment critic îşi adusese aminte că mai avea o datorie de îndeplinit la ţărm pe care dacă murea o lăsa nedusă la bun sfârşit. Aşa că se răzgândise în privinţa morţii: nu putea să-şi dea duhul încă, spuse el. L-au întrebat atunci dacă viaţa şi moartea erau două lucruri de care el putea să dispună după bunul lui plac. Răspunse că da, cu siguranţă. Într-un cuvânt, Queequeg credea că dacă un om se hotăra să trăiască, nu putea să fie ucis de o boală amărâtă; doar o balenă, sau o furtună, sau o forţă distrugătoare, fără minte şi de neoprit, puteau să îi mai ia viaţa.

Iată aici încă o diferenţă notabilă între sălbatici şi civilizaţi. Unui om civilizat poate să îi ia şi şase luni să se refacă după o boală, dar sălbaticul se pune pe picioare într-o singură zi. Astfel că, după o vreme, Queequeg îşi recăpătă forţele şi după ce petrecu pe arborele de cabestan câteva zile trândăvind, dar mâncând cu o poftă straşnică, sări deodată de-acolo, îşi răsfiră mâinile şi picioarele, se întinse cât era de lung, căscă puţin şi apoi sărind la prora bărcii suspendate şi potrivindu-şi harponul spuse că era gata de luptă.

Ca o toană sălbatică, folosea acum coşciugul drept cufăr şi, golind în el traista lui de pânză plină de haine, le aşeză pe îndelete acolo. Petrecu multe ore libere sculptând capacul cu desene şi figurine groteşti şi părea că se

străduieşte, în felul său necioplit, să copieze bucăţi din tatuajele sale de pe trup. Tatuajele acestea erau opera unui profet şi vizionar de pe insula lui care, prin acele hieroglife, scrisese pe trupul său o teorie completă despre cer şi pământ şi un tratat mistic despre arta de a ajunge la adevăr. Deci Queequeg era el însuşi o ghicitoare ce trebuia desfăcută, o operă minunată într-un singur volum, dar ale cărei mistere nici el nu le putea citi, deşi propria lui inimă se izbea de ele în bătăile ei. Aceste mistere erau aşadar destinate să putrezească odată cu pergamentul viu pe care erau scrise şi să rămână nedesluşite până la sfârşit. Acest gând fu cel care îl făcuse pe Ahab să scoată pe gură exclamaţia aceea a sa, când într-o dimineaţă se întoarse la privegherea bietului Queequeg:

— Vai! ce ne mai chinuie zeii.

111. Pacificul

Când ieşirăm în Marea de Sud, după ce trecurăm pe lângă insulele Bashee, aş fi putut să întâmpin Pacificul drag cu mii de mulţumiri, căci acum mi se îndeplinise dorinţa arzătoare din tinereţe: oceanul senin se întindea unduitor spre est preţ de mii de mile albastre.

Aceste ape au un farmec dulce, despre care nimeni nu ştie ce să spună, dar a cărui învolburare blândă pare să vorbească despre un suflet ascuns în adâncuri, asemenea brazdei Eeziene de deasupra mormântului Evanghelistului Ioan. E un făcut că deasupra acestor păşuni, acestor prerii apoase şi câmpii ale tuturor continentelor, valurile se ridică şi se coboară, se unduiesc şi se răstoarnă fără încetare, căci aici zac amestecate milioane de umbre şi urme, de vise înecate, reverii şi somnuri, tot ceea ce numim vieţi şi suflete zac dormind, dormind fără a se trezi, zvârcolindu-se ca somnoroşii în paturile lor, iar valurile neobosite sunt aşa din cauza neliniştii lor.

Pentru orice mag, hoinar, Pacificul senin, odată văzut, trebuie să rămână de-a pururi marea sa adoptivă. El mişcă miezul apelor de pe pământ, iar Atlanticul şi Oceanul Indian nu sunt decât braţele sale. Aceleaşi valuri spală docurile noilor oraşe californiene, ridicate de-abia ieri de cea mai nouă rasă de oameni, dar şi ţărmurile învechite şi totuşi încă impunătoare ale coastelor asiatice, care sunt mai bătrâne chiar decât Avraam; iar în mijloc plutesc căi lactee de insule de corali şi arhipelaguri nesfârşit de lungi şi Japonii de necucerit. Astfel, acest Pacific misterios şi divin înconjoară toată lumea cea grasă, face ca toate coastele să-i fie un singur golf şi pare a fi inima ce bate în maree a întregului pământ. Ridicat de valurile eterne, trebuie să îţi însuşeşti domnia sa eternă, înclinându-te în faţa apelor lui ca în faţa unui zeu.

Însă în capul lui Ahab erau puţine gânduri legate de zei, căci stătea ca o statuie de fier în locul său obişnuit de lângă greementul artimon şi trăgea pe o nară parfumul dulceag al insulelor Bashee (prin ale căror crânguri înmiresmate se plimbau, desigur, îndrăgostiţii), iar pe cealaltă inhala aerul sărat al mării nou-găsite, marea în care chiar atunci trebuia să înoate hulita Balenă Albă. Ajuns în cele din urmă în apele acestea ale sfârşitului şi plutind către teritoriul de pescuit japonez, ţelul bătrânului crescu în sine însuşi. Buzele tari erau strânse ca şi cele ale unei menghine, venele frunţii sale se umflau ca nişte pâraie ieşite din matcă şi chiar şi în timp ce dormea strigătul său sfâşietor răsuna prin cala căptuşită:

— Toată lumea la pupa! Balena Albă scuipă sânge!

112. Fierarul

Folosindu-se de vremea răcoroasă şi blândă care domnea peste latitudinile acelea şi pregătindu-se pentru urmăririle deosebit de agitate care urmau să vină, Perth, bătrânul fierar, înnegrit şi plin de băşici, nu-şi dusese încă forja portabilă înapoi în cală după ce terminase de meşterit la piciorul lui Ahab, ci o păstrase pe punte, prinsă strâns cu inele de arborele trinchet, căci acum era asaltat fără încetare de secunzi, harponieri şi vâslaşi care-l rugau să îi ajute cu tot felul de chiţibuşuri: să schimbe, să repare sau să îndrepte feluritele lor arme şi ustensile de pe barcă. Deseori era înconjurat de un cerc nerăbdător de oameni care aşteptau toţi să fie ajutaţi şi ţineau în mâini cazmale, capete de suliţă, harpoane şi lănci, privind cu jind la fiecare mişcare a sa ce îi umplea de cenuşă în timp ce el trudea de zor. Cu toate acestea, bătrânul avea un ciocan foarte răbdător pe care-l mânuia cu tot atâta răbdare. Nu se auzea din partea lui niciun murmur, nicio bombăneală şi nicio mârâială. Tăcut, încet şi serios, încovoindu-şi din ce în ce mai mult spatele cocoşat de vreme, el muncea de parcă munca aceasta ar fi fost chiar viaţa sa, iar loviturile ciocanului – bătăile inimii sale. Aşa şi era. Cât de vrednic de milă!

Mersul ciudat al acestui bătrân, legănarea subtilă, dar care se vădea a fi dureroasă, a pasului său, aţâţă de la începutul călătoriei curiozitatea marinarilor. În cele din urmă cedă insistenţei întrebărilor lor şi aşa se întâmplă că acum toată lumea aflase istoria ruşinoasă a sorţii sale vitrege întârziind, din vina sa, într-o noapte geroasă de iarnă pe drumul dintre două oraşe de la ţară, fierarul, cherchelit bine, simţi cum îl învăluie toropeala cea grea şi căută să se adăpostească într-un hambar părăsit şi dărăpănat. Urmarea fu că îşi pierdu extremităţile ambelor

picioare. După această istorisire ieşiră la iveală, încet-încet, cele patru acte vesele şi cel de-al cincilea, cel lung. Dar care încă nu se terminase catastrofic, despre suferinţa dramei vieţii sale.

Era un om bătrân care, la vârsta sa de aproape şaizeci de ani, întâlnise cu întârziere acel lucru care în termenii tehnici ai nenorocirii se numeşte ruină. Fusese un meşter renumit şi avusese mult de muncă; avusese o casă şi o grădină; strânsese în braţe o nevastă iubitoare şi mult mai tânără ca el şi trei copii sănătoşi şi voinici; în fiecare duminică se ducea la o biserică frumuşică dintr-un crâng. Însă, într-o noapte, la adăpostul întunericului şi mai încolo la ascunzişul minciunilor viclene, un tâlhar fără milă se strecură în căminul lui fericit şi îi fură tot ce avea. Mai rău, însuşi fierarul îl adusese pe acesta în sânul familiei fără să se gândească. Era Vrăjitorul Sticlei! Îndată ce se destupă sticla, duşmanul zbură afară şi se apucă să îi strice casa. Din motive de chibzuială şi economisire, atelierul fierarului se afla la subsolul casei sale, dar avea o intrare separată. Nevasta tânără, iubitoare şi plină de sănătate ascultase mereu cu mare plăcere, fără a o deranja, duduiturile ciocanului bărbatului ei ale căror ecouri, înăbuşite de stavilele duşumelei şi ale pereţilor, ajungeau până la ea cu multă dulceaţă, atunci când se afla în camera copiilor, care se duceau mereu la culcare cu cântecul de leagăn al fierului în urechi.

Tu, nenorocire a nenorocirilor! De ce nu vii niciodată când trebuie? Dacă îl luai pe acest fierar bătrân la tine înainte de a se abate ruina asupra lui, atunci văduva tânără ar suferi cum se cuvine şi cei trei orfani ar fi avut parte de un părinte venerabil şi legendar la care să viseze în restul anilor lor. Toţi ar fi trăit fără griji şi în pace. Dar moartea luă un frate mai mare şi mai cinstit, de a cărui muncă a mâinilor atârna grija unei alte familii, şi îl lăsă pe bătrânul fără folos în viaţă, până ce rugina vieţii l-ar fi făcut mai lesne de secerat.

De ce să mai povestim toată tărăşenia? Loviturile ciocanului din subsol se răriră cu fiecare zi şi fiecare lovitură din fiecare zi era mai slabă decât cea din urmă; nevasta stătea îngândurată la fereastră, privind cu ochi sticloşi chipurile plânse ale copilaşilor. Foalele tăcură. Forja se astupă de cenuşă. Casa fu vândută. Mama se afundă în iarba înaltă a cimitirului. Copiii ei o urmară de două ori acolo. Bătrânul, fără familie şi fără casă, plecă împleticindu-se în doliu. Nu-i mai păsa de năpasta care se abătuse asupra lui şi capul sur nu era decât o batjocură pentru cârlionţii bălai.

Moartea pare singura urmare potrivită unei astfel de vieţi, însă moartea nu înseamnă decât o aruncare în marea nesfârşită a necunoscutului, este primul pas către posibilităţile Depărtării, ale Sălbăticiei, ale Apelor şi ale întinderilor fără de sfârşit. De aceea, în ochii doritori de moarte ai unui asemenea om, care mai avea în el sentimentul remuşcării ce-l ţinea departe de sinucidere, oceanul care cere tribut şi plată tuturor îşi întinse ademenitor înaintea lui câmpia de groaze de neînchipuit şi aventurile minunate ale unei vieţi noi. Iar din inima infinitului Pacific, miile de sirene îi cântară: „Vino mai aproape, tu cel cu inima frântă, aici găseşti o altă viaţă fără vina unei morţi chemate asupra ta; aici sălăşluiesc minunile supranaturalului şi nu trebuie să mori ca să ajungi la ele. Vino mai aproape! Îngroapă-te într-o viaţă care, pe lângă lumea ta de sus, îngrozită şi îngrozitoare, te face să uiţi mai bine decât o poate face moartea. Vino mai aproape!
Înfige-ţi singur crucea în cimitir şi apropie-te, până ajungem să ne cununăm!”

Ascultând aceste voci venind de la apus şi de la răsărit, de la ivirea zorilor şi până la căderea serii, sufletul fierarului răspunse:

— Da, voi veni.

Şi aşa a plecat Perth la vânătoare de balene.

113. Forja

Cu barba încâlcită şi înfăşurat într-un şorţ aspru din piele de rechin, pe la prânz, Perth stătea între forjă şi nicovală, cea din urmă cocoţată pe o buturugă întărită cu fier, şi cu o mână ţinea un vârf de suliţă în cărbunii încinşi, iar cu cealaltă apăsa plămânii forjei. În acest timp, se ivi căpitanul Ahab care ducea în mână un săculeţ de piele cam răpciugos. Când mai avea doar puţin de parcurs până la forjă, Ahab se opri aşteptând ca Perth să scoată vârful din cărbuni şi să se apuce a-l ciocăni pe nicovală; din fierul roşu ieşeau scântei care se ridicau până sus, iar unele ajunseră chiar lângă Ahab.

— Ăştia-s pui de pasărea furtunii, Perth? Mereu zboară în jurul tău. Astea-s păsări ce aduc veşti bune, dar nu pentru toată lumea. Ia te uită, ce mai ard! Dar tu, tu trăieşti printre ei fără să ai măcar o arsură.

— Asta fiindcă-s ars peste tot, căpitane Ahab, răspunse Perth odihnindu-şi o clipă ciocanul. Nu mă mai ard eu acum. Nu-i uşor să arzi o cicatrice.

— Ei, ei, gata! Vocea ta sună prea blândă, mi se pare că vorbeşte cu calm despre năpastă. Fiindcă nu trăiesc tocmai în rai, nu prea suport la alţii durerea care nu se naşte din nebunie. Ar trebui să te sminteşti, fierarule; chiar, de ce nu înnebuneşti? Cum poţi să suporţi viaţa asta fără să fii smintit? Aşa de tare te urăsc cerurile, că nu te lasă nici măcar să înnebuneşti? Ce tot faci acolo?

— Sudez un vârf de suliţă mai vechi, domnule. Avea crăpături şi îndoituri.

— Şi poţi tu să-l mai îndrepţi, fierarule, după ce a fost folosit atât de mult?

— Presupun că poţi să îndrepţi şi să astupi toate îndoiturile şi toate crăpăturile, oricât de tare ar fi metalul, nu-i aşa fierarule?

— Cred că da, domnule.

— Da, cred că pot; toate crăpăturile în afară de una.

— Uită-te aici, atunci, zise Ahab înaintând hotărât şi aplecându-se cu ambele mâini pe umerii lui Perth. Uită-te aici – aici –, poţi tu să îndrepţi o crăpătură ca asta, fierarule? întrebă plimbându-şi mâna peste fruntea încreţită. Dacă ai putea, mi-aş pune bucuros capul pe nicovală şi aş primi fără să cârtesc lovitura ciocanului între ochi. Răspunde! Poţi tu să îndrepţi o crăpătură ca asta?

— Ei, asta-i, domnule. N-am zis eu că îndrept orice în afară de un singur lucru?

— Da, fierare, asta e. Da, omule, ăsteia n-ai ce-i face; tu nu o vezi decât în carne, dar ea s-a adâncit până la osul capului. Şi acela e plin de încreţituri! Dar gata cu joaca! Gata cu harpoanele şi vârfurile de suliţă pe ziua de azi. Uite-aici! spuse, şi zgâlţâi săculeţul de piele de parcă ar fi fost plin de monede de aur. Şi eu vreau să-mi făureşti un harpon, unul pe care nicio armată de o mie de duşmani să nu-l poată despica, Perth, ceva care să rămână înfipt în balenă de parcă ar fi un os din înotătoare. Asta vreau, zise şi trânti sacul peste nicovală. Ascultă aici, fierare, astea sunt cuiele de la potcoavele oţelite ale cailor de curse.

— Cuie de potcoavă, domnule? Căpitane Ahab. Asta înseamnă că aveţi aici cel mai trainic şi mai puternic metal cu care îi e dat vreodată fierarului să lucreze.

— Ştiu, bătrâne. Cuiele astea o să se lipească între ele ca lipiciul făcut din oasele topite ale ucigaşilor. Repede! făureşte-mi harponul. Dar mai întâi făureşte-mi douăsprezece tije pentru mâner şi apoi îndoaie-le şi răsuceşte-le şi bate-le împreună ca pe firele din care e împletită funia. Repede! Suflu eu în foc.

Când cele douăsprezece tije fură terminate, Ahab le încercă pe rând pe fiecare răsucindu-le în spirală chiar cu mâna sa în jurul unui bolţ rotunjit, lung şi greu.

— Asta nu-i bună! zise şi o dădu pe ultima deoparte. Fă-o din nou, Perth.

După ce refăcu tija, Perth tocmai voia să se apuce să le îmbine pe toate cele douăsprezece, când Ahab îi opri mâna şi-i zise că vrea să îşi sudeze singur harponul. În timp ce ciocănea pe nicovală cu lovituri cadenţate şi încordate, iar Perth îi înmâna tijele înroşite, Fedallah se apropie în linişte şi, înclinându-se în faţa focului, păru să arunce un blestem sau o binecuvântare asupra lucrului. Însă când Ahab ridică privirea, el se dădu la o parte.

— Ce caută haita asta de diavoli pe aici? întrebă Stubb privind de la teugă. Gălbejitul miroase focul de parcă ar fi un fitil; aşa miroase şi el, ca încărcătorul de pulbere al unei muschete încinse.

În cele din urmă, mânerul, o mare tijă împletită, fu trecut prin foc pentru ultima dată şi în timp ce Perth îl scufundă şuierând în butoiul cu apă pentru a-l căli, aburul îi veni tot în faţa lui Ahab.

— Vrei să mă înfierezi şi pe mine, Perth? zise strâmbându-se puţin de durere. Vasăzică mi-am făurit singur fierul înroşit?

— Doamne, nici gând de una ca asta. Dar tare mă tem de ceva, căpitane Ahab. Nu e harponul acesta cel pentru Balena Albă?

— Pentru duşmanul albicios, da! Însă acum, să-i facem vârfurile. Pe astea trebuie să le faci tu, prietene. Uite aici bricele mele – cel mai bun oţel. Ia-l şi fă vârfurile ascuţite ca gerul din mările îngheţate!

Pentru o clipă, fierarul se uită la lame de parcă n-ar fi îndrăznit să le folosească.

— Ia-le, omule, eu nu am nevoie de ele, căci acum nu mă mai bărbieresc, n-am să mai mănânc şi n-am să mă mai rog până… dar gata, ajunge, la treabă!

Modelat în cele din urmă sub forma unei săgeţi şi sudat de către Perth de mâner, vârful de oţel se ascuţea în capătul fierului, iar pe când fierarul se pregătea să-l mai treacă pentru ultima dată prin apă înainte să-l răcească, îi strigă lui Ahab să aducă butoiul de apă mai aproape.

— Nu, nu! Pentru el nu trebuie apă. Vreau să-l făuresc în spiritul morţii. Voi, cei de acolo! Tashtego, Queequeg, Daggoo!
Ce ziceţi voi, păgânilor, îmi daţi sânge de la voi cât să înmoi vârful harponului în el? întrebă ţinându-l ridicat. Răspunsul fu o clătinare din cap: da. Se dădură trei găuri în carnea păgână şi harponul Balenei Albe fu răcit.

— Ego non baptizo te in nomine patris, sed in nomine diaboli[75], urlă Ahab ca într-un delir în timp ce fierul rău devora în bolboci sângele de botez.

Acum, adunând bucăţile rămase de dedesubt şi alegând dintre toate una de hicori care încă mai avea coajă, Ahab îi potrivi capătul în gaura fierului. Un colac de funie fu apoi desfăcut şi câţiva stânjeni din el fură întinşi bine de tot până la cabestan. Punând piciorul pe funie, până ce aceasta făcu un zgomot asemenea corzilor de harpă, apoi aplecându-se deasupra ei şi nevăzând nicio ruptură, Ahab exclamă:

— Bun! Iar acum să măsurăm!

Funia fu despletită la un capăt, iar firele desfăcute fură împletite şi înnodate în jurul găurii harponului; apoi prăjina fu îndesată bine în gaură. Capătul de jos al funiei fu ridicat până la jumătatea prăjinii şi prins bine acolo cu noduri. Odată terminată treaba, prăjina, fierul şi funia, ca şi cele trei ursitoare, rămaseră inseparabile. Ahab îşi luă îmbufnat harponul şi se îndepărtă. Sunetul piciorului său de os şi cel al prăjinii de hicori sunau amândouă a gol peste punte. Însă înainte de a intra în cabină se auzi un sunet uşor, nepământesc. Batjocoritor şi totuşi pios. Vai. Pip! Râsul tău blestemat, ochiul tău care, deşi e leneş, nu scapă nimic, toate bălmăjelile tale ciudate, toate s-au amestecat cu tragedia neagră a corăbiei întristate şi au luat-o în derâdere.

114. Aurarul

Înaintând din ce în ce mai adânc în inima terenului de vânătoare japonez, „Pequodul” zumzăia de agitaţia pescuitului. Deseori, pe vreme blândă şi plăcută, timp de douăsprezece, optsprezece şi chiar douăzeci de ore neîntrerupte, echipajul stătea în bărci vâslind uşor, urmărind balene sau, timp de şaizeci sau şaptezeci de minute, aşteptând răbdător ca ele să se înalţe iar; însă eforturile nu le erau răsplătite.

În astfel de momente, sub soarele ce apunea, aşezat în barca sa uşoară ca o canoe de mesteacăn care se îngemăna parcă ea însăşi cu talazurile blânde, ca nişte pisici ce torc lovindu-se de copastie, aşa cum torc pe sobă, în astfel de momente pline de linişte visătoare, când priveşte frumuseţea tăcută şi sclipitoare a pielii oceanului, omul uită de inima de leu ce palpită sub luciul apei. Acestea sunt momentele în care hoinarul aflat în barcă simte o apropiere de rudenie, plină de încredere, faţă de marea ce i se pare o întindere de uscat, iar corabia din depărtare, care nu-şi mai arată decât cele trei catarge, pare a se căzni să înainteze nu prin valurile ce se rostogolesc dolofane, ci prin iarba înaltă a unei prerii bătute de vânt, aidoma cailor emigranţilor din Vest cărora nu li se văd decât urechile ciulite în timp ce se furişează prin verdeaţa înaltă.

Când peste velele virginale şi povârnişurile dealurilor albastre se aştern tăcerea şi liniştea, poţi jura că în acele singurătăţi dorm nişte copii obosiţi de joacă în zile senine de mai, când din copacii din crâng se scutură florile. Toate acestea se îmbină cu gândurile tale fermecate, astfel că adevărul şi visul, întâlnindu-se la jumătate şi pătrunzându-se unul pe celălalt, formează un întreg perfect.

Aceste scene, oricât de efemere, îl învăluiau şi pe Ahab.

O! luminişuri ierboase! Voi, peisaje veşnic verzi ale sufletului! În voi poate omul să se rostogolească asemenea mânzului în trifoiul dimineţii şi pentru câteva clipe trecătoare poate să simtă rouă răcoritoare a vieţii veşnice pe pielea lui. Să dea Domnul ca această linişte binecuvântată să dureze! Însă firele încurcate ale vieţii sunt ţesute unul de celălalt: liniştea e tăiată de furtună şi furtuna este căpătuită de linişte Nu există un drum drept şi neschimbat prin viaţă, nu înaintăm printre semne fixe pentru a ne opri la ultimul – după ce trecem prin vraja neştiută a naşterii, prin credinţa nestrămutată a copilăriei şi îndoiala adolescenţei (care este blestemul cel mai întâlnit), apoi scepticismul, apoi necredinţa ce se naşte din întrebarea bătrâneţii: „şi dacă?”. Dar odată ce trecem prin toate acestea, luăm cercul de la capăt şi devenim nou-născuţi, băieţi şi bărbaţi care se întreabă pentru eternitate: „şi dacă?”. Unde se ascunde ultimul port, din care nu mai plecăm? În aceeaşi zi, privind de pe marginea bărcii sale în adâncurile mării aurite, Starbuck murmură:

— Frumuseţe fără sfârşit, aidoma celei pe care o vede îndrăgostitul în ochii tinerei mirese! Nu-mi povesti despre rechinii tăi cu colţi ascuţiţi şi despre obiceiul tău sălbatic de a răpi oamenii şi a-i trage în adâncuri. Lasă speranţa să înlăture realitatea, lasă visul să înlăture amintirea. Mă uit în adâncurile tale şi mă încred..

Iar Stubb, ca un peşte cu solzi lucioşi, se afundă şi el în aceeaşi lumină aurită:

— Eu sunt Stubb, iar Stubb are povestea lui, însă Stubb jură acum că a fost mereu voios.

115. „Pequod” întâlneşte „Burlacul”

Voioase erau şi priveliştile, şi sunetele aduse de vânt cu câteva săptămâni înainte ca harponul lui Ahab să fie sudat.

Era o corabie din Nantucket, „Burlacul”, care tocmai ce bătuse în cuie ultimul butoi de ulei şi prinsese în bolţuri capacul calei ce stătea să dea pe-afară. Iar acum se veselea în strai de sărbătoare, deşi în chip cam lăudăros, navigând în jurul vaselor împrăştiate de pe terenul de vânătoare înainte de a-şi îndrepta prora spre casă.

Cei trei oameni din vârfurile catargelor purtau la pălărie panglici înguste şi roşii; la pupa o barcă fusese agăţată cu fundul în jos, iar atârnată de bompres se vedea falca lungă a ultimei balene ucise. Însemne, semnale şi jachete de toate culorile fluturau în greement de-o parte şi de alta. Legate de lateralele fiecărui cuib de cioară puteau fi văzute câte două butoaie de spermanţet, iar deasupra lor, pe crucetele gabiilor se prelingeau firişoare ale aceluiaşi lichid, iar sus de tot ardea o lampă de alamă.

După cum aflarăm mai târziu, „Burlacul” avusese parte de un succes neaşteptat, cu atât mai minunat cu cât, navigând pe aceleaşi ape, alte corăbii pierduseră luni întregi fără a prinde un singur peşte. Nu numai că scoseseră din oală butoaiele de carne şi de pâine pentru a face loc pentru spermanţetul mai valoros, dar mai cumpăraseră chiar butoaie, de la navele care le ieşiseră în cale, iar acestea fuseseră depozitate pe punte, în cabinele căpitanului şi în ale ofiţerilor. Chiar şi masa din cabină fusese scoasă ca să se facă din ea surcele pentru foc iar ofiţerii mâncau pe lemnul mare al unui fund de butoi de ulei legat de podea ca o masă de centru. În teugă, marinarii îşi călăfătuiseră şi îşi smoliseră cuferele pe care apoi le umpluseră; se povesti cu umor că bucătarul îşi făurise un capac pentru cea mai mare oală a sa şi o umpluse, iar

intendentul dăduse cep cutiei de cafea de rezervă şi o umpluseră şi pe aceea. Se mai povesti cum că harponierii destupaseră găurile harpoanelor şi vârâseră şi acolo spermanţet, cum că totul era plin de seu în afară de buzunarele pantalonilor căpitanului, iar pe acelea le păstrase goale doar pentru a-şi îndesa mâinile în ele ca dovadă a mulţumirii de sine.

În timp ce această voioasă navă a norocului se apropia de posomorâtul „Pequod”, de la teugă se auzea zgomotul sălbatic al unor tobe enorme, iar când ajunse destul de aproape, văzurăm că o parte din echipaj stătea în jurul cazanelor de topit care, acoperite cu pielea ca de pergament a stomacului unei Balene Drepte, scoteau un muget straşnic la fiecare lovitură a mâinilor încleştate ale marinarilor. La dunetă, secunzii şi harponierii dansau cu fetele măslinii care fugiseră cu ei din insulele Polineziei, în timp ce, urcaţi într-o barcă împodobită şi legată zdravăn între arborele trinchet şi cel mare, trei negri din Long Island, cu scripci albe înjghebate din oase de balenă, prezidau peste giga cea veselă. Între timp, alţi marinari din echipaj erau foarte ocupaţi să dărâme zidăria topitoriei, din care se scoseseră cazanele cele mari. Ai fi crezut că dărâmă blestemata Bastilie, aşa de îndârjite erau urletele lor, în timp ce cărămida şi mortarul de-acum nefolositoare erau azvârlite în apă.

Domnind peste această nebunie, căpitanul stătea în picioare pe duneta înălţată a corăbiei, astfel că scena de bucurie se desfăşura pe de-a-ntregul în faţa ochilor săi şi părea că fusese pusă la cale pentru propria sa distracţie.

Ahab stătea şi el pe duneta sa, amărât şi întunecat, învăluit de o aură de încăpăţânare; iar când cele doua nave se încrucişară – una bucurându-se pentru întâmplările prin care trecuse, iar cealaltă presimţind năpasta ce avea să se abată în viitor asupra ei –, cei doi căpitani întrupau ei înşişi contrastul scenei.

— Vino la bord! Vino la bord! strigă veselul căpitanul „Burlacului” ridicând în aer un pahar şi o sticlă.

— Aţi văzut Balena Albă? strigă Ahab drept răspuns.

— Nu; doar am auzit de ea, dar eu nu cred deloc că există, răspunse celălalt plin de voie bună. Vino la bord!

— Sunteţi mult prea veseli. Mergeţi înainte. Aţi pierdut oameni?

— Nu destui ca să pomenesc despre asta – doi islandezi, atât. Dar hai la bord, bătrâne dragă, haide vino! O să-ţi risipesc eu norii ăia ce-ţi apasă fruntea. Hai, nu vrei să vii? Noi ne veselim, avem o corabie plină şi ne ducem acasă.

— Ce nemaipomenit de familiar e omul nebun! murmură Ahab, apoi zise cu voce tare: Voi aveţi o corabie plină şi vă îndreptaţi spre casă, zici. Ei bine, atunci, eu am o corabie goală şi mă îndrept spre depărtări. Aşa că mergeţi în treaba voastră şi eu o să mă duc într-a mea. Înainte! Ridicaţi pânzele şi ţineţi-o în vânt!

Astfel, în timp ce o navă plecă veselă cu vântul în spate, cealaltă se îndreptă cu încăpăţânare împotriva lui, şi astfel se despărţiră. Echipajul de pe „Pequod” se uita cu jind către „Burlacul”, care se pierdea din vedere, dar oamenii de pe „Burlac” nu le aruncară nici măcar o privire, căci erau prea prinşi în distracţia lor. Cum Ahab, aplecat peste balustrada de la pupă, se uita după vasul ce se îndrepta spre casă, scoase din buzunar o sticluţă cu nisip şi apoi, uitându-se când la sticluţă, când la vas, păru că face o legătură între cele două. Căci acea sticluţă era plină cu pământ din Nantucket.

116. Balena muribundă

Deseori în această viaţă când, pe partea dreaptă, cei care sunt ocrotiţi de soartă trec aproape de noi. Deşi înainte eram posomorâţi, ne mângâie şi pe noi acea briză blândă şi ne simţim pânzele umflate în acest fel. Aşa părea a se întâmpla şi cu „Pequodul”, căci a doua zi după ce întâlniserăm veselul „Burlac” fură zărite mai multe balene şi dintre acestea fură prinse patru. Una dintre ele, de către Ahab.

Se întâmpla într-o după-amiază târzie, după ce fură înfipte ultimele suliţe ale bătăliei sângeroase; plutind unul pe cerul înroşit de apus şi celălalt pe mare, soarele şi balena părură a se stinge tăcuţi împreună, iar în acel moment, o dulceaţă şi o linişte se ridicară din orizonturile încoronate cu aer parfumat, că părea că din văile caste şi verzi ale insulelor Manila briza spaniolă, transformată în marinar, plecase pe mare încărcată cu psalmii vecerniei.

Liniştit iar, dar mai mult resemnat în tristeţe, Ahab, care se îndepărtase de balenă, stătea şi privea ultimele ei zvâcnituri din barca ce se liniştise şi ea. Asta deoarece spectacolul care se poate vedea la orice Caşalot muribund – întoarcerea capului către soare şi ultima răsuflare dată aşa –, acest spectacol ciudat, care se petrecea într-o seară atât de blândă, îi insuflă lui Ahab o mirare necunoscută până atunci.

— Se tot întoarce spre el; cât de încet, dar sigur îşi întoarce fruntea pentru a-l slăvi cu ultimele sale puteri. Şi balena venerează focul, e cel mai loial, mai mare şi mai nobil vasal al soarelui! Vai! Dacă ochii mei prea îngăduitori ar putea vedea priveliştile prea îngăduitoare. Iată! chiar şi aici, în depărtatele mări, departe de zumzetul fericirilor şi nenorocirilor omeneşti, unde nu există legi înscrise pe tăblii, unde de-a lungul a nenumărate veacuri chinezeşti

talazurile s-au rostogolit fără a vorbi sau a li se vorbi vreodată, asemenea stelelor care luminează izvorul necunoscut al Nigerului, chiar şi aici, viaţa se sfârşeşte plină de speranţă spre soare, dar uite: nici n-a murit bine, că moartea a întors cadavrul şi l-a îndreptat în altă parte.

Tu, jumătate hindusă întunecată a naturii, care ţi-ai făcut din oase înecate tron undeva, în inima apelor fără fund, tu eşti o păgână, regină, care îmi vorbeşti prea desluşit pe limba furtunilor nemiloase şi pe cea a înmormântării tăcute a liniştii.

Această balenă doar ce şi-a dat duhul şi şi-a şi întors fruntea de la soare, iar asta e o lecţie pentru mine.

Vai ţie, tristeţe încolţită şi încremenită a puterii! Vai ţie, jet colorat ce ţinteşti spre ceruri! Prima se căzneşte şi ultimul se-avântă în zadar! În zadar, balenă, cauţi ajutor la soarele grăbit care doar cere viaţă, dar nu o mai dă înapoi. Însă tu, jumătate întunecată, tu îmi insufli o credinţă mai mândră, deşi mai neagră. Toate minunile fără nume plutesc pe sub mine aici; sunt săltat de respiraţia unor fiinţe odinioară vii care au ieşit ca aer, dar s-au transformat în apă.

Urlă atunci, urlă pentru totdeauna, tu, mare, în ale cărei învolburări îşi găseşte pasărea sălbatică singura odihnă. Născut din pământ, dar alăptat de mare, munţii şi văile tari m-au zămislit, dar valurile sunt surorile mele!

117. Cartul balenei

Cele patru balene ucise în acea seară muriseră departe una de cealaltă: una, departe în direcţia vântului, alta, mai aproape, la adăpost, una la proră şi una la pupă. Ultimele trei fură aduse lângă corabie înainte de căderea nopţii, însă la cea din direcţia vântului nu se putu ajunge până dimineaţa, iar barca echipajului care o doborâse rămase lângă ea toată noaptea. Iar barca aceea era a lui Ahab.

Însemnul fu înfipt drept în nara balenei moarte, iar felinarul care atârna de vârful lui arunca o lumină jucăuşă şi tremurătoare peste spatele negru şi lucios şi chiar mai departe, peste valurile nopţii care mângâiau cu blândeţe laturile lungi ale balenei, ca spuma delicată de pe plajă.

Ahab şi echipajul păreau că dorm toţi, în afară de Fedallah care, ghemuit la proră, privea rechinii care dădeau roată hoitului ca nişte stafii şi loveau stinghiile de lemn de cedru cu cozile lor. Un sunet ca acela al fantomelor Gomorei. Ce nu-şi găsesc liniştea, foşnea tremurător prin aer.

Trezit din somn, Ahab dădu nas în nas cu harponierul. Iar aşa învăluiţi de întunericul nopţii cum erau, păreau a fi ultimii oameni dintr-o lume inundată.

— Am visat iar, zise el.

— Dricurile? Nu ţi-am zis eu, bătrâne, că nu vei avea parte nici de dricuri, nici de coşciuge? răspunse el.

— Cum să ai dric, dacă mori pe mare?

— Dar ţi-am mai spus, bătrâne, că înainte ca tu să poţi muri în această călătorie, trebuie să vezi două dricuri pe mare: primul nu e făcut de mâna omului, iar lemnul celui de-al doilea trebuie să fie crescut în America.

— Da, da, e o privelişte tare stranie – un dric şi toate ornamentele sale plutind peste mări cu valurile în chip de

cărăuşi. Ha! O astfel de privelişte nu o să vedem noi prea curând.

— Crezi sau nu, nu poţi muri până nu le vezi, bătrâne.

— Şi despre tine ce ziceai?

— Deşi se va întâmpla la sfârşit, eu voi merge înaintea ta, ca pilot.

— Iar când o să te duci înaintea mea, dacă o să se întâmple aşa, atunci înainte să te urmez, va trebui să mi te arăţi, să mă îndrumi? Nu aşa era? Ei, atunci, dacă e să te cred, am aici două dovezi că îl voi răpune pe Moby Dick şi voi supravieţui.

— Mai ai aici o dovadă, zise Fedallah şi ochii i se aprinseră ca nişte licurici în întuneric. Numai cânepa te poate ucide.

— Spânzurătoarea, vrei să zici. Atunci sunt nemuritor atât pe apă, cât şi pe uscat, strigă Ahab şi începu să râdă batjocoritor. Nemuritor, pe apă şi pe uscat!

Tăcură amândoi. Zorii cenuşii se iviră şi echipajul adormit se ridică de pe fundul bărcii, iar înainte de prânz balena moartă fu adusă lângă corabie.

118. Sextantul

Sezonul de vânătoare pe linia Ecuatorului se apropia şi în fiecare zi când Ahab, ieşind din cabină, arunca o privire în sus, cârmaciul atent apuca ostentativ timona, iar marinarii plini de avânt fugeau către vergi şi stăteau acolo cu ochii aţintiţi către dublon, aşteptând ordinul de a îndrepta vasul către Ecuator. Ordinul fu dat în cele din urmă. De-abia ajunsese soarele la amiază, iar Ahab stătea la prora bărcii sale suspendate şi se îndeletnicea cu observarea zilnică a soarelui pentru a stabili latitudinea.

În marea japoneză, zilele de vară sunt ca nişte pârâuri strălucitoare. Soarele japonez neschimbător pare punctul în care nesfârşita mare, ca o lentilă, mistuie cerul. Tăriile par lăcuite, nori nu sunt deloc, orizontul pluteşte plat, iar goliciunea strălucirii teribile este aidoma splendorii copleşitoare a tronului lui Dumnezeu. Era bine că sextantul lui Ahab avea lentile colorate, prin care el putea privi la văpaia soarelui. Balansându-se odată cu legănatul bărcii, Ahab, ţinând instrumentul de privit la ochi, stătu nemişcat câteva clipe pentru a surprinde momentul exact când soarele se aşeza pe meridianul său. Între timp, pe când întreaga sa atenţie era absorbită în acest fel, Fedallah stătea îngenuncheat sub el pe puntea corăbiei şi cu faţa ridicată ca a lui Ahab se uita la acelaşi soare, doar că pleoapele acopereau doar pe jumătate ochii, iar chipul său sălbatic părea îmblânzit de o linişte pământească. Î cele din urmă, se obţinu imaginea dorită, iar Ahab calculă cu creionul pe piciorul său de os la ce latitudine se aflau în acel moment. Căzând apoi într-o scurtă visare, se uită din nou în sus spre soare şi îşi zise încet:

— Semn al mării! Pilot înalt şi măreţ! Tu îmi spui într-adevăr unde mă aflu eu, dar poţi să îmi spui unde voi ajunge, sau poţi să-mi spui unde se află altcineva în afară

de mine în această clipă? Unde e Moby Dick? Desigur că în chiar această clipă îl ai sub privirea ta. Ochii mei privesc adânc în ochiul care se uită chiar acum la el, în ochiul care chiar în această clipă priveşte la lucrurile necunoscute de pe cealaltă parte a ta, soare arzător!

Apoi privind la cvadrant, şi mânuind, una după alta, numeroasele sale ustensile, se mai gândi puţin şi zise:

— Jucărie caraghioasă! Flecuşteţ pentru copii al înfumuraţilor amirali, comandori şi căpitani. Lumea te laudă, îţi preamăreşte viclenia şi puterea, dar până la urmă ce poţi face tu în afară de a arăta punctul amărât şi jalnic unde se întâmplă să te afli în lumea asta mare şi unde se află şi mâna care te ţine. Nimic, nimic mai mult! Nu poţi spune unde se află o picătură de apă sau un fir de nisip mâine la prânz şi totuşi insulţi soarele cu neputinţa ta. Ştiinţă! Te blestem, jucărie zadarnică, şi blestemate să fie toate lucrurile care înalţă ochii omului către ceruri, a căror strălucire nu face decât să-l ardă, iar ochii mei bătrâni sunt arşi deja de lumina ta, soare! Natura a îndreptat privirea omului către orizontul jos, nu i-a pus-o în creştetul capului, de parcă ar fi vrut Dumnezeu ca omul să se holbeze la bolta sa. Blestemat să fii, sextantule! zise aruncând instrumentul pe punte. Nu o să-mi mai ghidez drumul vieţii după tine. Busola plană a corăbiei, calculul aritmetic, lochul şi saula, acestea mă vor îndrepta şi îmi vor arăta locul în care mă aflu pe mare. Da, spuse sărind de pe barcă pe punte, te calc în picioare, lucru de nimic care arată în zadar către ceruri. Te sfărâm şi te distrug!

În timp ce bătrânul înnebunit călca în picioare – şi viu şi moarte – şi vorbea în acest fel, un rânjet triumfător care părea a-i fi adresat lui Ahab şi o disperare fatalistă care părea menită pentru el însuşi se cuibăriră pe faţa tăcută şi nemişcată a lui Fedallah. Se ridică neobservat şi dispăru în timp ce, înmărmuriţi de înfăţişarea comandantului lor, marinarii se strânseseră în grup la teugă până ce Ahab, păşind în cele din urmă tăcut pe punte, le strigă:

— La vergi! Cârma înainte! Braţaţi!

Într-o clipă, vergile începură să zbârnâie, iar în timp ce corabia banda într-o parte cele trei catarge ferme şi graţioase ce se înălţau din cala lungă şi striată păreau a fi cei trei Horaţi care făceau piruete pe un singur armăsar.

Dintre aceste catarge, Starbuck privea înaintarea anevoioasă a „Pequodului”, dar şi pe aceea a lui Ahab, în timp ce hoinărea pe punte.

— Am stat în faţa cărbunilor încinşi şi le-am văzut strălucirea plină de flacăra vieţii; am văzut-o în cele din urmă stingându-se, transformându-se încet, încet, în cenuşă. Bătrâne al oceanelor! Ce o să mai rămână din toată viaţa aceasta focoasă a ta dacă nu o mână de cenuşă?

— Da, strigă Stubb, dar cenuşă de cărbuni marini, ia aminte, domnule Starbuck; cărbuni de mare, nu orice fel de cărbune. Ei bine, l-am auzit pe Ahab spunând „cineva mi-a împărţit mâna aceasta de cărţi şi mă conjură să o joc pe ea, nu alta”. Naiba să mă ia, Ahab, dacă nu ai dreptate. Trăieşte în joc şi mori tot în el.

119. Lumânările

Climatele cele mai călduroase adăpostesc colţii cei mai de temut: tigrul bengalez se ascunde în crângurile parfumate şi verzi. Cerurile strălucitoare asmut cele mai îngrozitoare fulgere: minunata Cuba cunoaşte tornade care nu au trecut niciodată peste blândele tărâmuri nordice. Tot aşa se întâmplă ca în minunatele mări japoneze marinarul să întâlnească cea mai primejdioasă dintre furtuni, taifunul. Câteodată se coboară din cerurile cele mai senine ca o bombă care explodează peste un oraş somnoros. Către seara acelei zile, „Pequodului” îi fură smulse pânzele şi rămase cu catargele goale să se lupte cu un taifun care o lovi din plin. Când se lăsă întunericul, marea şi cerul mugeau şi se despicau cu tunete, luminate de fulgerele care arătau catargele golaşe de care fluturau ici şi colo zdrenţele lăsate pentru mai târziu de începutul furtunii.

Ţinându-se de o velă, Starbuck stătea pe dunetă; la fiecare fulgerare se uita în sus ca să vadă ce stricăciuni mai erau aduse greementului încurcat, în timp ce Stubb şi Flask îi comandau pe oameni în munca de a ridica mai sus şi de a lega mai bine bărcile. Truda lor părea a fi în zadar. Deşi urcată în vârful scripeţilor, barca de la dunetă care se afla în vânt – cea a lui Ahab – nu scăpă. Un talaz imens care se ridică până la fundul bărcii îi sparse şipcile în partea de la pupă şi o lăsa aşa, scurgându-se prin ea ca printr-un ciur.

O! veselă-i furtuna
Iar balena ca nebuna
Îşi flutură coada într-una
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

Velele zboară-n furtună,

Ba balena face spumă
Când amestecă-n sorbitură.
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

Tunetul rupe pânzele
Dar balena stă şi plescăie
Şi îşi linge degetele
Ce vlăjgan glumeţ, jucăuş, nătăfleţ, amuzat şi distrat
Mai e oceanul!

— Gata, Stubb, strigă Starbuck, lasă taifunul să cânte şi să scârţâie greementul ca pe corzile strunei. Dacă eşti un om curajos, taci din gură!

— Dar eu nu sunt un om curajos. N-am spus niciodată că aş fi un om curajos; eu sunt un laş şi cânt doar ca să nu mă pierd cu firea. Să-ţi zic ceva, domnule Starbuck, pe lumea asta nu mă poţi opri din cântat decât dacă-mi tai gâtul. Şi când s-o întâmpla asta, fac prinsoare că tot o să mai cânt: o să-ţi cânt veşnica pomenire.

— Smintitule! Priveşte prin ochii mei dacă tu n-ai.

— Cum? Cum vezi tu prin bezna nopţii mai bine decât ceilalţi, oricât ar fi ei de nebuni?

— Uite! strigă Starbuck prinzându-l pe Stubb de umăr şi arătându-i furtuna care se năpustea asupra lor. Nu vezi că furtuna vine dinspre est, direcţia în care Ahab se duce după Moby Dick? Chiar cursul pe care l-a ales astăzi? Uită-te la barca lui de-acolo. Aceea unde s-a spart? La pupă, unde ar trebui să stea el. Locul lui s-a sfărâmat, omule! Acum, dacă mai ai chef de cântat, n-ai decât să sari peste bord şi s-o faci!

— Nu te înţeleg; ce-i cu vântul?

— Da, da, Capul Bunei Speranţe e calea cea mai scurtă spre Nantucket, începu Starbuck să vorbească de unul singur fără a băga în seamă întrebarea lui Stubb. Furtuna asta care mai că ne scufundă, pe ea putem s-o transformăm

într-un vânt numai bun care să ne împingă spre casă. În direcţia din care bate vântul totul e negru ca iadul, însă în partea cealaltă, spre casă, acolo văd că e mai senin, însă nu e lumina fulgerelor.

În răstimpul întunecat dintre două fulgere de lumină se auzi o voce lângă el şi chiar în acea clipă un tunet cutremurător despică cerurile de deasupra.

— Cine-i acolo?

— Bătrânul Tunet! zise Ahab înaintând pe pipăite de-a lungul parapetelor către gaura sa de sprijin; însă îşi găsi repede drumul datorită flăcărilor strălucitoare.

Aşa cum turnurile de pe uscat au paratrăsnete pentru a scurge lichidul primejdios în pământ, tot aşa paratrăsnetul asemănător pe care unele nave îl au înfipt în vârful fiecărui catarg e menit să ducă primejdia în apă. Însă acest conductor trebuie să fie scufundat destul de adânc, astfel încât capătul său să nu atingă cala, iar dacă ar fi ţinut mereu aşa, ar putea crea multe neajunsuri, în afară de faptul că s-ar încurca prin greement şi ar îngreuna mersul corăbiei pe apă; din aceste motive, capetele de jos ale paratrăsnetelor de pe corăbii nu sunt ţinute mereu peste bord, ci sunt legate lejer ca să fie mai uşor de tras în afară cu lanţurile sau de aruncat peste bord atunci când nevoia o cere.

— Paratrăsnetele! Paratrăsnetele! strigă Starbuck echipajului, trezit deodată la viaţă de fulgerul care strălucise înflăcărat ca să îi arate lui Ahab drumul. Sunt date peste bord. Aruncaţi-le şi-n faţă, şi-n spate. Repede!

— Opreşte-te, strigă Ahab, hai să jucăm corect, deşi suntem echipa mai slabă. Însă m-aş oferi să se pună paratrăsnete peste Himalaya şi peste Anzi ca toată lumea să fie în siguranţă. Însă aici nu vreau privilegii. Lasă-le în pace, domnule!

— Uită-te în sus! îi strigă Starbuck. Limbi de foc[76]! Limbi de foc!

Toate braţele vergilor se terminau cu o flacără palidă şi la cele trei capete ale paratrăsnetelor ardeau trei flăcări albe, astfel că acele trei catarge înalte ardeau mocnit în aerul sulfuros, ca trei imense lumânări de ceară din faţa unui altar.

— Naiba să o ia de barcă! Dă-i drumul! strigă Stubb imediat ce un val înspumat ridică mica sa ambarcaţiune, astfel că mâna îi fu izbită de copastie în timp ce petrecea o funie.

— La naiba, mai zise o dată, dar alunecând pe spate pe punte ochii îndreptaţi în sus văzură flăcările şi schimbându-şi pe dată vocea spuse:

— Flăcările sfinte să aibă milă de noi toţi!

Pentru marinari, înjurăturile sunt la ordinea zilei; ei înjură deopotrivă în liniştea calmului şi în colţii furtunii; înjură de pe braţele velelor mari atunci când se aplecă peste marea clocotitoare, însă în toate călătoriile mele n-am auzit nicio sudalmă atunci când degetul de foc al lui Dumnezeu se aşterne pe navă, atunci când al său „Mene, mene, tekel ufarsin”[77] este ţesut în vele şi în parâme.

În timp ce flacăra albă ardea sus, puţine cuvinte se auziră de la marinarii amuţiţi de uimire care stăteau înghesuiţi la teugă cu ochii strălucind de la fosforescenţa palidă, ca o constelaţie de stele.

În bătaia luminii fantomatice, înaltul negru ca smoala, Daggoo, părea a fi de trei ori mai înalt ca de obicei şi părea a fi norul negru din care izvorâse furtuna. Gura deschisă a lui Tashtego îi dezvelea dinţii albi ca de rechin care străluceau şi ei de parcă ar fi fost cuprinşi de limbi de foc, în timp ce, luminate de strălucirea nenaturală, tatuajele lui Queequeg ardeau pe trupul său ca albastrele flăcări satanice.

Priveliştea se topi în cele din urmă şi „Pequodul” împreună cu toate sufletele de la bord fură lovite iar de un

val mare. Trecură o clipă sau două şi Starbuck, înaintând, se lovi de cineva. Era Stubb.

— Ce mai zici acum, omule? Te-am auzit strigând. Parcă nu aşa era cântecul.

— Nu, nu aşa. Ziceam că flăcările sfinte ar trebui să aibă milă de noi. Sper să fie aşa. Dar oare ele au milă doar de feţele lungi? Nu au pântece să se cutremure de râs? Uite aici, domnule Starbuck, dar e prea întuneric să vezi. Atunci ascultă-mă. Eu iau flacăra de pe catarg, pe care am văzut-o adineauri, drept semn bun, căci arborii sunt înfipţi în cala care o să dea pe-afară de butoaie de spermanţet, vezi tu? Şi aşa, tot uleiul va urca pe catarge ca seva într-un copac. Da, cele trei catarge ale noastre vor fi asemenea unor lumânări de seu. Acesta-i semnul norocos pe care l-am văzut.

Starbuck zări puţin faţa lui Stubb. Acesta striga:

— Uite! Uite! Şi încă o dată limbile înalte apărură cu paloarea lor fantomatică sporită. Limbile sfinte să aibă milă de noi toţi, mai strigă o dată Stubb.

La baza arborelui mare, sub dublon şi flacără, Fedallah îngenunche în faţa lui Ahab, însă cu faţa întoarsă de la el, iar în apropiere, de sub arcul greementului ce atârna, acolo unde se apucaseră să lege un braţ, câţiva marinari furaţi de strălucire se înghesuiră între ei şi acum atârnau ca un ciucure de viespi ce se leagănă de o crenguţă din livadă. Alţii rămăseseră ţintuiţi pe punte în diferite poziţii, ca scheletele de la Herculane care stau drepte, aleargă sau merg, însă ochii erau aţintiţi în sus.

— Da, băieţi! strigă Ahab. Uitaţi-vă la ele, luaţi bine aminte! Flacăra albă arată drumul spre Balena Albă. Daţi-mi lanţurile catargului mare de acolo, vreau cu dragă inimă să-i simt pulsul ca şi al meu să bată împreună cu acesta. Sânge împotriva focului. Uite-aşa!

Apoi se întoarse şi, ţinând strâns în mâna stângă ultima za, puse un picior peste străinul îngenuncheat şi cu privirea aţintită în sus, iar mâna dreaptă ridicată în aer, stătu drept în faţa treimii înalte a flăcărilor de pe catarge.

— O! spirit pur al vieţii pure, pe care te-am venerat ca un persan pe mare până să fiu ars de tine în ritul cel sfânt, încât până în ziua de azi îţi mai port semnul, te cunosc acum, spirit alb, şi ştiu că este o sfidare să te venerez. Tu nu eşti blând nici în faţa dragostei, nici în cea a plecăciunii şi nu poţi decât să ucizi din ură, iar cel care este lovit moare pe dată. Niciun nebun neînfricat nu te mai înfruntă. Port semnul puterii tale fără nume şi fără loc, dar până mi-oi da ultima suflare pe pământ, eu o să mă lupt cu stăpânirea ta care încearcă să mă cuprindă. În mijlocul impersonalului personificat stă înălţată o personalitate. De oriunde aş veni şi oriunde m-aş duce, oricât voi mai trăi pe pământ, această personalitate regească trăieşte în mine şi îşi cunoaşte drepturile nobile. Însă războiul e chin, iar ura este o năpastă. Vino în cea mai josnică formă a dragostei, iar eu voi îngenunchea şi te voi săruta. Dar în cea mai înaltă, vino ca putere divină! Şi deşi lansezi pe apă corăbii cu lumi întregi, aceasta va rămâne indiferentă. Tu, spirit pur, mă înnebuneşti cu flăcările tale şi, ca un adevărat fiu al focului ce sunt, le voi scuipa şi eu împotriva ta.

(Scăpărări bruşte şi repetate de lumină; cele nouă flăcări se lungesc de trei ori cât erau înainte; Ahab şi ceilalţi îşi închid ochii şi îşi apasă cu putere mâna peste ei.)

— Port semnul puterii tale fără nume şi fără loc, nu ţi-am zis? Nu mi-a fost smuls şi nici nu am dat drumul lanţurilor. Poţi orbi, dar eu pot pipăi. Poţi mistui, dar apoi eu mă pot transforma în cenuşă. Ia ofranda acestor ochi prăpădiţi şi a mâinilor tremurătoare! Eu nu o vreau. Fulgerul îmi străbate capul, bulbii ochilor mă dor, creierul meu lovit parcă mi-a fost smuls şi se rostogoleşte acum prin hârtoape. Of, of! Deşi sunt legat la ochi, tot mai vorbesc cu tine. Deşi eşti luminos, izvorăşti din întuneric. Însă eu sunt întunericul ce izvorăşte din lumină, ce izvorăşte din tine! Săgeţile s-au oprit. Să deschid ochii; văd sau nu? Uite cum ard flăcările! Ce mărinimos eşti! Acum aduc glorie strămoşilor mei. Însă tu nu eşti decât tatăl meu de foc. Pe

mama mea cea dulce nu o cunosc. Ce cruzime! Ce-ai făcut cu ea? Iată întrebarea mea; însă a ta este mai mare. Tu nu ştii de unde ai apărut, de aceea îţi zici că nu eşti făurit; nu ştii de unde ai început, de aceea zici că eşti fără de început. Eu despre mine ştiu aceste lucruri pe care tu nu le ştii despre tine. Mai există lucruri nedescoperite dincolo de tine. Spirit pur. Pentru care toată eternitatea nu înseamnă decât timpul trecător, iar creaţia este mecanică. Prin tine, spirit arzător, ochii mei arşi văd aceste lucruri. Tu, foc orfan, pustnic bătrân ca lumea. Şi tu ai o ghicitoare fără nume, ai durerea ta neîmpărtăşită. Încă odată cu agonie trufaşă îmi citesc stăpânul. Sari şi linge cerul! Sar şi eu cu tine, ard şi eu cu tine, accept cu dragă inimă să mă sudez de tine. Te venerez sfidător!

— Barca! Barca! strigă Starbuck. Priveşte-ţi barca, bătrâne!

Harponul lui Ahab, cel făurit în focul lui Perth, rămăsese legat în furca sa, astfel că ieşea în afară peste prora bărcii, însă marea care-i sfâşiase acesteia fundul făcuse ca teaca de piele să alunece de pe el şi din vârful ascuţit de oţel ieşea o limbă palidă şi despicată de foc. În timp ce harponul tăcut ardea ca o limbă de şarpe, Starbuck îl apucă pe Ahab de braţ, zicându-i:

— Dumnezeu e împotriva ta, bătrâne, ia aminte! E o călătorie blestemată. Începută cu blesteme şi care a continuat tot aşa. Lasă-mă să întind velele cât încă mai putem şi să mergem cu vântul în spate spre casă, ca să purcedem într-o călătorie mai bună decât asta.

Auzindu-l pe Starbuck, echipajul panicat fugi degrabă spre braţe, însă nu fu ridicată nicio velă. Pentru moment păru că acele gânduri înfricoşătoare ale secundului le treceau şi lor prin cap; scoaseră un strigăt ce aducea a răscoală. Însă aruncând lanţurile zornăitoare pe punte şi înşfăcând harponul ce ardea, Ahab îl flutură ca pe o torţă printre ei jurând să-l înfigă în primul marinar care va dezlega vreun capăt de funie. Înlemniţi de frică din cauza

înfăţişării sale şi făcându-se şi mai mici din cauza săgeţii înfocate pe care o ţinea în mână, marinarii se dădură deoparte, iar Ahab grăi din nou:

— Toate jurămintele voastre de a vâna Balena Albă vă leagă tot atât de mult cum mă leagă şi pe mine, iar bătrânul Ahab s-a legat cu inima, cu sufletul, cu trupul, cu suflarea şi cu viaţa. Ca să ştiţi şi voi pe ce ritm bate inima asta, uitaţi aici, cum sting ultima spaimă.

Şi cu o suflare stinse flacăra. Când o furtună straşnică mătură câmpia, oamenii fug în apropierea unui ulm imens şi singuratic, a cărui înălţime şi trăinicie îl fac cu atât mai primejdios, deoarece devine o ţintă mai sigură pentru fulgere. Tot aşa, la acele ultime cuvinte ale lui Ahab, mulţi marinari fugiră de el înspăimântaţi la culme.

120. Puntea, spre sfârşitul primului cart de noapte

Ahab stă la timonă, Starbuck se apropie de el.

— Trebuie să dăm jos verga velei gabier mare, domnule. Se slăbeşte chinga şi balansina de sub vânt e pe jumătate atârnată. S-o dau jos, domnule?

— Nu da jos nimic. Leag-o! Dacă aveam sprijin pentru contra, rândunici, le ridicam şi pe acelea.

— Domnule, pentru numele lui Dumnezeu, domnule!

— Ce vrei?

— Ancorele merg. Să le trag înapoi la bord?

— Nu da jos nimic, nu ridica nimic. Însă leagă totul! Vântul se înteţeşte… Grăbeşte-te şi fii atent! Ia te uită! Mă ia drept căpitanul gârbovit care miroase a uscat. Să-mi coboare verga velei gabier mare! Stai aşa, nătângule!

S-au făcut vase mai mari pentru vânturi mai puternice, iar vasul creierilor mei navighează acum printre norii împinşi de vânt. Să dau şi asta jos? O, numai laşii îşi trag în jos vasul cu creieri în mijlocul unei furtuni. Ce mai zumzăit pe sus! Aş zice chiar că e sublim dacă n-aş şti că şi colicii sunt o boală zgomotoasă. O! ia o doctorie, ia o doctorie!

121. Miezul nopţii. Parapetul de la teugă

Stubb şi Flask urcaţi pe ele şi petrecând funii în plus peste ancora pe care o atârnau.

— Nu, Stubb. Poţi să vâri tu aţa-n nod cât vrei, dar mie n-o să-mi vâri în cap ce ziceai mai adineauri. Cât a trecut de când ziceau chiar opusul a ce spui acum? Nu spuneai tu mai demult că în orice navă ar naviga Ahab, nava aceea va plăti mai mult la poliţa de asigurare, ca şi când corabia ar fi încărcată cu butoaie de pulbere la pupă şi cutii de chibrituri la proră? Stai aşa, nu ziceai tu asta?

— Ei, şi ce dacă ziceam? Ce-i cu asta? M-am mai schimbat de-atunci, de ce să nu-mi fi schimbat şi părerile? În plus, chiar suntem încărcaţi cu pulbere la pupă şi chibrituri la proră. Dar cum naiba să se aprindă chibriturile în ploaia asta în care ne aflăm? Micuţul meu prieten, tu ai părut destul de roşu, dar n-ai putea să te aprinzi acum. Scutură-te! Tu eşti Vărsător, adică cel ce aduce apa. Ai putea să umpli butoaie întregi cu ce ţi se scurge de pe guler. Nu înţelegi că pentru aceste riscuri în plus companiile de asigurări maritime au şi garanţii în plus? Uite aici hidranţii, Flask! Dar ia ascultă şi o să-ţi răspund şi la cealaltă întrebare. Mai întâi ia piciorul de pe traversa ancorei ca să pot petrece funia. Acum ascultă! Care e marea diferenţă între a ţine în mână un paratrăsnet de catarg pe timp de furtună şi a sta lângă un catarg care nu are deloc paratrăsnet tot pe timp de furtună? Nu înţelegi cap de lemn, că cel care ţine paratrăsnetul nu poate păţi nimic dacă nu e lovit mai întâi catargul? Atunci, despre ce vorbeşti? Nici măcar o corabie din o sută nu are paratrăsnet şi Ahab – şi da chiar noi toţi – nu e în pericol mai mare după părerea mea, decât toate echipajele din miile de corăbii care navighează acum pe mare. Cred că tu

ai vrea ca toţi oamenii din lume să aibă cate un paratrăsnet în vârful pălăriei, ca pana ţanţoşă de pe chipiul ofiţerului de miliţie, pe care să-l târască după el ca pe o eşarfă. De ce nu eşti rezonabil, Flask? E foarte uşor să fii rezonabil. Şi-atunci de ce nu eşti? Orice om cu niscaiva ochi înţelege mai bine.

— Nu ştiu ce să zic, Stubb. Câteodată e destul de greu.

— Da, când omul e ud până la izmene e cam greu să fie rezonabil, asta aşa e. Şi eu sunt destul de ud de la valurile astea. Lasă asta; prinde capătul acolo şi dă-mi-l încoace. Mi se pare că legăm ancorele astea de parcă nu vor mai fi folosite niciodată. Legând ancorele astea două, Flask, mi se pare că seamănă cu a-i lega cuiva mâinile la spate. Şi încă ce mâini mari şi grele sunt! Ăştia sunt pumnii tăi de fier, ai? Ce mai strânsoare au! Mă întreb, Flask, dacă lumea e ancorată undeva; dacă e, are un lanţ nemaipomenit de lung. Aşa, strânge nodul acela şi-am terminat. Aşa; după acţiunea de tragere la mal, a lumina puntea este cel mai bun lucru. Scutură-mi şi mie poalele jachetei, vrei? Mulţumesc. Râd oamenii de hainele cu poale lungi, Flask, dar mie mi se pare că o haină cu poale lungi ar trebui purtată mereu pe timp de furtună pe mare. Poalele care se îngustează în partea de jos ajută să se scurgă apa, vezi tu? La fel ca şi pălăriile cu boruri mari. Borurile sunt ca nişte frontoane cu streaşină. Flask. Eu am terminat cu jachetele şi cu pelerinele! Urc la bord cu cozi de rândunică şi cobor arătând ca un castor Aşa că la revedere! Pfiu! Uite cum îmi arunc pelerina peste bord. Doamne, Doamne, cum se poate ca vânturile ce vin din ceruri să fie atât de nemanierate? Asta-i o noapte urâtă, flăcău.

122 . Miezul nopţii în gabie. Tunete şi fulgere

Verga velei din gabia mare. Tashtego o înconjoară cu încă o funie

— Hm, hm, hm, termină cu tunetul acela. Mult prea mult tunet aici sus, destul. La ce e bun tunetul? Hm, hm, hm. Noi nu vrem tunet, noi vrem rom. Daţi-ne un pahar de rom! Hm, hm, hm!

123. Muscheta

În timpul loviturilor cele mai rele ale taifunului, omul de la cârma de os de falcă a „Pequodului” fu azvârlit pe punte de câteva ori de mişcările bruşte ale acesteia, deşi fusese legată cu unelte de prevedere, dar acestea erau largi, căci o anumită lejeritate a timonei era indispensabilă.

Într-o furtună rea ca aceasta, când nava este aruncată ca o minge cu pene în vânt, nu e neobişnuit să vezi acele busolelor, în răstimpuri, dându-se peste cap. Aşa se întâmpla şi cu „Pequodul”; la fiecare smucitură, timonierul observa viteza cu care se roteau în cadranul lor. Aceasta e o privelişte pe care nimeni nu o poate privi fără a fi încercat de anume sentimente înspăimântătoare.

La câteva ore după miezul nopţii, taifunul se potolise până într-atât că, prin truda neobosită a lui Starbuck şi a lui Stubb – unul muncind la proră şi celălalt la pupă rămăşiţele fluturătoare ale greementului de slup şi cele ale velelor mari ale arborilor trinchet şi mare fură tăiate de pe vergi şi lăsate să se ducă fluturând, ca penele unui albatros care câteodată sunt purtate de vânt când pasărea e prinsă de furtună zburând.

Cele trei vele noi corespunzătoare fură legate şi înălţate, iar o randă de furtună fu legată ceva mai sus; nava plutea iar cu ceva precizie. Iar cursul – pentru moment, cel de est-sud-est – îi fu comunicat iar timonierului, dacă se putea ţine pe el. Asta deoarece în timpul vânturilor furtunii nu navigase decât după cum îl lăsau acestea. Dar cum aducea el nava cât de aproape de curs era posibil, privind compasul în tot acest timp, iată: un semnal bun! Vântul începu să bată de la pupă. Da, vântul rău devenise bun!

Vergile fură îndreptate imediat în cadenţa cântecului „Ho! Vântul cel bun” Ho-ye-ho, cu veselie!”; echipajul cânta

de bucurie, căci o asemenea întâmplare promiţătoare alunga prevestirile cele de dinainte.

În acord cu ordinele comandantului său – acelea de a raporta imediat, în fiecare oră din cele douăzeci şi patru, orice schimbare importantă a treburilor de pe punte –, Starbuck de abia ce îndreptase vergile înspre briză – oricât de neîncrezător şi de posomorât –, că se şi repezi sub punte să-l înştiinţeze pe căpitanul Ahab de toate acestea.

Înainte de a ciocăni la uşa cabinei, se opri o clipă fără să vrea. Lampa din cabină – legănându-se încolo şi încoace – ardea pâlpâit şi arunca umbre tremurătoare peste uşa încuiată a bătrânului, o uşă subţire, cu obloane în loc de stinghii în partea de sus. Izolarea subterană a cabinei făcea ca acolo să domnească o tăcere ţiuitoare, deşi era înconjurată din toate părţile de mugetele naturii. Muschetele încărcate din suport străluceau la vedere aşa cum erau ele aşezate în picioare lângă peretele din faţă. Starbuck era un om cinstit şi drept, dar în inima sa, uitându-se la acele muschete, încolţi un gând urât, însă acesta, amestecat fiind cu altele neutre sau frumoase care erau şi ele ale sale, rămase neştiut.

— A vrut odată să mă împuşte, îşi zise el, da, chiar aceea este muscheta pe care a îndreptat-o către mine – cea cu patul plin de bumbi. Trebuie să o ating, să o ridic. Ciudat că eu, care am mânuit atâtea suliţe ucigaşe, am început acum să tremur aşa. E încărcată? Să văd. Da, da, e şi praf în magazie. Asta nu e bine. Să o vărs? Stai, mă lecuiesc eu de treaba asta. O să ţin muscheta bine în timp ce mă gândesc. Am venit să-i dau veşti bune. Cât de bune, totuşi? Bune pentru moarte şi risipă – asta-i bine pentru Moby Dick. E un vânt prielnic, însă doar pentru peştele blestemat… Ţeava pe care a îndreptat-o spre mine. Asta-i; chiar asta! O ţin în mână. Voia să mă omoare chiar cu arma pe care o ţin eu acum. Da, şi-ar fi omorât bucuros tot echipajul. Nu zicea el că nu îl va îndupleca nicio vijelie? Nu şi-a sfărâmat el deja sextantul şi acum bâjbâie orbeşte prin mările primejdioase

bizuindu-se doar pe jurnalul lui plin de greşeli? Iar în acest taifun, nu a zis el oare că nu are nevoie de paratrăsnet? Să îi fie îngăduit bătrânului acesta nebun să tragă după el la moarte întregul echipaj? Da, asta l-ar face ucigaşul a treizeci de oameni, dacă navei i s-ar întâmpla ceva groaznic. Iar sufletul meu pune prinsoare că aşa va fi, dacă Ahab face cum vrea el. Dacă însă ar fi eliminat chiar acum, nu ar mai comite crima aceea. Aha! Mormăie în somn? Da, chiar acolo, doarme înăuntru. Doarme? Da, dar e încă viu şi îndată are să se trezească. Nu pot să-ţi rezist atunci, bătrâne. Nici vorba bună, nici mustrarea, nici rugămintea nu te pot îmbuna. Le dispreţuieşti pe toate. Ascultarea oarbă a poruncilor tale, atât îţi doreşti. Da, şi mai zici că oamenii s-au prins de tine cu legământ, zici că toţi suntem Ahab. Doamne fereşte! Nu există însă o altă cale, una legală? Să-l iau prizonier şi să-l duc acasă? Cum? Pot să smulg puterea vie din mâinile vii ale bătrânului? Doar un nebun ar încerca. Să zicem că ar fi legat, că ar fi înnodat cu frânghii şi cabluri, înlănţuit de inelele de punte din podeaua cabinei sale; atunci ar fi mai rău ca un tigru în cuşcă. N-aş îndura priveliştea aceea, n-aş putea să îi aud urletele. M-ar părăsi toată liniştea, tot somnul şi chiar raţiunea mea nepreţuită tot restul călătoriei. Atunci, ce mai rămâne? Pământul e la sute de leghe depărtare, iar Japonia care e cea mai aproape e de neatins. Sunt singur în mijlocul mării, cu două oceane şi un continent între mine şi lege. Da, da, aşa este. E oare cerul un ucigaş când fulgerul său loveşte un ucigaş în devenire în al său pat, aprinzând şi aşternutul, şi pielea?

Aş fi eu un ucigaş dacă... se opri şi se aşeză încet, tăcut la capătul muschetei încărcate în dreptul uşii.

— În dreptul acesta se leagănă hamacul lui Ahab pe dinăuntru. Are capul încoace. O atingere, şi Starbuck poate supravieţui ca să-şi mai strângă o dată în braţe nevasta şi copilul. Of, Mary, Mary! Băiatul meu, băiatul meu! Dacă nu te ucid acum, bătrâne, cine ştie în ce adâncuri o să se

scufunde trupul lui Starbuck zilele acestea, împreună cu tot echipajul! Dumnezeule mare, unde eşti? Să o fac? Să o fac?...

— Vântul s-a domolit şi şi-a schimbat direcţia, domnule. Velele de la arborele trinchet şi mare sunt ridicate şi legate, domnule. Corabia e iar pe cursul ei.

— Toată lumea la pupă! Moby Dick, inima ta e a mea în sfârşit!

Acestea erau sunetele care se auzeau mormăite în somnul neliniştit al bătrânului, de parcă vocea lui Starbuck făcuse visul mut să vorbească.

Muscheta încă ridicată tremură ca mâna unui beţiv pe lambriul de lemn. Starbuck părea că se luptă cu un înger, însă, depărtându-se de uşă, puse ţeava morţii înapoi la locul ei şi plecă.

— Doarme prea adânc, domnule Stubb. Du-te tu jos şi trezeşte-l şi o să vin şi eu să îi spun. Trebuie să mă ocup de punte aici. Ştii tu ce să spui.

124. Acul

A doua zi de dimineaţă, marea încă neliniştită se rostogolea în valuri lungi şi domoale peste siajul clocotitor al „Pequodului”, împingând vasul înainte ca nişte palme uriaşe şi întinse. Vântul puternic şi drept era atât de tare, că şi cerul, şi aerul păreau nişte vele umflate; întreaga lume bubuia lovită de vânt. Înăbuşit de lumina dimineţii, soarele invizibil nu-şi făcea cunoscută prezenţa decât prin lumina mai intensă a locului în care se afla, unde baionetele razelor sale stăteau grămadă una peste alta. Peste toate lucrurile domneau însemne ca acelea ale regilor şi reginelor babiloniene. Marea era ca un creuzet de aur topit care se ridică în bolboci de lumină şi căldură.

Păstrând de mult timp o tăcere profundă, Ahab se ţinea deoparte şi de fiecare dată când nava legănată se apleca în jos cu bompresul, se întorcea să privească razele soarelui aprins aruncate înainte. Când nava se ducea pe spate, se întorcea şi el cu spatele şi vedea locul de unde lumina soarele şi cum aceleaşi raze galbene se încolăceau cu siajul său drept.

— Ha, ha, nava mea! Ai putea fi luată drept un car al soarelui. Ho, ho! Vouă, popoare ce vă aşterneţi dinaintea mea. Eu vă aduc soarele! Înjugaţi razele din faţa! Mân pe mare o pereche pe cinste!

Însă imediat îi năzări un alt gând. Se grăbi către timona, întrebând aspru ce curs avea nava.

— Est sud-est, domnule, răspunse timonierul speriat.

— Minţi! zise lovindu-l cu pumnul încleştat. Ne îndreptăm spre est la ora aceasta a dimineţii şi avem soarele în spate?

Auzind acestea, toată lumea rămase împietrită, căci fenomenul observat atunci de Ahab scăpase din vedere tuturor. Probabil că evidenţa lui orbitoare fusese cauza.

Vârându-şi pe jumătate capul în habitaclu, Ahab aruncă o singură privire compasului. Braţul ridicat căzu încet. Pentru o clipă păru a se împletici. În spatele lui, Starbuck se uită şi el şi când acolo, ce să vezi! Cele două busole arătau spre est, iar „Pequodul” naviga fără tăgadă spre vest.

Însă înainte ca primul semnal de alarmă să se împrăştie printre marinari, bătrânul exclamă cu un râs forţat:

— Am înţeles! S-a mai întâmplat. Domnule Starbuck, fulgerul de aseară ne-a dat peste cap busola, atâta tot. Cred că ai mai auzit de astfel de lucruri.

— Da, însă nu mi s-a mai întâmplat niciodată, domnule, zise palidul secund posomorât.

Aici trebuie spus că astfel de accidente s-au întâmplat în timpul unor furtuni puternice de mai multe ori pe nave. Energia magnetică ce se adună în acul busolei este, după cum se ştie, una cu electricitatea din aer. Atunci când fulgerul loveşte vasul, încât doboară unele vergi şi braţe, are un efect asupra acului care uneori poate fi chiar devastator, toate proprietăţile magnetice ale busolei fiind anihilate. Oricum ar fi, acul nu-şi mai recapătă niciodată calităţile sale; iar dacă busolele din habitaclu sunt afectate, aceeaşi soartă o au şi celelalte busole de pe vas, chiar dacă sunt ascunse în carlingă.

Privind busola răsturnată, bătrânul, cu mâna întinsă, calculă poziţia exactă a soarelui şi, încredinţat că acele erau întoarse în direcţia opusă, porunci cu un strigăt să fie schimbat cursul navei în acord cu cele descoperite. Vergile fură întinse şi „Pequodul” îşi îndreptă prora neînfricată în vântul pieziş, căci briza cea bună nu făcuse decât să o încurce.

Între timp, oricare ar fi fost gândurile sale ascunse, Starbuck nu zise nimic, ci transmise mai departe ordinele date; Stubb şi Flask – care într-o mică măsură îi împărtăşeau sentimentele – făcură la fel, fără a scoate un sunet. Cât despre marinari, deşi unii bombăneau încet,

frica lor de Ahab era mai mare decât frica de Soartă. Harponierii păgâni nu fură mai deloc impresionaţi, sau dacă îi mişcase ceva, atunci acest lucru era un anume magnetism introdus în inimile lor de inima dură a lui Ahab.

Un timp bătrânul se plimbă pe punte visător. Însă întâmplându-se să alunece cu călcâiul său de lemn, văzu pe jos tuburile sfărâmate ale sextantului pe care îl izbise cu o zi în urmă de punte.

— Biet cercetător de ceruri, mândru pilot solar! Ieri te-am distrus şi astăzi busolele aproape că m-au distrus ele pe mine. Aşa. Chiar aşa. Dar Ahab e încă stăpân peste magnet. Domnule Starbuck, o lance fără mâner; un mai şi cel mai mic ac al croitorilor de vele. Repede!

Avu un impuls, al cărui scop ar fi putut fi acela de a anima spiritele marinarilor printr-un talent ascuns al său, într-un caz cum era acela al busolelor dereglate. Pe lângă acestea, bătrânul ştia că a naviga după o astfel de busolă dereglată nu era un lucru de trecut cu vederea de marinarii superstiţioşi care ar fi avut nişte prevestiri rele şi cutremurătoare.

— Băieţi, zise el întorcându-se către marinari, după ce secundul îi aduse lucrurile pe care le ceruse. Băieţii mei, tunetul i-a sucit bătrânului Ahab acele. Însă din bucata aceasta de oţel el poate să îşi facă singur un ac, care să arate direcţia la fel de bine ca oricare altul.

Priviri uimite fură schimbate printre marinari când auziră una ca asta. Ei aşteptau cu ochi holbaţi magia care urma să fie înfăptuită. Însă Starbuck îşi feri privirea.

Cu o lovitură a maiului, Ahab dădu jos vârful de oţel al lăncii şi apoi înmână secundului suportul de fier care mai rămăsese şi îl rugă să-l ţină drept fără a atinge puntea. Apoi, după ce lovi în mai multe rânduri capătul de sus al suportului de fier cu maiul, puse acul cel bont acolo şi îl mai lovi şi pe acela, dar mai uşor, în timp ce secundul ţinea bara de fier ca mai înainte. După ce îl mişcă în felurite şi neobişnuite chipuri – fie că acestea erau indispensabile

pentru magnetizarea oţelului, fie doar menite să sporească uimirea echipajului – ceru un fir de aţă şi mutându-se către habitaclu scoase cele două ace dereglate şi agăţă orizontal acul de parâmă deasupra uneia dintre hărţi. La început, acul se tot roti, tremurând şi vibrând la ambele capete. Însă în cele din urmă se aşeză, iar Ahab, care aştepta acest moment, făcu câţiva paşi cu spatele şi întinse mâna spre el zicând:

— Priviţi şi voi şi ziceţi dacă Ahab e sau nu stăpânul magneţilor! Soarele este spre est şi busola arată acelaşi lucru!

Unul câte unul, oamenii se uitară uimiţi, căci numai cu ochii lor puteau să-şi convingă neştiinţa. În ochii cei mândri şi triumfători ai lui Ahab ai fi putut vedea prea bine ce fală primejdioasă zăcea.

125. Lochul şi saula

Pe când plecase „Pequodul” în călătorie, lochul şi saula nu fuseseră folosite decât rareori. Datorită încrederii în alte moduri de a determina coordonatele navei, unii marinari de pe navele de negoţ şi mulţi de pe baleniere, mai ales când sunt pe teren de vânătoare, neglijează complet să înalţe lochul deşi, mai mult de formă, trec din oră în oră pe tablă cursul corăbiei şi viteza cu care navighează. Tot aşa se întâmpla şi cu „Pequodul”. Mosorul de lemn cu lochul triunghiular legat de el atârna neatins de multă vreme sub zăbrelele parapetului de la pupă. Ploile şi valurile îl udaseră, soarele şi vântul îl uscaseră, toate elementele se adunaseră pentru a putrezi obiectul care atârna agăţat. Însă fără a lua seama la toate acestea, Ahab îl zări când se uită spre balustradă la puţin timp după întâmplarea cu magnetul şi îşi aminti că nu mai are sextantul şi că făcuse un jurământ despre loch şi saulă. Nava înainta cu viteză şi în spate valurile se umflau turbate.

— Cei din faţă! Ridicaţi lochul!

Se apropiară doi marinari: cel bronzat din Tahiti şi bătrânul cărunt din insula Man.

— Unul dintre voi să ţină mosorul, iar eu îl desfăşor.

Se duseră până în capătul cel mai din spate al pupei unde puntea, din cauza puterii piezişe a vântului, aproape că se scufunda în marea înspumată.

Omul din insula Man luă mosorul şi ţinându-l sus de tot de mânerele ce ieşeau de o parte şi de alta a fusului în jurul căruia se încolăcea saula, ţinu astfel lochul triunghiular în jos până când Ahab ajunse în faţa lui.

Ahab stătea dinaintea sa şi depăna încet vreo treizeci sau patruzeci de învârtituri pentru a-şi înfăşura pe mână un colac de funie pe care să o arunce peste bord când omul

din insula Man, care urmărea cu atenţie şi pe el, şi saula, îndrăzni să îi vorbească:

— Domnule, nu ştiu ce să zic, saula pare cam roasă; au stricat-o apa şi soarele.

— O să ţină, bătrâne. Pe tine te-au afectat căldura şi umezeala? Pari să te ţii destul de bine. Sau de fapt pe tine te ţine viaţa, nu o ţii tu pe ea.

— Eu ţin mosorul, domnule, dar e aşa cum zice căpitanul meu. Cu părul meu cărunt nu are rost să mă contrazic, mai ales cu un superior care nu o să recunoască niciodată.

— Ce să recunosc? Uite aici ce profesor am format ca să predea la colegiul de granit al Reginei Natură. Cred însă că eşti prea servil. Unde te-ai născut?

— Pe o mică insulă stâncoasă numită Man, domnule.

— Excelent. Deci acolo ai dat prima lovitură lumii.

— Nu ştiu ce să zic despre asta, dar acolo m-am născut.

— Pe insula Man[78], zici? Avem aici un om din Om, un om născut pe insula Omului care era odinioară independentă, iar acum e părăsită de oameni. Care dintre voi s-a pierdut? Din ce cauză? Ţine sus mosorul! Toate capetele ce caută lămuriri se lovesc de un perete tare şi nesimţitor. Sus cu el! Aşa.

Lochul fu ridicat, saula se desfăşură repede şi se întinse dreaptă în spatele corăbiei, mosorul începând să se învârtă. Frecuşul lochului, care era când săltat, când scufundat de valuri, îl făcea pe bătrân să se opintească.

— Ţine bine!

Trosc! Saula trasă prea tare se scufundă răsucindu-se: lochul pe care îl trăgea fu pierdut.

— Am zdrobit sextantul, furtuna a dereglat acele busolei şi acum marea sălbatică a smuls lochul. Dar Ahab poate să le îndrepte pe toate. Trage saula, tahitianule! Înfăşoar-o pe mosor, omule din Man. Ascultaţi aici! Dulgherul va face alt loch, iar voi să matisiţi saula. Ocupaţi-vă de asta!

— Ia uită-l cum se duce! Pentru el nu s-a întâmplat nimic, dar mie mi se pare că lumea alunecă de pe axa ei. Trage, trage, tahitianule! Funiile se deapănă uşor când sunt întregi, dar când sunt rupte, de-abia se trag. Hei, hei, Pip! Ai venit să ajuţi, Pip?

— Pip? Cui îi zici Pip? Pip a sărit din barcă. Pip a dispărut. Ia să vedem, nu cumva l-aţi pescuit, domnule pescar? Ce greu mai trage aţa, cred că s-a prins de ea. Scutură-l, Tahiti! Dă-l jos, nu primim laşi aici. Aha! Uite-i mâna cum iese din apă. O secure! O secure! S-o tăiem! Nu tragem laşi la bord! Căpitane Ahab! Domnule! Uite-l pe Pip cum încearcă să urce iar pe punte.

— Termină, smintitule! îi strigă omul din Man prinzându-l de braţ. Pleacă de la dunetă!

— Nebunul mai mare îl mustră pe cel mai mic, îşi zise Ahab apropiindu-se. Ia mâinile de-acolo! Unde zici că e Pip, băiete?

— La pupă, domnule, la pupă! Uitaţi! Uitaţi!

— Şi tu cine eşti, băiete? Nu văd nimic în ochii tăi goi. Doamne! Zici că sunt ciururile prin care se cern sufletele oamenilor! Cine eşti, băiete?

— Clopotarul, domnule. Ding, dang, ding! Pip! Pip! Pip! O sută de livre de nămol recompensă pentru Pip. Are cinci picioare înălţime şi înfăţişare de laş, aşa îl recunoaşteţi cel mai uşor. Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe laşul Pip?

— Inimile nu pot trăi dincolo de limita zăpezilor. Ceruri îngheţate, priviţi aici! Aţi zămislit copilul acesta fără noroc şi l-aţi părăsit, libertini creatori. Hai, băiete, cabina lui Ahab va fi casa lui Pip de-acum încolo, cât mai trăiesc eu. Mi-ai atins sufletul, băiete. Eşti legat de mine prin funii ţesute de inimă. Hai, să mergem!

— Ce-i asta? E piele catifelată de rechin, zise Pip uitându-se şi pipăind mâna lui Ahab. Dacă sărmanul Pip ar fi simţit un lucru aşa de fin, poate că nu s-ar mai fi pierdut. Mi se pare, domnule, că e o funie de care să se ţină sufletele slabe. Domnule, să vină bătrânul Perth şi să sudeze mâinile

acestea una de alta, cea neagră şi cea albă, căci eu nu îi mai dau drumul.

— Of, băiete, nici eu nu o să-ţi mai dau drumul, decât dacă te-aş târî după mine în nenorociri mai mari decât acestea. Hai în cabină! Uitaţi, voi ce credeţi, că zeii sunt miloşi, iar oamenii sunt răi, uitaţi cum zeii atoateştiutori nu se sinchisesc de suferinţa omului, iar omul, deşi e nebun şi nu ştie ce face, e plin de milă şi de recunoştinţă. Vino! Sunt mai mândru să te ţin de mâna ta neagră decât să ating astfel mâna unui împărat.

— Uite cum se duc doi nebuni, bombăni omul din Man. Unul înnebunit de putere, altul de slăbiciune. Uite capătul saulei roase, e udă toată. S-o repar, ei? Mai bine facem rost de una nouă. O să vorbesc cu domnul Stubb despre asta.

126. Colacul de salvare

Navigând acum înspre sud-est după oţelul magnetizat al lui Ahab şi viteza sa fiind măsurată de lochul şi saula lui Ahab „Pequodul” îşi menţinea drumul spre Ecuator. Călătoria lungă, prin ape nestrăbătute, lipsa totală a altor corăbii şi vânturile ce băteau dintr-o parte şi care o împingeau de pe cursul ei, toate acestea păreau a fi straniul calm care prevesteşte întâmplări disperate şi vijelioase.

În cele din urmă, când corabia se apropie de marginile terenului de pescuit ecuatorial şi când în întunericul beznă care se aşterne înainte de ivirea zorilor naviga printr-un atol de insuliţe stâncoase, cartul – condus atunci de Flask – fu speriat de un strigăt atât de sălbatic şi nepământesc – ca plânsetele fantomelor nevinovaţilor ucişi de Irod – că toţi fură treziţi din visare şi rămaseră o clipă în picioare, aşezaţi sau aplecaţi, ascultând cu atenţie, ca statuile sclavilor romani, în timp ce strigătul se mai auzi o vreme. Partea civilizată sau creştină a echipajului spuse că erau sirene şi se cutremură, însă harponierii păgâni nu se speriară. Dar căruntul om din insula Man – cel mai bătrân marinar dintre toţi – spuse că sunetele ascuţite care se auzeau erau vocile oamenilor înecaţi de curând.

Jos, în hamacul său, Ahab nu auzi nimic despre acestea până la ivirea zorilor cenuşii când veni pe punte. Acolo ascultă povestea de la Flask, nu fără aluzii rău-prevestitoare. Râse sec şi explică minunea: Insuliţele stâncoase printre care trecuseră erau căminul a nenumărate foci, iar unele foci tinere care îşi pierduseră perechea, sau unele mame care îşi pierduseră puii, probabil că se apropiaseră de navă şi îi ţinuseră companie, plângând şi suspinând aşa cum fac şi oamenii când suferă. Aceste cuvinte nu făcură decât să tulbure şi mai mult pe unii dintre marinari, deoarece mulţi sunt foarte superstiţioşi în

privinţa focilor, nu numai din cauza strigătelor lor atunci când sunt în primejdie, ci şi datorită înfăţişării omeneşti a capetelor lor rotunde şi a chipurilor lor oarecum înţelepte care se văd când ies din apă pe lângă vas. În apă, în anumite împrejurări, focile au fost deseori confundate cu oameni.

Însă presimţirile echipajului primiră o confirmare cât se poate de sigură în acea dimineaţă. La răsăritul soarelui, omul se ridicase din hamac şi se urcase în vârful catargului arborelui trinchet. Ori nu se trezise de tot – marinarii urcă deseori în gabie pe jumătate adormiţi ori aşa era felul lui, asta nu se ştie. Oricum ar fi, nu se urcase de mult sus când se auzi un strigăt şi o vâjâitură; când se uitară în sus, marinarii văzură o fantomă care cădea prin aer, iar când se uitară în jos, văzură nişte bule mici de aer pe albastrul apei.

Fu aruncat de la pupă colacul de salvare – un butoi uşor şi lunguieţ –, căci acolo era ţinut pentru a fi aruncat cât mai repede, însă nicio mână nu ieşi din mare ca să-l apuce, iar cum soarele bătuse mult timp pe butoiaş, lemnul însetat sorbea şi el prin toţi porii; butoiul legat cu inele de fier se duse după marinar la fund.

Aşa se întâmplă ca primul om care se urcase în vârful catargului de pe „Pequod” ca să se uite după Balena Albă pe propriul ei teritoriu fu înghiţit de adâncuri. Însă puţini se gândiră atunci la asta. Nu erau îndureraţi peste măsură de această întâmplare, căci credeau nu că este o prevestire rea a celor ce urmează, ci urmarea unei prevestiri care trecuse, îşi închipuiră că acum aflaseră motivul acelor ţipete sălbatice pe care le auziseră cu o seară în urmă, însă bătrânul din Man spuse încă o dată că nu era aşa…

Colacul de salvare pierdut trebuia să fie înlocuit; Starbuck fu numit să se ocupe de asta. Dar cum nu era de găsit niciun butoi destul de uşor şi cum în nerăbdarea agitată a acestui moment din călătorie toată lumea se îndeletnicea cu orice altceva, aveau de gând să lase pupa

navei fără colac, când prin semne ciudate şi aluzii Queequeg dădu de înţeles ceva ce avea legătură cu coşciugul său.

— Un colac de salvare dintr-un coşciug! strigă Starbuck nervos.

— Cam ciudat, într-adevăr, spuse Stubb.

— O să fie numai bun, zise Flask, dulgherul poate să-l aranjeze binişor.

— Aduceţi-l sus, nu avem ce altceva să folosim, spuse Starbuck după o pauză gânditoare. Echipează-l, dulgherule, nu te uita aşa la mine! Mă refer la coşciug. Mă auzi? Echipează-l!

— Să-i bat capacul în cuie, domnule? întrebă şi mişcă mâna ca şi când ar fi bătut ceva cu ciocanul.

— Da.

— Să-i călăfătuiesc şi marginea, domnule? întrebă mişcând mâna ca şi cum ar manevra fierul de călăfătuit.

— Da.

— Să-i dau şi cu gudron? şi-şi mişcă mâna de parcă ar fi gudronat.

— Pleacă de-aici! Ce naiba te-a apucat? Fă un colac de salvare din coşciug şi gata! Domnule Stubb, domnule Stubb, veniţi cu mine!

— Pleacă furios. Poate să îndure situaţia pe de-a-ntregul, dar îi vine greu pe alocuri. Nu prea-mi place asta. Fac un picior pentru căpitanul Ahab şi îl poartă ca un domn. Dar fac un sicriu pentru Queequeg şi el nu vrea să-şi pună capul în el. Toate chinurile mele să fie în zadar cu coşciugul acesta? Acum mi s-a dat ordin să fac colac de salvare din el. E ca şi când ai transforma o haină veche. Nu-mi place cârpăceala asta – nu-mi place deloc, e înjositoare, nu-i de mine. Să se ocupe căldărarii de cârpeli, noi suntem mai buni ca ei. Nu-mi place să iau la mână decât treburi curate, noi. Să le fac în doi timpi şi trei mişcări, ceva care să înceapă cu începutul şi mijlocul să-i fie mijloc şi care începe la un capăt şi se sfârşeşte la celălalt. Nu o treabă de

cârpaci, care începe de la mijloc şi se termină la început. Asta-i treabă de babe, să cârpeşti lucruri.

Doamne! Ce le mai plac babelor căldărarii. Ştiu o bătrână de şaizeci şi cinci de ani care a fugit în lume cu un căldărar tânăr şi chel. De-asta n-am vrut niciodată să lucrez pentru văduve bătrâne la ţărm când aveam slujba în Vineyard; dacă le venea în capetele alea bătrâne ale lor să fugă cu mine? Dar gata! Ia să văd. Să bat capacul în cuie, să călăfătuiesc marginile, să le dau cu smoală, să le prind strâns şi să atârn totul cu frânghie la parapetul de la pupă. S-a mai făcut aşa ceva vreodată cu un coşciug? Alţi dulgheri mai bătrâni şi mai superstiţioşi s-ar lăsa legaţi de vergi mai degrabă decât să facă o treabă ca asta. Dar eu sunt cucută noduroasă de Aroostook. Nu mă urnesc din loc. Legat de un coşciug! Să pluteşti pe o tavă de cimitir. Dar lasă asta! Noi, muncitorii în lemn, facem paturi pentru tinerii însurăţei şi mese de joc, la fel ca şi coşciuge şi dricuri. Lucrăm cu luna, sau cu bucata; nu e treaba noastră să punem întrebări decât dacă ne pricopsim cu vreo muncă de cârpit şi atunci trebuie să o ascundem cumva. Hm! Acum o să m-apuc de treabă. O să-mi iau – să vedem – câţi marinari sunt pe navă? Am uitat. Oricum, o să-mi iau treizeci de parâme cu capăt turcesc, fiecare să aibă trei picioare şi să atârne toate de coşciug. Altfel, dacă se scufundă corabia, o să fie treizeci de vlăjgani care o să se bată toţi pentru acelaşi coşciug. Priveliştea asta nu se-arată de multe ori sub soare. Haide ciocane, fierule de călăfătuit, găleată cu smoala şi cavilă. Să mergem!

127. Puntea

Coşciugul, aşezat pe două ciubăre, între bancul de lucru şi tambuchiul deschis; dulgherul călăfătuieşte îmbinările; firele căiţilor răsuciţi se iţesc dintr-un sul mare din sân. Ahab iese din tambuchiul cabinei şi îl aude pe Pip venind după el.

— Du-te jos, băiete. Vin îndată înapoi! Nimic nu-mi place mai mult decât băiatul acesta. Ce-i aici, biserică? Ce-i asta?

— Păi, colacul de salvare, domnule. Ordinele domnului Starbuck. Feriţi-vă, domnule, de tambuchi!

— Da, bine, mulţumesc. Coşciugul e pus bine lângă gura mormântului.

— Ce spuneţi, domnule? Tambuchiul? Da, domnule, da. Aşa e.

— Nu eşti tu cel ce mi-a făcut piciorul? Uite, ciotul acesta nu e de la tine de la prăvălie?

— Ba cred că da, domnule. Stă bine pe călcâiul de metal?

— Destul de bine. Dar nu eşti tot tu şi cel cu pompele funebre?

— Da, domnule. Am făcut sicriul acesta pentru Queequeg. Dar acum m-au pus să-l preschimb în altceva.

— Atunci spune-mi; nu eşti tu un ticălos hrăpăreţ, băgăcios, egoist şi rău, de faci într-o zi picioare de lemn, în alta coşciuge pe care apoi le faci colace de salvare? Eşti la fel de lipsit de principii ca şi zeii şi tot la fel de profitor.

— Dar eu nu vreau să fac niciun rău, domnule! Fac şi eu ce fac.

— Iarăşi zeii. Ascultă, când lucrezi la sicriu, nu cânţi? Se zice că Titanii fredonau când scobeau craterele pentru vulcani. Şi groparii din piese cântă chiar şi ei cu cazmaua în mână. Tu nu cânţi niciodată?

— Să cânt? Mă întrebaţi dacă eu cânt? Eh, nu-mi prea place mie cântatul, domnule. Groparul cânta probabil

fiindcă de la cazmaua lui nu se auzea nimic. Dar maiul de călăfătuit face destulă muzică de unul singur. Ia ascultaţi-l!

— Da, asta deoarece capacul acela e ca o tobă, iar o tobă nu se poate face decât într-un fel: să nu aibă nimic înăuntru. Şi totuşi, un sicriu cu un corp în el sună tot cam aşa, dulgherule. Ai ajutat vreodată la căratul unui catafalc sau ai auzit sicriul lovindu-se de poarta cimitirului la intrare?

— Pe legea mea, domnule, eu…

— Pe legea ta? Ce înseamnă asta?

— Păi, pe legea mea, domnule, e doar un fel de-a spune, doar atât.

— Aha, aha, continuă.

— Voiam să spun, domnule, că…

— Tu eşti un vierme de mătase? Îţi ţeşi singur linţoliul cu fire care ies din propriul tău trup? Ia uite ce-ţi iese din sân! Pleacă de-aici şi ia-ţi aţele cu tine!

— Se duce la pupă. Ce brusc s-a stârnit! Dar vijeliile se stârnesc dintr-odată la latitudinile astea. Am auzit că insula Albemarle din Galapagos e tăiată în două de Ecuator. Cred că tot un fel de ecuator îl traversează şi pe bătrânul acesta chiar prin mijloc. Mereu e ca pe linie: arzător. Îţi spun eu! Se uită încoace. Haideţi, căiţilor, să mergem. De la-nceput. Ciocanul este bagheta, iar eu sunt dirijorul: tap, tap!

(Ahab către sine):

— Ia te uite, ce privelişte! Ia te uită, ce sunet! Ciocănitoarea căruntă bate în copacul găunos. Cei surzi şi orbi ar putea fi invidiaţi acum. Uite: lucrul stă pe două ciubăre pline de funii. Ce caraghios mârşav mai e şi insul acesta. Rat, tat! Aşa trec secundele omului Oh! Ce imateriale sunt lucrurile materiale! Ce altceva decât gândurile trebuie să fie reale? Uite chiar simbolul îngrozitor al morţii înspăimântătoare ajuns, din întâmplare, simbolul ajutorului şi speranţei vieţii ameninţate. Un colac de salvare făcut dintr-un sicriu! Ce e mai profund de-atât? Se poate ca într-un sens spiritual sicriul să fie, până la

urmă, doar un adăpost al imortalităţii? O să mă gândesc la asta. Dar nu. Atât sunt de adâncit în partea întunecată a pământului, încât cealaltă, cea luminoasă, îmi pare o licărire slabă. Nu mai termini odată, dulgherule, cu sunetul acela blestemat? Mă duc sub punte; să nu mai văd coşciugul aici când mă întorc. Pip, noi doi o să vorbim despre asta. De la tine aud cele mai minunate filosofii. Nişte cunoştinţe necunoscute ale unor lumi neştiute trebuie că s-au vărsat în tine.

128. Pequod” întâlneşte „Rachel”

A doua zi fu văzută o navă mare, numită „Rachel”, îndreptându-se chiar spre „Pequod”; pe vergile ei stăteau cocoţaţi o mulţime de marinari. În acel moment „Pequodul” tăia luciul apei cu o viteză bunicică, dar când corabia cu vele mari se apropie spre ea din direcţia vântului, pânzele umflate se pleoştiră ca nişte băşici sparte şi cala cea sprintenă se opri.

— Veşti proaste; aduce vesti proaste, murmură bătrânul din Man.

Însă înainte să apuce căpitanul străin, care stătea în barca sa cu trompeta la gură, să salute, se auzi vocea lui Ahab:

— Aţi văzut Balena Albă?

— Da, ieri. Voi aţi văzut o barcă de vânătoare în derivă?

Înăbuşindu-şi bucuria, Ahab răspunse negativ la această întrebare neaşteptată. S-ar fi dus bucuros la bordul navei dacă nu i-o lua căpitanul străin înainte, coborându-şi barca. Câteva vâslituri şi barca ajunse lângă lanţurile de pe „Pequod”. Iar căpitanul sări pe punte. Ahab îşi dădu pe dată seama ca era din Nantucket şi îl cunoştea. Însă nu se salutară formal.

— Unde era? Nu a fost ucis, nu? strigă Ahab apropiindu-se. Cum s-a întâmplat?

Se pare că târziu, în după-amiaza zilei trecute, când trei dintre bărcile navei erau ocupate cu o turmă de balene care le trăseseră patru sau cinci mile depărtare de navă, capul şi cocoaşa albă ale lui Moby Dick se iviseră deodată din apă, nu departe; a patra barcă – de rezervă – fusese coborâtă pe dată pentru vânătoare. După ce înaintase bine contra vântului, această barcă – cea mai uşoară dintre toate – păru să prindă balena – cel puţin aşa văzuse marinarul din gabie. Văzu la distanţă barca făcându-se din ce în ce mai mică,

apoi o licărire de apă înspumată şi apoi nimic. Se trăsese concluzia că balena fugise de tot trăgând urmăritorii după ea. Cum se întâmplă deseori. Atunci se îngrijorară, dar nu se alarmară încă. Semnalele de rechemare fură urcate în greement; se aşternu întunericul; forţată să adune cele trei bărci dinspre vânt înainte să plece în căutarea celei de-a patra în direcţia opusă, nava nu numai că trebuise să lase barca în voia sorţii până aproape de miezul nopţii, însă şi, pentru moment, să mărească distanţa până la ea. După ce restul echipajului ajunse cu bine la bord, nava ridică toate pânzele şi porni după barca dispărută, aprinzând focul în topitoare ca să servească drept far. Jumătate din oameni fură urcaţi ca santinele în vârful catargelor. Însă, deşi înaintase destul de mult pentru a ajunge cam pe unde fusese văzută ambarcaţiunea ultima oară, deşi se opri şi coborî cazmalele verificând în jurul ei. Nu găsi nimic şi plecă mai departe; se opri iar şi coborî bărcile, dar, deşi făcu aşa până în zorii zilei, nu se zări nicio aşchie din chila cea pierdută.

Povestea fu spusă, iar căpitanul străin continuă pentru a dezvălui motivul pentru care venise la bord. Dorea ca „Pequodul” să se alăture navei sale în căutări, navigând la distanţă de patru sau cinci mile între cele două, în linii paralele, cercetând astfel două orizonturi.

— Fac prinsoare, îi şopti Stubb lui Flask, că cineva din barca dispărută purta cea mai bună haină a căpitanului, se poate chiar să fi avut şi ceasul lui, şi de-aia e atât de nerăbdător să le primească înapoi. Cine-a mai auzit de două corăbii în plin sezon de vânătoare care să caute o barcă dispărută. Vezi, Flask, uite cât de palid e, până şi ochii îi are stinşi. Uite, nu cred că e haina, cred că e…

— E băiatul meu, propriul meu băiat e printre dispăruţi. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, te implor, se ruga străinul de Ahab, care până acum primise fără tragere de inimă cererea. Lasă-mă să închiriez corabia ta pentru patruzeci şi opt de ore. Plătesc bucuros şi o să plătesc bine

– dacă nu se poate altfel – pentru patruzeci şi opt de ore, doar atât. Trebuie, trebuie şi se cade să faci acest lucru.

— Fiul lui! exclamă Stubb. Vai, e fiul lui cel care s-a pierdut! Retrag ce-am zis despre haină şi ceas. Ahab ce zice? Trebuie să-l salvăm pe băiat.

— S-a înecat cu toţi ceilalţi noaptea trecută, zise bătrânul din Man care stătea în spatele lor. I-am auzit; şi voi le-aţi auzit sufletele.

După cum ieşi în curând la iveală, ceea ce făcea incidentul de pe „Rachel” şi mai trist era faptul nu numai că fiul căpitanului se afla printre cei de pe barca dispărută, dar în echipajul celeilalte bărci separate de corabie în timpul urmăririi se afla încă un fiu, astfel că în acele clipe tatăl nenorocit se afla prins în mijlocul celei mai crude nehotărâri; aceasta fusese rezolvată în locul său de către secund care adoptase instinctiv procedura obişnuită de pe baleniere în cazul unei astfel de întâmplări, şi anume ca aflându-se între mai multe bărci aflate la ananghie, dar despărţite, să se caute întotdeauna cea cu echipajul mai numeros.

Căpitanul, din motive necunoscute, nu dezvăluise totul de la început, ci numai atunci când a fost forţat de răceala lui Ahab pomeni de celălalt fiu dispărut, un băieţandru de doisprezece ani pe care tatăl, cu îndrăzneala încrezătoare şi zeloasă a dragostei sale de părinte din Nantucket, voise să-l iniţieze de timpuriu în primejdiile şi minunile unei ocupaţii ce fusese a strămoşilor săi dintotdeauna. Se întâmplă deseori ca unii căpitani din Nantucket să trimită un fiu atât de tânăr într-o călătorie de trei sau patru ani pe o altă navă, astfel ca primele învăţături despre profesia de vânător de balene să nu fie îmblânzite de ocrotirea părintească firească, dar nu bine-venită, ori de înţelegerea şi grija, care sunt fireşti.

Între timp, străinul încă se mai ruga de Ahab. Iar acesta stătea ca o nicovală, primind toate loviturile fără a tremura cât de puţin.

— Nu plec de aici, spuse străinul, până nu accepţi. Poarta-te cu mine cum ţi-oi dori să mă port şt eu cu tine într-o astfel de împrejurare. Căci şi tu ai un fiu, căpitane Ahab, deşi e doar un copil şi se află în siguranţă acasă; şi încă un copil făcut la bătrâneţe. Da, da, te învoieşti, văd eu. Repede, mateloţi. Fugiţi şi pregătiţi-vă să ridicaţi pânzele!

— Opriţi! strigă Ahab. Nu vă atingeţi de nicio parâmă!

Apoi continuă pe un ton care alungea fiecare cuvânt:

— Căpitane Gardiner, nu o voi face. Chiar şi acum pierd timp. La revedere, la revedere. Dumnezeu să te binecuvânteze, omule; să mă iert eu însumi, dar trebuie să plec. Domnule Starbuck, uită-te la ceasul de la habitaclu şi în trei minute goneşte toţi străinii de pe punte; apoi ridică pânzele şi ţine cursul de dinainte!

Întorcându-se în grabă cu chipul abătut, coborî în cabină lăsându-l pe căpitanul străin perplex în faţa respingerii necondiţionate a cererii sale onorabile. Dezmeticindu-se din mirare, Gardiner se grăbi tăcut spre parapet şi mai degrabă căzu decât păşi în barcă, întorcându-se astfel înapoi la corabia sa.

În curând, cele două nave îşi despărţiră drumul, iar cât mai putu fi văzută nava străină, ea se abătea din cale încolo şi încoace cercetând fiecare pată pe apă, oricât de mică ar fi fost.

Vergile erau înclinate când într-o parte, când în alta; făcea voltă când la babord, când la tribord; acum se lupta cu marea, acum se lăsa dusă în voia ei; în tot acest timp, catargele şi vergile erau îngrămădite de oameni, ca trei cireşi când copiii culeg fructe printre ramurile lor.

Însă în cursul ei abătut şi drumul ei legănat şi plângător, se vedea limpede că nava plânsă de valuri nu găsea alinare, îşi plângea copiii dispăruţi.

129. Cabina

Ahab dă semne că se întoarce pe punte; Pip îl prinde de mână ca să-l urmeze.

— Băiete, băiete, îţi spun că trebuie să nu îl urmezi pe Ahab acum. A venit vremea când Ahab nu ar vrea să te depărteze de el, dar nici nu te vrea aproape. E ceva în tine, biet flăcău, care simt că mă lecuieşte prea mult de boala mea. Cui pe cui se scoate, iar pentru vânătoarea aceasta, boala mea e sănătatea pe care mi-o doresc. Rămâi aici sub punte unde o să te servească toţi ca pe căpitan. Da, băiete, o să stai aici pe scaunul meu înşurubat şi o să fii un alt şurub la el.

— Nu, nu, nu! Dumneavoastră nu aveţi trupul întreg, domnule; folosiţi-mă pe mine ca pe piciorul pe care l-aţi pierdut, domnule, nu cer mai mult de-atât, doar să rămân în felul acesta o parte din dumneavoastră.

— Of!, în ciuda milioanelor de ticăloşi, tu mă faci să cred în loialitatea nepieritoare a omului! Şi mai eşti şi negru, şi nebun pe deasupra! Cred că zicala cui pe cui se scoate se aplică şi în cazul lui, parcă şi lui îi vine mintea la cap.

— Mi s-a spus, domnule, că Stubb l-a părăsit odată pe micuţul Pip, ale cărui oase înecate s-au albit, deşi pielea lui vie era neagră. Eu nu o să vă părăsesc niciodată cum a făcut Stubb, domnule. Trebuie să merg cu dumneavoastră.

— Dacă nu taci, o să mă înfurii. Ţi-am zis că nu se poate.

— Stăpâne, stăpâne bun!

— Dacă mai plângi aşa, o să te ucid. Ai grijă, şi Ahab e nebun. Ascultă şi o să-mi auzi tropăiturile piciorului de os pe punte şi o să ştii că sunt acolo. Acum te las. Mâna! Pune-o într-a mea! Tu eşti loial, băiete, cum e circumferinţa faţă de centrul său. Aşa: Dumnezeu să te aibă în pază mereu şi dacă se ajunge până acolo, Dumnezeu să te salveze orice s-ar întâmpla.

(Ahab pleacă; Pip face un pas în faţă)

— Aici a stat acum o clipă, respir aerul pe care l-a respirat şi el, dar sunt singur. Măcar de-ar fi fost bietul Pip aici, parcă aş fi putut să îndur. Dar el lipseşte. Pip! Pip! Ding, dang, ding! Cine l-a văzut pe Pip? Trebuie să fie pe-aici. Să încercăm uşa. Cum? Nici zăvor, nici lacăt, nici stavilă. Şi totuşi nu o pot deschide. Trebuie să fie de vină vraja. Mi-a zis să stau aici. Mi-a mai zis şi că scaunul prins în şuruburi e al meu. Atunci mă voi aşeza aici, sprijinit de traversă, în mijlocul corăbiei. Toată chila şi cele trei catarge se aştern dinaintea mea. Aici, spun bătrânii marinari, se aşază la masă şaptezeci şi patru de amirali vestiţi care domnesc peste nenumăraţi căpitani şi locotenenţi. Aha! Ce-i asta? Epoleţi! Epoleţii vin năpustindu-se! Daţi roată sticlele! Mă bucur să vă văd! Umpleţi-vă paharele, monsieurs! Ce sentiment ciudat ca un băiat negru să primească atâţia albi cu dantelă aurită pe haine. Monsieurs, l-aţi văzut pe Pip? Un mic băiat negru, înalt de cinci picioare, cu înfăţişare josnică şi laş. A sărit odată dintr-o barcă. L-aţi văzut? Nu! Atunci umpleţi iar paharele, căpitanilor, şi să ciocnim pentru ruşinea laşilor. Sst! De sus se-aud oase. E stăpânul! Stăpâne! Mă simt într-adevăr trist când umbli peste mine. Însă o să stau aici, chiar dacă pupa loveşte în pietre şi acestea o crapă şi vin scoicile peste mine.

130. Pălăria

Acum, într-un loc şi timp prielnic, după o călătorie premergătoare atât de lungă, Ahab – după ce restul apelor fuseseră cercetate – părea să fi încolţit duşmanul într-un fund de sac pentru a fi sigur că îl poate ucide acolo. Se găsea la latitudinea şi longitudinea unde se pricopsise cu rana îngrozitoare, acum că vorbise cu o navă care chiar cu o zi în urmă o întâlnise pe Moby Dick, acum că toate întâlnirile cu diferite nave se împreunaseră contrastant pentru a arăta indiferenţa demonică cu care Balena Albă îşi ataca urmăritorii, fie că păcătuia sau că i se păcătuise, acum se citea ceva nedesluşit în ochii bătrânului, ceva la care oamenii slabi de înger nici nu suportau să se uite. Asemenea stelei polare care nu apune timp de şase luni în noaptea arctică şi îşi menţine privirea pătrunzătoare şi fixă, *tot* aşa strălucea acum şi ţelul lui Ahab peste echipajul mohorât. Îi domina atât de tare, că toate presentimentele, îndoielile, neîncrederea şi temerile şi le ascundeau adânc în suflet şi nu le lăsau să încolţească nici măcar cu un mugur sau o frunză.

În aceste momente prevestitoare, toată voia bună, forţată sau firească, dispăru. Syubb nu mai încercă să facă pe nimeni să zâmbească, Starbuck nu mai încerca să-l împiedice. Fericirea şi tristeţea, speranţa şi frica, toate fură măcinate în praf fin şi presărate în mortarul întărit al sufletului de fier al lui Ahab. Se mişcau în muţenie pe punte ca nişte maşinării, ştiind tot timpul că bătrânul ţinea ochiul său tiranic aţintit asupra lor.

Însă dacă îl urmăreai cu atenţie în orele în care era singur, când credea că nu îl urmăreşte decât o singură privire, atunci ai fi văzut că aşa cum privirea lui Ahab îi cutremura pe marinari, tot aşa îl cutremura pe el cea a lui Fedallah, sau măcar, într-un chip sălbatic, îl afecta. O

ciudăţenie subtilă avea Fedallah acum; era scuturat de tremurături neîncetate că echipajul îl privea cu suspiciune, nefiind siguri, dacă era într-adevăr muritor sau doar o umbră tremurândă aruncată pe punte de o fiinţă nevăzută. Umbra plutea acolo fără încetare, căci acesta nici noaptea nu dormea şi nici nu se ducea sub punte. Stătea nemişcat ore întregi, nu se aşeza şi nu se apleca; ochii săi stinşi, dar plini de mirare parcă spuneau: „Noi, cei doi paznici, nu dormim niciodată."

Marinarii nu puteau urca pe punte, fie ziua, fie noaptea, fără a da de Ahab care ori stătea în gaura lui, ori se plimba pe punte între cele două hotare: arborele mare şi cel trinchet. Altă dată îl vedeau stând în sabord cu piciorul cel bun pe punte, de parcă urma să facă un pas; pălăria o avea trasă pe ochi, astfel că oricât de nemişcat ar fi stat, oricâte zile şi nopţi ar fi trecut fără ca el să se odihnească în hamac, nu se vedea niciodată de după pălărie dacă într-adevăr avea ochii închişi sau dacă încă îi privea cu atenţie. Nu conta că stătea astfel la sabord preţ de o oră întreagă şi umezeala nopţii se aduna în boabe de rouă pe haina şi pălăria sa. Hainele pe care le uda noaptea le usca a doua zi soarele şi tot aşa, zi după zi, noapte după noapte, nu mai coborî sub punte; dacă dorea ceva din cabină, trimitea pe cineva să-i aducă.

Mânca tot afară, adică cele două mese ale sale, micul dejun şi prânzul. Nu se atingea de cină. Nu îşi tundea barba care creştea urât şi încolăcit, asemenea rădăcinilor copacilor dărâmaţi de vânt care mai cresc la baza cea dezgolită, deşi nu mai înfrunzesc. Însă deşi toată viaţa sa se transformase într-un cart interminabil şi deşi cartul fermecat, al sălbaticului era la fel de neîntrerupt ca şi al lui, cei doi nu îşi vorbeau niciodată de la un om la altul – decât dacă în răstimpuri vreo întâmplare neimportantă îi obliga să o facă. Deşi o vrajă puternică părea să îi lege în secret pe cei doi, făţiş, pentru ochii echipajului ei păreau a nu avea nicio treabă unul cu celălalt. Dacă se întâmpla să

schimbe un cuvânt pe zi, noaptea se transformau amândoi în muţi. Câteodată stăteau departe unul de celălalt sub lumina stelelor fără a-şi zice nimic; Ahab la sabord. Fedallah lângă arborele mare, însă privindu-se ţintă unul pe altul de parcă Ahab vedea în străin propria sa umbră, iar străinul vedea în Ahab substanţa sa abandonată.

Totuşi nu se ştie cum, Ahab reuşea – prin forţa sa, aşa cum le arăta subordonaţilor cu mână de fier în fiecare zi, oră şi clipă – să pară un stăpân independent, iar Fedallah, doar un simplu sclav de-al său. Însă amândoi păreau înjugaţi la aceeaşi căruţă şi mânaţi de un tiran nevăzut: o umbră uscăţivă lângă un trup puternic. Căci orice-ar fi fost străinul, Ahab era cu siguranţă chila şi bârna solidă a corăbiei.

La cea mai slabă licărire a zorilor se auzea de la pupă vocea sa:

— Oameni la catarge!

Toată ziua, până după apus şi după lăsarea întunericului, se auzea aceeaşi voce din oră în oră, atunci când suna clopotul timonierului:

— Ce vedeţi? Fiţi atenţi! Fiţi atenţi!

Însă când se scurseră două sau trei zile de la întâlnirea cu „Rachel”, care îşi căuta copiii, şi nu se zări niciun jet, bătrânul începu să se îndoiască de loialitatea echipajului său; cel puţin, de-a tuturor în afară de cea a harponierilor păgâni. Părea a se întreba chiar şi dacă Stubb şi Flask nu cumva ignorau cu bună-ştiinţă lucrul pe care îl căuta. Însă dacă într-adevăr avea aceste suspiciuni, se înfrâna cu isteţime de la a le da în vileag prin vorbe, deşi faptele îl contraziceau.

— O să văd eu primul balena, zise. Da! Dublonul trebuie să fie al lui Ahab…

Cu propriile sale mâini făcu un cuib din parâme şi trimiţând pe cineva sus cu un scripete pe care să-l lege de vârful arborelui mare, prinse cele două capete ale funiei şi legând unul de coşul său, pregăti un şurub pentru celălalt

pe care îl fixă de parapet. Acestea fiind terminate, cu acel capăt încă în mână şi stând lângă şurub, se uită în jur la echipaj, trecând de la unul la altul, odihnindu-şi privirea pe Daggoo. Queequog şi Tashtego, însă sărindu-l pe Fedallah, apoi rămase uitându-se la secundul-şef şi spuse:

— Ia frânghia, domnule. O las în mâinile dumitale, Starbuck.

Apoi, aşezându-se cât mai bine în coş, dădu poruncă să-l ridice în cuibul său, Starbuck fiind cel care fixă la urmă parâma şi după aceea stătu pe lângă ea. Astfel, cu o mână cuprinzând catargul mare, Ahab privi mile şi mile în depărtare, în faţă, în spate, încolo şi încoace de-a lungul cercului imens care se vedea de la o asemenea înălţime.

Când lucrează cu mâinile într-un loc ridicat şi izolat din greement, care se întâmplă să nu îi ofere un loc de sprijinit piciorul, marinarul este ridicat până la acel loc şi apoi ţinut acolo cu parâme. În aceste împrejurări, capătul legat pe punte îi este dat în grijă strictă unui om care nu-şi ia ochii de la el. Datorită mulţimii de vergi şi parâme ale căror diferite legături sus nu pot fi niciodată desluşite cu siguranţă de pe punte şi din cauza faptului că se dezleagă în fiecare minut câte o parâmă de la capătul ei, marinarii ar muri negreşit dacă nu ar avea pe cineva care să ţină de veghe permanent, căci cei de pe punte i-ar putea dezlega din greşeală, iar ei ar cădea în marea învolburată. Deci, prevederile lui Ahab nu erau neobişnuite. Lucrul straniu părea a fi faptul că Starbuck, singurul om care îndrăznise să se opună cât de puţin deciziilor luate de el, unul dintre cei de a căror loialitate se îndoia, tocmai el fusese ales să fie omul care să-l vegheze, Ahab lăsându-şi viaţa întru totul în mâinile acestui ins, în care nu avea încredere.

Prima oară când Ahab se sui în gabie, înainte să fi trecut zece minute de când se afla acolo, un şoim de mare, cu ciocul roşu, dintre aceia care zboară incomod de aproape de catargele în care se află marinarii, începu a da târcoale capului său, ţipând, croncănind şi zburând într-un labirint

de cercuri fără direcţie. Apoi săgetă o mie de picioare în sus şi coborî iar în spirale, reluându-şi vârtejurile din jurul capului căpitanului.

Având însă privirea fixată asupra orizontului ceţos şi îndepărtat, Ahab păru a nu observa pasărea sălbatică. Nimeni nu i-ar fi dat atenţie, căci nu era ceva neobişnuit. Însă acum chiar şi cei mai nepăsători ochi vedeau un înţeles ascuns în aproape orice întâmplare.

— Pălăria! Pălăria, domnule! strigă deodată marinarul sicilian care era urcat în arborele artimon şi stătea chiar în spatele lui Ahab, deşi puţin mai jos, fiind despărţit de acesta de un gol mare de aer.

Însă deja aripa se abătuse în dreptul privirii bătrânului şi ciocul încovoiat era în dreptul capului, cu un ţipăt şoimul negru fugi cu premiul în cioc.

Un vultur zburase de trei ori în jurul capului lui Tarquin, luându-i pălăria şi aşezându-se în locul ei; Tanaquil, nevasta lui, prevesti că acesta va ajunge rege al Romei. Însă doar prin înlocuirea pălăriei fu acest semn considerat unul bun. Pălăria lui Ahab nu fu înlocuită; şoimul zbură din ce în ce mai departe cu ea, mult înaintea prorei şi în cele din urmă dispăru. Acolo unde dispăru se mai văzu un punct negru căzând din tării în mare.

131. „Pequod” întâlneşte „Încântarea”

Câteva zile, cu coşciugul atârnând uşor, „Pequodul” înaintă de-a lungul valurilor, când deodată fu zărită o altă corabie, numită în mod nefericit „Încântarea”. Pe măsură ce aceasta se apropie, toate privirile se opriră asupra bârnelor mari, numite bigi, care pe unele baleniere, traversează duneta la înălţimea de opt sau nouă picioare şi servesc la susţinerea bărcilor nefolosite, neechipate sau sfărâmate. Pe bigile navei străine se vedeau nişte coaste albite şi zdrobite şi câteva bordaje rupte din ceea ce fusese o barcă de vânătoare; acum însă se vedea prin epavă aşa cum se vede prin scheletul alb şi jupuit al unui cal.

— Aţi văzut Balena Albă?

— Uite! răspunse căpitanul cu faţa suptă de la balustrada de la pupă şi arătă cu trompeta către epavă.

— Aţi omorât-o?

— Nu s-a făurit harponul care să-i ia viaţa vreodată, răspunse celălalt, privind trist la un hamac rotund de pe punte, ale cărui margini alăturate erau cusute una de alta în tăcere de câţiva marinari.

— Nu s-a făurit? şi, smulgând harponul tăcut de Perth din furcă, Ahab îl ridică strigând. Uite aici, în mâna mea îi ţin moartea! E călit în sânge şi fulger acest mâner şi jur că o să-l călesc întreit în locul fierbinte din spatele înotătoarei, acolo unde palpită viaţa Balenei Albe!

— Atunci, Domnul să te aibă în pază, bătrâne. Vezi tu asta? întrebă şi arătă către hamac. Nu îngrop decât unul dintre cei cinci oameni din barcă, care trăiau până mai ieri. Numai pe acesta îl îngrop, restul au fost îngropaţi înainte de a muri. Pluteşti peste mormintele lor.

Apoi se întoarse spre echipaj:

— Aţi terminat acolo? Puneţi placa peste parapet şi ridicaţi corpul; aşa. O! Doamne! zise înaintând spre hamac cu braţele ridicate. Fie ca învierea şi viaţa…

— Braţaţi! Timona în vânt! strigă Ahab echipajului cu voce tunătoare.

Însă corabia nu se îndepărtă destul de repede pentru a scăpa de sunetul plescăit pe care îl făcu trupul când lovi apa. Nu fu destul de rapidă nici pentru a scăpa de câţiva stropi care îi stropiră cala cu botezul lor fantomatic.

Cum Ahab luneca acum departe de trista „Încântare”, colacul de salvare cel ciudat care atârna de balustrada de la pupa „Pequodului” se arătă în toată mărimea sa.

— Ha! Uitaţi acolo! Uitaţi acolo, tovarăşi! strigă o voce prevestitoare din urmă. În zadar fugiţi voi, străinilor, de trista noastră înmormântare. Nu faceţi decât să ne întoarceţi spatele şi să ne arătaţi coşciugul vostru.

132. Simfonia

Era o zi senină şi albastră. Tăriile văzduhului şi mării deabia se puteau deosebi în azurul ce colora toată zarea. Numai aerul era transparent, pur şi blând, cu înfăţişare de femeie. Iar marea robustă şi bărbătească se înălţa în umflături lungi, puternice şi şovăitoare, asemenea pieptului lui Samson în somn.

Încoace şi încolo, în aer, pluteau aripile albe ca zăpada ale păsărilor mici şi fără pată. Acestea erau gândurile suave ale aerului feminin; însă de colo-colo în adâncuri, jos în albastrul fără fund, înotau leviatane imense, peşti-sabie şi rechini, iar acestea erau gândurile teribile, nărăvaşe şi criminale ale mării masculine.

Dar deşi gândurile se deosebeau atât de tare, contrastul nu se vedea decât în umbrele şi întunecările de la suprafaţă: apa şi aerul păreau un întreg. Numai sexul îi deosebea.

Sus, mândru ca un ţar sau ca un rege, soarele părea să dăruiască aerul blând mării nărăvaşe şi înspumate, aşa cum ar da o mireasă unui mire. La linia orizontului, care încingea priveliştea de jur împrejur, o mişcare dulce şi tremurătoare – care se vede cel mai des aici, la Ecuator – dezvăluia încrederea drăgăstoasă şi palpitantă, zvâcnirile iubitoare cu care biata mireasă îşi oferea sânul mirelui.

Crispat, noduros şi zbârcit de riduri, încrâncenat şi neînduplecat, cu ochii sclipind ca doi cărbuni ce mai licăresc încă în cenuşa ruinei, Ahab stătea drept în lumina dimineţii,ridicând fruntea, ca un coif crăpat, către fruntea de fetişcană a cerurilor.

Tu, inocenţă copilărească şi nepieritoare a azurului! Creaturi înaripate ce zburdaţi nevăzute în jurul nostru! Pruncie dulce a văzduhului şi a cerului! Cât de oarbe sunteţi toate la năpasta ce îl macină pe Ahab. Aidoma vouă

le-am văzut şi pe Miriam şi Martha, zâne cu ochi zâmbitori, alergând nepăsătoare în jurul domnului lor, jucându-se cu cârlionţii arşi care creşteau în jurul marginii craterului mistuit al creierului său.

Traversând încet puntea de la tambuchi, Ahab se aplecă peste margine şi se uită cum umbra sa se tot scufundă în apă, din ce în ce mai mult pe măsură ce încerca să pătrundă cu privirea în adâncul mării. Miresmele dulci ale aerului fermecat păreau să risipească putreziciunea din sufletul său. Aerul vesel şi voios şi cerul îmbietor reuşiră să-l mângâie şi să-l alinte în cele din urmă. Lumea, o mamă vitregă ce fusese atâta vreme crudă şi respingătoare, îşi arunca acum braţele în jurul gâtului lui încăpăţânat şi părea a suspina bucuroasă deasupra lui, ca deasupra unui om pe care, deşi se arăta îndărătnic şi nesocotit, se mai îndupleca să-l salveze şi să-l binecuvânteze. Dacă de sub pălăria sa trasă pe ochi Ahab ar fi lăsat să îi curgă o lacrimă în mare, în tot Pacificul nu s-ar mai găsi o comoară asemenea acelei picături.

Starbuck îl văzu pe bătrân. Îl văzu cum se apleacă greoi peste margine şi părea că aude în inima sa oftatul adânc care izvora din mijlocul seninătăţii înconjurătoare. Grijuliu să nu îl atingă şi să nu fie observat, se apropie totuşi şi se opri lângă el. Ahab se întoarse.

— Starbuck!

— Domnule.

— O, Starbuck! Ce vânt blând şi ce cer frumos! Într-o asemenea zi, la fel de dulce ca aceasta, am lovit prima mea balenă. Un puştan harponier de doar optsprezece ani! Acum patruzeci… patruzeci… patruzeci de ani! Patruzeci de ani de vânătoare neîncetată! Patruzeci de ani de lipsuri, de primejdii şi de furtuni. Patruzeci de ani pe marea fără milă! De patruzeci de ani a lăsat Ahab uscatul paşnic în urmă, ca să se războiască patruzeci de ani cu urâciunile adâncului. Da, Starbuck, din aceşti patruzeci de ani nu am petrecut trei ani pe uscat. Când mă gândesc la viaţa pe care am dus-

o, la cum a fost un pustiu de singurătate... oraşul zidit şi împrejmuit al solitudinii unui căpitan, care nu îngăduie decât foarte puţin să intre simpatia tărâmului verde din afară... Of. Oboseală! Apăsare! Sclavie a conducerii singuratice! Când mă gândesc la toate acestea, pe care altădată nu le cunoşteam, doar le bănuiam, când mă gândesc la cei patruzeci de ani în care m-am hrănit numai cu uscături sărate – un simbol potrivit pentru hrana uscată a sufletului meu! –, când cel mai sărac om avea fructe proaspete la masă în fiecare zi şi mânca numai pâinea cea mai proaspătă de pe lume când eu mestecam cruste mucegăite departe, peste oceane întregi, la fetişcana pe care am luat-o de nevastă la vârsta de cincizeci de ani şi am plecat către Capul Horn a doua zi, lăsând numai o adâncitură pe perna mea nupţială. Nevastă? Nevastă a fost ea, sau mai degrabă o văduvă cu bărbatul în viaţă? Da, am văduvit-o pe biata fată încă de când am luat-o de nevastă, Starbuck; şi apoi nebunia, frenezia, sângele clocotit şi fruntea fumegândă cu care Ahab s-a coborât de o mie de ori cu furie şi înverşunare după prada sa. Mai mult demon decât om! Da, da, ce nebun am fost timp de patruzeci de ani, un nebun bătrân, asta a fost Ahab! De unde această urmărire încrâncenată? De ce se încleştează mâna paralizată pe vâslă, pe fier sau pe lance? Cu ce e mai bogat Ahab acum? Uite! Of, Starbuck, nu e de mirare că din cauza poverii pe care o port mi s-a dus bietul meu picior de sub mine. Uite, dă la o parte părul acesta bătrân. Mă orbeşte şi ochii îmi par înlăcrimaţi. Fire atât de cenuşii nu au crescut niciodată decât din cenuşă! Par eu atât de bătrân, atât de groaznic de bătrân? Mă simt obosit de moarte, cocoşat şi încovoiat, de parcă aş fi Adam ce se clatină sub secolele adunate de la Paradis încoace. Doamne! Doamne Dumnezeule! Crapă-mi inima, fărâmă-mi creierii! Batjocură! Batjocură! Batjocură îngrozitoare a firelor mele cărunte, am trăit eu atâta bucurie încât să vă ponosesc şi să mă simt şi să arăt atât de teribil de bătrân? Stai lângă

mine, Starbuck; lasă-mă să mă uit în ochi de om. E mai bine decât să mă uit la mare sau la cer, mai bine decât să privesc spre Dumnezeu. Pe pământul verde, pe vatra înroşită, acesta este globul magic, omule! Îmi văd nevasta şi copilul în ochiul tău. Nu, nu. Stai la bord! Să nu cobori când o fac eu, când însemnatul Ahab coboară să o vâneze pe Moby Dick. Năpasta aceea nu va pica pe tine. Nu, nu! Nu cu căminul îndepărtat pe care îl văd în privirea ta.

— Oh. Căpitanul meu! Căpitanul meu! Suflet nobil, inimă mare! De ce trebuie să urmărească cineva peştele acela blestemat? Lasă-mă pe mine! Să fugim toţi din apele acestea ucigaşe. Să mergem acasă! Nevastă şi copil are şi Starbuck – nevasta şi copilul tinereţii lui jucăuşe –, cum ai şi tu nevastă şi copil la vârsta ta înaintată, iubitoare şi părintească. Să mergem! Să plecăm! Lasă-mă să schimb chiar acum cursul. Ce frumos şi vesel ar fi, căpitane, să vedem iarăşi ţărmul bătrânului Nantucket! Cred, domnule, că au şi acolo asemenea zile senine şi blânde ca aceasta.

— Au, au. Am văzut, sunt zilele de vară dimineaţa. Cam pe la ora asta – da, acum doarme de după-amiază – băiatul se scoală voios, se ridică în capul oaselor şi mama lui îi povesteşte despre mine, despre sălbaticul de mine, cum sunt plecat să cutreier mările, dar cum mă voi întoarce şi îl voi legăna iar.

— Aşa e Mary, Mary a mea! Mi-a promis că băiatul meu, în fiecare dimineaţă, o să fie dus pe dealuri ca să vadă primul velele tatălui său! Da, da! ajunge! s-a stabilit! Ne îndreptăm spre Nantucket! Vino, căpitane, stabileşte cursul şi hai să mergem! Vezi? Vezi chipul băiatului la fereastră? Mâna băiatului pe deal?

Însă privirea lui Ahab se întoarse. Ca un pom uscat se scutură şi îşi aruncă ultimul măr putrezit pe pământ.

— Ce anume e, ce lucru nepământesc, de neînţeles să fie? Ce stăpân înşelător şi ascuns, ce împărat crud şi fără inimă mă struneşte astfel că împotriva tuturor iubirilor şi dorurilor fireşti eu tot continui, tot mă avânt şi mă împing

înainte tot timpul? Ce mă ţine mereu gata să fac ceea ce în inima mea adevărată nu cutez a îndrăzni? E Ahab? Ahab să fie. Sunt eu sau e Dumnezeu cel care ridică această mână? Dar dacă măreţul soare nu se mişcă singur, ci este doar un trimis al cerului şi nicio stea nu poate fi învârtită decât de o putere invizibilă, cum să poată această mică inimă să bată şi acest creier mic să gândească dacă nu Dumnezeu aduce bătăile şi tot el gândurile şi viaţa, nu eu. Zău, omule, dacă nu suntem învârtiţi ca un vinci pe lumea asta, de jur împrejur, iar Soarta este pârghia. Uite! Tot timpul cerul zâmbitor şi marea fără fund! Priveşte! Unde se duc ucigaşii? Cine mai pedepseşte când şi judecătorul e chemat să dea socoteală? Dar bate un vânt blând şi cerul e senin, iar aerul miroase de parcă ar veni dinspre o pajişte îndepărtată. Trebuie că au cosit fân undeva la poalele Anzilor, Starbuck, iar secerătorii dorm printre căpiţe. Dorm? Da, oricum am trudi, toţi dormim într-un sfârşit pe pajişte şi ruginim în verdeaţă asemenea coaselor date jos şi lăsate în brazdele tăiate pe jumătate… Starbuck?

Însă secundul, pălind ca un cadavru de disperare, plecase.

Ahab traversă puntea să se uite pe partea cealaltă, însă se sperie de reflexia celor doi ochi care priveau şi ei în apă. Fedallah stătea aplecat şi el fără să se mişte peste acelaşi parapet.

133. Urmărirea. Prima zi

În acea noapte, la cartul de mijloc, bătrânul – după cum îi era obiceiul – se îndreptă de la sabordul de care se sprijinea către gaura sa de susţinere, dar deodată îşi ridică faţa şi adulmecă aerul marin cum face un câine înţelept de pe corabie atunci când se apropie de nişte insule sălbatice, îşi zise că prin apropiere se afla o balenă. În curând, mirosul tipic, lăsat în urmă de Caşaloţii vii, fu simţit de tot echipajul. Niciun marinar nu se miră când, după ce consultă compasul şi girueta şi stabili apoi locul din care izvora mirosul cât de exact se putea, Ahab ordonă repede să fie schimbat cu puţin cursul şi velatura să fie lăsată mai jos.

Temeiul pentru care se hotărâseră toate acestea se văzu a doua zi de dimineaţă în chipul unei pete mari pe apă, lucioasă ca uleiul, şi semănând prin undele creţe care o mărgineau cu luciul unui curent la gura unui râu rapid şi adânc.

— Oameni la gabii! Cheamă tot echipajul!

Tunând cu mânerele a trei manele în podeaua teugii, Daggoo trezi adormiţii cu nişte sunete atât de înfricoşătoare, că ziceai c-au sărit prin hublouri, aşa de repede apărură cu hainele în mâini.

— Ce-aţi văzut? strigă Ahab cu faţa ridicată spre cer.

— Nimic, nimic, domnule! veni răspunsul de sus.

— Velele zburătoare! Bonetele! Sus şi jos, în amândouă părţile!

Toată velatura fiind aşezată, desfăcu parâma ce îl ridica în vârful catargului mare. În câteva clipe îl ducea, însă cam la două treimi din drumul până sus, privind prin golul dintre vela gabier mare şi vela zburător, scoase un strigăt ascuţit: Uite-o cum suflă! Uite-o cum suflă! O cocoaşă ca un munte înzăpezit. E Moby Dick!

Aprinşi de strigătul care păru să coboare în acelaşi timp din cele trei gabii, oamenii de pe punte fugiră spre greement ca să vadă faimoasa balenă pe care o pândeau de atâta timp. Ahab ajunsese de-acum în vârf, cu câteva picioare mai sus faţă de celelalte santinele; Tashtego stătea chiar sub el, în vârful arborelui zburător, astfel că creştetul indianului era aproape la acelaşi nivel cu călcâiul lui Ahab. De la această înălţime balena putea fi văzută la depărtare de o milă sau cam aşa, arătându-şi la fiecare ridicătură a valurilor cocoaşa strălucitoare şi scuipând în aer în răstimpuri jetul său tăcut. Pentru marinarii superstiţioşi, acesta părea un jet tăcut pe care îl mai văzuseră acum multă vreme la lumina lunii în oceanele Atlantic şi Indian.

— Nu l-a văzut nimeni mai devreme? strigă Ahab către oamenii cocoţaţi în jurul lui.

— Eu l-am văzut aproape în acelaşi timp, domnule, în care l-a văzut şi căpitanul Ahab şi am strigat, zise Tashtego.

— Nu în acelaşi timp, nu. Dublonul e al meu, Soarta mi l-a hărăzit mie. Numai mie. Niciunul dintre voi nu a reuşit să vadă Balena Albă primul. Uite-o cum suflă! Uite-o! Uite-o cum suflă! Uite, iar! Uite, iar! strigă alungind cuvintele, cu voce tărăgănată, pe tonuri acordate cu jeturile balenei. O să se scufunde! Ridicaţi bonetele! Coborâţi velele zburătorului! Pregătiţi trei bărci. Domnule Starbuck, ţine minte, dumneata rămâi pe punte şi ai grijă de navă. Ţineţi în vânt! Aşa. Încet, băieţi, încet! Uite-i coada! Ba nu! Nu-i decât apă neagră! Aţi pregătit bărcile? Fiţi gata, fiţi gata! Coboară-mă, domnule Starbuck. Mai mult, mai mult; mai repede, mai repede! zise şi alunecă prin aer până pe punte.

— Înaintează sub vânt, domnule, strigă Stubb. Fuge de noi; dar n-a văzut încă vasul!

— Taci, omule! Fii gata să braţezi! Cârma mult sub vânt! Braţaţi! Faceţi-o să tremure! Aşa. E bine. Bărcile, bărcile!

În curând, toate bărcile în afară de cea a lui Starbuck fură coborâte, toate velele lor fură ridicate, toate vâslele agăţate şi se îndreptară cu iuţeală sub vânt. Cea a lui Ahab

era în frunte. O licărire palidă şi înfricoşătoare străluci în ochii lui Fedallah. O strâmbătură oribilă îi deforma gura.

Asemenea cochiliilor tăcute, bărcile uşoare goneau pe luciul apei, însă nu ajunseră duşmanul decât cu greu. Când se apropiară, oceanul deveni şi mai plat, ca şi când şi-ar fi acoperit valurile cu un covor. Părea a fi o pajişte, aşa de lin se întindea. În cele din urmă, vânătorul copleşit se apropie atât de mult de prada nebănuitoare, că acesteia i se vedea întreaga cocoaşă scânteietoare alunecând prin apă ca un obiect izolat, încercuit mereu de o spumă fină, lânoasă şi verzuie. Văzu ridurile mari şi creţe ale capului ce se înălţa puţin mai departe. Umbra albă a frunţii late şi lăptoase se întindea pe covorul turcesc al apei, acompaniată de un susur jucăuş, iar în spate apele albastre coborau amestecându-se în valea învolburată a siajului drept. În ambele părţi, bolboci strălucitori se iveau şi dansau pe lângă balenă. Însă aceştia erau sparţi de ghearele miilor de păsări zglobii care acopereau apa de pene. Ca un băţ de steag care se înalţă din cala vopsită a unei nave, mânerul înalt, dar sfărâmat al unei lance se înălţa din spinarea Balenei Albe; din când în când, o pasăre din stolul înaripat se apropia şi zburătăcind încoace şi încolo ca o pânză deasupra peştelui, se aşeza tăcută şi se legăna pe băţ, iar lungile pene ale cozii păreau a fi un fanion.

O veselie blândă şi o linişte înceată a mişcărilor o acopereau pe balenă. Nici taurul alb în care s-a încarnat Jupiter şi care fugea cu Europa cea răvăşită, ţinându-se de coarnele lui graţioase în timp ce el îi arunca ocheade iubitoare fecioarei, îndreptându-se cu grabă fermecată şi lină către patul nupţial din Creta, nici Jupiter, spun, zeul suprem, nu întrecea felul divin în care înota glorioasa Balenă Albă.

Pe fiecare parte, unde undele o loveau şi o părăseau fugitul în depărtări, balena îşi arăta ispitele. Nu e de mirare că unii vânători, ademeniţi de această blândeţe, se aventuraseră să o vâneze, însă sfârşiseră prin a înţelege că

liniştea nu era decât învelişul furtunii. Însă tu, balenă ispititor de calmă, tu pluteşti înşelătoare pentru toţi cei care te văd pentru prima oară, indiferent câţi înaintea lor au fost înşelaţi şi sfârtecaţi de tine.

Astfel, prin liniştea senină a apelor tropicale, prin valurile ale căror plescăituri erau potolite de frumuseţea fără pereche, Moby Dick plutea mai departe, ascunzând vederii groazele trupului său scufundat şi hidoşenia muşcătoare a fălcii. Însă, în curând, jumătatea din faţă a trupului se ridică din apă şi preţ de o clipă trupul său de marmură formă un arc mare, asemenea podului natural de piatră din Virginia, şi fluturând ameninţător prin aer coada sa despicată, marele zeu se arătă în toată splendoarea sa, se scufundă şi dispăru de tot. Oprindu-se în zbor şi înmuindu-şi aripile, păsările albe mai zăboviră deasupra undelor pe care le lăsase în urmă.

Cu vâslele sus, padelele jos şi velele lăsate în vânt, cele trei bărci pluteau încremenite aşteptând reîntoarcerea lui Moby Dick.

— O oră, spuse Ahab, aşezat la pupa bărcii sale.

Privea dincolo de locul balenei, spre obscurele spaţii albastre şi ademenitoarele goluri largi de sub vânt. Nu trecu decât o clipă şi ochii păreau să i se învârtă în cap în timp ce şi-i trecea peste cercul de apă. Vântul se împrospătase. Marea începea să se umfle.

— Păsările! Păsările! strigă Tashtego.

În şir indian, asemenea zborului bâtlanilor, păsările albe zburau toate către barca lui Ahab şi când se apropiară la câţiva yarzi începură să bată din aripi peste apă, învârtindu-se încontinuu cu strigăte vesele şi nerăbdătoare. Vederea lor era mai bună decât a omului, căci Ahab nu vedea nimic în apă. Însă deodată, stăruind cât mai adânc cu privirea, văzu o pată nu mai mare decât o nevăstuică albă ridicându-se cu iuţeală nemaipomenită şi mărindu-se pe măsură ce se ridica iar dintr-odată aceasta se răsuci şi dezvălui două şiruri strâmbe de colţi albi şi strălucitori care

se înălţau din adâncul fără fund. Era gura lui Moby Dick cu fălcile larg deschise. Trupul său imens şi umbrit se mai amesteca încă în albastrul mării. Gura albă se căscă sub barcă asemenea uşii deschise a unui cavou de marmură, iar Ahab, cu o plescăitură puternică într-o parte a vâslei sale de cârmă trase barca din faţa apariţiei teribile. Apoi, punându-l pe Pedallah să schimbe locul cu el, se duse la proră şi apucă harponul lui Perth, poruncind echipajului să ţină de vâsle şi să se pregătească spre pupa.

Din cauza învârtirii bărcii în jurul propriei sale axe, prora ajunsese să fie îndreptată spre capul balenei cât aceasta era încă sub apă. Însă de parcă ar fi înţeles planul viclean, Moby Dick, cu inteligenţa maliţioasă care îl caracteriza, se răsuci şi el şi într-o clipă îşi vârî capul creţ sub fundul bărcii.

Dintr-un capăt în altul, prin fiecare bordaj şi fiecare coastă, barca tremură când balena se culcă pe spate, ca rechinii când muşcă, şi încet-încet apucă în gură prora astfel că falca lungă şi strâmtă se ridică în aer şi unul dintre colţi se prinse într-un furchet. Interiorul perlat alb-albăstriu al gurii ei se afla la mai puţin de şase inci de capul lui Ahab şi se ridica mai mult deasupra lui. În această poziţie, Balena Albă scutura barca uşoară de lemn de cedru ca o pisică răutăcioasă ce scutură un şoarece. Fedallah privea fără a fi copleşit, dar restul marinarilor săi săriră unii peste alţii ca să ajungă la pupa bărcii.

Acum, când cele două copastii flexibile erau când muşcate, când lăsate, după cum se juca diavoleşte balena cu barca sortită pieirii, iar trupul peştelui se afla scufundat sub ambarcaţiune, el nu putea fi săgetat de la proră căci prora era aproape înghiţită. În timp ce celelalte bărci se opriseră fără să vrea ca înaintea unei primejdii căreia nu i se poate ţine piept, atunci nebunul de Ahab, furios din cauza apropierii chinuitoare a duşmanului care îl adusese viu şi fără de speranţă în fălcile pe care le ura, înnebunit deci din această cauză prinse colţul lung cu mâinile goale şi

încercă sălbatic să-l scoată din strânsoare. Cum se chinuia el zadarnic, falca îi alunecă din strânsoare. Copastiile fragile se îndoiră, se crăpară şi se rupseră când fălcile, ca nişte foarfece enorme, alunecară mai în faţă şi rupseră barca de la jumătate, închizându-se apoi în apă, între cele două jumătăţi de epavă. Acestea pluteau cu marginile sfâşiate, iar echipajul de pe epava pupei se ţinea strâns de copastii, încercând să lege vâslele la loc.

Înainte ca barca să fie ruptă în două, Ahab, primul care înţelesese intenţia balenei din cauza înălţării capului, o mişcare ce îi slăbise muşcătura făcu un efort de a împinge barca departe de încleştarea fălcilor. Însă el alunecă mai mult în gura balenei şi când barca se răsturnă într-o parte scăpată de strânsoare îl scutură şi Ahab dădu drumul strânsorii, căzând din forţa împingerii cu faţa în apă.

Părăsind în valuri prada, Moby Dick se opri la mică distanţă, iţindu-şi în sus şi în jos capul lunguieţ şi alb şi răsucindu-şi în acelaşi timp corpul ca un fus, astfel că atunci când fruntea mare şi creaţă se ridică mai bine de douăzeci de picioare din apă, valurile şi undele care se spărgeau de ea îşi aruncau spuma învolburată în sus[79].

Luându-şi din nou poziţia orizontală, Moby Dick începu să înoate repede în jurul epavei, frământând apa în siajul său răzbunător de parcă se pregătea de un atac şi mai teribil. Vederea bărcii sfărâmate părea să-l înnebunească, aşa cum sângele strugurilor şi al dudelor îi înnebuneau pe elefanţii lui Antiochus descrişi în cartea Macabeilor. Între timp Ahab, pe jumătate înăbuşit de spuma pe care o făcea coada şi prea beteag ca să mai înoate – deşi se ţinea la suprafaţă, chiar şi în inima unui asemenea vârtej –, îşi arăta capul neajutorat ca o băşică pe care cel mai mic tremur putea să o spargă. De la pupa bărcii înjumătăţite, Fedallah îl privea cu nepăsare; restul echipajului, de pe cealaltă jumătate, nu îl putea ajuta; de-abia puteau să se ţină ei înşişi la adăpost. Atât de înspăimântătoare era înfăţişarea

Balenei Albe şi atât de rapide erau întoarcerile sale, ca acelea ale unei planete, că părea a se năpusti mereu către ei. Şi cu toate că şi celelalte bărci nevătămate pluteau în apropiere, ele nu îndrăzneau să se amestece în lupta învolburată ca să nu dea cumva semnalul distrugerii imediate naufragiaţilor în primejdie, cu Ahab cu tot. În acest caz, nici ele nu ar mai fi putut scăpa. Cu privirile buimăcite, ceilalţi se ţineau în afara cercului primejdios al cărui centru era descris de capul bătrânului.

Toată întâmplarea fusese văzută din vârful catargelor corăbiei şi, ridicând velele, aceasta se apropiase de scenă. Acum era atât de aproape că Ahab putu să strige din apă.

— Veniţi aproape de…

Dar în acel moment un val se sparse peste el şi îl scufundă.

Ieşind cu greu la suprafaţă, se nimeri să fie ridicat de o creastă şi putu să strige:

— Veniţi aproape de balenă! Îndepărtaţi-o!

Prora „Pequodului” fu îndreptată astfel că spărgând cercul fermecat, despărţi balena de victimele sale. Pe când aceasta se îndepărta ursuză, bărcile veniră în ajutor.

Tras în barca lui Stubb, cu ochii împăienjeniţi şi orbiţi de sare, Ahab cel ostoit îşi pierdu orice urmă de vlagă şi se lăsă în voia sfârşelii trupului; pentru o vreme zăcu lungit şi frânt pe fundul bărcii lui Stubb, de parcă fusese călcat de o turmă de elefanţi. Din el ieşeau vaiete îngrozitoare, ca nişte ecouri dintr-o prăpastie fără fund.

Însă intensitatea sfârşelii lui fizice scurtă aceste văicăreli. Într-o clipă de deplină înţelegere, marile inimi condensează într-o singură durere toate chinurile mai mici împrăştiate nesimţitor pe durata întregii vieţi a oamenilor mai slabi. Astfel, aceste inimi, deşi suferă doar puţin, totuşi în toată viaţa lor adună o durere cât veacurile de mare, alcătuită din dureri mai mici, căci chiar şi în centrul lor minuscul acele caractere nobile conţin toată mărimea sufletelor mai puţin măreţe.

— Harponul, zise Ahab ridicându-se pe jumătate şi sprijinindu-se cu greu într-o mână, e în siguranţă?

— Da, domnule, căci nu a fost aruncat. Acesta e, zise şi îl arătă.

— Aşază-l în faţa mea. Lipseşte vreun om?

— Unu, doi, trei, patru, cinci; au fost cinci vâsle şi sunt cinci oameni.

— Asta-i bine. Ajută-mă, vreau să mă ridic. Aşa, aşa. Îl văd! Acolo! Fuge în vânt! Ce jet mare! Ia mâna de pe mine. Seva nepieritoare curge iar prin vinele lui Ahab! Întindeţi pânzele, fixaţi vâslele. Cârma!

Se întâmplă deseori ca atunci când o barcă este sfărâmată, echipajul salvat de o altă barcă să rămână să ajute barca aceea. Vânătoarea este astfel continuată cu ceea ce se numesc
„vâsle dublate”. Aşa se întâmpla acum. Însă puterea îndoită a bărcii nu o egala pe cea a balenei care părea a-şi fi triplat toate înotătoarele, înotând cu o viteză care arăta limpede că în astfel de împrejurări urmărirea s-ar fi prelungit la nesfârşit. Echipajul nu putea să îndure atâta vreme un efort într-atât de obositor la vâsle; acesta e un lucru de suportat numai în primejdii de scurtă durată. Corabia, după cum se întâmplă câteodată, era singura care avea puterea să continue urmărirea. De aceea toate bărcile se îndreptară către ea şi fură urcate îndată cu scripeţii – cele două jumătăţi ale bărcii sfărâmate fuseseră deja ridicate. Suspendând totul într-o parte, cu toate pânzele în vânt şi cu bonetele întinse în laterale, ca aripile unui albatros, „Pequodul” se ţinu după siajul lui Moby Dick. Jetul strălucitor al balenei se vedea în răstimpuri regulate şi era anunţat din vârful catargelor în acelaşi timp. Când se strigă că se scufundase, Ahab începu să cronometreze; se plimbă pe punte cu ceasul în mână şi imediat ce trecu ultima secundă din ora alocată i se auzi vocea:

— Al cui e dublonul acum? Îl vedeţi?

Iar dacă răspunsul era „nu, domnule”, el le poruncea imediat să-l ridice în cuibul său. Aşa trecu ziua. Ahab când stătea nemişcat în vârful catargului, când se plimba neliniştit pe punte.

Se plimba aşa, fără a scoate alt sunet, în afară de a striga la oamenii din gabie sau pentru a-i ruga să mai înalţe o velă sau să întindă mai mult o alta, păşind tot timpul înainte şi înapoi cu pălăria trasă pe ochi, trecând de fiecare dată pe lângă barca sa distrusă care fusese adusă pe dunetă şi aşezată acolo invers, cu prora ruptă în locul pupei sfărâmate. În cele din urmă, se opri lângă ea. Cum se întâmplă ca pe cerurile pline de nori să mai plutească noi batalioane de plumb, tot aşa faţa bătrânului se acoperise de şi mai multă mâhnire.

Stubb îl văzu că se opri. Dorind poate să îşi arate propria tărie neabătută şi pentru a-şi păstra în felul acesta un loc de seamă în mintea căpitanului, el înaintă şi, uitându-se la epavă, exclamă:

— Ciulinul pe care n-a vrut să-l mănânce măgarul. L-a înţepat prea tare, domnule. Ha! Ha!

— Ce arătare fără suflet râde în faţa unei epave? Omule! Dacă nu aş fi ştiut că eşti neînfricat ca focul şi la fel de iscusit, aş fi jurat că eşti un fricos. Nici nu se geme, nici nu se râde în faţa unei epave.

— Da, domnule, zise Starbuck apropiindu-se. Este o priveliştea solemnă. Este un semn, un semn rău.

— Semn? Semn? Dicţionarul! Dacă zeii vor să îi vorbească omului, atunci să vorbească cinstit pe faţă, nu să dea din cap şi să facă semne ca babele. Plecaţi! Sunteţi amândoi polii opuşi ai aceluiaşi lucru. Starbuck este Stubb întors pe dos, iar Stubb este Starbuck. Şi amândoi sunteţi omenirea. Numai Ahab stă singur printre milioanele de oameni de pe pământ, fără a se învecina nici cu zeii, nici cu muritorii. Mi-e frig, tremur. Cum se poate? Voi, cei de sus! Îl vedeţi? Strigaţi la fiecare jet, chiar dacă scuipă de zece ori pe secundă.

Ziua era aproape pe sfârşite şi numai poalele rochiei sale aurii se mai mişcau. În curând se întunecă aproape de tot, însă santinelele rămaseră la post.

— Nu mai vedem jetul acum, domnule, e prea întuneric, se auzi o voce de sus.

— Încotro se îndrepta când l-aţi văzut ultima oară?

— Ca mai înainte, domnule. Sub vânt.

— Bine! O să călătorească mai încet acum că e noapte. Coboară velele rândunicii şi bonetele zburătorului, domnule Starbuck. Nu trebuie să trecem de el până dimineaţă. Acum el are un drum de făcut şi se poate să se odihnească puţin. Cei de la cârmă! Ţineţi-o în vânt! Cei de sus! Coborâţi! Domnule Stubb, trimite un om odihnit în arborele mare şi vezi să nu rămână descoperit până dimineaţă.

Apoi se îndreptă către dublonul înfipt în catarg:

— Oameni buni, aurul este al meu, l-am câştigat. Însă îl las aici până când va fi ucisă Balena Albă, iar atunci cel care o va fi văzut primul în ziua în care va fi ucisă, atunci acela va primi moneda. Iar dacă tot eu o voi vedea şi în ziua aceea, atunci suma înzecită va fi împărţită între voi. Acum plec. Puntea e a ta, domnule.

Zicând acestea, se propti în mijlocul sabordului şi, trăgându-şi pălăria pe ochi, rămase aşa până dimineaţa, în afară de răstimpurile când se ridica să vadă cum mai trecea noaptea.

134. Urmărirea. A doua zi

Când se crăpă de ziuă, în cele trei gabii se urcară marinari odihniţi.

— Îl vedeţi, îl vedeţi? strigă Ahab după ce se mai lumină în jur.

— Nu vedem nimic, domnule.

— Treziţi echipajul şi pregătiţi pânzele! Fuge mai repede decât credeam. Velele zburător! Da, trebuia să fie ridicate toată noaptea. Nu contează, e doar o odihnă înainte de a porni la drum.

Trebuie spus aici că această urmărire stăruitoare a unei singure balene, ce ţine din zi în noapte şi din noapte până-n zi, nu este ceva nemaiîntâlnit în pescuitul din mările sudului. Atât de minunat este talentul, atât de prevăzătoare experienţa şi atât de invincibilă încrederea unor comandanţi din Nantucket. De-a dreptul geniali, că din simpla observaţie a locului în care a fost văzută balena ultima oară ei pot, în anumite împrejurări, să prevadă cu exactitate atât direcţia în care se îndreaptă aceasta pentru un timp, cât şi viteza cu care înaintează. În astfel de cazuri, asemenea unui pilot care se îndepărtează de o coastă cunoscută, la care doreşte să se întoarcă în curând, însă într-un loc mai îndepărtat, care ţine compasul aproape şi notează coordonatele capului de uscat la care vrea să ajungă în cele din urmă, tot aşa şi pescarul stă lângă compas pentru a face la fel cu balena. Asta deoarece după ce e urmărită şi marcată ore la rând pe zi, atunci când noaptea ascunde peştele, siajul creaturii prin întuneric este la fel de întipărit în mintea ascuţită a vânătorului cum este şi coasta în cea a pilotului. Astfel că, datorită talentului pescarului, siajul, acea scriitură efemeră pe apă, este la fel de demn de încredere ca uscatul cel nemişcat. Aşa cum mersul marelui Leviatan de fier al căilor ferate din ziua de

azi este cunoscut în fiecare moment, că oamenii îl cronometrează cum face doctorul cu pulsul unui copil şi spun despre el că trenul cutare va ajunge în acel loc la acea oră, tot aşa pescarii îl cronometrează pe celălalt Leviatan al adâncurilor după viteza cu care înoată şi îşi spun că vor trece atâtea ore până când balena va fi parcurs două sute de mile şi va fi ajuns la cutare grad în latitudine şi longitudine. Dar pentru ca toate acestea să se dovedească a fi un succes, vântul şi marea trebuie să se alieze cu vânătorul, căci în lipsa vântului, la ce folos mai este talentul marinarului care îl asigură că se află la exact nouăzeci şi trei de leghe şi un sfert depărtare de port? Multe alte probleme subtile care au legătură cu urmărirea balenelor pot fi deduse de aici. Corabia înainta neobosită lăsând în urmă o brazdă asemenea celei lăsate de o ghiulea rătăcită care răscoleşte câmpul ca un plug.

— Pe legea mea! strigă Stubb. Mişcarea rapidă a punţii înmoaie picioarele şi face inima să se zbârlească. Eu şi vasul suntem doi inşi de ispravă! Ha-ha! Să mă ridice cineva şi să mă lanseze cât sunt de lung pe apă căci uite: spinarea-mi e ca o chilă. Ha-ha! Fugim fără a lăsa praf în urmă.

— Uite-o cum suflă! Uite! Drept în faţă! se auzi strigătul din gabie.

— Da! zise Stubb. Ştiam eu! Nu mai poţi scăpa. Suflă până-ţi crapi nara, balenă! Duşmanul nebun e pe urmele tale! Suflă până nu mai poţi. Până îţi crapă plămânii! Ahab o să-ţi pună stavilă sângelui cum opreşte morarul cursul apei cu baraje.

Stubb vorbea în numele tuturor. Agitaţia urmăririi îl stârnise acum aşa cum o face vinul vechi. Orice spaime şi gânduri rele nutreau înainte, acestea nu erau acum numai ascunse din cauza groazei pe care o inspira Ahab, ci fuseseră risipite şi puse pe fugă asemenea iepurilor de câmp care se împrăştie din faţa bizonului. Mâna sorţii le furase sufletele şi laolaltă cu primejdiile zilei trecute, cu

chinul aşteptării nopţii trecute, cu felul nesocotit, chitit, neînfricat şi orb în care nava se arunca înainte spre ţintă, inimile lor fură luate şi ele de şuvoi. Vântul care le umfla pânzele ca pe nişte pântece şi împingea nava cu braţe nevăzute şi neobosite părea a fi simbolul puterii care îi băgase pe toţi în sclavia urmăririi. Alcătuiau un singur om, nu erau treizeci. Aşa cum vasul care îi ducea, deşi era construit din nenumărate şi deosebite lucruri – lemn de stejar, de arţar şi de pin, fier şi smoală şi cânepă –, iar acestea se îmbinau toate în cala cea mare care se grăbea pe drumul ei echilibrată şi îndrumată de chila cea lungă din mijloc, tot aşa toate trăsăturile marinarilor, curajul, frica, vina şi vinovăţia, toate sentimentele se îmbinau unele cu celelalte şi se îndreptau astfel către ţinta fatală arătată de stăpânul Ahab, care le ţinea loc de chilă.

Greementul era plin de viaţă. Vârfurile catargelor, asemenea vârfurilor unor palmieri, erau înfrunzite peste măsură de mâini şi picioare. Ţinându-se de o vergă cu o mână, unii o întindeau pe cealaltă scuturând-o nerăbdători; alţii, ferindu-şi ochii de strălucirea soarelui, stăteau mai încolo pe parâmele legănate. Toate catargele erau pline ochi de muritori gata să îşi înfrunte soarta. Ah! Cum mai căutau cu privirea în albastrul infinit acel lucru care putea să le aducă sfârşitul!

— De ce nu spuneţi dacă îl vedeţi? strigă Ahab când, după ce trecură câteva minute de când fusese zărită balena, nimeni nu mai spuse nimic. Urcaţi-mă în vârf, băieţi. V-aţi înşelat. Moby Dick nu aruncă un jet şi dispare după aceea de tot.

Aşa era. În nerăbdarea lor, oamenii luaseră altceva drept jetul balenei, după cum se dovedi în cele din urmă. De-abia ce ajunsese Ahab la locul lui, de-abia ce fusese legat capătul parâmei de şurubul de pe punte, când căpitanul dădu tonul orchestrei care făcu aerul să vibreze de parcă ar fi fost descărcate mai multe puşti deodată. Strigătul triumfător al celor treizeci de perechi de plămâni se auzi

atunci când, mai aproape de corabie decât jetul imaginar, la mai puţin de o milă, trupul lui Moby Dick se ivi din apă. Balena nu-şi deconspiră apropierea prin jeturi calme şi nepăsătoare, nici prin ţâşnitoarea arteziană din creştet, ci printr-un nemaipomenit salt. Ridicându-se cu viteza sa cea mai mare din adâncuri, Caşalotul îşi aruncă tot trupul în aer şi ridică un munte de spumă în jurul lui, care se vede de la şapte mile sau chiar mai mult. În astfel de momente, valurile sălbatice pe care le face par a fi o coamă. În unele cazuri, o astfel de ieşire este un act de sfidare.

— Uite-o cum sare! se auzi ţipătul când cu o cutezanţă nemaipomenită Balena Albă sări ca un somon spre cer.

Văzută deodată pe câmpia albastră a mării, spuma pe care o învolburase sclipea insuportabil ca un gheţar şi se topi încet, pierzându-şi intensitatea pană deveni un pârâu într-o vâlcea.

— Da, ai sărit pentru ultima dată către soare, Moby Dick!, zise Ahab. Ţi se apropie ceasul şi harponul! Coborâţi! Coborâţi toţi în afară de un singur om de pe trinchet. Bărcile! Pregătiţi-le!

Nepăsându-le de scările de pânză încurcate printre vele, marinarii, ca nişte stele căzătoare, alunecară pe punte ţinându-se de parâme şi funii. Ahab fu şi el coborât, mai puţin spectaculos, însă la fel de repede.

— Coborâţi, strigă el când se văzu în barcă – una de rezervă suspendată cu o zi în urmă. Domnule Starbuck, corabia este a dumitale. Fereşte-te de bărci, dar ţine aproape de ele. Toată lumea să coboare!

De parcă ar fi dorit să-i înspăimânte, fiind el primul care atacă, Moby Dick se întorsese şi venea în viteză către cele trei echipaje. Barca lui Ahab era la mijloc şi îmbărbătându-şi marinarii, el le zicea că se pune cap în cap cu balena, adică le cerea să tragă drept spre fruntea ei – un lucru obişnuit, căci atunci când există o anumită limită, un asemenea curs îi fereşte de a se aşeza în privirea laterală a balenei. Însă înainte să se ajungă la acea limită şi pe când

cele trei bărci se vedeau la fel de clar ca şi cele trei catarge de pe corabie, Balena Albă se năpusti cu o viteză plină de furie, aproape într-o secundă, trecând printre bărci cu fălcile căscate şi cu coada biciuind, ducând o bătălie crâncenă cu fiecare în parte; nebăgând în seamă harpoanele aruncate spre ea din fiecare barcă, părea ocupată doar să sfărâme toate şipcile din care erau făcute ambarcaţiunile. Însă manevrate cu iscusinţă, ferindu-se fără încetare ca armăsarii dresaţi de pe câmpul de luptă, bărcile reuşiră să scape, deşi poate doar ca prin urechile acului. În tot acest timp, strigătele lui Ahab făceau ţăndări orice alt ţipăt decât al său.

În cele din urmă, fiindcă în atacurile sale balena se sucise şi se răsucise de atâtea ori că se încurcase într-un fel de neînchipuit în funiile celor trei harpoane înfipte în ea, acestea se scurtaseră şi bărcile ajunseră chiar lângă săgeţile înfipte în carne; balena se trase într-o parte, părând că se reculege pentru un atac şi mai puternic. Prinzând ocazia, Ahab slăbi mai multă funie şi se apucă să o scuture şi să o tragă pentru a o descurca din noduri, când ce să vezi?! O privelişte mai înfricoşătoare decât chiar colţii rechinilor.

Prinse şi încurcate, înnodate toate în labirintul de funii, harpoanele şi lăncile, cu toate vârfurile şi ascuţişurile lor strălucitoare, veneau sclipind către prora bărcii lui Ahab. Un singur lucru mai putea fi făcut. Luând cuţitul din barcă, se strecură cu greu în, printre şi apoi afară din încrengătura de raze de oţel; trase funia rămasă, o dădu vâslaşului-şef şi apoi, crestând în două locuri frânghia aproape de bord, lăsă să cadă în apă nodul de oţel. Totul era ca mai înainte. În acea clipă, Balena Albă se năpusti printre celelalte încrengături rămase şi trase bărcile lui Stubb şi Flask mai aproape de coada sa periculoasă. Le izbi una de alta ca două cochilii pe o plajă măturată de valuri şi apoi, scufundându-se, dispăru într-un vârtej clocotitor în

care bărcile din cedru înmiresmat se învârtiră o vreme ca nişte cozi de nucşoară amestecate într-un bol de punci.

În timp ce echipajele se mai învârteau încă prin apă întinzându-se după ciubărele răsturnate, vâsle şi alte lucruri căzute de la bord, în timp ce micul Flask plutea răsturnat în sus şi-n jos ca o sticlă goală ridicându-şi picioarele ca să scape de fălcile îngrozitoare ale rechinilor, în timp ce Stubb striga rugător să vină cineva să-l pescuiască, iar funia bătrânului, acum desfăcută, îi îngăduia acestuia să salveze pe cine putea din vâltoarea spumoasă, în timpul acestei încrengături simultane de primejdii, barca nevătămată a lui Ahab păru că e trasă spre ceruri de nişte fire nevăzute când, ca o săgeată ieşind perpendicular din apă, Balena Albă îşi propti fruntea de fundul bărcii şi o aruncă răsucind-o în aer; aceasta căzu cu copastiile în jos. Iar Ahab şi oamenii săi încercau acum să iasă de sub ea, ca nişte foci prinse într-o grotă din apă.

Avântul balenei, care-şi schimbase direcţia când lovise luciul apei, o aruncă într-o parte, aproape de centrul haosului pe care îl iscase; cu spatele la acesta mai stătu o vreme pipăind cu aripile cozii încoace şi încolo şi de fiecare dată când atingea o vâslă sau o stinghie, chiar şi cea mai mică fărâmiţă din barcă, îşi retrăgea coada şi lovea apa dintr-o parte. Curând, ca şi când ar fi fost mulţumit de treaba pe care o făcuse, îşi mână fruntea creaţă înainte şi, târând după ea funiile încurcate, îşi continuă drumul în vânt cu ritmul unui călător metodic.

Ca mai înainte, corabia văzuse toată bătălia şi veni iar în ajutor, coborând o barcă şi adunând din apă marinarii, ciubărele, vâslele şi tot ce mai putea ridica, ducându-le în siguranţă la bord. Umeri, încheieturi şi glezne scrântite, vânătăi, harpoane şi lănci îndoite, funii înnodate, vâsle şi şipci sfărâmate, toate se găseau din belşug, însă nimeni nu murise şi nici nu se rănise grav. Aşa cum se întâmplase şi cu Fedallah cu o zi în urmă, Ahab fu găsit agăţându-se

posomorât de jumătatea ruptă a bărcii sale, care îi oferea acum un suport mai uşor şi nu îl istovea ca data trecută.

Însă când fu adus la bord, toate privirile se abătură asupra lui, căci în loc să stea singur în picioare se sprijinea pe jumătate de umărul lui Starbuck, care fusese primul ce-i sărise în ajutor. Piciorul de os se rupsese, rămânând din el numai o aşchie.

— Da, Starbuck, e bine să te sprijini din când în când, nu contează pe cine. Ar vrea bătrânul Ahab să se fi sprijinit pe alţii mai mult decât a făcut-o până acum.

— Partea de metal n-a ţinut, domnule, spuse dulgherul apropiindu-se. Eu am lucrat bine piciorul.

— Sper însă că nu v-aţi rupt niciun os, domnule, zise Stubb sincer îngrijorat.

— Ba da, s-a făcut numai aşchii, Stubb. Vezi şi tu. Dar chiar şi cu un os rupt, Ahab e neatins. Niciun os nu îl consider mai mult al meu decât acesta mort care s-a rupt. Nicio balenă albă, niciun om, nicio năpastă nu pot să-l julească măcar pe Ahab în adâncul fiinţei sale de neatins. Oare plumbul care zgârie podeaua vatămă în vreun fel acoperişul? Cei de sus! În ce direcţie?

— Tot sub vânt, domnule!

— Cârma înainte, atunci. Ridicaţi iar velele. Coborâţi bărcile de rezervă şi echipaţi-le. Domnule Starbuck, du-te şi cheamă tot echipajul.

— Lăsaţi-mă mai întâi să vă trec peste parapet, domnule.

— Au! Au! Au! Cum mă mai împunge aşchia! Soartă blestemată! Cum se face că un căpitan cu un suflet atât de curajos are un secund atât de fricos?

— Domnule?

— Corpul meu. Omule, nu tu. Dă-mi ceva să folosesc drept baston. Uite. Lancea aceea fărâmată e numai bună. Cheamă toţi oamenii. Nu l-am văzut până acum. Ceruri! Nu se poate! Să dispară? Repede! Cheamă-i pe toţi.

Gândul bătrânului se adeveri. Când fu adunat tot echipajul, Fedallah nu fu de găsit.

— Sălbaticul! strigă Stubb, trebuie să fi rămas prins în…

— Să vă ia toate bolile rele! Fugiţi toţi sus, jos, în cabină, la teugă, găsiţi-mi-l! N-a dispărut, n-a dispărut.

În curând însă se întoarseră toţi cu vestea că dispărutul nu era de găsit nicăieri.

— Da, domnul, zise Stubb, s-a prins în funia dumitale; mi s-a părut mie că l-am văzut tras la fund.

— Funia mea? Funia mea? Dusă? Dusă? Ce înseamnă cuvântul acesta mic? Ce răsunet de moarte zace în el, de-l face pe Ahab să se cutremure de parcă s-ar trage clopotele? Şi harponul! Scotociţi printre rămăşiţe. Îl vedeţi? Fierul călit, băieţi, cel al Balenei Albe… nu, nu, nu! Ce smintit! Mâna asta l-a aruncat! Se află în peşte. Cei de sus! Staţi cu ochii pe el! Repede, toată lumea la bărci, adunaţi vâslele. Harponieri! Fiarele! Ridicaţi rândunicile mai sus! Întindeţi toate pânzele! Cârma înainte! Încet, încet dacă ţineţi la viaţa voastră! 0 să înconjor de zece ori pământul, o să trec de-a curmezişul prin el şi tot o să-l ucid!

— Dumnezeule mare! arată-te doar pentru o clipă, strigă Starbuck. Nu o să-l prinzi niciodată, niciodată, bătrâne! Pentru numele lui Iisus încetează cu sminteala asta, care e mai rea decât cea a diavolului. L-ai urmărit două zile, ţi-ai văzut barca sfărâmată de două ori, piciorul ţi-a fost făcut încă o dată bucăţi şi umbra rea tot a scăpat. Toţi îngerii încearcă să te avertizeze. Ce vrei mai mult? Să urmărim peştele ucigaş până când îl îneacă pe ultimul dintre noi? Să fim traşi toţi la fundul mării? Să ne târască până în lumea nenorocirii? 0! Este o impietate şi o blasfemie să-l mai vânăm.

— Starbuck, în ultima vreme m-ai înduioşat. Încă din ceasul în care am văzut amândoi, ştii tu ce, unul în ochii celuilalt. Dar în această privinţă a balenei, faţa ta să fie cum e palma mea, adică un gol fără buze. Ahab e de-a pururi Ahab, omule. Legea aceasta a fost decretată fără împotrivire. Am repetat-o şi tu, şi eu un miliard de ani înainte să se adune apa oceanului. Nebunule! Eu sunt

locotenentul Sorţii. Acţionez după ordinele primite. Ai grijă, slugă, să asculţi şi tu de ale mele! Aşezaţi-vă în jurul meu, băieţi! Vedeţi un bătrân rămas într-un ciot, sprijinit de o lance strâmbă şi proptit într-un singur picior. Acesta este Ahab, partea lui trupească, dar sufletul lui Ahab e un miriapod care se sprijină pe o sută de picioare. Mă simt încordat şi părăsit ca parâmele ce trag fregatele rămase fără catarge în furtună; se poate ca aşa să şi arăt. Însă înainte să mă rup, o să-mi auziţi duduitura. Iar până nu o auziţi, să ştiţi că parâma lui Ahab îşi trage încă propriul scop. Credeţi voi în semne? Atunci râdeţi în gura mare şi strigaţi în cor! Înainte să se ducă la fund, toate lucrurile se ridică de două ori la suprafaţă, apoi se mai ridică o dată şi o scufundă pentru totdeauna. Aşa e şi cu Moby Dick – două zile a plutit, mâine va fi a treia. Da, băieţi, o să se mai ridice o dată, dar va fi pentru ultima oară. Vă simţiţi curajoşi, băieţi?

— Ca flacăra fără frică!

— Şi la fel de iscusit, murmură Ahab.

Apoi, când marinarii se împrăştiară, continuă:

— Lucrurile socotite semne. Şi eu ieri vorbeam cu Starbuck despre barca mea fărâmată. O! Cu câtă vitejie caut să scot din inimile celorlalţi ceea ce s-a prins cu ghearele de inima mea. Fedallah! Fedallah! S-a dus… el trebuia să se ducă primul, dar avea să mai fie văzut înainte ca eu să mor. Cum vine asta? Uite o ghicitoare care să încurce toţi avocaţii şi toţi judecătorii. Îmi ciuguleşte creierul ca un vultur. Dar tot o să-i dau eu de cap!

Când se lăsă seara, balena încă mai putea fi văzută în depărtare. Încă o dată fură coborâte velele şi toate se întâmplară ca şi noaptea trecută, doar că de data aceasta se auziră până în zori zgomotul ciocanului şi zumzetul tocilei, căci marinarii trudiră până în zori la lumina felinarelor ca să echipeze cum trebuia bărcile de rezervă şi ca să-şi ascută armele pentru a doua zi. Între timp, din chila sfărâmată a bărcii lui Ahab, dulgherul făcu acestuia

alt picior în timp ce întreaga noapte Ahab stătu ghemuit în dreptul sabordului. Privirea sa solara alunecând cu anticipare în urmă pe cadran, se aşezase spre est pentru a prinde primele raze de soare.

135. Urmărirea. A treia zi

Dimineaţa celei de-a treia zile răsări senină şi proaspătă şi încă o dată singuraticul om din vârful catargului fu înlocuit de mai multe santinele înghesuite pe catarge şi pe toate vergile.

— Îl vedeţi? strigă Ahab, dar balena nu se arătase încă. Ţineţi în siajul lui care nu greşeşte niciodată; nu trebuie decât să-l urmăriţi, atâta tot. Cei de la cârmă – constant, cum aţi mers şi până acum. Ce zi frumoasă este şi aceasta! Nici dacă era o lume nouă, menită să servească îngerilor drept casă de vacanţă, iar aceasta era dimineaţa în care i se deschideau uşile pentru prima oară, nici că se putea o zi mai frumoasă care să zâmbească lumii. Iată hrană pentru gânduri, dacă Ahab ar avea timp de gândit. Dar Ahab nu se gândeşte niciodată. El doar simte, simte, simte! E destul pentru un muritor! Să gândeşti e îndrăzneală. Numai Dumnezeu are acest drept şi privilegiu. Gânditul este, sau ar trebui să fie, o răcoare şi o linişte. Iar inimile noastre se smucesc şi creierii noştri palpită prea mult ca să fie aşa. Şi totuşi, din când în când, cred că sufletul meu e destul de calm, de un calm atât de îngheţat că simt că mi se crapă craniul ca o sticlă în care apa a îngheţat şi care explodează. Şi totuşi îmi mai creşte părul, creşte chiar şi acum, iar ceea ce îl hrăneşte este căldura. Ba nu, e ca buruiana care creşte oriunde, de la crevasele Groenlandei până la lava Vezuviului. Cum mai adie vântul prin el! Mă biciuieşte aşa cum rămăşiţele pânzelor sfârtecate lovesc nava de care sunt legate. Un vânt rău care fără îndoială că înainte de a bate aici a trecut prin coridoare şi celule ale închisorii şi prin spitale şi le-a răcorit, iar acum vine să sufle aici cu inocenţa unui mieluşel. Să piară! E murdar! Dacă eram eu vântul, n-aş mai fi bătut peste o lume atât de rea şi de urâtă. M-aş târî într-o peşteră şi aş sta acolo. Şi totuşi

vântul este un lucru nobil şi eroic. Cine l-a cucerit vreodată? În orice luptă, el dă lovitura amară de pe urmă. Dacă te năpusteşti asupra lui, nu faci decât să treci prin el. Ha! Un vânt laş care loveşte în oameni goi, dar nu suportă să primească nici măcar o lovitură. Chiar şi Ahab e mai curajos şi chiar mai nobil. Dacă ar fi avut vântul trup… dar toate lucrurile care sperie şi înnebunesc muritorii sunt lipsite de trup, dar nu şi de voinţă. Asta e o diferenţă foarte şireată, vicleană şi rea! Şi totuşi eu zic din nou, de data asta chiar jur, că vântul are în el ceva glorios şi graţios. Aceste vânturi calde, alizeele, care bat neîncetat pe cerurile albastre cu o blândeţe viguroasă şi neîntreruptă şi nu se abat din drumul lor, oricât s-ar întoarce şi s-ar răsuci curenţii marini, oricât măreţele fluvii Mississippi de pe uscat s-ar umfla şi s-ar curba, neştiind încotro să apuce. Pe Polii cei veşnici! Aceleaşi alizee care îmi mână corabia mea cea credincioasă, tot ele, sau ceva asemănător lor, la fel de neschimbat şi de puternic, îmi mână şi sufletul. Voi, cei de sus! Ce vedeţi?

— Nimic, domnule.

— Nimic! Şi e aproape prânz! Dublonul plânge după un stăpân. Uite soarele! Da, da, aşa trebuie să se fi întâmplat. L-am depăşit. Cum se poate, la ce avans avea? Da, acum mă urmăreşte el pe mine în loc să-l urmăresc eu pe el. Asta nu e bine. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Netotul de mine! Funiile şi harpoanele pe care le trage după el. Da, da, am trecut de el azi-noapte. Volta în vânt! Coborâţi toţi din catarge. În afară de cei din gabii! Începeţi să braţaţi!

După cum navigase corabia, avusese vântul dintr-o parte, dar acum fiind îndreptată în direcţia opusă, corabia înfrunta cu greu vântul în timp ce despica propriul ei siaj înspumat.

— Acum se îndreaptă către fălcile căscate chiar şi împotriva vântului, îşi zise Starbuck în timp ce încolăcea unul dintre braţele trase pe balustradă. Dumnezeu să ne aibă în pază dar eu îmi simt deja oasele înmuiate şi parcă

îmi udă trupul pe dinăuntru. Mă tem că îmi nesocotesc Dumnezeul dacă îi dau lui ascultare.

— Pregăteşte-te să mă ridici! îi strigă Ahab îndreptându-se către coşul de cânepă. O să-l vedem în curând.

— Da, domnule, încuviinţă Starbuck, şi făcu ce i se ceruse, iar Ahab atârnă încă o dată la înălţime.

Trecu o oră întreagă. Chiar şi timpul îşi ţinea respiraţia cu suspans. Însă în cele din urmă, la trei grade în vânt, Ahab văzu iar jetul, şi în aceeaşi clipă din toate cele trei catarge se înălţară trei ţipete ca nişte limbi de foc.

— Te întâmpin frunte-n frunte de data aceasta, Moby Dick! Pe punte! Braţaţi mai sus! Băgaţi-o în ochiul vântului. E prea departe să coborâm acum, domnule Starbuck. Velele tremură!

Stai lângă timonier cu ciocanul în mână. Aşa, înaintează repede şi eu trebuie să cobor. Mai lasă-mă să mai privesc marea o clipă. E timp destul. O privelişte atât de bătrână, şi totuşi atât de tânără. Nu s-a schimbat deloc de când am văzut-o prima oară pe când eram un băietan de pe dealurile nisipoase din Nantucket. Aceeaşi! Aceeaşi pentru Noe ca şi pentru mine. E o spumă fină sub vânt. Ce se unduieşte apa sub vânt! Trebuie să ducă undeva, altundeva decât spre uscatul obişnuit. Sub vânt! Într-acolo se duce balena. Atunci o să privesc în vânt; e o direcţie mai bună, deşi muşcă mai tare.

La revedere, catarg bătrân. Ce e verde aici? Da, cresc muşchi printre crăpături. Capul lui Ahab nu e pătat cu verdele timpului! Asta e diferenţa între bătrâneţea omului şi cea a lumii. Însă noi doi îmbătrânim într-adevăr împreună. Cu toate acestea, avem calele zdravene, nu-i aşa, corabia mea? Mai puţin piciorul. Zău dacă lemnul acesta mort nu e mai vajnic decât carnea trupului meu. Nu mă pot compara cu el. Cunosc corăbii făcute din copaci morţi care trăiesc mai mult decât oamenii făcuţi din seva vie a părinţilor vii. Ce zisese? Că o să se ducă înaintea mea, ca pilot, şi totuşi o să mai apară o dată. Dar unde? O să-l văd

oare pe fundul mării, dacă voi cobori acele trepte ale sfârşitului? Şi oricum, toată noaptea m-am depărtat de locul în care s-a scufundat. Da, ca mulţi alţii, ţi-ai prevestit viitorul îngrozitor, Fedallah, dar în privinţa lui Ahab, te-ai înşelat. La revedere, catarg! Stai cu ochii pe balenă cât sunt eu plecat. Mai vorbim mâine, ba nu, la noapte, când balena va sta legată de cap şi de coadă sub tine.

Dădu poruncă şi, încă privind în jurul lui, fu coborât încet prin văzduhul albastru către punte. Bărcile fură lăsate pe apă când sosi clipa. Însă pe când stătea la pupa luntrei, atârnat peste mare, Ahab făcu semn secundului – care ţinea una dintre parâme pe punte – şi îl rugă să se oprească.

— Starbuck!

— Domnule?

— Pentru a treia oară corabia sufletului meu pleacă în această călătorie, Starbuck.

— Da, domnule, aceasta îţi e voia.

— Unele corăbii pleacă din port şi dispar pentru totdeauna, Starbuck!

— E adevărat. Un adevăr foarte trist.

— Unii oameni mor când e fluxul înalt, alţii mor în ape mici, iar alţii sunt luaţi de potop. Eu mă simt acum ca un val cu coama înspumată. Sunt bătrân. Dă mâna cu mine, omule.

Mâinile se întâlniră, ochii se priviră, iar lacrimile lui Starbuck udară strânsoarea.

— O! Căpitane! Căpitanul meu! Inimă nobilă… Nu te duce!
Nu te duce! Uite un bărbat viteaz care plânge. Cât de dureros este să încerci să convingi!

— Coborâţi! strigă Ahab dând mâna secundului la o parte. Echipajul să se pregătească!

Într-o clipă, barca fu lăsată aproape de parapetul pupei.

— Rechinii! Rechinii! se auzi o voce de la fereastra joasă a cabinei. Stăpâne! Întoarce-te!

Ahab nu auzi nimic, căci îşi înălţase şi el vocea tot atunci, iar barca îşi continuă salturile. Vocea însă grăia adevărul. Nu plecase bine de lângă navă când o mulţime de rechini, ce păreau să se ivească din apele întunecate de sub cală. Începură să muşte cu răutate din vâsle de fiecare dată când acestea erau băgate în apă; însoţiră astfel barca cu muşcăturile lor. Este un lucru obişnuit ca bărcile să păţească aşa în apele acelea Rechinii le urmează la fel de prevestitor cum dau şi vulturii târcoale regimentelor ce mărşăluiesc pe uscat. Însă aceştia erau primii rechini văzuţi de „Pequod” de când fusese zărită Balena Albă. Nu se ştie dacă din cauză că echipajul lui Ahab era format din sălbaticii galbeni care aveau carnea mai parfumată şi rechinii îi miroseau mai bine – un lucru care se ştie că îi atrage; oricum ar fi fost, se părea că ai lor colţi nu urmăreau decât o singură barcă fără a le deranja pe celelalte.

— Inimă de oţel călit! murmură Starbuck privind peste parapet şi urmărind cu ochii barca ce se pierdea din vedere. Poţi să mai baţi curajoasă în faţa unei astfel de privelişti? Îşi coboară barca printre rechini şi este urmărit de gurile lor căscate la vânătoare; şi asta chiar în cea de-a treia zi. Când trei zile trec una după alta într-o continuă urmărire, cu siguranţă prima simbolizează dimineaţa, a doua prânzul, iar a treia seara şi deci sfârşitul întregii tărăşenii, oricare s-ar dovedi a fi acesta. Dumnezeul meu! Ce trece prin mine şi mă lasă atât de liniştit şi totuşi nerăbdător, de parcă aş trăi în vârful frisonului? Viitorul înoată în faţa mea sub forma unor schelete uscate. Tot trecutul parcă s-a înceţoşat. Mary a mea, şi tu păleşti în glorii vagi în spatele meu. Băiete! Nu mai văd decât că ochii ţi s-au albăstrit foarte. Cele mai stranii probleme ale vieţii par a se lămuri. Oare mi se apropie sfârşitul călătoriei? Picioarele le simt moi, ca unul care a mers o zi întreagă. Să-mi simt inima. Oare mai bate? Potoleşte-te, Starbuck! Alungă aceste gânduri! Mişcă-te, plimbă-te,

vorbeşte! Cei din catarg! Vedeţi mâna băiatului meu de pe deal? Am înnebunit! Cei de sus! Uitaţi-vă atent după bărci. Nu pierdeţi balena din ochi! Ia te iută! Iar! Alungaţi şoimul acela! Vedeţi că rupe steagul cu ciocul – arătând spre stindardul roşu ce flutura în vârful catargului mare. Ha! Fuge cu el! Unde e bătrânul acum? Vezi tu toate acestea, Ahab? Cutremură-te! Cutremură-te!

Bărcile nu se îndepărtaseră prea mult când Ahab află prin semnale din vârful catargului – un braţ îndreptat înainte – că balena se scufundase. Dorind însă să fie aproape de ea când urca iar, îşi menţinu cursul puţin pieziş faţă de corabie în timp ce echipajul vrăjit tăcea chitic, iar valurile loveau cu putere în proră.

— Bateţi, bateţi, talazuri! Bateţi cuie până nu se mai văd deloc! Nu reuşiţi deloc să îmi puneţi capacul, fiindcă nici dric, nici coşciug nu mă pot înghiţi pe mine. Numai cânepa mă poate ucide! Ha! Ha!

Deodată apele de sub ei începură să se umfle în cercuri largi şi începură să clocotească de parcă ieşeau de sub o bucată de gheaţă scufundată şi se grăbeau la suprafaţă. Se auzi un zgomot jos, un zumzet subteran şi toţi îşi ţinură răsuflarea când, împopoţonată cu funii, harpoane şi lance, o siluetă sări pieziş din apă. Înveşmântată într-o ceaţă picurătoare de spumă, aceasta zăbovi o clipă în văzduhul colorat şi căzu plescăind înapoi în adânc. Lovite de la mai bine de treizeci de picioare, apele se ridicară ca ţâşniturile unei fântâni şi căzură iar sfărâmate într-o mulţime de picături, lăsând apa înspumată ca laptele proaspăt în jurul trupului de marmură al balenei.

— După ea! strigă Ahab vâslaşilor şi bărcile se năpustiră în atac.

Însă înnebunit de fiarele care de ziua trecută începuseră să ruginească în el, Moby Dick părea posedat de toţi îngerii căzuţi din Rai. Şirurile de tendoane ce se întindeau pe fruntea albă şi lată, pe sub pielea transparentă, păreau a fi înnodate. Cu capul înainte se năpusti fluturându-şi coada

printre bărci şi le lovi ca mai înainte, răsturnând harpoanele şi lăncile din bărcile celor doi secunzi, fărâmându-le partea de sus a copastiilor, însă lăsând barca lui Ahab neatinsă.

În timp ce Daggoo şi Queequeg astupau găurile din parapet şi balena se depărta de ei, ea se întoarse dintr-odată şi le arătă coada în timp ce trecea pe lângă ei. În acel moment se auzi un ţipăt scurt. Înlănţuit de spatele peştelui, pironit în răsucirile în care, în noaptea din urmă, balena îşi înnodase cercurile funiei în jurul ei, se vedea acum trupul pe jumătate sfârtecat al sălbaticului, cu veşmântul lui de doliu rupt în fâşii şi ochii scoşi din orbite întorşi către Ahab.

Acesta lăsă să îi cadă harponul din mână.

— Păcălit! Păcălit! zise Ahab oftând prelung. Da, Fedallah, te văd iar. Şi într-adevăr te duci înaintea mea, iar acesta este dricul pe care ai promis că o să-l văd. Însă trebuie să-ţi împlineşti toată profeţia.

Unde e al doilea dric? Secunzi, plecaţi pe corabie! Bărcile voastre nu mai sunt de niciun folos. Dacă puteţi, reparaţi-le şi întoarceţi-vă la mine. Dacă nu, e de-ajuns să moară Ahab. Jos.
Băieţi! Primul om care încearcă să sară din barca în care mă aflu eu va primi în spate un harpon. Nu mai sunteţi oameni, ci sunteţi picioarele şi mâinile mele şi mă veţi asculta întocmai. Unde e balena? S-a scufundat iar?

Privea însă prea aproape de barcă, fiindcă de parcă dorea să scape cu cadavrul în spinare, iar acest loc al întâlnirii nu fusese decât un popas în călătoria sa sub vânt. Moby Dick înota iar înainte şi aproape că trecuse de navă – care până acum navigase în direcţia opusă lui, deşi momentan îşi încetase înaintarea. Părea că înoată cu cea mai mare viteză a sa, dorind nimic altceva decât să îşi continue drumul drept prin mare.

— Ahab, strigă Starbuck, nu e prea târziu să încetezi nici măcar acum, în a treia zi. Priveşte! Moby Dick nu te urmăreşte. Tu eşti cel care o cauţi ca un nebun.

Ridicând velele în vântul ce se înteţea, barca singuratică era acum împinsă înainte şi de pânze, şi de vâsle. Iar când Ahab trecu pe lângă vas într-atât de aproape că îi văzu chipul lui Starbuck aplecat peste parapet, îi spuse să întoarcă nava şi să-l urmeze, dar la o mică distanţă. Privind în sus, îi văzu pe Tashtego, pe Queequeg şi pe Daggoo urcând în vârfurile catargelor în timp ce marinarii ciocăneau în cele două bărci sfărâmate care fuseseră ridicate în lateral şi lucrau de zor pentru a le repara. Unul după celălalt, după cum gonea, văzu prin hublouri pe Stubb şi pe Flask, agitându-se pe punte printre noi harpoane şi lănci. Văzând acestea şi auzind ciocanele ce băteau în bărcile sparte, simţea că şi lui îi bate cineva un cui în inimă. Însă se adună. Observând că stindardul lipsea din vârful arborelui mare, îi strigă lui Tashtego, care tocmai ajunsese în vârf, să coboare şi să ia alt steag, un ciocan şi un cui şi să-l prindă la loc pe catarg.

Fie că era obosită din cauza urmăririi care ţinea de trei zile şi puterea de a înota îi scăzuse din cauza nodului de aţe pe care îl căra după ea, fie că ascundea în ea o răutate şi o viclenie nemaivăzute, oricum ar fi fost, Balena Alba începu să încetinească în faţa bărcii care se apropia iarăşi cu viteză, deşi ultimul avans al balenei nu fusese la fel de mare ca acela de mai înainte.

Rechinii fără milă îl urmăreau încă pe Ahab când acesta trecea peste valuri şi se ţineau cu îndrăzneală aproape de barcă muşcând încontinuu din penele vâslelor, până când acestea începură să se sfărâme, lăsând mici aşchii în apă la fiecare scufundare.

— Nu-i băgaţi în seamă! Dinţii aceştia nu sunt decât nişte furcheţi noi pentru vâsle. E un sfârşit mai bun în fălcile rechinilor decât în adâncurile apei.

— Dar la fiecare muşcătură penele se subţiază din ce în ce mai mult!

— O să ţină atât cât trebuie! Trageţi! Cine ştie, murmură el, dacă aceşti rechini se vor înfrupta în cele din urmă din

balenă sau din Ahab? Trageţi! Mai cu viaţă! Ne apropiem. Cârma! Ia cârma şi lasă-mă să trec, spuse, şi doi vâslaşi îl ajutară să ajungă la prora bărcii.

În cele din urmă, barca se dădu într-o parte şi ajunse în dreptul balenei, aceasta neluând seama cât de mult se apropiase – cum fac balenele deseori iar Ahab se găsi sub ceaţa fumegândă care, scuipată din nara din creştetul capului, cădea pe cocoaşa cea mare ca un munte. Atât era de aproape de peşte când, arcuindu-şi trupul pe spate şi ridicând amândouă braţele, bătrânul săgetă primul harpon şi astfel blestemul său se înfipse cu sălbăticie în balena blestemată. Cum şi harponul, şi blestemul îşi croiau drum prin gaură de parcă se scufundau într-o mlaştină, Moby Dick se chirci de durere într-o parte, rostogolindu-se spre barcă şi, fără a o sfărâma, o împinse atât de brusc că dacă Ahab nu s-ar fi ţinut de prora înaltă ar fi căzut cu siguranţă încă o dată în apă. Trei dintre vâslaşi, care nu se aşteptaseră să fie aruncat harponul şi deci nu se pregătiseră pentru eventualele urmări, fură aruncaţi. Căzură însă într-un anume fel, că doi dintre ei se prinseră imediat de copastii şi ridicându-se pe un val se traseră iar înăuntru. Al treilea rămase în urmă, dar încă înota şi se ţinea la suprafaţă.

Aproape în acelaşi timp, cu o voinţă nemăsurată şi o grabă instantanee, Balena Albă săgetă prin apa învolburată. Însă când Ahab îi strigă cârmaciului să înfăşoare funia şi sa o ţină bine şi porunci apoi echipajului să se întoarcă pe scaune şi să tragă barca spre ţintă, chiar atunci funia trădătoare simţi încordarea la ambele capete şi se rupse în aer.

— Ce s-a rupt în mine? Mi-a crăpat un muşchi! Ba e din nou întreg! Vâslele! Vâslele! Năpustiţi-va asupra lui.

Auzind plescăitul pe care îl făcea barca atunci când se lovea de apă, balena se întoarse să o înfrunte cu fruntea cea albă. Însă în răsucire îi căzură ochii pe cala neagră ce se apropia şi părând să vadă în ea sursa tuturor chinurilor

sale o considera – se poate – un adversar mai mare şi mai nobil. Dintr-odată se repezi spre provă, clănţănind din fălci printre jeturile fierbinţi de spumă.

Ahab se clătină. Îşi lovi fruntea cu palma.

— Orbesc! Întindeţi mâinile ca să îmi găsesc drumul. E noapte?

— Balena! Corabia! începură vâslaşii să strige.

— La vâsle! Apleacă-te spre adâncimi, mare, ca, înainte de a fi prea târziu, Ahab să poată ajunge pentru ultima oară la ţinta sa. Văd! Corabia! Corabia! Mai repede, băieţi! Nu vreţi să salvaţi corabia?

Însă când vâslaşii împinseră cu putere barca printre ciocanele valurilor, prora lovită mai devreme de balenă se crăpă şi luntrea se umplu rapid cu apă, ajungând la acelaşi nivel cu valurile, echipajul zbătându-se să astupe gaura şi să scoată apa.

Între timp, pentru o clipă nesfârşită, Tashtego rămase cu ciocanul suspendat în aer, iar steagul cel roşu, învelindu-l pe jumătate ca un pled, zbură imediat în vânt ca şi inima sa cea uşoară. Starbuck şi Stubb, cocoţaţi pe bompresul de dedesubt, văzură monstrul venind în acelaşi timp.

— Balena! Balena! Timona! Timona! O! puteri cereşti, strângeţi-mă la pieptul vostru. Nu-l lăsaţi pe Starbuck să moară, dacă aşa trebuie să se întâmple, ca o femeie leşinată. Timona în vânt! Fălcile, nebunilor! Acesta este oare sfârşitul rugăciunilor mele fierbinţi? Credinţei mele de-o viaţă? Uite, Ahab, ce-ai făcut. Uşor, uşor. Nu! Iar în vânt! Se întoarce către noi! Fruntea neliniştită se năpusteşte asupra unui om pe care datoria îl împiedică să fugă. Dumnezeul meu, ajută-mă acum!

— Pe mine să nu mă ajuţi, oricare ai fi tu cel ce vrei să-l sprijini pe Stubb. Căci şi Stubb rămâne tot aici. Râd în faţa ta, balenă rânjită! Cine l-a ajutat pe Stubb, cine l-a ţinut treaz, dacă nu ochii lui mereu deschişi? Iar acum bietul Stubb se duce să se culce pe o saltea prea moale. Măcar de-ar fi umplută cu hăţiş! Rânjesc în faţa ta, balenă rânjită.

Priviţi voi, soare, lună şi stele! Vă numesc asasini ai celui mai de ispravă flăcău ce se pregăteşte să-şi dea duhul. Cu toate acestea, tot aş mai ciocni un pahar cu voi, dacă aţi binevoi să-mi daţi unul. Oh, oh, oh! Balenă rânjită! O să am curând destul de băut! De ce nu fugi, Ahab? Eu unul îmi dau jos pantofii şi haina. Stubb o sa moară doar în pantaloni! Dar ce moarte mucegăită şi sărată! Cireşe! Cireşe! Cireşe! Cireşe! Vai, Flask, ce n-aş da pentru o cireaşă înainte să mor!

— Cireşe? Tare mi-aş dori să ne aflăm acum în locul în care cresc ele. O, Stubb, sper ca biata mea mamă să fi primit simbria înainte să se întâmple asta. Dacă nu, acum nu va mai primi decât câţiva bănuţi, căci călătoria s-a încheiat.

La prora corăbiei, mai toţi marinarii înlemniseră. Ciocanele, şipcile, lăncile şi harpoanele rămaseră nemişcate în mâinile lor, aşa cum se opriseră din feluritele lor treburi. Toţi ochii uimiţi erau aţintiţi asupra balenei care îşi scutura capul şi trimitea unde semicirculare de spumă înaintea sa. În înfăţişare i se citeau dorinţa de răzbunare şi răutatea. Contrafortul mare şi alb izbi prora la tribord până când oamenii şi lemnul începură să tremure. Unii căzură cu faţa în jos. Ca nişte fleacuri desţepenite, capetele harponierilor de sus se scuturară pe gâturile groase. Auziră apa intrând prin spărtură cu vuietul unui râu de munte.

— Corabia! Dricul! Cel de-al doilea dric! strigă Ahab din barcă. Lemnul nu putea fi decât crescut în America!

Scufundându-se pe sub corabie, balena fugi de-a lungul chilei, însă, răsucindu-se în apă, se ivi iar la suprafaţă, departe de cealaltă proră, însă aproape de barca lui Ahab unde, pentru o vreme, rămase liniştită.

— Îmi întorc corpul de la soare. De ce te-ai oprit, Tashtego?

Să-ţi aud iar ciocanul! Voi, cei trei stâlpi de nedărâmat ai mei.

Tu, chilă necrăpată, cală lovită numai de zei, punte solidă şi

timonă înaltă; proră ascuţită, corabie glorioasă, trebuie să pieri şi tu, şi încă fără mine?

Sunt lăsat fără ultima mândrie a căpitanilor naufragiaţi? Oh, moarte singuratică a unei vieţi singuratice! Simt că măreţia mea cea mai mare se cuibăreşte în suferinţa cea mai mare. Ho! Ho! Din marginile cele mai depărtate, veniţi acum talazuri ale vieţii mele trecute, şi umflaţi brizantul morţii mele! Vin către tine, balenă distrugătoare, dar necuceritoare, mă voi lupta cu tine până la sfârşit; chiar şi din inima iadului tot mă voi ridica să te înjunghii. Te urăsc atât de mult că şi vreau să te scuip chiar şi cu ultima suflare. N-ai decât să scufunzi toate dricurile şi toate sicriele! Fiindcă niciunul nu va fi al meu, atunci mă leg de tine ca să mă târăşti în bucăţi, balenă blestemată! Iată suliţa noastră!

Harponul fu aruncat; balena lovită fugi; cu viteză arzândă, funia începu să treacă prin caneluri, dar se înţepeni. Ahab se aplecă să o elibereze; reuşi, dar bucla se smulse şi îl prinse de gât, iar el, la fel de tăcut ca turcii muţi ce îşi sugrumă victimele, fu tras din barcă înainte măcar ca echipajul să îşi dea seama ce se întâmplă. Imediat, capătul greu al funiei sări din ciubărul gol, dărâmă un marinar şi plescăind pe apă dispăru în adânc.

Pentru o clipă, echipajul uimit rămase împietrit. Apoi se întoarse.

— Unde e corabia? Dumnezeule mare, unde e corabia?

Prin aerul întunecos şi năucitor îi văzură stafia dispărând asemenea fumuriei Fata Morgana. Nu mai avea decât partea de sus a catargelor afară din apă unde, rămaşi din infatuare, loialitate sau destin în gabiile lor înalte, harponierii păgâni stăteau încă santinele pe mare. Acum, cercurile concentrice prinseră şi barca cea singuratică, şi tot echipajul, toate vâslele şi toate lăncile începură să se învârtă toate, vii sau fără suflare, într-un mare vârtej care trase în adâncuri tot ce mai rămăsese din „Pequod”.

Însă când valurile începură să se înghesuie peste capul scufundat al indianului din catargul mare, lăsând să se mai vadă câţiva inci din vârful prăjinii şi fremătările steagului care se ondula, ironic, peste valurile care îl atingeau, atunci, un braţ roşu care ţinea un ciocan se ivi în aer încercând să se ţină drept cât bătu în cuie din ce în ce mai repede steagul de catargul scufundat...

Un şoim care urmărise mişcarea şi coborâse din căminul lui înstelat se cocoţă acolo, deranjându-l pe Tashtego şi ciugulind din steag. Însă îşi prinse aripa fâlfâitoare între ciocan şi lemn, iar sălbaticul scufundat sub luciul apei, simţind fiorul etern şi dându-şi ultima suflare, nu îşi mai mişcă ciocanul, iar pasărea, cu ţipete angelice, cu ciocul imperial îndreptat în sus şi cu trupul acoperit de steagul lui Ahab se scufundă odată cu nava care, ca Satana, nu voia să se ducă în iad fără a trage cu ea o părticică vie de rai.

Păsări mici zburau acum ţipând peste gaura căscată, mărginită de valuri posomorâte şi spumoase. Apoi totul se prăbuşi şi linţoliul mării acoperi totul cum o făcuse şi acum cinci mii de ani.

Epilog

Şi am scăpat numai eu singur
şi am venit să-ţi dau de veste.
IOV

Drama s-a terminat. Şi atunci de ce mai iese cineva pe scenă? Pentru că un om a supravieţuit naufragiului.

Se întâmplă ca după dispariţia lui Fedallah, Soarta să decidă ca eu să îi iau locul vâslaşului-şef de pe barca lui Ahab atunci când acesta ocupă locul lăsat liber. Tot eu am fost acela dintre cei trei vâslaşi azvârliţi din barcă în ultima zi, când am fost lăsat în urmă. Astfel, plutind la marginea scenei ce urma să se desfăşoare şi văzând-o pe toată, atunci când sorbitura istovită a corăbiei scufundate ajunse la mine, am fost tras încet către centrul vârtejului.

Când ajunsei la el, se domolise într-o fierbere spumoasă. Mă învârteam în cercuri şi eram tras tot mai aproape de gaura neagră din centrul roţii încete. Ajungând la tensiunea maximă, aceasta se sparse. Eliberat prin săritura lui uşoară şi datorită lemnului plutitor, izbucnind dintr-odată din apă, sicriul-colac de salvare se răsturnă şi pluti în apropierea mea. Ridicat pe acel sicriu plutii aproape o zi şi o noapte pe marea blândă şi îndoliată.

Rechinii înotară în jurul meu fără a mă vătăma, de parcă aveau zăvoare la gură, şi chiar şi vulturii zburau cu pliscurile închise. În cele din urmă, în cea de-a doua zi se apropie o corabie care mă pescui. Era „Rachel” cea abătută care, căutându-şi copiii pierduţi, dăduse peste alt orfan.

Sfârşit

---

[1] Maximă a lui Pitagora care atenţionează asupra efectelor dezagreabile ale fasolei (n.t.)

[2] Tyrul este oraşul de baştină al Reginei Dido. Cea care a fondat împreună cu fenicienii, Cartagena (n.t.).

[3] Euroclidonul este vântul dinspre miazănoapte care a răsturnat corabia Sf. Pavel în „Faptele Apostolilor" 27:14.

[4] „Skrimshander" este denumirea sculpturii în osul de balenă (n.t.).

6 Nume de străzi din Liverpool, respectiv Londra (n.t.).

[6] Magician faimos în New York în anul 1840 (n.t.)

[7] Templu închinat zeului Shiva, situat pe insula Elephanta din Golful Mumbai (n.t.).

[8] Alianţa la care se referă autorul este cea formată din Rusia. Austria şi Prusia (n.t.).

[9] Osea - profet din Vechiul Testament, considerat „proroc al pierzaniei", a cărui viaţă a fost aleasă drept exemplu de Dumnezeu pentru a dezvălui soarta crudă pe care o hărăzise israeliţilor necredincioşi (n.t.).

[10] În catedrala Cologne, în limba română Köln, se află expuse ceea ce se presupune a fi moaştele celor trei magi (n.t.).

[11] Ahab — rege al Israelului, care l-a părăsit pe Dumnezeu pentru diavol (n.t.).

[12] Elijah (în română, Ilie) – prorocul care îl blestemă pe regele Ahab zicându-i: „În locul unde au lins câinii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii şi sângele tău" (n.t.).

[13] Mama Egiptului e considerată a fi zeiţa Nut, zeiţă a cerului în mitologia egipteană, asociată cu renaşterea, mamă a lui Isis, Osiris şi Seth (n.t.).

[14] Adam Johann von Krusenstern a fost primul navigator de origine rusă care a înconjurat lumea (n.t.).

[15] Anacharsis Clootz - nobil prusac care a adus la Adunarea Naţională a Franţei din 1790 un grup de oameni de diferite naţionalităţi pentru a reprezenta rasa umană.

[16] Charing Cross, edificiu din Londra, era locul unde se anunţa înscăunarea unui nou monarh (n.t.).

[17] *Penem intrantem feminam mammis lactantem...* un penis care intră in femela ce suge lapte de la mamă; *după legea naturii dreaptă şi vrednică* (lat.).

[18] Ştiu că în momentul de faţă lamantinii şi dugongii (porcii de mare şi vacile de mare ce se întâlnesc prin părţile Nantucketului) sunt incluşi de mulţi naturalişti printre balene. Dar fiindcă aceste creaturi zgomotoase şi demne de dispreţ mişună pe la gurile râurilor şi se hrănesc cu fân jilav şi mai ales fiindcă nu aruncă jeturi de apă, nu îi recunosc ca balene şi îi excomunic din împărăţia Cetaceelor (n.a.).

[19] Ceasornicul lui Ahaz: „Iată, voi întoarce umbra cu atâtea linii pe care soarele le-a străbătut pe ceasornicul lui Ahaz, să zic cu zece linii.” (Isaia 08:8). Prin aceste cuvinte anunţă Dumnezeu însănătoşirea fiului lui Ahaz (n.t.).

[20] De ce această carte despre balene nu se numeşte In-Quarto, e foarte simplu. Se datorează faptului că, deşi balenele din acest ordin sunt mai mici decât cele din ordinul precedent, seamănă cu ele, dar la o scară mai mică; în schimb cărţile legate In-Quarto nu se aseamănă ca formă volumelor legate In-Folio cum se aseamănă cele legate In-Octavo (n.a.).

[21] Louis Philippe, Louis Blanc sau Louis-Diavolul — Louis Philippe a fost regele Franţei din 1830 până în 1848, Louis Blanc a fost un agitator al revoluţiei din februarie 1848, iar Louis Diavolul este o referinţă la Louis Napoleon Bonaparte, care se afla la conducere în timpul lui Melville (n.t.)

[22] Căpitanul Sleet este unul dintre apelativele date lui William Scoresby jr., căruia îi aparţin o serie de texte din care s-a inspirat autorul (n.t.).

[23] „Fedon” - operă a lui Platon în care este argumentată nemurirea sufletului (n.t.).

[24] Nathaniel Bowditch (1773- 1838) - matematician american cunoscut pentru tratatele sale de navigaţie (n.t..).

[25] Thomas Crammer, episcopul protestant de Canterbury care a fost acuzat de erezie de Biserica Catolică şi ars pe rug în 1556 (n.t.).

[26] Coroana de fier a Lombardiei - coroana folosită la înscăunarea sfinţilor împăraţi romani (printre ei, Carol cel Mare şi Carol al V-lea). Se presupunea a avea în ea un cui din Sfânta Cruce (n.t .).

[27] Hotelul Cluny – clădire în stil gotic ce datează din secolul al XV-lea, ridicată în Paris peste rămăşiţele băilor romane din timpul împăratului Iulian (n.t.).

[28] Pegu — capitala imperiului birmanez în secolul al XVI-lea (n.t.).

[29] Cel care stăruie asupra acestei probleme poate spune că în ceea ce îl priveşte pe ursul polar, nu albeaţa, privită separat, este cea care sporeşte hidoşenia de nesuportat a bestiei, deoarece această hidoşenie nemăsurată nu se trage decât din faptul că sălbăticia proastă a animalului e împodobită în lâna cerească a dragostei şi inocenţei şi de aceea, alăturând două sentimente atât de diferite în mintea noastră, ne speriem de contrastul neobişnuit al ursului polar. Oricât de adevărate ar fi acestea, dacă nu ar fi albul blănii lui, nici frica

nu ar fi atât de mare. Cât despre rechinul alb, umbra fantomatică a liniştii acelei creaturi, când e observat în largul lui, îl aseamănă patrupedului polar. Această curiozitate este cel mai bine înfăţişată de francezi prin numele pe care i l-au dat peştelui. Slujba catolică pentru morţi începe cu *Requiem eternam (Odihnă veşnică),* în timp ce Recviem denumeşte slujba în sine şi muzica funerară. Datorită liniştii albe şi tăcute a rechinului care duce cu gândul la moarte, cât şi datorită fatalităţii obiceiurilor sale, francezii l-au numit „requin” (n.a.).

[30] Îmi amintesc şi acum primul albatros pe care l-am văzut. Se întâmpla într-o furtună nesfârşită, în apele apropiate mărilor arctice. De la cartul de dimineaţă din cală urcai pe puntea umbrită de nori şi acolo, aşezat pe tambuchiul mare, văzui un trup domnesc, înaripat şi de o albeaţă imaculată, ce avea un minunat cioc încovoiat. Din când în când îşi întindea aripile mari de înger de parcă voia să îmbrăţişeze o arcă sfântă. Se cutremura fâlfâind şi zvâcnind. Deşi nu avea nicio rană, ţipa ca fantoma unui rege în primejdie supranaturală. Prin ochii inexpresivi şi stranii mi se păru că zăresc secretele lui Dumnezeu. Mă înclinai ca Avraam în faţa îngerilor; fiinţa albă era atât de albă şi aripile îi erau atât de amplu întinse încât în apele acelea îndepărtate îmi pierdui amărâtele de amintiri despre tradiţii şi despre oraşe. Privii prelung la minunea penelor sale. Nu pot spune desluşit, pot doar să las să se înţeleagă gândurile care îmi trecură prin minte. Mă trezii în cele din urmă şi, întorcându-mă, întrebai un marinar ce fel de pasăre era aceea. „Un goney”, veni răspunsul. Goney! Nu mai auzisem niciodată acest nume. Era cu putinţă ca această creatură minunată să nu fie cunoscută de oameni? După un timp aflai că „goney” era numele dat de marinari albatroşilor. Astfel că nu era cu putinţă ca „Povestea” lui Coleridge să aibă ceva de-a face cu impresia fermecată pe care mi-o făcuse pasărea ce stătea pe puntea noastră, căci atunci nici nu citisem „Povestea” şi nici nu ştiam că pasărea aceea era un albatros. Spunând acestea, fac într-un fel ocolit măiestria poeziei şi a poetului mai strălucitoare. Secretul farmecului se ascundea în albeaţa penajului acelei păsări, un adevăr cu atât mai clar, cu cât, printr-o greşeală în denumire, altor păsări li se spune albatroşi gri, iar pe aceştia îi văzusem de multe ori. Dar nu fusesem niciodată atât de copleşit de emoţie ca atunci când dădui ochii cu pasărea arctică. Cum fusese pasărea măiastră prinsă? Dacă promiteţi să nu spuneţi mai departe, o să vă zic: cu un cârlig şi o frânghie, pe când înaripata plutea pe apă. Căpitanul o transformă în poştaş legându-i de gât un răboj de piele pe care scrisese numele navei şi locul unde se afla, după care o lăsă să plece. Nu mă îndoiesc însă că acel răboj făcut pentru ochii omului a fost dat jos în ceruri când albatrosul alb se întoarse la heruvimii ce se roagă cu aripile deschise (n.a.).

[31] Al patrulea călăreţ al Apocalipsei: „Şi m-am uitat, şi iată un cal galben-vânăt şi numele celui ce şedea pe el era: Moartea.” (Apocalipsa, 6:8) (n.t).

[32] Blocksburg este cel mai înalt vârf al Munţilor Hartz, şi se spune că ar fi locul de întâlnire a vrăjitoarelor (n.t.).

[33] Cholo - copil pe jumătate indian, pe jumătate spaniol (n.t.).

[34] De la notarea celor de mai sus sarcina fu dusă la bun sfârşit de o circulară oficială, lansată de locotenentul Maury de la Observatorul Naţional din Washington la data de 16 aprilie 1851. Acea circulară menţionează că o astfel de hartă este aproape terminată şi chiar prezintă porţiuni din ea. „Aceasta hartă împarte oceanul în districte de cinci grade latitudine pe cinci grade longitudine; câte douăsprezece coloane perpendiculare împart aceste districte pentru cele douăsprezece luni ale anului; orizontal, peste aceste districte sunt trasate câte trei linii: una pentru a arăta numărul de zile petrecute in fiecare lună în districtul respectiv şi două pentru a arăta numărul de zile in care s-au zărit Balene Drepte sau Caşaloţi” (n.a.).

[35] Rinaldo Rinaldini — cavaler rebel din poemele epice renascentiste ale lui Arisoto, Boiardo şi Tasso (n.t.).

[36] Războinicul Annawon a fost de fapt capturat de căpitanul Benjamin Chuivh, nu de William Butler (n.t.).

[37] Următorul fragment este extras din istorisirea lui Chance: „Fiecare faptă mă îndreptăţea să cred că nu întâmplarea îi conducea asalturile. Atacă nava de două ori, cu un răgaz mic între ele, amândouă fiind calculate, după direcţia lor, pentru a produce cât mai multe pagube, căci se năpusti din faţă şi îmbină vitezele celor două obiecte pentru mai multă forţă. Înfăţişarea sa era teribilă şi emana ură şi furie. Veni drept din mijlocul turmei în care intraserăm mai devreme şi în care loviserăm trei dintre tovarăşele ei de parcă voia să răzbune suferinţele lor.” În continuare: „În tot cazul, întâmplările adunate laolaltă care se desfăşurau dinaintea ochilor mei, făcându-mă să mă gândesc la răutatea calculată şi voită a balenei (gânduri dintre care multe nu îmi vin acum în minte), mă făcură să cred că părerea mea era corectă.”

Acestea sunt gândurile lui într-o noapte neagră după ce părăsise corabia într-o bărcuţă şi când aproape îşi pierduse speranţa de a ajunge la ţărmul primitor: „Oceanul întunecat şi apele învolburate nu însemnau nimic. Frica de a fi înghiţiţi de vreo furtună teribilă sau zdrobiţi de stâncile din apă, ca şi celelalte motive de spaimă nu păreau a fi demne nici de cel mai fugitiv gând. În schimb, epava sumbră şi înfăţişarea înfiorătoare a balenei, ca şi răzbunarea, îmi acaparară gândurile până când se iviră zorii.” În altă parte, vorbeşte despre „misteriosul şi fatalul atac al bestiei” (n.a.).

[38] Rabinii necanonici - autorii evrei ai Cărţii lui Enoh şi ai Cărţii jubileelor, care au supravieţuit în afara canoanelor biblice şi apocrifice (n.t.).

[39] Busola din cabină este denumită busolă răsturnată deoarece căpitanul se poate interesa de cursul corăbiei de jos, fără a fi nevoit să se uite la busola de la timonă (n.a.).

[40] Vechea strigare ce se auzea când era zărită prima oară o balenă din vârful catargului, folosită şi în ziua de azi în vânătoarea faimoaselor ţestoase din Galapagos (n.a.).

[41] Canal ce face legătura între Albany, de-a lungul râului Hudson. până la Buffalo, unde se varsă în lacul Erie, făcând astfel posibil accesul din Oceanul

Atlantic spre Marile Lacuri (n.t.).

[42] Trib războinic african ce trăieşte în Ghana din zilele noastre (n.t.).

[43] Jeremy Bentham (1748-l832) - filozof englez. adopt al utilitarismului. Scheletul său, îmbrăcat complet şi cu capul făcut din ceară, **se** află la University Colloge din Londra, instituţie fondată de el (n.t..).

[44] Anton van Leuwenhoeck (1632-l72.3) a fost un naturalist german faimos pentru colecţia lui de microscoape (n.t.).

[45] Această zonă de mare, cunoscută în rândul marinarilor ca „Bancurile Braziliei”, nu este denumită astfel din acelaşi motiv ca bancurile din New-foundland, unde există adâncimi mici şi bancuri de nisip, ci din cauza acestei înfăţişări neobişnuite cauzate de mormane de plancton ce plutesc la acele latitudini unde este vânată Balena Dreaptă (n.a.).

[46] Se va vedea în alt loc ce substanţă uşoară se află în enormul cap al caşalotului. Deşi pare a fi cea mai solidă, este de departe cea care pluteşte cel mai uşor. Astfel, el o ridică fără greutate în aer şi mai ales face aşa când goneşte cu viteza cea mai mare. De altfel, atât de lată este partea de sus a capului său şi atât de ascuţită, ca o etravă, este partea de jos, că atunci când îşi ridică pieziş capul se poate spune că se transformă dintr-un galiot leneş şi teşit intr-o ascuţită barcă pilot newyorkeză (n.a.).

[47] Pentru a arăta necesitatea acestei fapte pot să spun aici că in vechea pescărie olandeză se folosea o perie cu coadă pentru a uda funia ce se desfăşura cu apa. Pe multe alte vase, o turnătoare de lemn sau o lingură se pune deoparte pentru astfel de nevoi. Şapca, totuşi, este cea mai la îndemână (n.a.).

[48] Un mic amănunt ar putea fi relatat aici. Atunci când balena este legată de corabie, cea mai puternică şi mai trainică legătură se face la coadă. Deoarece din cauza densităţii această parte este mai grea decât oricare alta, cu excepţia înotătoarelor laterale, şi fiindcă este flexibilă şi după moarte, ea se scufundă astfel că nu se mai poate ajunge la ea din barcă pentru a o înlănţui. Această piedică are însă şi o soluţie ingenioasă: de o funie mică şi solidă se leagă o plută de lemn la un capăt şi o greutate la mijloc, în timp ce capătul celălalt se leagă bine de corabie. Prin mişcări iscusite, pluta de lemn se înalţă pe partea cealaltă a cozii astfel că, după ce balena este înconjurată, lanţul urmează şi el funia şi, fiind tras pe după trup, propteşte cea mai îngustă parte a cozii acolo unde se împreunează cu aripioarele (n.a.).

[49] Zogranda este un nume comic dat de autor lui Scoresby (n.t.)

[50][50] Cazmaua folosită la tăiat este făcută din cel mai bun oţel, la fel de mare cât palma unui om ţi ca formă se aseamănă cu o cazma. Arma este ţinută mereu cât se poate de ascuţită şi atunci când este folosită se dă pe tocilă. (n.a.)

[51] Louis Agassiy .(1807-1873) - zoolog şi geolog elveţian (n.t.).

[52] Judita - frumoasa evreică care îşi salvează oraşul, Betulia, de atacatorul Holofernes, momindu-l şi tăindu-i capul (n.t.).

[53] Ieroboam – rege al triburilor israelite, pedepsit, pentru idolatrie cu moartea fiului său (n.t.).

[54] Numele comun al unei secte numite „Societatea unită a credincioşilor în a doua venire a lui Hristos”, înfiinţată de Ann Lee, în Anglia, în 1747, care derivă din secta Quakerilor, stabiliţi în apropierea oraşului Neskayuna (n.t.).

[55] Frânghia de maimuţă se găseşte pe toate balenierele, dar numai pe „Pequod” maimuţa şi stăpânul său erau legaţi unul de celălalt. Această îmbunătăţire a sistemului original fusese adusă de nimeni altul decât Stubb, pentru a-i oferi harponierului ce se afla în primejdie cea mai sigură garanţie a loialităţii şi agilităţii trăgătorului său (n.a.).

[56] Acest lucru ne aminteşte că Balena Dreaptă are într-adevăr un soi de mustaţă, formată din câteva fire albe de păr pe partea de sus a părţii exterioare a fălcii de jos. Câteodată, aceste tuleie dau un aer tâlhăresc înfăţişării sale solemne (n.a.)

[57] Referire la zeiţa Neith care era venerată în oraşul Sais, din Egiptul antic. Ea era considerată zeiţă războinică, fiind reprezentată prin două săgeţi încrucişate (n.t.)

[58] Marele poloboc din Heidelberg - un butoi în care încap mai bine de 200.000 de litri de vin şi care se află în pivniţele castelului Heidelberg (n.t.).

[59] Ic este un termen ce aparţine matematicii navale - obiect solid care se diferenţiază de pană, căci are capătul ascuţit, format prin înclinarea abruptă a doar uneia dintre părţi, şi nu a amândurora (n.a.).

[60] Johann Kaspar Lavater (1741-l801) – renumit fizionomist elveţian (n.t.).

[61] Franz Joseph Gali (1758-l832) – frenolog german (n.t.).

[62] Denumire a unei cărţi religioase hinduse (n.t.).

[63] Caşalotul, la fel ca alte specii de Leviatane, dar spre deosebire de majoritatea peştilor, naşte în orice anotimp, după o gestaţie care durează probabil nouă luni, născând doar câte un pui. Rareori naşte un Esau şi un Iacob, o întâmplare neaşteptată pentru care există două mameloane în plus situate, destul de curios, câte unul de o parte şi de cealaltă a anusului; sfârcurile obişnuite sunt aşezate mai sus. Când aceste părţi importante pentru o balenă ce alăptează sunt tăiate din greşeală de suliţa vânătorului, laptele mamei şi sângele ei se întrec în a colora marea cât mai mult în depărtare. Laptele este foarte dulce şi gras, şi a fost gustat de om. Pare a fi bun cu căpşune (n.a.).

[64] Eugéne François Vidocq (1775-l857), hoţ şi escroc francez, povesteşte în „Memoriile” sale despre perioada în care a predat, deghizat în călugăr, la o

şcoală de fete (n.t.).

[65] Daniel Boone - primul om care a explorat statul Kentucky, renunţând la compania altor oameni (n.t.).

[66] John Bull - personaj care reprezintă Anglia, desenat ca fiind un domn provincial preocupat de binele tarii (n.t.).

[67] În engleză ambra se numeşte „ambergris” (n.t.).

[68] „Pagini de Biblie! Pagini de Biblie!” - acesta este strigatul nelipsit ce vine de la secunzi către tocător. Îl îndeamnă să fie atent, şi să taie untura în fâşii cât se poate de subţiri, căci făcând aşa procesul de topire a seului este grăbit, iar cantitatea uleiului obţinut creşte considerabil; probabil că şi calitatea este mai bună (n.a.).

[69] Vezi Daniel, 3:19-28 (n.t.).

[70] Pactolus este râul în care regele Midas s-a scăldat ca să scape de blestemul care făcea ca tot ce atingea să se transforme în aur (n.t.).

[71] Înscrisul lui Belşaţar: vezi Daniel, 5: 24-29 (n.t.).

[72] Băutură fierbinte făcută din bere îndulcită şi amestecată cu alcool (n.t.).

[73] Această presupunere a autorului se bazează pe asemănarea cuvântului „Coopman” din titlu cu „cooper”, care în engleză înseamnă dulgher (n t.).

[74] Pe balenierele cu o cantitate considerabilă de ulei la bord este o sarcină obişnuită, care se face de două ori pe săptămână, să se vâre un furtun în cală şi să se ude butoaiele cu apă de mare, care după aceea, în perioade diferite, se scoate cu pompa. Astfel butoaiele sunt umezite ca să se strângă şi prin verificarea apei scoase marinarii pot depista cu uşurinţă dacă e vreo scurgere în încărcătura preţioasă (n.a.).

[75] Te botez nu în numele Tatălui, ci în numele diavolului.

[76] În original, „corpusants” provine din expresia portugheză „corpo santo”, care descria un fenomen electric, considerat divin de către marinari, prin care vârfurile ascuţite ale diverselor obiecte înconjurate de câmpuri electrice sunt ionizate şi produc o strălucire vizibilă în întuneric (n.t.).

[77] „Dumnezeu a numărat zilele regatului tău şi ia pus capăt; l-a cântărit şi l-a găsit uşor; a împărţit regatul tău şi l-a dat mezilor şi perşilor”. Este tălmăcirea lui Daniel a cuvintelor scrise de Dumnezeu ca ameninţare a lui Belşaţar (n.t.).

[78] În engleză „man" înseamnă om (n. t.).

[79] Această mişcare este tipică pentru Caşalot şi se numeşte pitchpohag de la asemănarea cu mişcarea de sus în jos a lăncii în manevra denumită pitchpohng. Tot aşa, în furtună, valurile din Canalul Mânecii se retrag de la

baza stâncilor Eddystone doar pentru a sări pe crestele lor cu spuma cea albă (n.a.)